

We Lwowie, dnia 24. lipca 1905.

Aleg. 338

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z czynności urzędowych.

Wysoki Sejmie!

W myśl postanowienia §. 26. statutu krajowego przedkłada Wydział krajowy sprawozdanie z czynności swoich za czas od 1. maja 1904 do końca czerwca 1905 r.

Marszałek krajowy:
S. Badeni w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Józef Wereszczyński w. r.
Członek Wydziału krajowego.

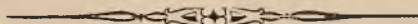
SPRAWOZDANIE

Z CZYNNOSCI

„BIURA PREZYDYALNEGO“

WYDZIAŁU KRAJOWEGO

za czas od 1. maja 1904 do końca czerwca 1905.

Biuro prezydyalne.

Kondolencye Z powodu śmierci ś. p. Tadeusza Romanowicza złożył Wydział krajowy u trumny wieniec z napisem: „zasłużonemu koledze Wydział krajowy“, gratulacye. wystosował do wdowy pismo kondolencyjne i in corpore wziął udział w pogrzebie.

Z powodu śmierci matki posła na Sejm kraj. Dr. Władysława Jahla przesłał temuz Wydział krajowy pismo z wyrazami współczucia.

Z okazji siedmdziesięcioletniej rocznicy urodzihu Marszałka krajowego Czech, ks. Jerzego Lobkowicza, przesłał Wydział kraj. Jubilatowi pismo z życzeniami.

Zmiany Przy wyborach uzupełniających, przedsięwziętych w dniu 14. czerwca 1904 w składzie wca 1904 wybrani zostali posłami na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich powiatu:

- 1) Stryjskiego, dr. Eugeniusz Oleśniicki,
- 2) Doliniańskiego, ks. Teodor Bohaczewski,
- 3) Stanisławowskiego, Józef Huryk,
- 4) Rohatyńskiego, dr. Andronik Mogilnicki,
- 5) Zbarazkiego, Dymitr Ostapeczuk,
- 6) Liskiego, Antoni Staruch,
- 7) Bohorodeczańskiego, Aleksy Barabasz,
- 8) Rawskiego, ks. Wiktor Mazikiewicz,
- 9) Żółkiewskiego, dr. Michał Korol,
- 10) Brodzkiego, ks. Teodozy Effiuowicz.

W dniu 29. maja 1904 zmarł poseł na Sejm krajowy z miasta Lwowa, Tadeusz Romanowicz. Przy wyborze uzupełniającym, przedsięwziętym 15. września 1904 w tem cieie wyborczem, wybrano posłem na Sejm kraj. profesora Uniwersytetu we Lwowie, dra Stanisława Głabińskiego.

Poseł z kuryi gmin wiejskich powiatu jasielskiego, ks. Karol Krementowski, pismem z dnia 4. września 1904 do JE. hr. Marszałka krajowego przesłanem złożył mandat poselski. Przy wyborze uzupełniającym, przedsięwziętym dnia 15. listopada 1904. wybrano w jego miejsce w powyższem cieie wyborczem księdza Adama Wesolińskiego, katechetę we Lwowie.

W dniu 24. października 1904 zmarł poseł na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich okręgu wyborczego złoczowskiego, Apolinary Jaworski. Wybór uzupełniający w tem cieie wyborczem rozpisauny został na dzień 10. lipca 1905.

Zmiany w składzie Członków Wys. Sejmu. W składzie Członków Wys. Sejmu zasiadających na mocy §. 3. lit. a) i b) statutu krajow. zaszły następujące zmiany:
 Członków Wys. Sejmu. Rektorami na rok szkolny 1904/5 zostali wybrani:

C. k. Uniwersytetu Jagiellońskiego prof. Dr. Napoleon Cybulski;
 c. k. Uniwersytetu lwowskiego prof. Dr. Antoni Kalina, a po jego rezygnacyi prof. Dr. Józef Puzyna; Szkoły politechnicznej we Lwowie prof. Leon Syroczyński.

Zmiany w składzie Członków Wydz. kraj. — urzędowanie zastępców. Wskutek śmierci Członka Wydziału krajowego, ś. p. Tadeusza Romanowicza, urzędował od dnia 6. czerwca 1904 Zastępca Członka Wydziału krajowego, Dr. Władysław Jahl do dnia 11. listopada 1904, w którym to dniu został wybrany z kuryi miast i izb handlowych i przemysłowych Członkiem Wydziału krajowego.

W czasie urlopu Członka Wydziału krajowego, p. Mieczysława Onyszkiewicza, urzędował przez sierpień jako Zastępca p. Jerzy Trzeciecki.

Nominacje i zmiany w składzie urzędników i służ Wydziału kraj. Od ostatniego sprawozdania zaszły następujące zmiany w składzie urzędników i służ Wydziału krajowego.

I. Oddział konceptowy.

1) Koncepista Dr. Joachim Bartoszewicz zrezygnował z posady z końcem maja 1904.

Uchwałą z dnia 28. czerwca 1904 LW. 64801 mianował Wydział krajowy: koncepistę Władysława Wrabeca adjunktem, nadetatowego koncepistę Jana Bartosińskiego etatowym koncepistą, aplikanta Dra Stanisława Koncewskiego koncepistą, aplikanta z adjutun niższem Zdzisława Brezaniego aplikantem z adjutun wyższem, nadetatowego prowizorycznego aplikanta z adjutun niższem Stanisława Grocholskiego prowizorycznym etatowym aplikantem.

Uchwałą z dnia 13. grudnia 1904 LW. 111401 przeniósł Wydział krajowy wicesekretarza Dra Tadeusza Rutowskiego na jego własne żądanie, na podstawie skonstatowanej z powodu choroby niezdolności do służby, w stały stan spoczynku — wymierzając mu emeryturę za 21 lat służby w kwocie 3187 K. rocznie.

Uchwałą z dnia 14. lutego 1905 LW. 14523 przeniósł Wydział krajowy adjunkta konceptowego Tytusa Romańczuka na jego własne żądanie, na podstawie skonstatowanej czasowej wskutek choroby niezdolności do służby, w czasowy stan spoczynku, przyznając mu pensję emerytalną za 12 lat służby w kwocie 1254 kor. rocznie.

Uchwałą z dnia 28. lutego 1905 LW. 21201 mianował Wydział krajowy: koncepistę Mieczysława Thulliego adjunktem, koncepistę Dr. Zbigniewa Pazdrę nadetatowym adjunktem, aplikanta z adjutun wyższem Bronisława Jaśniewskiego koncepistą, aplikanta z adjutun niższem Juliusza Birkenmaiera aplikantem z adjutun wyższem, dyetaryusza Kazimierza Ostrowskiego-Bełzę aplikantem z adjutun niższem.

Uchwałą z 24. marca 1905 LW. 26501 mianował Wydział krajowy prowizorycznego aplikanta Stanisława Grocholskiego stale aplikantem.

Korzystając z upoważnienia §. 37. ustawy służby krajowej, Wydział krajowy uchwałą z dnia 24. marca 1905 LW. 29421 przyznał adjunktowi konceptowemu Konstantemu Jasińskiemu dodatek osobisty o rocznych 400 K. na tak długo, dopóki normalne jego pobory przez awans się nie zwiększą.

II. Oddział techniczno-drogowy.

Uchwałą z dnia 13. maja 1904 LW. 43630 mianował Wydział krajowy praktykantem technicznym II. klasy Józefa Łukawskiego ukończonego słuchacza wydziału inżynieri w c. k. Szkole politechnicznej we Lwowie.

Uchwałą z dnia 10. czerwca 1904 LW. 47045 mianował Wydział krajowy prowizorycznych inżynierów adjunktów: Władysława Piotrowskiego i Adolfa Gawalewicza stale inżynierami adjunktami.

Uchwałą z dnia 20. lipca 1904 LW. 70.558 przeniósł Wydział krajowy w stały stan spoczynku starszego inżyniera Felicyana Pintowskiego na własne jego żądanie, na podstawie skonstatowanej zupełnej z powodu choroby niezdolności do służby — wymierzając mu emeryturę za 25 lat służby w kwocie 4256 K rocznie.

Uchwałą z d. 20. lipca 1904 LW. 71542 mianował Wydział krajowy nadetatowym praktykantem technicznym I. klasy Szymona Gołowina, ukończonego słuchacza wydziału inżynieri w c. k. Szkole politechnicznej we Lwowie.

Uchwałą z dnia 20. września 1904 LW. 749 6 mianował Wydział krajowy prowizorycznego inżyniera adjunkta Zygmunta Geberta, a uchwałą z dnia 16. grudnia 1904 LW. 100997 prowizorycznego inżyniera adjunkta Ignacego Drexlera stale inżynierami adjunktami.

Uchwałą z dnia 22. listopada 1904 LW. 117082 mianował Wydział krajowy inżyniera adjunkta Włodzimierza Dydyńskiego inżynierem II. kl.

Uchwałą z dnia 16. grudnia 1904 LW. 125973 mianował Wydział krajowy nadetatowego praktykanta Szymona Gołowina etatowym praktykantem, a uchwałą z tego samego dnia do LW. 125974 praktykanta I. klasy Ludwika Skórskiego prowizorycznie inżynierem adjunktem.

Uchwałą z d. 7. lutego 1905 do LW. 9801 mianował Wydział krajowy prowizorycznego inżyniera adjunkta Wiktora Tołoczkę stale inżynierem adjunktem, a do LW. 10425 Stanisława Świerczyńskiego nadetatowym praktykantem II. klasy.

III. Krajowe Biuro melioracyjne.

Uchwałą z 3. czerwca 1904 LW. 52566 mianował Wydział krajowy nadetatowym praktykantem technicznym Kazimierza Sawickiego, ukończonego ucznia wydziału inżynieri w c. k. Szkole politechnicznej we Lwowie, a do LW. 55450 nadetatowego praktykanta Karola Klimowicza etatowym praktykantem.

Uchwałą z 1. lipca 1904 do LW. 65471 mianował Wydział krajowy nadetatowymi praktykantami ukończonych uczniów wydziału inżynieri

w c. k. Szkole politechnicznej we Lwowie Tadeusza Baeckera i Zdzisława Pierożyńskiego.

Uchwałą z 12. lipca 1904 LW. 67720 mianował Wydział krajowy prowizorycznego nadetatowego inżyniera adjunkta Teofila Wszelaczyńskiego stale inżynierem adjunktem extra statum.

Uchwałą z d. 9. września 1904 LW. 69600 mianował Wydział krajowy Romana Janika, ukończonego słuchacza wydziału inżynieryi w c. k. Szkole politechnicznej we Lwowie, nadetatowym praktykantem technicznym — a uchwałą z 7. stycznia 1905 LW. 438 została ta nominacya zmienioną na etatową.

Uchwałą z d. 13. stycznia 1905 LW. 2538 mianował Wydział krajowy:

1) Starszymi inżynierami inżynierów I. kl. Dyonizego Howartha i Tadenzza Korasadowicza.

2) Inżynierami I. klasy inżynierów II. klasy Władysława Zgorla-kiewicza i Maryana Prokopowicza.

3) Inżynierami II. klasy inżynierów adjunktów Stanisława Przybylskiego i Antoniego Dyląga.

Tą samą uchwałą przyznano inżynierowi I. kl. Józefowi Gryzieckiemu dodatek osobisty o rocznych 400 K. na tak długo, dopóki pobory jego przez awans się nie powiększą.

Uchwałą z 17. marca 1905 LW. 26559 mianowano inżynierami adjunktami praktykantów technicznych:

- I. Tadeusza Baeckera,
- II. Kazimierza Sawickiego,
- III. Kazimierza Hubera,
- IV. Karola Klimowicza.

Dekretem z 21. marca 1905 LW. 26821 mianowano nadetatowego praktykanta technicznego Zdzisława Pierożyńskiego etatowym praktykantem.

Z okazji 25-letniej rocznicy istnienia krajow. biura melioracyjnego i wstąpienia do służby Dyrektora tegoż biura p. Andrzeja Kędziora, wystosował Wydział krajowy do Dyrektora Andrzeja Kędziora pismo z wyrażeniem pełnego uznania za znakomitą, przechodzącą miarę normalnych obowiązków, a tak doniosłymi rezultatami uwieńczoną pracę.

IV. Oddział rachunkowy.

Uchwałą z 20. września 1904 L. 89859 przeniósł Wydział krajowy adjunkta Zygmunta Kossowskiego na podstawie skonstatowanej czasowej niezdolności do służby w czasowy stan spoczynku, przyznając mu emeryturę za 21 lat służby w rocznej kwocie 1736 kor.

Uchwałą z 1. listopada 1904 LW. 95541 mianowano:

1) Oficyalami asystentów:

- I. Gustawa Neussera,
- II. Antoniego Gorgoscha.

2) Asystentami praktykantów :

- I. Michała Babija,
- II. Maryana Antonowicza.

3) Praktykantami aplikantów :

- I. Władysława Bielicha,
- II. Michała Mazarakiego.

4) Aplikantami dyetaryuszy :

- I. Bolesława Gergowicza,
- II. Stanisława Wojnarowicza.

Uchwałą z 12. października 1904 LW. 101261 mianowano adjunktem oficjała Karola Frydmana.

Na podstawie uchwały Wys. Sejmu z d. 11. listopada 1904 L. s. 1445, wliczającej emerytowanemu archiwście rachunkowemu Adamowi Zielińskiemu wyjątkowo 10 lat do emerytury, wymierzył mu Wydział krajowy dodatkowo emeryturę za tych 10 lat w kwocie 520 K. rocznie.

Uchwałą z dnia 3. stycznia 1905

a) przeniósł Wydział krajowy adjunktów Konstantego Olszewskiego i Wiktora Żorawskiego na własne ich żądanie w stały stan spoczynku, przyznając pierwszemu z nich emeryturę za 37 lat służby, a drugiemu za 35 lat służby;

b) mianował praktykanta Edmunda Dąbrowskiego asystentem i przeniósł go w stały stan spoczynku, przyznając mu emeryturę za 17 lat służby;

c) przeniósł asystenta kasy krajowej Ludwika Szczepańskiego na etat oddziału rachunkowego ;

d) mianował :

1) Rewidentami adjunktów :

- I. Alojzego Paklerskiego,
- II. Władysława Janikowskiego ;

2) Adjunktami oficjałów :

- I. Antoniego Bilińskiego,
- II. Włodzimierza Drwęskiego,
- III. Jana Nosarzewskiego,
- IV. Mikołaja Horodyskiego.

3) Oficjałami asystentów :

- I. Emeryka Polaka,
- II. Erazma Ostrowskiego,
- III. Kazimierza Złotnickiego,
- IV. Juliana Wołoszyńskiego.

4) Asystentami praktykantów :

- I. Aleksandra Lisiewicza,
- II. Mirosława Czekońskiego,
- III. Józefa Urbańskiego.

5) Praktykantami aplikantów:

- I. Stanisława Przemyckiego,
- II. Bolesława Gergowicza,
- III. Stanisława Wojnarowicza,
- IV. dyetaryusza Eugeniusza Hermana.

5) Aplikantami dyetaryuszy:

- I. Marcelego Fischera,
- II. Ludwika Mikułę,
- III. Stanisława Pacześniowskiego,
- IV. Józefa Lewickiego,
- V. Romana Mazurkiewicza,
- VI. Jana Nowickiego,
- VII. Fryderyka Dembca,
- VIII. Grzegorza Pelechatego,
- IX. Stanisława Dąbskiego,
- X. Bolesława Kotkowskiego.

Na podstawie uchwały Wys. Sejmu z dnia 7. listopada 1904, ustanawiającej w etacie urzędników rachunkowych posadę lustratora rachunkowego dla szpitali powszechnych, nadał Wydział krajowy posadę tę urlopowanemu rządcy krajow. szpitala powszechnego we Lwowie, Janowi Jasińskiemu, przyznając mu pobory w wysokości przez Wys. Sejm dla tej posady unormowanej, tj. płacę o rocznych 3600 K., dodatek aktywalny o rocznych 600 K., prawo do trzech dodatków pięcioletnich po 400 K., nadto roczny bilet jazdy II. klasy na galic. kolejach państwowych tudzież ryczałt o rocznych 500 K. na wydatki połączone z wyjazdami. Nadto przyznał mu Wydział krajowy po myśli powołanej wyżej uchwały Wys. Sejmu dodatek osobisty o rocznych 1300 K. na tak długo, jak długo pełnić będzie obowiązki lustratora szpitali.

V. Oddział kasowy.

W myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 26. października 1904 Ls. 1364, znoszącej kaucye służbowe funkcyonaryuszów kasy krajowej, zarządził Wydział krajowy reskryptem z 8. listopada 1904 LW. 107696 wydanie funkcyonaryuszom kasy krajowej ich kaucyi, w ogólnej sumie 16772 K. 8 gr.

Uchwałą z 30. czerwca 1905 LW. 60443 przeniósł Wydział krajowy kasyera Seweryna Krogulskiego na podstawie skonstatowanej zupełnej niezdolności skutkiem choroby do dalszej służby, w stały stan spoczynku — przyznając mu, z policzeniem 5 lat spędzonych w służbie w charakterze dyetaryusza, emeryturę za 32 lat służby w kwocie 3276 K. rocznie.

VI. Oddział manipulacyjny.

Uchwałą z 17. maja 1904 LW. 50241 mianowano aplikantami dyetaryuszów rachunkowych:

- I. Mikołaja Cudziłę,
- II. Walentego Darłaka,
- i III. dyetaryusza manipulacyjnego Teodozego Rożejowskiego.

W dniu 23. czerwca 1904 zmarł emerytowany kancelista Włodzimierz Berezowski, — pozostałym po nim 2 sierotom przyznał Wydział krajowy pensję sierocińską w kwocie 500 K rocznie.

Z dniem 13. września 1905 zwolnił Wydział krajowy pisarza etatowego Stanisława Schmida ze służby, wskutek wniesionej przezeń rezygnacji.

Uchwałą z 3. stycznia 1905 LW. 2531 mianowano:

- 1) ekspedytorem kancelistę Józefa Szima;
- 2) etatowym kancelistą nadetatowego kancelistę Jana Lenczowskiego,

a uchwałą z 7. stycznia 1905 LW. 2534:

- 1) pisarzem etatowym aplikanta Mikołaja Cudziłę,
- 2) aplikantem dyetaryusza rachunkowego Józefa Telakowskiego.

Uchwałą z 17. czerwca 1905 LW. 425. przeniósł Wydział krajowy kancelistę Epifaninsza Jarenowicza na jego własną prośbę w stały stan spoczynku — wymierzając mu, z policzeniem 5 lat przebytych w charakterze dyetaryusza, emeryturę za 28 lat służby w kwocie 2128 K. rocznie

Uchwałą z 27. czerwca 1905 LW. 60908 mianowano:

- 1) kancelistą asystenta Włodzimierza Szewczuka,
- 2) asystentem pisarza Konstantego Wójcika,
- 3) pisarzem aplikanta Walentego Darłaka,
- 4) aplikantem, dyetaryusza Rudolfa Webera z zastrzeżeniem, że do roku ma uzupełnić swe studia.

VII. Krajowe Biuro kolejowe.

Uchwałą z 1. lutego 1904 LW. 66721 mianowano prowizorycznie inżynierem adjunktem dyetaryusza Maksymiliana Komorowskiego.

Uchwałą z 5. sierpnia 1904 LW. 74122 mianowano inżynierem II. klasy inżyniera adjunkta Ferdynanda Gismana.

Uchwałą z dnia 29. lipca 1904 uwolnił Wydział krajowy ze służby adjunkta rachunkowego Władysława Wnękiewicza i asystenta rachunkowego Andrzeja Imiała.

Uchwałą z 12. sierpnia 1904 LW. 77020 uwolnił Wydział krajowy z dniem 15. sierpnia 1904 od obowiązków Jana Stenzla czasowego pomocniczego referenta biura kolejowego, zatrzymując go nadal w charakterze dyetaryusza.

W dniu 26. września 1904 LW. 95861 zmarł referent administracyjny Leon Paszkowski. Pozostalej po nim wdowie przyznał Wydział krajowy przypadający kwartał pośmiertny i pensję wdowią.

Dekretem z d. 3. października 1904 LW. 97066 powołał Wydział krajowy emer. rewidenta c. k. kolei państw. Rudolfa Rzehaczka prowizo-

rycznie jako siłę pomocniczą, bez żadnych praw urzędników stałych do kontroli rachunków eksploatacyjnych kolei lokalnych, przyznając mu wynagrodzenie w kwocie 250 K. miesięcznie i prawo do dyet po 9 K. dziennie.

Uchwałą z dnia 17. marca 1905 przyjął Wydział krajowy do wiadomości rezygnację czasowego urzędnika z tytułem geometry Teofila Fedorowicza i zwolnił go ze służby z końcem marca 1905, wypłacając mu zastrzeżoną kontraktem odprawę w kwocie 3000 K.

VIII. Biuro patronatu dla spółek oszczędności i pożyczek.

Wskutek potrzeby zmiany w nstroju biura patronatu rozwiązał Wydział krajowy z końcem września 1904 stosunek służbowy z prowizorycznym Instratorem Janem Kubiszem i prowizorycznym korespondentem Marianem Górnickim.

Uchwałą z dnia 8. lipca 1904 LW. 65477 mianował Wydział krajowy Leona Twaroga, konceptowego praktykanta magistratu lwowskiego, prowizorycznie korespondentem biura z płacą 2400 K. rocznie z zastrzeżeniem, że stabilizacya i przyznanie pełnych poborów może nastąpić najwcześniej po roku.

Z dniem 15. listopada 1904 zwolnił Wydział krajowy wskutek rezygnacji od obowiązków Karola Turskiego, prowizorycznego lustratora.

Dekretem z dnia 2. września 1904 LW. 87962 powołał Wydział krajowy do pełnienia obowiązków lustratora Zygmunta Chmielewskiego byłego asystenta stacyi doświadczałnej chemiczno-rolniczej w Dublanach, przyznając mu tytułem płacy 2400 K. rocznie, a ze względu na jego fachowe wiadomości w zakresie mleczarstwa i zużytkowania gruntów torfowych dodatek osobisty w kwocie 400 K. rocznie.

Uchwałą z 8. listopada 1904 LW. 113028 powołał Wydział krajowy Kazimierza Powidzkiego do pełnienia obowiązków lustratora — przyznając mu płacę 2400 K. rocznie.

Uchwałą z 22. listopada 1904 LW. 116561 mianował Wydział krajowy prowizorycznego lustratora Walentego Drozdowicza stale etatowym lustratorem.

IX. Krajowy zarząd sprzedaży soli.

Dekretem z dnia 26. kwietnia 1904 LW. 30825 zwolnił Wydział krajowy praktykanta Włodzimierza Karpiaka na jego własną prośbę ze służby z końcem marca 1904.

Uchwałą z 3. czerwca 1904 LW. 52565 mianował Wydział krajowy dyetaryusza Jana Zarembę aplikantem, a następnie uchwałą z 27. września 1904 LW. 78264 praktykantem biura sprzedaży soli.

Na podstawie uchwały Wys. Sejmu z 11. października 1904 Ls. 688 normującej pobory kierownika biura solnego, przyznał Wydział krajowy uchwałą z 16. grudnia 1904 LW. 121650 Radey Dr. Stanisławowi

Miziewiczowi płacę o rocznych 6400 K i dodatek aktywalny o rocznych 960 K., z zastrzeżeniem nadal P. Miziewiczowi uprawnień; wynikających z jego charakteru urzędnika konceptowego.

Na podstawie uchwały Wys. Sejmu z tego samego dnia wyasygnował Wydział krajowy sierotom po ś. p. Bronisławie Szwarce małoletnim Maryi, Józefowi i Annie Szwarce, przyznany przez Wys. Sejm dodatkowo dar z łaski w kwocie 480 K na tak długo, jak długo sieroty te pobierać będą przyznaną im na podstawie statutu emerytalnego płacę sierocą.

X. Krajowe Biuro opłaty konsumcyjnej od piwa.

Uchwałą z 5. lipca 1904 LW. 66308 zwinął Wydział krajowy posadę inspektora z siedzibą we Lwowie — wskutek czego rozwiązał z dniem ostatnim sierpnia 1904 stosunek służbowy z Władysławem Hickiewiczem, inspektorem w biurze opłaty konsumc. od piwa.

Zarazem postanowił Wydział krajowy powiększyć od 1. września 1904 personal biura o jednego referenta pomocniczego i zastrzegł Władysławowi Hickiewiczowi pierwszeństwo do tej posady przed innymi kandydatami.

Uchwałą z 2. września 1904 LW. 83905 powołał Wydział krajowy Władysława Hickiewicza do pełnienia obowiązków referenta pomocniczego za wynagrodzeniem dziennem w stosunku 2000 K. rocznie.

XI. Krajowe Biuro pośrednictwa pracy.

Stosując się do postanowienia §. 13. ustawy z d. 16. marca 1904 o publicznych biurach pośrednictwa pracy, utworzył Wydział krajowy przy Dep. IV. krajowe biuro pośrednictwa pracy, powierzając prowadzenie tego biura adjunktowi konceptowemu Dr. Zbigniewowi Pazdrze.

Do pełnienia obowiązków referenta pomocniczego powołał Wydział krajowy Stanisława Duszyńskiego, urzędnika w Biurze pośrednictwa pracy śląskiej Izby rolniczej we Wrocławiu — przyznając mu płacę w kwocie 2160 K rocznie — prawo do dyet po 8 K dziennie i zwrot kosztów podróży według norm dla urzędników Wydziału krajowego.

Biuro czynne jest od początku r. 1905. Sprawozdanie z czynności biura przedkłada się osobno.

XII. Służba stała.

W wykonaniu uchwały Wys. Sejmu z d. 10. listopada 1904 Ls. 1907 przyznał Wydział krajowy dekretem z d. 16. grudnia 1904 LW. 115585 wożnym Wydziału krajowego, biura kolejowego i biura solnego wyższe o 150 K rocznie dodatki aktywne, a wożnemu kasy wyższy o 200 K dodatek aktywalny — począwszy od 1. stycznia 1905.

W dniu 15. czerwca 1905 zmarł Józef Bojkowski, emerytowany portyer w gmachu sejmowym. Pozostałej po nim wdowie przyznał Wydział

krajowy należący się jej według statutu emerytalnego kwartał pośmiertny w kwocie 171 K. — pensję wdowią o rocznych 400 Kor. i dodatki na wychowanie 2 pozostałych sierót po 20% pensyi wdowiej dla każdego.

Załatwienie Uchwałą z dnia 10. listopada 1904 przekazał Wys. Sejm Wydział przekazanych łowi krajowemu :

Wydziałowi

krajowemu

petycji.

1) petycję Agnieszki Matkowskiej i Doroty Policz do zbadania i załatwienia;

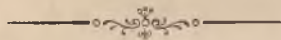
2) petycję: Jadwigi Kalickiej, Zofii Biegańskiej, Anieli Gustyny i Michała Orłowicza — do zbadania i przedłożenia ewentualnych wniosków;

a uchwałą z dnia 11. listopada 1904 petycję Natalii Łuniewskiej do zbadania i możliwego uwzględnienia z funduszu dyspozycyjnego.

Wydział krajowy zbadał wszystkie te petycje, a nie mając dla nich właściwego pokrycia budżetowego i nie znajdując w nich podstawy do przedstawienia Wys. Sejmowi wniosków, zwrócił je petentom.

Dar modelu

Zamieszkały we Wiedniu artysta rzeźbiarz Stanisław Roman Leopiersia śp. wandowski ofiarował w darze krajowi model popiersia ś. p. Kazimierza Kazimierza Grocholskiego, którego odlew z bronzu znajduje się w gmachu Rady państwa w Wiedniu. Wydział krajowy dar ten przyjął i wyraził ofiarodawcy pismem z d. 14. marca 1905 LW. 25001 swe podziękowanie.

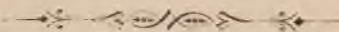

Sprawozdanie

z czynności

Departamentu I. Wydziału krajowego

za czas od 1. stycznia 1904 do 30. czerwca 1905.

Departament I.

Szef Departamentu: Dr. Józef Wereszczyński, Członek Wydziału krajowego.

Departament I. przydzielone ma do załatwienia następujące sprawy:

1. Sprawy powiatowe i gminne z odnośnemi fundacyami, oraz sprawy policyi ogniowej i straże ochotnicze pożarne.
2. Administracya funduszów pożyczkowych na budowę koszar dla wojska.
3. Sprawy szkolne, teatralne, archiwa krajowe i pomniki historyczne.
4. Sprawy fundacyjne i stypendyjne.

Niniejsze sprawozdanie obejmuje działy spraw powiatowych i gminnych, policyi ogniowej, stypendyjnych i fundacyjnych, oraz szkolnych i teatralnych.

Sprawy funduszów koszarowych są przedmiotem osobnego sprawozdania.

a) Ustawy i uchwały sankcyonowane.

Pożyczka gminy Zakopane 400.000 K.

Najwyższem postanowieniem z 23. grudnia 1903 otrzymała sankcye uchwała Wysokiego Sejmu z 12. lipca 1902 w przedmiocie gwarancyi kraju dla pożyczki inwestycyjnej w kwocie 400.000 koron dla gminy Zakopane.

Najwyższem postanowieniem zaś z 20. marca 1904 uzyskała zatwierdzenie uchwała Wysokiego Sejmu z 27. października 1903 zmieniająca częściowo uchwałę z 12. lipca 1902.

Na tej podstawie zeznała gmina Zakopane wspólnie z Wydziałem krajowym skrypt dłużny w formie aktu notaryalnego na 4 $\frac{1}{2}$ % pożyczkę w galic. Kasie oszczędności we Lwowie w kwocie 400.000 koron, zwrotną w 50 latach, w ratach półrocznych po 10.030 koron 50 hal. począwszy od 15. lipca 1905.

Walutę pożyczki ulokowano w myśl tutejszego zarządzenia w galic. Kasie oszczędności na 3·6% rachunku bieżącym a każda wypłata z tego rachunku może nastąpić tylko w miarę rzeczywistej potrzeby i za osobnem każdorazowem zezwoleniem Wydziału krajowego.

Dla zapewnienia regularnej spłaty rat pożyczki w sumie 400.000 koron, Wydział krajowy wydał zarządzenie, na podstawie którego przeznaczone w myśl powołanych na wstępie uchwał Wysokiego Sejmu na spłatę pomienionej pożyczki dochody gminne mianowicie z dzierzawy opłat gminnych od napojów spirytusowych i piwa w kwocie 7.000 koron rocznie,

dalej dochód z osobnego 20% dodatku gminnego do rządowego podatku domowo-czynszowego, jak wreszcie datek dobrowolny stacyi klimatycznej o rocznych 5000 koron, wpływają mają bezpośrednio do funduszu krajowego, z którego natomiast również bezpośrednio uiszczane być mają półroczne raty anuitetowe pomienionej pożyczki.

Niedobory tych rat pokrywać ma fundusz krajowy w myśl powołanej na wstępie uchwały Wysokiego Sejmu z 27. października 1903.

W r. 1905 rozpoczęła gmina budowę wodociągu kosztem obliczonym na kwotę około 300.000 koron, pokryć się mającym z funduszu powyższej pożyczki inwestycyjnej.

Budowa prowadzoną jest przez przedsiębiorcę pod nadzorem kierownika technicznego ustanowionego z ramienia Wydziału krajowego na podstawie rozpisanej przez gminę konkursu a to z pośród trzech przez Radę gminną przedstawionych kandydatów.

Prócz tego pozostaje budowa pod kontrolą komitetu złożonego z naczelnika gminy i czterech przez Radę gminną powołanych osób, tudzież z kierownika budowy.

Nadto porucza Wydział krajowy starszemu inżynierowi biura melioracyjnego w razie potrzeby rewizję robót tudzież rozpatrywanie ewentualnych sporów w kwestiach technicznych.

Wyłączenie ze związku gminy Skowierzyn przysiółka Nowiny i u wozzenie z niego samostnej gminy administracyjnej.

Najwyższem postanowieniem z dnia 28. maja 1904 otrzymał sankcyę uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z 4. lipca 1901 projekt ustawy o wyłączeniu ze związku gminy Skowierzyn przysiółka Nowiny i utworzeniu z niego samostnej gminy administracyjnej pod nazwą „Nowiny“.

O tem zawiadomiono Wydział powiatowy w Tarnobrzegu rozporządzeniem z 1. lipca 1904 l. 59367.

Dodatek gminy do podatku konsumcyjnego od mięsa i wina w Mikulińcach.

Najwyższem postanowieniem z 6. stycznia 1904 uzyskała sankcyę uchwała Wysokiego Sejmu z 15. września 1903 o zezwoleniu gminie Mikulińce na pobór przez lat 6 od r. 1904 do końca r. 1909 150% dodatku gminnego do podatku konsumcyjnego od mięsa i wina.

O tem zawiadomiono Wydział powiatowy w Tarnopolu rozporządzeniem z 5. lutego 1904 l. 9541.

Dodatek gminy Liszna na r. 1903 i 1904.

Najwyższem postanowieniem z 12. lutego 1904 zatwierdzone zostały uchwały Wysokiego Sejmu z 15. września i 12. października 1903 o zezwoleniu gminie Liszna na pobór 177% dodatku gminnego do podatków bezpośrednich w r. 1903, zaś 173% takiego dodatku w r. 1904 z wyłączeniem podatku osobisto-dochodowego.

O tem zawiadomiono Wydział powiatowy w Sanoku rozporządzeniem z 11. marca 1904 l. 22.696.

Opłaty od napojów spirytusowych i od piwa w Zakopanem i Ustrzykach dolnych.

Najwyższem postanowieniem z 16. grudnia 1903 otrzymały sankcyę uchwalone przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 15. września 1903 projekty ustaw o zezwoleniu gminie Zakopanem i Ustrzyki dolne na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych, piwa, miodu, wiskiniaku, maliniaku, dereniaku i t. p.

O tem zawiadomiono odnośne Wydziały powiatowe.

Poręka p wia u wielickiego dla pożyczki 50.000 koron

Najwyższem postanowieniem z 29. maja 1904 otrzymał sankcyę uchwalony przez Wysoki Sejm projekt ustawy w przedmiocie zezwolenia Reprezentacyi powiatowej w Wieliczce, dla sanacyi powiatowej Kasy oszczędności w Wieliczce, na porękę powiatu dla pożyczki 500.000 koron względnie w przedmiocie

zezwolenia tejże Reprezentacyi na zaciągnięcie przez powiat pożyczki w sumie 500.000 koron.

O tem zawiadomiono Wydział powiatowy w Wieliczce rozporządzeniem z 28. czerwca 1904 l. 61.837.

Dodatki gminy Skomielna biała na r. 1903.

Najwyższem postanowieniem z 27. kwietnia 1904 zatwierdzoną została uchwała Wysokiego Sejmu z 3. października 1903 o zezwoleniu gminie Skomielna biała na pobór w r. 1903 186% dodatku gminnego do podatków bezpośrednich z wyłączeniem podatku osobisto-dochodowego.

O tem zawiadomiono Wydział powiatowy w Myślenicach rozporządzeniem z 20. maja 1904 l. 48.775.

Pożyczka Reprezentacyi powiatowej w Zaleszczykach 80.000 K.

Najwyższem postanowieniem z 13. marca 1904 otrzymał sankcye uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z 5. października 1903 projekt ustawy o zezwoleniu Reprezentacyi powiatowej w Zaleszczykach na zaciągnięcie pożyczki w kwocie 80 000 koron, celem skonwertowania dawnej pożyczki i częściowego pokrycia kosztów budowy szpitala.

O tem zawiadomiono Wydział powiatowy w Zaleszczykach rozporządzeniem z 8. kwietnia 1904 l. 31.131.

Pożyczka Reprezentacyi powiatowej w Husiatynie 20.000 K.

Najwyższem postanowieniem z 7. lutego 1904 otrzymał sankcye uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z 5. października 1903 projekt ustawy o zezwoleniu Reprezentacyi powiatowej w Husiatynie na zaciągnięcie pożyczki w kwocie 20.000 koron na budowę drogi powiatowej Probużna-Dębówka.

O tem zawiadomiono Wydział powiatowy w Husiatynie rozporządzeniem z 27. maja 1904 l. 44.860.

Oplata od psów w Skolem.

Najwyższem postanowieniem z 3. grudnia 1903 otrzymał sankcye uchwalony na posiedzeniu Wysokiego Sejmu z 5. października 1903 projekt ustawy o zezwoleniu gminie Skole na pobór opłaty gminnej od psów.

O tem zawiadomiono Wydział powiatowy w Stryju rozporządzeniem z 29. grudnia 1903 l. 119.057.

Pożyczka Reprezentacyi powiatowej w Tarnobrzegu 20.000 K.

Najwyższem postanowieniem z dnia 17. kwietnia 1904 otrzymał sankcye uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z 12. października 1903 projekt ustawy o zezwoleniu Reprezentacyi powiatowej w Tarnobrzegu na zaciągnięcie pożyczki 20.000 koron na budowę drogi Radomyśl-Nowiny-Chwałowice.

O tem zawiadomiono Wydział powiatowy w Tarnobrzegu rozporządzeniem z 20. maja 1904 l. 48.773.

Ustawa o połączeniu w m. Lwowie zbiorników z kanałami oraz o opłatach gminnych za to połączenie.

Najwyższem postanowieniem z 8. grudnia 1903 otrzymał sankcye uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z 19. października 1903 projekt ustawy o obowiązku właścicieli domów w mieście Lwowie połączenia domowych zbiorników kloacznych z kanałami miejskimi publicznymi, oraz o opłatach gminnych za to połączenie.

O tem zawiadomiono Magistrat m. Lwowa rozporządzeniem z 8. stycznia 1904 l. 519.

Opłaty od napojów spirytusowych w Leżajsku.

Najwyższem postanowieniem z d. 23. grudnia 1903 otrzymał sankcye uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z 23. października 1903 projekt ustawy o zezwoleniu gminie Leżajsk na pobór podwyższonych opłat gminnych od napojów spirytusowych.

O tem zawiadomiono Wydział powiatowy w Łańcucie rozporządzeniem z 15. stycznia 1904 l. 2.377.

Pożyczka Reprezentacyi powiatowej w Kałuszu 17 000 K.

Najwyższem postanowieniem z 23. maja 1904 otrzymał sankcye uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z 23. października 1903 projekt ustawy o zezwoleniu Reprezentacyi

powiatowej w Kałuszu na zaciągnięcie pożyczki w kwocie 17.000 koron na urządzenie i utrzymanie szpitala powszechnego.

O tem zawiadomiono Wydział powiatowy w Kałuszu rozporządzeniem z 21. czerwca 1904 l. 58.726.

Oplaty od napojów spirytusowych i piwa w Chyrowie, Dobromilu, Skolem i Jordanowie.

Najwyższem postanowieniem z 30. marca 1904 otrzymały sankcyę uchwalone przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 30. października 1903 projekty ustaw o zezwoleniu gminie Chyrów i Skole na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych, piwa, miodu, wiśniaku i maliniaku, zaś gminie Dobromil na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych i piwa, tudzież uchwalony na posiedzeniu Wysokiego Sejmu z 28. października 1903 projekt ustawy o zezwoleniu gminie Jordanów na dalszy pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych piwa i miodu.

O tem zawiadomił Wydział krajowy rozporządzeniem z 22. kwietnia 1904 l. 39.704 odnośnie Wydziały powiatowe.

Oplaty od napojów w m. Krakowie.

Najwyższem postanowieniem z 4. grudnia 1903 otrzymał sankcyę uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 30. października 1903 projekt ustawy o zezwoleniu gminie król. stol. m. Krakowa na pobór opłat od napojów rozpalających do miasta wprowadzanych lub w mieście wyrabianych i w niem zużywanych.

O tem zawiadomiono magistrat m. Krakowa rozporządzeniem z 29. grudnia 1903 l. 119.329.

Wcielenie do m. Krakowa niektórych parcel z gminy Grzegórzki.

Najwyższem postanowieniem z 1. stycznia 1904 otrzymał sankcyę uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z 3. listopada 1903 projekt ustawy, którą wcielono do miasta Krakowa podane w ustawie parcele, należące do gminy Grzegórzki.

O tem zawiadomiono Wydział powiatowy i Magistrat m. Krakowa rozporządzeniem z 9. lutego 1904 l. 3.864.

Oplata od psów w Czar-nym Dunajcu.

Najwyższem postanowieniem z dnia 2. grudnia 1904 otrzymał sankcyę uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z 19. października 1904 projekt ustawy o zezwoleniu gminie Czarny Dunajec na pobór opłaty gminnej od psów.

O tem zawiadomiono Wydział powiatowy w Nowym Targu rozporządzeniem z 17. stycznia 1905 l. 129.537/04.

Oplaty od napojów spirytusowych w Dąbrowie.

Najwyższem postanowieniem z dnia 28. grudnia 1904 otrzymał sankcyę uchwalony na posiedzeniu Wysokiego Sejmu z 12. listopada 1904 projekt ustawy o zezwoleniu gminie m. Dąbrowa na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych.

O tem zawiadomiono Wydział powiatowy w Dąbrowie rozporządzeniem z 20. stycznia 1905 l. 2.919.

Oplaty od napojów spirytusowych w Zabnie.

Najwyższem postanowieniem z 28. grudnia 1904 otrzymał sankcyę uchwalony na posiedzeniu Wysokiego Sejmu z 12. listopada 1904 projekt ustawy o zezwoleniu gminie Żabno na pobór opłat od napojów spirytusowych.

O tem zawiadomiono Wydział powiatowy w Dąbrowie rozporządzeniem z 20. stycznia 1905 l. 2.919

Dodatki powiatowe w Przemyślanach.

Najwyższem postanowieniem z 24. stycznia 1905 zatwierdzoną została uchwała Wysokiego Sejmu z 22. października 1904 o zezwoleniu Reprezentacyi powiatowej w Przemyślanach na pobór w r. 1904 dodatków powiatowych do podatków bezpośrednich w wysokości 46 % obok 10 % dodatku ustawowego na rzecz powiatowego funduszu dróg gminnych.

O tem zawiadomiono Wydział powiatowy w Przemyślanach rozporządzeniem z 28. marca 1905 l. 17.427.

Oplata od psów w Dębnikach.

Najwyższem postanowieniem z dnia 16. czerwca 1905 otrzymał sankcye uchwalony na posiedzeniu Wysokiego Sejmu z 1. października 1904 projekt ustawy o zezwoleniu gminie Dębniiki na pobór opłaty gminnej od psów.

O tem zawiadomiono Wydział powiatowy w Wieliczce rozporządzeniem z 12. lipca 1905 l. 44.851.

Zaliczenie gminy Ulanów pod ustawę gminną z r. 1896.

Najwyższem postanowieniem z dnia 7. maja 1905 otrzymał sankcye uchwalony na posiedzeniu Wysokiego Sejmu z 31. października 1904 projekt ustawy o zaliczeniu gminy Ulanów do rzędu gmin, podlegających ustawie gminnej z dnia 3. lipca 1896 Dz. u. kr. Nr. 51.

O tem zawiadomiono Wydział powiatowy w Nisku rozporządzeniem z 6. czerwca 1905 l. 49.678.

Zmiana niektórych postanowień statutu miasta Krakowa.

Najwyższem postanowieniem z 12. kwietnia 1905 otrzymał sankcye uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z 5. listopada 1904 projekt ustawy, zmieniającej niektóre postanowienia statutu miasta Krakowa.

O tem zawiadomiono Magistrat m. Krakowa rozporządzeniem z 6. czerwca 1905 l. 52.009.

Dodatki powiatowe w Turce.

Najwyższem postanowieniem z dnia 5. czerwca 1905 zatwierdzoną została uchwała Wysokiego Sejmu z 31. października 1904, którą zezwolono Reprezentacyi powiatowej w Turce pobierać w roku 1904 dodatki do podatków bezpośrednich na cele powiatowe w wysokości 54% obok 10% ustawowego dodatku na rzecz powiatowego funduszu dróg gminnych.

O tem zawiadomiono Wydział powiatowy w Turce rozporządzeniem z 30. czerwca 1905 l. 59.963.

Najwyższem zaś postanowieniem z 16. czerwca 1905 zatwierdzoną została uchwała Wysokiego Sejmu z 2. listopada 1904, którą zezwolono Reprezentacyi powiatowej w Turce pobierać w r. 1905 dodatki powiatowe do podatków bezpośrednich w wysokości 51% obok 10% ustawowego dodatku na rzecz powiatowego funduszu dróg gminnych.

O tem zawiadomiono Wydział powiatowy w Turce rozporządzeniem z 20. lipca 1905 l. 67.567.

Oplata od piwa w Bóbrce.

Najwyższem postanowieniem z dnia 16. czerwca 1905 otrzymał sankcye uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z 1. października 1904 projekt ustawy o zezwoleniu gminie Bóbrka na pobór opłaty gminnej od piwa.

O tem zawiadomiono Wydział powiatowy w Bóbrce rozporządzeniem z 4. lipca 1905 l. 62.244.

Oplaty od napojów w Knihinie wsi.

Najwyższem postanowieniem z dnia 16. czerwca 1905 otrzymał sankcye uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z 1. października 1904 projekt ustawy o zezwoleniu gminie Knihinin wieś na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych, piwa i t. d.

O tem zawiadomiono Wydział powiatowy w Stanisławowie rozporządzeniem z 11. lipca 1905 l. 62.244.

Oplaty od napojów w Tłustem.

Najwyższem postanowieniem z 16. czerwca 1905 otrzymał sankcye uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z 1. października 1904 projekt ustawy o zezwoleniu gminie Tłuste na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych, piwa i t. d.

O tem zawiadomiono Wydział powiatowy w Zaleszczykach rozporządzeniem z 11. lipca 1905 l. 62.244.

Oplaty od napojów w Tuchowie.

Najwyższem postanowieniem z 16. czerwca 1905 otrzymał sankcyę uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z 27. października 1904 projekt ustawy o zezwoleniu gminie Tuchów na pobór opłat gminnych od napcjów spirytusowych i od piwa.

O tem zawiadomiono Wydział powiatowy w Tarnowie rozporządzeniem z 11. lipca 1905 l. 62.244.

Zmiana §. 33. ust. bud. m. Krakowa.

Najwyższem postanowieniem z 28. marca 1905 otrzymał sankcyę uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z 4. listopada 1904 projekt ustawy zmieniającej postanowienia §. 33. ustawy budowlanej dla m. Krakowa z 18. lipca 1883 Dz. u. kr. Nr. 63.

O tem zawiadomiono Magistrat m. Krakowa rozporządzeniem z 18. kwietnia 1905 l. 34.913.

Pożyczka Reprezentacyi powiatowej w Kamionce strumiłowej 50 000 K.

Najwyższem postanowieniem z dnia 3. lipca 1905 otrzymał sankcyę uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z 11. października 1904 projekt ustawy o zezwoleniu Reprezentacyi powiatowej w Kamionce strumiłowej na zaciągnięcie pożyczki 50.000 koron na budowę dróg.

O tem zawiadomiono Wydział powiat w Kamionce strumiłowej rozporządzeniem z 18. lipca 1905 l. 66.625.

Pożyczka Reprezentacyi powiatowej w Horodence w kwocie 45 000 K.

Najwyższem postanowieniem z dnia 3. lipca 1905 otrzymał sankcyę uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z 7. listopada 1904 projekt ustawy o zezwoleniu Reprezentacyi powiatowej w Horodence na zaciągnięcie pożyczki w kwocie 45.000 koron na pokrycie niedoboru budżetowego tudzież na budowę dróg.

O tem zawiadomiono Wydział powiatowy w Horodence rozporządzeniem z 18. lipca 1905 l. 66.623.

Dodatki w gm. Liszna.

Najwyższem postanowieniem z 16. czerwca roku 1905 zatwierdzoną została uchwała Wysokiego Sejmu z 19. października 1904, zezwalająca gminie Liszna na pobór w roku 1905 137% dodatku gminnego do podatków bezpośrednich.

O tem postanowieniu zawiadomiono Wydział powiatowy w Sanoku rozporządzeniem z 20. lipca 1905 l. 67.569.

Zmiana §§. 19. i 42. ustawy o Reprezentacyi powiat.

Najwyższem postanowieniem z dnia 12. lipca 1905 uzyskał sankcyę uchwalony przez Wysoki Sejm dnia 12. listopada 1904 projekt ustawy, którą zmieniono postanowienia §§. 19. i 42. ustawy o Reprezentacyi powiatowej.

b) Ustawy i uchwały, o których sankcyonowaniu Wydział krajowy nie otrzymał wiadomości do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania.

1. Uchwalony na posiedzeniu Wysokiego Sejmu z 11. października 1904 projekt ustawy o zezwoleniu Reprezentacyi powiatowej w Złoczowie na zaciągnięcie pożyczki 120.000 koron na pokrycie połowy kosztów odbudowania zgorzałego w Złoczowie szpitala powszechnego.

2. Uchwalony na posiedzeniu Wysokiego Sejmu z 24. października 1904 projekt ustawy o zezwoleniu gminie Zakopane na dalszy pobór od roku 1911 opłat gminnych od napcjów spirytusowych.

3. Uchwalony na tem samem posiedzeniu projekt ustawy o zezwoleniu gminie Zakopane na pobór od r. 1905 20%, dodatku gminnego do państwowego podatku domowo-czynszowego.

4. Uchwalony na posiedzeniu z 2. listopada 1904 projekt ustawy o utworzeniu z rozparcelowanych dóbr Stopnica, samostnej gminy administracyjnej pod nazwę Stopnica polska w powiecie Samborskim.

5. Uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z 2. listopada 1904 projekt ustawy o zezwoleniu Reprezentacji powiatowej w Rawie ruskiej na zaciągnięcie pożyczki 175.000 koron.

6. Uchwalony na posiedzeniu Wysokiego Sejmu z 2. listopada 1904 projekt ustawy zezwalającej Reprezentacji powiatu Dąbrowa na pokrywanie niedoborów lokalnej kolei Tarnów-Szczucin.

7. Uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z 4. listopada 1904 projekt ustawy o zezwoleniu gminie m. Lwowa na pobór opłat gminnych od biletów wstępu na przedstawienia teatralne i t. p. widowiska na cele dobroczynne.

8. Uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z 4. listopada 1904 projekt ustawy o zezwoleniu gminie m. Krakowa na pobór podatku gminnego od biletów jazdy kolejami drogowymi w granicach miasta.

9. Uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 10. listopada 1904 projekt ustawy zmieniającej niektóre postanowienia ustawy z 18. grudnia 1881 Dz. u. kr. Nr. 48. ex 1883 o zniesieniu prawa propinacji i zaprowadzeniu miejskich opłat konsumcyjnych i policyjnych w mieście Lwowie.

c) Rezolucye do c. k. Rządu.

Rewizya przepisów o rejonach fortecznych.

W załatwieniu sprawozdania komisji prawniczej w sprawie rewizji przepisów o rejonach fortecznych powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 11. listopada 1904 następujące uchwały.

1. Wzywa się Rząd, aby przedsięwziął rewizyę obecnych rozwój miast w wysokim stopniu tamujących i w stosunki ekonomiczne ludności wprowadzających niepewność, przepisów o zakazie budowania w rejonach twierdz i magazynów prochowych w miastach, i aby w możliwie najkrótszym czasie we właściwej drodze odnośną ustawę doprowadził do skutku.

2. Wzywa się c. k. Rząd, aby wdrożył badania w tym kierunku, czy istniejące w miastach zakazy budowania w obrębie rejonów twierdz i magazynów prochowych są jeszcze w obecnych stosunkach ze względów wojskowych niezbędne, a w razie twierdzącym, aby je zniósł, względnie odpowiednio zmienił.

Pismem z 14. kwietnia 1905 l. 4.532/pr. oznajmiło c. k. Prezydium Namiestnictwa, że powyższą rezolucyę przedłożyło c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych i c. k. Ministerstwu obrony krajowej.

Na tem samem posiedzeniu powziął Wysoki Sejm następujące dalsze uchwały:

„a) Wzywa się c. k. Rząd, aby wobec rozporządzenia c. k. Starostwa w Przemyślu 4. sierpnia 1904 l. 32 849 spowodował bezzwłocznie w ścisłem zastosowaniu Art. IX. przepisów rozporządzenia z 21. grudnia 1859 Dz. p. p. Nr. 10. z r. 1860 tylko co do głównych komunikacji w dalszym rejonie fortecznym położonych, jakoteż przystępów do tegoż z zewnątrz;

b) ażeby, jeżeli rozporządzeniem powyższem miałyby objęte być także i drogi wewnątrz twierdzy położone, właściciele gruntów zostali odszkodowani.“

Pismem z 5. maja 1905 l. 4.575/pr. oznajmiło c. k. Prezydium Namiestnictwa Wydziałowi krajowemu, że powyższe uchwały przedłożyło c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych, lecz nie otrzymało dotąd zawiadomienia, czy i jakie c. k. Rząd powziął w tej mierze postanowienia.

Kontrola ck. Rządu nad kasami oszczędności.

W dalszym ciągu zeszłorocznego sprawozdania oznajmia Wydział krajowy, iż na rezolucye Wysokiego Sejmu z dnia 17. października 1903 w sprawie ustanowienia przez c. k. Rząd fachowego nadzoru nad kasami oszczędności, otrzymał Wydział krajowy odpowiedź c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 21. kwietnia 1905 l. 1.667/pr., podług której c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych reskryptem z 11. lutego 1905 l. 7.370/M. I. ex 1904, systemizowało z dniem 1. lipca 1905 przy departamencie rachunkowym tutejszego c. k. Namiestnictwa, jedną posadę radcy rachunkowego, którego zadaniem będzie przeprowadzać peryodyczne rewizye kas oszczędności w kraju.

Przymusowe ubezpieczenie budynków od ognia.

W załatwieniu sprawozdania komisji administracyjnej o wniosku w sprawie zaprowadzenia w Galicyi przymusu asekuracyi od ognia powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 12. listopada 1904 następujące uchwały:

„Sejm wzywa ponownie c. k. Rząd, aby jak najspieszniej umożliwił ustawodawstwu krajowemu zaprowadzenie przymusu asekuracyi budynków od ognia wedle potrzeb kraju

Tem samem zostają załatwione petycye wniesione w tej samej sprawie do Sejmu przez poszczególne gminy.“

Na powyższą rezolucyę, jak i rezolucyę Wysokiego Sejmu z 19. października 1903, c. k. Prezydium Namiestnictwa powołując się na rozporządzenie c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 27. stycznia 1905 l. 54.686/04, pismem z 5. lutego 1905 l. 1.284/pr. oznajmiło, co następuje:

„Rząd wniósł jeszcze w r. 1897 w XIII. sesji obrad izby posłów Rady państwa (Nr. 195. dodatków do protokołów stenograficznych), projekt ustawy w sprawie ubezpieczenia budynków od ognia jako przedłożenie rządowe, który to projekt w rozdziale III. postanawiał, że przymus ubezpieczenia nieruchomości od ognia może być wprowadzony drogą ustawodawstwa krajowego.

Wskutek zamknięcia sesji nie mógł jednak projekt ten przyjść pod obrady.

Od tego czasu nie widział Rząd powodu tego projektu ustawy ponownie wnosić, a wyjaśnił powody w oświadczeniach, które dał w Izbie posłów dnia 22. października 1901 i dnia 18. grudnia 1902, przy sposobności odpowiedzi na interpelacye posłów Krempey i Dr. Conci'ego. Rząd uważał, że obecne stosunki a w szczególności postępy nowego ustawodawstwa zagranicznego nie usprawiedliwiałaby uregulowania wyłącznego ubezpieczenia od ognia, przeciwnie dojrzało przeświadczenie, że należałoby dążyć do przeprowadzenia ustawowego uregulowania wszystkich gałęzi prywatnego ubezpieczenia tak pod względem publiczno-prawnym, jak i prawnoprywatnym.

Stosunki publiczno-prawne ma uregulować projekt ustawy o zakładach ubezpieczenia, stosunki zaś prywatno-prawne, projekt ustawy o kontrakcie ubezpieczenia. Te prace kodyfikacyjne są w pełnym toku i zostaną prawdopodobnie wkrótce udzielone znawcom do zaopiniowania.

Ponieważ projekty te mają uregulować w szczególności także i sprawę ubezpieczenia od ognia, przeto kwestyę zapro-

wadzenia przymusu ubezpieczenia budynków od ognia będzie można skutecznie wziąć pod dalszą rozprawę dopiero po wypracowaniu wspomnianych dwóch projektów ustaw.

Przytem zauważyć należy, że życzenie zaprowadzenia przymusu ubezpieczenia objawia się tylko sporadycznie i to właśnie w tych krajach, w których korzysta się stosunkowo mało z ubezpieczenia dobrowolnego. Jakkolwiek ten ostatni objaw jest pod względem ekonomicznym godnym ubolewania i jakkolwiek poprawa tych stosunków jest bardzo pożądaną, to jednak nie można pominąć okoliczności, że przeciw zaprowadzeniu przymusu przemawiają poważne względy.

Nie da się bowiem zaprzeczyć, że przyczyny zaniedbania ubezpieczenia, w szczególności u ludności wiejskiej, szukać należy nie tyle w obojętności właścicieli, jak raczej w ich ciężkich stosunkach gospodarczych, wobec których premia asekuracyjna, która nadto z powodu większego niebezpieczeństwa ognia dotyczących obiektów jest po największej części wyższą, daje się odczuwać jako wielki ciężar.

W tym względzie jednak nie wiele tylko zmieniliby się w razie zaprowadzenia przymusu ubezpieczenia, gdyż i przy takim przymusie musi być premia wyższą lub niższą, stosownie do niebezpieczeństwa ognia asekurowanych budynków. Byłaby więc błędna nadzieja znacznego zniżenia premii przez zaprowadzenie przymusu ubezpieczenia.

Takie zniżenie mogłoby nastąpić jedynie przez finansową pomoc z funduszków krajowych n. p. przez utworzenie osobnego funduszu krajowego, z którego udzielanoby właścicielom mniejszych posiadłości gruntowych zasiłki do premii od ubezpieczenia od ognia“.

Poruczony zakres działania gmin.

Powołując się na zeszłoroczne sprawozdanie, podaje Wydział krajowy do wiadomości, że nie otrzymał dalszej wiadomości, czyli i jakie postanowienie powziął c. k. Rząd na rezolucye Wysokiego Sejmu z 4. lipca 1902 i 19. października 1903 w sprawie przyznania gminom w drodze osobnej ustawy wynagrodzenia za sprawowanie czynności poruczonego zakresu działania.

d) Uchwały nie podlegające sankcyi.

Petycja gminy Ujście solne o ustawowe zezwolenie na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych.

Uchwałą z 6. października 1904 przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu petycję gminy Ujście Solne o ustawowe zezwolenie na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych.

Petycję powyższą przesłał Wydział krajowy rozporządzeniem z 24. października 1904 l. 103.705 Wydziałowi powiatowemu w Bochni z oznajmieniem, iż dla braku uzasadnionej potrzeby zaprowadzenia rzeczonych opłat, nie może przedstawić Wysokiemu Sejmowi w tej sprawie przychylnego wniosku.

Petycja gminy Mszana dolna o ustawowe zezwolenie na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych i od piwa.

Przekazaną Wydziałowi krajowemu przez Wysoki Sejm uchwałą z 24. października 1904 petycję gminy Mszana dolna o ustawowe zezwolenie na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych i od piwa, przesłał Wydział krajowy rozporządzeniem z 24. listopada 1904 l. 113.337 Wydziałowi powiatowemu w Limanowej celem zaopiniowania przez Radę powiatową.

W sprawie tej nie przedłożył Wydział powiatowy dotychczas relacyi.

Petycja gminy Żywiec o opłatę gminną od psów.

Z powodu przekazanej przez Wysoki Sejm uchwałą z 10. października 1904 petycji gminy Żywiec o ustawowe zezwolenie jej na pobór opłaty gminnej od psów, przedkłada Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi osobno odpowiedni projekt ustawy.

Petycja gminy Jaśli-ska o ustawowe zezwolenie na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych, piwa i miodu.

Przekazaną przez Wysoki Sejm uchwałą z 26. października 1904 petycję gminy Jaśliśka o ustawowe zezwolenie na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych, piwa i miodu, przesłał Wydział krajowy rozporządzeniem z 4. listopada 1904 l. 105.374 Wydziałowi powiatowemu w Sanoku do uzupełnienia w kierunku powyższem rozporządzeniem wskazanym.

Petycja gminy Kołaczyce o zaliczenie jej do rzędu gm n podlegających ustawie gminnej z r. 1896.

Uchwałą z 31. października 1904 przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu petycję gminy Kołaczyce o zaliczenie jej do rzędu gmin, objętych ustawą gminną z 3. lipca 1896 Dz. u. kr. Nr. 51 z poleceniem, aby zasięgnął zdania Wydziału powiatowego w Jaśle, czy gmina ta może podolać obowiązkowi wynikającemu z pomienionej ustawy gminnej, a w razie odpowiedzi twierdzącej, przedłożył na najbliższej sesji sejmowej projekt ustawy poddającej miasto Kołaczyce pod przepisy powyższej ustawy gminnej.

Stosując się do polecenia Wysokiego Sejmu, udzielił Wydział krajowy rozporządzeniem z 15. listopada 1904 l. 109.729 rzeczoną petycję Wydziałowi powiatowemu w Jaśle do zbadania i przedłożenia sprawozdania.

Sprawa ustawowego zezwolenia na pobór opłat gminnych spadkowych we Lwowie i w Krakowie na rzecz ubogich.

W załatwieniu sprawozdania Komisji administracyjnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego i o wniosku posła Małachowskiego w przedmiocie ustawowego zezwolenia dla miast Lwowa i Krakowa na pobór gminnych opłat spadkowych na rzecz ubogich, postanowił Wysoki Sejm uchwałą z dnia 4. listopada 1904, ażeby Wydział krajowy w tym przedmiocie przeprowadził pertraktacje z c. k. Rządem.

Wydział krajowy przeto pismem z d. 22. listopada 1904 l. 110.547 odniósł się do c. k. Prezydium Namiestnictwa z prośbą o zasiągnięcie zdania c. k. Rządu, czy oduosne projekty ustaw mogłyby liczyć na uzyskanie najwyższej sankcyi, względnie, jakie przyczyny stałyby temu na przeszkodzie.

Na późniejsze tutejsze zaś przypomnienie, pismem z d. 20. kwietnia 1905 l. 4.747/pr oznajmiło c. k. Prezydium Namiestnictwa, że odpowiedź ministra spraw wewnętrznych w powyższym przedmiocie dotychczas nie nadeszła.

Kwalifikacya inżynierów w 30 miastach i w Radach powiatowych.

Na posiedzeniu z 27. października 1904 powziął Wysoki Sejm następujące uchwały:

I. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby zbadał o ile Rady miast 30 i Rady powiatowe mianują technicznymi urzędnikami osoby nieukwalifikowane.

II. Jakie są takiego postępowania skutki.

III. Aby wynik swych badań i wnioski z tego wypływające na najbliższej sesji przedłożył.

Wykonując powyższe uchwały, przedkłada Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi następujące sprawozdanie:

Podług §. 51. ustawy z 13. marca 1889 Dz. u. kr. Nr. 24., której podlegają 30 miast w tej ustawie szczegółowo wymienionych, urzędnicy tychże miast muszą mieć przepisana kwalifikacyę a Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem miał oznaczyć, jakie kwalifikacye dla każdej kategorii posad są potrzebne.

Na podstawie tych przepisów ustawy Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem, rozporządzeniem z d. 29. maja 1891 ogłoszonym w Dz. ust. kr. pod Nr. 67., ustano-

wił dla urzędników 30 miast kwalifikacye a pomiędzy innemi także kwalifikacyę dla budowniczego miejskiego a mianowicie:

„Od budowniczego miejskiego wymagać należy wykazania się z odbytych studyów technicznych i ze złożonego egzaminu na budowniczego w myśl §. 23. ustawy przemysłowej z dnia 20. grudnia 1859 Dz. pr. p. Nr. 227, względnie ces. rozp. z d. 16. września 1883 Dz. p. p. Nr. 147, lub koncesyi na budowniczego. Czas przejściowy dwa lata“.

Rozporządzenie to zakomunikował Wydział krajowy w swoim czasie wszystkim Magistratom 30 miast dla wiadomości i zastosowania się, polecając przytem złożyć sobie sprawozdanie o kwalifikacyi urzędników w służbie wówczas pozostających.

Stosownie do nadsyłanych odpowiedzi wydawał Wydział krajowy odpowiednie zarządzenia, do których gminy zastosowały się w zupełności.

Z powodu ponowienia zaś tej sprawy przez Wysoki Sejm uchwałą na wstępie przytoczoną, zażądał Wydział krajowy okólnikiem swym z 17. lutego 1905 LW. 108.906/04 od Magistratów 30 miast wykazania kwalifikacyi pozostających obecnie w służbie budowniczych miejskich.

Z nadesłanych odpowiedzi okazuje się (jedynie Magistrat Bialski mimo przypomnień dotąd nie odpowiedział), że tylko w trzech gminach budowniczy miejski nie posiada przepisanej kwalifikacyi, wobec czego Wydział krajowy zarządził, ażeby posada budowniczego nadaną została osobie ukwalifikowanej.

Powołanym wyżej okólnikiem zażądał Wydział krajowy również od Wydziałów powiatowych wykazania kwalifikacyi pozostających w służbie a pełniących obowiązki inżynierów powiatowych.

Z nadesłanych odpowiedzi (jedynie tylko Wydziały powiatowe w Skalacie i Tarnopolu mimo przypomnień nie nadesłały odpowiedzi) okazuje się, że z wyjątkiem kilku, żaden powiat nie posiada ukwalifikowanej siły technicznej (techników z dwoma egzaminami państwowymi z inżynierii).

Skutków podobnego braku sił ukwalifikowanych Wydział krajowy nie badał, wymagałoby to bowiem wysłania szeregu komisji na miejsce celem rewizyi robót i budowli wykonywanych przez dotychczasowe siły techniczne powiatów, na coby jednak trzeba zbyt wiele czasu i zbyt wielkich kosztów.

Skutkiem widocznym są przedewszystkiem liczne żądania Wydziałów powiatowych, ażeby Wydział krajowy swojemi siłami sporządzał plany i kosztorysy projektowanych robót, prowadził je własnemi siłami a przynajmniej kontrolował lub kolaudował, oraz liczne wypadki, w których Wydział krajowy przeprowadza własnemi siłami rewizyę lub wykonanie projektów na miejscu oraz kontrolę wykonywanych robót i ich kolaudacyę.

Kwalifikacyi dla urzędników technicznych Wydziałów powiatowych, Wydział krajowy ustanawiać nie może, należy to bowiem do wyłącznej atrybucyi Rady powiatowej w myśl postanowień §. 26. ustawy o Reprezentacyi powiatowej.

Wprawdzie na podstawie polecenia Wysokiego Sejmu z 16. lutego 1894, przedłożył był Wydział krajowy sprawozdaniem z 4. grudnia 1894 LW. 67548 projekt ustanowienia kwalifikacyi dla urzędników Wydziałów powiatowych a pomiędzy nimi i dla inżynierów — przez odpowiednią zmianę powołanego wyżej §. 26. ustawy o Repr. pow. i projekt ten ponowił sprawozdaniem z 12. listopada 1895 LW. 66673, Wysoki Sejm

jednakże uchwałą z 31. stycznia 1896 przeszedł nad tym projektem do porządku dziennego.

Wydział krajowy wobec tego nie uważał za wskazane ponawiać swego projektu a już tem mniej przedstawiać wniosek o zmianę §. 26. ust. o Repr. pow. wyłącznie tylko dla ustanowienia kwalifikacyi inżynierów powiatowych.

Sprawa utworzenia funduszu pożyczkowego dla fabrykacyi dachówek i sprawa zmiany ustaw budowniczych.

W sprawie powziętych przez Wysoki Sejm dnia 14. października 1904 i 26. października 1904 uchwał co do utworzenia funduszu pożyczkowego dla fabrykacyi dachówek i zmiany ustaw budowniczych w kierunku obowiązku krycia dachów ogniotrwałym materiałem, przedłoży Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi osobne sprawozdanie.

Rozszerzenie miasta Krakowa.

Na posiedzeniu z 12. listopada 1904 powziął Wysoki Sejm następujące uchwały:

I. Poleca się Wydziałowi krajowemu, by w celu rozszerzenia terytorium król. stoł. m. Krakowa, przeprowadził jak najspieszniej rokowania z gminą m. Krakowa oraz z temi w pobliżu Krakowa leżącemi gminami, których połączenie ze stoł. król. m. Krakowem okaże się potrzebnem ze względu na przyszły rozwój m. Krakowa, ze względu na kulturalne i ekonomiczne interesa ludności te gminy zamieszkującej a zwłaszcza ze względu na potrzebę takiego usytuowania głównego portu, by ten port położony był na terytorium król. stoł. m. Krakowa i czynił najskuteczniej zadość interesom handlowym i przemysłowym tego miasta.

II. Poleca się Wydziałowi krajowemu, by w powyższej sprawie przeprowadził jak najspieszniej rokowania z ek. Rządem celem uregulowania łączącej się z nią kwestyi rozszerzenia rejonu akcyzowego i zmiany granic politycznych powiatów.

III. Na podstawie przeprowadzonych rokowań przedłoży Wydział krajowy na najbliższej sesyi sejmowej projekt ustawy krajowej, regulującej sprawę połączenia wyż. określonych gmin z król. stoł. m. Krakowem, względnie złoży Sejmowi sprawozdanie“.

Celem wykonania powyższych uchwał Wysokiego Sejmu zarządził Wydział krajowy komisję pod przewodnictwem Szefa Dep. I., której poruczył przeprowadzenie czynności wskazane pomienionemi uchwałami a zarazem lustrację gospodarki gminnej w Krakowie, Podgórzu i w tych gminach, w których komisya uznałaby tego potrzebę.

Komisya tutejsza przeprowadziła lustrację obydwu gmin a zarazem konferencyę najpierw osobno z przedstawicielami gminy miasta Krakowa.

Na tej konferencyi otrzymała komisya oświadczenie, że wszelkie dalsze pertraktacye czynią zastępcy m. Krakowa zawisłemi przedewszystkiem od wyniku pertraktacyi z m. Podgórzem o wcielenie jego do Krakowa.

Przeprowadzona w tym kierunku konferencya z zastępcami m. Podgórza a następnie z zastępcami obu gmin na wspólnej konferencyi, nie doprowadziła do pożądanego rezultatu, zastępcy bowiem gminy Podgórze otrzymali od Rady miejskiej w Podgórzu jedynie upoważnienie do złożenia deklaracyi oświadczającej się wprost przeciwko wcieleniu Podgórza do Krakowa a nie otrzymali upoważnienia do przeprowadzenia jakichkolwiek pertraktacyi.

O to ostatnie upoważnienie mieli zastępcy m. Podgórza następnie postarać się u swej Rady miejskiej a wówczas komisya tutejsza miała ponownie podjąć swe czynności.

Tymczasem jednak Rada m. Podgórza ponownie uchwaliła nie wchodzić w żadne pertraktacye w sprawie wcielenia

miasta do Krakowa i wniosła memoriał do Wydziału krajowego skierowany przeciw wszelkim zamiarom co do rzeczzonego wcielenia.

W obec tego musi Wydział krajowy pozostawić miejscowym czynnikom starania o doprowadzenie sprawy przynajmniej do takiego stadyum, które umożliwiłoby dalszą interwencję Wydziału krajowego, do czego Wydział krajowy każdej chwili z całą gotowością przystąpi.

Zmiana ustawy o Repr. pow. z powodu kolizji członków Wydz. pow. będących zarazem członkami Repr. gm.

Przy sposobności zmiany §§. 19. i 42. ust. o Repr. pow. powziął Wysocki Sejm dnia 12. listopada 1904 następującą rezolucję:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu wziąć pod rozwagę, czyby nie należało ustawy o Reprezentacji powiatowej, w tym kierunku zmienić, aby członek wydziału powiatowego nie mógł brać udziału w głosowaniu w takich sprawach, gdzie Wydział powiatowy rozstrzygać ma w drugiej instancji o odwołaniu przeciw uchwale, nad którą głosował w instancji pierwszej.“

Wskutek powyższej rezolucji Wydział krajowy na swem posiedzeniu z dnia 17. lutego 1905 uchwalił oświadczyć się przeciw zmianie ustawy o Reprezentacji w powyższym kierunku.

Przy powzięciu tej uchwały kierował się Wydział krajowy przede wszystkim względem na to, że władze autonomiczne nie powstają tak jak rządowe — przez nominację osób w skład tych władz wchodzących, ale przez swobodny a ograniczony tylko szczegółowymi przepisami ordynacji wyborczej — wybór ze strony uprawnionych do głosowania — tych osób, do których wyborcy mają zaufanie.

Ordynacja wyborcza nie zna jednak ograniczenia wymienionego w powołanej na wstępie rezolucji, wprowadzenie więc podobnego ograniczenia w drodze zmiany ustawy o Reprezentacji powiatowej nie byłoby zgodne z postanowieniami ordynacji wyborczej. Nadto byłoby ono niesłuszne, skoro ograniczenie takie miałyby się wprowadzić nie wyłącznie przez wzgląd na kolizję prywatnych względnie osobistych interesów dotyczącego członka Wydziału powiatowego ale jedynie z powodu sprawowania przez niego także urzędu opartego na prawie publicznem autonomicznem.

Ograniczenie podobne jest przytem zbyteczne.

Ustawa bowiem o Reprezentacji powiatowej zawiera dostateczne rygory dla zapobieżenia uchwałom rzekomo stronnictwem zatem sprzecznym z obowiązującymi ustawami, względnie z interesem powiatu, gminy lub pojedynczego jej członka, mianowicie:

W myśl §. 34. ustawy o Repr. pow. Wydział powiatowy jest odpowiedzialny Radzie powiatowej za swoje urzędowe czynności i winien zdawać jej sprawę z tych czynności.

W myśl §. 44. tejże ustawy dalej, przewodniczący ma nie tylko prawo, ale i obowiązek zawiesić uchwałę Wydziału powiatowego względnie Rady powiatowej, jeżeli sądzi, że uchwała podobna sprzeciwia się ustawom lub przekracza zakres działania Wydziału lub Rady powiat.

Takie same prawo przysługuje władzom politycznym w myśl §§. 50. i 51. powołanej ustawy.

Wreszcie w myśl §. 49. tejże ustawy wolno stronom interesowanym przeciw jakimkolwiek uchwałom Reprezentacji powiatowej wnieść rekurs do Wydziału krajowego.

Nad treścią zatem uchwał Wydziału powiatowego czuwa prezes Rady powiatowej, Rada powiatowa i władze polityczne a niezawisłe od tego wszystkiego może jeszcze Wydział kra-

jowy na rekurs w toku instancyi wniesiony, uchylić w danym razie uchwałę czy też orzeczenie Wydziału powiatowego o ile uchwała byłaby powzięta przeciw obowiązującym ustawom, na szkodę interesów gminy lub o ile naruszałaby ona prawa publiczne pojedynczych członków gminy.

Wreszcie wprowadzenie podobnego ograniczenia, niejednokrotnie miałoby niepraktyczne a nawet szkodliwe skutki dla interesów powiatu, gminy lub strony.

We wielu bowiem wypadkach posiedzenie Wydziału powiatowego zostałoby uniemożliwione dla braku kompletu, na który obecnie składają się także członkowie Wydziału powiatowego należący do miejscowej Reprezentacyi gminnej, niemożliwe zatem byłoby powzięcie uchwały w przedmiocie niejednokrotnie dla gminy lub dla strony pilnym lub żywotnym a nadto Wydział powiatowy byłby pozbawiony na swych posiedzeniach najlepszych informacyi o stosunkach lokalnych i właściwych potrzebach gminy.

Stacya klimatyczna
w Zakopanem.

Na posiedzeniu z dnia 20. października 1904 powziął Wysoki Sejm następujące uchwały:

„1. Sejm przyjmując do wiadomości kroki podjęte przez Wydział krajowy, celem reformy stacyi klimatycznej w Zakopanem, poleca Wydziałowi krajowemu, aby o wyniku tych usiłowań zdał Sejmowi sprawę a ewentualnie wziął pod rozwagę i przedłożył Sejmowi projekt osobnego statutu dla Zakopanego.

2. Sejm oczekuje, że Wydział krajowy przedłoży na najbliższej sesyi osobną ustawę budowlaną dla gminy Zakopane, a przynajmniej ustawę, poddającą gminę tę pod przepisy ustaw budowlanych z dnia 28. kwietnia 1882 Nr. 77. Dz. u. kr. a przynajmniej z dnia 4. kwietnia 1889 Nr. 31. Dz. u. kr. i ustawy o policyi ogniowej z dnia 10. lutego 1891 Nr. 18. Dz. u. kr.“

W sprawach poruszonych powyższemi uchwałami, mianowicie w sprawie reformy zarządu stacyi klimatycznej w Zakopanem, osobnego statutu dla gminy Zakopane i ustawy budowlanej dla tej gminy, wniosła następnie Zwierzchność gminna memoriał do Wydziału krajowego z dnia 10. grudnia 1904 l. 4324, dołączając do tegoż memoriału, zarazem projekt zmiany statutu dla stacyi klimatycznej.

W memoryale tym i projekcie zmiany statutu stacyi, domaga się Zwierzchność gminna pomiędzy innemi zmianami, oddania gminie w zarząd funduszków stacyi i wykorzystania uchwał komisji klimatycznej.

Równocześnie, gdyż relacją również z 10. grudnia 1904 l. 401 przedłożyła komisya klimatyczna Wydziałowi krajowemu drukowany swój program czynności i budżet na rok 1905 w ten sposób ułożony, jakoby wykonywanie uchwał komisji, a właściwie administracya funduszami stacyi przechodziły z dniem 1. stycznia 1905 na Zwierzchność gminną w Zakopanem, co Komisya stwierdziła w swym drukowanym programie, pisząc:

„Na razie uznala Komisya klimatyczna za właściwe oddanie na rok 1905 administracyi funduszem klimatycznym w ręce gminy, zastrzegając sobie odpowiednią kontrolę“.

Wobec powołanych wyżej uchwał Wysokiego Sejmu i stanu rzeczy wywołanego uchwałami Zwierzchności gminnej i komisji klimatycznej w Zakopanem, zaproponował Wydział krajowy c. k. Namiestnictwu pismem swem z 14. lutego 1905 LW. 104.756/04 dalsze zmiany statutu stacyi klimatycznej a względnie zupełne jego przerobienie na następujących zasadach głównych:

1. Stanowcze ograniczenie prawa Komisji klimatycznej jedynie tylko do uchwalania rozmaitych zarządzeń i wniosków, uchwalania funduszków, oraz celu i sposobu ich użycia.

2. Przekazanie Zwierzchności gminnej względnie Naczelnikowi gminy wykonywania uchwał komisji, wydawania zarządzeń, realizowania dochodów i wydatków funduszu klimatycznego, a to ściśle podług uchwał komisji i pod jej kontrolą.

3. Zmiana składu Komisji klimatycznej w tym kierunku, iżby zamiast dotychczasowych dwóch, dopuścić zgodnie z żądaniem wyrażonem w memoryale gminy, trzech delegatów Rady gminnej, a pomiędzy nimi zastępcę naczelnika gminy; zamiast dwóch delegatów lekarzy posiadających koncesyonowane Zakłady lecznicze w Zakopanem, wprowadzić dwóch lekarzy wybranych z tej kategorii właścicieli zakładów; wreszcie zamiast „delegata właścicieli takich wil, które leżą w obszarze stacyi klimatycznej i składają się przynajmniej z pięciu pokoi, wprowadzić jednego delegata lekarzy praktykujących w Zakopanem.

4. Organem stacyi klimatycznej w miejsce lekarza komisji, ustanowić Zwierzchność gminną, zaś naczelnika gminy względnie jego zastępcę ustanowić gospodarzem stacyi przy pomocy delegatów Rady gminnej do komisji.

5. Wprowadzić obok c. k. Namiestnictwa także Wydział krajowy jako władzę nadzorczą stacyi, prawo zaś wnoszenia rekursów ograniczyć w ten sposób, iżby c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym wydawało orzeczenie ostateczne.

Razem z wypracowanym przez Wydział krajowy projektem nowego statutu stacyi, zakomunikował Wydział krajowy c. k. Namiestnictwu także uchwałę Wysokiego Sejmu w sprawie zmiany ustawy budowniczej dla Zakopanego dla oświadczenia się, w jakim kierunku pożądaną byłaby zmiana ustawy dzisiejszej.

Równocześnie zaś zażądał Wydział krajowy od Zwierzchności gminnej w Zakopanem przedłożenia za pośrednictwem Wydziału powiatowego uchwały Rady gminnej, upoważniającej Zwierzchność gminną do objęcia obowiązku wykonywania uchwał Komisji klimatycznej i objęcia w zarząd funduszków stacyi.

Nadto zażądał Wydział krajowy od Zwierzchności gminnej i komisji klimatycznej, ażeby we wspólnem porozumieniu za pośrednictwem Wydziału powiatowego przedłożyły tu wnioski swoje co do zmiany ustawy budowniczej dla Zakopanego.

W ten sposób, na podstawie zmiany statutu zamierzał Wydział krajowy zreformować administrację stacyi klimatycznej, uznając ponownie, że nie uważa za konieczne przystępować już obecnie do zaprojektowania osobnej ustawy gminnej dla Zakopanego.

Zmianę zaś ustawy budowniczej zamierza Wydział krajowy przeprowadzić, przedkładając Wysokiemu Sejmowi do uchwały wnioski po wysłuchaniu czynników w tem interesowanych.

C. k. Namiestnictwo wszakże pismem z 14. kwietnia 1905 l. 39.470 podniosło wspólnie z c. k. kraj. Radą zdrowia wątpliwości, czyli projektowane zmiany statutu dadzą się pogodzić z ustawą zdrojową i ustawą gminną, dla wyjaśnienia zaś tych wątpliwości zaproponowało ankietę złożoną z delegatów Wydziału krajowego, c. k. Namiestnictwa i c. k. kraj. Rady zdrowia. Ankieta ta miała zająć się także kwestyą zmiany ustawy budowniczej dla Zakopanego.

Zdawało się natomiast nie ulegać żadnej wątpliwości, że Rada gminna w Zakopanem bez żadnych przeszkód poweźmie żadaną przez Wydział krajowy uchwałę w sprawie wykonywania uchwał komisji i administracji funduszami stacji.

Tymczasem uchwałą z 25. lutego 1905 wprowadziła upoważniła Rada gminna naczelnika gminy, względnie jego zastępcę do wykonywania uchwał komisji i administracji funduszami klimatyki, wszakże pod warunkiem, aby przewodniczącym komisji nie był komisarz sprawujący policję miejscową. Zarazem wyraziła Rada gminna życzenie, ażeby tym przewodniczącym był naczelnik gminy, oraz aby zastępcą naczelnika gminy wchodził w skład komisji klimatycznej.

Kiedy zaś Wydział krajowy rozporządzeniem z 24. marca 1905 LW. 21.255 zwrócił uwagę Zwierzchności gminnej, że stawianie przez Radę gminną warunków podobnych zdolne jest uniemożliwić całą akcją dla reformy zarządu klimatyki i zażądał przedłożenia uchwały niezawierającej żadnych warunków, (warunkowa bowiem uchwała Rady gminnej nie ustaliłaby zamierzonej reformy w drodze zmiany statutu) Rada gminna uchwałą z 20. maja 1905 ponowiła swój warunek z 25. lutego 1905 i postanowiła nowe dalsze warunki, mianowicie, ażeby przewodniczącym komisji był naczelnik gminy lub jego zastępcą, oraz ażeby do składu komisji zamiast dotychczasowych dwóch, wchodził czterech delegatów Rady gminnej (obok naczelnika gminy i jego zastępcy).

Wydział krajowy reskryptem z 27. czerwca 1905 LW. 57.662 zwrócił ponownie uwagę Zwierzchności gminnej na skutki podobnego stawiania coraz to nowych warunków utrudniających całą akcję, i wezwał raz jeszcze gminę do przedłożenia uchwały wolnej od wszelkich warunków, przyczem zaznaczył, że podług postanowień §. 5. ustawy z 4. listopada 1891 r. Dz. u. kr. Nr. 80., przewodniczącym Komisji jest delegat c. k. Namiestnictwa, a nie komisarz rządowy i że poruczenie delegatowi Namiestnictwa także funkcji komisarza było i jest faktem odosobnionym i stan taki w razie potrzeby uzasadnionej, może być przez c. k. Namiestnictwo usunięty.

Mimo to Wydział krajowy otrzymał uchwałę Rady gminnej z dnia 14. lipca 1905., którą oświadczyła ona, że od warunków swych odstąpić nie może.

Podaje ona przytem ujemnej krytyce administrację klimatyki i domaga się nadania komisji formy autonomicznej, oraz zapewnienia Reprezentacji gminnej wiążącości w składzie tejże komisji klimatycznej.

W ten sposób na razie udaremniła Rada gminna przeprowadzenie reformy w drodze zwykłej zmiany statutu stacji, gminie bowiem nie można w tej drodze wbrew jej woli narzucić obowiązku wykonywania uchwał komisji i administracji jej funduszami, tem samem więc stała się na razie bez przedmiotową zaproponowana przez c. k. Namiestnictwo ankieta dla rozpatrzenia opracowanych przez Wydział krajowy zmian statutu i Wydział krajowy rozpatrzyć musi obecnie kwestyę, w jaki inny sposób reformę pożądaną, a tak pilną przeprowadzić należy, o wyniku zaś zda sprawę Wysokiemu Sejmowi w odpowiednim czasie.

Natomiast uchwaliła Rada gminna i Komisyja klimatyczna pewne wnioski co do zmiany ustawy budowniczej dla Zakopanego i skoro wnioski te nadejdą z Wydziału powiatowego w Nowym Targu, weźmie je Wydział krajowy pod rozwagę i ewentualnie w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem przedłoży Wysokiemu Sejmowi stosowne wnioski.

Zaliczenie Krynicy do miejscowości podlegających ustawie gminnej z r. 1896.

W dalszym ciągu zeszłorocznego sprawozdania oznajmia Wydział krajowy, że wskutek pisma c. k. Prezydyum Namiestnictwa z 24. lipca 1904 l. 9 387/pr. przeprowadził Wydział krajowy komisyjne dochodzenie na miejscu przy współudziale delegata c. k. Namiestnictwa, tudzież stron interesowanych, dla stwierdzenia potrzeby utworzenia z pewnego terytorium gminy Krynicy nowej gminy administracyjnej „Krynica źródl” i zaliczenia tej nowej gminy do miejscowości podlegających ustawie gminnej z 3. lipca 1896 Dz. u. kr. Nr. 51.

Na podstawie wyniku przeprowadzonego dochodzenia i pertraktacji ze stronami interesowanymi, oznajmił Wydział krajowy pismem z 6. września 1904 l. 81.629 c. k. Prezydyum Namiestnictwa, że skłonny jest opracować i przedłożyć Wysokiemu Sejmowi odnośny projekt ustawy pod warunkiem, że do tej nowej gminy wcielenie zostaną wszystkie oznaczone przez Komisję grunta obszaru dworskiego wraz z budynkami.

Ponieważ zaś obszar dworski w Krynicy stanowi własność funduszu religijnego, przeto zarazem zażądał Wydział krajowy od c. k. Rządu oświadczenia w imieniu tego funduszu, czy zgadza się na wcielenie pomienionej części obszaru dworskiego do nowej gminy.

Na powyższe pismo nie otrzymał Wydział krajowy dotychczas oświadczenia c. k. Rządu.

Ordynacja wyborcza dla 30 miast objętych ustawą z 13. marca 1889.

W sprawie wypracowanego przez Wydział krajowy projektu ordynacji wyborczej dla 30 miast podlegających ustawie z 13. marca 1889 Dz. u. kr. Nr. 24. przesłanego c. k. Namiestnictwu do wyrażenia opinii, nie otrzymał Wydział krajowy dotychczas żadnej odpowiedzi.

Skutki ustania prawa propinacji.

Uchwałą Wysokiego Sejmu z 29 października 1903 w kwestyi skutków ustania prawa propinacji, przydzielono do załatwienia Dep. II. Wydziału krajowego.

Gminne kasy pożyczkowe.

W dalszym ciągu zeszłorocznego sprawozdania, podaje Wydział krajowy do wiadomości Wysokiego Sejmu, że biuro statystyczne zarządziło uzupełnienie materiału o stanie gminnych Kas pożyczkowych.

Wydział krajowy jednak ze swej strony przy każdej sposobności wzywa Wydziały powiatowe, ażeby czuwały nad stanem i rozwojem Kas rzeczonych, oraz nad urzędowaniem ich Zarządów.

Wylączenie przysiółka Sajków z gminy Werbiż i przyłączenie go do gminy Horożany małej.

W sprawie wylączenia przysiółka Sajków z gminy Werbiż i przyłączenia go do gminy Horożany małej, oznajmiło c. k. Namiestnictwo pismem z 30. marca 1905 l. 7.041, iż wstrzymuje się od udzielenia swej opinii w powyższym kierunku, gdyż mieszkańcy rzeczzonego przysiółka podaniem z 22. października 1904 odstąpili bez żadnych zastrzeżeń od swej prośby.

O tem zawiadomił Wydział krajowy pismem z 11. maja 1905 l. 32.869 Wydział powiatowy w Rudkach z uwagą, że wobec powyższego uznaje sprawę jako bezprzedmiotową.

e) Inne sprawy ważniejsze.

Nadzór nad majątkami gmin i zakładów gminnych, nad działalnością

W okresie od 1. stycznia 1904 aż do 1. lipca 1905 dokonał Wydział krajowy lustracji w następujących gminach:

Reprezentacyi gminnych, tudzież nad Reprezentacyami powiatowymi.

a) W gminach objętych ustawą gminną z r. 1889: w Gorlicach, Kołomyi, Krośnie, Nowym Sączu, Podgórzu, Sokalu, Wieliczce i Żółkwi.

b) W gminach objętych ustawą z 3. lipca 1896: w Bełzie, Bołszowcach, Budzanowie, Bursztynie, Ciężkowicach, Dębicy, Dobromilu, Horodence, Kętach, Kolbuszowie, Krynicy, Lubaczowie, Mostach wielkich, Nowym Targu, Rohatynie, Zakopanem i Zaleszczykach.

Nadto delegował Wydział krajowy bądź to na prośbę Wydziałów powiatowych, bądź na skutek zażalenia członków komisji, do następujących gmin małopolskich i wiejskich, podlegają — cych ustawie gminnej z r. 1866: Borysław powiat Drohobycz, Czarny Dunajec (dobra) powiat Nowy Targ, Ceniawa powiat Kołomyja, Horożanka powiat Podhajce, Jastkowice i Jadachy powiat Tarnobrzeg, Kropiwnik nowy powiat Drohobycz, Kobyłowlaki powiat Trembowla, Kozłów powiat Brzeżany, Michałówka powiat Borszczów, Schodnica powiat Drohobycz, Tustanowice powiat Drohobycz, Ulanów powiat Nisko i Werbiąż wyżny powiat Kołomyja.

Na podstawie wyniku przeprowadzonych lustracji i komisyjnych dochodzeń, wydał Wydział krajowy stosowne zarządzenia, przedkładając nadto w niektórych wypadkach c. k. Namiestnictwu wnioski na złożenie z urzędu członków Zwierzchności gminnych, względnie także na rozwiązanie Rad gminnych.

W tymże półtorarocznym czasie nastąpiło rozwiązanie Rady gminnej: w Borysławiu, Kopyczyńcach, Kutach starych, Kozłowie, Ottynii, Opulsku, Tłustem i w Żabiu.

Nadto rozwiązało c. k. Namiestnictwo Radę gminną w Waldorfie powiat Gródek z tego powodu, ponieważ wszyscy dotychczasowi członkowie gminy i wszyscy członkowie Reprezentacji gminnej i ich zastępcy wysprzedawszy swe mienie, wyemigrowali w r. 1904 za granice państwa. Z pomiędzy nabywców gruntów ustanowiony został tymczasowy zarząd.

Wreszcie dokonał Wydział krajowy lustracji gospodarstwa następujących Reprezentacji powiatowych: w Białej Brodach, Cieszanowie, Dąbrowie, Dobromilu, Gorlicach, Horodence, Kosowie, Nisku, Nowym Sączu, Rawie, Rohatynie, Samborze, Starym Samborze, Tarnowie, Trembowli, Wieliczce, Zaleszczykach, Zbarażu, Żółkwi i Żywcu. Spostrzeżone podczas lustracji wadliwości i usterki podano do wiadomości właściwego Wydziału powiatowego z wezwaniem do ich usunięcia, a nad wykonaniem zarządzeń właściwych czuwa Wydział krajowy.

Kurs dla pisarzy gmin
wiejskich przy Wydziale
krajowym.

Nawiązując do ostatniego sprawozdania w tym przedmiocie, uzupełniamy uczynioną tam wzmiankę o otwartym w marcu 1904 siódmym kursie dodatkiem, iż z przyjętych 47 kandydatów jeden opuścił kurs dobrowolnie, — dwóch nie otrzymało świadectwa uzdolnienia, zaś 44 uczniów, uznanych zostało za ukwalifikowanych do pełnienia funkcji pisarskich w gminach wiejskich — a to

6-ciu	z postępem	celującym
16-tu	„	bardzo dobrym
12-tu	„	dobrym
10-ciu	„	dostatecznym.

Z mocy uchwały Wysokiego Sejmu z 2. listopada 1903 zarządził Wydział krajowy w r. 1905 wprowadzenie dwóch kursów pisarskich. Pierwszy otwarto 22. marca 1905 a zakończono 22. lipca b. r. Był to z rzędu ósmy kurs, na który przyjęto 50 uczniów. Z tych nie zgłosiło się pięciu, zaś czterech opuściło kurs dobrowolnie.

Z pozostałych 41 uczniów otrzymało świadectwo uzdolnienia z postępem:

celującym 5-ciu
bardzo dobrym 8-miu
dobrym 13-tu
dostatecznym 15-tu

Najbliższy kurs — dziewiąty rozpocznie się 16. sierpnia b. r.

Urządzane dotąd kursy w liczbie ośm wydały ogółem 358 ukwalifikowanych pisarzy dla gmin wiejskich, z których wielu przystąpiło następnie do egzaminu kwalifikacyjnego na sekretarzy i kontrolorów gmin miejskich, podlegających ustawie gminnej z r. 1896; niektórzy zaś otrzymują posady w biurach Rad powiatowych.

Kandydaci rekrutują się wyłącznie z gmin wiejskich i małomiejskich a z zawodu są oni bądź pisarzami lub pomocnikami pisarzy, bądź djakami i organistami, bądź też wiejskimi rzemieślnikami (szewcy, tkacze, cieśle i t. p.), bądź wreszcie rolnikami na szczupłych gospodarstwach.

Zachowanie się uczniów w szkole i poza szkołą jest bez zarzutu; nie zdarzył się bowiem jeszcze ani jeden wypadek, któryby dał powód do zastosowania rygору z wykluczeniem w regulaminie szkolnym przewidzianego.

Uczniowie okazują wielkie zainteresowanie się udzielanymi naukami, słuchają lekcji z natężoną uwagą, oddają się naukom z wielką pilnością i przyswajają je sobie w miarę tego, z jakim zasobem wiedzy i zdolności na kurs przyszli.

Wydział krajowy uważa za wskazane zaznaczyć także, iż na każdy kurs zgłaszają Wydziały powiatowe tak wielką liczbę kandydatów, iż niepodobnem jest spełnić wszystkich życzeń.

Wydział krajowy uwzględniać jednak musi w zasadzie przede wszystkim ile możności wnioski tych Wydziałów powiatowych, które ze swoich funduszy przyznają zasiłki kandydatom na koszt utrzymania, tudzież prośbę tych, którzy pragną kurs odbyć na koszt własny.

Wydział krajowy musi przytem mieć na względzie powiaty zbyt obciążone lub mające słabą siłę podatkową, niemniej też powiaty, które skarżą się na dotkliwy brak uzdolnionych pisarzy.

Fundacya śp. Edwarda
Lewińskiego.

W myśl §. 5. aktu fundacyjnego ś. p. Edwarda Lewińskiego, rozdzielił Wydział krajowy odsetki od majątku zakładowego tej fundacyi w kwocie 2.700 K. w r. 1904 między 27 włościan powiatu podhajeckiego, zaś w r. 1905 między 27 włościan powiatu grybowskiego.

Od r. 1883, w którym fundacya weszła w życie, aż do r. 1905 otrzymały zapomogi następujące powiaty: Żydaczów, Mościska, Kraków, Żywiec, Stary Sambor, Bochnia, Turka, Chrzanów, Rohatyn, Wieliczka, Borszczów, Brzozów, Ropczyce, Przemyślany, Nowy Targ, Jaworów, Dąbrowa, Cieszanów, Tarnów, Dobromil, Wadowice, Podhaje i Grybów.

Pożyczka gminy miasta
Lwowa.

Powołując się na zeszłoroczne sprawozdanie, zaznacza Wydział krajowy, że w roku 1904 tudzież w pierwszej połowie roku 1905 zezwolił Wydział krajowy na użycie następujących funduszy pożyczki w sumie 10,000.000 złr. czyli 20,000.000 Koron :

a) z kredytu 500.000 złr. przeznaczonego na budowę kanałów i przesklepienie Pełtwi i Pasięki pozwolił Wydział krajowy użyć na budowę brakującej części kanału publicznego w ulicy Kurkowej 5.000 K.
poprzednio już przyzwolono 301.000 „ 46 gr.
wyczerpano przeto kredyt do wysokości . . . 306.000 K. 46 gr.

b) z kredytu 600.000 K. na budowę koszar pozwolił Wydział krajowy użyć na pobudowanie na gruntach miejskich przy ul. Arciszewskiego koszar normalnych dla XI. dywizji trenu wojskowego 139.191 złr.
poprzednio już pozwolono 460.809 „
razem 600.000 złr.

Pozostają jeszcze nie wyczerpane względnie w r. 1904 i pierwszej połowie r. 1905 nie użyte fundusze:

a) z kredytu 250.000 złr. przeznaczonego na adaptację gmachu ratuszowego zezwolił Wydział krajowy w poprzednich latach użyć 3.219 złr.;

b) z kredytu 635.315 złr. przeznaczonego na pokrycie wydatków połączonych z przeprowadzeniem inwestycji i zrealizowania pożyczki, przyzwolił Wydział krajowy już w poprzednich latach użyć 596.209 złr.

Fundacya ksiąząt Jabłonowskich w Podkamieniu.

W dalszym ciągu zeszłorocznego sprawozdania, podaje Wydział krajowy do wiadomości Wysokiego Sejmu, że c. k. Namiestnictwo mimo tutejszych przypomnień, nie uwiadomiło jeszcze Wydziału krajowego, jakie wydało zarządzenia celem wprowadzenia w życie fundacyi Ksiąząt Jabłonowskich dla ubogich w Podkamieniu, i że Wydział krajowy prowadzi tę sprawę w ewidencji.

Rekursy w sprawach zarządu majątkiem i dobrem gmin i ich zakładów.

W czasie od 1. stycznia 1904 do końca czerwca 1905 wpłynęło do Wydziału krajowego 458 rekursów w przedmiocie administracyi majątkiem i dobrem gmin i ich zakładów. Z tych rekursów uwzględniono w całości lub częściowo 72, nie uwzględniono zaś 249, zwrócono do uzupełnienia 109. Reszta pozostaje w toku załatwienia.

Rekursy w sprawach budowniczych.

Od 1. stycznia 1904 do końca czerwca 1905 wpłynęło do Wydziału krajowego 582 rekursów w sprawach budowniczo-policyjnych. Z tych załatwiono merytorycznie, mianowicie uwzględniono 101, odrzucono 311, zwrócono do uzupełnienia 136. Reszta pozostaje w toku załatwienia.

Złożenie z urzędu naczelników gmin.

Od 1. stycznia 1904 do 1. lipca 1905 złożyło c. k. Namiestnictwo za zgodą Wydziału krajowego 51 naczelników gmin na podstawie wyników dyscyplinarnych dochodzeń przeciw nim przeprowadzonych, z czego w 19 wypadkach poleciono Starostwom spowodowanie wdrożenia śledztwa karnosądowego z powodu zarzutu sprzeniewierzenia funduszków gminnych.

Orzeczenia ck. Trybunału administracyjnego.

C. k. Trybunał administracyjny odrzucił następujące zażalenia:

1) Juliusza Reicha w Dolnej wsi przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 4. marca 1902 l. 12.376 w sprawie dodatków gminnych do podatku zarobkowego

2) Michała Hahna we Lwowie przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 5. grudnia 1902 l. 87.732 w sprawie budowlanej.

3) Franciszka Schabenbeka w Oświęcimie przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 21. października 1902 l. 51.832 w sprawie użytkowania dobra gminnego.

4) Abrahama Federbuscha w Narolu przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 11. marca 1902 l. 16.236 w sprawie zwrotu dodatków gminnych.

5. Juliana Celewicza w Uhnowie przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 2. lipca 1902 l. 17.779 w sprawie lasu gminnego.

6. Małż. Jana i Zofii tudzież Józefa i Katarzyny Cieciorów przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 4. grudnia 1903 l. 104.330 w sprawie użytkowania dobra gminnego.

7. Maryi Deutscher w Krakowie przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 5. maja 1903 l. 123.731 w sprawie budowlanej.

8. Antoniego Styły z Choczni przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 19. czerwca 1903 l. 52.224 w sprawie rekursowej.

9. Karola Gutkowskiego i Mosesa Mendla Klapholza przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 1. grudnia 1903 l. 105.524 w sprawie wykluczenia od udziału w wyborach do Kasy oszczędności w Nowym Sączu.

10. Joanny Wykupiel i Katarzyny Pondo w Sędziszowie przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z d. 27. lutego 1903 l. 96.166 w sprawie budowlanej.

11. Wincentego Eminowicza w Krakowie przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z dnia 13. czerwca 1903 l. 48.793 w sprawie uwolnienia go ze służby przy Magistracie m. Krakowa.

12. Franciszka Kozłowskiego przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 14. lipca 1903 l. 54.032 w sprawie uwolnienia ze służby przy Magistracie m. Krakowa.

13. Gminy Rosenberg i towarz. przeciw orzeczeniu Wydziału kraj. z 5. września 1903 l. 72.533 w sprawie budowlanej.

14. Chaima Józefa Meizelesa w Busku przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 29. stycznia 1904 l. 7.604 w sprawie budowlanej.

15. Tobiasza Hellmana w Tarnobrzegu przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 23. lutego 1904 l. 17.799 w sprawie użytkowania dobra gminnego.

16. Michała Bystrzyckiego w Przemyśle przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 27. listopada 1903 l. 105.525 w sprawie budowlanej w rejonie fortecznym.

17. Iwana Bojko i towarz. w Podborcach przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 5. lutego 1904 l. 10.313 w sprawie zamiany pastwiska gminnego.

18. Gminy Sokołów przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 27. lutego 1904 l. 16.618 w sprawie dodatków gminnych do podatku dochodowego sprawą propinacyi w latach 1872—1889.

19. Samuela Grossbarda w Łącku przeciw orzeczeniu Wydziału kraj. z 4. grudnia 1903 l. 110.016 w sprawie budowlanej.

20. Fischla Chajeta w Rzeszowie przeciw orzeczeniu Wydziału kraj. z 11. marca 1904 l. 23.805 w sprawie budowlanej.

21. Wiencysława Budzynowskiego we Lwowie przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 19. kwietnia 1904 l. 34.501 w sprawie oddania gruntu gminnego pod budowę kościoła i klasztoru Redemptorystów.

22. Maryi Westreich w Krynicy przeciw orzeczeniu Wydziału kraj. z 31. grudnia 1903 l. 120.120 w sprawie budowlanej.

C. k. Trybunał administracyjny częściowo odrzucił a częściowo uwzględnił zażalenie Ozyasza Lindenbauma i towarz. przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z dnia 28. lipca 1902 l. 37.806 w sprawie budżetu gminy Doliny na r. 1902 i udzielenia remuneracyi zastępcy naczelnika gminy.

C. k. Trybunał administracyjny uchylił natomiast następujące orzeczenia Wydziału krajowego:

1) orzeczenie z 28. maja 1902 l. 11.090 w sprawie dodatków gminnych od podatku dochodowego z prawa propinacyi przypisanego przy gminie Peczeniżyn za lata 1893—1897.

2) orzeczenie z 10. lipca 1903 l. 56.500 w sprawie podatku gminnego wodociągowego od zakładu fryzjerskiego i kantoru wymiany we Lwowie.

3) orzeczenie z 9. maja 1902 l. 23.136 w sprawie budowy wychodków w realności Aschera i Sary Luftów we Lwowie.

4) orzeczenie z 25. sierpnia 1903 l. 56.360 w sprawie wymiaru gminnego podatku czynszowego w gmachu fundacyi Stanisława hr. Skarbka we Lwowie.

5) orzeczenie z 21. października 1903 l. 76.352 w sprawie budowlanej Bernarda i Hindy Niedrigów we Lwowie.

6) orzeczenie z 20. listopada 1903 l. 84.175 w sprawie użytkowania pastwiska gminnego w Bykowie.

Nadto uchylił c. k. Trybunał administracyjny dla braków w postępowaniu orzeczenia Wydziału krajowego wydane z powodu pretensyi kilkunastu gmin do byłych właścicieli prawa propinacyi o uiszczenie dodatków gminnych do podatku dochodowego z prawa propinacyi za lata 1872—1889.

Wskutek tego zarządził Wydział krajowy uzupełnienie sprawy w kierunku przez c. k. Trybunał administracyjny wskazanym.

Rachunki i preliminarze powiatów i gmin.

Zestawione przez oddział rachunkowy Wydziału krajowego wykazy zamknięć rachunkowych i preliminarzy tudzież wykazy dodatków gminnych do podatków bezpośrednich, przedkłada Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi, a mianowicie:

Aleg. A.	1. Zamknięcie rachunków za r. 1903 w dochodach funduszów powiatowych.
Aleg. B.	2. Zamknięcie rachunków za r. 1903 w wydatkach funduszów powiatowych.
Aleg. C.	3. Zamknięcie rachunków za r. 1903 w dochodach 30 miast.
Aleg. D.	4. Zamknięcie rachunków za r. 1903 w wydatkach 30 miast.
Aleg. E.	5. Zamknięcie rachunków za r. 1902 w dochodach gmin małopolskich i wiejskich.
Aleg. F.	6. Zamknięcie rachunków za r. 1902 w wydatkach gmin małopolskich i wiejskich.
Aleg. G.	7. Preliminowane na r. 1904 dochody funduszów powiatowych.
Aleg. H.	8. Preliminowane na r. 1904 wydatki funduszów powiatowych.
Aleg. I.	9. Preliminowane na r. 1904 dochody 30 miast.
Aleg. K.	10. Preliminowane na r. 1904 wydatki 30 miast.
Aleg. L.	11. Preliminowane na r. 1903 dochody gmin małopolskich i wiejskich.
Aleg. M.	12. Preliminowane na r. 1903 wydatki gmin małopolskich i wiejskich.
Aleg. N.	13. Wykaz dodatków na cele gminne podług budżetów na r. 1903.

Autonomiczne instytucje kredytowe w r. 1902.

Sporządzone przez oddział rachunkowy Wydziału krajowego wykazy autonomicznych instytucji kredytowych podług stanu za r. 1902 przedkłada się Wysokiemu Sejmowi a mianowicie:

Alegat. I-IV.	1. Wykaz gminnych kas pożyczkowych.
	2. Wykaz powiatowych kas pożyczkowych.
	3. Wykaz powiatowych kas oszczędności.
	4. Wykaz miejskich kas oszczędności.

Dodatki gminne do podatków bezpośrednich.

Z mocy ustawy krajowej z dnia 18. marca 1888 dz. u. kr. Nr. 36 względnie z mocy §. 82 ustawy z dnia 3. lipca 1896 dz. u. kr. Nr. 51 i §. 86 ustawy z 13. marca 1889 dz. u. kr. Nr. 24 zezwolił Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem na pobór dodatków gminnych do podatków bezpośrednich w wysokości ponad 50%, następującym gminom:

Powiat Biała.

w roku 1904	22 gminom
w „ 1905	21 „

Powiat Bóbrka.

w roku 1904	19 gminom
„ 1905	33 „

Powiat Borszczów.

w roku 1905	1 gminie
-------------	-----------	----------

Powiat Brody.

w roku 1904	1 gminie
„ 1905	1 „

Powiat Brzeżany.

w roku 1904	24 gminom
-------------	-----------	-----------

Powiat Brzozów.

w roku 1904	2 gminom
„ 1905	1 gminie

Powiat Chrzanów.

w roku 1905	1 gminie
-------------	-----------	----------

Powiat Dobromil.

w roku 1904	40 gminom
„ 1905	64 „

Powiat Dolina.

w roku 1904	42 gminom
„ 1905	44 „

Powiat Drohobycz.

w roku 1904	21 gminom
„ 1905	20 „

Powiat Gorlice.

w roku 1904	23 gminom
„ 1905	16 „

Powiat Horodenka.

w roku 1904	1 gminie
„ 1905	3 gminom

Powiat Husiatyn.

w roku 1904	3 gminom
„ 1905	4 „

Powiat Jaworów.

w roku 1904 1 gminie

Powiat Kałusz.

w roku 1904 4 gminom

Powiat Kraków.

w roku 1904 17 gminom
 „ 1905 21 „

Powiat Mielec.

w roku 1905 7 gminom

Powiat Myślenice.

w roku 1904 1 gminie
 „ 1905 1 „

Powiat Nowy Sącz.

w roku 1905 6 gminom

Powiat Przemyśl.

w roku 1904 1 gminie
 „ 1905 2 gminom

Powiat Przemyślany.

w roku 1905 9 gminom

Powiat Rawa ruska.

w roku 1904 6 gminom
 „ 1905 8 „

Powiat Rohatyn.

w roku 1905 2 gminom

Powiat Sambor.

w roku 1905 1 gminie

Powiat Sanok.

w roku 1904 16 gminom
 „ 1905 2 „

Powiat Skałat.

w roku 1904 3 gminom
 „ 1905 3 „

Powiat Sokal.

w roku 1904 1 gminie
 „ 1905 9 gminom

Powiat Stary Sambor.

w roku 1904	4 gminom
" 1905	5 "

Powiat Stryj.

w roku 1904	26 gminom
" 1905	33 "

Powiat Tarnów.

w roku 1904	5 gminom
" 1905	7 "

Powiat Tarnobrzeg.

w roku 1904	41 gminom
" 1905	47 "

Powiat Tłumacz.

w roku 1905	1 gminie
-------------	-----------	----------

Powiat Trembowla.

w roku 1905	1 gminie
-------------	-----------	----------

Powiat Turka.

w roku 1905	1 gminie
-------------	-----------	----------

Powiat Wadowice.

w roku 1904	1 gminie
" 1905	4 gminom

Powiat Wieliczka.

w roku 1904	16 gminom
" 1905	28 "

Powiat Złoczów.

w roku 1905	1 gminie
-------------	-----------	----------

Powiat Żółkiew.

w roku 1904	19 gminom
" 1905	19 "

Powiat Żydaćw.

w roku 1904	1 gminie
-------------	-----------	----------

Dodatki gminne od po-
datku konsumcyjnego od
mięsa i wina.

Z mocy ustawy krajowej z 13. marca 1889 dz. u. kr. Nr. 24 (§. 86.) i ustawy krajowej z 3. lipca 1896 dz. u. kr. Nr. 51 (§. 82.) zezwolił Wydział krajowy w porozumieniu z c.k. Namiestnictwem następującym gminom na pobór wyższych dodatków gminnych do podatku konsumcyjnego od mięsa i wina:

Bochnia — 100% od mięsa i wina na lat 5 od r. 1905.
Brzeżany — 100% od mięsa na lat 5 od r. 1905
Buczacz — 100% od mięsa i wina na lat 5 od r. 1905.
Budzanów — 80% od mięsa na lat 5 od r. 1904.

Horodenka — 100% od mięsa na lat 5 od r. 1904.
 Ottynia — 100% od mięsa i wina na lat 5 od r. 1905.
 Podgórze — 100% od wina na lat 5 od r. 1905.
 Rzeszów — 100% od wina na lat 5 od r. 1904.
 Śniatyn — 100% od mięsa i wina na lat 5 od r. 1905.
 Sokal — 100% od mięsa i wina na lat 5 od r. 1905.
 Tłumacz — 100% od mięsa i wina na lat 5 od r. 1905.
 Wieliczka — 100% od wina na lat 5 od r. 1905.

Oplaty gminne od napojów spirytusowych, piwa, miodu i t. d.

Na mocy postanowień §. 87. ustawy gminnej z 13. marca 1889 dz. u. kr. Nr. 24, jakoteż z mocy §. 83. ustawy gminnej z 3. lipca 1896 dz. u. kr. Nr. 51 zezwolił Wydział krajowy za zgodą c. k. Namiestnictwa, następującym gminom na dalszy pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych, piwa, miodu i t. p.

Kalwarya zebrzydowska od r. 1905 do końca 1908;

Krakowiec od r. 1905 do końca 1909;

Maków od r. 1905 do końca 1909;

Mielec od r. 1905 do końca 1910;

Podgórze od r. 1905 do końca 1910;

Rozwadów od r. 1905 do końca 1910;

Sambor od r. 1905 do końca 1909;

Sieniawa od r. 1905 do końca 1907;

ponadto zezwolił Wydział krajowy za zgodą c. k. Namiestnictwa na pobór opłaty gminnej od słodzonych napojów spirytusowych, gminom: Gorlice od r. 1905 do końca 1907 i Radymno od r. 1905 do końca 1910.

Policja ogniowa.

Subwencja dla kraj. Związku ochot. straży pożarnych.

Uchwalone przez Wysoki Sejm na posiedzeniach z dnia 2. listopada 1903 i dnia 11. listopada 1904 subwencje po 9.000 K. dla krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych we Lwowie wypłacił Wydział krajowy na ręce Rady zawiadowczej tego Związku w dwóch ratach półrocznych t. j. 1. stycznia i 1. lipca.

Lustracje straży pożarnych.

Podobnie jak i w poprzednich latach przeprowadzał krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych lustracje tych straży.

Na podstawie odnośnych sprawozdań rzeczonoego Związku wydał Wydział krajowy w każdym poszczególnym wypadku stosowne zarządzenia.

Krajowy kurs pożarnictwa dla instruktorów straży pożarnych.

W czasie od 4. do 18. maja 1904 odbył się we Lwowie VII. krajowy kurs pożarnictwa dla instruktorów straży pożarnych, urządzony staraniem krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych. W kursie tym uczestniczyło 18 kandydatów.

Powiatowe kursa pożarnictwa.

W r. 1904 przeprowadzono przy współudziale krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych powiatowe kursa pożarnictwa: w Buczaczu, Dąbrowie, Jasle, Jarosławiu, Komarnie, Krowodrzy i Rzeszowie.

Statystyka pożarów.

Podług przedłożonych przez krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych statystycznych zestawień pożarów z lat 1903 i 1904 było w kraju 2.383 wypadków pożaru.

W szczególności spaliło się 8.820 domów mieszkalnych, 10.120 budynków gospodarczych, 130 zakładów przemysłowych, 20 kościołów.

Szkodę materalną obliczono na 42,461.700 Koron, z czego ubezpieczono szkody do wysokości 10,800.900 K.

Wypadków śmierci z powodu pożaru było 87.

Powodem pożarów było w 210 wypadkach podpalenie, w 479 wypadkach nieostrożne obchodzenie się z ogniem, w 136 wypadkach nieprzestrzeganie przepisów budowlanych, w 60 wypadkach pożar wzniecił piorun, zaś co do reszty wypadków przyczyny pożaru nie dało się wcale wykryć.

Strażacka kasa pośmiertna.

W roku 1904 powstała przy Związku ochotniczych straży pożarnych obok kasy zapomóg także strażacka kasa pośmiertna, której zadaniem jest przy możliwie niskiej opłacie, zapewnić strażakom stałą wypłatę dla ich rodziny (po śmierci) spowodowanej nie tylko wypadkiem w służbie strażackiej, lecz też po śmierci w ogólności.

Wydział krajowy uznając potrzebę i użyteczność tej dobroczynnej instytucji strażackiej okólnikiem z 2. grudnia 1904 l. 114.780 wezwał Wydziały powiatowe o poparcie powyższej strażackiej kasy pośmiertnej przez zachęcenie gmin do udzielania niezamożnym swoim strażom pomocy dla ułatwienia ich członkom przystąpienia do tej kasy.

Kontrola nad wykonywaniem przepisów o policyi ogniowej i budowniczej.

Okólnikiem z 24. stycznia 1904 l. 127.247/04 wydanym w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem wezwał Wydział krajowy Wydziały powiatowe, ażeby zaostrzyły kontrolę swoją nad ściśłem wykonywaniem w gminach przepisów o policyi ogniowej i budowniczej i aby w tym celu wydały stosowne polecenie zarówno swoim funkcyonaryuszom jak i odpowiednio wskazówki dla swych miejscowych delegatów.

Obok ścisłej kontroli w powyższym kierunku wezwano Wydziały powiatowe, ażeby z całą energią zniewalały gminy do zawiązywania straży pożarnych, o ile ich dotąd niema, do zaopatrywania tych straży w odpowiednie przybory do gaszenia pożarów, do ustanawiania odpowiednich stałych pogotowi pożarnych, a na wsi odpowiednich wart nocnych o ile możliwości zaś i dziennych, wreszcie przeprowadzania przynajmniej dwa razy do roku rewizyi ogniowych po domach.

W końcu wezwano Wydziały powiatowe, ażeby odniosły się do c. k. Starostw z prośbą o dopilnowanie powyższych zarządzeń za pośrednictwem swych organów służby bezpieczeństwa, a zarazem o łączną akcyę c. k. Starostwa skierowaną do wprowadzenia bezpieczeństwa ogniowego i obrony przed pożarem.

Sprawy fundacyjne, stypendyjne i religijne, towarzystw dobroczynności i ochronek.

Ustawa zmieniająca nie-
które postanowienia
ustawy krajowej z dn.
15. sierpnia 1866 Dz. u.
kr. Nr. 23 o konkurencji
kościelnej.

Dotąd nie nadeszło do Wydziału krajowego zawiadomienie o sankcyonowaniu tej ustawy, uchwalonej przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z 11. listopada 1904.

Petycja gminy Łęka-
wica pow. tarnowskiego
o subwencję na kościół.

Petycję tę przekazał Wysoki Sejm uchwałą z 26. października 1904 Wydziałowi krajowemu jako komisji. Mandat ten zgasił zatem wskutek zamknięcia Wysokiego Sejmu.

Sprawa utworzenia
i udotowania stacyi
parafialnej obrz. łac.
w Dolhej wojniłowskiej.

Wedle odezw y c. k. Namiestnictwa z dnia 31. lipca 1904 l. 103.686 zaszła przy sporządzeniu kontraktu zamiany gruntów przyszłego probostwa omyłka, która spowodowała zwłokę w przeprowadzeniu tej zamiany, a tem samem i w całej akcyi. Sprostowanie tej omyłki zostało zarządzone. Późniejszej wiadomości nie otrzymał Wydział krajowy.

Sprawa ekspozytury
w Skomielnej Białej.

Odezwą z d. 31. lipca 1904 l. 104.380 oznajmiło c. k. Namiestnictwo, że dochodzenia w sprawie przyznania datku z funduszu religijnego na dotację ekspozyta w Skomielnej Białej jeszcze nie zakończono, że jednak gmina złożyła już oświadczenie co do charakteru przyszłej ekspozytury i zobowiązała się do częściowego zabezpieczenia dotacji. Akty te miały być przedłożone Wydziałowi powiatowemu do zatwierdzenia, poczem miano uzupełnić dochodzenia ze względu na charakter tej stacji duszpasterskiej. Wedle odezwy c. k. Namiestnictwa z d. 24. czerwca 1905 l. 88.545 nie ukończono jeszcze dochodzeń w niniejszej sprawie.

Sprawozdanie o rozdziale kredytu 4500 K. wyznaczonego w rubr. IV. p. 85 budżetu na r. 1905 na zasiłki dla weteranów z r. 1831. tudzież reszty takiegoż zasiłku za r. 1904 w kw. 500 K.

Z kredytu na r. 1904 przyznał Wydział krajowy Towarzystwu opieki weteranów z r. 1831 w Krakowie kwotę 750 koron, lwowskiej Komisji wykonawczej tegoż Towarzystwa 750 koron, Przytulisku uczestników powstania z r. 1863/4 w Krakowie (które nadto z rubr. IV. p. 85 a. zasiłek w kwocie 1.500 koron otrzymało), 500 koron i Towarzystwu wzajemnej pomocy uczestników powstania z r. 1863/4 we Lwowie 2.500 koron, którymi to zasiłkami kredyt na r. 1905 w całości został wyczerpany.

Temu ostatniemu Towarzystwu przyznał też Wydział krajowy resztę kredytu z r. 1904 w kwocie 500 koron, uzupełniając w ten sposób zasiłek za r. 1904 do kwoty 2.500 koron.

Sprawozdanie o rozdziale ryczałtu 5000 K. wyznaczonego w rubryce IV. p. 73 budżetu na r. 1905 na zasiłki dla ochronek tudzież reszty takiegoż kredytu na r. 1904 w kw. 50 K.

Z kredytu tego przyznał Wydział krajowy następujące zasiłki: Towarzystwu ochronek chrześcijańskich małych dzieci we Lwowie 1000 koron, Towarzystwu „Ruska Zachorodka“ 200 koron, ochronce SS. Felicyanek we Lwowie na Żółkiewskiem 100 koron, zakładowi św. Heleny 150 koron, ochronce SS. Felicyanek w Krakowie 100 koron, ochronce św. Wojciecha w Gorlicach 100 koron, ochronce im. Leona XIII. w Rzeszowie 100 koron, ochronce w Podgórzu 250 koron, ochronce polskiej w Drohobyczu 200 koron, ruskiej ochronce w Stanisławowie 50 koron, ochronce Towarzystwa ruskich kobiet w Stryju 50 koron, ochronce w Śniatynie 100 koron, ochronce towarzystwa pp. Ekonomek w Tarnopolu 150 koron, ochronce w Peczenizynie 100 koron, ochronce w Chyrzanowie 100 koron, ochronce w Krośnie 100 koron, ochronce w Obertynie 50 koron, zakładowi sierót pod wezwaniem św. Kazimierza w Iwonie 100 koron, Towarzystwu ochronek w Samborze 100 koron, komitetowi ochronek w Szynwaldzie, Strzyszowie, Czchowie, Zdżarach, Wałkach, Jastrzębce, Jodłowie, S. Górze — 200 koron, ochronce PP. Ekonomek w Kołomyi 100 koron, ochronce w Jodłowniku 50 koron i ochronce w Dublanach 200 koron. Do dyspozycji jest jeszcze (po doliczeniu reszty kredytu z r. 1904 w kwocie 50 koron), kwota 1400 koron dla ochronek, które zwykle otrzymywały zasiłki, a w r. 1905 wcale się nie zgłosiły, przedewszystkiem zaś dla Komitetu ochronek w Krakowie, który dotąd otrzymywał 1100 koron, a o zasiłek na r. 1905 dotąd wcale się nie zgłosił.

Sprawozdanie o rozdziale ryczałtu 6000 K. wyznaczonego w rubr. XIV. p. 520 na misye katolickie i załatwieniu przekazanych do uwzględnienia z tej pozycji petycji ks. Edwarda Ortveda w Mariebo o subwencję na misye katolickie między polskimi

Ryczałt w kwocie 6.000 koron uchwalony na ten cel w rubr. XIV. poz. 520 budżetu na r. 1905 rozdzielił Wydział krajowy jak następuje: dla rz.-kat. Archidiecezyi lwowskiej 1400 koron, dla rz.-k. Archidiecezyi krakowskiej 1000 koron, dla rz.-k. dyecezyi przemyskiej 600 koron, dla rz.-k. dyecezyi tarnowskiej 650 koron, dla gr. k. Archidiecezyi lwowskiej 1000 koron, dla gr.-kat. dyecezyi przemyskiej 400 koron, dla gr.-k. dyecezyi stanisławowskiej 400 koron, dla ks. Ortveda w Mariebo na misye katolickie między polskimi robotnikami

robotnikami w Danii w Danii 400 koron. Kwota 150 koron pozostała jeszcze do i Wydziału Towarzystwa dyspozycyi.

św. Apostoła Pawła we Petycyja Towarzystwa św. Apostoła Pawła, które urządza Lwowie o subwencję na misye w Archidiecezyi lwowskiej obrz. gr.-kat. jest załatwiona przychylnie, przyznaniem subwencji na misye w tejże archidiecezyi.

Masa spadkowa śp. Wi-
ktora hr. Baworowskiego.

Dotąd nie otrzymał Wydział krajowy odpowiedzi na swą prośbę o rozłożenie spłaty należności rządowej w kwocie 476.430 koron 33 halerzy od spadku po ś. p. Wiktorze hr. Baworowskim wymierzonej, na dwanaście półrocznych rat od roku 1905 z opuszczeniem odsetek zwłoki. Na razie wstrzymała c. k. kr. Dyrekcya skarbu rozporządzeniem z dnia 12. grudnia 1904 l. 149.738 egzekucję w celu ściągnięcia tej należności. Na wniosek Wydziału krajowego zabezpieczono należność rządową na nieruchomościach spadkowych, poczem c. k. Sąd krajowy lwowski w sprawach cywilnych wydał dnia 29. października 1904 do l. cz. IV. 162/598/94 dekret przyznania spadku, przekazujący cały spadek po ś. p. Wiktorze hr. Baworowskim pozostały krajowi Galicyi i Lodomerji z W. K. Krakowskiem na podstawie testamentu z daty Lwów 17. maja 1881 jako uniwersalnemu spadkobiercy.

Biblioteka fundacyi, oddana już do publicznego użytku, będzie teraz w wyższej niż dotąd mierze przystępną do użytku. Wskutek rezygnacyi dra Józefa Korzeniowskiego, dotychczasowego p. o. bibliotekarza, który uzyskawszy posadę przy bibliotece uniwersyteckiej w Krakowie, przeniósł się stale do Krakowa, powierzył Wydział krajowy tymczasowe pełnienie obowiązków bibliotekarza prowizorycznie p. Edmundowi S. Naganowskiemu, znanemu publicyście, zobowiązując go do pięciogodzinnego urzędowania i zastrzegając zmianę instrukcyi w tym kierunku, że tak ilość dni, w których pracownia jest otwarta, jak i ilość godzin, w których z niej korzystać można, zostanie powiększoną. P. Naganowski objął swe obowiązki z dniem 1. lipca 1905. Pod jego kierownictwem odbywa się też dalsza praca nad uporządkowaniem biblioteki.

Gospodarkę w dobrach fundacyjnych prowadził Wydział krajowy, jak dotąd, łącznie z kuratorem fundacyi, wedle zasad administracyi, ułożonych w porozumieniu z nim a przyjętych w swoim czasie przez sąd pertraktacyjny. Dobra fundacyjne i młyny są wydzierżawione, we własnej administracyi pozostają tylko lasy, zagospodarowane wedle nowego planu, który Wydział krajowy w r. 1898 zatwierdził. — Delegowany przez kuratora za zezwoleniem Wydziału krajowego dyrektor krajowej szkoły gospodarstwa lasowego p. Maryan Małaczyński przeprowadził dokładną lustrację lasów niniejszej fundacyi i przedłożył szczegółowe sprawozdanie z tej czynności. Sprawozdanie to konstatuje, że dotychczasowy kierunek gospodarstwa jest racjonalny, że wszelakoż przy sposobności przypadającej na r. 1906 rewizyi planu gospodarczego należałoby usunąć pewne niedokładności i wprowadzić niektóre zmiany. Zarazem zwrócił sprawozdawca uwagę na wielkie szkody, wyrządzane w gospodarstwie leśnem przez zwierzynę i proponował odstrzelenie odpowiedniej liczby sarn. Wskutek tego poczynił Zarząd miejscowy kroki o zezwolenie zastrzelenia 40 sarn, prośba ta jednak odniosła skutek dopiero na interwencyę Wydziału krajowego i tylko częściowo c. k. Namiestnictwo zezwoliło bowiem tylko na zastrzelenie sztuk 20. Wobec nowych doniesień o wielkich szkodach, odniósł się Wydział krajowy powtórnie do c. k. Namiestnictwa o dodatkowe zezwolenie na zastrzelenie dalszych sztuk dwudziestu.

W dobrach fundacyjnych zarządzono wr. 1904/5 następujące budowle i restauracje: budowę domu mieszkalnego dla nadleśniczego, budowę domu mieszkalnego dla adjunkta, budowę szopy w Myszkowicach, budowę szopy w Krowince i naprawę młyna w Łoszniowie i pokrycie jego dachu blachą.

Zamknięcie rachunkowe przedkładaamy osobno. Tu nadmieniamy tylko, że w roku 1904 wydane na inwestycje i konserwacje 36.411 koron 13 halerzy, na podatki 24.053 koron 58 hal. Pozostałość kasowa wyniosła sumę 162.478 koron 6 hal., której ze względu na możliwe znaczne wydatki nieprzewidziane, nie wcielono na razie do majątku zakładowego, tylko pozostawiono, po tymczasowem ulokowaniu, do dalszej dyspozycji w majątku obrotowym.

Budżet na rok 1905, ustanowiony przez Wydział krajowy na wniosek kuratora, wykazuje dochody (bez wliczenia pozostałości z r. 1904, powyżej wymienionej), z doliczeniem należności czynnych 51.834 koron 18 halerzy w kwocie 363.943 koron 18 hal., wydatki w kwocie 166.136 koron, nadwyżkę dochodów w kwocie 197.807 koron.

W dochodach wynoszą czynsze dzierżawne z dóbr 120.984 koron, czynsze dzierżawne z gruntów oddzielnie wydzierżawionych, karczm i domów 4.899 koron, czynsze dzierżawne z młynów 41.311 koron, dochody z lasów 40.950 koron, odsetki od kapitałów fundacyjnych 96.000 koron.

W wydatkach wynoszą płace łącznie z honoraryum syndyka i p. o. bibliotekarza 45.480 koron, gracye 1.816 koron, odsetki od kapitału hipotekowanego 105 koron, konkurencyje 4.000 koron, podatki rządowe 26.000 koron, asekuracja budynków 1.230 koron, wydatek na lasy 5.700 koron, zwrot dawnych długów 14.237 koron. Na nowe budowle i konserwacje preliminowano 53.265 koron, w tem 24.500 koron jako resztę I. i II. raty kosztów budowy kościoła w Myszkowicach.

W bieżącym roku załatwił Wydział krajowy ciągnącą się od długiego czasu sprawę dotacyi probostwa obrz. łac. w Łoszniowie. Na dotacyę tego probostwa, które głównie staraniem śp. Wiktora hr. Baworowskiego przyszło do skutku, wskutek czego przyznano mu nawet prawo patronatu, wykonywane obecnie przez Wydział krajowy imieniem kraju, przeznaczył był śp. Wiktor hr. Baworowski między innemi także 30 morgów gruntu.

Darowizny tej nie zdołał on za życia faktycznie i formalnie przeprowadzić i przy zgonie fundatora było probostwo w posiadaniu tylko 10 morgów gruntu, a i co do nich nie miało należytego dokumentu.

Mimo całego przeświadczenia o woli śp. Wiktora hr. Baworowskiego, której brakło tylko należytej formy prawnej, nie czuł się Wydział krajowy uprawnionym do spełnienia tej woli, jak długo trwał spór o spadek i dekret dziedzictwa nie był jeszcze wydany. Obecnie, gdy te przeszkody ustały, polecił Wydział krajowy kuratorowi fundacyi, iżby w porozumieniu z Najprzewielebniejszym Konsystorzem metropolitalnym obrz. łac. we Lwowie wygotował odpowiedni dokument i przedłożył go Wydziałowi krajowemu do zatwierdzenia.

Budowa kościoła w Myszkowicach jest w toku; w celu jej wykonania zaszła potrzeba dokupienia 540 sążni gminnego gruntu za 600 koron. Budowę kieruje inżynier architekt Wydziału krajowego, P. Adolf Kamienobrodzki, który wykonywa oraz nadzór nad nią. Prowadzenie budowy na miejscu poruczone zarządcy P. Franciszkowi Narajewskiemu. Budowę prowadzi się wedle planów, wypracowanych przez P. Adolfa Kamienobrodzkiego, a przyjętych przez Wydział krajowy i przez

Najprzewielebniejszy Konsystorz metropolitalny obrz. łac. we Lwowie. Ogólny koszt wraz z kosztem nadzoru wynosić ma, jak to już w poprzednim sprawozdaniu nadmieniliśmy, 45.000 koron.

Cerkiew w Baworowie, niegdyś kaplica zamkowa, nie wystarcza na potrzeby miejscowej ludności. Na przestrzeni 60 m. kw. ma się pomieścić ilość pobożnych dochodząca do 2.000. Komitet cerkiewny zamierza rozszerzyć ten budynek i wniósł prośbę o udzielenie na ten cel datku 4.000 koron, nadmieniając, że resztę wydatku pokryją parafianie.

Po sprawdzeniu możliwości rozszerzenia przyznał Wydział krajowy na ten cel żądany zasiłek 4.000 koron, z tem, że wypłata nastąpi po przedłożeniu Wydziałowi krajowemu planów projektowanego rozszerzenia i przyjęcia tych planów przez Wydział krajowy.

W końcu nadmieniamy, że Wydział krajowy przyznał byłemu słudze w dobrach fundacyi śp. Wiktora hr. Baworowskiego, Antoniemu Bandurze dożywotni dar z łaski w kwocie 15 koron miesięcznie, Edmundowi Korytyńskiemu byłemu oficyaliście w tychże dobrach, uwolnionemu przy objęciu dóbr w administracyę sądownie ustanowioną, jednorazową odprawę w kwocie 600 koron i Eudokii Sysakowej, wdowie po długoletnim słudze i gracyaliście, dożywotnie wsparcie w kwocie 36 koron rocznie.

Zapis śp. Dra Władysława Florkiewicza na rzecz kraju w celu utworzenia w Zakopanem średniej szkoły sanatoryjnej.

Dział majątku spadkowego został już dokonany i legat niniejszy jest należycie zabezpieczony. Pora do dalszej akcji nadejdzie po zgaśnięciu dożywocia, którem zapis jest z woli testatora obciążony na rzecz Kasyldy Florkiewiczówny, siostry fundatora.

Fundacye stypendyjne i dobroczynne.

Ogólne sprawozdanie o funduszach stypendyjnych.

Z początkiem r. 1904/5 miał Wydział krajowy w swoim zarządzie dwieście sześć fundacyi stypendyjnych czynnych, z których wszelakoż trzy są tylko warunkowo stypendyjnymi, a gdy warunek ten się nie ziścił, czynne są na razie w inny sposób. Właściwa zatem ogólna liczba czynnych w r. 1904/5 fundacyi stypendyjnych wynosiła 203. Stan rzeczy przedstawiony w zeszłorocznym sprawozdaniu co do stosunku między stypendjami dostępnymi dla wszystkich posiadających odpowiednie kwalifikacye a stypendjami zarezerwowanemi z woli fundatorów dla kandydatów pewnego pochodzenia (np. szlacheckiego, miejscowego i t. p.) nie uległ zmianie a raczej przedstawia się jeszcze niekorzystniej dla kategorii pierwszej, albowiem między nowo aktywowanemi fundacyami są dwie wyłącznie szlacheckie i w pierwszym rzędzie familijne, jedna w pierwszym rzędzie familijna, a trzy mają charakter specjalny. Liczba ogólnych stypendyów nie zwiększyła się wcale.

Sprawozdanie o rozdawnictwie stypendyów w r. 1901/5.

Uchwałą z dnia 6. lutego 1905 nadał Wydział krajowy wystawione z początkiem roku 1904/5 na konkurs stypendya z fundacyi swego rozdawnictwa.

Posunięcie z niższego stypendyum na wyższe, czyli nadanie wyższego stypendyum w miejsce pobieranego dotąd niższego uzyskało 48 uczniów. Nadanie to nastąpiło w granicach kwalifikacyi wymaganych przez przepisy stypendyjne i akty fundacyjne w pięciu wypadkach z tytułu pokrewieństwa, w czterech z tytułu szlachectwa, w dwudziestu dziewięciu jedynie na podstawie ogólnych warunków.

Co do stanu rodziców było między nimi: jeden syn lekarza, jeden syn aptekarza (sierota), 17 synów urzędników (do których zaliczono też nauczycieli z wyjątkiem ludowych) z tych 7 osieroconych, 2 synów inżynierów pryw. (z tych jeden sierota), jeden sierota po rzemieślniku, sześciu synów nauczycieli ludowych (z tych dwaj osieroceni), czterech synów oficyalistów prywatnych (z tych jeden sierota), dwóch synów dzierżawców, 2 synów robotników, 1 syn właściciela realności (z tytułu pokrewieństwa), 7 synów włościan (z tych trzech osieroconych), jeden syn sługi rządowego (listonosza) i trzech uczniów, u których stanu ojca nie sprawdzono, dwaj z nich byli zupełnie osieroceni, trzeci opuszczony wraz z matką przez ojca.

Nowych nadań było ogółem 124 a to w 26 wypadkach z tytułu pokrewieństwa, w 4-ech z tytułu specjalnego, w 22 z tytułu szlachectwa, w 72 jedynie na podstawie ogólnych warunków. Pomędzy obdarzonymi było pięć uczenic, z tych trzy z tytułu pokrewieństwa.

Z ogólnej liczby obdarzonych (124) było 109 obrz. łac., 11 obrz. greck. (z tych 3 fam. 1 spec.), 1 obrz. orm. 3 wyzn. mojższ. (2 famil.)

Co do stanu rodziców było między nimi: 4 synów właścicieli dóbr (z tych 2 osieroceni), 28 synów urzędników (z tych 12 osieroconych), 5 synów adwokatów lub notaryuszów (z tych 4 osieroceni), trzech synów księży ruskich (z tych 2 osieroceni), 3 synów lekarzy (wszyscy osieroceni), 1 sierota po kandydacie adwokackim, 2 synów aptekarzy (z tych 1 sierota), 2 synów oficerów (oba osieroceni), 2 synów inżynierów prywatnych, 3 synów kupców, 12 synów rzemieślników (z tych trzech osieroceni), 4 synów właścicieli realności, 2 synów robotników, 2 synów dyurnistów, 7 synów nauczycieli ludowych (z tych jeden sierota), 16 synów urzędników i oficyalistów prywatnych, 12-tu synów sług przy rozmaitych instytucjach publicznych i prywatnych, 13 synów włościan (z tych 3 osieroconych) i 3 uczniów osieroconych, co do których stanu ojca nie sprawdzono.

Fundacye aktywowane
z początkiem r. 1904/5.

Z początkiem roku 1904/5 wprowadziliśmy w życie następujące fundacye:

1) fundacyę stypendyjną Irmy Hailig. W fundacyi tej istnieje jedno stypendyum, wynoszące na teraz 140 koron rocznie, przeznaczone dla ubogiego ucznia c. k. II. niemieckiego gimnazjum we Lwowie, religii katolickiej, sieroty po urzędniku sądowym, wykazującego dobry postęp w naukach.

2. fundacyę śp. Leona Jana Kantego dw. im. Ślepowrona Kuczyńskiego. W fundacyi tej istnieją 2 stypendya po 1000 K., 2 po 800 K. i 2 po 600 K. Otrzymać je mogą tylko uczniowie z rodu polskiego, obrządku łacińskiego, a to w pierwszym rzędzie krewni fundatora, w drugim szlachta polska, w trzecim uczniowie do szlachty nienależący. Stypendya po 1000 K. przeznaczone są dla uczniów akademii technicznych, stypendya po 800 koron dla uczniów gimnazjów, stypendya po 600 kor. dla uczniów szkół przemysłowych lub rolniczych. Rozdawnictwo należy do Wydziału krajowego.

3) Fundacyę Zygmunta i Fryderyki Michalewiczów. W fundacyi tej istnieją dwa stypendya po 300 koron przeznaczone dla ubogich chłopców, w kraju urodzonych wyznania rzymsko- lub grecko-katolickiego, uczęszczających do szkół średnich. Pierwszeństwo służy synom c. k. urzędników podatkowych. Rozdawnictwo wykonywa kurator, na teraz JW. Radca Dworu Dr. Kazimierz Szczurowski, w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

4) Fundację śp. Edwarda Adama hr. Stadnickiego. W fundacyi tej istnieje jedno stypendyum, wynoszące na teraz 800 koron rocznie, przeznaczone dla młodzieńca, pochodzącego z polskiej rodziny szlacheckiej, kształcącego się w zawodzie rolniczym, w kraju lub zagranicą. Pierwszeństwo służy Stadnickim i członkom rodów z rodziną fundatora blisko spokrewnionych, po nich zaś kandydatom o nazwiskach historycznych. Rozdawnictwo należy do syna fundatora, małoletniego Adama Zbigniewa Leona trzech im. hr. Stadnickiego i do tegoż potomstwa w porządku primogenitury.

W ciągu roku 1904/5 wprowadziliśmy w życie następujące fundacje:

Fundacje aktywowane
w ciągu r. 1904/5.

1) Fundację imienia Leopoldyny z Rylskich Horodeńskiej. Fundacja ta posiada 100.000 koron majątku, którego dochody są przeznaczone w jednej piątej części przez lat 20 na zakład wychowawczy ks. Bosko w Miejsu Piastowem, potem zaś na 2 stypendya dla dziewcząt rz. katol. wyznania, w jednej piątej części na zakłady wychowawcze OO. Zmartwychwstańców we Lwowie i Krakowie (po połowie przez lat 20), potem zaś na jednorazowe wsparcia dla dziewcząt pochodzenia szlacheckiego, wyznania rz. kat., w jednej piątej części na jednorazowe zasiłki dla uczniów krajowych seminariów nauczycielskich wyznania rz. kat., w jednej piątej części na jednorazowe wsparcia dla dziewcząt pochodzenia szlacheckiego wyznania rzym. kat., w ostatniej piątej części zaś na inne narodowo- i chrześcijańsko-religijne humanitarne cele.

Rozdawnictwo tej ostatniej części należy do kuratora fundacyi, którym jest Wny Eustachy Rylski, a to przy nadzorze Wydziału krajowego. Zresztą, wykonywa to prawo, co do pierwszych czterech piątych części dochodu, Wydział krajowy po wysłuchaniu wniosków kuratora. Na teraz wykonywa Wydział krajowy prawo rozdawnictwa bez współdziału kuratora, gdyż Wny Eustachy Rylski obejmie kuratoryę wedle woli fundatorki dopiero po ukończeniu trzydziestego roku życia.

2. Fundację im. śp. Ignacego Łukasiewicza. W fundacyi tej istnieją trzy nagrody honorowe po 100 koron, Wydział krajowy ma je przyznawać w roku takim wójtom (naczelnikom) gmin wiejskich w kraju, którzy wyróżnili się korzystnie wśród wójtów swego powiatu wzorowem spełnianiem obowiązków i poruczonego zakresu działania. Rozdawnictwo odbywa się kolejno, powiatami, przyczem na jeden powiat przypada jedna nagroda. Porządek powiatów ustanawia Wydział krajowy.

3) Fundację śp. Dra Tytusa Przesmyckiego. Ukonstytuowanie i aktywowanie tej fundacyi jest tylko prowizoryczne. Definitywne zaś ma nastąpić dopiero po zgaśnięciu dożywocia, którem część dochodów fundacyi jest obciążona. Na teraz przeznaczone są dyspozycyjne dochody fundacyi w połowie na stypendya po 300 koron dla całkiem biednych zupełnie lub przynajmniej po ojcu osieroconych uczniów krajowych szkół średnich i wyższych, pochodzenia polskiego, w drugiej połowie zaś na wsparcia po 600 koron dla takich starców i kalek narodowości polskiej, którzy w służbie sprawie narodowej polskiej poświęcali życie i mienie, w jakikolwiek sposób służyli sprawie narodowej i na starość bez przytułku zostają. Wydział krajowy może albo wypłacić obdarzonym wsparcia w gotówce albo też zapewnić im utrzymanie w przytulisku dla takich osób założonem, wypłacając wsparcie do rąk zarządu przytuliska. W r. 1904/5 ogłoszono konkurs na 2 wsparcia, konkurs na stypendya ogłoszony zostanie z początkiem roku 1905/6.

Rozdawnictwo należy do Wydziału krajowego.

4. Fundację imienia Ściborów Rylskich z Pisarowiec. W fundacyi tej istnieje na teraz ośm wsparć stałych w maksymalnej kwocie po 800 koron rocznie. Wsparcia te mogą być nadane albo jako stypendya, albo jako stałe zapomogi, mające zapewnić utrzymanie osobom, które często ze starości czy z jakiegokolwiek innej przyczyny stały się niezdolnymi do pracy. Prawo do ubiegania się służy przedewszystkiem potomkom pradiada fundatorki śp. Józefa Ścibora Rylskiego, po nich potomkom śp. Antoniego Rylskiego z Kołomyi, po tych Rylskim wykazującym szlachectwo należącym do narodowości polskiej i do wyznania rzymsko-katolickiego, a wreszcie osobom narodowości polskiej, należącym do szlachty polskiej i wyznającym religię katolicką. W pierwszych dwóch kategoriach potomkowie po mieczu mają pierwszeństwo przed potomkami po kądzieli, zresztą zaś rozstrzyga w nich bliższy stopień pokrewieństwa. Rozdawnictwo wykonywa Wydział krajowy po wysłuchaniu wniosków kuratora, którym jest na teraz JW. Władysław Grodzki, c. i k. szambelan, kierownik c. k. Starostwa w Bóbrce.

Fundacje ukonstytuowane w ciągu roku 1904/5.

W ciągu roku 1904/5 ukonstytuowaliśmy fundacje ś. p. Ezechiela Berzewiczego, Wojciecha Bursoka, Zofii z Puzowskich Łuszczyńskiej, Antoniego Małeckiego z Głogowa, Zygmunta i Fryderyki Michalewiczów, dra Tytusa Przesmyckiego (prowizorycznie) i fundację p. n. Stypendyum Eligiusza i Karoliny Sobolewskich. Z tych weszła w życie fundacja Zygmunta i Fryderyki Michalewiczów, częściowo zaś także fundacja dra Tytusa Przesmyckiego.

Sprawozdanie o fundacjach dawniejszych, dotąd nieukonstytuowanych.

Nawiązując do dawniejszych swych sprawozdań za czas od 1. lipca 1890 do końca grudnia 1903, podajemy w dalszym ciągu, co następuje:

Fundacja śp. Dyonizego Bertolego.

Ukonstytuowanie tej fundacyi i wprowadzenie jej w życie nastąpi, skoro jej majątek (książeczka gal. Banku krajowego na 1.084 koron 40 hal.) urośnie przez kapitalizację do takiej wysokości, iżby z jego dochodów można było utworzyć odpowiednie stypendyum dla młodzieży polskiej, kształcącej się w muzyce. Należytość rządowa jest już zapłacona.

Fundacja śp. Ezechiela Berzewiczego.

Podpisanie aktu fundacyjnego przez egzekutora testamentu nastąpiło dopiero w ciągu roku 1904/5. Następnie został akt ten zatwierdzony przez c. k. Namiestnictwo i fundacja będzie mogła wejść w życie z początkiem r. 1905/6.

Fundacja śp. Józefa Blichar-kiego na utrzymanie nauczyciela przy szkole ludowej w Jamnicy.

Z wyjątkiem jednej pretensyi w kwocie 700 koron, którą c. k. Prokuratorja Skarbu ściaga od r. 1903 w drodze ugody (spłata miała się skończyć w r. 1905), jest już cały majątek fundacyi zrealizowany i znajduje się w Wydziale krajowym. Odsetki służą w myśl woli fundatora na częściowe pokrycie płacy nauczyciela szkoły ludowej w Jamnicy.

Fundacja śp. Wojciecha Bursoka.

Fundacja ta jest już ukonstytuowana i wejdzie w życie w r. 1906.

Fundacja śp. Dra Jana Buszka.

Fundacja ta jest już ukonstytuowana i wejdzie w życie, skoro jej dochody (wynoszące teraz 555 koron), urosną przez kapitalizację do takiej wysokości, że wystarczą na wypłatę stypendyum w rocznej kwocie 600 koron.

Fundacja śp. Edwarda Chrzanowskiego.

Ukonstytuowanie i aktywowanie tej już zrealizowanej fundacyi nastąpi po śmierci brata fundatora, Władysława Chrzanowskiego, któremu służy prawo dożywotniego poboru odsetek od majątku fundacyjnego i obracania ich wedle swego uznania na cele dobroczynne i nabożne.

- Fundacya śp. Kazimie-
rza Czarniakowskiego. Majątek tej fundacyi jest już oddawna zabezpieczony. Ciężące na nim dożywocie nie zgasły dotąd, nie można zatem przystąpić do ukonstytuowania i aktywowania fundacyi.
- Fundacya śp. Jana Dre-
lichowskiego dla lwo-
wskiej pierwszej szkoły
realnej. Fundacya ta, już ukonstytuowana, wejdzie w życie, gdy jej dochody wystarczą na wypłatę dwóch stypendyów po 500 koron. Na teraz wynoszą dochody 1.024 koron.
- Fundacya śp. Izabeli
Duszyńskiej. Mimo kilkakrotnie ponawianych zapytań nie otrzymał Wydział krajowy od marca 1902 żadnej wiadomości o postępie sprawy zrealizowania majątku tej fundacyi.
- Fundacya śp. ks. Fran-
cisza Foxa. Dotąd nie otrzymał Wydział krajowy odpowiedzi w spra-
wie projektu aktu tej fundacyi, widocznie zatem nie wydało jeszcze c. k. Ministerstwo wyznań i oświecenia swej decyzyi względem wniesionego w tej sprawie przez Wydział krajowy jeszcze w grudniu 1901 przedstawienia (ewentualnie rekursu). Jestto jedyna okoliczność, stojąca na przeszkodzie ukonstytuowaniu i aktywowaniu fundacyi, gdyż majątek jest już zrealizowany i fundusz na pokrycie należitości rządowej przygo-
towany.
- Fundacya śp. Michała
Gątkiewicza. Fundacya ta, której majątek jest już zrealizowany, ma wedle woli fundatora wejść w życie po śmierci jego żony Anny. Na teraz kapitalizuje się dochody fundacyi.
- Fundacya śp. Dra Kor-
nela Hoffmanna. Majątek tej fundacyi, znajdujący się już od dawna w Wy-
dziale krajowym, obciążony jest dożywociem na rzecz Amalii Kozakiewiczowej, która pozostaje jeszcze przy życiu.
- Fundacya śp. Ludwika
Jankowskiego. Legat fundacyjny, płatny po śmierci żony fundatora, jako dożywotniczki, został jeszcze w r. 1877 na dobrach Bożyków z przyległościami zaintabulowy. Dożywotniczka pozostaje jeszcze przy życiu.
- Fundacye śp. Anny Olim-
pii Jankowskiej. Majątek wszystkich trzech fundacyi jest już należyte zabezpieczony przez intabulację zapisanych na nie rent w sta-
nie biernym realności pod l. 11. dz. l. w Krakowie. Instytucye powołane do udziału w rozdawnictwie, przyjęły przekazane im prawa i obowiązki i oświadczyły się co do wypracowanych przez Wydział krajowy projektów aktów fundacyjnych. Obecnie znajdują się te projekty w c. k. Namiestnictwie, które swej decyzyi jeszcze nie wydało.
- Fundacya śp. Stanisława
Karzykiewicza. Zrealizowanie majątku niniejszej fundacyi potrwa w myśl kontraktu dzierżawy i warunkowej sprzedaży spadkowej apteki i realności do końca roku 1911, do tego bowiem czasu wpłyną ratami cena kupna. Raty wpływają do Wydziału kra-
jowego. Ukonstytuowanie i aktywowanie fundacyi winno na-
stąpić po całkowitem zrealizowaniu jej majątku.
- Fundacya śp. Franciszka
Kochmana dla dzie-
wчат służących. Aktywowanie tej fundacyi nastąpi w myśl art. 21. aktu fundacyjnego dopiero wtedy, gdy z jej dochodów, będzie można po odtrąceniu 10 % na pomnożenie majątku zakłado-
wego, wypłacać corocznie trzy posagi w kwotach 1.000 koron, 800 koron i 600 koron. Aż do tej chwili, która nadejdzie, gdy czysty stały dyspozycyny dochód fundacyi kwoty 2.666 kor. 66 hal. osiągnie, będą dochody kapitalizowane. Na teraz wy-
noszą one 1.778 koron.
- Fundacya kopca Unii
lubelskiej. Aktywowanie tej fundacyi nastąpi w myśl art. III. aktu fundacyjnego dopiero wtedy, gdy dochody wystarczą na wy-
płatę jednego stypendyum w rocznej kwocie 240 koron. Obecnie kapitalizuje się dochody, gdyż wynoszą one tylko 160 K.
- Fundacya śp. Jana i Le-
opoldyny z Górtzów
małż. Krzyżanowskich. Zrealizowanie majątku fundacyi nie mogło nastąpić, gdyż spadkobiercy ś. p. Jana Krzyżanowskiego zakwestyonowali ważność rozporządzenia ostatniej woli i otrzymali od sądu

Fundacya śp. Wojciecha
Kucharskiego.

Fundacya im. Hillela
Lechnera.

Fundacya im. Teofila
Lenartowicza.

Ewentualna fundacya
śp. Józefa Lityńskiego.

Fundacya Zofii z Pazo-
wskich Łuszczyńskiej.

Fundacya imienia Anto-
niego Małeckiego z Gło-
gowa.

Fundacye śp. Dra Ka-
tana Maramorosa.

Fundacya śp. Ignacego
Marynowskiego.

Fundacya śp. Michała
Missbergera.

Fundacya śp. Antoniego
Monsona.

Fundacya familijna śp.
Dra Adama Morawskiego.

Fundacya śp. Adama
Jelity Neronowicza.

Fundacya śp. Jana Obe-
rca.

pertraktacyjnego polecenie wdrożenia odpowiedniego sporu. Nadto wytoczyła Marya Krzyżanowska pozew o uznanie własności walorów, w spadku po fundatorze pozostałych, tworzących fundusz zaspokojenia zapisów przez spadkodawcę zdziałanych, a zatem także niniejszej fundacyi.

Zrealizowanie tej fundacyi wymaga ściągnięcia jeszcze 22 różnych dotąd tylko częściowo umorzonych pretensyi, które fundacya ma do dłużników prywatnych. Ściągnięcie tych pretensyi jest w toku.

Odezwa z dnia 14. maja 1905 l. 5013 uznało c. k. Namiestnictwo zgodnie z zapatrywaniem Wydziału krajowego potrzebę ułożenia nowego zarysu aktu fundacyjnego i poruczyło tę czynność Wydziałowi krajowemu w porozumieniu z egzekutorami testamentu. Wobec tego jest prawdopodobnem, że ukonstytuowanie fundacyi nastąpi w ciągu r. 1905/6.

Aktywowanie tej fundacyi nastąpi w myśl art. XV. aktu fundacyjnego dopiero wtedy, gdy jej dochód wystarczy na pokrycie jednego stypendyum w rocznej kwocie 200 K. Na razie kapitalizuje się dochody, które obecnie wynoszą 208 K. rocznie.

Fundacya ta jest już zabezpieczoną. O ewentualnem ziszczeniu się warunku ma c. k. Starostwo w Stanisławowie zawiadomić c. k. Prokuratorę Skarbu.

Fundacya ta jest już ukonstytuowaną i wejdzie w życie z początkiem roku 1905/6.

Fundacya ta jest już ukonstytuowaną i wejdzie w życie z początkiem roku 1905/6.

Ukonstytuowanie i aktywowanie obu tych fundacyi, ubezpieczonych na teraz na znajdujących się w depozycie sądowym papierach wartościowych masy spadkowej, nastąpi dopiero po zgonie dożywotniczek i zapłaceniu należności rządowej.

Ukonstytuowanie i aktywowanie tej fundacyi nastąpi w myśl woli fundatora dopiero po uporządkowaniu nabytego na jej rzecz majątku ziemskiego Kłodzienko i po umorzeniu znacznej części długu.

Fundacya niniejsza już jest zabezpieczoną. Jej zrealizowanie, ukonstytuowanie i aktywowanie nastąpi dopiero po zgonie wdowy po ś. p. fundatorze pozostałej, której służy dożywotnie użytkowanie całego majątku.

Od ostatniego sprawozdania nie otrzymał Wydział krajowy żadnej wiadomości o postępie akcji około zrealizowania majątku niniejszej fundacyi, która zresztą nie opłacała jeszcze należności rządowej.

W myśl §. 5. aktu fundacyjnego nastąpi reaktywowanie niniejszej fundacyi, skoro jej dochody wystarczą na wypłatę jednego stypendyum w rocznej kwocie 210 K. Dochody te kapitalizuje się na teraz, wynoszą bowiem dopiero 207 K.

Ukonstytuowanie i aktywowanie tej już zrealizowanej fundacyi nastąpi w myśl woli fundatora i zapadłej stosownie do niej decyzji c. k. Namiestnictwa, dopiero po śmierci żony fundatora, Anny z Gaszyńskich Neronowiczowej, w każdym zaś razie nie wcześniej, jak w r. 1916.

Majątek fundacyi, którego zrealizowaniem zajmuje się c. k. Prokuratora Skarbu, składa się przeważnie z wierzytelności, których spłatę rozłożono dłużnikom na lat kilka a nawet kilkanaście. Ostateczna realizacya nastąpi zatem dopiero po upływie dłuższego czasu.

Fundacya śp. Ignacego
Ohanowieza.

Majątek tej fundacyi jest już zrealizowany i znajduje się w c. k. Urzędzie płatniczym w Czerniowcach. Należytość rządowa nie jest jeszcze zapłaconą. Fundacya była obciążona dożywociem na rzecz dwóch braci fundatora. Jeden z nich zmarł w r. 1900, drugi zaś w listopadzie r. 1904. Wobec tego odniósł się Wydział krajowy pismem z d. 6. grudnia 1904 l. 119.082 do c. k. Namiestnictwa z prośbą o przelanie zarządu i rozdawnictwa tej fundacyi na Wydział krajowy i zarządzenie, iżby majątek jej wydano już teraz Wydziałowi krajowemu, który należytość rządową z bieżących dochodów fundacyi umorzy. Na to pismo nie ma jeszcze odpowiedzi.

Fundacya śp. Magdale-
ny Pasieczniańskiej.

Z pomiędzy osób, którym fundatorka łączny pobór odsetek od zrealizowanego już majątku niniejszej fundacyi zastrzegła, zmarła jedna, a mianowicie Marya Mokłowska, trzy zaś, a mianowicie Joanna Nowak, Malwina Kulczycka i Karolina Łukasiewicz pozostają jeszcze przy życiu.

Fundacya śp. Antoniego
Pierchala.

Aktywowanie tej fundacyi nastąpi w myśl art. IV. aktu fundacyjnego z początkiem roku szkolnego 1906/7.

Fundacya śp. Oktawa
Pietruskiego.

Fundacya ta nie może być jeszcze ukonstytuowaną z powodu, że bliższe określenie jej przeznaczenia ze strony dawców dotąd nie nastąpiło. Na razie kapitalizuje się dochody fundacyi.

Fundacya śp. Dra Ty-
tusa Przemyckiego.

C. k. Namiestnictwo wydało prowizoryczny akt fundacyjny wedle wniosku Wydziału krajowego. Fundacya weszła już w życie na podstawie tegoż aktu, a mianowicie ogłoszono już konkurs na wsparcia. Konkurs na stypendya ogłosi Wydział krajowy z początkiem r. 1905/6.

Fundacya Karoliny Re-
merowej.

Oba akty fundacyjne zostały już wygotowane, akt fundacyi szpitalnej przedłożono już c. k. Namiestnictwu do zatwierdzenia, akt fundacyi stypendyjnej zostanie również przesłany c. k. Namiestnictwu, skoro wróci od Grona profesorów wydziału lekarskiego w Krakowie, gdzie go odesłano do zakluzulowania. Wydania majątku Wydziałowi krajowemu nie zarządziło jeszcze c. k. Namiestnictwo, gdyż rachunki z administracyi realności fundacyjnej nie są dotąd uregulowane.

Fundacya śp. Wincen-
tego Rucińskiego.

Majątek tej fundacyi jest już zrealizowany i wynosi około 22.000 koron. C. k. Namiestnictwo przelało odezwą z d. 18. lipca 1905 l. 54.689 także prawo rozdawnictwa niniejszej fundacyi na Wydział krajowy. Ukonstytuowanie fundacyi nastąpi prawdopodobnie w roku 1905/6, a jej aktywowanie z początkiem roku 1906/7.

Fundacya bursy im. ks.
Leona Sapiechy.

Stosownie do decyzji c. k. Namiestnictwa, kapitalizuje się dochody aż do czasu, w którym majątek wystarczy na wybudowanie bursy i zapewnienie jej utrzymania.

Fundacya śp. ks. Anto-
niego Słowińskiego.

Fundacya posiada już dostateczny fundusz na umorzenie (niewymierzonej dotąd) należytości rządowej, zostanie zatem wprowadzona w życie z początkiem r. 1905/6.

Fundacya im Eligiusza
i Karoliny małżonków
Sobolewskich.

Fundacya ta jest już ukonstytuowana i wejdzie w życie z początkiem r. 1905/6, gdyż należytość rządowa jest już zapłaconą.

Fundacya śp. Józefa So-
leskiego.

Majątek tej fundacyi jest już zrealizowany, spłata należytości rządowej odbywa się za zezwoleniem c. k. Ministerstwa skarbu w ratach bez procentu. Ponieważ realności do fundacyi należące dotąd nie znalazły nabywcy, któryby ofiarował odpowiednią cenę, zachodzi potrzeba odłożenia pewnego funduszu na możliwe inwestycje. Mimo tego można będzie prawdopodobnie aktywować fundację z początkiem r. 1906/7 i w tym celu przystąpi Wydział krajowy w najbliższej przyszłości do jej ukonstytuowania.

Fundacya śp. Franciszka
Stachewicza.

Aktywowanie tej fundacyi nastąpi w myśl art. XII. aktu fundacyjnego, gdy jej dochody wynoszące na teraz 554 koron rocznie wystarczą na wypłatę jednego stypendyum w rocznej kwocie 600 K. Na teraz kapitalizuje się te dochody.

Fundacya im. Magdaleny
i Bonifacego Stillerów.

Ukonstytuowanie tej fundacyi nie mogło dotąd nastąpić, gdyż c. k. Namiestnictwo przyjęło wprawdzie ułożony przez Wydział krajowy projekt aktu fundacyjnego, ale dotąd ani nie wydało Wydziałowi krajowemu majątku fundacyi, ani też nie podało znamion efektów fundacyjnych. Spodziewać się wszelakoż należy, że stanie się to w najbliższej przyszłości i że fundacya już z początkiem r. 1905/6 będzie mogła wejść w życie, gdyż należytość rządowa jest już zapłacona.

Fundacya ks. Jana Sza-
flarskiego i Franciszki
Ksawery Czajkowskiej
dla Czarnego Dunajca
i dla Dębicy.

W myśl woli fundatora kapitalizuje się dochody obu tych fundacyi, dokąd ich majątki, wynoszące pierwotnie po 1.000 K., nie urosną każdy do sumy 512.000 K. Potem dopiero ma nastąpić ukonstytuowanie i aktywowanie fundacyi.

Ewentualna fundacya
Leopolda Szmoniew-
skiego.

Zabezpieczenia tej fundacyi nie można żądać, ponieważ pozostała po testatorze wdowa ma z tegoż woli nieograniczone prawo rozporządzania przeznaczonym na fundację majątkiem aktami między żyjącymi.

Fundacya śp. Dra Jó-
zefa Trybulca.

Ukonstytuowanie tej, już zrealizowanej fundacyi nastąpi, skoro c. k. Ministerstwo wyznań i oświecenia załatwi rekurs, wniesiony przez Wydział krajowy w lutym 1904 w przedmiocie projektu aktu fundacyjnego. Po ukonstytuowaniu można będzie fundację wprowadzić w życie, gdyż należytość rządowa jest już zapłacona.

Fundacya śp. Juliusza
i Filomeny z Mamczyń-
skich małż. Weberów.

Hipotecznie ubezpieczono tę fundację już w r. 1899. Jej ukonstytuowanie i aktywowanie może nastąpić dopiero po zgonie żony fundatora, której służy prawo dożywotniego użytkowania całego majątku.

Fundacya im. Konrada
Wilczyńskiego.

W myśl art. IV. aktu fundacyjnego wynosić ma stypendyum 360 koron rocznie. Obecnie wynosi dochód brutto 380 koron, aktywowanie nastąpi prawdopodobnie z początkiem roku szkolnego 1906/7

Fundacya śp. Bazylego
Wolana.

Aktywowanie tej już ukonstytuowanej fundacyi nastąpi z początkiem r. 1905/6.

Fundacya Jędrzeja i Ma-
ryi Zemlów.

Wedle odezwy c. k. Namiestnictwa z dnia 22. grudnia 1902 l. 131 226 miała realizacya majątku niniejszej fundacyi skończyć się w roku 1904, w którym przypadała do zapłaty druga i ostatnia rata ostatniej podówczas jeszcze nieściągniętej pretensyi spadkowej, poczem miało nastąpić ukonstytuowanie fundacyi. Mimo kilkakrotnych zapytań nie otrzymał Wydział krajowy żadnej dalszej wiadomości o losach niniejszej fundacyi.

Ewentualna fundacya
śp. Mikołaja Zubrzy-
ckiego.

Dotąd nie otrzymał Wydział krajowy ani odpowiedzi c. k. Namiestnictwa na swe pismo w sprawie zabezpieczenia tej ewentualnej fundacyi, ani też żadnej wiadomości o przebiegu sporu, który Franciszek Zubrzycki w celu unieważnienia kodycyłu fundatora wytoczył.

Fundacye nowo przybyłe i nowo powstałe.

Fundacya Jana i Leo-
nildy Konopków.

Zmarły w Szkle 20. stycznia 1905 śp. Jan Konopka, właściciel dóbr, przeznaczył całą resztę swego spadku po wypłacie legatów i należytości pozostałą na fundację stypendyjną pod nazwą „fundacya Jana i Leonildy Konopków“.

a mianowicie na dwa stypendya dla panienek pochodzących z podupadłej rodziny szlacheckiej i nie mających potrzebnego stosownego utrzymania.

Pierwszeństwo służy sierotom zupełnym i sierotom po ojcu Zarząd i rozdawnictwo należą do Wydziału krajowego. Fundacya ma wejść w życie dopiero po zgaśnięciu dożywocia, które fundator zastrzegł dla swych dwóch sióstr, a mianowicie w pierwszym rzędzie dla Leonildy Konopkównej, w drugim zaś dla Maryi Zawadzkiej.

Odezwą z dnia 21. kwietnia 1905 l. 31.994 oświadczył Wydział krajowy c. k. Namiestnictwu, że przyjmuje przekazane mu co do niniejszej fundacyi prawa i obowiązki.

Zarazem upraszał o wydanie stosownych zarządzeń w celu zrealizowania, a względnie należytego zabezpieczenia majątku fundacyjnego.

Fundacya im. Dra Józefa Skąpskiego.

Dr. Józef Skąpski, adwokat w Krakowie, przesłał Wydziałowi krajowemu pismem z dnia 5. grudnia 1904 kwotę 2.405 koron z oświadczeniem, że pobrawszy w ciągu studyów taką kwotę tytułem stypendyów, zwraca ją do wolnego rozporządzenia Wydziału krajowego na identyczne lub podobne cele.

Wydział krajowy postanowił uchwałą z dnia 16. grudnia 1904 l. 121.536 obrócić złożoną kwotę na fundacyę imienia Dr. Józefa Skąpskiego i dochody jej przeznaczyć na jednorazowe zapomogi dla uczącej się młodzieży. Zapomogi te rozdawać ma Wydział krajowy bez konkursu, przy dorocznem nadaniu stypendyów, osobom, które jakkolwiek godne pomocy przy rozdawnictwie stypendyów uwzględnione być nie mogły.

Ukonstytuowanie fundacyi nastąpi, gdy z bieżących dochodów uzbiera się fundusz dostateczny na opłatę należitości rządowej. Zaraz potem nastąpi też jej aktywowanie, które, jeżeli się stosunki nie zmieniają, powinno przypaść na rok 1907/8.

Fundacya Dra Józefa Szajny.

Zmarły w Nadwornie dnia 18. czerwca 1904 śp. Dr. Józef Szajna, c. k. lekarz powiatowy, ustanowił testamentem z daty Nadwórna 20. lutego 1904 dwie fundacye. W szczególności przeznaczył sumę 10.000 koron na fundacyę stypendyjną dla młodzieży płci obojej, uczęszczającej do szkół z wyjątkiem szkół ludowych, a to w pierwszym rzędzie dla potomków rodziców fundatora, zresztą dla osób religii rz. kat. i sumę 20.000 koron na fundacyę zapomogową dla potomków rodziców fundatora. Zarząd i rozdawnictwo obu fundacyi, obciążonych na razie dożywociem na rzecz wdowy po fundatorze pozostałej, Michaliny Szajnowej, służy Wydziałowi krajowemu.

Pismem z dnia 9. września 1904 l. 86.158 oświadczył Wydział krajowy c. k. Namiestnictwu, że przyjmuje zarząd i rozdawnictwo obu powyższych fundacyi. Majątek ich jest już złożony w depozycie sądowym, a należitość rządowa jest na nim zabezpieczona przez sądowe zajęcie.

Fundacya im. Wandy Śmiałowskiej.

Zmarła we Lwowie 16. lutego 1905 śp. Wanda ze Śmiałowskich Liskowska ustanowiła testamentem z daty Lwów 10. listopada 1904 swą uniwersalną spadkobierczynią fundacyę stypendyjną imienia Wandy Śmiałowskiej. Dochód tej fundacyi przeznaczony jest na stypendyum dla jednego ślubnego ucznia lub jednej ślubnej uczenicy w szkołach krajowych, wyznania katolickiego. Potomkom śp. Feliksa Śmiałowskiego, adwokata lwowskiego, służy pierwszeństwo. Zarząd fundacyi należy do Wydziału krajowego, rozdawnictwo zaś do Wydziału krajowego wspólnie z najstarszym członkiem rodziny Śmiałowskich.

Majątek fundacyi stanowi głównie realność l. k. 1.265 $\frac{1}{4}$ we Lwowie, która wedle woli fundatorki ma być sprzedaną.

Pismem z dnia 18. kwietnia 1905 l. 28.884 oświadczył Wydział krajowy c. k. Namiestnictwu, że przyjmuje wszystkie prawa i obowiązki przekazane mu co do niniejszej fundacyi.

Zarząd spadkowej realności oddano na wniosek Wydziału krajowego jednemu z urzędników Wydziału krajowego. Realność ta przynosi 90 koron i 80 hal. miesięcznego czynszu brutto.

Fundacya Dra Józefa
Ostoi Zagórskiego.

Testamentem z daty Wiedeń 19. stycznia 1895 przeznaczył zmarły dnia 11. lipca 1897 Dr. Józef Zagórski, były aptekarz, we Wiedniu zamieszkały, cały swój majątek na fundacyę stypendyjną swego imienia. Z dochodów tej fundacyi obracać się ma przedewszystkiem 2.000 koron rocznie na premie za wyuczenie się nadobowiązkowo wskazanych w testamencie obcych języków, z pierwszeństwem dla stypendystów fundacyi. Reszta ma służyć na stypendya po 240 koron rocznie, w równej liczbie dla szkół rzemieślniczych, handlowych i przemysłowych i niższych rolniczych, z których to stypendyów tylko Polacy chrześcijańskiej religii korzystać mogą. Zagórskim służy pierwszeństwo. Zarząd i rozdawnictwo należy do Wydziału krajowego w porozumieniu z kuratorem fundacyi. Pierwszym kuratorem fundacyi, a oraz egzekutorem testamentu jest Dr. Kazimierz Junosza Gałęcki c. k. Radca sekcyjny w Ministerstwie skarbu we Wiedniu.

Majątek niniejszej fundacyi stanowią realności we Wiedniu i w Krakowie. Realności te są znacznie obciążone, to też mimo, że dekret przyznania spadku jeszcze dnia 19. listopada 1902 wydano, nie ulega wątpliwości, że mimo usilnych starań egzekutora testamentu uporządkowanie masy potrwa jeszcze długi czas.

Wydział krajowy, który dopiero w r. 1904 otrzymał (od prywatnej osoby) wiadomość o ustanowieniu niniejszej fundacyi, oświadczył c. k. Namiestnictwu lwowskiemu pismem z dnia 2. września 1904 l. 84.818, że przyjmuje wszystkie prawa i obowiązki, co do niej mu przekazane.

I. Stan majątku zarodowego funduszków stypendyjnych.

A. W efektach:

1. Zapas z dniem 1. stycznia 1904 r. (z wyłączeniem fundacyi):

- a) Adamskich Teofila i Pauliny,
- b) ks. Michny Wojciecha,
- c) Stowarzyszenia urzędników i sług kolei Karola Ludwika,
- d) Wystawy kraj. rolniczej i przemysłowej, we Lwowie z roku 1877 należących do Dep. II.,
- e) Brześciańskiej Kunegundy,
- f) Bodziocha Tomasza,
- g) Bohdanowicza Dominika,
- h) Jeleńskiego Napoleona.
- i) Krzczunowicza Ignacego,
- j) " Waleryana,
- k) Kucharskiego Jana, które znowu należą do Dep. III.,
- l) Cesarza Franciszka Józefa I. jubileuszowej, należącej do Dep. VI., wynosił 8,776.187 K 66 g

2. Zakupiono po dzień 31. grudnia 1904	224.872 K 48 g
3. Wpłynęło po dzień 31. " " "	87.629 " 41 "
efektami	<u>9,088.689 K 55 g</u>
4. Spieniężono po dzień 31. grudnia 1904	348.289 " 57 "
Pozostaje	<u>8,740.399 K 98 g</u>

B. W realnościach i dobrach:

Winniki z przyległościami	135.750 K 06 g
Godowa	79.944 " — "
Realność w Strzyżowie	54.040 " 12 "
Realność w Rzeszowie	75.547 " 60 "
Gmach c. k. seminaryum nau- czyielskiego męskiego w Rzeszowie	156.845 " 48 "
Gmach internatu przy temże seminaryum w Rzeszowie	118.408 " 20 "
Kłodzienko	320.000 " — "
Jacowce	234.650 " — "
Szypowce	231.570 " — "
Realność w Tarnopolu	138.544 " — "
Grunta pod budowę gimna- zyum w Rzeszowie	30.000 " — "
Dwie realności we Lwowie	— " — "
Kochanówka	nie — " — "
Kuźmina	oszacowa- — " — "
Urlów	wano — " — "
	1,575.299 " 46 g

C. W należytościach czynnych:

Fundacya Lipińskich, wierzy- telności do Konst. Lipińskiego	1.239 K 18 g
Fundusz Cieszewskiego i Zawadzkiego ka- pitał hipotekowa- ny na realności galic. Towarzy- stwa pomocy na- ukowej we Lwowie	16.425 " 09 "
" hr. Łosia kapitał hipotekowany na dobrach Werchrata	12.727 " 29 "
" Olszewskiego ka- pitał hipotekowa- ny na dobrach Sie- tnica z przyległo- ściami	8.400 " — "
" Głowińskiego ka- pitał hipotekowa- ny na realności Popijarskiej:	
a) od funduszu obłąkanych	56.322 " 39 "
b) od funduszu położnic	14.080 " 60 "

Fundusz Karzykiewicza, re- szta ceny kupna apteki w Podhaj- cach w kwocie .	81.869 K 77 g	191.064 K 32 g
Ogółem wynosi stan majątku zarodowego fun- duszów stypendyjnych po koniec r. 1904	10,506.763 K 76 g	
Z końcem roku 1903 wynosił stan majątku zarodowego	9,900.761 K 63 g	
W porównaniu zatem z rokiem ubiegłym zwiększył się majątek zarodowy w czasie od 1. stycznia 1903 do 31. grudnia 1904	606.002 K 13 g	

II. Stan majątku zarodowego funduszów naukowych, dobroczyńnych i pomnikowych.

A. W efektach:

Fundusz „Macierzy polskiej“	77.090 K 12 g	
„ Beliny Brzozowskiego dla bursy stanisławowskiej	6.316 „ 42 „	
„ Maryi Mochnackiej dla czterech ubogich ciemnych zebrać się wsty- dzących	9.818 „ 96 „	
„ Ludwika Niezabitowskiej dla zboru św. Klaudy	18.400 „ 94 „	
„ Aleksandra hr. Stadnickiego	48.005 „ 54 „	
„ pomnika Kościuszki w Krakowie Komarnickich	31.714 „ 95 „	
„ Jędrzejowiczowej	4.013 „ 15 „	
„ Russanowskiej	16.329 „ 68 „	
„ stanowy sierociński	131.204 „ 34 „	
„ 95.323 „ 70 „		
„ Ludwika i Anny Helelów	1,894.706 „ 80 „	
„ Siemianowskich III. (dla wdów po nauczycielach szkół ludowych)	46.709 „ 67 „	
„ Siemianowskich IV. (posagowa dla ubogich dziewcząt)	43.708 „ 40 „	
„ Bursy im. ks. Leona Sapiehy „dla kandydatów na nauczycieli szkół ludowych“	46.733 „ 02 „	
„ Skrzyńskiego (dla panien szla- checkich)	52.284 „ 41 „	
„ Skrzyńskiego (dla dziewcząt wiej- skich)	7.641 „ 37 „	
„ Koświtzky'ego Józefa II. dla wy- chowanków zakładu sierót pod wezwaniem św. Józefa w Krakowie	7.664 „ 25 „	
„ Niezabitowskiej Ludwika: a) dla „domu pracy pod godłem „Opa- trzności“ we Lwo- wie	4.298 K 10 g	
b) dla „taniach ku- chni ludowych“ we Lwowie	21.459 K 33 g	25.757 „ 43 „
„ z legatu Józefa Ciemierzyńskiego: a) dla akademii rol- niczej w Dublanach	1.281 K 52 g	

	b) na cele oświaty ludowej	1.281 K 52 g	2.563 K 04 g
Fundusz	Tytusa Kielanowskiego dla gminy Kędzierzawce	20.000	" — "
"	Tytusa Kielanowskiego dla gminy Żuratin	20.000	" — "
"	Wacława Tyzenhauza	6.809	" 97 "
"	Mariem Gewürtz dla ubogich izrae- litów miasta Dębicy	2.684	" 19 "
"	Karoliny z ks. Ponińskich Lubo- mirskiej „na utrzymanie i wycho- wanie dwunastu sierót w zakładzie św. Heleny“ we Lwowie	51.713	" 38 "
"	Antoniego Schiffnera	4.955	" 96 "
"	Franciszka Kochmana:		
	a) dla literatów polskich	61.062	" 67 "
	b) posagowa dla dziewcząt służących	45.913	" 81 "
"	ks. Jana Szaflarskiego i Franciszki Ksawery Czajkowskiej:		
	a) dla Czarnego Dunajca	1.348	" 11 "
	b) dla Dębicy	1.348	" 56 "
"	Maryi Feliksy Czarkowskiej dla rzemieślników pochodzenia polskiego	575.227	" 93 "
"	Wincentego Łódzia Ponińskiego dla czeladników rzemieślniczych	121.910	" 75 "
"	Teofili z Łukowskich Wirt i Mal- winy z Łukowskich dla osieroco- nych dziewcząt	17.260	" 58 "
"	Franciszka Steczkowskiego z Jasła na zakupno książek do czytania dla uczniów szkół przemysłowych	7.272	" 17 "
"	2.504	" 56 "	
"	Dr. Józefa Kazimierza dw im. Malinowskiego:		
	Dział I. „ku wspieraniu zuboża- łych adwokatów i wdów po adwokatach“	49.186	" 35 "
	" II. „ku wspieraniu artystów i literatów“	44.493	" 79 "
	" III. „ku popieraniu celów ga- licyjskiego Towarzystwa muzycznego“	42.774	" 68 "
	" IV. „ku wspieraniu ubogich sług prywatnych“	45.110	" 98 "
	" V. „posagowy dla ubogich dziewcząt służących	25.318	" 14 "
	" VI. „ku wspieraniu ubogich chłopców uczących się rzemiosła	37.049	" 54 "
Fundusz	Józefa Krupacza dla ok.inwalidów	711	" 94 "
"	Pietruskich	1.408	" 20 "
"	Eustachego Szumańskiego	120.000	" — "
"	Łukasiewicza	9.281	" 91 "
"	Kowalewskiego Izydora	18.930	" 88 "
"	Hoffmanowej de Sternhort dla sierót po wojskowych	7.150	" 63 "
"	Hoffmanowej de Sternhort dla sie- rót po włościanach	7.555	" 86 "
"	Potockiego hr. Jakóba	8.930	" 54 "

Fundusz pam. Tadeusza Kościuszki ¹⁾	47.331 K 80 g
" Oktawa Pietruskiego	10 000 " — "
" Wojciecha Bursika	3.267 " 52 "
" Samuela Głowińskiego dla ubogich przy kościele w Winnikach	133.737 " 57 "
Razem w efektach	<u>4,120.659 K 39 g</u>

B. W należitościach czynnych.

Fundusz Skrzyńskiego (dla panien szlacheckich) kapitał hipotekowany na dobrach Łużna z przyległościami . 15.909 K 10 g

Fundusz Skrzyńskiego (dla dziewcząt wiejskich) kapitał hipotekowany na dobrach Łużna z przyległościami . 3.181 " 82 "

Fundusz Ludwika Niezabitowskiej dla „domu pracy pod godłem Opatrzności“, pożyczka udzielona na budowę własnego domu . 20.664 " —

Fundusz pamięt. im. Kościuszki kapitał hipotekowany na realności szkoły lud. w Białej . 30.000 "

Razem w należitościach czynnych 69.754 K 92 g

C. W realnościach:

Fundusz Ludwika i Anny Helclów, kapitały wyłożone na budowę i urządzenie „domu ubogich“ w Krakowie . 1,467.335 " 10 g

Ogółem wynosi majątek zarodowy funduszków naukowych, dobroczynnych i pomnikowych w efektach, należitościach czynnych i realnościach z końcem roku 1904 . 5,657.749 K 41 g

Z końcem roku 1903 wynosił majątek zarodowy powyższych funduszków w efektach, należitościach czynnych i realnościach . 5,494.667 " 06 "

Z porównania tedy z rokiem poprzednim okazuje się zwiększenie tych funduszków o 263.082 K 35 g

Do wyżej wykazanego stanu funduszków dobroczynnych, naukowych i pomnikowych 5,657.749 K 41 g

Doliczywszy stan majątków zarodowych funduszków stypendyjnych . 10,506.763 " 76 "

Okazuje się, że kapitały, efekta, wartości dóbr fundacyi, departamentowi I. przydzielone, wynoszą ogółem . 16,164.513 K 17 g

a gdy z końcem roku 1903 ogół tych majątków wynosił . 15,395.428 " 69 "

przeto w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększył się o 769.084 K 48 g

¹⁾ Kapitał powyższej fundacyi zmniejszył się o 20.000 K, gdyż w takiej wysokości spieniężono efekta majątku zakładowego na wydatki dla Komitetu administracyjnego.

Doliczywszy do wykazanego powyżej stanu majątków zarodowych funduszków przydzielonych departamentowi I. w sumie . . 16,164.513 K 17 g
 stan majątków zarodowych z końcem roku 1904 dwudziestu jeden funduszków dobroczynnych i stypendyjnych, przydzielonych innym departamentom *) a pozostających w zarządzie Wydziału krajowego, w łącznej sumie 924.424 „ 69 „

okazuje się ogólny stan majątków zarodowych funduszków stypendyjnych, dobroczynnych pomnikowych w sumie . . . 17,088.937 K 86 g

Sprawy szkolne.

Ustawa o Radzie szkolnej krajowej.

Najjaśn. Pan najw. postanowieniem z 15. lutego udzielił sankcyi uchwalonemu przez W. Sejm projektowi ustawy o Radzie szkolnej krajowej.

Stosownie do postanowienia Art. IV. tej ustawy Wydział krajowy

*) Dep. II. fund. styp. Adamskich

a) zapas	61.194 K 11 g	
b) należytość czynna	8.606 „ 40 „	69.800 K 51 g
Dep. II. fund. styp: Michny		12.908 „ 61 „
„ „ „ „ Stowarzyszenie Urzędników kolei Karola Ludwika		3.228 „ 73 „
„ „ „ „ Wystawy kraj. przemysłowej i rolniczej 1877		48.284 „ 44 „
„ „ „ „ dobr. Edwarda Lewńskiego		68.394 „ 70 „
„ „ „ „ Piotra hr. Wodzickiego		54.756 „ 78 „
„ „ „ „ Stanisława Piotrowskiego dla domu ubogich w Strzeliskach nowych . .	18.905 „ 31 „	
„ „ „ „ Sącz „dom roboczy“	85.759 „ 59 „	
„ „ „ „ Straszewskiego dla ubogich robotników w Boguchwale	5.596 „ 02 „	
„ „ „ „ zbiorowych kas sierocych		
„ III. „ „ Wężyków	7.036 „ 10 „	
„ „ „ „ styp. Brześciańskiej Kunegundy	10.675 „ 53 „	
„ „ „ „ Bodziocha Tomasza	35.918 „ 48 „	
„ „ „ „ Bohdanowicza Dominika	24.738 „ 19 „	
„ „ „ „ Jeleńskiego Napoleona dla szkoły rolniczej w Czernichowie	58.340 „ 12 „	
„ „ „ „ Krzczunowicza Ignacego	33.556 „ 81 „	
„ „ „ „ „ Walerego	18.804 „ 31 „	
„ „ „ „ ks. Kucharskiego Jana	16.507 „ 55 „	
„ V. „ „ dobr. Weissenwolffowej dla obłąkanych uzdrowieńców	5.323 „ 51 „	
„ „ „ „ Weissenwolffowej na rzecz przytułku dla dotkniętych wielką ch robą . .	17.558 „ 93 „	
„ „ „ „ Kośvitzky'ego dla ciemnych w Krakowie	3.282 „ 56 „	
„ „ „ „ Morawieckiego Mich. dla podrzutków galic. inwalidów wojsk.	75.827 „ 32 „	
„ VI. „ „ „ niżankowicki inw. wojsk.	6.305 „ 58 „	
„ „ „ „ Kośvitzky'ego dla popraw. złoczyńców . .	3.362 „ 05 „	
„ „ „ „ styp. Jubil. ces. Franciszka Józefa I. . .	168.642 „ 83 „	
Razem jak wyżej	924.424 K 69 g	

1) zamianował trzech delegatów swoich do Rady szkolnej krajowej w osobach pp.:

Dr. Józefa Wereszczyńskiego, członka Wydziału kraj.;

JE. Leona hr. Pinińskiego, honorowego profesora Uniwersytetu Lwowskiego, członka Izby Panów i posła na Sejm krajowy; i

Dr. Emila Sawickiego, radcy cesarskiego i profesora c. k. gimnazjum akademickiego we Lwowie.

2) Zaproponował do nominacji przez Najj. Pana sześciu zawodowych znawców szkolnictwa a mianowicie:

a) trzech z grona nauczycieli szkół wyższych w osobach pp.:

Dr. Kazimierza Morawskiego, radcy dworu i profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie;

Tadeusza Fiedlera, profesora c. k. szkoły politechnicznej we Lwowie; i

Dr. Cyryla Studzińskiego, profesora Uniwersytetu Lwowskiego;

b) jednego z grona nauczycieli szkół średnich w osobie p. Tomasza Sołtysika, dyrektora c. k. III. gimnazjum w Krakowie;

c) jednego ze szkół ludowych względnie Seminarjów nauczycielskich, w osobie p. Aleksandra Barwińskiego, profesora Seminarjum nauczycielskiego męskiego we Lwowie i posła do Rady Państwa;

d) jednego z szkół handlowych lub przemysłowych, w osobie p. Antoniego Pawłowskiego, dyrektora Akademii handlowej we Lwowie.

Propozycję tę raczył Najj. Pan w całości zatwierdzić.

Sankcya ustawy o stosunkach prawnych nauczycieli.

Jego Ces. i król. Apost. Mość najwyższem postanowieniem z 11. czerwca 1905, udzielił Sankcyi uchwalonemu przez W. Sejm projektowi ustawy o stosunkach prawnych nauczycieli w publicznych szkołach ludowych.

W sprawie przyspieszenia budowy szkół ludowych.

Uchwałą z 11. listopada 1904 polecił W. Sejm Wydziałowi krajowemu, aby na najbliższej sesyi przedłożył wnioski zmierzające do uzupełnienia ustawy o zakładaniu i utrzymywaniu szkół ludowych, tudzież ustawy o konkurencyi parafialnej w tym kierunku, aby było możliwem koszta budowy szkół ludowych, jakoteż kościołów, cerkwi i budynków parafialnych rozkładać obowiązanym do konkurencyi na dłuższy okres lat w drodze pożyczek amortyzacyjnych.

Przy bliższem rozpatrywaniu tej uchwały, przyszedł Wydział krajowy do przekonania, że o ile ona odnosi się do konkurencyi parafialnej, wykonanie jej byłoby trudnem a nawet prawie wprost niemożliwem z powodu, że obowiązany do konkurencyi parafialnej są parafianie właściwego wyznania i obrządku a przeto osoby prywatne, udzielanie zaś takim osobom pożyczek amortyzacyjnych, hipoteczne ich ubezpieczanie i ściąganie rat amortyzacyjnych przy ciągłej zmienności stanu parafian, byłoby niesłychanie trudnem, a nieraz wprost niewykonalnem.

Przystępując zaś do wykonania polecenia W. Sejmu, o ile ono odnosi się do budowy szkół ludowych, Wydział krajowy wychodzi z założenia, że właściwym powodem i głównym celem powyższej uchwały jest umożliwienie i przyspieszenie budowy nowych szkół, ulga zaś dla stron konkurujących polegająca na rozłożeniu im datków konkurencyjnych na dłuższy szereg lat w drodze pożyczek amortyzacyjnych, jest raczej środkiem mającym prowadzić do tego celu.

Wobec wątpliwości, czyli wprowadzenie w życie takiego postanowienia byłoby w ogóle możliwem i uderzających odrazu trudności w praktycznem jego przeprowadzeniu, musiało Wydziałowi krajowemu nasunąć się pytanie, czyli istotna i konieczna potrzeba wymaga wprowadzenia do ustawy takiej innowacji. Na to pytanie Wydział krajowy na podstawie swoich własnych doświadczeń i aktów, tudzież na podstawie aktów i sprawozdań sejmowych nie może dać twierdzącej odpowiedzi, przeciwnie stwierdzić musi, że mu niewiadomo, aby skargi z powodu przeciążenia datkami konkurencyjnymi na budowę szkół były powszechnymi w kraju i aby strony konkurencyjne domagały się, ulg w tej mierze wychodzących poza granice dopuszczalne w ustawie obecnie obowiązującej.

Natomiast powszechnymi są narzekania i zażalenia tak stron konkurencyjnych jak i Rad szkolnych miejscowych na to, że fundusze szkolne miejscowe nie otrzymują w czasie właściwym zasiłków z funduszu szkolnego krajowego, których w myśl art. 9. ustawy z 24. kwietnia 1894 Nr. 49, Dz. u. kr. mają prawo żądać, skoro strony konkurencyjne nałożone na nie w tym Art. datki konkurencyjne w całości uiściły. Skutkiem tego budowa szkoły, nieraz bardzo potrzebna, na całe lata musi być odraczana, jeżeli strony konkurencyjne przyciśnięte koniecznością nie zgodzą się ponieść same wszystkich kosztów budowy, albo też podnieść dobrowolnie datku konkurencyjnego ponad wymiar w ustawie oznaczony, co według utartej już praktyki zapewnia im niekiedy pierwszeństwo w uzyskaniu zasiłku.

Anormalne te stosunki mają swą przyczynę w tem, że dotacya w kwocie 400.000 K. corocznie do budżetu funduszu szkolnego krajowego na zasiłki na budowę szkół wstawiana, wystarcza zaledwie na pokrycie pewnej części zapotrzebowania, bardzo liczne zaś i uzasadnione żądania zasiłków muszą, z powodu niedostateczności dotacyi pozostać niezaspokojonemi i czekać nieraz długie lata, póki na nie kolej nie przyjdzie. Aby temu skutecznie zaradzić, należałoby dotacyę dotychczasową bardzo znacznie podwyższyć, co jednak wobec stanu finansów krajowych ani teraz ani w najbliższych latach nie byłoby możliwem.

W tem trudnem położeniu nasunęła się Wydziałowi krajowemu myśl, że coroczna dotacya dotychczasowa mogłaby wystarczyć na zaspokojenie nietylko wszystkich dotąd nagromadzonych potrzeb, ale także na pokrycie zapotrzebowania, które powstanie w całym szeregu lat najbliższych, jeżeliby tę dotacyę traktowano jako fundusz amortyzacyjny długotrwałej pożyczki, którąby realizowano częściowo w miarę potrzeby i udzielano z niej zasiłków na budowę szkół. Dotacyi terazniejszej w kwocie rocznej 400.000 K. odpowiada przy 4% oprocentowaniu wraz z amortyzacją kapitał 8 milionów koron, który możnaby ewentualnie uzyskać w drodze emisji nowych obligacyj pożyczki krajowej. Do zrealizowania tej myśli, nasuwającej się przy bliższem rozpatrywaniu uchwały sejmowej, możnaby zdaniem Wydziału krajowego dążyć tylko w razie stanowczej poprawy obecnych stosunków skarbu krajowego i w takim razie, jeżeliby można było nabrać przekonania:

1) że sumą 8 milionów K. pokryte zostaną w zupełności wszystkie obecne potrzeby w zakresie budowy szkół a to na pewien dłuższy szereg lat;

2) że po zupełnem wydaniu tej sumy będzie można bez wielkiej ujemy dla rozwoju szkolnictwa znacznie zwolnić dotychczasowe tempo w budowaniu dalszych nowych szkół

a wskutek tego znacznie obniżyć kwotę obecnie na ten cel z funduszu szkolnego krajowego corocznie przeznaczaną.

Myśl tę zakomunikował Wydział krajowy pismem z dnia 20. stycznia b. r. l. 124.458 Radzie szkolnej krajowej z prośbą o udzielenie Wydziałowi krajowemu opinii, czy w ogóle jednorazowe przeznaczenie tak znacznej kwoty na budowę szkół byłoby odpowiednie, i o nadesłaniu dat i cyfr potrzebnych do prowadzenia dalszych studyów w tym względzie.

Sprawa podwyższenia
płacy katechetów szkół
ludowych.

Uchwałą z 7. listopada 1904 wezwał Wys. Sejm Wydział krajowy, aby w porozumieniu z Radą szkolną krajową zbadał sprawę podwyższenia płac samoistnych katechetów przy szkołach ludowych.

O tej uchwale W. Sejmu Wydział krajowy uwiadomił Radę szkolną krajową z prośbą o udzielenie opinii a względnie o przedstawienie wniosków w powyższej sprawie.

Ulgi dla abiturjentek
gimnazyalnych.

Zgodnie z uchwałą W. Sejmu z dnia 26. października 1904 przyznał P. Minister wyznań i oświecenia, kobietom składającym egzamin dojrzałości w gimnazjach te same dyspensy przy egzaminie ustnym, jakie przyznają się abiturjentom.

Organizacya szkół wy-
działowych.

W roku 1904 przeprowadziła Rada szkolna krajowa w myśl ustawy z dnia 23. maja 1895 Dz. u. i rozp. kr. Nr. 57 po zasięgnięciu opinii Wydziału krajowego co do ponoszenia zwiększonych z tego powodu wydatków na płace nauczycieli organizacyę następujących szkół wydziałowych:

1. W K r a k o w i e przekształcono czteroklasową szkołę pospolitą żeńską jako XVIII. im. Św. Anny na trzyklasową szkołę wydziałową żeńską połączoną pod wspólną dyrekcją z 4-klasową szkołą pospolitą żeńską. Nadwyżkę wydatku na płace nauczycielskie, wynikającą z powodu powyższej reorganizacyi, w kwocie 7.600 koron pokryje fundusz szkolny kraj.

2. W R z e s z o w i e zreorganizowano szkołę wydziałową żeńską im. Ś. Scholastyki przez rozdzielenie IV. klasy tej szkoły na dwa równorzędne oddziały. Nadwyżkę spowodowanego tym rozdziałem wydatku w kwocie 1780 koron obowiązana jest złożyć gmina m. Rzeszowa. Wspomniany rozdział nastąpił począwszy od 1. września 1904 i obowiązuje gminę na rok szkolny 1904/905.

3. W B o c h n i zreorganizowano szkołę wydziałową żeńską im. Ś. Kunegundy przez otwarcie na r. szkolny 1904/05 równorzędnego oddziału IV. klasy tej szkoły. Zwiększony z tego powodu wydatek na ten czas w kwocie 1.120 koron, obowiązana jest uiścić gmina m. Bochni. Rozdział ten obowiązuje gminę na rok szkolny 1904/1905.

Ustanowienie nowych
stałych posad nauczycieli
religii w szkołach lu-
dowych.

Na wniosek c. k. Rady szkolnej krajowej, na zasadzie §. 1. ustawy z dnia 22. czerwca 1899 Nr. 81. Dz. u. i rozp. kraj., zgodził się Wydział krajowy na utworzenie następujących dalszych posad stałych nauczycieli religii, a mianowicie posady:

1. osobnego nauczyciela religii rz. kat. i osobnego nauczyciela religii gr. kat. dla 4-klasowej szkoły pospolitej męskiej w J a n o w i e z obowiązkiem udzielania nauki religii rz. kat., względnie gr. kat. także w innych szkołach ludowych w Janowie i w miarę potrzeby w szkołach ludowych istniejących w gminach należących do parafii rz. i gr. kat. w Janowie. W szczególności będą obowiązani ci nauczyciele udzielać nauki religii także w 4-klasowej szkole pospolitej żeńskiej w Janowie, a zarazem nauczyciel rz. kat.

religii w szkołach ludowych jednoklasowych w Jamelnie, Lelechówce i Stradczu, nauczyciel zaś gr. kat. religii w szkole ludowej jednoklasowej w Lelechówce;

2. dwóch posad osobnych nauczycieli religii. rz. kat. dla szkół w Rudkach, a mianowicie:

a) jednej posady dla 6-klasowej szkoły męskiej w Rudkach z obowiązkiem udzielania nauki w szkołach istniejących w gminach wcielonych do tamtejszej rz. kat. parafii, a to 2-klasowej w Podhajczykach, i 1-klasowych w Michalewiczach i Beńkowej Wiszni;

b) drugiej posady dla 6-klasowej szkoły żeńskiej w Rudkach z obowiązkiem udzielania nauki w szkołach istniejących w gminach wcielonych do tamtejszej parafii rz. kat., a to jednoklasowych w Nowosiólkach gościnnych, Chłopczykach i Zagórze;

3. osobnego nauczyciela religii rz. kt. dla 4-klasowej szkoły ludowej w Skolem i 4-klasowej szkoły ludowej na Demni w Skolem tudzież dla szkoły istniejącej w gminie wcielonej do rz. kat. parafii w Skolem, a mianowicie 2-klasowej szkoły w Synowódzku wyżnem;

4. osobnego nauczyciela religii rz. kat. dla 5-klasowej szkoły pospolitej mieszanej w Zabłotowie tudzież dla szkół istniejących w gminach wcielonych do rz. kat. parafii, a mianowicie 2-klasowej w Dzurowie i 1-klasowych w Borszczowie, Rudnikach i Trójcy, jeżeli istnieją pełne ustawowe warunki do ustanowienia tej posady;

5. dwóch posad, a to posady osobnego nauczyciela religii rz. kat. i posady osobnego nauczyciela religii gr. kat. dla szkół ludowych w Czortkowie, jeżeli zachodzą ustawowe warunki do ustanowienia tych posad z obowiązkiem udzielania nauki religii przez nowo ustanowić się mających katechetów także w szkołach istniejących w gminach do parafii rz. kat., a względnie gr. kat. w Czortkowie należących;

6) dwóch posad a to:

a) posady osobnego nauczyciela religii rz. kat. dla 5-klasowej szkoły pospolitej męskiej w Bieczu z obowiązkiem udzielania nauki religii w szkołach do parafii w Bieczu należących, a to w 1-klasowej szkole eksponowanej na Bełnej i w 1-klasowej szkole w Kłęczanach;

b) jednej osobnej posady nauczyciela religii rz. kat. dla 5-klasowej szkoły pospolitej żeńskiej w Bieczu z obowiązkiem udzielania nauki religii w szkole 2-klasowej w Strzeszynie i w 1-klasowej w Kwiatonowiczach, istniejących w gminach do parafii rz. kat. wcielonych.

Fundusz szkolny krajowy.

Zaległości czynne odebrane od byłych funduszów szkolnych okręgowych.

Należitości czynne byłych funduszów szkolnych okręgowych, przelanych do funduszu szkolnego krajowego, wynosiły z końcem roku 1903 wedle ostatniego sprawozdania ogółem 80.302 K. 92 g.

z której, wedle budżetu miała wpłynąć w roku 1904 kwota 5.000 K.

Na podstawie obrachunków, przeprowadzonych przez c. k. Radę szkolną krajową

ze stronami konkurencyjnymi, tudzież z powodu przeniesienia do rubryki prestacyi szkolnych, odpisano w ciągu roku 1904 od powyższej zaległości ogółem 25.518 K 28 g. natomiast dopisano . . . 20 „ — „

czyli w porównaniu odpisano ogółem . . . 25.498 „ 28 „

Ogólne należitości czynne z powyższego tytułu wynosiły kwotę . . . 54.804 K. 64 g.

Na poczet tej należitości spłacono w roku 1904 . . . 7.249 „ 78 „

pozostało zatem w zaległości z końcem roku 1904 . . . 47.554 K. 86 g.

Oprócz tego miał fundusz szkolny krajowy do żądania od miejskiego funduszu szkolnego okręgowego krakowskiego, tytułem zwrotu udzielonych z funduszu krajowego po koniec roku 1894 zaliczek — wedle ostatniego sprawozdania ogółem . . . 187.002 K. 01 g.

Na poczet tej zaległości zapłaciła gmina Kraków w r. 1904 jedną ratę w kwocie . . . 7.536 „ 70 „

obecna zatem zaległość z powyższego tytułu wynosi jeszcze . . . 179.465 K. 31 g.

W księgach kontowych funduszu szkolnego krajowego znajdowała się na przypisie — jako w ostatnim sprawozdaniu wykazano — kwota 57.540 K. 44 g., jako zwrot zaliczki, udzielonej miejskiemu funduszowi szkolnemu okręgowemu krakowskiemu w r. 1895.

Po sprawdzeniu przez c. k. Radę szkolną krajową zamknięcia rachunków za rok 1895, zarządono odpisanie tej zaliczki, a natomiast orzeczeniem c. k. Rady szkolnej krajowej z dnia 13. grudnia 1904 L. 38.505 (akt L.W. 126.525/04) nałożono na gminę Kraków obowiązek dopłacenia funduszowi szkolnemu krajowemu z tytułu ustawowej 12% prestacyi szkolnej za rok 1895 kwoty 59.448 K. 62 g.

Przeciw temu orzeczeniu wniosła gmina Kraków rekurs, jak akt L.W. 51.577/05, którego załatwienie jest w toku.

Prestacye szkolne.

Należitość zaległa z początkiem roku 1904 z tytułu wszystkich prestacyi szkolnych wynosiła wedle zamknięcia rachunków za r. 1903 kwotę ogólną . . . 1,897.816 K 87 g
z tego odpisano w ciągu roku 1904 . . . 198.708 „ 29 „
pozostało . . . 1,699.108 K 58 g

Należitość bieżąca za rok 1904 wedle zamknięcia rachunków za ten rok wynosiła . . . 2,876.692 „ 69 „
razem . . . 4,575.801 K 27 g

Na to zapłacono w roku 1904 . . . 2,856.668 „ 41 „
pozostała zaległość z końcem r. 1904 . . . 1,719.132 K 86 g

a po straceniu zaległości biernej z końcem roku 1904 wynoszącej wedle zamknięć rachunków . . . 68.607 „ 85 „

właściwa zaległość czynna z końcem roku 1904 wynosi . . . 1,650.525 K 01 g.

Celem spiesznego i energicznego ściągania tych zaległych prestacyi — o ile one nie są spłacone razem z podatkami — przesyła się w roku szczegółowe wykazy wszystkim c. k. Starostwom, a zarazem uprasza się Prezydium c. k. Namiestnictwa o przynaglenie w tej sprawie.

Ostatnie takie zarządzenie dotyczące stanu zaległości po koniec r. 1904 zostało już wydane.

Zaliczki na budynki
szkolne.

Stan niepłaconych zaliczek na budynki szkolne z końcem r. 1903	wynosił wedle zamknięć rachunków i ostatniego sprawozdania ogólną kwotę	5.955 K 84 g
w ciągu r. 1904 odpisano gminie Wylewajak		
akt LW. 111.028/04 łączną kwotę	1.666 „ 32 „	
pozostało	4.289 K 52 g	
na to spłacono w roku 1904	1.106 „ 52 „	
stan niespłaconych zaliczek z końcem roku 1904	wynosi	3.183 K — g

Od czasu utworzenia po myśli uchwały Wysokiego Sejmu z 22. września 1892 osobnego funduszu pożyczkowego na budowę szkół, nie udziela się już zaliczek z funduszu szkolnego krajowego, lecz tylko ściaga się raty dotychczas nie spłacone.

Taksy szkolne.

Zaległe należitości taks spadkowych, przypadające na rzecz funduszu szkolnego krajowego, wynosiły z końcem roku 1903	195.977 K 17 g
w ciągu roku 1904 odpisano	13.545 „ 56 „
pozostało	182.431 K 61 g
należitość za rok 1904 wedle zamknięcia rachunków	196.916 „ 63 „
razem	379.348 K 24 g
na to zapłacono w ciągu r. 1904	195.007 „ 23 „
pozostaje w zaległości z końcem r. 1904	184.341 K 01 g

Szczegółowe wykazy zaległych z końcem roku 1904 taks szkolnych przesłano już wszystkim c. k. Starostwom z prośbą o rychłe przymusowe ich ściągnięcie, a równocześnie proszono Prezydium c. k. Namiestnictwa o przynaglenie Starostw do tej czynności

Oprócz tego prowadzi się w tej sprawie z c. k. Sądami, Starostwami, Urzędami podatkowymi, Dyrekcjami skarbowymi i Magistratem lwowskim bardzo liczne korespondencje.

Inne należitości funduszu szkolnego krajowego.

Inne należitości czynne wynosiły z końcem roku 1903:	
Odsetki od kapitałów	1.123 K 44 g
Dochody z dóbr, realności i innych praw	5.865 „ 11 „
Daniny	605 „ 50 „
Różne wpływy	33.861 „ 76 „
razem	41.455 K 81 g.

Należitości bieżące za rok 1904 wedle zamknięcia rachunków:

Odsetki od kapitałów	72.351 K 40 g
Dochody z dóbr, realności i innych praw	43.539 „ 08 „
Daniny	704 „ 20 „
Zysk ze sprzedaży książek szkolnych	5.670 „ — „
Dodatek z c. k. Skarbu Państwa	109.885 „ 92 „
Różne wpływy	231.430 „ 25 „
ogółem	463.580 „ 85 „
Z tego odpisano w ciągu roku 1904	1.917 „ 07 „
pozostało	503.119 K 59 g
Na to zapłacono w ciągu roku 1904	463.505 „ 70 „
pozostaje w zaległości z końcem r. 1904	39.613 K 83 g.

Fundusz szkół ludowych z roku 1872.

Majątek tego funduszu wynosił z końcem roku 1903 w efektach nominalnej wartości . . . 204.155 K 86 g

Odsetki od efektów w roku 1904 przyniosły dochodu 8.130 K 12 g, z którego rozdzielono tytułem bezzwrotnych zasiłków na budowę szkół, a to:

po 800 K gminom: Lipniki i Krzesławice, razem	1.600 K — g
po 700 K gminom: Bratkowice i Glinik górny, razem	1.400 „ — „
po 600 K gminom: Dulczówka, Byszów, Rzeszotary i Rybitwy, razem	2.400 „ — „
po 500 K gminom: Mystków i Dornbach, razem	1.000 „ — „
po 400 K gminom: Wola przemyskowska, Zakliczyn i Grabowa, razem	1.200 „ — „
gminie: Ruda kameralna	300 „ — „
gminie: Falkenberg	200 „ — „
Ogółem rozdzielono w r. 1904	8.100 K — g

Prywatne zakłady naukowe i wychowawcze.

Prywatne seminarium nauczycielskie żeńskie w Brodach.

Petycję Ignacego Meyera o subwencję dla prywatnego seminarium nauczycielskiego żeńskiego w Brodach, przekazał Wysoki Sejm uchwałą z dnia 10. listopada 1904 Wydziałowi krajowemu do zbadania i sprawozdania.

Według pisma c. k. Rady szkolnej kraj. z 10. kwietnia 1905 l. 13.776. Zakład ten mający w roku bieżącym 46 ucznie, rozwija się pomyślnie pod starannem kierownictwem dyrektora gimnazjum i może przysporzyć krajowi znaczniejszą liczbę dobrze przygotowanych nauczycielek. Ponieważ zaś do seminarium uczęszczają przeważnie córki niezamożnych rodziców, którym z trudnością przychodzi uiszczać tytułem opłaty szkolnej po 10 koron miesięcznie, dlatego dyrektora niektóre uczennice uwalnia od tej opłaty, a od kilku pobiera jedynie po 5 koron miesięcznie. Stąd pochodzi, że utrzymujący to seminarium profesor Meyer narażony jest na roczny niedobór wynoszący przeszło 1.600 koron. Rada szkolna popiera przeto gorąco petycję prof. Meyera o subwencję, a Wydział krajowy na podstawie tej opinii postanowił przedstawić Wysokiemu Sejmowi w preliminarzu na r. 1906 wniosek na udzielenie subwencji w kwocie 500 koron.

Subwencja dla Zakładu wychowawczego SS. Nazaretanek we Lwowie.

Od r. 1903 wstawia Wysoki Sejm do budżetu funduszu szkolnego krajowego subwencję dla Zakładu SS. Nazaretanek w kwocie 800 koron rocznie.

W r. 1905 wniosło Zgromadzenie petycję, aby mu tę subwencję przyznano stale i podwyższono. Wydział krajowy po zbadaniu tej petycji za pośrednictwem Rady szkolnej krajowej, która prośbę Zgromadzenia gorąco poparła, zgodził się na coroczne wstawianie subwencji w dotychczasowej kwocie do preliminarza budżetu funduszu szkolnego krajowego począwszy od r. 1906.

Szkoła SS. Miłosierdzia w Nowosiólkach.

Siostry Miłosierdzia utrzymują w Nowosiólkach Zahalczynych (pow. Złoczowski) publiczną szkołę ludową i wybudowały tamże w r. 1896 nowy budynek szkolny przy pomocy pożyczki w kwocie 12.000 koron.

Na spłatę tego długu udzielił Wysoki Sejm w r. 1899 zasiłek jednorazowy w kwocie 1.000 koron. W r. 1904 wniosły siostry ponownie prośbę o udzielenie zasiłku 2.000 koron, a Wysoki Sejm odstąpił tę petycję Wydziałowi krajowemu

do zbadania w porozumieniu z Radą szkolną krajową i ewentualnego uwzględnienia przy układaniu preliminarza na r. 1906.

Gdy Rada szkolna krajowa oświadczyła się za wyjednanie na cel powyższy zasiłku w kwocie 1.000 koron, zgodził się Wydział krajowy na wstawienie tej kwoty do preliminarza fund. szk. kraj. na rok 1906.

Szkola PP. Klarysek
w Starym Sączu.

Ksieni klasztoru św. Kingi w Starym Sączu wniosła w r. 1903 do Wysokiego Sejmu petycję o podwyższenie subwencji na płace nauczycielek świeckich z 3.000 koron na 4.000 koron rocznie, którą to petycję Wysoki Sejm przekazał Wydziałowi krajowemu do zbadania i sprawozdania w porozumieniu z Radą szkolną krajową i ewentualnego uwzględnienia przy układaniu preliminarza.

Według odezwę Rady szkolnej kraj. szkoła ta posiadająca od r. 1892 charakter i prawa szkoły publicznej, a od r. 1902 przekształcona na 3-klasową wydziałową połączoną z 4 klasową pospolitą, spełnia zadanie swoje dobrze i zastępuje w zupełności szkołę publiczną. Liczba uczennic dochodzących z poza konwiktów do szkoły wynosiła w roku bieżącym 323, liczba konwiktów 48. Klasztor nie posiada żadnego majątku, a środki swego utrzymania czerpie z funduszu religijnego, konwikt zaś utrzymywany przez klasztor nie przynosi żadnych dochodów, gdyż konwiktorki umieszczone są albo bezpłatnie, albo za bardzo małym wynagrodzeniem. Z uwagi, że dotychczasowe fundusze klasztorne nie tylko nie wystarczają na utrzymanie wspomnianej szkoły, ale od kilku lat wykazują niedobór, Rada szkolna krajowa poparła petycję o podwyższenie subwencji, a Wydział krajowy upoważnił Radę szkolną do wstawienia w preliminarz funduszu szkolnego krajowego zamiast dotychczasowej subwencji 3.000 koron — kwoty 4.000 koron.

Szkola PP. Dominikanek
w Bielinach.

Wskutek petycji Rady szkolnej miejscowej w Bielinach o subwencję dla szkoły PP. Dominikanek tamże, odniósł się Wydział krajowy do Rady szkolnej kraj. z prośbą o objawienie zdania, czyli petycja ta na uwzględnienie zasługuje.

Rada szkolna krajowa stwierdziła, że szkoła ta istniejąca od r. 1870, posiada prawa szkoły publicznej i rozwija się coraz pomyślniej, zastępując w zupełności szkołę publiczną, której w Bielinach nie ma.

Utrzymanie dwóch sił nauczycielskich w szkole publicznej kosztowałoby fundusz krajowy szkolny około 1700 koron rocznie. Klasztor PP. Dominikanek rozporządza na ten cel jedynie kwotą około 600 koron, co wystarcza zaledwie na utrzymanie jednej siły nauczycielskiej, dla drugiej zaś brak jakiegokolwiek funduszu. Wobec tego Rada szkolna krajowa przedstawiła wniosek na przyznanie klasztorowi stałego zasiłku corocznie w kwocie 800 koron na utrzymanie jednej nauczycielskiej siły ukwalifikowanej.

Wydział krajowy zgodził się na wstawienie na ten cel do preliminarza funduszu szkolnego krajowego subwencji w rocznej kwocie 600 koron.

Budowa schroniska dla
nauczycielek we Lwowie.

O uchwałach Wysokiego Sejmu powziętych w tej sprawie na posiedzeniu z dnia 31. października 1904 zawiadomił Wydział krajowy Zarząd Stowarzyszenia „Związek Nauczycielek“ z oznajmieniem, że wypłatę wstawioną do budżetu na r. 1905 kwoty 4.000 koron zarządzi, skoro Stowarzyszenie wykaże się z dopełnienia warunków w uchwale sejmowej zawartych, a w szczególności skoro przedłoży Wydziałowi krajowemu dowód, że gmina m. Lwowa odstąpiła Stowarzyszeniu bez-

płatnie grunt pod budowę schroniska, złoży deklarację, że budynek na tym gruncie stanąć mający służyć będzie wyłącznie na schronisko dla nauczycielek, zgodzi się na hipoteczne ubezpieczenie tego przeznaczenia i przyzna Wydziałowi krajowemu prawo nadzoru i kontroli nad działalnością instytucji.

Rozdział subwencji uchwalonych ryczałtowo.

Zasiłki dla kształcących się w naukach i sztukach.

W budżecie krajowym na r. 1905 przeznaczył Wysoki Sejm ryczałt w kwocie 6.000 koron do rozporządzenia Wydziału krajowego na zasiłki dla kształcących się w naukach i sztukach.

Z powyższej kwoty, jakoteż z kwoty 750 koron, pozostałej wskutek nie podjęcia przez obdarzonych przyznanych zasiłków na cel powyższy z ryczałtów r. 1903 i 1904, przyznał Wydział krajowy następujące zasiłki:

a) na kształcenie się w malarstwie:

Franciszkowi Janczykowi 200 K, Michałowi Kowalowi 300 K, Włodzimierzowi Błockiemu 300 K, Józefowi Wodyńskiemu 200 K, Jerzemu Merklowi 200 K, Józefowi Kaniakowi 300 K, Tymonowi Niesiołowskiemu 200 K, Julii Józefie Zielińskiej 200 K, Maryi Karpińskiej 100 K, Helenie Flakowiczówniej 200 K, Annie Ziembickiej 500 K, Romanowi Voelpłowi 200 K;

b) na kształcenie się w rzeźbiarstwie: Włodzimierzowi Koniecznemu 400 K;

c) na kształcenie się w śpiewie:

Maryi Mokrzyckiej 300 K, Irenie Sołłohub 400 K, Józefowi Sternalowi 400 K, Czesławowi Muszyńskiemu 600 K, Michałowi Nicopolemu 300 K, Felicji Paszczukówniej 200 K, Anastazji Peplowskiej 200 K, Tadeuszowi Ławczyńskiemu 400 K;

d) na kształcenie się w muzyce: Kazimierzowi Hetfleisch Wysockiemu 150 K, Władysławowi Szczepańskiemu 300 K, Leopoldynie Birkenmajerówniej 200 K.

Zarazem stosownie do powziętej na posiedzeniu Wys. Sejmu z dnia 31. października 1903 uchwały, zażądał Wydział krajowy od kształcących się w śpiewie złożenia obowiązującej deklaracji, iż w razie zaangażowania na scenie obcej obowiązują się otrzymaną subwencję zwrócić.

Wszyscy obdarzeni zastosowali się do tej uchwały i złożyli odpowiednie deklaracje.

Budowa domów dla internatów.

Ryczałt w kwocie 40.000 K. uchwalony w budżecie r. 1905 na budowę domów dla internatów rozdzielił Wydział krajowy w sposób następujący:

Internat im. Piramowicza we Lwowie	12.000 K
„ męski w Krakowie	12.000 „
„ w Krośnie	8.000 „
„ w Zaleszczykach	3.000 „
„ żeński we Lwowie	2.000 „
„ SS. Nazaretanek w Krakowie	1.500 „
„ SS. Felicjanek w Przemyśle	1.500 „

Subwencja na utrzymanie internatów.

Z ryczałtu 14.000 K, na utrzymanie istniejących internatów przyznał Wydział krajowy następujące zasiłki:

a) dla internatów męskich:

św. Jozafata we Lwowie	600 K
im. Piramowicza we Lwowie	800 "
w Krakowie	1.500 "
w Stanisławowie	700 "
w Sokalu	800 "
w Tarnowie	1.000 "
w Samborze	1.100 "
w Krośnie	600 "
w Tarnopolu	600 "
w Zaleszczykach	700 \$
w Rzeszowie	600 "

b) Internaty żeńskie:

Rodziny Maryi we Lwowie	700 K
Prywatny Heleny Zawadzkiej we Lwowie	600 "
Ruski we Lwowie	300 "
Benedyktynek w Przemyśle	700 "
Felicyanek w Przemyśle	800 "
Bazylianek w Przemyśle	800 "
Nazaretanek w Krakowie	1.100 "

Rozdział ryczałtów tak na budowę domów dla internatów jak i na utrzymanie internatów istniejących nastąpił po wysłuchaniu zdania Rady szkolnej krajowej.

Zasilki dla Towarzystw
opiekujących się ubogą
młodzieżą szkolną.

Ryczałt na te zasilki w kwocie 1200 kor. rozdzielono na wniosek ek. Rady szkolnej krajowej w ten sposób, że 10 towarzystwom polskim i ruskim przyznano po 100 K. jednemu zaś 150 K. Kwota 50 K pozostała do dalszej dyspozycji w ciągu bieżącego roku.

Zasilki dla stowarzyszeń
akademickich.

W roku 1905 przypadła do rozdziału między stowarzyszenia akademickie kwota 3.650 K, na którą złożyły się:

1) pozostałość z roku 1902	400 K
2) " " 1904	250 "
3) nieprzyjęte przez Ruską Hromadę akademicką subwencje za lata 1903 i 1904	200 "
4) ryczałt na rok 1905. (Rubr. V. poz. 179)	2.800 "
Razem	3.650 K

Kwotę tę rozdzielił Wydział krajowy w sposób następujący:

Czytelni akademickiej we Lwowie 400 K, tudzież na pracownię naukową dodatkowo 100 K, Tow. Bratniej pomocy słuch. wszechnicy lwowskiej 300 K, tudzież na utrzymywaną przez to towarzystwo „kuchnię akademicką“ 200 K, temu samemu towarzystwu jako komitetowi budowy domu akademickiego 200 K, Bratniej pomocy techników we Lwowie i Ruskiej akademickiej Hromadzie po 300 K, Bratniej pomocy uczniów Uniw. Jagiell. 400 K; po 200 K: Bibliotece słuch. prawa we Lwowie, Czytelni akademickiej w Krakowie, Bibliotece słuchaczów prawa w Krakowie, Tow. słuch. polit. „Osnowa“ we Lwowie i Domowi techników we Lwowie; Bratniej pomocy słuch. akademi weterynaryi we Lwowie 150 K, zaś Bibliotece słuch. wydz. lekarskiego we Lwowie, Bibliotece medyków w Krakowie i Bratniej pomocy uczniów akad. sztuk pięknych w Krakowie po 100 K.

Wskutek takiego rozdziału wyczerpano na zasilki cały fundusz na to przeznaczony.

Zasilki dla burs mieszczących ubogą młodzież polską i ruską.

Uchwalone przez Wysoki Sejm na rok 1904 i 1905 ryczały w kwotach po 10.000 K. na „zasilki dla burs mieszczących młodzież polską i ruską” rozdzielił Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Radą szkolną krajową w następujący sposób:

W roku 1904:

Bursie Św. Kazimierza w Tarnowie 550 K., ruskiej Św. Mikołaja w Przemyśle 500 K., Domowi Kościuszki we Lwowie i Instytutowi Św. Mikołaja we Lwowie po 450 K.; po 400 K.: Bursie Ks. Dymnickiego w Rzeszowie, Kraszewskiego w Stanisławowie, Kopernika w Jarosławiu, ruskiemu Tow. pedagogicznemu we Lwowie; po 350 K.: Bursie Batorego w Wadowicach, Mickiewicza w Drohobyczu, przemyskiej w Przemyśle, Franciszka Józefa w Sanoku, Jakóbowicza w Brzeżanach, Kościuszki w Złoczowie, ruskiej w Tarnopolu i ruskiej w Nowym Sączu; po 300 K.: Bursie gimn. w Samborze i ruskiemu Tow. pedagogicznemu w Stanisławowie; po 250 K.: Bursie Mickiewicza w Bochni i Kościuszki w Nowym Sączu; po 200 K.: Bursie Mickiewicza w Stryju, Św. Jadwigi w Dębicy, chrześcijańskiej w Brodach, bursie synów nauczycieli szkół ludowych w Krakowie, bursie ruskiej Św. Jana Chrzciciela w Drohobyczu, ruskiej Św. Włodzimierza w Samborze i ruskiej w Brzeżanach; po 150 K.: bursie polskiej w Rohatynie, w Tarnopolu i bursie ruskiej Św. Onufrego w Jarosławiu; po 100 K.: bursie polskiej ludowej w Samborze, ruskim bursom w Stryju i Brodach, ruskim bursom włościańskim we Lwowie i w Stanisławowie, bursie ruskiej Św. Michała w Kołomyi i bursie polskiej w Zaleszczykach.

W roku 1905:

po 450 Koron: Bursie ruskiej św. Mikołaja w Przemyśle, bursie ruskiej w Tarnopolu i Domowi Kościuszki we Lwowie; po 400 K.: bursie Ks. Dymnickiego w Rzeszowie, Kopernika w Jarosławiu i ruskiemu Tow. pedag. we Lwowie; po 350 K.: bursie im. Jakóbowicza w Brzeżanach, Kraszewskiego w Stanisławowie, polskiej w Przemyśle i Batorego w Wadowicach; po 300 K.: ruskiemu Tow. pedag. w Stanisławowie i ruskiej bursie w Brzeżanach; po 250 K.: bursie im. Kościuszki w Nowym Sączu, polskiej w Kołomyi, Franciszka Józefa w Sanoku i gimnazjalnej w Samborze; po 200 K.: bursie im. św. Jadwigi w Dębicy, polsko-ruskiej w Tarnopolu, Mickiewicza w Stryju, chrześcijańskiej w Brodach, polskiej w Tarnopolu, bursie dla synów nauczycieli w Krakowie, polskiej ludowej w Samborze, Mickiewicza w Bochni, Kościuszki w Złoczowie, bursie „Szkilna Pomieć” w Samborze, filii Proświty w Nowym Sączu, bursie ruskiej w Nowym Sączu i ukraińskiej w Brodach; po 150 K.: bursie im. św. Jana Kantego w Krakowie, ruskiej św. Onufrego w Jarosławiu, św. Jana Chrzciciela w Drohobyczu, bursie polskiej w Rohatynie i ruskiej w Stryju; po 100 K.: bursie ludowej w Kołomyi, bursie ludowej polskiej w Zaleszczykach, bursie im. Sobieskiego w Kałuszu, Mickiewicza w Sokalu, włościańskiej polskiej w Brzeżanach, bursie ruskiej im. św. Michała w Kołomyi, bursie „Szkilna Pomieć” w Sniatynie, filii Proświty w Złoczowie, bursie ruskiej im. św. Mikołaja w Złoczowie, Effinowicza w Brodach, włościańskiej we Lwowie, bursie im. św. Mikołaja w Tarnopolu, bursie „Szkilna Pomieć” w Sokalu, włościańskiej w Stanisławowie, im. św. Jerzego w Tarnopolu i włościańskiej filii Proświty w Stryju.

Subwencya dla stowarzyszeń rzemieślniczych we Lwowie i na prowincyi.

Z ryczałtu uchwalonego przez Wysoki Sejm w kwocie 3.000 K. otrzymały w roku 1905 zasiłki, następujące towarzystwa:

„Przyjaźń“ we Lwowie 400 K., „Zorja“ we Lwowie 250 K.; po 200 K.: „Skała“ we Lwowie i „Gwiazda“ we Lwowie; po 150 K.: „Przyjaźń“ w Rzeszowie i „Gwiazda“ w Krakowie; po 125 K.: „Praca“ w Tarnowie; po 100 K.: „Gwiazda“ we Kołomyi, „ruska bursa rzemieślniczo przemysłowa“ we Lwowie, „grupa amatorska polskich robotników i robotnic chrześcijańskich“ w Białej, „Gwiazda“ w Drohobyczu, „Gwiazda“ w Samborze, w Jarosławiu i Brodach, „Jad Charuzim“ we Lwowie, „Gwiazda“ w Tarnopolu, w Rzeszowie i w Stanisławowie, „Gwiazda“ w Tarnowie, „Ojczyzna“ w Tarnowie i „Przyjaźń“ w Limanowej; „Wspólność“ we Lwowie 75 K., a Towarzystwo polskiej młodzieży rękodzielniczej im. Kilińskiego we Lwowie 50 Koron.

Ryczałt dla towarzystw muzycznych i śpiewackich.

Uchwałą z dnia 10. listopada 1904 wstawił Wysoki Sejm do budżetu na rok 1905 kwotę 3.000 K. tytułem ryczałtu do rozporządzenia Wydziału krajowego i przyznania zasiłków po zbadaniu istotnych potrzeb, działalności i pożyteczności pod względem nauki, śpiewu i muzyki Towarzystwom muzycznym „Lutni“, „Bojanowi“ i „Echu“ we Lwowie, „Lutni“ w Krakowie, Towarzystwom im. „Moniuszki“ w Kołomyi i Stanisławowie i „Harmonii“ w Jasle. — Wydział krajowy rozdzielił te ryczałty w ten sposób, że przyznał z nich tytułem subwencji za rok 1905: „Lutni“ we Lwowie 1000 K., „Lutni“ w Krakowie i „Bojanowi“ we Lwowie po 600 K., zaś „Echu“ we Lwowie 800 K.

Sprawy konserwatorskie.

Kościół św. Floryana w Krakowie.

Komitet parafialny kościoła św. Floryana w Krakowie wniósł w październiku 1904 petycję do W. Sejmu o subwencyę na restauracyę tego kościoła, którą to petycję W. Sejm uchwałą z 10. listopada 1904 przekazał Wydziałowi krajowemu do zbadania i sprawozdania.

Wydział krajowy w styczniu 1905 odniósł się do grona c. k. konserwatorów w Krakowie z prośbą o dokładne wyjaśnienia tak co do rozmiarów i kosztów restauracyi jakoteż co do funduszków, jakie na ten cel są już lub będą do dyspozycyi z innych źródeł. Zaznaczył przy tem wyraźnie, że mógłby ewentualnie wziąć pod rozwagę sprawę wyjednaną pewnej subwencji z funduszu krajowego tylko dla robót wchodzących w zakres ściśle konserwatorski z wykluczeniem robót należących z natury swojej do konkurencyi parafialnej — i tylko w takim razie, jeżeliby reszta kosztów restauracyi miała zapewnione pokrycie z innych źródeł.

Grono c. k. konserwatorów w Krakowie pismem z dnia 14. czerwca 1905 l. 678 przedłożyło Wydziałowi krajowemu żądane wyjaśnienia wraz z kosztorysem projektowanych robót restauracyjnych. Kosztorys opiewa na sumę 75.000 koron i odnosi się głównie do dekoracyi wnętrza kościoła. Przebudowa budynku kościelnego przeprowadzoną została przez poprzedniego proboszcza śp. ks. Smoczyńskiego i przeważnie jego własnym kosztem, a dopiero po jego śmierci komitet parafialny uchwalił złożyć w drodze konkurencyi 10 000 K na pokrycie niedopłaconych należności. W czasie prowadzenia robót około mu-

rów kościoła przystąpiono jeszcze za życia śp. X. Smoczyńskiego do uporządkowania wnętrza a zaczęto od tego, że pozdejmowano bogate drewniane ozdoby wykonane dobrą robotą snycerską i złożone, któremi pokryte były całe partye pilastrów, gźemsów i fryzów a które jako bardzo piękna, złoćista galerya obiegały dokoła ściany nawy i presbiterium. Ornametacya ta tworzyła część wewnętrznego urządzenia danego w XVIII. wieku i razem ze stalami, ołtarzami, amboną, konfesyonałami i obramieniami wejść do kaplic bocznych stanowiła ozdobę w stylu *rococo*, w swoim rodzaju jedyną a przy najniższej rzadką w Krakowie, gdzie zachowało się więcej zabytków wcześniejszych z XV. XVI. i XVII. wieku.

Projekt restauracyi obejmuje przywrócenie tej cennej niedawno usuniętej dekoracyi wnętrza kościoła a nadto odnowienie ołtarzy, ambony, konfesyonałów, ławek i t. d. Na te roboty i inne, wchodzące w zakres konserwatorstwa zabytków, potrzeba w przybliżeniu około 60.000 koron. Funduszków na pokrycie tego wydatku nie ma na razie żadnych, suma bowiem 64.000 koron, która według uchwały komitetu parafialnego z 2. lipca 1904 ma być uzbierana w drodze konkurencyi, przeznaczona jest przeważnie na restauracyę budynków plebańskich i na roboty kosztorysem nie objęte.

Ze względu na stwierdzoną przez c. k. konserwatorów wartość artystyczną zabytków kościoła św. Floryana w Krakowie, Wydział krajowy uznał, że petycyja o subwencyę krajową na restauracyę tych zabytków zasługuje w zasadzie na uwzględnienie. Gdy jednak wydatki na cele tego rodzaju nie mogą obciążać wyłącznie tylko Skarbu krajowego, ponieważ do ich ponoszenia powołane są także inne czynniki a w szczególności Skarb państwa i czynniki lokalne, postanowił Wydział krajowy oświadczyć petycyonującemu komitetowi parafialnemu i gronu c. k. konserwatorów w Krakowie, że gotów jest przedstawić W. sejmowi wniosek na przyznanie subwencyi 20.000 koron płatnej w 5 ratach rocznych po 4.000 koron pod warunkiem, jeżeli c. k. Skarb państwa przyzna ze swej strony subwencyę w tej samej wysokości i jeżeli reszta kosztów potrzebnych na restauracyę zostanie z innych źródeł zabezpieczoną.

Subwencya dla Muzeum narodowego w Krakowie.

Wskutek petycyi gminy m. Krakowa jako właścicieli Muzeum narodowego o podwyższenie stałej rocznej subwencyi do wysokości 10.000 koron, upoważnił Wys. Sejm uchwałą z 10. listopada 1904 Wydział krajowy do wstawienia do preliminarza na r. 1906 dla tego Muzeum nieco wyższej subwencyi niż dotychczasowa.

Po zbadaniu tej petycyi i sprawdzeniu, że wydatki stałe na utrzymanie Muzeum od czasu rozszerzenia lokalu i reorganizacyi ogromnie wzrosły (z 25.114 koron w roku 1902 na 50.720 koron w r. 1904) postanowił Wydział krajowy na mocy powyższego upoważnienia wstawić do preliminarza na r. 1906 subwencyę stałą w kwocie 5.000 koron t. j. o 1.000 koron wyższej od uchwalonej w budżecie na r. 1905.

Petycyja konwentu Franciszkanów w Krakowie o subwencyę na restauracyę kruźganków.

Wskutek tej petycyi przekazanej uchwałą Wys. Sejmu z dnia 10. listopada 1904 Wydziałowi krajowemu do zbadania i sprawozdania, oznajmił Wydział krajowy Konwentowi OO. Franciszkanów w Krakowie, że ze względu na wysoką wartość artystyczną i zabytkową kruźganków klasztornych i znajdującą się w nich galeryi portretów biskupów krakowskich gotów jest przedstawić Wys. Sejmowi wniosek na udzielenie z funduszu krajowego subwencyi na restauracyę tych zabytków

aż do wysokości sumy, jaka na ten cel ze Skarbu państwa przyznana zostanie. Uchwałę tę podał Wydział krajowy c. k. Namiestnictwu do wiadomości.

Kościół św. Katarzyny
w Krakowie.

Wskutek petycji Zgromadzenia OO. Augustynów w Krakowie, przyznał Wysoki Sejm uchwałą z 10. listopada 1904 na restaurację kościoła św. Katarzyny subwencję w takiej samej wysokości, jaka ze Skarbu państwa na ten cel przyznana została t. j. w kwocie 35.000 koron i upoważnił Wydział krajowy, aby tę subwencję rozłożył na odpowiednią liczbę rat rocznych poczynając od roku 1906.

Subwencya ze Skarbu państwa przyznana została w 7 równych ratach rocznych po 5.000 koron poczynając od roku 1904. Wydział krajowy po stwierdzeniu, że pierwsza rata tej subwencji została już wyasygnowana, i że reszta kosztów restauracji ma zapewnione pokrycie z innych źródeł, postanowił rozłożyć wypłatę subwencji krajowej na 5 rat rocznych po 7.000 koron i pierwszą ratę wstawił do preliminarza na rok 1906. W ten sposób subwencya krajowa wypłaconą zostanie całkowicie równocześnie z subwencją ze Skarbu państwa.

Petycja klasztoru Bernardynów w Brzeżanach o subwencję na restaurację kościoła.

Wskutek tej petycji odstąpionej Wydziałowi krajowemu uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 10. listopada 1904 do zbadania i sprawozdania odniósł się Wydział krajowy do koła c. k. konserwatorów Galicji wschodniej o oznajmienie, czyli petycja ta zasługuje na uwzględnienie. Wydział krajowy zaznaczył przytem, że tylko w takim razie mógłby ewentualnie przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek na uwzględnienie tej petycji, gdyby kościół OO. Bernardynów w Brzeżanach posiadał znaczenie jako zabytek artystyczny lub historyczny, gdyby plany i kosztorysy były sporządzone w porozumieniu z c. k. konserwatorami, a czynniki miejscowe zabezpieczyły większą część kosztów tej restauracji.

Petycje o subwencję na restaurację starożytnej cerkwi w Brodach i na podmurowanie starożytnej dzwonicy przy cerkwi w Jaworowie.

Obie te petycje przesłał Wydział krajowy Gronu c. k. konserwatorów we Lwowie z prośbą o zbadanie i objawienie zdania, czyli i w jakiej mierze na uwzględnienie zasługują.

„Metryki Józefińskie“.

Koło c. k. konserwatorów Galicji wschodniej wyjednalo u c. k. władz skarbowych pozwolenie na oddanie w depozyt kraj. Archiwum aktów gródzkich i ziemskich we Lwowie t. z. „Metryk Józefińskich“ t. j. ksiąg katastralnych Galicji z końca 18. stulecia.

Depozyt ten obejmuje około 2.000 foliantów, które zdaniem Dyrektora Archiwum, prof. Dr. Balzera zawierają pierwszorzędnny materiał źródłowy do badań historyczno-statystycznych w zakresie dziejów gospodarstwa społecznego, przede wszystkim zaś rolnictwa w Galicji w pierwszych czasach po przyłączeniu tego kraju do Austrii, a zarazem nieocenionem źródłem do odtworzenia stosunków gospodarczych naszego kraju w ostatnich latach istnienia Rzeczypospolitej polskiej. Dotychczasowe nieodpowiednie umieszczenie i trudność uzyskania dostępu do tych ksiąg katastralnych uniemożliwiały uczonym korzystanie z tak ważnego źródłowego materiału, to też Dyrektor kraj. Archiwum ze względu na wielką doniosłość naukową sprawy, poparł wobec Wydziału krajowego z całym naciskiem wniosek na przyjęcie metryk Józefińskich w depozyt archiwalny, żądając zarazem kredytu 800 koron na sprawienie półek dla pomieszczenia wspomnianych foliantów.

Z tych powodów Wydział krajowy zgodził się na przyjęcie „metryk Józefińskich“ w depozyt krajowego Archiwum i wstawił do preliminarza budżetu kraj. na rok 1906 kredyt w kwocie 800 koron na sprawienie pól.

Subwencye, petycye i rozmaite.

Petycya o przyspieszenie budowy szkoły w Hermanowie.

W tej sprawie oznajmiła Rada szkolna kraj. Wydziałowi krajowemu, że reskryptem z 17. kwietnia 1904 l. 14.060 zezwoliła na nabycie drogą zamiany za dotychczasowy grunt szkolny innego gruntu w Hermanowie uznanego przez lekarza powiatowego za przydatny pod budowę szkoły. Po zabezpieczeniu w ten sposób gruntu budowlanego zarządziła Rada szkolna krajowa budowę szkoły o dwóch salach naukowych przy pomocy zasiłku z funduszu szkolnego krajowego.

Petycya Stowarzyszenia „Dom rodzinny“ w Krakowie o subwencję.

Petycję tę przekazaną Wydziałowi krajowemu do zbadania w porozumieniu z Radą szkolną krajową i ewentualnego uwzględnienia przy układaniu preliminarza na r. 1906 udzielił Wydział krajowy Radzie szkolnej kraj. z prośbą o objawienie zdania, czyli w jakiej mierze na uwzględnienie zasługuje.

Petycya Zboru izraelskiego w Mielnicy o uwolnienie od prestacyi rocznych 105 K. na opał szkoły miejscowej.

Wobec przychylnej uchwały Rady szkolnej miejscowej w Mielnicy i ze względu na szczupłe dochody zboru izraelskiego postanowił Wydział krajowy w porozumieniu z Radą szkolną krajową uwolnić gminę wyznaniową od uiszczenia zaległej po koniec r. 1904 prestacyi. Nie uwzględnił natomiast dalszego żądania tej petycji o stałe uwolnienie gminy od obowiązku uiszczenia rocznej kwoty 105 K. na opał dla szkoły, ponieważ zobowiązanie to w myśl ustawy z r. 1894 musi być i nadal w mocy utrzymane.

Petycya mieszkańców Niżankowic o budowę szkoły.

Z powodu petycji tej przekazanej Wydziałowi krajowemu do załatwienia w porozumieniu z Radą szkolną krajową i sprawozdania, otrzymał Wydział kraj. od Rady szkolnej kraj. następujące wyjaśnienie:

Do zakresu szkoły 4-klasowej w Niżankowicach należą Niżankowice, Zabłotce i Malchowice. Z powodu, że w każdej z tych gmin liczba dzieci w wieku szkolnym jest znaczna i prócz 4 klas etatowych czynne są tam trzy klasy nadetatowe umieszczone w lichych najętych budynkach, zarządziła Rada szkolna krajowa przedewszystkiem pertraktacye o wyłączenie gmin Zabłotce i Malchowice z związku szkolnego w Niżankowicach i zorganizowanie w tych gminach osobnych szkół.

Po rozstrzygnięciu tej kwestyi przystąpi Rada szkolna krajowa do budowy szkoły w Niżankowicach przy pomocy zasiłku z funduszu szkolnego krajowego.

Budowa szkoły w Wołoszczyźnie.

Wskutek petycji Rady szkolnej miejscowej i Zwierzchności gminnej w Wołoszczyźnie o budowę szkoły — oznajmiła Rada szkolna krajowa pismem z 8. kwietnia br. l. 13.330 Wydziałowi krajowemu, że załatwiła tę petycję we własnym zakresie działania a mianowicie zarządziła zabezpieczenie gruntu pod budowę a następnie przeprowadzenie rozprawy konkursyjnej.

Petycya gminy Zręcina w sprawie fundacyi śp. Karola Klobasy.

Były właściciel dóbr Zręcina śp. Karol Klobasa w r. 1873 odstąpił na własność szkoły w Zręcinie kawałek gruntu, na którym własnym kosztem postawił budynek murowany na umieszczenie szkoły i mieszkanie dla nauczyciela a nadto prze-

znaczył na uposażenie nauczyciela kapitał 8000 K, zastrzegając się przytem, aby na przyszłość tak on jak i jego spadkobiercy byli zupełnie wolni od wydatków na utrzymanie szkoły w Zręcinie.

Zastrzeżenie to zostało przez Radę szkolną krajową przyjęte i we wszystkich orzeczeniach organizacyjnych co do szkoły w Zręcinie umieszczano stale postanowienie, że przypadający na obszar dworski w Zręcinie udział w rzeczonych wydatkach na szkołę w Zręcinie ma być pokrywany przez resztę stron konkurencyjnych w stosunku do ich udziałów a to tak długo, dopóki majątność Zręcin będzie w rękach Karola Klobasy i jego spadkobierców.

Wskutek tego 10% prestacyę przypadającą na obszar dworski w Zręcinie, która wynosi corocznie około 53 K pokrywa reszta stron konkurencyjnych tj. gmina Zręcin oraz gmina z obszarem dworskim w Świerzowie polskiej.

Przeciw orzeczeniom zawierającym to postanowienie, żadna ze stron konkurencyjnych nie rekurowała, urosły one przeto w moc prawa.

Dopiero w r. 1903 a następnie w r. 1904, Zwierzchność gminna w Zręcinie wniosła do Wysokiego Sejmu petycję w tej sprawie, domagając się uwolnienia od płacenia prestacyi w zastępstwie obszaru dworskiego w Zręcinie. Petycyje te nie zostały wprawdzie przez Wysoki Sejm załatwione, jednakże Wydział krajowy na podstawie ogólnej uchwały przekazującej mu niezałatwione petycyje, odniósł się w tej sprawie do Rady szkolnej krajowej a po wysłuchaniu jej opinii zgodził się na przyjęcie na fundusz szkolny krajowy kwoty, jaka począwszy od dnia 1. stycznia 1905 przypada corocznie na obszar dworski w Zręcinie z tytułu 10% prestacyi na potrzeby, rzeczowe szkoły w Zręcinie tj. tej kwoty, którą dotychczas za ten obszar dworski w stosunku do podatków uiszczają gmina Zręcin i gmina wraz z obszarem dworskim w Świerzowie polskiej.

Wskutek tego Rada szkolna krajowa zmieniła odpowiednio swe orzeczenie organizacyjne, uwalniając gminę Zręcin i inne strony konkurencyjne od prestacyi nałożonych na nie w zastępstwie obszaru dworskiego w Zręcinie.

Subwencya dla Towarzystwa „Proświta“.

Towarzystwo „Proświta“ przedłożyło Wydziałowi krajowemu z końcem roku 1904 następujące dziełka ludowe wydane w ciągu r. 1904 a to: Kalendarz na r. 1904 (książka 1—2) Smert Tymona (3), Jak hodowały małych ditek (4), Istorya Ukrainy Rusy przez Aleksandra Barwińskiego (5 i 6), Dońka i maty i Na myłowanie nyma syłowania (7), Oleksij Popowicz (8 i 9), Pro nowi spiłky hospodarski (10), S rasznyj woroh (pro alkohol) (11 i 12)

Po przejrzeniu tych książeczek zarządził Wydział krajowy uchwałą z 7. marca 1905 wypłatę Towarzystwu „Proświta“ subwencyi sejmowej za rok 1904 w kwocie 6.000 K.

Wydawnictwo dziełek ludowych.

Uchwałą z dnia 31. października 1903 polecił się Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu, ażeby wziął pod rozagę przeniesienie funduszu przeznaczonego na „Wydawnictwo dziełek ludowych“ do funduszu „Macierzy Polskiej“.

Uchwałą tę zakomunikował Wydział krajowy w grudniu 1903 obu interesowanym stronom celem przedstawienia opinii i wniosków w tej sprawie.

Rada wykonawcza „Macierzy Polskiej“ udzieliła pismem z 27. lipca 1904 l. 96 następującej odpowiedzi:

Jakkolwiek pomnożenie funduszy byłoby dla Macierzy Polskiej wielce pożądanem, mogłoby bowiem dopomódz jej do szerszego rozwinięcia działalności skrzępowanej brakiem dosta-

tecznego uposażenia, Rada wykonawcza sądzi, że odjęcie subwencji „Wydawnictwu dziełek ludowych“ nie byłoby korzystnem dla sprawy oświaty ludowej w ogólności.

Wydawnictwo to ma bowiem swój specjalny zakres działania i wydaje peryodycznie drobniejsze broszurki, omawiające niejednokrotnie kwestye polityczne bieżącej chwili, a ogłaszane nie tylko w języku polskim lecz także w języku ruskim. Posiada też dość liczną swoją klientelę.

Macierz Polska mając kilka na większą skalę rozpoczętych wydawnictw, nie mogłaby równocześnie podjąć się spełnienia tych zadań.

Wedle listu fundacyjnego (Art. I.) celem „Macierzy Polskiej“ jest tylko szerzenie oświaty narodowej, a chociaż art. VII. tegoż listu orzeka, że językiem wydawnictw Macierzy jest „język polski, a względnie język ruski, jakiego używa lud ruski w Galicyi wschodniej“, Rada wykonawcza sądzi, że obecna chwila nie nadaje się do rozpoczęcia wydawnictw w języku ruskim.

Komitet „Wydawnictwa dziełek ludowych“ powołuje się w swej odpowiedzi przedewszystkiem na swą działalność dotychczasową, której wyniki podane zostały do wiadomości Wysokiego Sejmu w sprawozdaniu z czynności Wydziału krajowego za r. 1904. Wyniki 23 letniej działalności „Wydawnictwa“ streszczają się w fakcie, że po koniec roku 1903 z wydanych przez nie książeczek rozeszło się 634 tysięcy egzemplarzy w języku polskim, a blisko 208 tysięcy w języku ruskim, nie licząc książeczek do nabożeństwa. Fakta te świadczą, że Towarzystwo w stosunku do środków, jakimi rozporządza, spełnia dobrze swoje zadanie i nie ma słusznego powodu, aby dalszą swą działalność miało powstrzymać.

Ze względu że „Macierz Polska“ w przytoczonym powyżej piśmie, również stanowczo oświadczyła się przeciw myśli w uchwale sejmowej poruszonej, Wydział krajowy postanowił rezultat zbadania tej sprawy przedstawić Wysokiemu Sejmowi, a subwencję dla Wydawnictwa dziełek ludowych także na r. 1906 zapreliminować w dotychczasowej wysokości.

Petycyę gminy m. Brzozowa o odpisanie zaległych po koniecu roku 1903 prestacyj szkolnych w kwocie 3712 K. 67 h., tudzież o zniesienie do ustawowej stopy począwszy od 1. stycznia 1904 prestacyj szkolnych.

Uchwałą z dnia 4. listopada 1904 przekazał Wysoki Sejm obok wymienione petycyę Wydziałowi krajowemu celem ponownego zbadania stanu majątkowego i w ogóle siły podatkowej gminy.

Wskutek tej uchwały Wydział krajowy po zbadaniu sprawy i po otrzymaniu opinii ze strony c. k. Rady szkolnej krajowej oznajmił gminie, że nie może przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosku na uwzględnienie tych petycyj, z powodu, iż fundusz szkolny krajowy ponosi już obecnie stosunkowo bardzo znaczne ciężary na cele szkolnictwa w tamtejszej gminie. Opłacana bowiem przez gminę Brzozowa prestacya na płace nauczycielskie wynosząca rocznie 2.278 koron 8 hal. stanowi w stosunku do ogólnej kwoty wydatków na płace nauczycielskie, dochodzącej rocznie do sumy 15.000 koron mniej niż $\frac{1}{5}$ ogólnych wydatków z tego tytułu, a reszta ciąży na funduszu szkolnym krajowym.

Uwzględniając jednak nie bardzo wydatną siłę podatkową mieszkańców tej gminy, rozłożył Wydział krajowy pismem z dnia 17. lipca 1905 LW. 34.970 gminie Brzozowa całą po koniec roku 1904 pozostałą zaległość prestacyjną na płace nauczycielskie wynoszącą kwotę 4.647 koron 76 hal. do spłaty na 10 rocznych rat począwszy od roku 1906 pod warunkiem terminowej spłaty tych rat i bieżącej należytości prestacyjnej od roku 1905 począwszy.

Petycyje przekazane Wydziałowi krajowemu do zbadania i sprawozdania uchwałami Wys. Sejmu z 10. listopada 1904.

Petycja towarzystwa pedagogicznego o subwencję na budowę własnego domu.

W sprawie tej petycji odstąpionej Wydziałowi krajowemu uchwałą sejmową z dnia 10. listopada 1904 do zbadania i sprawozdania, Wydział krajowy przedstawia W. Sejmowi następujący wynik badania:

Towarzystwo pedagogiczne kupiło w r. 1901 realność we Lwowie przy ul. Zimorowicza l. 17 obejmującą 333 sążni kwadr. przestrzeni za cenę 63.000 koron. Realność ta składa się z parterowego domku, chylącego się do upadku, drugiego nowszego domu, w którym znajduje się duża sala i kawałka gruntu od str. ul. Friedrichów. Na tym gruncie wybudowało Towarzystwo w jesieni 1904 trzypiętrową kamienicę na pomieszczenie biur i magazynów własnych wydawnictw. Koszta budowy tej kamienicy wynoszą 75.000 koron pokryte zostały częściowo pożyczką udzieloną przez Galic. Kasę Oszczędności w kwocie 55.000 koron, reszta w kwocie 20.000 koron nie ma pokrycia, bo cały zapas gotówki wydało Towarzystwo na kupno swej realności.

Niedoboru tego nie może Towarzystwo pokryć z własnych funduszy z powodu, że zyski, jakie ma z własnych wydawnictw, służą na pokrycie niedoborów czasopisma „Szkoła“ i „Praktyka Szkolna“, na zapomogi, kolonij wakacyjną, rozdawnictwo 20 stypendyów po 100 koron dla synów nauczycielskich a reszta czystego zysku przypada w myśl statutu do rozdziału między oddziały Towarzystwa, które funduszy tych używają na zapomogi dla członków tudzież dla wdów i sierót po nich pozostałych.

Petycja o subwencję na wydawnictwo „Obrazów do nauki poglądu“.

Petycję Towarzystwa pedagogicznego we Lwowie o subwencję na wydawnictwo obrazów do nauki poglądu przekazał Wys. Sejm uchwałą z 10. listopada 1904 Wydziałowi krajowemu do zbadania i sprawozdania.

Według odezwy c. k. Rady szkolnej krajowej z 13. marca b. r. l. 6.104 wspomniane wydawnictwo jest pomocniczym środkiem naukowym używanym do nauki poglądu na pierwszym a po części i drugim roku nauki szkolnej. Celem tej nauki jest ćwiczenie działy szkolnej prawidłowej obserwacji ułatwiającej tworzenie się w duszy dzieci dokładnych i jasnych wyobrażeń jako pierwszych elementów myślenia. Zadaniu temu odpowiadają Obrazy do nauki poglądu w należytym zakresie i z tego powodu Rada szkolna krajowa stara się usilnie o rozpowszechnienie ich w szkołach ludowych, nie może jednak z kredytu 36.000 koron uchwalanego rocznie przez Sejm krajowy na przybory naukowe ogólnej natury, obracać znacznie większych kwot na zakupno pożytecznego tego wydawnictwa, gdyż wydatki na dostarczenie szkołom ludowym najniezbędniejszych środków naukowych wyczerpują w zupełności przyzwołą na ten cel dotację. Z tego powodu mogła Rada szkolna krajowa w ciągu ostatnich lat trzech zakupić wspomnianych obrazów zaledwie za łączną kwotę 4.787 K 88 h. Liczba egzemplarzy zakupowanych corocznie przez Radę szkolną krajową jest przeto bardzo nieznaczna w stosunku do zapasów Towarzystwa, ponieważ zaś wydawnictwo tego rodzaju na zakupno przez strony prywatne liczyć nie może, przeto Towarzystwo pedagogiczne znalazło się w tem przykrem położeniu, że wyłożywszy znaczne koszty na wydawnictwo pożyteczne i potrzebne, musi być przygotowane na znaczne straty, jeżeli zbyt istniejących zapasów wydawnictwa nie zostanie mu ułatwiony. Z tych po-

wodów Rada szkolna krajowa uważa, że prośba Towarzystwa pedagogicznego zasługuje ze wszech miar na uwzględnienie.

Petycja Zakładu nau-
kowo-wychowawczego
„Rodziny Maryi“ w Ło-
mnej.

Założony staraniem śp. X. Arcybiskupa Felińskiego Za-
kład naukowo-wychowawczy „Rodziny Maryi“ w Łomnej w pow.
Turzańskim wychowuje przeszło 50 dziewcząt, które pobierają
naukę w 8-klasowej szkole zakładowej mającej prawa szkoły
publicznej i zostającej pod kierownictwem Sióstr Zgromadze-
nia „Rodziny Maryi“.

Zakład posiada 5-morgową realność, na której znajdują
się oprócz budynku głównego, gdzie pomieszczoną jest szkoła
i internat, jeszcze trzy budynki. Jeden z nich jest tak znisz-
czony, że nie może służyć do żadnego użytku, drugi służy
z konieczności na mieszkanie dla zakonnic ale wymaga ko-
niecznie jaknajrychlejszej restauracji. Czwarty budynek służy
na pomieszczenie służby.

Aby zakład mógł się należycie rozwinąć i mieć wygodne
pomieszczenie, drugi i trzeci budynek muszą być odrestaurowane,
co wymaga znacznego nakładu. Na ten cel zakład nie
posiada żadnych funduszy, Rada szkolna okręgowa w Turce
uchwałą z 11. kwietnia 1905 postanowiła przeto zwrócić się
do Rady szkolnej krajowej z prośbą o wyjednanie u Wys.
Sejmu na restaurację budynków Zakładowych zasiłku w kwocie
8.000 koron, bez której to pomocy wspomniane niezbędne
restauracje nie mogłyby być przeprowadzone.

Rada szkolna krajowa w piśmie z 6. maja br. l. 15.598
popiera ze swej strony petycję, nadmieniając, że zasługuje ona
ze wszech miar na uwzględnienie.

Petycja ruskiego Insty-
tutu muzycznego we
Lwowie.

W r. 1903 powstało we Lwowie ruskie Towarzystwo mu-
zyczne pod nazwą „Sojuz spiwackych i muzycznych Towa-
rystw“. Towarzystwo to założyło z początkiem r. szk. 1903/04
szkołę muzyczną pod nazwą: „Wyższyj instytut muzycznyj“
z programem konserwatorium. Na czele tego instytutu jako
dyrektor stoi emer. profesor p. Anatol Wachnianin. Instytut
pobiera od uczniów i uczennic opłaty za naukę w kwotach
od 75—240 koron za rok szkolny, stosownie do stopnia nauki.
Sześciu uczniów pobierało w r. 1904/905 naukę bezpłatnie
a 12 za opłatą zniżoną. W pierwszym roku szkolnym zapisało
się do instytutu na naukę 66 uczni i uczennic, z których 42
uzyskało pełną kwalifikację; w roku 1904/5 z 95 zapisanych
uczniów uzyskało kwalifikację 80.

Inwentarz Towarzystwa wykazuje stan czynny majątku
2779 koron

Stan bierny 1970 „

Zamknięcie rachunkowe za rok 1903/904 wykazuje
w dochodach 7.816 koron
w wydatkach 7.554 „
zatem nadwyżka dochodów 261 koron.

Nadmienić jednak należy, że w dochodach mieści się nad-
zwyczajna pozycja 1.935 koron pochodząca z jubileuszowego
koncertu ku uczczeniu Łyseńki.

Zamknięcie rachunkowe za rok 1904/905 przy
dochodach 9.886 koron
a wydatkach 10.105 „
wykazuje niedobór 219 koron.

Dyrekcja Instytutu wniosła podczas sessyi jesiennej 1904
r. do W. Sejmu petycję o przyznanie stałej subwencji, która

to petycja przekazana została Wydziałowi krajowemu do zbadania i sprawozdania z ewentualnym wnioskiem przy preli-minarzu na r. 1906.

Jakkolwiek z dat powyżej przytoczonych wnosić można, że nowo założona instytucja posiada warunki rozwoju i po-żyteczności dla ogółu, to jednak ze względu na zbyt krótki czas jej istnienia Wydział krajowy nie przedstawia W. Sej-mowi wniosku co do przyznania stałej subwencji dla tej instytucji.

Petycja Towarzystwa przyjaciół ukraińskiej literatury, nauki i sztuki.

W r. 1904 zawiązało się we Lwowie Towarzystwo przy-jaciół ukraińskiej literatury nauki i sztuki, którego celem jest urządzenie i popieranie odczytów, wystaw i przedstawień, rozpisywania konkursów, przyznawanie premij i nagród. Pre-zesem Towarzystwa jest prof. Dr. Hruszewski, sekretarzem artysta malarz Iwan Trusz. Działalność swą rozpoczęło To-warzystwo w lecie 1904. urządzeniem kursów naukowych, które odbyły się w sali hotelu Belle-vue we Lwowie w czasie od 23. czerwca do 22. lipca 1904. Wykłady odbywały się co-dziennie od godziny 8½ do 12½, ogólna liczba godzin wy-kładowych wynosiła 90, liczba słuchaczy zaś 135. Koszta urządzenia tych kursów wynosiły według sprawozdania 1.700 K., na pokrycie tych kosztów złożyli uczestnicy 345 K., resztę pokryło Towarzystwo.

W petycji wniesionej do W. Sejmu a przekazanej Wy-działowi krajowemu do zbadania i sprawozdania, prosi Towarzystwo o subwencję 2.000 K. Wydział krajowy zażądał przedłożenia statutów oraz bliższych informacji o stanie To-warzystwa, jego działalności i środkach, jakimi rozporządza. Z wyjaśnień udzielonych Wydziałowi krajowemu w lipcu 1905 r. okazuje się, że Towarzystwo liczy 23 członków a ma-jątek jego wynosi 2402 K. i pochodzi z darów osób prywa-tnych. Na początku roku 1905 urządziło Towarzystwo wysta-wę obrazów artystów ukraińskich i rzeźb w drzewie majstrów huculskich a w najbliższej przyszłości ma zamiar wydać Album pamiątek ukraińskiej artystycznej twórczości z zakresu przemysłu i sztuki, Podręcznik mowy ukraińskiej i Historię ukraińskiej literatury.

Petycja Towarzystwa im. Michała Kaczko-wskiego.

Uchwałą z 10. listopada 1904 przekazał W. Sejm pety-cję Towarzystwa im. Michała Kaczkowskiego o subwencję na wydawnictwa, Wydziałowi krajowemu do zbadania i spra-wozdania.

Według sprawozdania przedłożonego Wydziałowi krajowemu przez centralny wydział Towarzystwa im. Kaczkowskie-go, posiada to Towarzystwo następujący majątek:

1) Dom 2-piętrowy we Lwowie przy ul. Wałowej l. 14, wartości 166.000 K., obciążony długiem bankowym 99.980 K.;

2) Realność w Brodach, podarowaną Towarzystwu przez Przew. Ks. Efinowicza, posła na Sejm krajowy. Realność ta, wartości 35.000 K. służy na pomieszczenie Bursy im. ks. Effi-nowicza dla młodzieży szkolnej;

3) Dom piętrowy w Samborze, wartości 44 000 K., obciążony długiem 24.000 K., służący na pomieszczenie bursy dla młodzieży szkolnej i rzemieślniczej;

4) Parcelę budowlaną w rynku w Sokalu, wartości 6.000 K. Na tej parceli zamierza Towarzystwo wznieść budynek na pomieszczenie bursy dla młodzieży szkolnej i rzemieślniczej.

Zamknięcie rachunków Towarzystwa za rok 1901/1902 wykazuje nadwyżkę kasową w kwocie . . . 1314 K. 10 h. za r. 1902/1903 nadwyżkę kasową w kwocie . 2.963 K. 39 h. za r. 1903/1904 nadwyżkę kasową w kwocie 2.429 K. 65 h.

Dochód brutto Towarzystwa wynosi rocznie około 20 000 K.

Zarząd główny Towarzystwa podnosi w swym sprawozdaniu, że z powodu niedostateczności funduszków nie jest w możności spełnić wszystkich zadań włożonych statutem na Towarzystwo a w szczególności nie może zakładać spółek mleczarskich i Kółek rolniczo-przemysłowych, rozpowszechniać między ludem wiejskim narzędzi i maszyn rolniczych, dostarczać swoim członkom nasion, nawozów i zwierząt rozplodowych, zakładać Towarzystw rękodzielniczych i t. p.

Petycja prof. Werchra-
ckiego o subwencję na
wydawnictwo ruskich
podręczników szkolnych.

Po zbadaniu tej petycji Wydział krajowy z uwagi, że do budżetu kraj. wstawianą jest od szeregu lat dotacja na wydawnictwo ruskich podręczników w kwocie 12.000 K. i że ta kwota okazała się zupełnie wystarczającą na pokrycie potrzeb w tym kierunku, zwrócił uwagę petenta, że może nawiązać rokowania z Radą szkolną krajową celem zapewnienia sobie subwencji z tego kredytu na zamierzone wydawnictwa.

Petycje o subwencje na
cele kursu dla analfa-
betów.

Petycje ruskiego Towarzystwa pedagogicznego we Lwowie i Zarządu głównego Towarzystwa szkoły ludowej w Krakowie o subwencję na cele kursów dla analfabetów, przesłał Wydział krajowy z odwołaniem się do poprzedniego swego pisma w tej sprawie z 18. marca 1904 l. 106.930, Radzie szkolnej krajowej z prośbą o objawienie zdania.

Petycje: 1) Zgromadze-
nia SS. Felicjanek o sub-
wencję w kwocie
10.000 K. na rozszerzenie
i odrestaurowanie Domu
głównego w Krakowie; 2) Zgromadzenia XX.
Redemptorystów o sub-
wencję w kwocie
50.000 K. płatną w 5
rocznych ratach na do-
kończenie budowy ko-
ścioła i domu misyo-
narskiego w Pogórze;
3) Instytutu ubogich
chrześcijan we Lwowie
o subwencję na lwow-
ski Dom ubogich; 4) Fe-
licyty Żurowskiej prze-
łożonej Zakładu dla o-
puszczonej działwy
w Krakowie o udziele-
nie rocznej subwencji;
5) Towarzystwa wza-
jemnej pomocy dyaków
gr. kat. diecezji w Prze-
myślu o zapomogę; 6)
Stowarzyszenia chrześci-
jańskich robotników i
robotnic „Ojczyzna“ we
Wiedniu.

Wszystkie obok wymienione petycje wniesione we wrze-
śniu i październiku 1904 załatwił W. Sejm. uchwałą z dnia
10. listopada 1904, powziętą przy rozprawach nad Rub. IV.
budżetu funduszu krajowego na r. 1905, w ten sposób, że pe-
tycje ad 1—3) przekazał Wydziałowi krajowemu do możli-
wego uwzględnienia lub sprawozdania, petycje zaś ad 4—6)
przekazał Wydziałowi krajowemu do zbadania i ewentualnego
sprawozdania.

Wskutek tej uchwały W. Sejmu Wydział krajowy, jak-
kolwiek uznaje petycję za skuteczną i działalność petentów,
musi jednak pozostawić W. Sejmowi inicjatywę w przyznaniu
petentom proszonych subwencji, a to z tego powodu, że nie-
którzy z petentów upraszają bądź to o znaczniejsze za-
siłki, bądź też o przyznanie stałych subwencji, jak rów-
nież z przyczyny, że pierwszemu z petentów uchwalił Wys.
Sejm dopiero w roku poprzednim subwencję w kwocie 2.000
K. na r. 1905 na utrzymanie Domu głównego w Krakowie,
a petentom ad 5) i 6) przyznał w latach poprzednich t. j.
w roku 1901, 1902, 1903 względnie 1903 i 1904 z własnej
inicjatywy zasiłek o rocznych 200 K.

Petycje nauczycieli
czynnych, byłych i eme-
rytowanych oraz nauczy-
cielów jakoteż wdów
i sierót po nauczycielach
o policzenie w drodze
laski lat służby do eme-
rytury, o przyznanie
względnie podwyższenie
emerytury, pensji wdo-
wiej, daru z laski itp.

Na posiedzeniu dnia 12. listopada 1904 powziął Wysoki
Sejm następującą uchwałę;

„Wszystkie petycje, przydzielone komisji szkolnej, które
albo nie zostały przez komisję załatwione, albo mimo zała-
twienia przez komisję nie weszły na porządek dzienny Izby,
przekazuje się Wydziałowi krajowemu do załatwienia w poro-
zumieniu z Radą szkolną krajową i przedłożenia sprawozdania
na najbliższej sesji sejmowej“.

Wskutek tej uchwały, przedkłada Wydział krajowy Wys.
Sejmowi osobne zbiorowe sprawozdanie w przedmiocie takich
petycji, pochodzących ze sfer nauczycielskich o policzenie

w drodze łaski lat służby do emerytury, o przyznanie względnie podwyższenie emerytury, pensyi wdowiej, daru z łaski i t. p. (L. 57.950/905.)

Petycyje nauczycieli szkół ludowych podmiejskich w Krakowie, w Knihininie górze, Knihininie wsi, Knihininie kolonii, Rady szkolnej miejscowej w Przemyślu, w Dębniakach, Oleśzyczach mieście o zaliczenie nauczycieli tamtejszych szkół pod względem pobrań do wyższej klasy plac nauczycielskich.

Uchwałą z dnia 3. listopada 1903 przekazał Wys. Sejm Wydziałowi krajowemu obok poszczególnione petycyje do zbadania w porozumieniu z c. k. Radą szkolną krajową i przedłożenia Sejmowi w tym przedmiocie swych wniosków względnie rezultatu sprawdzenia. Wskutek tej uchwały Wydział krajowy po otrzymaniu opinii ze strony Rady szkolnej krajowej oznajmia, że uważa te petycyje za załatwione przez uchwalenie na ostatniej sesyi sejmowej nowej ustawy o stosunkach prawnych nauczycieli w publicznych szkołach ludowych, zwłaszcza, że W. Sejm wszystkie analogiczne petycyje, a nawet takąż późniejszą petycyę nauczycieli szkół podmiejskich w Krakowie, wniesioną w r. 1904, uznał w powyższy sposób za załatwione i temu stanowisku swemu dał wyraz w uchwale swej z dnia 3. listopada 1904.

Sprawy teatralne.

Teatr polski we Lwowie.

Z ogłoszonego drukiem sprawozdania miejskiej komisji teatralnej, w której zasiada także delegat Wydziału krajowego, wyjmujemy niektóre szczegóły o działalności teatru miejskiego w roku 1904. W ciągu tego roku z dwumiesięczną przerwą w lipcu i sierpniu dano w teatrze Lwowskim ogółem 381 przedstawień. Z tego przypada na dramat i komedję 195, na operetkę 143, na operę 43 przedstawień.

Po niższej cenie dano w ogóle przedstawień 69, a mianowicie w dziale dramatu i komedyi 40, w dziale operetki 24, zaś w dziale opery 4. Dramatów i komedyj po raz pierwszy we Lwowie wystawionych było 35 tak, że na każdy niemal tydzień roku teatralnego przypadała jedna premiera. Z tych 35 sztuk było 16 oryginalnych polskich, a 19 tłómaczonych. Z nowości polskich odniosło wielki sukces artystyczny i kasowy dzieło sceniczne J. Żuławskiego „Eros i Psyche” grane 24 razy w ciągu roku, oraz „Betleem polskie” trzyaktowe jasełka z kolendami Łucyana Rydla. Utwór ten poetycki zdobył sobie na scenie Lwowskiej wielką i zasłużoną popularność dzięki urokowi prostoty i poezyi, jakim jest owiany i dzięki szlachetnej tendencji religijno-patriotycznej.

Wystawiła też Dyrekcya w ciągu r. 1904 z wielką starannością znacznym nakładem wszystkie na konkursie Wydziału krajowego nagrodzone sztuki, co z uznaniem podnieść należy.

O kierownictwie artystycznym teatru Lwowskiego, reżyserji i personalu dramatu i komedyi wyrazić się można tylko słowami najwyższej pochwały. Niestety zapisać trzeba ciężkie i niepowetowane straty, jakie personal teatru poniósł w roku 1905 — a to przez zgon ś. p. Romana, artysty pełnego temperamentu i samorządnej twórczości i przez ustąpienie wskutek objęcia teatru Krakowskiego p. Ludwika Solskiego, w którym teatr Lwowski traci nietylko pierwszorzędną siłę aktorską ale zarazem niezrównanego reżysera. Ta ostatnia strata jest tem cięższą, że pociąga za sobą oraz ubytek p. Ireny Solskiej, artystki, która w całym szeregu ról zwłaszcza nastrojowych niełatwo znaleźć może godną następczynię.

Subwencya dla opery polskiej uchwalona w budżecie na rok 1905 nie została dotychczas wypłaconą, ponieważ sezon operowego w tym roku dotychczas nie urządzono.

O ile Wydziałowi krajowemu wiadomo, sezon operowy rozpocząć się ma już w październiku i trwać aż do końca marca 1906.

Petycja gminy m. Lwowa o dodatkową subwencyę na koszt budowy teatru.

Petycji gminy m. Lwowa wniesionej w październiku 1904 o przyznanie dodatkowej subwencyi równającej się $\frac{1}{3}$ części rzeczywistych kosztów budowy teatru miejskiego, a przekazanej Wydziałowi krajowemu do zbadania, postanowił Wydział krajowy wobec uchwały Wysokiego Sejmu z 8. lutego 1905, którą oznaczono maksymalną granicę subwencyi w wysokości 600.000 koron, nie popierać, przekroczenie bowiem pierwotnego kosztorysu, nie ulegające zresztą wątpliwości, nie może uzasadnić wniosku na podwyższenie subwencyi.

Teatr polski w Krakowie.

Subwencyę dla teatru Krakowskiego wypłacał Wydział krajowy na podstawie wniosków Komisji teatralnej, która pomimo niektórych zarzutów podnoszonych przeciw dotychczasowemu kierownictwu tego teatru, nie odmawiała mu nigdy dobrej woli i staranności mianowicie w kierunku dekoracyjnym, wyrabiania sił młodszych, utrzymaniu całości w harmonii i sumiennem dopełnianiu zobowiązań względem artystów.

Z końcem czerwca 1905 roku dotychczasowy dzierżawca teatru p. Józef Kotarbiński ustąpił, a miejsce jego zajął pan Ludwik Solksi, artysta i reżyser teatru Lwowskiego.

Teatr ruski.

Kierownictwo teatru pozostawało w ręku p. Michała Hubczaka, który pod kontrolą Wydziału Ruskiej Besidy urządził w czasie od kwietnia 1904 do końca marca 1905 przedstawienia we Lwowie i na prowincyi z personelem w liczbie 42 do 46 osób.

Uchwałą z dnia 9. czerwca 1905 LW. 52.003 powołał Wydział krajowy do sprawowania artystycznego nadzoru nad ruskim teatrem narodowym komisję artystyczną złożoną z pp. Michała Glidziuka, członka Wydz. kraj., profesorów uniwersytetu lwowskiego pp.: Dra Aleksandra Kolessy i Dra Stanisława Dniestrzańskiego, profesorów gimnazjów pp. Eliasza Kokorudza i Dra Jana Kopacza, prof. semin. p. Dra Włodzimierza Kocowskiego i sekretarza sądowego p. Jana Czerniawskiego, wszystkich ze Lwowa. Sprawozdania komisji teatralnej są pochlebne dla kierownictwa teatru.

Budowa ruskiego teatru narodowego we Lwowie.

W odpowiedzi na zakomunikowaną przez Wydział krajowy Komitetowi budowy ruskiego teatru narodowego uchwałą Wys. Sejmu z dnia 12. listopada 1904 oznajmił Komitet, że z powodu warunków w wspomnianej uchwale Wys. Sejmu postawionych, nie może przyjąć uchwalonej przez Wysoki Sejm subwencyi w kwocie 300.000 koron na budowę teatru.

Konkurs dramatyczny ruski.

Ze względu, że ostatni konkurs dramatyczny ruski rozstrzygnięty został jeszcze w r. 1902, postanowił Wydział krajowy uchwałą z dnia 5. maja 1905 LW. 30.452 wstawić do preliminarza budżetu na rok 1906 kwotę 1.500 koron na nagrody za napisanie najlepszych utworów scenicznych ruskich, niemniej wstawiać na cel powyższy do preliminarza co lat 3, od czasu rozstrzygnięcia każdego poprzedniego konkursu dramatycznego taką samą kwotę. Licząc zaś na to, że wniosek ten zostanie uchwalonym przez Wysoki Sejm, postanowił Wydział krajowy rozpisać jeszcze w bieżącym roku konkurs na ruskie utwory sceniczne z terminem do nadsyłania prac po koniec grudnia 1905. Do komisji konkursowej powołał Wydział krajowy na wniosek Wydziału Ruskiej Besidy pp. Dra Stanisława Dniestrzańskiego, Dra Michała Hruszewskiego, Dra Aleksandra Kolessę i Dra Cyryla Studzińskiego, profesorów uniwersytetu lwowskiego, dalej posłów sejmowych pp. Michała Glidziuka i Dra Eugeniusza Oleśnickiego, wreszcie profesorów szkół średnich pp. Eliasza Kokorudza, Hilaryona Ogonowskiego

i Włodzimierza Szuchiewicza. — Przewodniczącym komisji jest członek Wydziału krajowego, Dr. Józef Wereszczyński.

Fundusz wyniesie tym razem wyjątkowo 2.000 koron, a to 1.500 koron z budżetu na rok 1906 i 500 koron jako kwotę pozostałą wskutek nieprzyznania przez komisję w r. 1902 pierwszej nagrody. — W myśl propozycji Ruskiej Besidy nagród będzie cztery, a to pierwsza 800 koron, druga 500 koron, trzecia i czwarta po 350 koron, rozstrzygnięcie zaś konkursu i przyznanie nagród nastąpi w kwietniu 1906.

Teatr ludowy we Lwowie.

Teatr ludowy we Lwowie ma ciągle do walczenia z brakiem sali odpowiedniej na przedstawienia teatralne. Z tego powodu zaprzestął od kwietnia br. dawania przedstawień we Lwowie i przebywa stale na prowincyi, skąd wrócić ma do Lwowa na sezon zimowy we wrześniu, spodziewając się, że do tego czasu zakontraktowana już sala zostanie odpowiednio urządzona.

W czasie swej wędrowki po prowincyi dał teatr ludowy w większych miastach i miasteczkach sto kilkadziesiąt przedstawień sztuk grywanych przedtem we Lwowie, a w przedstawieniach tych występowali niekiedy jako goście pierwszorzędni artyści i artystki, jak Kamiński, Żelazowski i Siemaszkowa.

Nadto urządzał teatr ludowy przedstawienia popularne i dla młodzieży szkolnej po zniżonej cenie, te ostatnie w porozumieniu z władzami szkolnemi. Personal teatru składał się z 16 osób.

Z subwencji uchwalonej dla tego teatru na rok 1905 wypłacił Wydział krajowy dotychczas połowę w kwocie 1.000 koron.

Teatr ludowy w Krakowie.

Od 15. września 1903 do 15. września 1904 prowadziło Towarzystwo Oświaty Ludowej teatr we własnym przeważnie zarządzie, w czasie tym zaś powierzono kierownictwo p. Kazimierzowi Gabryelskiemu. — Suma dochodów w roku 1904 w kwocie 23.629 koron 01 gr. uzyskana mimo niskich cen miejsc w teatrze, świadczy wymownie o pożytecznej jego działalności. — Ważnego znaczenia jest układ teatru z dyrekcjami gimnazyów, na mocy którego zobowiązał się teatr urządzać przedstawienia nadzwyczajne przeznaczone wyłącznie dla młodzieży szkolnej za przystępną cenę 230 koron od przedstawienia, z czego korzysta kilkuset uczniów gimnazyów krakowskich. — Prócz tego wyjeżdża teatr do miast prowincjonalnych, gdzie zyskuje powszechne uznanie dla dobrej gry artystów. — Stosunek Towarzystwa do dyrekcji teatru ułożony jest w ten sposób, że dyrekcya otrzymuje budynek przy ul. Krowoderskiej, za który czynsz roczny 3.600 koron opłaca Towarzystwo Oświaty Ludowej, ponosząc przytem wydatki na konieczne adaptacye budynku i widowni, wszelkie zaś dochody i reszta wydatków należą do dyrektora teatru. — Niedobory pokrywa Towarzystwo subwencją Wysokiego Sejmu, w znacznej zaś części z własnych funduszy.

Macierz polska i fundacya im. Tadeusza Kościuszki.

Ze sprawozdania z działalności Macierzy Polskiej i Komitetu fundacyi im. Tadeusza Kościuszki za r. 1904 wyjmujemy szczegóły najważniejsze:

W składzie członków Zarządu Fundacyi Macierzy Polskiej nie zaszły w roku 1904 zmiany znaczne.

Urząd Kuratora piastuje nadal Marszałek krajowy JE. Stanisław hr. Badiński.

W Radzie Nadzorczej zasiadają, jak w roku ubiegłym, J.E. Najprzewielebniejszy Ksiądz Arcybiskup Józef Bilczewski i ksiązę Andrzej Lubomirski. Dwa miejsca są opróżnione.

Przewodniczącym Rady wykonawczej pozostaje nadal prof. dr. Ludwik Finkel, zastępcą przewodniczącego Członek Wydziału krajowego i Zastępcą marszałka dr. Tadeusz Pilat, w skład zaś Rady wchodzi jako członkowie: pp. adwokat krajowy i poseł na Sejm, dr. Tadeusz Skałkowski, Najprzewielebniejszy ks. Arcybiskup Józef Teodorowicz, prof. dr. Ignacy Zakrzewski i radca szkolny ek. inspektor krajowy Mieczysław Zaleski. W miejsce dyrektora Władysława Tynieckiego, który zrezygnował, zaprosiła Rada wykonawcza w skład swego grona prof. dr. Kazimierza Mieczynskiego.

W obradach Rady wykonawczej biorą udział członkowie komitetu Fundacyi im. Kościuszki dyrektor Jan Soleski i Korneli Jaworski, ostatni w miejsce prof. dr. Antoniego Kaliny, który z Komitetu ustąpił.

Sekretarzem Macierzy Polskiej jest prof. dr. Konstanty Wojciechowski.

Czynności administratora pełni p. Józef Bałaban.

Konkurs ogłoszony przez Macierz P. w r. 1903 na utwór dramatyczny, przeznaczony dla teatrów ludowych, wywołał szereg sztuk scenicznych. Utwór nagrodzony wydała Rada wykonawcza w Bibliotece Macierzy. Ażeby zaś sprawę teatrów ludowych poprzeć tem skuteczniej, ogłosiła Rada w drukiem wskazówki praktyczne, pouczające, jak przedstawienia wiejskie należy organizować, choćby przy najskromniejszych środkach.

W Bibliotece Macierzy wyszło w roku 1904 ogółem sześć książek, zatem o dwie więcej, niż tego wymagają obowiązujące uchwały. Oto wykaz tych dzieł:

1) „Za Dunajem“ (Bułgaria, Serbia, Czarnogóra), podług dzieła Janka z Grzegorzewic wydał B. G., stron 390, z 17 ryc. i mapką Państw Bałkańskich.

2) „O komasacyi gruntów rolnych“, napisał Leopold Popiel, str. 22, z 2 mapkami.

3) „W obronie matki ziemi“, powieść, napisała J. Stabłewska, str. 195.

4) „Jasiek Sierota“, obrazek dramatyczny w jednym akcie, nagrodzony na konkursie Macierzy Polskiej, napisał Jan Smotrycki, str. 30.

5) „Poradnik w sprawach pieniężnych i podatkowych“, ułożył Paweł Ciompa, str. 206.

6) „Kilka rad praktycznych dla organizatorów teatrów ludowych-amatorskich“, napisał Jan Smotrycki, str. 32 z 19 ryc.

Cena księgarska wszystkich tych dzieł wynosi 3 kor. 70 h; prenumerotorowie „Biblioteki“ otrzymali je za cenę 2 K.

W „Wydawnictwach“ wybito w tym roku, podobnie jak w poprzednim, 5.000 egzemplarzy Pana Tadeusza. Cena egzemplarza 20 h. pozostała nie zmieniona. Ogółem złożyła Macierz społeczeństwu polskiemu w darze 110.000 egzemplarzy arcydzieła Mickiewicza, w darze, bo do każdego egzemplarza dokłada Macierz kilka halerzy.

Zamówiono też w drukarni dalszych 5000 Pism poetycznych Mickiewicza.

Prace przygotowawcze do drugiego wydania Encyklopedyi rozpoczęto jeszcze w r. 1903, pierwszy bowiem rąkład dawno już wyczerpano. W roku bieżącym przystąpiła Rada wykonawcza do druku wydania drugiego, pomnożonego i objaśnio-

nego ilustracyami. W listopadzie 1904 r. wyszedł zeszyt pierwszy Encyklopedyi. Zeszyt ten liczy 16 arkuszy i zawiera 60 ilustracyi. Całość wyjdzie w 8 zeszytach, w odstępach trzechmiesięcznych. Cena zeszytu 1 korona. Jest to najtańsza encyklopedia polska. Redakcyą wydawnictwa zajmuje się obok dawniejszego redaktora, prof. dr. Ludwika Finkla, prof. Henryk Kopia.

* * *

Z dochodów, płynących z kapitałów Fundacyi im. Tadeusza Kościuszki, wydała Macierz Polska w roku 1904 pierwsze dwa zeszyty dzieła „Polska, obrazy i opisy”. W obiegu księgarskim okazały się one później, niż Rada Wykonawcza się spodziewała, a powodem zwłoki była robota map, która trwała nad miarę długo — nie z winy Macierzy. Trzeba też było uzupełniać zbiór rycin do Etnografii, ponieważ śp. Karłowicz, zmożony chorobą, części ich tylko zdołał udzielić Macierzy — ryciny zaś brakujące przyszło zbierać po obszarach całej Polski. Druk zeszytu III. jest już ukończony, wszelako i ten zeszyt mógł być okazać się znacznie wcześniej, gdyby jeden z autorów nie zrobił był Macierzy zawodu, nie dostarczając jej przyrzeczonego rękopisu. Zeszyt I. i II. liczą po 8 arkuszy druku wielkiej ósemki i mieszczą w sobie krajobraz Polski Konopnickiej, Geografię fizyczną Dr. E. Romera i Etnografię śp. J. Karłowicza i A. Jabłonowskiego. Zeszyt III. zawiera Geografię historyczną Dr. F. Konecznego i Ustrój społeczny i polityczny Polski Dr. A. Winiarza, liczy zaś również 8 arkuszy druku. Wszystkie trzy zeszyty razem mieszczą 162 ilustracyi, oprócz rysunków zdobiących tekst Krajobrazu Konopnickiej. Cena każdego zeszytu wynosi 1 koronę.

* * *

Ogółem wydała Macierz Polska w r. 1904 z obydwóch funduszków, którymi rozporządza, książek 7 i 3 zeszyty (1 Encyklopedyi, 2 Polski) w ogólnej ilości 37.000 egzemplarzy. Rozeszło się wydawnictw z funduszu Macierzy 31.490, z Funduszu im. T. Kościuszki 5.700 egzemplarzy, razem 37.190, czyli w porównaniu z rokiem 1903, o 1351 egzemplarzy więcej.

Stosownie do przepisu Art. 26. aktu fundacyi „Macierz Polska” przedkłada Wydział krajowy z zarządu majątku tej fundacyi następujące sprawozdanie:

R o k 1904.

A) Dochody :

	Gotówka	Efekta
1) Subwencya i datki dobrowolne:		
a) subwencya z funduszu krajowego	10.000 K — g	
b) subwencya od gminy m. Lwowa	400 „ — „	
c) datki rozmaite	10 „ — „	
2) Dochód ze sprzedaży wydawnictw własnych	13.170 „ — „	
3) Zwrot pobranych honoraryów	1.300 „ — „	
4) Odsetki od efektów	3.172 „ 50 „	
5) Efekta zakupione		12.273 K 20 g
Suma dochodów	28.052 K 50 g	12.273 K 20 g
6) Do tego zapas z początkiem r. 1904	5.385 „ 01 „	77.016 „ 92 „
Razem	33.437 K 51 g	89.290 K 12 g

B) Wydatki:

	Gotówka	Efekta
1) Koszta wydawnictw własnych	18.897 K 28 g	
2) Koszta administracyi	9.307 „ 76 „	
3) Zasiłki naukowe dla dzieci niezmężnych rodziców	1.320 „ — „	
4) Odsetki bierne i podatek rentowy od kuponów	11 „ 80 „	
5) Efekta spieniężone		12.200 K — g
Suma wydatków	29.536 K 84 g	12.200 K — g
6) Do tego zapas z końcem r. 1903	3.900 „ 67 „	77.090 „ 12 g
Razem j. w.	33.437 K 51 g	89.290 K 12 g.

Wykazany powyżej pod poz. 6 wydatków zapas z końcem r. 1904 w gotówce 3.900 K 67 g. jest zapasem majątku obrotowego; zaś w efektach 77.090 K 12 g. jest zapasem majątku zarodowego fundacyi.

Zakład narodowy im. Ossolińskich.

W myśl §. 41. i 58. ustawy fundacyjnej Zakładu narod. im. Ossolińskich kasa krajowa Wydziału krajowego przecho-
wuje majątek zarodowy zakładu w efektach, pobiera dochody
działu bibliotecznego, z których na podstawie asygnat kura-
tora literackiego daje zasiłki w miarę potrzeby kasie pod-
ręcznej, będącej pod zarządem tegoż kuratora.

Kontrolę rachunkową wykonuje Wydział krajowy.

Obrót pieniężny w r. 1903 był następujący:

A. Stan ogólny majątku z końcem r. 1902 wynosił:

a) w papierach wartościowych	927.000 K 47 g
a po strąceniu wydzielonego kapitału w myśl statutu na rzecz fund. rezerwow.	67.327 K 64 g
kaucyi dzierżawcy	8.000 „ — „
i depozytu tymczasowego kurato- ryi ekonomicznej	20.132 „ 19 „ 95.459 „ 83 „
pozostaje jako majątek zakładowy	831.540 K 64 g
b) w kapitałach hipotekowanych zapisy:	
Chołoniewskiego	6.300 K — g
Neronowicza	1.050 „ — „
Pawlikowskiego	4.725 „ — „ 12.075 „ — „
c) w funduszach bibliecznych:	
1) dobra i realności	685.887 K 33 g
2) zbiory	349.842 „ 20 „
3) nakłady	15.829 „ 50 „
4) sprzęty	12.065 „ 91 „ 1.063.624 „ 94 „
d) w gotówce i należnościach czynnych:	5.735 „ 21 „
Razem	1,912.975 K 79 g
Po potrąceniu należności bier- nych	16.005 „ 45 „
okazuje się stan majątku z końcem r. 1902	1,896.970 K 34 g

Tenże majątek wynosił z końcem r. 1903 :

a) w papierach wartościowych	932.980 K 02 h
apo potrąceniu wydzielonego kapitału w myśl statutu na rzecz fund. rezerwow. 72.158 K 01 g	
kaucyi dzierżawcy 8.000 „ — „	
depozytu tymczasowego kuratorji ekonomicznej	20.784 „ 91 „
i funduszu pensyjnego	263 „ 55 „ 101.206 „ 47 „
pozostaje jako majątek zakładowy	831.773 K 55 g.
b) w kapitałach hipotekowanych (jak w roku 1902)	12.075 „ — „
c) w funduszach bibliotecznych:	
1) dobra i realności	685.887 K 33 g
2) zbiory	357.812 „ 42 „
3) nakłady	15.296 „ 54 „
4) sprzęty	12.340 „ 81 „ 1.071.337 „ 10 „
d) w gotówce i należnościach czynnych	4.547 „ 30 „
Razem	1.919.732 K 95 g
Po potrąceniu należności biernych	162 „ 85 „
okazuje się stan majątku z końcem roku 1903	1.919.570 K 10 g
Z porównania stanu majątku z końcem r. 1902 z takimże stanem z końcem roku 1903	
okazuje się ogólny przyrost majątku o	22.599 „ 76 „
Z porównania stanu poszczególnych rubryk tego funduszu z końcem lat 1902 i 1903 okazuje się przyrost lub ubytek, jak następuje:	
a) stan majątku zakładowego w efektach wynosił z końcem r. 1902 831.540 K 64 g	
z końcem zaś r. 1903 wynosił	831.773 „ 55 „
okazuje się zatem przyrost o	232 K 91 g.
b) stan kapitałów hipotekowanych bez zmiany.	
c) stan fund. bibliotecznych:	
1) dobra i realności bez zmiany	
2) zbiory w r. 1902 349.842 „ 20 „	
3) „ „ 1903 357.812 „ 42 „	
przyrost o	7.970 „ 22 „
3) nakłady w roku	
1902	15.829 „ 50 „
nakłady w r. 1903	15.296 „ 54 „
ubytek o	532 „ 96 „
4) sprzęty w roku	
1902	12.065 K 91 g
sprzęty w r. 1903	12.340 „ 81 g
przyrost o	274 „ 90 „

d) w gotówce i należnościach
czynnych:

w r. 1902 5.735 K 21 g

w r. 1903 . . . 4.547 „ 30 „

ubytek o 1.187 K 91 g.

e) w należnościach biernych:

w r. 1902 16.005 K 45 g

w r. 1903 . . . 162 „ 85 „

przyrost majątku o 15.842 K 60 g

Razem przyrosty w sumie . . . 24.320 K 63 g

od tego ubytki pod c) 3) i d) . . 1.720 „ 87 „

Okazuje się tedy ogólny przyrost jak wyżej 22.599 K 76 g

B. Obroty netto w majątku obrotowym wynosiły w r. 1903.

A. Dochody:

a) Dochody w gotówce:

I. Rzeczywiste:

Rata od kuratora ekonomicznego	12.600 K — g	
Czynsz z gmachu i rozmaite .	2.640 „ — „	
Dochód z dóbr Rakowca i z lasu	9.897 „ 80 „	
Odsetki od kapitałów	20.437 „ 85 „	
„ „ legatów	868 „ — „	
Odsetki od gotowizny lokowanej w Banku	86 „ 50 „	
Ze sprzedaży własnych wyda- wnictw	504 „ — „	
Stała roczna opłata od wyda- wnictwa książek szkolnych	20.000 „ — „	
Zwroty rozmaite	11 „ 70 „	67.045 K 85 g.

II. Przenośne:

Subwencya sejmowa na ochronę zabytków historycznych .	1.000 K — g	
Zaliczka od wydawnictwa książ- zek szkolnych	20.000 „ — „	
Zwrot zaliczki od Administracji dóbr fundacyjnych	13 „ 10 „	
Pobrano z gotówki ulokowanej na rachunek bieżący Ban- ku krajowego	3.313 „ 50 „	
Rozmaite: Depozyt Goldsteina	52 „ 50 „	24.379 K 10 g
Suma		91.424 K 95 g
Zapas kasowy z dniem 1. stycznia 1903 . .	1.388 „ 11 „	
Razem		92.813 K 06 g.

b) Dochody w efektach:

Depozyt kuratorji ekonomicznej	5 K 36 g
Fundusz rezerwowy	4.830 „ 37 „

Depozyt tymczasowy kuratora ekonomicznego	652 K 72 g	
Fundusz zapasowy	2 " 40 "	
" Brodzkiego	2 " 40 "	
" Stadnickiego	222 " 75 "	
" pensyjny urzędników i sług	263 " 55 "	5.979 K 55 g
Zapas kasowy z dniem 1. stycznia 1903 . . .	927.000 " 47 "	
Razem	932.980 K 02 g.	

B. Wydatki:

a) Wydatki w gotówce:

I. Rzeczywiste:

Zakupno książek i manuskryp- tów	5.371 K 28 g	
Prenumerata czasopism	2.386 " 29 "	
Oprawa książek, czasopism i ma- nuskryptów	2.338 " 94 "	
Drobne wydatki na bibliotekę . .	795 " 20 "	
Naprawy i ulepszenia w gmachu .	5.062 " 18 "	
Ekwiwalent i podatki od gma- chu zakładowego	3.139 " 04 "	
Asekuracja gmachu	87 " 45 "	
Koszta administracyjne	1.174 " 29 "	
Opał i światło	4.909 " 40 "	
Płace urzędników i sług łącznie z podatkiem od płac	32.915 " 84 "	
Remuneracye, zapomogi i eme- rytalne pensye	3.720 " 55 "	
Koszta kancelaryjne	1.553 " 76 "	
Płace stypendystów	4.980 " — "	
Drobne muzealne wydatki . . .	183 " 94 "	
Ruchomości biurowe i biblio- teczne	878 " 20 "	
Zakupione obrazy	200 " — "	
Koszta sprawozdań zakład. . . .	2.537 " 30 "	72.233 K 66 g.

II. Przenośne:

Zakupione przedmioty za sub- wencyę sejmową i zapłaco- ne koszta podróży w spra- wie zabytków historycz- nych	895 K 10 g.	
Zwrot zaliczki Wydawnictwu książek szkolnych pobranej na rachunek opłaty w la- tach ubiegłych	16.000 " — "	16.895 K 10 g
Suma	89.128 K 76 g	
Zapas kasowy z dniem 31. grudnia 1903 . .	3.684 " 30 "	
Razem jak wyżej	92.813 K 06 g.	

b) Wydatki w efektach:

Zapas kasowy z dniem 31. grudnia 1903 . .	932.980 K 02 g
Zgodnie z dochodami . .	932.980 K 02 g.

C. Zaległości czynne wynoszą:

Na rachunku bieżącym w Banku krajowym	863 K --- g.
---------------------------------------	--------------

D. Zaległości bierne:

1) Zaliczka sejmowa na ochronę zabytków historycznych	110 K 35 g	
2) Depozyt Goldsteina:		
Nadpłata odsetek dla f. Nero nowicza	52 „ 50 „	162 „ 85 „
Nadwyżka należności czyn- nych z końcem r. 1903		700 K 15 g.

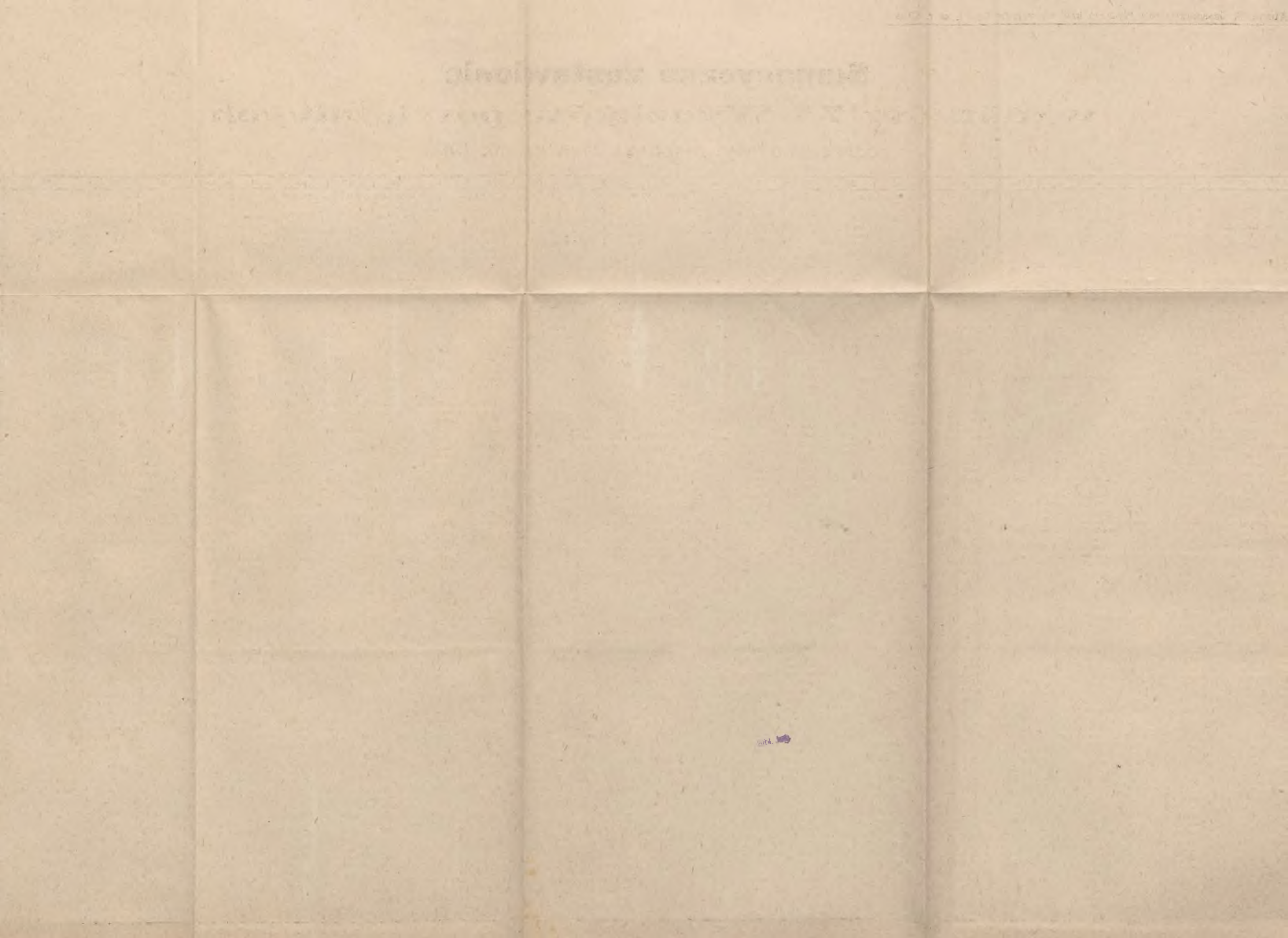
do

1	2	3
Liczba porządkowa	Nazwa powiatów	Czyns z dom i gr
1	Biała . .	
2	Białka .	
3	Bochnia	
4	Bochoro	
5	Borsze	
6	Brode	
7	Bro	
8	P	
9	P	
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
17		
18		
19		
20		
21		
22		
23		
24		
25		
26		
27		
28		
29		
30		
31		
32		
33		
34		
35		
36		
37		
38		
39		
40		
41		
42		
43		
44		
45		
46		
47		
48		
49		
50		
51		
52		
53		
54		
55		
56		
57		
58		
59		
60		
61		
62		
63		
64		
65		
66		
67		
68		
69		
70		
71		
72		
73		
74		
75		
76		
77		
78		
79		
80		
81		
82		
83		
84		
85		
86		
87		
88		
89		
90		
91		
92		
93		
94		
95		
96		
97		
98		
99		
100		

Sumaryczne zestawienie
wydatków 74 Wydziałów powiatowych
podług zamknięć rachunkowych za rok 1903.

[illegible]

Wykaz dochodów

podług zamknięć rachunkowych za rok 1903

30 miast (objętych ustawą z r. 1889).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28																										
Liczba porządkowa	Nazwa gminy	Czynsze i opłaty						Odsetki od papierów wartościowych, pożyczek itp.	Z dzierżawy praw i przywilejów			Taksy	Z dzierżawy dodatków krajowych konsumcyjnych	Dodatki na cele ściśle gminne			Dochody rozmaite	Zapasy kasowy z roku poprzedniego	Wpływy nadzwyczajne				Wpływy drogowe	Na cele szkolne: dodatki i inne	Razem	Należności czynne pozostałe z końcem roku	U w a g a																										
		z dóbr	z domów, rzeźni, budek itp.	z gruntów, kamieniołomów itp.	z lasów, wiklin itp.	z fabryk cegieł, wapienników i wodociągów	z kwaterunku wojska		propinacya i opłaty komunalne	placowe, targowe, straganowe, sprzedaż śmiecia	miary i wagi, polowanie i rybolarstwo			od podatków bezpośrednich	konsumcyjne				ze sprzedaży		zaliczki otrzymane i zwrócone																																
															od mięsa	od wina			gruntów i realności	papierów wartościowych		z pożyczek zaciągniętych																															
K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.																								
1	Biała	40.921	75	5.414	46	12.593	96	48.482	80	.	.	149	18	12.000	.	10.313	48	.	.	4.930	30	.	.	108.059	12	110.905	11	26.404	89	.	.	505.834	62	96.060	57												
2	Bochnia	11.298	36	9.315	47	86	.	7.424	67	421	70	103.660	15.099	27	103	52	2.333	68	.	.	9.615	36	20.090	.	1.160	75	3.022	.	1.490	68	.	.	30.816	.	41.977	.	5.707	80	622	97	264.245	23	39.540	01							
3	Brody	12.170	.	636	.	.	.	54.688	90	465	36	91.777	76	8.999	.	.	2.065	38	.	.	27.872	27	17.009	2.100	.	10.305	32	3.493	24	4.771	32	28.167	40	1.097	265.617	95	43.601	64									
4	Brzeżany	28.376	20	260	40	.	.	400	.	19.213	26	1.202	93	102.042	43	808	60	100	.	93	08	892	32	5.815	93	8.900	04	2.315	62	397	20	2.427	09	.	.	3.498	85	38.131	50	16.140	66	3.862	95	.	.	234.879	06	4.918	43		
5	Buczacz	7.992	80	.	10.008	60	.	.	239	06	.	.	13.433	10	14.150	900	.	.	4.556	78	980	36	509	.	18.069	57	21.204	82	92.123	29	1.637	40										
6	Drohobycz	19.229	53	1.000	.	6.708	32	8.733	85	.	.	11.935	19	108.084	.	3.071	32	102	.	6.935	90	.	.	46.982	12	21.040	82	.	.	6.385	83	2.713	57	.	.	305.589	73	16.412	44	35.853	17	.	.	600.777	59	28.176	18				
7	Gorlice	11.361	22	59	40	.	.	7.308	40	92.347	79	3.705	12	30	90	144	20	2.250	675	.	24.433	37	4.931	74	10.000	.	1.200	66	3.187	69	8	40	161.643	89	66.002	91							
8	Gródek	29.809	81	10.335	98	2.188	.	.	.	17.731	67	6.124	85	74	480	54	5.225	45	286	.	1.879	87	.	.	5.724	54	.	.	4.018	86	1.366	96	6.199	52	.	.	17.500	.	3.201	32	7.690	70	515	22	194.278	69	50.905	23			
9	Jarosław	32.795	81	1.337	40	.	.	106.009	10	53.748	65	989	65	200.000	.	4.580	92	251	.	5.796	26	2.325	.	20.658	50	50.000	4.500	.	2.186	03	3.998	83	1.065.447	81	155.979	.	54.097	91	1.453	.	1.771.154	37	390.425	86			
10	Jasło	19.028	62	720	95	.	.	20.662	96	.	.	5.706	97	60	596	50	4.439	72	.	.	3.886	08	.	.	14.852	33	11.520	.	1.078	.	7.207	45	4.201	94	.	.	79.051	37	.	.	32.535	55	2.977	94	3.082	.	271.548	38	17.064	76	
11	Jaworów	7.204	59	5.656	76	9.501	28	9.559	15	5.318	35	12.344	41	65.850	.	4.658	99	73	90	1.313	22	.	.	10.184	45	7.668	50	305	.	9.249	28	666	83	68.776	.	4.333	48	3.783	01	6.413	82	232.861	02	21.027	77		
12	Kołomyja	4.342	62	8	508	40	.	84.594	88	55.640	97	18.270	62	227.450	18	12.189	54	507	60	684	20	.	.	64.152	08	64.800	7.694	84	252.633	44	17.982	49	975	07	92.256	92	375.000	.	41.716	90	45.500	59	10.610	11	1.385.511	45	146.478	17			
13	Krosno	6.685	.	6.345	32	3.697	99	1.260	03	72.936	70	5.850	88	175	43	984	34	.	.	6.271	39	8.108	26	.	.	252	24	2.838	66	305	36	190.491	25	250.000	.	44.274	63	6.914	03	2.000	.	609.391	51	49.476	10				
14	Nowy Sącz	1.604	60	12.689	62	2.303	97	22.434	72	.	.	59.867	95	13.999	69	105.427	11	5.689	93	66	56	3.675	18	.	.	22.024	15	18.200	1.200	.	104.819	05	8.557	89	1.016	08	32.450	.	200.000	.	23.041	37	37.746	49	2.916	.	679.130	36	30.651	13			
15	Podgórze	36.146	20	9.030	82	.	.	103.922	53	.	.	9	761	72	124.201	26	33.163	54	89	70	1.469	48	20.879	90	700	.	10.009	84	403	54	1.050	.	4.945	14	17.589	61	.	.	367.363	28	24.795	24	
16	Przemysł	1.000	.	66.022	19	2.801	18	999	80	.	.	60.530	11	2.145	03	433.063	72	5.538	10	.	.	6.710	96	6.250	71.494	69	78.403	63	716	30	.	.	130.000	.	37.638	91	11.658	27	.	.	919.972	39	33.520	23			
17	Rzeszów	41.527	17	1.695	68	237	50	58.515	20	97.491	96	204	55	113.110	.	3.490	50	46	.	5.069	24	.	.	15.256	78	45.200	2.400	.	16.056	89	724	82	.	.	14.029	62	.	.	31.366	40	.	.	446.422	31	111.179	40	Zamknięć drogowych nie przedłożono.				
18	Sambo	.	.	48.500	15	8.013	32	2.055	73	101.400	.	5.290	.	.	.	3.729	86	179	10	43.863	50	12.886	70	338	.	18.350	62	36	55	.	.	21.000	.	44	400	.	.	18.109	37	11.128	54	.	.	339.281	44	50.536	28		
19	Sanok	6.469	50	15.865	45	2.842	85	2.216	.	.	.	22.627	21	1.006	15	68.259	98	5.755	68	101	.																																

Wykaz wydatków

podług zamknięć rachunkowych za rok 1903

30 miast (objętych ustawą z r. 1889).

[illegible]

Wykaz dochodów

nięć rachunkowych za rok 1902

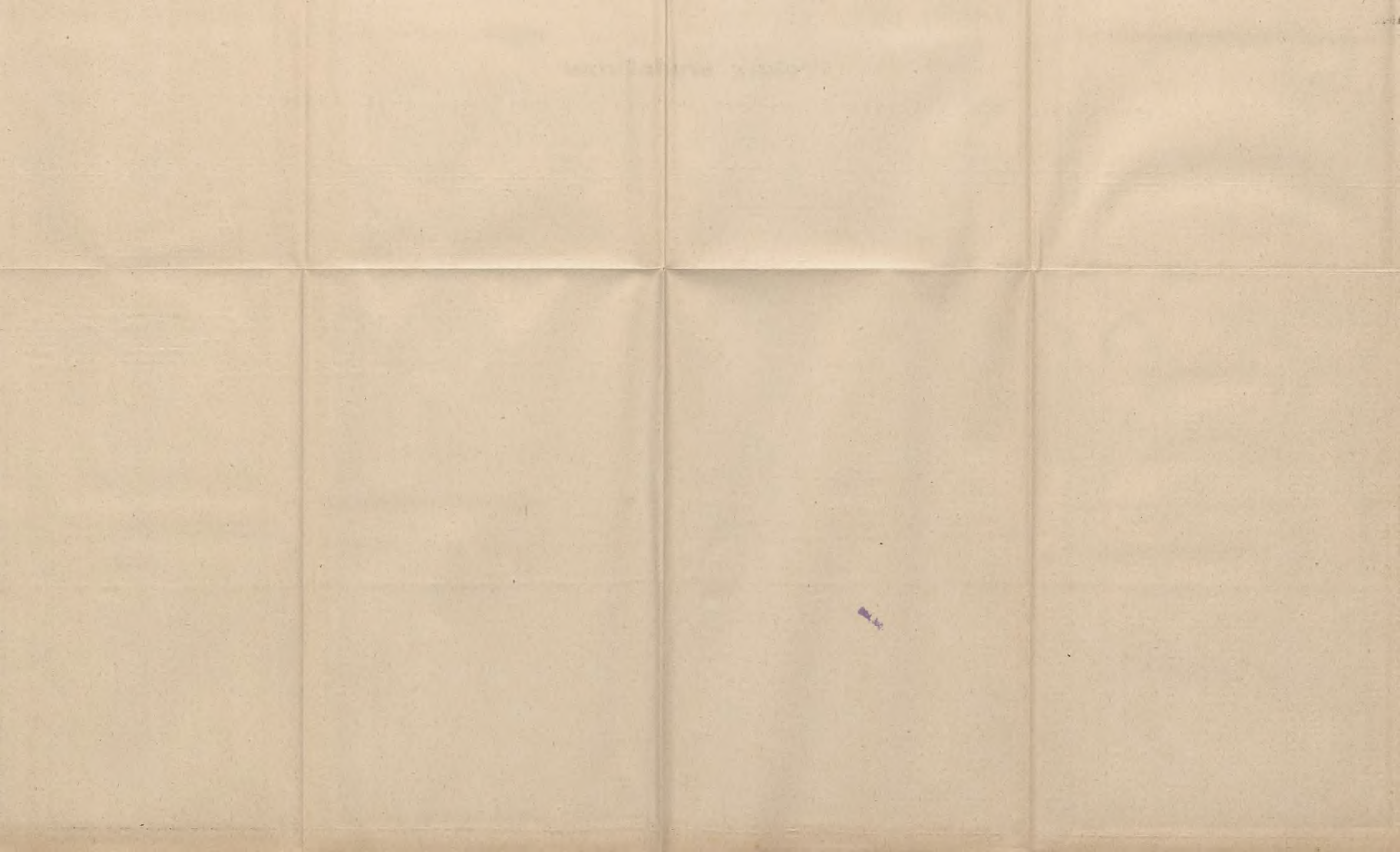
gmin małomiejskich i wiejskich.

[illegible]

201. 10.

Wykaz wydatków
podług zamknięć rachunkowych za rok 1902
gmin małomiejskich i wiejskich.

[illegible]

Sumaryczne zestawienie

dochodów 74 Wydziałów powiatowych

podług budżetów na rok 1904.

1 Liczba porządkowa	2 Nazwa powiatów	3		4		5		6		7		8 Wpływy nadzwyczaj.		10		11 Dochody na cele komunikacyjne										22		23		24		25 Uwaga												
		Czynsze z domów i gruntów i inne opłaty		Odsetki od papierów wartościowych, pożyczek i t. p.		Dodatki na cele administracyjne		Dochody rozmaite		Zapas kasowy z roku poprzedniego		z zaciągniętych pożyczek		zaliczki otrzymane i zwrócone		Budowle i konserwacje wodne		dotatki do podatków i dotacje na				subwencje na drogi		pożyczki i otrzymane zaliczki na drogi				myta drogowa mostowe, przewozowe		wpłaty za nieodrobione i nieużyte prestaty w robociznie i materiale			zwroty za utrzymanie publicznych dojazdów kolejowych		zwrócone zaliczki i dochody rozmaite drogowe		zapas kasowy z roku poprzedniego		Bonifikacja z funduszu propinacyjnego		Razem		Wysokość opłacanych w gminie podatków	
		K	gr.	K	gr.	%	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	%	K	gr.	%	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K		gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	
1	Biała	1.728		26	20	7	28.441								6	24.378	21	77.234					2.430				280		2.276		136.793	20	418.810	55	Niedobór 150 K z o- stanie pokryty z zaoszczędzeń.									
2	Bóbrka					8	15.338	24								28	57.963	02			2.332	39					5.021	24	1.558		83.176		211.938	26										
3	Bochnia					9	18.900		23.280				4.533	33	7	14.700	22	44.800					2.000		170	500	100	19.750		4.000		1.176		133.909		33	296.337	37						
4	Bohorodoczany					16	18.509	28	3.760	4.000			4.910	63			10	11.568	30		2.600							2.191	44	744		43.233	65	104.955		91								
5	Borszczów					10	31.417						7.650		9	23.275	30	31.417							2.300	100	400		2.120		109.139	30	337.073	56										
6	Brody	920				29	84.363	03	32.762	66	1.667	68	6.430			60.703	25	31.270	09	16.000				12.221	1.500	10.930	90	36.793	11	21.738	13	1.666		318.965	90	331.803	35							
7	Brzesko	150				8	16.000		200	7.014	39		8.433	33	15	30.000	20	40.000		6.300		25.233	30	300			3.400	7.204	23	1.320		145.655	30	264.030	56									
8	Brzeżany	7.265	39			11	27.930		100	879	95		5.783	33			19	43.852				16.062	29	1.400		8.970	36	3.112	39	1.079	46	1.646		118.037	22	291.351	55							
9	Brzozów			8		11	16.500						2.278	34		14	21.000	10	15.000				8.251	210			450		12.379	64	802		86.628	96	157.197	77								
10	Buczaców	1.892				26 1/2	79.500		5.362						3 1/2	10.500	10	30.000				48.000	5.710	1.000				3.242		199.606		310.507	90											
11	Chrzanów	1.278		173		6	24.438		8.975				7.374		15	61.035	16	65.168					210	3.700		1.272		1.371		2.976		173.030		287.888	52									
12	Cieszanów	50				12	22.197		2.862	1.193			2.270		12	20.278	12	20.400		16.000			8.130	200		2.068		7.324		12.361		116.699		177.898	24									
13	Czortków					10	24.469	59					1.756	66		6	14.631	76	20	24.469	59			1.200				7.824		12.361		116.699		177.898	24									
14	Dąbrowa	240		336		11	20.603		3.127				1.000	20.000	10	18.730	13	24.349		1.000			13.229				266		556		116.791		202.686											
15	Dobromil					8	8.760		5.400				7.640				37	36.680					2.400	2.000		10.000		600		1.310		74.790		111.367	67									
16	Dolina			100		30	55.500		700				6.720				10	18.500				13.000		2.961	2.500				870		1.632		102.483		193.878	79								
17	Drohobycz					5	33.011	50					9.377	47		12	79.227	72	10	66.023	10		10.000				47.351	19	1.522		282.182	98	639.170	81	Niedobór 150 K z o- stanie pokryty z zaoszczędzeń.									
18	Gorlice	2.994				20	56.000						2.459	53	8	22.400	10	23.000		5.000			34.970	200			5.820		1.522		282.182	98	639.170	81										
19	Gródek	1.200				14	25.970		1.200	509	17		2.305	33	4	7.420	26	43.230	10				10.212	2.000			3.836	90	848		99.380		193.593	50										
20	Grybów	100				20	16.400						2.270		21	17.220	10	8.200			4.020		5.420	200				754		57.584		33.133	86											
21	Horodenka					19	46.289	24	6.221	52			9.530	40	14	34.903	10	25.830		11.000			1.830	4.527	57		2.608		10.579	89	1.568		154.942	62	304.325	01								
22	Husiatyn	300				12 1/2	35.000		464						10	23.000	10	28.000		5.000			22.000			4.000		5.600		1.236		129.600		314.595	64									
23	Jarosław	4.516				8 1/2	31.450		20				7.076	04	4	14.800	27 1/2	137.450		6.000		16.000		1.500		288		4.322		225.198	04	501.819												
24	Jasło	1.600		2.371	67	8	20.052	34	4.324	40			332	14	7	17.508	18	43.309					1.300	200		402		400		990	52	93.290	07	250.279	22									
25	Jaworów	70				14	28.931		4.240	2.166	56		5.791	76			10	17.337	40			36.243	12	5.863	26	1.000		9.316	29	9.542	37	3.377	34	124.808	60	133.186	44							
26	Kałuż	1.700				16	23.190	33		1.266	40		5.800				19	31.260	37									2.239	63	1.320		71.776	73	170.161	30									
27	Kamionka	325				9	24.723		2.699	20			2.313	45	11	31.218	11	32.252		24.000		22.000		21.114	50	2.000		6.463	33	12.000		876		182.484	53	239.702	75							
28	Kolbuszowa					9 1/2	12.659		800				1.020		17	22.653	11 1/2	15.323		4.000			10.400	1.800				1.860		736		71.801		135.784	03	Niedobór 143 K j. w.								
29	Kołomyja			21	30	19	62.130	40		1.850			6.033	26	1	3.500	19	60.400					9.354	600		1.332	67	810	73	1.393		147.470	41	402.929	40									
30	Kossów	400				10	16.010		1.864				4.500		25 1/2	40.329	10	16.011										2.300		83.710		158.743	11											

**Sumaryczne zestawienie
wydatków 74 Wydziałów powiatowych
podług budżetów na rok 1904.**

[illegible]

Wykaz dochodów
podług budżetów na rok 1904
30 miast (objętych ustawą z r. 1889).

Liczba porządkowa	Nazwa gminy	3		4		5		6		7		8		9		10				11		12		13		14				15		16		17		18		19				20		21		22		23		24		25		26		27			
		Czynsze i opłaty														Z dzierżawy praw i przywilejów						Dodatki na cele ściśle gminne				Wpływy nadzwyczajne				23		24		25		26		U w a g a																					
		z dóbr		z domów, rzeźni, budek itp.		z gruntów, kamienio-łomów itp.		z lasów, wiklin itp.		z fabryk cegieł, wapienników i wodociągów		z koszar i kwatery wojska		Odsetki od papierów wartościowych, pożyczek itp.		propinacya i opłaty komunalne		placowe, targowe, straganowe, sprzedaż śmiecia		miary i wagi, polowanie i rybołówstwo		Taksy		od podat-ków bez-pośrednich		konsumcyjne		Dochody rozmaite		Zapasy kasowy z roku poprzedniego		ze sprzedaży		z pożyczek zaciągniętych		zaliczki otrzymane i zwrócone						Wpływy drogowe		Na cele szkolne: dodatki i inne		Razem		Wysokość opłacanych w gminie podatków											
K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	%	K	gr.	%	K	gr.	%	K	gr.	%	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.										
1	Biała			37.586		6.471	52	10.245	76	48.890			149	12	12.000		11.360		440		600				92.915	20						108.318	09								25.604	34			354.080	38	109.811	96											
2	Bochnia			11.116		9.000		75		1.200		7.422		400		108.660		15.300		106		2.600		20	10.420			20.090		1.160	75	2.528	48	5.428	77			10.000		26.000		2.560		4.044		950		234.061		50.222	36								
3	Brody			8.420		666	66					58.592	22	394	40	91.777	77	8.985	20			1.950		35	27.500		73 1/2	17.708		100	2.100		6.742	44	307	80					8.838			1.000		229.427	49	90.622	52										
4	Brzeżany			28.650						18.524			1.871	40	115.000		800		100		20				50	8.800		100	2.000		2.600		5.846	43							10.584	29			194.796	12	52.239	20											
5	Buczacz			8.194	40								40		10.000		100				20		11.399	36	100	14.150		100	900		15.705	95	231	05							652	01			17.884	94			79.257	71	48.762	19							
6	Drohobycz			17.500		1.088		5.500		58.060			21.600		108.084		2.799		36		5.750		41	52.382		75	31.500		50	2.000		18.750		2.000								11.874		26.829	86			360.752	86	127.761	27								
7	Gorlice			18.291	48								8.742	03	96.408	60	4.155		30	40	150				50	13.050			900		2.333	02								650		3.943	60	101	24	143.750	37	38.069	50										
8	Gródek			29.885	85	9.685	21	5.600				18.012	18	7.785	07	73.500		4.700		448	40	1.880		20	6.462	20															2.530		5.218	80	21		167.501	36	37.277	20	Niedobór 395'86 K zostanie pokryty z zaoszczędzeń.								
9	Jarosław			20.534	35	1.344	80			110.180		57.063	38	753	34	200.000		3.181	50	251		12.610		14	18.383	22	100	50.600		100	5.400		3.552	19	4.000						33.530		50.598	73	800		572.783	01	150.007	71									
10	Jasło			19.867		856				17.500			1.680	60	74.751		4.680		16		3.400		30	12.074	40	100	11.520		100	1.050		902									2.796	80	2.800		164.893	80	51.276	21											
11	Jaworów			6.414	33	3.925	36	4.050		4.000		5.318	35	11.857	01	65.850		4.180		185		1.072	33	70	15.000		100	7.668	50		303		24.200						100		2.207	85	413	82	156.748	05	24.531	27	Niedobór 1.004'24 K zostanie pokryty j. w.										
12	Kołomyja	5.620		4.731		1.322				65.861		59.689		15.400		223.600		15.493		22		500		40	53.000		100	64.800		100	7.000		81.470	33	2.000						858				606.369	33	132.500		Niedobór 1.456'32 K zostanie pokryty j. w.										
13	Krosno	6.665		39.304		4.421						6.288				74.454		6.188		149		1.010		24	7.369		100	8.934					7.620		600		5.000		137.491		27.509		5.121		7.288				345.411		31.411	72							
14	Nowy Sącz	1.419	04	12.460		2.019	30	18.000				64.901	46	12.377	68	110.000		6.783		112	33	1.050		15	25.000		45	18.200		50	1.200		5.049		6.448	15	200		264.281	33			6.000			3.023	10	558.524	39	166.700		Niedobór 1.718'67 K zostanie pokryty z opustu cen kosztorys. now. bud.							
15	Podgórze			34.716		10.070				90.000		1.436		2.743		124.200		19.750		89		6.140						21.000			700		16.160		22.723	62							5.150		21.000				375.877	62	95.580		Niedobór 22.645'80 K zostanie pokryty częściowo z funduszu zakładowego, częściowo z funduszu amortyzacyjnego w sumie 17.053'80 K, reszta zaś 5.592 K z zaoszczędzeń.						
16	Przemyśl	1.000		25.007		2.480		1.660				67.565	42	1.241	38	444.090		5.090		68		5.800										52.253		49.076	96			174	48			100.000		7.000				762.506	24			Niedobór 190.371'97 K zostanie pokryty długotermin. pożyczką.							
17	Rzeszów			41.060		1.654		250		49.552	80	99.011		238		113.110		4.824		21		4.537		33	63.292	68	100	45.200		100	3.000		2.025					10.627				27.852	29		2.000		468.254	77	191.796	99									
18	Sambor			23.096		8.968				18.795			3.701	52	108.600		6.308				3.840		40	39.200		40	12.000			312		17.000									4.175		11.664				257.659	52	106.000		Niedobór 720'59 K zostanie pokryty z zaoszczędzeń.								
19	Sanok	4.509		15.638	04	4.106	14	2.306				23.739	07	750		77.260		6.135	70	101		1.560		32	16.800			10.305	90				1.350	88							3.971	32			168.533	05	52.648	19	Niedobór 720'59 K zostanie pokryty z zaoszczędzeń.										
20	Śniatyn			14.511	77	10.325	80			5.177	44					46.674	31	4.277	77	115		2.243		10	3.650	27	100	11.000		100	1.720		22.754	43								3.115		7.940		21.171	60	154.676	39	36.502	76								
21	Sokal			14.610		650				80						47.000		619	50	405		1.900		25	8.992	69			6.400			800		5.060						2.930				1.100		5.200		24.760	16	119.407	35	33.899	25						
22	Stanisławów			74.513		7.912				119.085		110.424		23.419		343.948		2.721		102		4.780					100	91.591		100	6.831		101.522		1.000							25.000		25.317		119.275				1.057.440		449.418		Niedobór 744 K zostanie pokryty j. w.					
23	Stryj	12.760	88	53.360	32	8.455	94	4.215				21.449	75	5.043	54	186.476		7.195		825		1.350		18	29.314	82	50	23.100	60				350									5.842				359.938	85	162.860	11										
24	Tarnopol			17.318		1.177	20					42.672		2.188		184.000		16.150		400		2.050		45	106.632	45		52.000			3.720	68	4.042	40	6.000									9.850		35.016				488.216	73	246.892	43	Niedobór 1.749'10 K zostanie pokryty j. w.					
25	Tarnów	4.219	50	25.732		1.450	24					56.665	01	820		356.900		6.460		437		5.349		16	41.524	32	100	66.690		100	4.000		3.467										28.951				602.665	07	259.527		Niedobór 1.175'38 K zostanie pokryty j. w.								
26	Trembowla			7.121		33.662	55	44.848				38.726	90	281	19	39.500		2.215		234	10	725				100	7.941		50	450		1.800												1.366	14	6.735	53			185.606	41	18.278	40						
27	Wadowice			9.811		2.123	60	2.200						7.525		61.000		5.773		132		430		57	23.572	96	100	10.000					27.505	60	60									44.000		6.307		16.745	40			216.683	56	42.523	81				
28	Wieliczka			9.448		16.150								4.908		36.036		6.619		68		970		65	16.973			7.400			540		3.012		10.000								3.500		2.205		6.577	72	12.000		136.406	72	30.641	30					
29	Złoczów			13.200		302				32.500		15.114		2.004		94.000		2.524		150		1.900		22	14.952		100	24.400		100	3.234		5.133												8.663		7.012	48			236.301	48	67.414	43					
30	Żółkiew			18.167		9.412	87	200		1.550		71.010	23		40	53.500		2.372		61		1.410					100	12.002		100	850		10.109	99	1.840	09	14.012					4.333	24	5.408	50	19.824	90			226.103	32	26.055	28						
	Razem	36.193	42	654.767	04	159.700	19	99.149	76	598.056	24	851.210	97	144.241	23	3.680.374	68	187.688	67	5.104	23	77.176	83																																				

Wykaz wydatków
podług budżetów na rok 1904
30 miast (objętych ustawą z r. 1889).

Liczba porządkowa	2	3		4		5		6		7		8		9		10		11		12		13		14		15		16		17		18		19			20			21			22			23			24			25			26			27			28		
		Nazwa gminy		Pobory funkcyjny		Emerytury i zaopatrzenia		Koszta kancelaryjne		Administracja dóbr, utrzymanie budynków, realności itp.		Czynsze za dzierżawę, prawa propinacyjnego		Podatki, ekwiwalent, opłaty skarbowe		Cele dobroczynne, ubogich i inne		Policja miejscowa		Aresztanci i szupańnicy		Straż pożarna itp.		Straż polowa i lasowa		Wydatki na cele sanitarne		Oświecenie miasta		Przedsiębiorstwa gminne i wodociągi		Dyety i koszty podróży		Rekrutacja, kwatery i inne cele wojskowe		Wydatki na cele			Wydatki nadzwyczajne			kupno			Wydatki rozmaite			Razem			Uwaga												
		K gr.		K gr.		K gr.		K gr.		K gr.		K gr.		K gr.		K gr.		K gr.		K gr.		K gr.		K gr.		K gr.		K gr.		K gr.		K gr.		K gr.			K gr.			K gr.			K gr.			K gr.			K gr.			K gr.			K gr.								
		K gr.		K gr.		K gr.		K gr.		K gr.		K gr.		K gr.		K gr.		K gr.		K gr.		K gr.		K gr.		K gr.		K gr.		K gr.		K gr.		K gr.			K gr.			K gr.			K gr.			K gr.			K gr.			K gr.			K gr.			K gr.					
1	Biała	29.066	.	3.176	66	3.630	.	11.404	40	.	.	10.185	.	23.677	45	.	.	18.000	.	700	.	1.700	.	1.460	.	18.085	33	11.269	.	51.867	28	.	.	750	.	59.352	.	234	.	23.004	64	10.000	.	.	.	35.421	43	30.000	.	10.780	.	353.763	19	Niedobór 395·86 K zostanie pokryty z zaoszczędzeń.									
2	Bochnia . . .	17.056	40	9.492	24	1.525	.	4.962	.	15.600	.	16.402	.	2.200	.	.	.	9.573	.	.	.	7.192	.	213	60	5.160	.	3.534	.	600	.	200	.	2.305	.	33.057	.	204	30	12.911	.	26.000	.	10.000	.	38.976	50	2.560	.	14.336	96	234.061	.										
3	Brody	28.352	.	9.090	02	2.450	.	3.400	.	6.200	.	9.622	60	5 018	.	.	.	19.428	.	900	.	3.784	.	.	.	7.716	.	8.600	.	.	.	400	.	21.000	.	20.330	.	.	.	2.000	.	.	.	57.000	.	3.000	.	19.432	14	228.222	76												
4	Brzeżany . .	21.672	50	1.200	.	1.675	40	2.740	.	49.200	.	8.900	.	1.800	.	.	.	10.766	.	130	.	7.680	.	.	.	5.213	.	2.600	.	2.144	.	400	.	4.780	.	10.900	.	.	.	2.200	.	5.000	.	5 000	.	41.286	.	1.500	.	7.610	.	194.396	90										
5	Buczacz . . .	12.920	.	1.480	.	1.100	.	228	.	.	.	19	.	2.000	.	.	.	9.949	.	200	.	1.382	.	.	.	3.850	.	3.860	.	1.488	.	400	.	.	.	19.324	94	17 259	18	.	.	1.175	56	76.635	68														
6	Drohobycz . .	43.768	.	7.010	.	2.053	.	17.280	.	.	.	19.294	.	12.120	.	.	.	25.380	.	200	.	15.534	.	480	.	10.586	.	21.168	.	51.310	.	300	.	400	.	60.986	.	7.561	.	31.329	86	.	.	17.200	.	16.950	.	360.909	86														
7	Gorlice . . .	12.730	.	2.219	.	1.392	.	3.684	.	54.653	60	8.621	10	900	.	.	.	9.141	74	100	.	1.600	.	240	.	3.940	.	2.500	.	400	.	400	.	90	.	14.923	35	1.200	.	4.584	43	.	.	14.506	34	.	.	5.689	64	143.521	20												
8	Gródek . . .	19.102	68	4.833	.	3.038	60	7.443	99	7.000	.	23.427	77	3.204	.	.	.	6.637	74	237	.	6.701	02	320	.	5.122	40	1.388	30	.	.	514	.	7.346	.	27.903	.	534	24	8.898	42	.	.	32.573	06	.	.	1.672	.	167.897	22												
9	Jarosław . . .	43.104	.	4.737	34	3.804	40	19.526	.	3.000	.	35.140	60	5.700	.	.	.	28.618	.	.	.	27.721	34	.	.	14.852	.	16.800	.	110.180	.	300	.	25.103	04	38.912	.	35	56	66.298	73	28.400	.	.	.	77.450	.	14.000	.	9.100	.	572.783	01										
10	Jasło	13.200	.	1.016	.	1.900	.	6.700	.	12.500	.	12.310	.	1.620	.	.	.	9.104	.	100	.	2.960	.	240	.	6.840	.	3.900	.	8.000	.	800	.	306	.	35.093	.	.	.	7.396	80	7.350	.	.	.	23.564	.	5.000	.	159.904	80												
11	Jaworów . . .	15.636	.	2.027	12	850	.	12.150	.	46 000	.	3.795	55	2.814	.	.	.	4.964	.	200	.	2.028	.	1.378	.	4.022	.	1.200	.	3.500	.	200	.	140	.	16.106	.	159	42	5.732	85	.	.	11 228	85	16.126	50	7.494	.	157.752	29	Niedobór 1.004·24 K zostanie pokryty j. w.											
12	Kołomyja . .	49.474	62	7.555	.	4.488	.	27.979	.	.	.	22.518	.	13.550	.	.	.	42.180	.	1.014	.	13.970	.	720	.	9.149	.	22.462	.	65.504	.	800	.	3.140	.	67.586	.	.	.	11.000	.	.	.	155.548	96	.	.	89.187	07	607.825	65	Niedobór 1.456·32 K zostanie pokryty j. w.											
13	Krosno . . .	10.192	.	1.080	.	1.640	.	3.060	.	20.454	.	13.850	.	2.280	.	.	.	5.662	.	100	.	3.296	.	360	.	6.871	.	2.100	.	300	.	300	.	150	.	24.996	.	110	.	7.463	.	170.000	.	.	.	61.463	.	2.300	.	6.389	.	944.421	.										
14	Nowy Sącz . .	39.325	50	7.608	12	5.576	.	9.080	.	.	.	23.411	.	5.734	.	.	.	31.332	16	100	.	10.632	35	1.892	92	11.682	.	9.500	.	2.672	.	500	.	3.268	.	35.767	92	620	.	650	.	266.000	.	.	.	80.005	93	.	.	14.885	16	560.243	06	Niedobór 1.718·67 K zostanie pokryty z opustu cen kosztorys. now. bud. Niedobór 22.645·80 K zostanie pokryty częściowo z funduszu zakładowego, częściowo z funduszu amortyzacyjnego w sumie 17.053·80 K, reszta zaś 5.592 K z zaoszczędzeń. Ad. 16. Niedobór 190.371·97 K zostanie pokryty długotermin. pożyczką.									
15	Podgórze . . .	48.376	.	3.182	.	5.100	.	7.200	.	.	.	26.900	.	8.752	.	.	.	22.529	.	100	.	7.984	.	760	.	12.930	.	27.000	.	8.105	.	700	.	600	.	31.300	.	1.695	.	24.989	51	39.587	91	.	.	80.651	.	8.500	.	31.682	.	398.523	42										
16	Przemyśl . . .	84.877	90	9.333	03	9.451	60	30.073	52	.	.	45.347	80	9.216	.	.	.	18.055	06	400	.	35.930	60	2.392	.	30.339	76	34.216	.	15.219	50	.	.	32.664	76	54.995	22	6.350	.	55.830	.	282.378	.	174	48	160.832	98	7.000	.	27.800	.	952.878	21										
17	Rzeszów . . .	46.523	31	10.515	.	5.404	.	8.782	.	.	.	39.130	43	962	.	.	.	24.435	66	150	.	10.390	.	.	.	12.753	.	21.013	.	33.308	48	321	.	41.500	.	52.238	.	500	.	15.000	.	17.661	.	.	.	100.346	99	7.400	.	19.920	67	468.254	59										
18	Sambr	31.136	.	3.382	30	4.865	.	16.720	.	.	.	20.315	.	1.550	.	.	.	16.290	50	150	.	14.765	.	.	.	9.440	.	4.600	.	.	.	400	.	13.851	.	31.372	74	.	.	13.064	.	4.000	.	.	.	49.340	24	1.500	.	10.417	22	257.659	.										
19	Sanok	18.628	.	1.850	20	1.047	16	7.840	.	13.800	.	14.513	.	50	.	.	.	10.186	66	100	.	2.550	.	1.464	.	5.250	.	3.800	.	.	.	600	.	7.211	.	16.823	80	1.352	34	3.500	.	.	.	1.000	.	37.443	48	15.000	.	5.244	.	169.253	64										
20	Śniatyn . . .	17.574	.	3.850	.	2.386	.	3.389	.	.	.	15 828	89	3.926	73	.	.	13.000	.	315	.	2.048	.	.	.	5.136	.	2.430	.	1.095	.	600	.	100	.	21 102	28	700	.	10.440	.	6.100	.	.	.	17.604	14	2.500	.	19.760	73	150.385	77										
21	Sokal	13.220	.	2.534	.	2.470	.	5.535	.	.	.	13.850	.	5.030	.	.	.	7.251	.	300	.	2.532	.	480	.	6.280	.	3.000	.	.	.	300	.	250	.	23.260	16	378	.	10.900	.	1.568	.	.	.	17.169	19	800	.	2.300	.	119.407	35										
22	Stanisławów .	32.832	.	15.600	.	11.051	.	25.609	.	57.000	.	55.620	.	25.460	.	.	.	73.771	.	2.606</																																											

Wykaz dochodów
podług budżetów na rok 1903
gmin małomiejskich i wiejskich.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																														
Liczba porządkowa	Nazwa powiatu	Czynsze i opłaty								Odsetki od papierów wartościowych, pożyczek itp.	Z dzierżawy praw i przywilejów				Z dzierżawy dodatków krajowych konsumcyjnych	Dodatki na cele ściśle gminne konsumcyjne			Dochody rozmaite	Zapasy kasowy z roku poprzedniego	Wpływy nadzwyczajne				Wpływy drogowe				Na cele szkolne: dodatki i inne	Razem	Wysokość opłaconych podatków	U w a g a																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																											
		z dóbr		z domów, rzeźni, budek itp.		z gruntów, kamieniołomów itp.		z lasów, wiklin itp.			z fabryk, cegielni, wapienników itp.		z koszar i kwaterek wojska			propinacya i opłaty komunalne	placowe, targowe, straganowe, sprzedaż śmiecia	miary i wagi, polowanie i rybołówstwo			Taksy	od podatków bezpośrednich	od mięsa	od wina	ze sprzedaży		z pożyczek zaciągniętych	zaliczki otrzymane i zwrócone					myto drogowe, mostowe, przewozowe, kopytkowe	wartość zużytych prestatyj w robociznie i materiałach, w naturze	subwencye, ekwiwalent, zapasy kasowe i inne drogowe																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																								
		K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.		K	gr.	K	gr.											K	gr.										K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																						
1	Biała	9.461		19.292	27	27.061	25	12.023	44	400		4.053	50	17.988	65	10.486		12.946	80	4.105	82	5.695	34																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				

[illegible]

11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

[illegible]

W y k a z

uchwalonej stopy procentowej na cele gminne podług budżetów na r. 1903.

Liczba porz.	Nazwa powiatu	Ilość gmin i przeciętna stopa procentowa dodatków gminnych przez nie pobieranych bez dodatku drogowego					Razem gmin		Ogółem gmin	Uwaga.
		o/o					z dodatkami gminnymi	bez dodatków gminnych		
		do 20	21 - 50	51—100	ponad 100	przeciętnie				
1	Biała . . .	9	36	16	—	27	61	7	68	Mimo licznych urgensów wykazów nie nadesłano.
2	Bóbrka . . .	3	74	13	—	48 ¹ / ₂	90	—	90	
3	Bochnia . . .	72	43	—	—	19 ¹ / ₂	115	24	139	
4	Bohorodczany	4	32	—	—	48 ¹ / ₂	36	1	37	
5	Borszczów . .	10	65	—	—	36	75	—	75	
6	Brody . . .	9	91	—	—	35	100	2	102	
7	Brzesko . . .	21	83	—	—	45	104	8	112	
8	Brzeżany . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	
9	Brzozów . . .	15	37	1	—	29	53	3	56	
10	Buczacz . . .	16	67	—	—	30	83	2	85	
11	Chrzanów . . .	13	68	—	—	38 ¹ / ₂	81	3	84	
12	Cieszanów . .	20	44	—	—	30	64	2	66	
13	Czortków . . .	5	37	—	—	34	42	2	44	
14	Dąbrowa . . .	35	56	—	—	26	91	14	105	
15	Dobromil . . .	11	68	14	—	39	93	3	96	
16	Dolina . . .	5	41	41	—	54	87	—	87	
17	Drohobycz . .	15	47	12	—	34	74	5	79	
18	Gorlice . . .	14	50	22	—	43	86	1	87	
19	Gródek . . .	19	47	—	—	31	66	3	69	
20	Grybów . . .	2	69	—	—	50	71	1	72	
21	Horodenka . .	—	—	—	—	—	—	—	—	
22	Husiatyn . . .	8	39	3	—	37	50	1	51	
23	Jarosław . . .	70	28	—	—	19	98	12	110	
24	Jasło . . .	35	116	—	—	29 ¹ / ₂	151	4	155	
25	Jaworów . . .	6	63	1	—	39 ¹ / ₂	70	3	73	
26	Kałusz . . .	11	54	1	—	36 ¹ / ₂	66	3	69	
27	Kamionka . . .	35	55	—	—	26	90	2	92	
28	Kolbuszowa . .	19	36	—	—	30	55	7	62	
29	Kołomyja . . .	4	71	—	—	50	75	—	75	
30	Kossów . . .	2	38	2	—	40 ¹ / ₂	42	3	45	
31	Kraków . . .	24	68	12	—	35	104	4	108	
32	Krosno . . .	20	57	—	—	33	77	6	83	
33	Limanowa . . .	25	63	—	—	37 ¹ / ₂	88	3	91	
34	Lisko . . .	20	132	—	—	36	152	2	154	
35	Lwów . . .	41	66	—	—	26	107	24	131	
36	Łańcut . . .	45	53	—	—	24 ¹ / ₂	98	10	108	
37	Mielec . . .	4	91	—	—	42 ¹ / ₂	95	1	96	
38	Mościska . . .	5	69	—	—	39 ¹ / ₂	74	4	78	
39	Myślenice . . .	33	21	1	1	24	56	9	65	
40	Nadwórna . . .	—	31	—	—	42 ¹ / ₂	31	2	33	
41	Nisko . . .	3	55	—	—	36 ¹ / ₂	58	1	59	

Liczba porz.	Nazwa powiatu	Ilość gmin i przeciętna stopa procentowa dodatków gminnych przez nie pobieranych bez dodatku drogowego					Razem gmin		Ogółem gmin	Uwaga.
		‰					z dodatkami gminnymi	bez dodatków gminnych		
		do 20	21—50	51—100	ponad 100	przeciętnie				
42	Nowy Sącz . . .	36	109	—	—	33 ¹ / ₂	145	22	167	
43	Nowy targ . . .	5	64	—	—	50	69	6	75	
44	Pilzno	23	32	—	—	26 ¹ / ₂	55	6	61	
45	Podhajce	8	55	—	—	41	63	2	65	
46	Przemyśl	27	76	—	—	32 ¹ / ₂	103	20	123	
47	Przemyślany . .	10	50	4	—	34	64	5	69	
48	Rawa	21	44	5	—	32	70	4	74	
49	Rohatyn	24	70	—	—	27 ¹ / ₂	94	6	100	
50	Ropczyce	20	55	—	—	33	75	4	79	
51	Rudki	20	51	—	—	29	71	2	73	
52	Rzeszów	48	61	—	—	24	109	6	115	
53	Sambor	33	44	1	—	26 ¹ / ₂	78	8	86	
54	Sanok	9	97	12	1	42	119	9	128	
55	Skalat	16	45	2	—	31	63	1	64	
56	Śniatyn	4	20	—	—	27 ¹ / ₂	24	17	41	
57	Sokal	14	53	—	—	34	67	33	100	
58	Stanisławów . . .	5	64	—	—	43 ¹ / ₂	69	5	74	
59	Stary Sambor . .	7	49	—	—	32	56	3	59	
60	Stryj	22	54	19	—	38	95	5	100	
61	Tarnobrzeg . . .	6	25	40	—	54	71	—	71	
62	Tarnopol	10	72	—	—	50	82	1	83	
63	Tarnów	11	68	1	—	43	80	5	85	
64	Tłumacz	10	55	—	—	35 ¹ / ₂	65	—	65	
65	Trembowla	6	34	2	—	38 ¹ / ₂	42	—	42	
66	Turka	12	60	—	—	29 ¹ / ₂	72	2	74	
67	Wadowice	33	51	—	—	27	84	19	103	
68	Wieliczka	44	70	23	—	33	137	28	165	
69	Zaleszczyki . . .	24	31	—	—	25	55	2	57	
70	Zbaraż	22	35	—	—	24 ¹ / ₂	57	1	58	
71	Złoczów	24	114	—	—	34	138	2	140	
72	Zółkiew	7	53	12	—	41	72	1	73	
73	Zydaczów	12	31	—	—	32	43	31	74	
74	Zywiec	21	48	—	—	25 ¹ / ₂	69	1	70	
	Razem	1.302	4.101	260	2	—	5.665	439	6.104	

Wykaz

gminnych kas pożyczkowych za rok 1902.

Liczba porz.	Nazwa powiatu	Ilość		Stan kasy z końcem roku 1902		U w a g a.
		gmin	kas poży- czkowych	K.	gr.	
1	Biała . . .	68	—	—	—	Nie ma żadnych kas.
2	Bóbrka . . .	90	72	302.789	03	
3	Bochnia . . .	139	106	151.140	15	
4	Bohorodeczany	37	16	86.472	22	Mimo licznych urgensów wykazów nie nadesłano.
5	Borszczów. . .	75	55	164.870	98	
6	Brody . . .	102	67	210.871	17	
7	Brzesko. . .	112	110	557.175	45	
8	Brzeżany . . .	—	—	—	—	
9	Brzozów . . .	56	44	235.918	96	
10	Buczacz . . .	86	81	291.497	75	
11	Chrzanów . . .	84	2	8.854	68	
12	Cieszanów. . .	66	6	26.306	22	
13	Czortków . . .	44	45	327.495	40	
14	Dąbrowa . . .	105	97	307.240	25	Mimo licznych urgensów wykazów nie nadesłano.
15	Dobromil . . .	96	9	19.499	21	
16	Dolina . . .	87	54	183.846	—	
17	Drohobycz . .	79	43	224.834	82	
18	Gorlice . . .	87	77	204.635	47	
19	Gródek . . .	69	2	19.704	79	
20	Grybów. . .	72	77	173.395	06	
21	Horodenka . .	—	—	—	—	
22	Husiatyn . . .	51	53	447.551	62	
23	Jarosław . . .	—	—	—	—	
24	Jasło . . .	155	146	320.742	64	Mimo licznych urgensów wykazów nie nadesłano.
25	Jaworów . . .	73	28	50.404	96	
26	Kałusz . . .	69	66	320.402	47	
27	Kamionka . . .	92	83	365.357	72	
28	Kolbuszowa . .	62	57	280.859	40	
29	Kołomyja . . .	75	62	220.734	75	
30	Kossów. . .	45	12	206.799	10	
31	Kraków . . .	108	1	3.350	—	
32	Krosno . . .	83	83	351.968	19	
33	Limanowa . . .	91	88	201.883	90	
34	Lisko . . .	154	4	10.907	78	
35	Lwów . . .	131	92	402.461	51	
36	Łańcut . . .	108	82	612.955	—	
37	Mielec . . .	96	95	379.595	82	
38	Mościska . . .	78	20	98.519	77	
39	Myślenice . . .	65	7	24.380	39	
40	Nadwórna . . .	33	9	32.509	—	
41	Nisko . . .	59	42	169.598	81	
42	Nowy Sącz . .	167	56	176.328	65	
	Do przeniesienia .	3.349	2.049	8,173.859	09	

Liczba porz.	Nazwa powiatu	Ilość		Stan kasy z końcem roku 1902		U w a g a.
		gmin	kas poży- czkowych	K.	gr.	
	Z przeniesienia . .	3.349	2.049	8,173.859	09	Mimo licznych urgensów wykazów nie nadesłano. W r 1901 ubyło 47 kas z powodu likwidacyi.
43	Nowytarg . .	75	12	41.726	26	
44	Pilzno . . .	61	41	134.335	22	
45	Podhajce . .	65	52	292.034	—	
46	Przemyśl . .	123	84	231.515	05	
47	Przemyślany .	69	16	78.192	71	
48	Rawa . . .	74	29	186.793	12	
49	Rohatyn . .	100	70	245.883	50	
50	Ropczyce . .	79	52	86.464	81	
51	Rudki . . .	73	7	74.760	90	
52	Rzeszów . .	115	107	304.775	27	
53	Sambor . . .	86	22	67.943	77	
54	Sanok . . .	128	58	175.153	07	
55	Skalat . . .	64	63	612.559	73	
56	Śniatyn . .	41	14	76.978	87	
57	Sokal . . .	100	78	386.533	63	
58	Stanisławów .	74	31	129.865	34	
59	Stary Sambor	59	21	64.261	20	
60	Stryj . . .	100	34	198.606	66	
61	Tarnobrzeg .	71	63	327.409	34	
62	Tarnopol . .	85	82	694.684	82	
63	Tarnów . . .	85	82	324.691	85	
64	Tłumacz . .	65	37	153.382	—	
65	Trembowla .	42	31	276.958	55	
66	Turka . . .	74	2	12 361	51	
67	Wadowice . .	—	—	—	—	
68	Wieliczka . .	165	4	8.307	57	
69	Zaleszczyki .	57	40	175.141	55	
70	Zbaraż . . .	58	50	274.451	72	
71	Złoczów . .	140	107	382.988	86	
72	Żółkiew . .	74	15	83 235	14	
73	Żydaczów . .	74	62	409.251	34	
74	Żywiec . . .	70	2	9.741	84	
	Razem .	5.895	3.417	14,694.848	29	

Wykaz

powiatowych kas pożyczkowych za rok 1902.

Liczba porządkowa	P o w i a t	Stan kasy z końcem roku 1902		U w a g a
		K.	gr.	
1	Borszczów	21.437	12	W likwidacyi.
2	Brzesko	38.894	28	
3	Dobromil	124.191	16	
4	Drohobycz	—	—	Mimo licznych urgensów wy- kazu nie nadesłano.
5	Jaworów	39.309	62	W likwidacyi.
6	Kossów	134.718	05	
7	Nadwórna	52.543	07	
8	Pilzno	69.131	63	
9	Przemyśl	60.058	58	
10	Rzeszów	158.418	37	
11	Sambar	372.803	43	
12	Turka	46.304	05	W likwidacyi.
13	Wieliczka	236.516	55	
14	Złoczów { a) Stan kasy dawnej	459	22	W likwidacyi.
		b) " " nowej .	11 550	
15	Żydaczów	6.776	56	W likwidacyi.
	Razem	1,373.112	12	

W y k a z

powiatowych kas oszczędności za rok 1902.

L. porz.	Powiat	Wysokość wkładów oszczędności		Pożyczki hipoteczne		Pożyczki komunalne		Weksle		Zastaw papierów wartościowych		Fundusz rezerwowy		Stan z końcem roku 1902		Uwaga
		K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	
1	Bochnia . .	1,848	721 68	1,200	289 48	50,072	67	409,449	—	12,208	—	84,335	23	2,001,086	93	Mimo liczących ur-gensów wy-kazu nienadesłano.
2	Bohordoczany	164,911	15	52,410	89	2,174	58	113,551	—	485	—	8,848	94	181,510	45	
3	Bródz . . .	793,593	34	594,459	88	7,334	43	158,745	04	37,182	09	45,545	15	829,322	97	
4	Brzeżany . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	Buczacz . .	454,944	86	327,961	41	2,647	92	135,278	—	5,596	—	6,298	55	499,347	20	Mimo liczących ur-gensów wy-kazu nienadesłano.
6	Dolina . . .	977,302	77	600,674	60	35,426	66	115,259	—	1,650	—	48,513	35	1,068,897	98	
7	Gorlice . . .	625,584	37	426,541	95	6,056	39	168,071	90	1,080	—	5,465	47	645,689	67	
8	Horodenka .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
9	Kalusz . . .	717,910	38	335,952	51	97,640	16	184,136	97	1,275	—	35,818	69	821,509	42	Mimo liczących ur-gensów wy-kazu nienadesłano.
10	Kolbuszowa .	205,750	10	170,720	46	—	—	26,510	—	—	—	7,950	16	223,474	55	
11	Kraków . . .	15,511,605	09	11,036,707	84	101,871	82	1,481,627	37	7,145	—	584,673	48	16,425,995	73	
12	Mielec . . .	287,901	29	250,190	32	—	—	7,090	—	—	—	5,384	69	294,762	61	
13	Myślenice . .	1,041,293	29	731,290	96	22,985	34	150,277	—	1,288	—	48,961	93	1,113,507	80	Mimo liczących ur-gensów wy-kazu nienadesłano.
14	Nowy targ . .	759,001	93	443,299	94	—	—	274,380	13	5,429	—	8,490	59	788,823	25	
15	Ropczyce . .	970,141	65	745,968	28	—	—	103,251	32	4,692	—	47,696	50	1,045,711	94	
16	Sambor . . .	296,428	91	175,484	11	7,488	90	93,660	11	—	—	26,307	43	299,474	73	
17	Śniatyn . . .	424,795	55	542,256	74	—	—	285,850	60	—	—	10,931	49	943,379	85	Mimo liczących ur-gensów wy-kazu nienadesłano.
18	Tarnobrzeg .	636,071	02	627,420	13	—	—	16,038	09	—	—	7,371	98	656,819	50	
19	Trembowla .	598,063	04	264,763	80	2,243	22	267,485	37	6,434	—	41,218	65	663,883	14	
20	Wadowice . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
21	Wieliczka . .	2,669,472	42	1,391,840	30	—	—	109,543	04	9,433	44	—	—	2,813,407	16	Mimo liczących ur-gensów wy-kazu nienadesłano.
22	Zaleszczyki .	324,549	54	244,069	72	4,845	74	66,093	66	6,650	62	14,113	75	339,302	26	
	Razem . . .	29,308,047	38	20,167,303	36	340,787	83	4,166,297	60	100,548	15	1,037,926	03	31,655,907	14	

W y k a z

miejskich kas oszczędności za rok 1902.

L. porz.	Miejscowość	Wysokość wkładów oszczędności		Pożyczki hipoteczne		Pożyczki komunalne		Weksele		Zastaw papierów wartościowych		Fundusz rezerwowy		Stan z końcem roku 1902		Uwaga
		K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	
1	Biała . . .	12,821.018	37	9,028.359	91	493.759	74	203.943	29	24.130	—	819.206	27	13,056.606	40	Mimo licznych urągusów wykazów nie nadesłano.
2	Bochnia . . .	2,361.826	16	1,696.653	14	—	—	509.014	40	27.806	—	213.859	18	2,667.044	90	
3	Dobromil . . .	318.683	66	224.076	85	—	—	113.430	—	670	—	6.875	39	359.093	27	
4	Drohobycz . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	Jarosław . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
6	Jasło . . .	2,874.236	75	1,494.627	84	31.648	36	700.182	63	3.701	—	239.590	44	3,021.091	14	
7	Kołomyja . . .	3,745.388	74	2,805.445	—	2.485	14	737.425	76	29.614	29	313.739	23	4,039.803	65	
8	Kraków . . .	29,824.383	92	18,683.172	47	285.877	24	1,018.465	07	419.001	—	2,391.140	98	34,277.880	75	
9	Nowy Sącz . . .	4,285.560	93	2,973.557	33	143.292	12	298.865	35	77.278	—	329.937	39	4,384.176	31	
10	Podgórze . . .	1,936.100	24	892.766	60	—	—	804.082	08	7.206	—	18.851	60	1,973.435	62	
11	Rzeszów . . .	3,121.864	34	2,190.003	39	59.515	90	720.601	—	1.624	—	377.247	83	3,644.484	17	
12	Sambor . . .	4,791.635	40	3,250.830	69	588.093	80	317.390	—	13.602	72	464.050	72	4,824.584	54	
13	Sniatyn . . .	226.112	78	139.914	02	—	—	103.576	—	415	—	6.762	55	268.122	67	
14	Sokal . . .	655.717	20	514.676	85	1.666	67	107.115	91	677	—	27.516	57	686.569	52	
15	Stanisławów . . .	6,785.565	38	4,605.477	66	357.116	67	701.670	42	20.334	37	490.147	64	7,541.411	37	
16	Stryj . . .	1,484.777	53	815.228	92	28.983	10	419.593	22	5.064	—	96.550	26	1,626.168	72	
17	Tarnopol . . .	5,398.017	49	2,985.005	14	191.184	72	1,631.421	48	126.120	—	555.413	51	5,760.871	02	
18	Tarnów . . .	9,816.720	11	5,745.329	38	1,080.594	26	760.981	82	43.479	—	658.758	57	9,966.806	82	
19	Żywiec . . .	1,404.061	10	1,031.038	50	—	—	325.530	21	—	—	114.516	26	1,454.827	29	
	Razem . . .	91,851.660	10	59,976.163	69	3,264.217	72	9,473.288	64	800.722	38	7,132.164	39	99,552.978	16	

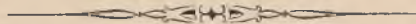
Wykaz

miejskich kas oszczędności za rok 1902.

L. porz.	Miejscowość	Wysokość wkładów oszczędności		Pożyczki hipoteczne		Pożyczki komunalne		Wekse		Zastaw papierów wartościowych		Fundusz rezerwowy		Stan z końcem roku 1902		Uwaga
		K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	
1	Biała . . .	12,821.018	37	9,028.359	91	493.759	74	203.943	29	24.130	—	819.206	27	13,056.606	40	Mimo licznvch urgensów wykazów nie nadesłano.
2	Bochnia . . .	2,361.826	16	1,696.653	14	—	—	509.014	40	27.806	—	213.859	18	2,667.044	90	
3	Dobromił . . .	318.683	66	224.076	85	—	—	113.430	—	670	—	6.875	39	359.093	27	
4	Drohobycz . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	Jarosław . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
6	Jasło . . .	2,874.236	75	1,494.627	84	31.648	36	700.182	63	3.701	—	239.590	44	3,021.091	14	
7	Kołomyja . . .	3,745.388	74	2,805.445	—	2.435	14	737.425	76	29.614	29	313.739	23	4,039.803	65	
8	Kraków . . .	29,824.333	92	18,583.172	47	235.877	24	1,018.465	07	419.001	—	2,391.140	98	34,277.880	75	
9	Nowy Sącz . . .	4,235.560	93	2,973.557	33	143.292	12	298.865	35	77.278	—	329.937	39	4,384.176	31	
10	Podgórze . . .	1,936.100	24	892.766	60	—	—	804.082	08	7.206	—	18.851	60	1,973.435	62	
11	Rzeszów . . .	3,121.864	34	2,190.003	39	59.515	90	720.601	—	1.624	—	377.247	83	3,644.484	17	
12	Samboz . . .	4,791.635	40	3,250.830	69	588.093	80	317.390	—	13.602	72	464.050	72	4,824.584	54	
13	Sniatyn . . .	226.112	78	139.914	02	—	—	103.576	—	415	—	6.762	55	268.122	67	
14	Sokal . . .	655.717	20	514.676	85	1.666	67	107.115	91	677	—	27.516	57	686.569	52	
15	Stanisławów . . .	6,785.565	38	4,605.477	66	357.116	67	701.670	42	20.334	37	490.147	64	7,541.411	37	
16	Stryj . . .	1,484.777	53	815.228	92	28.983	10	419.593	22	5.064	—	96.550	26	1,626.168	72	
17	Tarnopol . . .	5,398.017	49	2,985.005	14	191.184	72	1,631.421	48	126.120	—	565.413	51	5,760.871	02	
18	Tarnów . . .	9,816.720	11	5,745.329	38	1,080.594	26	760.981	82	43.479	—	658.758	57	9,966.806	82	
19	Żywiec . . .	1,404.051	10	1,031.038	50	—	—	325.530	21	—	—	114.516	26	1,454.827	29	
	Razem . . .	91,851.660	10	59,376.163	69	3,264.217	72	9,473.288	64	800.722	38	7,132.164	39	99,552.978	16	

SPRAWOZDANIE
Z CZYNNOŚCI
DEPARTAMENTU II.
WYDZIAŁU KRAJOWEGO

za czas od 1. lipca 1904 do 30. czerwca 1905.

Departament II.

Szef Departamentu: Dr. Władysław Jahl, członek Wydziału krajowego.

Sprawy finansowe, sprawy przemysłowe, sprawy fundacyi stypendyjnych, przeznaczonych dla przemysłowców i rękodzielników, sprawy górnicze, sprawy krajowej sprzedaży soli, sprawy poboru krajowej opłaty konsumcyjnej od piwa.

I. Ustawy i uchwały podlegające Najwyższej Sankcyi.

Ustawa o pobieraniu odsetek zwłoki od zaległych dodatków krajowych.

W załatwieniu sprawozdania Komisji budżetowej o przedłożeniu Wydziału krajowego w sprawie projektu ustawy o pobieraniu odsetki zwłoki od zaległych dodatków krajowych uchwalił Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 31. października 1904 ustawę o pobieraniu takich odsetek od nieniszczonego w przepisany terminie dodatku krajowego.

Ustawa ta uzyskała sankcyę Najwyższem postanowieniem z dnia 26. grudnia 1904.

Pismem z dnia 3. stycznia 1905 l. 130124/04 zwrócił się Wydział krajowy do c. k. krajowej Dyrekcji skarbu z prośbą o wydanie polecenia c. k. Administracyi podatków i wszystkim c. k. urządóm podatkowym, ażeby obliczały i ściągaly rzeczzone odsetki na rzecz funduszu krajowego poczawszy od 1. stycznia 1905, jako terminu, w którym ustawa wchodzi w życie.

Alegat

Odpowiadając na to pismo, c. k. krajowa Dyrekcya skarbu udzieliła Wydziałowi krajowemu odezwą z 24. stycznia 1905 l. 2760 dołączony 1/ odpis swego rozporządzenia do wszystkich c. k. Dyrekcji okręgów skarbowych, c. k. Administracyi podatków we Lwowie i Krakowie, oraz wszystkich c. k. starostw i urzędów podatkowych, zawierające szczegółowe wskazówki co do sposobu przypisywania tych odsetek.

Uchwała finansowa na r.

W załatwieniu sprawozdania komisji budżetowej uchwalił 1905 i ustawa o zaciąganiu pożyczki 6,150.000 Wysoki Sejm na posiedzeniach z dnia 10. i 11. listopada 1904 budżet funduszu krajowego na r. 1905, a zarazem powziął nakoron na regulacyę rzek stępujące uchwały:
karpackich.

I. Na rok 1905 ustanawia się wydatki funduszu krajowego w kwocie 27,211.151 K.
a dochody własne tego funduszu, wraz z częścią pożyczki zaciągnąć się mającej na systematyczną regulację rzek karpaccich w sumie 10,921.128 K.

II. Na pokrycie niedoboru funduszu krajowego w r. 1905 pobierany będzie dodatek do państwowych podatków bezpośrednich, a mianowicie:

a) dodatek do państwowego podatku gruntowego, do państwowego podatku domowo-czynszowego, domowo-klasowego i 5%-owego podatku od domów wolnych, po 65 halerzy od każdej korony całej przypisanej należności tych podatków;

b) dodatek do państwowych bezpośrednich podatków osobistych, wprowadzonych ustawą z dnia 25. października 1896 Dz. u. p. Nr 220, z wyjątkiem podatku osobisto-dochodowego, w wysokości 71 halerzy od każdej korony całej przypisanej należności tych podatków.

2. Opodatkowani w mieście Krakowie, tudzież w powiatach krakowskim i chrzanowskim opłacać będą dodatek do podatków w ustępie 1 ad a) wymienionych w wysokości 57 halerzy, zaś do podatków w tymże ustępie ad b) wymienionych po 63 halerzy od każdej korony całej należności tych podatków.

3. Sejm przelewa pozostały i niezużyty z lat dawniejszych kredyt, wyznaczony na regulację rzek niespławnych w kwocie 230.000 K., do dochodów funduszu krajowego w roku 1905.

4) Kwoty przyzwolone na rok 1905 w rubrykach i pozycjach wydatków budżetu krajowego w znaczeniu ściślejszem, niemniej w funduszu krajowym w znaczeniu obszerniejszem, jakoteż wszystkich zakładów krajowych, będą wydawane tylko na cele oznaczone w poszczególnych rubrykach i pozycjach, a to osobno w dziale wydatków zwyczajnych, osobno w dziale wydatków nadzwyczajnych.

Przenoszenie zaoszczędzeń dozwolone jest tylko przy następujących pozycjach funduszu krajowego w ściślejszym znaczeniu:

a) w rubryce I. między pozycjami 5. 6 i 7 i między pozycją 8 i 10;

b) w rubryce II. między literami a, b, c, d pozycji 25;

c) w rubryce VIII. między pozycjami 223 i 224, tudzież między pozycjami 228, 229, 230 i 231;

d) w rubryce X. między pozycjami 295 ad c) i 297, dalej 269, 301 i 306; dalej w należących do tej rubryki budżetach szkół rolniczych, szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie, szkoły mleczarskiej w Rzeszowie, szkoły ogrodniczej w Tarnowie i zakładu sadowniczego w Zaleszczykach, między wszystkimi pozycjami każdej rubryki zwyczajnych wydatków tych szkół;

e) w rubryce XI. między pozycjami 347, 348 i 349;

f) w rubryce XII. między pozycjami 411 i 489, między pozycjami 485 a 497, między pozycjami 487 i 488, między pozycjami 494 i 496 a), wreszcie między pozycjami działów A, B, C, D i F wydatków na szkoły przemysłowe zawodowe, połączone z warsztatami wzorowemi, wszakże tylko w granicach każdego działu z osobna i tylko w wydatkach zwyczajnych.

III. Sejm upoważnia Wydział krajowy do zaciągnięcia pożyczki krótkoterminowej do wysokości 193,060 K., a to bądź z funduszy zostających pod zarządem Wydziału krajowego, bądź w jednym z zakładów finansowych; pożyczka ta ma być użytą na pokrycie niedoboru budżetu krajowego na rok 1905.

IV. Ustawa o zaciągnięciu pożyczki na pokrycie kosztów regulacji rzek karpackich:

Art. I.

Celem pokrycia datku krajowego do kosztów regulacji rzek karpackich, a mianowicie: Biały z dopływami i obwałowania prawego brzegu Dunajca, Dniestru między Rozwadowem a Żurawnem, górnego Dniestru z dopływami, Soły i Łomnicy, npowaznia się Wydział krajowy do zaciągnięcia pożyczki w 4% obligacyach krajowych z 50 letnim terminem umorzenia, w imiennej wartości 6,150.000 K.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy polecam Moim Ministrom skarbu i spraw wewnętrznych.

V. 1. Sejm wzywa Wydział krajowy do podjęcia kroków n c. k. Rządu, celem zapewnienia nowych dochodów dla skarbu krajowego.

2. Przedewszystkiem zaś poleca Wydziałowi krajowemu, by bezzwłocznie rozpoczął rokowania z c. k. Rządem co do sposobu zabezpieczenia krajowi, względnie miastom po roku 1910, dziś płynącego dochodu z prawa wyłączności wyszynku, t. j. propinacyjnego, i by o wyniku tych rokowań zdał sprawę na najbliższej sesji sejmowej.

3 Zarazem poleca Sejm Wydziałowi krajowemu, aby poczynił badania, jaki sposób zabezpieczenia dochodów z propinacji na rzecz kraju rokowałby największą wydatność tego źródła funduszów krajowych, a najmniejsze niebezpieczeństwo dla utrzymania i postępu trzeźwości wśród społeczeństwa, a w szczególności, czy wyłączne prawo wyszynku, wykonywane w bezpośrednim zarządzie kraju, nie byłoby najwłaściwszym sposobem. O badaniach tych zda Wydział krajowy sprawę na najbliższej sesji, z ewentualnem przedstawieniem konkretnych wniosków.

Najwyższem postanowieniem z dnia 25. stycznia 1905 zostały sankcjonowane uchwały wymienione pod II. o poborze dodatku krajowego za r. 1905. Temże samem postanowieniem użyła Sankeyę uchwalona pod IV. ustawa o zaciągnięciu pożyczki 6,150.000 koron.

Ustawa o zaciągnięciu pożyczki 7.000.000 kor. na regulację rzek kanałowych, uchwalona w r. 1903.

W zeszłorocznem sprawozdaniu z czynności podał Wydział krajowy do wiadomości Wys. Sejmowi, iż projekt ustawy o zaciągnięciu pożyczki w imiennej wartości 7,000.000 K. na pokrycie datku krajowego do kosztów regulacji rzek kanałowych, użył Najwyższą sankcyę.

Konfekeya i emisya walorów tej pożyczki dokonana została równocześnie z konfekeyą i emisją pożyczki imiennej wartości 6,150.000 K, przeznaczonej na pokrywanie datku krajowego do kosztów regulacji rzek karpackich, a przyzwolonej uchwałą sejmową wyżej przytoczoną i również już sankcjonowaną. Obie te pożyczki w myśl ich przeznaczenia będą częściowo wypuszczane w miarę każdorocznej potrzeby, oznaczonej ściśle w budżecie funduszu krajowego.

Termin umarzania i oprocentowania rozpocznie się z dniem 1. maja 1906; pierwsze losowanie wyznaczone zostało na 1. lutego 1906.

Wzory i teksty druku uzyskały już zatwierdzenie c. k. Ministerstwa skarbu, zarządzone roboty typograficzne są w pełnym toku i będą tak ukończone, aby można było w dniu oznaczonym, t. j. 1. listopada b. r. wypuścić w obieg część wedle budżetów za r. 1904 i 1905 do emisji przeznaczoną.

Pożyczka 7,000.000 K. przeznaczona na pokrycie datków do kosztów regulacji rzek kanałowych składać się będzie z:

1000 sztuk ser. A	po	100 K.	100.000 K.
2500 " " B	"	200 "	500.000 "
1200 " " C	"	1.000 "	1,200.000 "
1100 " " D	"	2.000 "	2,200.000 "
300 " " E	"	10.000 "	3,000.000 "
6.100 sztuk na	razem		7,000.000 K.

Pożyczka zaś 6,150.000 K. na regulację rzek karpackich składać się będzie z:

1000 sztuk po	100 K.	100.000 K.
2500 " "	200 "	500.000 "
1200 " "	1.000 "	1,200.000 "
675 " "	2.000 "	1,350.000 "
300 " "	10.000 "	3,000.000 "
5675 sztuk na	razem	6,150.000 K.

Starania u c. k. Rządu
celem zapewnienia no-
wych dochodów dla skarbu
krajowego.

W wykonaniu uchwał Wysokiego Sejmu powyżej pod V. przytoczonych odniosło się Prezydium Wydziału krajowego do Prezydium c. k. Namiestnictwa, przedstawiając propozycje co do zapewnienia krajowi i uprawnionym miastom dochodów po r. 1910 płynących obecnie z wyłącznego prawa wyszynku i sprzedaży trunków propinacyjnych. Do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania nie nadeszła w tej sprawie odpowiedź.

Wydział krajowy po nadejściu odpowiedzi c. k. Rządu przedłożył w tej sprawie osobne sprawozdanie.

Ustawa o uwolnieniu od
dodatku krajowego
i gminnych 181 domów
we Lwowie, jakie w miej-
sce istniejących będą no-
wo dla celów asanacyj-
nych w okresie 10 letnim
wybudowane.

Najwyższem postanowieniem z dnia 12. grudnia 1904 uchyliła Sankeyę uchwaloną przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 31. października 1903 ustawa o czasowym uwolnieniu od dodatku do podatku dla funduszu krajowego, tudzież od dodatków gminnych tych budowli w m. Lwowie, które będą wybudowane w miejsce 181 domów, wymienionych w wykazie dołączonym do ustawy państwowej z 5. kwietnia 1893 D. z. p. p. Nr. 55, a sprostowanym §. 1. Al. 2. ustawy państwowej z 27. sierpnia 1903 Dz. pp. Nr. 185 jako przeznaczonych na zburzenie w celu regulacji miasta dla poprawy stosunków zdrowotnych.

Projekt ustawy o uwol-
nieniu od dodatku krajo-
wego i dodatków gmin-
nych do podatku domowo-
czynszowego tych budowli
w Krakowie, które będą
dla asanacji nowo wybu-
dowane w miejsce 294
domów przez Magistrat
wskazanych.

Pismem z dnia 23. marca 1905 oznajmiło Wydziałowi krajowemu c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych za pośrednictwem Prezydium c. k. Namiestnictwa, że przedłożenie tego projektu ustawy do Sankeyi jest obecnie przedwczesne, a to ze względu, że projekt ten powołuje się na ustawę państwową, która ma dopiero uwolnić budowle krakowskie od podatku domowo-czynszowego. Nadto wymienienia projekt ilości domów w liczbie 294, którymby to uwolnienie od autonomicznych dodatków miało przysługiwać, a dotąd w ogóle niewiadomo, czy całej tej liczbie i pod jakimi warunkami i ograniczeniami przyznanem zostanie uwolnienie od podatku domowo-czynszowego.

Wobec tego sądziło c. k. Ministerstwo, że byłoby wskazanem, aby tego projektu do Sankeyi nie przedstawiać, a natomiast

aby Wysoki Sejm w najbliższej sesyi uchwalił nowy projekt o całym ogólnem brzmieniu, któreby nie przesądzało przyszłej ustawy państwowej.

Wydział krajowy odpowiadał jednak, że nie podziela tego zapatrywania, że przeciwnie, jego zdaniem, uchwalony przez Wysoki Sejm projekt ustawy nie przesądza wcale postanowień przyszłej ustawy państwowej, owszem od dojścia do skutku takiej ustawy czyni zależnem wejście w życie ustawy krajowej, a liczbę domów uwolnić się mających od autonomicznych dodatków oznacza maksymalnie na 294. Wobec tego uprasza zatem Wydział krajowy o przedłożenie tego projektu do Najwyższej Sankeyi.

II. Inne sprawy departamentu II-go.

Uchwała w sprawie zamknięcia rachunków funduszy budżetem objętych za rok 1903.

Uchwałą z dnia 14. października 1904 udzielił Wysoki Sejm absolutoryum z rachunków funduszu krajowego, funduszy dotowanych ze skarbu krajowego, tudzież funduszy samoistnych budżetem objętych, złożonych za rok 1903, która to uchwała objęła także absolutoryum dla c. k. krajowej Rady szkolnej z działu wydatków krajowego funduszu szkolnego za tenże rok.

O tej uchwale zawiadomiono c. k. Radę szkolną krajową pismem z dnia 14. listopada 1904 l. 102769.

Petycja pierwszej galic. fabryki gotowej odzieży we Lwowie o subwencję.

Uchwałą z dnia 11. listopada 1904 przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do zbadania i załatwienia petycję Towarzystwa pierwszej galic. fabryki gotowej odzieży we Lwowie o subwencję.

Na wniosek krajowej Komisji dla spraw przemysłowych, której Wydział krajowy zbadanie petycji porучzył, a która stwierdziła, że przedsiębiorstwo jeszcze w życie nie weszło, Wydział krajowy odmówił powyższej prośbie.

Petycja Heleny Kwiatkowskiej o subwencję na pracownię krawatów we Lwowie.

Wskutek odstąpienia Wydziałowi krajowemu niezadowolonego przez Wysoki Sejm sprawozdania sejmowej komisji przemysłowej o petycji Heleny Kwiatkowskiej, o subwencję na pracownię krawatów we Lwowie, zarządził Wydział krajowy zbadanie tej petycji za pośrednictwem krajowej Komisji dla spraw przemysłowych.

Po tem zbadaniu. Wydział krajowy ze względu na bardzo małe rozmiary pracowni, na jej charakter przemysłu domowego, prośbę tę załatwił odmownie.

Petycja Spółki przemysłowej w Maniowcach o pożyczkę na piec kaflarski i Maryi Standejskiej, wdowy po instruktorze tkackim, o zapomogę.

Przy rozprawach nad rubryką XII. wydatków budżetu krajowego, uchwalił Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 11. listopada 1904 przekazać Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycję Spółki przemysłowej w Maniowcach o pożyczkę na piec kaflarski i Maryi Standejskiej, wdowy po instruktorze tkackim, o zapomogę.

Petycję tę po wysłuchaniu zdania z krajową komisją dla spraw przemysłowych załatwił Wydział krajowy odmownie.

Petycja Towarzystwa Tatrzańskiego w Krakowie o subwencję na cele roboty w Tatrach.

Uchwałą z 11. listopada 1904 przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do zbadania i zdania sprawy petycję Towarzystwa tatrzańskiego w Krakowie o subwencję na budowę hotelu przy Morskiem Oku.

W tym celu zażądał Wydział krajowy nadesłania sprawozdania Towarzystwa za rok 1904.

Pismem z 26. lutego 1905 zawiadomiło Towarzystwo, że przedłoży żądane sprawozdanie w ciągu miesiąca kwietnia. Sprawozdania tego jednak po dzień zamknięcia sprawozdania nie przedłożono.

Inne petycje przekazane Wydziałowi krajowemu zamiast Komisji budżetowej.

Uchwałą z 26. października 1904 przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu wszystkie petycje, które mogłyby obciążać budżet krajowy, od 26. października 1904.

W myśl tej uchwały otrzymał Wydział krajowy do załatwienia następujące petycje: Stowarzyszenia pracowni konfekcyi damskiej we Lwowie o subwencję, Filomeny Dziubińskiej o zapomogę, Michaliny Borowskiej o subwencję, Kuratoryi fundacyi Ozyasza Gottfelda o subwencję na szkołę handlową w Samborze.

Powyższe petycje po wysłuchaniu zdania z krajową komisją dla spraw przemysłowych załatwił Wydział krajowy odmownie.

Sprawa przeznaczenia części zysków tarnopolskiej Kasy oszczędności na rzecz szkoły stolarstwa w Tarnopolu

Uchwałą z dnia 11. listopada 1904 wezwał Wysoki Sejm ponownie c. k. Rząd do przyspieszenia załatwienia wniosków Kasy oszczędności co do przeznaczenia części zysków na rzecz krajowej szkoły stolarskiej w Tarnopolu.

Pismem z dnia 27. kwietnia 1905 L. 21744 przypomniał Wydział krajowy c. k. Namiestnictwu tę uchwałę.

Odpowiadając na to pismo, zakomunikowało nam c. k. Namiestnictwo w odezwie z 4. sierpnia 1905 L. 102768 pismo Wydziału Kasy oszczędności m. Tarnopola, wystosowane do miejscowego c. k. Starostwa, w którym to piśmie wspomniany Wydział oświadcza, iż w jego łonie powstała myśl przelania funduszy, przeznaczonych pierwotnie na założenie szkoły stolarskiej do funduszu budowy szkoły dla mechanicznego ślusarstwa, by w ten sposób umożliwić aktywowanie tego tak bardzo w tamtejszych stronach potrzebnego przemysłowego Zakładu naukowego.

Rezolucya do Rządu w sprawie ulg w opodatkowaniu i obłożeniu opłatami spirytusu denaturowanego.

Jak to już w zeszłorocznem sprawozdaniu Wydział krajowy przedstawił Wysokiemu Sejmowi, nie powzięło c. k. Ministerstwo skarbu i c. k. Ministerstwo kolei żadnej decyzji na uchwaloną przez Wysoki Sejm dnia 12. października 1903 rezolucję, żądającą zmienienia istniejących ustaw i rozporządzeń w opodatkowaniu spirytusu ze względu na zniżenie ceny spirytusu denaturowanego, a mianowicie co do zniesienia opłaty kontrolnej i poboru akcyzy miejskiej od spirytusu denaturowanego, oraz zniesienia taryfy kolejowej dla tego artykułu.

Dalsze przypomnienie tej sprawy c. k. Namiestnictwu zostało Wydziałowi krajowemu zwrócone z oznajmieniem, że odnośne Ministerstwa jeszcze decyzji nie powzięły. Wobec tego Wydział krajowy zaprzestał przypominania tej sprawy.

Fundacya ś. p. Teofila i Pauliny małż. Adamskich.

Fundacya ta została już ukonstytuowaną i weszła w życie. Konkurs ogłoszono w drugim półroczu 1904/5, nadanie nastąpi od początku roku 1905/6. Fundacya ta, obciążona częściowo dożywociem, ma dyspozycyjny dochód 2140 K. Z tej kwoty nadać ma Wydział krajowy stypendya wedle swego uznania, bacząc na to, iżby stypendya krajowe przynajmniej po 200 K., pozakrajowe przynajmniej po 400 K. rocznie wynosiły.

Stypendya te są przeznaczone na kształcenie młodzieży rękodzielniczej, a mianowicie dla młodzieńców urodzonych w Galicyi, wyznania rzymsko-katolickiego, narodowości polskiej, wykazujących wzorowe zachowanie się i dobry postęp. Pierwszeństwo służy urodzonym w Tarnowie i tamże w terminie pozostającym. Stypendyści mogą się kształcić w kraju, lub za granicą, praktycznie, albo też w szkołach zawodowych.

Sprawa rozdawnictwa stypendyów i pożyczek z fundacji ś. p. z hr. Golejewskich Czarkowskiej.

W zeszłorocznem sprawozdaniu zawiadomił Wydział krajowy Wysoki Sejm, że w sporze kuratora fundacji ś. p. z hr. Golejewskich Czarkowskiej z Wydziałem krajowym co do rozdawnictwa stypendyów i pożyczek z tej fundacji c. k. Trybunał administracyjny rozstrzygnął jedynie zasadniczą kwestyę sporną, t. j. orzekł, że kurator przy nadaniu stypendyów i pożyczek jest związany propozycją ternalną Wydziału krajowego, t. j. może wybierać kandydatów tylko w ternach umieszczonych, natomiast pozostawił nierozstrzygniętem zażalenie kuratora co do sposobu układania rzeczonych tern, zaznaczając, że wskutek orzeczenia zasadniczego powstał nowy stan prawny, wobec którego dopuszczalnem jest wznowienie sporu o sposób układania tern. Gdy w roku bieżącym Wydział krajowy przedłożył kuratorowi fundacji propozycyę ternalną dla rozdania wakujących stypendyów i pożyczek, kurator, mylnie interpretując umieszczenie jednego i tego samego kandydata w kilku ternach, nadał jednej i tej samej osobie po kilka rozmaitych stypendyów lub pożyczek. Wobec tego zwrócił Wydział krajowy uwagę kuratora, że kumulacya stypendyów i pożyczek jest przeciwną postanowieniom aktu fundacyjnego, że wybór kandydatów przez kuratora dokonany Wydział krajowy o tyle tylko uznaje za ważny, o ile wybranym kandydatom nadano po jednym stypendyem lub po jednej pożyczce, że skutkiem tego pozostają do nadania stypendya i pożyczki niewłaściwie po raz drugi lub trzeci tym samym osobom nadane i upraszał kuratora, aby dalszego wyboru dokonał w ciągu 14-stu dni.

Już po upływie tego terminu wniósł kurator przeciw powyższej rezolucyi Wydziału krajowego rekurs do c. k. Namieśtnictwa.

Wobec tego wstrzymał Wydział krajowy nadanie wakujących stypendyów w drodze dewolucyi i rekurs przedłożył c. k. Namiestnictwu do rozstrzygnięcia dnia 8. lipca 1904 l. 59316.

Fundacya stypendyjna Wystawy krajowej rolniczej i przemysłowej z r. 1877.

Z fundacji Wystawy krajowej rolniczej i przemysłowej z r. 1877, przeznaczonej dla rzemieślników i przemysłowców, którzy zawodowo już w kraju wykształceni, wiedzę swą i naukę za granicą uzupełnić pragną, pobierali w r. szk. 1904/5 stypendya po 800 K. rocznie: Feliks Gretscheł na studia ślusarskie w Wiedniu i Tadeusz Kwaśniewski na naukę zawodową w zakresie złotnictwa we Wiedniu.

Fundacya stypendyjna Franciszka Steczkowskiego z Jasła.

Stypendyum z fundacji Franciszka Steczkowskiego z Jasła w rocznej kwocie 200 K. posiadał w roku szkolnym 1904/5 Józef Paszkiewicz, nauczyciel krajowej szkoły szewskiej w Starym Sączu.

Fundacya stypendyjna ks. Wojciecha Michny.

Z fundacji stypendyjnej ks. Wojciecha Michny, przeznaczonej dla uczniów szkoły tkackiej w Krośnie pochodzących z Krościenka, pobierali w r. szk. 1904/5 stypendya o rocznych

200 K.: Ignacy Wawszkiewicz i Kazimierz Podkul, obaj uczniowie szkoły tkackiej w Krośnie.

Oddzielne sprawozdania departamentu II.

W oddzielnych przedłożeniach zdaje Wydział krajowy sprawę z czynności Departamentu II.:

- 1) o preliminarzu budżetu krajowego na r. 1906;
 - 2) o zamknięciu rachunków funduszu krajowego za r. 1904;
 - 3) w zakresie przemysłu krajowego łącznie ze sprawozdaniem kraj. komisji przemysłowej;
 - 4) w sprawach górniczych;
 - 5) w sprawach krajowej sprzedaży soli;
 - 6) w sprawie poboru kraj. opłaty spożywczej od piwa.
-

O d p i s

okólnika c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu we Lwowie z dnia 24. stycznia 1905 L. 2760 do wszystkich c. k. Dyrekcyi okręgów skarbowych, c. k. Administracyi podatków we Lwowie i w Krakowie, tudzież do c. k. Starostw i c. k. Urzędów podatkowych.

Z dniem 1. stycznia 1905 weszła w życie ustawa krajowa z 26. grudnia 1904 Dz. u. kr. Nr. 136 o pobieraniu odsetek zwłoki od nieuiszczonych w przepisanych terminach dodatków krajowych do podatków bezpośrednich. Trzy pierwsze paragrafy tej ustawy brzmią, jak następuje:

§. 1.

W razie nieuiszczenia dodatku krajowego, przypisanego do bieżącego bezpośredniego podatku państwowego, najpóźniej w 14 dni po upływie terminu wyznaczonego do płacenia podatków mają być pobierane na rzecz funduszu krajowego odsetki zwłoki od zaległego podatku krajowego, jeżeli całoroczna należitość w podatku państwowym, do którego dodatek ten jest przypisany, przenosi kwotę 100 Koron.

§. 2.

Przepisy prawne, obowiązujące przy odsetkach zwłoki od nieniszczonych w terminie bezpośrednich podatków państwowych, mają także zastosowanie przy obliczaniu, pobieraniu i ściąganiu odsetek zwłoki od zaległego dodatku krajowego.

§. 3.

Odsetkom zwłoki pobieranym z mocy tej ustawy służą przy ich ściąganiu te same prawa, jak i dodatkowi krajowemu, od którego te odsetki przypadają.

Odsetki zwłoki od nieuiszczonych w przepisanych terminach dodatków krajowych należy zatem pobierać tylko od kontrybuentów, opłacających dodatek krajowy, których łączna rządowa należitość roczna w jednym i tym samym rodzaju podatku (przy podatku gruntowym, domowo-klasowym i domowo-czynszowym po potrąceniu opustów według artykułu VIII. ustawy o podatkach osobistych) przekracza kwotę 100 koron. Wysokość rocznej kwoty dodatku krajowego nie ma żadnego znaczenia przy ocenianiu, czy odsetki zwłoki mają być pobierane od dodatku krajowego.

Od dodatku krajowego pobieranego podług idealnego (niepłatnego) podatku domowo-klasowego i domowo-czynszowego z domów uwolnionych czasowo w części lub w całości od podatku państwowego nie należy nigdy pobierać odsetek zwłoki, gdyż podatek ten, jakkolwiek bywa wymierzany, nie jest należitością rządową (§. 1. ustawy).

Odsetki zwłoki od zaległych dodatków krajowych mają być pobierane w takiej samej wysokości, jak odsetki zwłoki od zaległych podatków państwowych, zatem w myśl artykułu I. ustawy z dnia 23. stycznia 1892 Dz. p. p. Nr. 26 (Dz. rozp. Min. skarbu Nr. 11. z 1892 r.) od każdego 100 koron dodatku krajowego i za każdy dzień

zwłoki po 1:3 halerza od dnia następującego bezpośrednio po terminie płatności aż do zapłaty zapadłej należności.

Od rat dodatku krajowego, które do spłaty zapadły jeszcze przed wejściem w życie powyższej ustawy, tj. przed dniem 1. stycznia 1905, zatem od dodatków krajowych przypisanych do podatków za czas po koniec 1904 roku, jakoteż od dodatkowych przypisów tego dodatku, które dotyczą jeszcze podatków z okresu czasu po koniec roku 1904, zaprowadzonych powyższą ustawą, nie należy pobierać odsetek zwłoki.

Począwszy od roku 1905 mają urzędy podatkowe dla odsetek zwłoki od dodatków krajowych zakładać co roku osobną księgę główną na druku przepisany dla księgi głównej odsetki zwłoki od podatków stałych według wzoru VIII. do §. 3 pouczenia o zarachowaniu podatków stałych z 14. listopada 1903 L. 117.814 i w tym celu zmieniać odpowiednio napisy w nagłówku tego druku po lewej stronie, a mianowicie:

W przedziale poziomej „Podatek“ na „Dodatek krajowy“, w kolumnie 6-tej „roczna należność podatku“ na „roczna należność dodatku krajowego“.

Podstawę do corocznego zakładania tej księgi stanowić będzie zawsze księga główna odsetek zwłoki od podatków stałych względnie indeks kartkowy wszystkich do opłacenia odsetek zwłoki obowiązanych kontrybuentów, który zaprowadzony został tutejszem rozporządzeniem z dnia 18. listopada 1904 L. 56.968 (dodatek do Dz. rozp. skarbowych Nr. 21).

Przy prowadzeniu, zamykaniu i wykazywaniu końcowych sum zamknięcia tejże księgi głównej do rachunku rocznego podatków stałych, jakoteż przy poborze, zarachowaniu i wykazywaniu wszelkich obrotów odsetek od dodatku krajowego mają urzędy podatkowe stosować się ściśle do postanowień zawartych w pouczeniu o zarachowaniu podatków stałych z dnia 14. listopada 1903 L. 117.814, o ile się odnoszą do odsetek zwłoki od podatków stałych.

Przy nowym nakładzie druków według wzorów dołączonych do powołanego wyżej pouczenia ustanowione będą w celu wykazywania obrotów odsetek zwłoki od dodatków krajowych osobne kolumny z napisem „lata ubiegłe“ i „rok bieżący“.

Na razie należy aż do wyczerpania pierwotnych druków używać w tym celu osobnych wolnych kolumn, zaopatrując je w odpowiednie napisy, a to:

na druku wzór	X.	kolumn . . .	16. i 17.
„ „ „	XI. i XIV.	„ . . .	17. i 18.
„ „ „	XII.	„ . . .	21. i 22.
„ „ „	XIII. i XVII.	„ . . .	18. i 19.
„ „ „	XV.	„ . . .	19. i 20.
„ „ „	XVI.	„ . . .	41. i 42.
„ „ „	XVIII.	kolumny . . .	17.
„ „ „	XX.	względnie XXI. kolumn	73. i 74.
„ „ „	XXII.	(wykaz zrealizowanych rozporządzeń względnie rachunek roczny, dział: podatek gruntowy) kolumn	36. i 37.
„ „ „	XXIV.	kolumny	17.
„ „ „	XXV.	„	29.
„ „ „	XXVI.	kolumn	67. i 68.

Wyniki przychodów względnie rozchodów w odsetkach zwłoki od dodatków krajowych należy przy miesięcznem zamknięciu rachunków przenosić z dziennika podatków stałych (tak samo jak dodatek krajowy) do dziennika konto-korrente i uwiadczać tamże pod osobnemi pozycjami w kolumnie przedmiotowej wyniki za lata ubiegłe oddzielnie od wyników za rok bieżący.

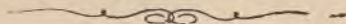
SPRAWOZDANIE

z czynności

Departamentu III. ===
=== Wydziału krajowego

za czas

od 1. sierpnia 1904 po koniec czerwca 1905.

Departament III.

Szef departamentu: Dr. Tadeusz Pilat, Członek Wydziału krajowego; jego zastępca: Stanisław Jędrzejowicz.

Sprawy kultury krajowej i melioracye. Szkoły rolnicze. Sprawy hodowli. Bank krajowy. Sprawy kredytu rolniczego i włościańskiego. Organizacya Spółek oszczędności i pożyczek i innych stowarzyszeń rolniczych. Sprawy agrarne. Krajowy skład publiczny w Krakowie.

Departament przedkłada osobne sprawozdania w następujących przedmiotach:

1. Sprawozdanie o krajowych zakładach naukowych rolniczych, gorzelni, folwarku w Dublanach, tudzież o krajowych doświadczalnych stacyach rolniczych w Dublanach i we Lwowie
2. Sprawozdanie o krajowej średniej szkole rolniczej i folwarku w Czerlichowie.
3. Sprawozdanie o krajowej szkole gospodarstwa lasowego we Lwowie.
4. Sprawozdanie o krajowych niższych szkołach rolniczych.
5. Sprawozdanie o krajowej szkole ogrodniczej w Tarnowie.
6. Sprawozdanie o krajowym Zakładzie sadowniczym w Zaleszczykach i podniesieniu sadownictwa w kraju.
7. Sprawozdanie z czynności odnoszących się do podniesienia gospodarstwa nabiałowego i o szkole mleczarskiej w Rzeszowie.
8. Sprawozdanie o krajowych szkołach zimowych i o czynnościach nauczycieli wędrownych.
9. Sprawozdanie z czynności dotyczących podniesienia hodowli bydła.
10. Sprawozdanie w przedmiocie podniesienia chowu koni.
11. Sprawozdanie o Banku krajowym.
12. Sprawozdanie o zmianie statutu Banku krajowego.
13. Sprawozdanie z czynności biura patronatu Wydziału krajowego nad spółkami oszczędności i pożyczek.
14. Sprawozdanie o krajowym publicznym Składzie w Krakowie.
15. Sprawozdanie o subwencji dla targowicy eksportowej bydła i trzody w Krakowie.
16. Sprawozdanie o włościach rentowych.
17. Sprawozdanie w sprawie parcelacji.
18. Sprawozdanie o melioracyach.
19. Sprawozdanie o regulacji rzek kanałowych.
20. Sprawozdanie o budowie dróg wodnych.
21. Sprawozdanie o czynnościach agrarnych (komasacya gruntów).
22. Sprawozdanie o pożyczkach bezprocentowych na drenowanie.
23. Sprawozdanie o zmianie §. 47. kraj. ustawy wodnej.

Ustawy i uchwały wymagające najwyższej Sankcyi lub zatwierdzenia c. k. Rządu.

Ustawa o tworzeniu włości rentowych.

Najwyższem postanowieniem z dnia 17. lutego 1905 została sankcyonowana ustawa o „tworzeniu włości rentowych“, uchwalona przez Wys. Sejm na posiedzeniu z dnia 31. października 1904. O tem został Wydział krajowy zawiadomiony odezwą Prezydium c. k. Namiestnictwa z dnia 7. marca 1905. r. L. 2634/pr.

O czynnościach dalszych zmierzających do wprowadzenia tej ustawy w życie, przedkłada Wydział krajowy osobne sprawozdanie.

Ustawa o
tępieniu my-
szy pol-
nych.

Uchwalony przez Wys. Sejm projekt ustawy „o tępieniu myszy polnych“ został przedłożony pismem Marszałka krajowego z dnia 12. listopada 1903. r. L. s. 2075. c. k. Prezydium c. k. Namiestnictwa z prośbą o przedstawienie go do Najwyższej Sankeyi. Do chwili wygotowania niniejszego sprawozdania nie otrzymał Wydział krajowy wiadomości ani o przeszkodach, któreby zdaniem c. k. Rządu miały stać w drodze udzieleniu Sankeyi, ani o jej udzieleniu.

Ustawy
i uchwały
w sprawach
regulacyi
rzek i me-
lioracyi.

O uchwalonych przez Wys. Sejm projektach ustaw o: 1) regulacyi Wereszycy, 2) uzupełnieniu regulacyi Wisłoka i Pielnicy, 3) osuszeniu bagien ziemskich i 4) o regulacyi górnej Trześniówki, zdaje Wydział krajowy sprawę w przedłożeniu „o popieraniu kultury krajowej na polu budowl wodnych“.

Inne uchwały Wysokiego Sejmu, przekazane wnioski i petycje, tudzież ważniejsze sprawy z zakresu działania Departamentu.

Wniosek
w sprawie
krajowej
ustawy la-
sowej.

Jak w zeszłorocznem sprawozdaniu przedstawiono, postanowił Wydział krajowy uchwałą swą z dnia 1. lutego 1904 r. LW. 85748 903 przed przedłożeniem Wys. Sejmowi projektu ustawy lasowej, — co zostało Wydziałowi krajowemu polecone uchwałą Wys. Sejmu z dnia 18. września 1903 r. powziętą w załatwieniu sprawozdania Komisji gospodarstwa krajowego o wniosku p. Gniewosza z projektem ustawy lasowej, — zasięgnąć opinii c. k. Rządu o projekcie ustawy lasowej wypracowanym przez posła Gniewosza, niemniej jak o projekcie takiej ustawy przedłożonym Wys. Sejmowi w r. 1901.

Mimo kilkakrotnych odezwo Wydziału krajowego do Prezydium c. k. Namiestnictwa, któremi Wydział krajowy sprawę tę przypominał i ważność jej wykazywał i mimo takichże przedstawień ze strony c. k. Prezydium Namiestnictwa, nie objawiły dotąd interesowane Ministerstwa swych zapatrywań w tej sprawie. Wobec tego Wydział krajowy nie może także w tym roku przedłożyć Wys. Sejmowi wniosków w tej doniosłej dla krajowego gospodarstwa sprawie, sądzi, bowiem że podjęcie tak ważnej reformy ustawodawczej bez uprzedniego porozumienia się z c. k. Rządem nie mogłoby skutecznie sprawy naprzód posunąć.

Uchwała
przekazująca
wniosek p.
Merunowicza
w sprawie
budowy gma-
chów pu-
blicznych.

O wykonaniu uchwały Wys. Sejmu z dnia 11. listopada 1904, którą Wys. Sejm przekazał Wydziałowi krajowemu wniosek p. Merunowicza w sprawie budowy gmachów publicznych z poleceniem, by o nim złożył swe sprawozdanie na najbliższej sesji po porozumieniu się z Zarządem Banku krajowego, zdaje Wydział krajowy sprawę w przedłożeniu o „zmianach statutu Banku krajowego“.

Uchwała po-
lecająca
wdrożenie
rokowań z c.
k. Rządem
w sprawie
przyznania ze
Skarbu pań-
stwa fundu-
szów na środ-
ki tępienia
myszy pol-
nych.

Uchwałą powziętą na posiedzeniu z 12. listopada 1904 polecił Wys. Sejm Wydziałowi krajowemu, by „bezwzględnie przeprowadził z c. k. Rządem rokowania w sprawie przyznania ze skarbu Państwa odpowiednich datków na cel utworzenia funduszu na środki tępienia myszy polnych“ i upoważnił Wydział krajowy, „by w preliminarzu budżetu funduszu krajowego na rok 1906 wstawił na cele akcyi tępienia myszy polnych taką kwotę, jaka w rokowaniach z c. k. Rządem wyznaczoną zostanie na ten cel z funduszu Państwa.“

W wykonaniu tej uchwały zwrócił się Wydział krajowy pismem z dnia 4. marca 1905. r. LW. 116198 04 do c. k. Namiestnictwa i opierając się na dotychczasowych kosztach tępienia myszy polnych, obliczył, iż celem skutecznego zwalczania tych szkodników potrzeba corocznie dotować fundusz na

ten cel przeznaczony przynajmniej kwotą 16000 koron. Oświadczając gotowość wstawiania połowy tej kwoty w preliminarze wydatków funduszu krajowego, upraszał Wydział krajowy c. k. Namiestnictwo o wyjednanie u Rządu przyznania na ten cel takiej samej kwoty. Do chwili wygotowania niniejszego sprawozdania nie otrzymał Wydział krajowy odpowiedzi na powyższe pismo, a wobec tego jakoteż wobec faktu, iż z dawniej przez Wys. Sejm uchwalonych funduszków ma Wydział krajowy zaoszczędzone dostateczne na wypadek wystąpienia myszy środki, nie preliminaruje Wydział krajowy na r. 1906 żadnego wydatku na cel tępienia myszy polnych.

Uchwałą z dnia 20. października 1903 przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu wniosek p. Żardeckiego, żądający zmian ustawy łowieckiej, „do zładania, czy nie załodził potrzeba zmian ni-których postanowień obowiązującej dziś ustawy łowieckiej.“

Uchwała
przekazująca
wniosek p.
Żerdeckiego
w sprawie
zmiany usta-
wy łowczej.

Wydział krajowy nie będąc powołanym do wykonywania ustawy łowieckiej, nie mógł z bezpośredniego swego doświadczenia wyrazić o jej zastosowaniu w praktyce sądu, opartego na szczegółowej znajomości faktów. Skoro zaś jedynie taki sąd wypływający z rzeczowej analizy faktów, może być podstawą reformy ustaw administracyjnych, więc musiał się Wydział krajowy postarać przede wszystkim o potrzebne urzędowe informacye. W tym celu ułożył Wydział krajowy szczegółowy kwestyonaryusz, dotyczący stosowania ustawy łowieckiej i jej skutków dla ludności wiejskiej, przedłożony już Wys. Sejmowi w zeszłorocznym sprawozdaniu z czynności i przesłał go c. k. Prezydium Namiestnictwa z prośbą o zarządzenie wypełnienia przez c. k. Starostwa.

Materyał dostarczony przez wypełnienie kwestyonaryusza znajduje się w Wydziale krajowym i został już uporządkowany i zestawiony w tablicach.

Najważniejsze daty sumaryczne zestawione na podstawie tego materyału dają się ująć w następujące zestawienie :

W całym kraju ustanowiono okręgów polowania **s a m o d z i e l n e g o** : 3246, **g m i n n e g o** : 5233. Przytem zastosowano postanowienie §. 8. ustawy łowieckiej o złączeniu przymusowem obszaru polowania gminnego z obszarem polowania samodzielnego w 71 wypadkach, postanowienie zaś tego § u ustawy o ustanowieniu wspólnego obszaru polowania na podstawie zgodnego życzenia gmin i obszarów dworskich w 59 wypadkach.

Postanowienie §-u 11. ustawy łowieckiej o wcieleniu do okręgów samodzielnego polowania ułamków okręgów polowania gminnego, zastosowano w 201 wypadkach.

Przeciwko skutecznym podziałom okręgów polowań wniesiono ze strony gmin 28 zażaleń, ze strony zaś obszarów dworskich 37.

Czynsze roczne za wydzierżawienie okręgów polowań gminnych wynosiły ogółem w kraju 180.631 K. 81 gr.

Zgłoszeń do licytacji na polowania gminne odrzucono z powodu niezdolności kompetentów określonej w §. 15. ustawy łowieckiej 33. Rekursów do c. k. Starostw przeciwko aktom licytacji wpłynęło 80, a z nich niewzględniono 28.

Przedłużono dzierżawy okręgów polowań bez rozpisania ponownej licytacji na nowy okres dzierżawy w 887 wypadkach stosownie do postanowień §. 29. ustawy łowieckiej.

Odebrano nieuprawnionym do polowania 1936 strzelb.

Ukarano za stawianie łapek na zwierzynę 85 razy.

Wniesiono do c. k. Starostw doniesień o szkodach zrządzonych przez szkodliwą zwierzynę (dziki) 590. Skutkiem tych doniesień :

Starostwa uznały właściciela lub dzierżawcę polowania odpowiedzialnym za szkody zrządzone w 60 wypadkach, a wypłacone poszkodowanym wynagrodzenia wynosiły 7.483 K.

Starostwa wydały bezpłatnych certyfikatów myśliwskich dla tępienia szkodliwej zwierzyny sztuk : 1878.

Starostwa zarządziły 347 obław na dziki, z których 316 nie przyniosło żadnego skutku.

Wydział krajowy zamierza materiał zebrany przedstawić konferencji, której zakomunikuje sformułowane na podstawie materiału pytania co do potrzeby zmiany poszczególnych postanowień ustawy łowieckiej.

Rozdawnictwo pożyczek z funduszu pożyczkowego dla przemysłu rolniczego.

W okresie czasu objętym niniejszem sprawozdaniem przedstawia się stan funduszu pożyczkowego dla przemysłu rolniczego, jak następuje:

Sumy dochodów i wydatków funduszu w r. 1904 przedstawione szczegółowo w zamknięciu rachunkowym tegoż funduszu, przedłożonem Wys. Sejmowi osobno, podajemy tu jedynie ogólnie. Wynoszą one wedle tegoż zamknięcia:

I. Dochody wraz z pozostałością kasową, czyli zapasem gotówki ulokowanym z końcem r. 1903 w Banku krajowym 232.766 koron 56 groszy (a wchodzą w nie zwroty udzielonych z funduszu pożyczek, odsetki od nich, odsetki zwłoki, odsetki od lokacyi w Banku krajowym i zwroty podatkowe.)

II. Wydatki wyniosły ogólną sumę: 164.149 K. 56 gr. (a złożyły się na nią wypłacone pożyczki, podatki, koszta administracyjne i odpisy, o których poniżej jeszcze wspominamy).

Z porównania sumy dochodów	232.766 K. 56 gr
Z sumą wydatków	164.149 „ 56 „

Wynika zapas gotówki 68.617 K. — gr.

który z końcem roku 1904. ulokowany był w Banku krajowym.

Należitości czynne z tytułu udzielonych pożyczek wynosiły z końcem r. 1904 w 99 pożyczkach 500.297 K. 58 gr., suma ta więc wraz z zapasem gotówki z końcem roku uzyskanym stanowi stan czynny funduszu który wynosi 568.914 K i 58 gr.

Wedle rachunku za pierwsze półrocze r. 1905. przedłożonego przez Bank krajowy, podać możemy następujące cyfry odnośnie do tego okresu czasu:

D o c h o d y :

1. Zwroty udzielonych pożyczek i odsetki od nich	44.417 K. 50 gr.
2. Odsetki od lokacyi w Banku krajowym	1.045 „ 54 „
3. Zapas gotówki przeniesiony z 31 grudnia 1903.	68.617 „ — „
Suma dochodów	114.080 K, 04 gr.

W y d a t k i :

1. Wypłata pożyczek	36.556 K. 66 gr.
2. Podatki i koszta administracyjne	210 „ 38 „

Suma wydatków 36.767 K. 04 gr.

Z porównania dochodów z wydatkami wynika pozostałość w kwocie 77.313 K., która została ulokowana w Banku krajowym na rachunek funduszu.

Od dnia 30. czerwca 1904 r., po który to termin sięgało sprawozdanie przedłożone Wysokiemu Sejmowi w roku zeszłym, do dnia 30 czerwca 1905 r., wniesiono do Wydziału krajowego 23 podań o pożyczki z funduszu pożyczkowego dla przemysłu rolniczego. Suma żądanych w tych podaniach pożyczek wynosiła: 416.700 K. a żądania te odnosiły się do następujących gałęzi przemysłu rolniczego:

I. Na rozszerzenie fabryki konserw i suszonych owoców i jarzyn żądano w 1 podaniu 150.000 K.

II. Na fabryki rurek drenarskich już to połączonych z cegielniami lub fabrykami dachówek, już to mających się wyłącznie zajmować wyrobem rurek. żądano w 4 podaniach: 70.000 K.

III. Na założenie mleczarni bądź spółkowych, bądź stanowiących własność i przedsiębiorstwo jednostek, żądano w 8 podaniach: 99.500 K.

IV. Na przedsiębiorstwa ogrodniczo-sadownicze, żądano w 3 podaniach: 4000 K.

V. Na kulturę torfowisk, żądano w 2 podaniach: 3000 K.

VI. Na rozszerzenie cegielni, żądano w 1 podaniu: 2000 K.

VII. Na założenie stawu, żądano w 1 podaniu: 4000 K.

VIII. Na wyrób nowo wynalezionej maszyny rolniczej, żądano w 1 podaniu: 2.200 K.

IX. Na rozszerzenie przedsiębiorstwa handlowo rolniczego, żądano w 1 podaniu: 80.000 K.

X. Na założenie magazynu Spółki rolniczej magazynowej, żądano w 1 podaniu: 2000 K.

Wszystkie powyższe podania załatwił Wydział krajowy w zaznaczonym okresie czasu, uwzględniając z nich 16, odrzucając zaś 7. Suma żadanego kredytu w 16 uwzględnionych podaniach wynosiła 209.500 K. a została zredukowaną do kwoty udzielonych pożyczek: 179.500 K. tak, że miasto żadanego kredytu przyznał tu Wydział krajowy tylko 85·20% żądanej sumy ogólnej, dokonał więc ogólnej redukcji żądań jedynie o 14·80%. Suma żadanego kredytu w 7 podaniach załatwionych odmownie, wynosiła: 207.200 K., co stanowiło 49·72% całego żadanego w omawianym okresie czasu kredytu.

W załatwieniu podań uwzględnionych przyznano pożyczki:

I. Na założenie fabryki rurek drenarskich, cegielni w połączeniu z młynem wodnym: (Spółce rolniczej w Albigowej) pożyczkę w kwocie 20.000 K., a gdy podania w tej kategorii w liczbie 4, przedstawiały sumę żądań 70.000 K., przeto zredukowano żądania o przeszło 71%.

II. Na założenie mleczarni przyznano 8 pożyczek w łącznej sumie 89.500 K., gdy zaś w ogóle podań o pożyczki na cele mleczarskie było 8 z łącznym żądaniem kredytu w sumie 99.500 K., w dziale tym więc zredukowano żądanie tylko o 10·6%.

III. Na przedsiębiorstwa ogrodniczo-sadownicze przyznano 2 pożyczki w łącznej sumie 3000 K. a gdy ogólne żądanie w 3 podaniach wynosiło 4000 K. przeto uwzględniono — odrzucając jedno podanie, 75% żądania.

IV. Na kulturę torfowisk przyznano 2 pożyczki zawiązanym spółkom kultury torfowisk w Chochołowie i Stojanowie i uwzględniono żądanie zgłoszone w pełnej mierze.

V. Na rozszerzenie cegielni włociańskiej, przyznano jedną pożyczkę w kwocie 2000 K., a że wpłynęło tu tylko to 1 podanie, uwzględniono więc żądanie w pełnej mierze.

VI. Na rozszerzenie przedsiębiorstwa handlowo-rolniczego przyznano pożyczkę w kwocie 60.000 K., a gdy żądanie w tej kategorii wynosiło 80.000 K., przeto wyniosła redukcja: 25% pierwotnego żądania.

VII. Na założenie rolniczej Spółki magazynowej w Zassowie przyznano pożyczkę 2000 K., uwzględniając przedstawione w podaniu żądanie w całej pełni.

Na cyfrę 7 podań nie uwzględnionych złożyły się: 1) podanie z żądaniem 150.000 K. na rozszerzenie fabryki konserw i suszonych jarzyn i owoców, którego Wydział krajowy nie mógł uwzględnić jedynie ze względu na rozporządzalną gotówkę funduszu pożyczkowego, która tak wysokiej pożyczki udzielić nie pozwalała; 2) trzy podania o pożyczki na założenie fabryk rurek drenarskich, połączonej z cegielniami; 3) jedno podanie o pożyczkę na cele założenia sadu; 4) jedno podanie na założenie stawu i gospodarstwa rybnego i wreszcie: 5) jedno podanie na wyrób maszyny rolniczej. Podań tych nie uwzględnił Wydział krajowy, trzymając się zasad wyłuszczonych w weszłorocznym sprawozdaniu o niniejszym przedmiocie.

Splata pożyczek dotąd udzielonych odbywa się, wyjąwszy nieliczne wypadki, prawidłowo i regularnie.

Z 2 pożyczek, o których w zeszłorocznym sprawozdaniu nadmieniono, iż zachodzi obawa straty z powodu złego stanu finansowego przedsiębiorstw, na które były udzielone, postanowił Wydział krajowy odpisać jedną a mianowicie pożyczkę udzieloną „Spółce owocarskiej“ w Nadwornie. Strata, którą fundusz poniósł wskutek tego odpisania, wynosi 2000 K. Odpisanie było uzasadnione niemożnością ściągnięcia kwoty z członków tej spółki, włościan, bez narażenia ich na ruinę finansową.

Pomoc kra-
ju z powodu
kłęski posu-
chy w r. 1904.

Na posiedzeniu w dniu 13. października 1904 r. Wysoki Sejm na wniosek komisji budżetowej powziął uchwały, dotyczące udzielenia pomocy ze strony kraju ludności nawiedzanej zeszłoroczną kłeską posuchy. Mianowicie upoważnił Wysoki Sejm Wydział krajowy:

1) do przyjęcia imieniem kraju gwarancyi do wysokości jednego miliona koron za spłatę pożyczek, zaciąganych przez powiaty lub gminy, celem udzielania pomocy rolnikom, dotkniętym kłeską posuchy w r. 1904;

2) i do użycia reszty funduszu zapomogowego, wyznaczonego uchwałą z 26. października 1903., na udzielenie pomocy okolicom, dotkniętym brakiem paszy w taki sposób, jaki Wydział krajowy za odpowiedni uzna.

W wykonaniu pierwszej uchwały zawiadomiliśmy wszystkie Wydziały powiatowe okólnikiem z dnia 7. grudnia 1904 r. LW. 102201, pod jakimi warunkami udzielać będziemy gwarancyi kraju za pożyczki, które mają być zaciągnięte przez powiaty lub przez gminy dla poratowania miejscowej ludności. Pozostawiając dowolny wybór instytucji finansowej, w którejby tego rodzaju pożyczka miała być zaciągnięta, zważyliśmy tylko na to, aby żądany procent od tych pożyczek nie był zbyt wysoki. W tym celu porozumiał się nawet Wydział krajowy z Dyrekcją Banku krajowego, pragnąc, aby w pierwszym rzędzie w tej instytucji mogły znaleźć interesowane strony kredyt łatwy i na dogodnych warunkach. To też w przeważnej liczbie wypadków przy zaciąganiu pożyczek korzystano z tego źródła.

Sądząc ze sprawozdań Wydziałów powiatowych, z licznych petycji wnoszonych do Wysokiego Sejmu i do Wydziału krajowego, w których rozmiary kłęski spowodowanej posuchą były przedstawione w zastraszający sposób, a potrzeba udzielenia zapomóg czy pożyczek uznana za konieczną i na miliony obliczoną, przypuszczał Wysoki Sejm, że w takich warunkach wiele powiatów i gmin skwapliwie zechce skorzystać z dobrodziejstwa gwarancyi. Tymczasem okazało się, że liczba zgłoszeń była stosunkowo niewielką, a suma pożyczek zaciągniętych na tej podstawie dosięgła zaledwie 1/6 części kwoty wyznaczonej w tym celu przez Wysoki Sejm.

Jakkolwiek skutki posuchy okazały się mniej dotkliwe, jak się na to w samych początkach kłęski zносиło, to jednak nie do tego stopnia, ażeby można było przypuszczać, że tą skromną kwotą pożyczek zdołano już zaspokoić najkonieczniejsze potrzeby, ale raczej, przyczyny nie wyzyskania tej pomocy szukałoby należało w tem, że po większej części powiaty, dla których była przeznaczoną, nie mogły, czy nie chciały zaciągać nowych pożyczek, będąc już nadmiernie obciążonymi skutkiem dawniejszych zobowiązań i kłesk poprzednich. Wśród gmin zaś wiejskich w ogółności jeszcze mniejsza była skłonność do zaciągania pożyczek, za które musiałyby następnie odpowiadać bez względu na to, czy ich członkowie uiściliby się w terminie lub nie. Dalszym powodem, dlaczego ludność domagająca się pożyczek, nie korzystała z nich przy tem ułatwieniu, był obowiązek opłacania procentów, od którego gwarancya bynajmniej nie uwalniała jeszcze, ten zaś warunek — pomimo potrzeby zdecydował w wielu wypadkach o niezaciąganiu pożyczki. Że tak było w istocie, najlepszym na to dowodem powiat Jarosławski, z którego początkowo zgłosiły się prawie wszystkie gminy do Wydziału krajowego, opierając się na mylnej informacji, że pożyczki z powodu posuchy będą bezprocentowe, z chwilą zaś, skorośmy sprostowali tę omyłkę, żadna

gmina z tego powiatu nie korzystała z samej tylko gwarancyi. W każdym razie podobny fakt mógł nas tylko upewnić o tem, że potrzeba zaciągnięcia pożyczek w tej okolicy nie musiała być do tego stopnia gwałtowną, skoro obowiązek opłacania małych procentów powstrzymał ludność od tej konieczności.

Dalszą jeszcze przyczyną, dla której w ograniczonej mierze skorzystały powiaty i gminy w gwarancyi kraju była także okoliczność, że z inicjatywy JEKsc. p. Namiestnika przy pomocy funduszków rządowych oba krajowe towarzystwa rolnicze i towarzystwo kółek rolniczych przy udziale Wydziału krajowego a właściwie bióra patronatu spółek Raiffeisena zorganizowały akcyę pomocniczą celem sprowadzenia paszy pod najprzystępniejszymi warunkami. Również i ilość pożyczek w obrębie spółek Raiffeisenowskich wzrosła w tym czasie znacznie, chroniąc ludność od nieuniknionej w innym razie lichwy.

Ogółem udzielił Wydział krajowy gwarancyi za pożyczki w sumie 176.479 K. a mianowicie:

a) za pożyczki zaciągnięte przez Wydziały powiatowe ;	
1) w Nowym Targu	50.000 K,
1) w Limanowej	12.000 "
3) w Rzeszowie -	20.000 "
4) w Wieliczce I-sza	25.000 "
5) w Wieliczce II-ga ,	6.000 "
Razem	113.000 K.

b) Za pożyczki zaciągnięte przez Zwierzchności gminne:

1) dla 11-tu gmin powiatu Rawskiego (Bełzec 2000, Einsingen 4.000, Werchrata 2.000, Dziewięcierz 5.000, Sałasze 4.000, Biała piaskowa 1600, Wulka mazowiecka 3.000, Zaborze 5.000, Hucze 10.000 Hołe rawskie 4000, Wulka 7.000) 47,600 K.	
2) dla jednej gminy (Mokrotyn kolonia) powiatu Żółkiewskiego	1000 K.
3) dla jednej gminy (Mileza) pow. Sanockiego	4000 K.
4) dla jednej gminy (Janów) pow. Samborskiego	1600 "
5) dla 2-óch gmin (Oskrześnice 6000 i Hrehorów 600) powiatu Rohatyńskiego	6600 "
6) dla 2-óch gmin (Zelezyna 1100 i Facimiech 1570) powiatu Wielickiego	2670 "
Razem	63.470 K

Pożyczki dla Wydziału powiatowego w Nowym Targu (50.000), Wieliczki II-ga (6.000 K.) jak nie mniej dla jednej gminy w pow. Samborskim (1600 K.) i dla dwóch gmin w pow. Wielickim (2670 K.), zaciągnięte zostały w tamtejszych powiatowych Kasach oszczędności, inne zaś w łącznej kwocie 116.200 K. w Banku krajowym.

Zapomóg w gotówce nie udzielał Wydział krajowy w r. 1904. Wprawdzie upoważnieni zostaliśmy przez Wysoki Sejm do zużycia na doraźne zapomogi reszty funduszu zapomogowego z r. 1903, jednakże po zrealizowaniu pożyczki stanowiącej ten fundusz, okazało się zrazu że żadnego zaoszczędzenia nie było, później zaś przy sposobności zamknięcia rachunków z wiosną r. 1905, wystąpiła stosunkowo nie wielka pozostałość, jak to wykazuje następujące zestawienie:

W myśl uchwał Wys. Sejmu z d. 23. i 26. października 1903 zaciągnął Wydział krajowy w Banku krajowym 4% pożyczkę komunalną (IV. emisji) w nominalnej wartości 850.000 K. a mianowicie:

a) na zasiłki i bezprocentowe pożyczki dla ludności dotkniętej klęskami elementarnymi w r. 1903 700.000 K.

b) na podwyższenie wałów nadwiślańskich 150.000 K.

Po zrealizowaniu tych pożyczek po kursie 98 za 100, po straceniu brakującego za 15 dni kuponu, opłat i t. d., uzyskano gotówkę na fundusz zapomogowy zamiast 700.000 K. tylko 684.805 K. 34 gr.; z tego pokryto następujące wydatki:

a) wygotowanie obligacyi	.	.	.	700 K. — gr.
b) stemple	.	.	.	4.682 " 67 "
c) kaucya	.	.	.	2.305 " 88 "
Razem	.	.	.	7.688 K. 55 gr.,

czyli że pozostała w gotówce na zapomogi i pożyczki w r. 1903 kwota 677.116 K. 79 gr., z której wydano w latach 1903 i 1904:

na pożyczki	.	.	.	401.000 K. — gr.
„ bezzwrotne zasiłki	.	.	.	218.093 " 85 "
„ roboty melioracyjne	.	.	.	49.476 " 57 "
„ inne	.	.	.	151 " 38 "
Razem	.	.	.	668.721 K. 80 gr.

a zatem przy zamknięciu rachunków za r. 1904 okazała się pozostałość 8.394 K. 99 gr., która w ciągu r. 1905 powiększy się skutkiem zwrotu zapłaconej należitości stemplowej wraz z narosłym procentem o 4.747 K. 50 gr. i skutkiem zwrotu kaucyi o 2.305 K. 88 gr., łącznie zatem wzrośnie o 7.053 K. 38 gr. i wynosić będzie 15.448 K. 37 gr. Kwota ta przeniesiona do rachunku na r. 1905 stanowi fundusz potrzebny Wydziałowi krajowemu w razie nieprzewidzianych wypadków i klęsk elementarnych jak gradów, pożarów itd.

Nie mogąc gminom ani powiatom udzielać w r. 1904 pomocy doraźnej, zawiadomiliśmy o tem Wydziały powiatowe w okólniku z dnia 7. grudnia 1904 r. LW. 102.201. Prośby, jakie pomimo tego nadechodziły co prawda w niezbyt wielkiej ilości, o ile tylko zasługiwały zdaniem naszym na przychylne załatwienie, odstępowaliśmy z poparciem c. k. Prezydium Namiestnictwa, celem przyznania zapomóg z państwowego funduszu zapomogowego.

Najcięższa dla rolników chwila, jakim bywa zazwyczaj przednowek zwłaszcza po roku klęski elementarnej, nie wystąpił w tym roku zbyt groźnie, w każdym razie nie w tym stopniu, jak się tego powszechnie obawiano. Wy tłumaczyć to należy tą okolicznością, że z powodu klęski posuchy w r. 1904 największy niedostatek okazał się w paszach, te zaś skutkiem sprzyjającej wiosny w roku 1905 dały zbiory wczesne i dobre a tem samem w najkrytyczniejszej chwili wyratowały nie jedno drobne gospodarstwo hodowlane od zagrażającej mu ruiny. W wiosennych sprawozdaniach Wydziałów powiatowych o stanie zasiewów i o ekonomicznem położeniu powiatów, jakie nam co roku bywają nadsyłane przez Wydziały powiatowe, nie znaleźliśmy w tym roku żadnych uzaleń na brak ziarna do siewu i na wyżywienie ludności.

Petycje Wydziałów powiatowych i gmin, przekazane nam przez Wys. Sejm do załatwienia, mógł Wydział krajowy uwzględnić tylko przy sposobności udzielenia gwarancyi za pożyczki, zwłaszcza że nie było powodu do wyjątkowego traktowania petentów.

Stypendya:

a) dla kandydatów kształcących się na nau czycieli Kraj. szkół rolniczych.

Z funduszków uchwalonych przez Wys. Sejm w rubr. X. budżetu krajowego na rok 1904 w kwocie 10.000 K. i na rok 1905 w kwocie 8.000 K., pobierali w okresie sprawozdawczym stypendya następujący kandydaci:

Witold Obrąpalski, b. uczeń instytutu agronomicznego w Berlinie i zarządcą majątku Kijewo w Poznańskim, otrzymał stypendyum w kwocie 2.000 K. na uzupełnienie fachowych studyów na uniwersytecie berlińskim w czasie od kwietnia 1904 do lutego 1905 z szczególnem uwzględnieniem chowu zwierząt gospodarskich. Po złożeniu w lutym b. r. w Berlinie egzaminu, wstąpił p. Obrąpalski bezpośrednio na praktykę nauczycielską do kraj. niższej szkoły rolniczej w Suchodole a we wrześniu b. r. obejmie w charakterze suplenta wykłady hodowli w kraj. szkole rolniczej w Czerlichowie.

Jan Stępek, ukończył Akademię rolniczą w Dublanach w r. 1902 i po dwuletniej praktyce gospodarskiej w dobrach ordynacyi przeworskiej otrzymał we wrześniu 1904 stypendyum w kwocie 1600 K. na odbycie praktyki nauczycielskiej w kraj. niższej szkole rolniczej w Jagielnicy.

Paweł Byczyński, ukończony uczeń instytutu agronomicznego w Berlinie, wstąpił w styczniu b. r. na praktykę nauczycielską do kraj. niższej szkoły rolniczej w Bereżnicy, poczem w marcu b. r. otrzymał zasiłek w kwocie 800 K. na dalsze studia za granicą z obowiązkiem powrotu do pracy w kraj. zakładach naukowych rolniczych.

Zygmunt Żurkowski, ukończony uczeń szkoły ziemiańskiej we Wiedniu, otrzymał zasiłek w kwocie 300 K. na odbycie praktyki gospodarskiej w dobrach Uwisła. Pan Żurkowski zamierza obrać zawód nauczycielski w szkołach rolniczych.

b) Stypendya mleczarskie.

W okresie sprawozdawczym pobierali stypendya na naukę mleczarstwa i serkarstwa następujący kandydaci:

Jan Licznernski, od r. 1903 praktykant kraj. szkoły mleczarskiej w Rzeszowie, otrzymał w marcu b. r. stypendyum w kwocie 1000 K. na naukę serkarstwa w szkole serkarskiej w Rütli, tudzież na zapoznanie się z urządzeniami małych serowni szwajcarskich i handlem sera. Pan Licznernski obejmie w listopadzie b. r. obowiązki serkarza w szkole mleczarskiej w Rzeszowie.

Ludwik Garbowski, inżynier-chemik, od r. 1902 asystent stacyi doświadczalnej chemiczno-rolniczej w Dublanach, otrzymał w lipcu b. r. stypendyum w kwocie 2000 K. na studia w zakresie umiejętnego mleczarstwa i bakteriologii w celniejszych zakładach naukowych w Niemczech i Szwajcaryi.

Mniejsze zasiłki na praktyczną naukę mleczarstwa w szkole mleczarskiej w Rzeszowie otrzymali: Dymitr Petrow z Horodenki, polecony przez Towarzystwo „Proświta“, Wincenty Manierski, kierujący nauczyciel szkoły ludowej w Jedliczu; Zenon Noszczyński, praktyczny mleczarz z Poznańskie-go; Tadeusz Szule, uczeń Akademii rolniczej w Dublanach.

c) Fundacyjne stypendya dla uczniów kraj. szkół rolniczych.

Z fundacyi stypendyjnych, przydzielonych do czynności Dep. III. a przeznaczonych dla uczniów krajowych szkół rolniczych, pobierali w r. 1903/4 stypendya następujący uczniowie:

Z fundacyi ś. p. Tomasza Bodziocha uczniowie szkoły rolniczej w Czerlichowie: Wolski Kazimierz (kurs II.), Peszkowski Władysław (II), Rudzki Maryan (II), Juchniewicz Czesław (II), Danysz Żeliszaw (I), Hawranek Izidor (I), po 200 K. Z fundacyi ś. p. Napoleona Jeleńskiego uczniowie szkoły rolniczej w Czerlichowie: Juchniewicz Czesław (II kurs), Lelesz Stefan (II), Łempicki Zygmunt (II), Ganze Stefan (I), Grodecki Roman (II), po 400 K. Z fundacyi ś. p. Dominika Bohdanowicza uczniowie Akademii rolniczej w Dublanach: Piotrowski Andrzej (III k), Ludkiewicz Zdzisław (II k), Odyniec Leon (II k), Ślaski Władysław (II k), po 200 K. Stypendyum w kwocie 380 K. z fundacyi ś. p. Kunegundy Brześciańskiej pobierał Zdzisław Bańkowski, uczeń III r. Akademii rolniczej w Dublanach. Z fundacyi ś. p. Ignacego Krzeczunowicza uczniowie Akademii w Dublanach: Matecki Stefan

(III kurs), Bańkowski Zdzisław (III k), Żółtowski Stanisław (II k), po 400 K. Z fundacyi ś. p. Waleryana Krzeczunowicza uczniowie Dublańscy: Dydu-szyński Jan (III kurs) pobierał 280 K. Stypendyum w kwocie 600 K. z fun-dacyi ś. p. Ks. Jana Kucharskiego pobierał uczeń III. r. Akademii, Kawecki Józef.

Z wakujących na rok 1904/5. stypendyów nadano:

Z fundacyi ś. p. Dominika Bohdanowicza uczniowi I, kursu Akademii Dublańskiej, Dobkiewiczowi Tadeuszowi w kwocie 200 K. Z fundacyi ś. p. Kunegundy Brześciańskiej uczniowi III. kursu Akademii Dublańskiej, Hani-ekiemu Julianowi, w kwocie 400 K. Z fundacyi ś. p. Ignacego Krzeczuno-wicza uczniowi Akademii Dublańskiej, Bilińskiemu Henrykowi (II k) i Wy-godzie Benedyktowi (I kurs) po 400 K. Z fundacyi ś. p. Waleryana Krze-czunowicza uczniom Akademii Dublańskiej: Szulcowi Tadeuszowi (II) i Ja-sienieckiemu Konradowi (I) po 280 K. Stypendyum z fundacyi ś. p. Ks. Jana Kucharskiego w kwocie 600 K. nadano Zdzisławowi Ludkiewiczowi, ucznio-wi III r. Akademii Dublańskiej.

Stypendya
państwowe
dla uczniów
c. k. Akade-
mii wetery-
naryi we
Lwowie.

Uchwałą z 11. listopada 1904 ponowił Wysoki Sejm wezwanie wysto-sowane do c. k. Rządu 2. listopada 1903 w sprawie przyznania odpowiedniej liczby stypendyów dla uczniów c. k. Akademii weterynaryi we Lwowie.

Wydział krajowy wystosował do c. k. Namiestnictwa odezwę z 6. gru-dnia 1904 l. 117.548, w której zwracając uwagę c. k. Rządu na to, że kwota przeznaczona na cel powyższy ze strony kraju wynosi na rok 1905 3.500 K., wyraził nadzieję, że c. k. Rząd przyzna ze skarbu państwa subwencję na ten cel w wysokości równej subwencji krajowej a to w myśl wezwania zawar-tego w zacytowanych powyżej uchwałach Wysokiego Sejmu.

Odezwą z 6. czerwca 1905 l. 75.701 zawiadomiło c. k. Namiestnictwo, że Pan Minister wyznał i oświaty ustanowił reskryptem z 10. maja 1905 l. 4 328 trzy stypendya po 600 K. dla uczniów tej Akademii. Odpowiednią kwotę wstawiono do preliminarza budżetu państwowego na rok 1906. Użycie jej na ten cel zawisło w myśl powyższego reskryptu od ustawowego zatwierdzenia preliminarza.

Stypendyum
państwowe
na wyjazd
za granicę
dla studentów
nad chowem
bydła.

Reskryptem z 13. czerwca 1905 l. 16.910 rozpiisał Pan Minister rol-nictwa konkurs na stypendyum w kwocie 800 K. dla ukończonego słuchacza c. k. Akademii weterynaryi we Lwowie na wyjazd za granicę celem uzu-pełnienia studyów w zakresie chowu i pielęgnowania bydła.

Stypendya
krajowe dla
uczniów c. k.
Akademii
weterynaryi
we Lwowie.

Na rok 1904/5 nadał Wydział krajowy siedm stypendyów po 500 K. z funduszu krajowego uczniom c. k. Akademii weterynaryi we Lwowie. Z subwencji krajowej mianowicie 2.500 K. uchwalonej na rok 1904 pozostało na ten cel do dyspozycyi 1.500 K., do których dobrał Wydział krajowy z subwencji 3.500 K. na rok 1905 uchwalonej kwotę 2.000 K., razem więc 3.500 K.

Z powyższej kwoty przyznał Wydział krajowy ponownie stypendya pięciu uczniom, którym nadał je na rok 1903/4 z prawem do ubiegania się o nie i w następnym roku, skoro złożą dowody dobrych postępów w nauce i wzorowego prowadzenia się. Na tej podstawie otrzymali stypendya ucznio-wie III. roku Akademii: Piotr Lech i Spirydion Matreńczuk, tudzież uczniowie II. roku Akademii: Władysław Guzek, Jan Gromczakiewicz i Eustachy Borodyewicz. Nadto zaś po raz pierwszy otrzymali stypendya uczniowie I. roku Akademii: Kazimierz Wiktor Barski i Kazimierz Widota.

Zasiłki dla
uczniów
szkoły kucia
koni.

Podobnie, jak na rok 1904, tak i w preliminarzu na rok 1905 uchwalił Wysocki Sejm w miejsce dawnej pozycji „na stypendya dla uczniów szkoły kucia koni przy c. k. Akademii weterynaryi we Lwowie“ kwotę 1.500 K. „na utrzymanie internatu“ dla tych podkowaczy. Ze względu jednak na to, że internat taki nie został dotąd zorganizowany, przeznaczył Wydział krajowy powyższą kwotę podobnie jak w roku 1904 na zasiłki dla uczniów szkoły kucia koni przy Akademii. Zasiłki te po 180 K. otrzymali, na wniosek Rektoratu Akademii, następujący uczniowie 6. miesięcznego kursu kucia koni urządzanego w pierwszej połowie 1905 roku: Dymitr Bezgacki, Józef Czerwiński, Jakób Kotyk i Emil Lazor w łącznej kwocie 720 K. Nadanie zasiłków dla uczniów drugiego kursu, urządzanego w drugiej połowie 1905 r. jest właśnie w toku.

Kurs bakteriologiczny dla weterynarzy państwowych w Akademii weterynaryi we Lwowie.

Załatwiając wnioski pp. Szajera i Stapińskiego w sprawie ograniczenia handlu nierogacizną, uchwalił Wysocki Sejm 3. listopada 1903 r. na wniosek Komisji gospodarstwa krajowego między innemi rezolucję (24-tą) następującą: „Sejm wzywa c. k. Rząd, by dążył do podniesienia stopnia zawodowego wykształcenia weterynarzy szczególnie w dziedzinie bakteriologii przez hojniejsze wyposażenie Akademii weterynaryi we Lwowie i jej klinik, przez połączenie z nią zakładu dla badania naukowego chorób zaraźliwych, oraz przez wydatniejsze poparcie instytutu weterynaryjnego w Krakowie“.

Odezwa z 5. października 1904 l. 127.081 zawiadomiło c. k. Namiestnictwo, że c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych reskryptem z 13. sierpnia 1904 l. 29.394 przyznało kredyt w wysokości do 2.500 K. na odbycie w roku 1904/5 kursu bakteriologicznego dla lekarzy weterynaryjnych, pozostających w służbie państwowej. Kurs ten, na który powołano dziewięciu weterynarzy, odbył się w c. k. Akademii weterynaryi we Lwowie w czasie od 21. listopada do 10. grudnia 1904 pod kierunkiem profesora dra Józefa Szpilmana i dra Mieczysława Grabowskiego.

Opinia w sprawie reformy kształcenia podkowaczy.

Na zapytanie wystosowane ze strony c. k. Rządu w sprawie kierunku reformy podkownictwa, oświadczył się Wydział krajowy w odezwie do c. k. Namiestnictwa z 15. listopada 1904 l. 73.647 za ułatwieniem przedewszystkiem znaczniejszej liczbie podkowaczy fachowego wykształcenia a to przez powiększenie stypendyów, staranny dobór kandydatów, następnie przez ścisłe przestrzeganie przepisów obowiązujących na kursie kucia koni przy Akademii weterynaryi we Lwowie, tudzież przez należyte organizowanie w porozumieniu z Towarzystwami rolniczemi i Towarzystwem Kółek rolniczych takich kursów w odpowiednich miejscowościach kraju. Skoro po kilku latach zwiększy się ilość uzdolnionych podkowaczy, będzie można obostrzyć kontrolę i zwiększyć wymagania przy uzyskaniu dowodu uzdolnienia. Przyczyną bowiem niepomyślnego stanu podkownictwa u nas upatruje Wydział krajowy w dwóch przedewszystkiem okolicznościach: w braku sposobności do przygotowania się fachowego do tego zawodu i w braku kontroli nad jego wykonywaniem.

Petycja Towarzystwa gosp. w sprawie subwencyi kursu weterynaryi i kucia koni.

Uchwałą z 11. listopada 1904 odstąpił Wysocki Sejm Wydziałowi krajowemu petycję komitetu c. k. Towarzystwa gospodarskiego w sprawie subwencyi na kursa weterynaryi i kucia koni. Wydział krajowy zwrócił się do komitetu z wezwaniem do przedłożenia szczegółowego planu i preliminarza. Do chwili wygotowania niniejszego sprawozdania nie otrzymaliśmy odpowiedzi na to wezwanie.

Petycja Towarzystwa gospodarskiego o subwencyę na szkołę chmielarską w Starem Siole.

Uchwałą z tegoż samego dnia odstąpił również Wysocki Sejm Wydziałowi krajowemu petycję tegoż samego komitetu w sprawie subwencyi na szkołę chmielarską w Starem Siole. Wydział krajowy i w tej sprawie zwrócił się do powyższego komitetu z wezwaniem do przedłożenia szczegółowego programu reorganizacji tej szkoły. Programu tego dotąd nie przedłożono.

Krajowy
nauczyciel
weterynaryi

Krajowy nauczyciel weterynaryi, p. Teofil Sochaniewicz, udzielał w miesiącu maju i czerwcu 1905 nauki hodowli w krajowej średniej szkole rolniczej w Czernichowie w zastępstwie prof. Malsburga, powołanego do wykładu tego przedmiotu w Akademii rolniczej w Dublanach.

W czasie objętym sprawozdaniem przeszczepił krajowy nauczyciel weterynaryi na wniosek komitetu c. k. Towarzystwa gospodarskiego następujące obory:

1. pełnej krwi Simmenthal w Zarszynie (pow. Sanok)
2. " " " w Firlejówce (pow. Złoczów)
3. " " " w Kamionce wołoskiej (pow. Rawa)
4. " " " w Pełkiniach (pow. Jarosław)
5. " " " w Tłustieńkiem (pow. Husiatyn)
6. " " " w Rudzie rożanieckiej (pow. Cieszanów)
7. pół " " w Firlejówce jw.
8. " " " w Kamionce wołoskiej jw.
9. " " " w Rymanowie (pow. Sanok)
10. " " " w Pełkiniach jw.
11. " " " w Tłustieńkiem jw.
12. " " " w Bilezu złotem (pow. Borszczów)
13. " " " w Lisieczyńcach (pow. Zbarż)
14. " " Oldenburg w Przeworsku
15. " " " w Pełkiniach jw.
16. " " " w Hawłowicach górnych (pow. Jarosław)
17. " " " w Balicach (pow. Mościska)
18. prywatną mieszaną w Firlejówce jw.
19. " " w Kamionce wołoskiej jw.

Nadto przeszczepił krajowy nauczyciel weterynaryi 19 sztuk w oborze zarodowej pół krwi Oldenburg w Boguchwale, zakupionych dla obory zarodowej w Pełkiniach, tudzież 22 cieląt chowanych wedle ścisłych instrukcyj dla doświadczeń na folwarku Podzamczu.

Sprawozdanie szczegółowe o przebiegu i wynikach rozpoznawczego szczepienia bydła w oborach zarodowych w Galicyi w ciągu roku 1904, dokonanych tak przez krajowego nauczyciela weterynaryi jak i przez weterynarzy przy komitetach krajowych Towarzystw rolniczych, załączone jest jako alegat sprawozdania Wydziału krajowego z czynności odnoszących się do podniesienia chowu bydła w r. 1904.

Krajowy nauczyciel weterynaryi wygłosił ponadto na zaproszenie oddolnych Towarzystw i za zezwoleniem Wydziału krajowego odczyty na walnych Zgromadzeniach Oddziałów tarnopolskiego i jarosławskiego Towarzystwa gospodarskiego o rozpoznawczem szczepieniu bydła tuberkuliną.

Jarmarki na
konie
(remonty)

Podobnie jak w poprzednich latach zawiadamiało c. k. Namiestnictwo Wydział krajowy o terminie jarmarków na konie dla pułków kawalerii c. k. obrony krajowej i dla dywizji konnych strzelców tyrolskich. Wydział krajowy podawał terminy tych jarmarków do wiadomości Wydziałom z wezwaniem do powiadomienia o nich kół interesowanych. Jarmarki takie odbyły się we wrześniu 1904 roku w 12 miejscowościach a w marcu 1905 roku w 13. miejscowościach kraju.

Premiowa-
nie koni.

Wydział krajowy wzywał również Wydziały powiatowe do zawiadamiania zwierzchności gminnych i przełożonych obszarów dworskich o terminach premiowania koni, połączonych z przyznawaniem subweneyi właścicielom licencyonowanych ogierów prywatnych.

Jesienne premiowanie odbyło się w roku 1904 w miesiącu wrześniu w Stryju, Mikuliczynie, Kołomyi, Skałacie, Busku, Jaworowie i Gródku. Nagro-

dy państwowe w liczbie 17, w wysokości od 20 do 70 K., rozdano w łącznej kwocie 500 K. a nadto srebrne medale państwowe za chów koni.

Wiosenne premiowanie w 1905 roku odbyło się w maju w: Rzeszowie, Tarnowie, Wadowicach, Jasle i Sanoku. Premiowanie w Nowym Sączu odbyło się 28. sierpnia 1905 r., z okazji wystawy okręgowej Towarzystwa rolniczego. Na 20 premii w wysokości od 20 do 70 K. przeznaczono kwotę 590 K., nadto srebrne medale państwowe za chów koni.

Krajowa komisja dla spraw rolniczych.

Od ostatniego sprawozdania Sekeya stała kraj. komisja dla spraw rolniczych odbyła posiedzenie w dniu: 30. lipca 1904 r., 11. lutego, 20. maja i 30. czerwca 1905 roku; nadto pełna komisja rolnicza obradowała w dniu 1. lipca 1905 r. Do zaopiniowania przedłożył w tym czasie Wydział krajowy Sekeyi stałej ogółem 97 spraw, z pośród których następujące wymagały szczegółowej dyskusji i głębszego zastanowienia, jak n. p.

1. Sprawa wydania ustawy krajowej o składzie komisji przy licencyonowaniu koni włościańskich.

2. Sprawa rewizji ustawy o licencyonowaniu ogierów prywatnych.

3. Założenie krajowej niższej szkoły rolniczej w Miłocinie.

4. Zakładanie małych i średnich wędliniarni.

5. Sprawa przeszczepiania drzew owocowych.

6. Sprawa podziału kraju na strefy dla ras buhajów licencyonowanych.

7. Wreszcie tak Sekeya stała w dniu 30. czerwca jak niemniej i pełna Komisja na dniu następnym odbyły posiedzenia, poświęcone wyłącznie sprawie wydania ustawy o parcelacji w myśl polecenia Wysokiego Sejmu z dnia 26. października 1904 roku.

Uchwały w sprawie Towarzystwa Kółek rolniczych i sprawy dotyczące tego Towarzystwa.

W czasie ostatniej sesji sejmowej uchwalił Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 11. listopada 1904 r. wśród rozpraw nad rubryką X. wydatków budżetu funduszu krajowego na rok 1905 następujące subwencje dla Towarzystwa Kółek rolniczych:

1. na koszt zakładania i lustracji kółek rolniczych	K. 15.000
2. na utrzymanie lustratorów handlowych sklepików wiejskich	" 8.000
3. na utrzymanie praktycznych kursów handlowych dla sklepikarzy kółek rolniczych	" 4.000
4. na ogólne cele rozwoju rolniczej i handlowej działalności kółek pod kierownictwem i kontrolą zarządu	" 10.000
5. na utrzymanie i koszt podróży jednego inspektora rolnictwa	" 5.000
Razem wyniosły subwencje kraju	K. 42.000

W wykonaniu uchwały powyższej wyasygnował Wydział krajowy powyżej podane subwencje uchwałami z d. 30. grudnia 1904 L. W. 128597/904, z dnia 21. kwietnia 1905 r. L. W. 38168/905 i z dnia 21. czerwca 1905 L. W. 54278. Subwencję na wydawnictwo „Przewodnika Kółek“ asygnowano uchwałą z dnia 30. grudnia 1904 L. W. 128596/904 i z dnia 7. stycznia 1905 L. W. 117426/904.

Sprawozdanie za rok bieżący, na który zostały udzielone powyższe subwencje, przedłoży oczywiście Zarząd Towarzystwa dopiero w roku przyszłym. Sądząc wszakże ze sprawozdania za rok ubiegły, działalność Towarzystwa Kółek rolniczych rozwija się nadal coraz silniej. Liczba kółek, które nadesłały sprawozdania, wzrosła w porównaniu do r. 1903 z 972 na 1094, a ilość członków z 44.054 na 47.622. Coraz żywszym jest też ruch umysłowy w kółkach.

W 1903 odbyły kółka zebrań ogólnych 3243, z. zwyczajnych 8789 z. zarządów 5931
 w 1904 " " " " 5354, " " 19.663 " " 7165

Wprawdzie można odnosić się z niejakim sceptycyzmem do cyfr tych opartych na sprawozdaniach poszczególnych kółek. Nie jest wykluczonem, że niejeden zarząd kółka, choć i nie zwoływał zebrań wcale, lub parę ledwie do roku, podaje w sprawozdaniu swem znaczną ich ilość, by się pochwalić przed Zarządem głównym swą gorliwością lub napomnień odeń uniknąć. Niemniej przeto wskazują one dowodnie, że i w łonie poszczególnych kółek, które przeważnie dotychczas, o ile nie chodziło o sklepik, zupełną się odznaczały apatją, zaczyna budzić się jakieś życie.

Wszakże i dziś jeszcze działalność Towarzystwa kółek rolniczych polega przedewszystkiem na pracy głównego Zarządu.

Praca ta, ogromnie intensywna, wzmacnia się coraz bardziej z roku na rok zarówno pod względem rozmiaru prowadzonych akcji, jak i ich wszechstronności. W każdym zakresie działalności Zarządu widać stały postęp, a prócz tego działalność ta obejmuje coraz to dalsze pola.

Pól doświadczalnych, a raczej demonstracyjnych, mających na celu zaznajomienie włościan z lepszymi odmianami zbóż i wykazanie im na żywym przykładzie korzyści siania dobrego ziarna, założono u członków kółek :

Rok	Ilość poletek doświadczalnych					
	z pszenicą ozimą	z żytem ozimem	z owsem	z jęczmieniem jarym	z jęczmieniem ozimym	z pszenicą jarą
1903	35	36	150	130	—	—
1904	70	70	220	120	40	—
1905	68	72	142	138	40	76

Prób z nawożeniem łąk i pastwisk, urządzono u członków kółek w 1902/3 r. — 36 w 21 powiatach, w 1903/4 — 67 w 23 powiatach, w 1904/5 — 98 w 27 powiatach.

Pól, demonstrujących porównawczo korzyści nawozów sztucznych i działanie każdego z nich, urządził Zarząd u członków kółek w 1902/3 r. 6 w 1 powiecie, w 1903/4 r. 30 w 6 powiatach, w 1904/5 — 74 w 6 powiatach.

Dla lepszego zaś zaznajomienia włościan z roślinami pastewnymi rozesał Zarząd Towarzystwa kółkom, dla rozdania wśród członków w 1904 r.: 202 kg. nasienia buraków półcukrowych oryg.; 52 kg. nasienia marchwi białej z ziel. główkami; 40 kg. nasienia marchwi saalfeldzkiej żółtej, 600 klg. nasienia końskiego zębu; 200 kg. nasienia seradeli; 50 kg. nasienia esparcety; 400 kg. nasienia soczewicy szelązkowej; 200 kg. nas. wyki różowej.

Nasiona te zostały rozdane bezpłatnie, pod warunkiem wszakże złożenia Zarządowi Towarzystwa relacji z przeprowadzonych doświadczeń. I rzeczywiście znaczna większość obdarowanych nimi włościan z obowiązku tego sumiennie się wywiązała.

Co się tyczy pośrednictwa Zarządu głównego w handlu towarami rolniczymi, to ilość zakupionych przy jego pomocy przez kółka i ich członków nasion zmalała w pewnym stopniu w roku bieżącym. Jest to aż nadto naturalny skutek tych klęsk, które w przeszłym i zaprzeszłym roku nawiedziły rolnictwo nasze. Dobrze, że zniżka ta nie była o wiele większą.

Rok	Ilość zakupionych przy pośrednictwie Zarządu głównego nasion w kilogramach.											
	konieczny czer- wonej	konieczny różnych	traw różnych	sevadeli	esparety	buraków pa- stewnych	marchwi paste- wnej	końskiego zębu	łubinu, bobiku, grochu i wyki	sporku, rzepy, gor- czycy białej, sorga	Zbóż kłosowych	ziemiaków naj- nowszych
1902	30.801	365	345	164	7	1200	29	439	150	—	—	—
1903	53.100	444	828	865	28	1780	36	452	285	—	—	—
1904	62.286	1260	1444	997	22	1528	77	836	4791	—	5190	500
1905	23.435	1472	1125	930	27	1604	51	1142	4428	156	5345	—

Również zmniejszyła się ilość kupowanych maszyn. W 1902 r. kupili członkowie kółek i kółka za pośrednictwem Zarządu głównego maszyn i narzędzi rolniczych za sumę 82 tysięcy koron, w 1903 już tylko za 52 tysięcy koron, a w 1904 jeszcze mniej, bo tylko za 49 tysięcy.

Natomiast jednak wzrosła ilość kupowanych przy pomocy Zarządu Towarzystwa nawozów. W 1903 wynosiła ona 125 wagonów w cenie 73.544 K., w 1904 207 wagonów w cenie 149.000 K. To samo dotyczy i wspólnych zakupów opału. W 1903/4 r. dostarczył Zarząd kółkom 93 wagonów węgla kamiennego; w 1904 5 — 173 wagonów. Prócz tych, że tak powiemy, tradycyjnych prac swych w zakresie organizacji handlu towarami rolniczymi, rozwinął jeszcze Zarząd Towarzystwa w roku 1904/5 energiczną działalność w kierunku handlu paszą, by dotkniętym klęską posuchy włościanom ułatwić zaopatrzenie się możliwie najtaniej w środki przekarmienia inwentarza. Zakupił więc on i rozesał kółkom po najniższych cenach: grysu pszennego i żytniego 2,940.850 kg. za 285.527 K., omieci 107.450 kg. za 11.663 K., mąki pastewnej 131.700 kg. za 16.909 K., grysu żytniego z magazynów wojskowych 660.000 kg. za 35.640 K., makuchów 105.000 kg. za 13.287 K., buraków pastewnych 45.000 kg. za 1.155 K., siana 18 wagonów za 7.268 K., słomy 92 wagonów za 17.377 K., owsa obrocznego 294.650 kg. za 41.952 K., jęczmienia pastewnego 119.550 kg. za 16.777 K., ziemniaków 220.000 kg. za 8.459 K., grochu, wyki, łubinu i t. d. 36.250 kg. za 6.375 K., — razem 526 wagonów po 100 q. wartości 462.389 K. Z innych prac, które Zarząd Towarzystwa tak jak i lat poprzednich w celu podniesienia fachowego wykształcenia rolniczego włościan i społecznej ich kultury podejmował, wymienić przedewszystkiem należy: lustrację sklepików, propagandę za lepszym użytkowaniem obornika złączoną z premiowaniem odpowiednio urządzonych stajen i gnojowni, organizowanie odczytów z zakresu rolnictwa i hodowli i sadownictwa i lustrację gospodarstw członków kółek, urządzenie konkursów na rozprawki rolnicze dla członków kółek, organizowanie w porozumieniu z c. k. Towarzystwem gospodarskiem kilkunastu kursów sadowniczych, udział w urządzeniu wystawy ogrodniczej w Krakowie i wystawy rolniczo-przemysłowej w Debicy. Prócz tego podjął jeszcze Zarząd usilną propagandę za użytkowaniem do robót polnych krów zamiast koni.

Że te starania Zarządu Towarzystwa o rozbudzenie wśród włościan dążeń postępowych na polu gospodarzem nie pozostają bez rezultatu, świad-

czą sprawozdania kółek, wedle których włościanie wprowadzili u siebie nowe odmiany zboż w 139 kółkach, zaprowadzili nawożenie łąk w 127 kółkach, uprawę nowych roślin pastewnych — w 269 kółkach, zmiany w uprawie — w 365 kółkach, robotę krowami — w 101 kółkach, zorganizowali ochotnicze straże ogniowe w 206 kółkach.

Wszystkie te jednak rezultaty zawdzięczać należy wyłącznie niemal pracy głównego Zarządu. Kółka i zarządy powiatowe minimalnie się do nich przyczyniły.

Towarzystwo Kółek rolniczych wzrosło dziś już tak dalece, obejmuje ono przeszło tysiąc kółek i około 50 tysięcy członków, że nie sposób, by nadal Zarząd główny mógł sam jeden za wszystkich, — za członków, za zarządy kółek, za zarządy powiatowe pracować.

Dziś Zarząd główny Towarzystwa kółek rolniczych jest raczej dobroczynną instytucją, opiekującą się włościanami, oraz wspomagającą i pouczającą ich, niż naczelnym organem kierowniczym związku włościańskich stowarzyszeń zawodowych, jakimi przecież są kółka w zasadzie i być winny rzeczywiście.

Było to konieczne, było to dobre na początek. Lecz jeżeli stan ten trwać będzie dalej, stworzy on taką dysproporcję między zadaniami zarządu a środkami, którymi rozporządza, że Towarzystwo w postępie swym ustanie; — a kto nie postępuje naprzód, ten się cofa.

Już dziś daje się zauważyć w niejednym względzie, jak zapotrzebowanie usług głównego Zarządu siły jego przerasta.

Podaje więc n. p. Zarząd główny inicjatywę zakładania pól demonstracyjnych z nasionami i nawozami sztucznymi. Tłumaczy rzecz w Przewodniku kółek rolniczych, ogłasza wezwanie do członków, by zaoferowali swój grunt i swą pracę dla prób tych. A gdy większa ilość chętnych się zgłosi, Zarząd jest w stanie połowę ledwo ofert uwzględnić — bo brak mu i pieniędzy i instruktorów dla nadzoru nad temi próbami. A przecież mają one tak bardzo doniosłe znaczenie.

Tak samo podejmuje Zarząd Towarzystwa ogromnie ważną akcję organizacyi wspólnego zakupywania towarów rolniczych. Wiadomo bowiem, jak wiele tracą włościanie nasi wskutek tego, że handlarze od których nabywają nawozy sztuczne i ziarno do siewu, dają im towar mało wartościowy lub całkiem zły, nieczysty. Zaradzić temu można tylko przez skoncentrowanie całego zapotrzebowania włościan na te towary w ręku Towarzystwa kółek rolniczych, któreby wspólnie przez Zarząd swój je zakupywało, oczywiście w odpowiednim gatunku. I Zarząd podjął tę sprawę, ofiarowując kółkom i ich członkom pośrednictwo swe przy zakupnie nasion, nawozów i maszyn. Tymczasem znaczna większość członków kółek, jak dawniej tak nadal kupuje nawozy i nasiona, szczególnie nasienie konieczyny, u prywatnych handlarzy, bo ci sprzedają je taniej, chociaż zgola niemal bezwartościowe. I nie tylko czynią tak poszczególni członkowie kółek. Również i kółka, jako takie, nie rzadko dają więcej wiary handlarzowi małomiasteczkowemu, niż Zarządowi Towarzystwa.

Według sprawozdania Zarządu kółka i ich członkowie zakupili w 1904 r. przy jego pośrednictwie nawozów sztucznych za sumę 149.000 K., tymczasem według sprawozdań kółek zakupiły one nawozów tych za 280 973 K.

Zarząd ofiarowuje swe pośrednictwo, lecz z niego znaczna część kółek korzystać nie chce! A wobec tego nie tylko nie sposób Zarządowi wyrugować z kraju, jakby chciał i mógł, znalazłszy odpowiednie poparcie u dołu, niesumienny handel nawozami, lecz nawet nie może tych zakupów, jakie robi, przeprowadzić z tą swobodą, jaką posiadają stowarzyszenia zakupowe francuskie i niemieckie, z góry wiedzące ściśle cyfrę zapotrzebowania.

Również nie jest w stanie Zarząd Towarzystwa przy obecnym stanie rzeczy ująć całkowicie w swe ręce kierownictwa sklepików. Ze sklepikami jest

też co raz gorzej. W 1903 r. na 744 sklepików było 283 t. j. 38% wydzierżawionych, których więc kółko nie umiało we własnym poprowadzić zarządzie. W 1904 r. wydzierżawionych sklepików było już 378 z ogólnej ilości 833 tj. przeszło 45%. Zarząd główny zdaje sobie sprawę z niebezpieczeństwa, jakim stosunki takie Towarzystwu grożą. To też rozwinął usilną akcyę w celu obudzenia żywszego udziału w pracach Towarzystwa kółek i zarządów powiatowych. Organizował więc on zjazdy powiatowe, urządzał odczyty po kółkach, konkursy na rozprawki z zakresu rolnictwa i t. d. Chcąc zaś nadać Towarzystwu wyraźniejszy charakter asocjacji, samopomocą stojącej, unikał o ile można świadczenia jakichkolwiek przysług darmo. I próby te przekonały że: 1) włościanin nasz nie wzdraga się płacić, gdy ma za co, a nawet, że oddaną sobie usługę, czy dostarczone dobro, znacznie więcej ceni, gdy za nie zapłacił, niż gdy mu ich dostarczono darmo; 2) że Zarząd cieszy się istotnem zaufaniem u włościan i że nie mało jest już wśród włościańskiego ludu naszego ludzi, którzy cele jego potrafią zrozumieć i do współpracy z nim stanąć. Wszakże jednocześnie okazało się, że to ożywienie działalności kółek, które dzięki powyższym zabiegom Zarządu Towarzystwa dało się osiągnąć, jest jeszcze znikomem małym wobec całego rozmiaru potrzebnej dla spełnienia zadań Towarzystwa pracy, że więc bez gruntownej reformy Towarzystwa obejść się nie da.

Towarzystwo kółek rolniczych rozrosło się ogromnie; objęło ono szeroki zakres prac pierwszorzędnej doniosłości społeczno-gospodarczej. I osiągnęło ono ten rezultat nader małymi stosunkowo środkami, wyłącznie niemal pracą swego Zarządu.

Teraz nadszedł czas wewnętrznej jego konsolidacji, któraby uruchomiła tę wielką siłę społeczną, jaką zawiera w sobie organizacja samopomocy obejmująca $\frac{1}{4}$ gmin kraju i 50 tysięcy gospodarzy włościańskich, czoło włościaństwa stanowiących.

Wypadałoby mianowicie: 1) zreorganizować sklepiki, wprowadzając na początek podział zysków wedle ilości zrobionych przez członka zakupów, by je stopniowo przemienić w osobne zarejestrowane stowarzyszenia spożywcze; 2) wprowadzić przymus zakupu towarów rolniczych za pośrednictwem Zarządu, organizując zarejestrowane powiatowe spółki udziałowe zakupna towarów rolniczych, których członkami byłyby kółka i łącząc spółki te w centralny związek przy Zarządzie głównym istniejący; 3) utworzyć instytucję mężów zaufania po powiatach, obowiązanych do lustrwania kółek za zwrotem kosztów i odpowiednią remuneracyą; 4) oprzeć byt finansowy Towarzystwa także i na własnych dochodach, wprowadzając opodatkowanie członków kółek na rzecz Towarzystwa.

Wobec wielkiej doniosłości podobnej reformy, któraby działalności Towarzystwa Kółek rolniczych trwalsze zapewniła podstawy, Wydział krajowy skłonny byłby, jeśli Towarzystwo to odpowiednią reorganizacyę swych sił podejmie, przedłożyć Wysokiemu Sejmowi na przyszłej sesyi wniosek o udzielenie mu subwencji, ułatwiającej przeprowadzenie reformy.

Zamknięcie rachunków Towarzystwa kółek rolniczych za czas od 1 stycznia 1904 do 31. grudnia 1904 przedstawia się, jak następuje:

Przychód:

1. Subwencye: A) Wysokiego Sejmu:	Koron
1. Na cele ogólne	15000 K. — gr.
2. Na podniesienie wiedzy techniczno-rolniczej	10000 " — "
3. Na lustracye handlowe	8000 " — "
4. na kursa handlowe	4000 " — "
B) Wysokiego Wydziału krajowego:	
„Na Przewodnik Kółek roln.“	2000 " — "

C. k. Rządu :

C) 1. przez c. k. Tow. gosp. na lustracye gospodarcze .	10000	K	—	gr.
2. Przez c. k. Tow. gosp. na wzorowe gnojownie .	500	"	—	"
3. Przez c. k. Tow. rolnicze na cele rolnicze .	2000	"	—	"
4. Przez c. k. Ministerstwo rolnictwa na lustracye .	12000	"	—	"
D) Powiatowej kasy oszczędności w Krakowie .	400	"	—	"
E) Związku handl. w Krakowie .	600	"	—	"
F) Tow. Wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie .	600	"	—	"
G) Rad powiatowych .	325	"	—	"
2. Wkładki członków wspierających .	4556	"	60	"
3. Wkładki członków założycieli .	800	"	—	"
4. Ze sprzedaży wydawnictw .	398	"	78	"
5. Ze sprzedaży książek .	591	"	72	"
6. Z prenumeraty i ogłoszeń „Przewodnika“ .	8010	"	83	"
7. Ze zwrotu kosztów lustracyi przez Kółka rolnicze .	2072	"	46	"
8. Odsetki z lokacyi funduszków .	401	"	97	"
9. Zwroty Kółek rolniczych za koszty manip. przy pośrednictwie w zakupnie .	749	"	17	"
10. Nadzwyczajne i nieprzewidziane .	1492	"	—	"
11. Bazar Kółka rolniczego w Czernichowie za kierownictwo sklepu .	600	"	—	"
12. Na rachunek przechodowy z Kółkami rolniczemi .	86473	"	94	"
13. Pozostałość w kasie z roku 1903. .	6236	"	43	"
Suma przychodu .	177.808	K.	90	gr.

R o z c h ó d :

1. Najem lokalu	1852	K.	—	gr.
2. Opał i światło	312	"	30	"
3. Druki i litografie	3185	"	61	"
4. Wydatki kancelaryjne	2664	"	79	"
5. Portorya, stemple, podatki i ogłoszenia	2874	"	21	"
6. Podróże delegatów	767	"	06	"
7. Zwroty kosztów wyłożonych przez Zarządy powiatowe	1417	"	69	"
8. Na koszt ogólnęj rady	177	"	26	"
9. Koszta pól doświadczalnych a) nasiona, nawozy itd.	7480	"	11	"
10. " " " b) podróże, inspekt. roln. i instr. sad.	4678	"	33	"
11. Subwencye przy zakupnie nasion	1627	"	12	"
12. Nagrody na ulepszenie gnojowni	720	"	—	"
13. Kursa handlowe w Czernichowie	6100	"	—	"
14. Pensye Dyrektora biura, urzędników i usług	11495	"	68	"
15. " inspektorów rolnictwa i instruktora sadownictwa	8470	"	—	"
16. Pensye instruktorów handlowych	6266	"	66	"
17. Udział wkładek członków wspierających dla Zarządów powiatowych	68	"	—	"

18. Depozyt wkładek członków założycieli w Kasie oszczędności	800	K	—	gr.
19. Na wydawnictwa Towarzystwa Kółek rolniczych	445	"	74	"
20. Na zakupno książek do bibliotek Kółek i czasopisma	2900	"	55	"
21. Wydawnictwo „Przewodnika Kółek rolniczych“	11771	"	18	"
22. Lustracje handlowe	10030	"	24	"
23. Na rozbudzenie życia towarzyskiego w Kółkach rolniczych	282	"	99	"
24. Na organizację ochotniczych straży pożarnych	433	"	06	"
25. Nadzwyczajne i nieprzewidziane	2587	"	86	"
26. Na koszt porady prawnej w sprawach prawnych i taryfowych	500	"	—	"
27. Na rachunek przechodowy z Kółkami rolniczymi	86473	"	94	"
28. Zaliczki na pensye	776	"	—	"
Pozostałość w kasie na r. 1905	650	"	52	"
Suma rozchodu	177808	K.	90	h.

Rozdawnictwo pożyczek z funduszu pożyczkowego dla kółek rolniczych.

Stan funduszu pożyczkowego, utworzonego przez Wysoki Sejm dla podniesienia handlowej działalności Kółek rolniczych wedle zamknięcia rachunkowego za rok 1904., które równocześnie przedkłada się Wys. Sejmowi w sprawozdaniu „o zamknięciu rachunków funduszu krajowego“, przedstawiamy tu w ogólnych cyfrach. Wynoszą one dla roku 1904:

Dochody:	30.481 K. 84 gr.
(a wchodzi w nie: pozostałość kasowa z r. 1903 ulokowana w gotówce w Banku krajowym, spłaty pożyczek udzielonych, odsetki zwłoki i odsetki od lokacji w Banku).	
Wydatki:	20.576 K. 84 gr.
(na które się złożyły: wypłaty udzielonych pożyczek i koszt administracyjne).	
Z porównania dochodów:	30.481 K. 84 gr.
Z wydatkami	20.576 K. 84 gr.

Wynika pozostałość 9.905 K. — gr. którą z końcem roku 1904 ulokowano w Banku krajowym.

Gdy stan pożyczek z dniem 31. grudnia 1904 r. wynosił: 60.115 K. 67 gr. (rozdzielonych między 115 kółek rolniczych), przeto wraz z pozostałością kasową wyżej wykazaną, wynosił stan czynny funduszu z końcem roku 1904: 70.020 K. 67 gr.

Wedle rachunków Banku krajowego po dzień 30. czerwca 1905 przedstawiały się w pierwszym półroczu r. 1905 dochody i wydatki funduszu pożyczkowego Kółek rolniczych, jak następuje:

Dochody:	
Przeniesiony z końcem roku 1904 zapas gotówki	9.905 K. — gr.
Z zwrotów pożyczek i odsetek od lokacji w Banku	11.149 K. 37 gr.
Suma dochodów	21.054 K. 37 gr.
Wydatki:	
Wypłacone pożyczki	20.100 K. — gr.
Wydatki administracyjne	6 K. 37 gr.
Suma wydatków	20.106 K. 37 gr.
Z porównania dochodów:	21.054 K. 37 gr.
Z wydatkami:	20.106 K. 37 gr.

Wynika pozostałość kasowa: 948 K. — gr. ulokowana na rachunku bieżącym w Banku krajowym.

W okresie od 30. czerwca 1904 r. do 30. czerwca 1905 wydał Wydział krajowy następujące promesy na pożyczki dla Kółek rolniczych:

Kółku rolniczemu w	Buczaczu	na pożyczkę w kwocie	2.000 K.
"	Buczkowicach	"	1.200 "
"	Buszezu	"	800 "
"	Bzowicach	"	300 "
"	Czyszkach	"	800 "
"	Dobrzezanach	"	1.000 "
"	Frysztaku	"	1.000 "
"	Grębowie	"	1.000 "
"	Hałuszczyńcach	"	600 "
"	Handzlówce	"	1.200 "
"	Jastrzębkowie	"	400 "
"	Korościatynie	"	800 "
"	Laszkach murowan.	"	800 "
"	Leśniowicach	"	400 "
"	Łysej górze	"	800 "
"	Medusze	"	500 "
"	Mystkowie	"	600 "
"	Oleśnie	"	800 "
"	O. tapiu	"	800 "
"	Pietryczu	"	400 "
"	Pustomytach	"	400 "
"	Rzochowie	"	1.000 "
"	Sokołowie	"	2.000 "
"	Strzelcach wielkich	"	1.500 "
"	Tłustem	"	1.500 "
"	Wieyniu	"	400 "
"	Woli przemyskowskiej	"	600 "

Razem 27 promes na ogólną sumę 23.600 K.

Ogółem przedstawił Zarząd główny Towarzystwa Kółek rolniczych prośb 27. Żądania kredytowe zawarte w tych prośbach wynosiły łączną sumę: 36.100 K. Sumę tę zredukował w swych wnioskach Zarząd Główny do kwoty: 32.700 K., a zatem redukcya wyniosła kwotę 3.400 K., czyli: 9.41% żądań pierwotnych. Wydział krajowy w promesach zredukował ogólną sumę do wykazanej kwoty 23.600 K., a więc przyznał kółkom o 12.500 K. mniej, niż żądały, czyli zredukował ich żądanie o 34.62% pierwotnej sumy, a o 9.100 K. mniej, niż wniósł Zarząd główny, zredukował więc propozycję Zarządu o 27.82%. Redukcyę tak znaczną musiał Wydział krajowy przeprowadzić, mając na względzie zarówno zapasy gotówki w funduszu, będące do dyspozycji jak i stan majątkowy Kółek żądających kredytu, jak wreszcie rzeczywistą potrzebę kredytu.

Z funduszu pożyczkowego dla Kółek rolniczych udziela Wydział krajowy od szeregu lat pożyczek także Czytelniom „Proświty“ na podniesienie ich działalności handlowej. W okresie czasu objętym niniejszym sprawozdaniem wystawił Wydział krajowy następujące promesy dla Czytelni:

w Bunowie	800 K.
" Niemirowie	1000 "
" Rabczycach	500 "
Razem	2300 "

Ogółem wpłynęły tylko te 3 podania. Ogół żądań pierwotnych w tych podaniach przedstawiał sumę: 3.100 K. i takiej też sumy domagał się

w swych wnioskach centralny Wydział „Proświty“. Jak z wyżej podanego zestawienia widoczne, zredukował Wydział krajowy powyższą sumę żądań o 800 K., czyli o 25·8% pierwotnie żądanej sumy a to powodując się tymi samymi względami, które już wyżej podano, mówiąc o pożyczkach Kółek rolniczych.

W czasie sprawozdaniem objętym nie zaszła potrzeba odpisania jakiegokolwiek kwoty z funduszu pożyczkowego dla Kółek rolniczych.

Spłata pożyczek odbywa się regularnie tak, że jedynie przeciw 3 Kółkom musiał Bank krajowy jako zarządca funduszu spowodować kroki egzekucyjne.

Sprawa
podniesienia
uprawy tytoniu;
instruktor
uprawy
tytoniu.

Na cele Towarzystwa dla podniesienia uprawy tytoniu w Śniatynie wyasygnował Wydział krajowy w r. 1904 subwencję uchwaloną w rubryce X. budżetu krajowego w sumie 6000 K., subwencję rządową w kwocie 2000 K. na utrzymanie instruktora uprawy tytoniu i 1000 K. z nadzwyczajnej subwencji państwowej, którą c. k. Ministerstwo rolnictwa wyasygnowało w r. 1903 w sumie 4000 K. na ręce Wydziału krajowego.

Przedłożone zamknięcie rachunków Towarzystwa uprawy tytoniu w Śniatynie za rok 1904. przedstawia się następująco:

A. Dochody.

Zapasy kasowy z r. 1903	479 K. 13 gr.
Subwencja z funduszy krajowych	6000 „ — „
Subwencja z funduszy państw.	3000 „ — „
Razem	9479 K. 13 gr.

B. Rozchody.

Płaca, honorarya, koszt objazdów instruktora	3399 K. 92 gr.
Stacya doświadczalna w Hlincach	800 „ — „
Koszt kursu praktycznego dla nauczycieli szkół ludowych	495 „ — „
Budowa murowanych suszarni, zakupno rozsadników i narzędzi dla małych plantatorów	1390 „ — „
Wydatki administracyjne	713 „ 54 „
Razem	6798 K. 46 gr.

W porównaniu z dochodami . . . 9479 K 13 gr.

Pozostaje reszta kasowa . . . 2680 K. 67 gr.

która została wstawioną do preliminarza Towarzystwa na r. 1905 jako pierwsza pozycja dochodów.

Rozmiary plantacji tytoniu i wynik zbioru w r. 1904 przedstawiają się według sprawozdania Towarzystwa uprawy tytoniu w Śniatynie w porównaniu z r. 1903 następująco:

	ilość plantatorów	ilość g m in	obszar pod uprawę	wykupiono materiału	wypłacono
r 1903	28.641	384	2.723 ha.	49.459 cet.metr.	2,150.402 K.
r. 1904	36.970	?	3.611 „	39.745 „ „	1,635.102 „

Rok 1904 był niekorzystny dla uprawy tytoniu, to też mimo zwiększenia obszaru plantacji zbiór był mniejszy aniżeli w r. 1903 i produkt pośledniejszy, za który wypłacono w magazynach tytoniowych średnio po 41 K. 16 gr. za cetn. metr., podczas gdy w roku 1903 przeciętna cena wynosiła 44 K. 30 gr. Szlachetne gatunki tytoniu uprawiane w stacyi doświadczalnej w Hlincach zupełnie zawiodły.

W roku sprawozdawczym postawiło Tow. upr. tytoniu dalsze dwie wzorowe suszarnie w Gwoźdźcu i Olejowej Królewskiej (razem pobudowano już 12 suszarni) i rozdano plantatorom 100 specjalnych konewek do podlewania rośliny tytoniowej. W dziesięciodniowym kursie praktycznym uprawy tytoniu, urządzonym w Trembowli w lipcu b. r., wzięło udział 13 nauczycieli ludowych.

Instruktor upr. tytoniu, p. Antoni Mack, skupiał swą czynność głównie na te gminy, w których plantowanie tytoniu dopiero od niedawna się przyjęło. Objeżdżał nadto z pouczeniem wszystkie gminy okręgu fabryki zabłotowskiej i te miejscowości rejonu fabryk w Jagielnicy, Monasterzyskach i Borszczowie, gdzie pobudowano wzorowe szopy dla suszenia liści. Oceniając działalność instr. p. Macka, pełniącego obowiązki od r. 1901 i w uwzględnieniu rozszerzenia się plantacji tytoniu na około 400 gmin, położonych w 16 powiatach politycznych, co wymaga coraz to intensywniejszej pracy instruktora i ciągłych podróży, zapreliminował Komitet Tow. uprawy tytoniu w Śniatynie podwyższenie poborów instruktora od stycznia 1905. roku począwszy, mianowicie płacy na 3000 K. rocznie i ryczałtu na objazdy w sumie 1000 K. rocznie, razem 4000 K., podczas gdy obecne pobory wynosiły razem 3200 K. t. j. 2400 K. płaca i 800 K. kosztu objazdów. Po wysłuchaniu opinii Sekcyi stałej Komisji spraw rolniczych, Wydział krajowy zatwierdził preliminowane podwyższenie poborów instruktora uprawy tytoniu od r. 1905 począwszy.

W sprawie petycyi gminy miasta Trembowli o utworzeniu tamże urzędu do odbioru tytoniu, petycyi wniesionej do Wys. Sejmu na ubiegłej sessyi i uchwałą Wys. Sejmu z d. 12. listopada 1904 odstąpionej c. k. Rządowi do uwzględnienia, oznajmiło c. k. Ministerstwo skarbu reskryptem z d. 26. lutego 1905/3723, że nie może obecnie przystąpić do utworzenia takiego urzędu w Trembowli a to z następujących powodów: W r. 1900 utworzono w Galicyi nowy urząd dla odbioru tytoniu w Borszczowie. Od tego czasu nie wzmogła się uprawa tytoniu w Galicyi, w tym stopniu, by potrzebne było utworzenie nowego urzędu odbiorczego. Na dowód słuszności tego zapatrywania przytoczyło c. k. Ministerstwo skarbu daty produkcji tytoniu za trzecie latie 1895—1897, które w swoim czasie wpłynęły decydująco na utworzenie urzędu w Borszczowie, i zestawilo te daty z analogicznymi datami za trzecie latie 1901—1903, które to zestawienie oświećla zdaniem Ministerstwa należyte szanse spełnienia się nadziei wyrażonej w petycyi gminy m. Trembowli, że uprawa tytoniu po otwarciu nowego urzędu przybierze większe rozmiary. I tak wynosiły:

		powierzchnia uprawy w ha	ilość plantatorów	zbiór w cet. metr.
	w roku 1895	2961	34624	51704
	" " 1896	3495	38721	51599
	" " 1897	3118	35254	47018
natomiast	" " 1901	2521	26673	33429
	" " 1902	2623	27735	39097
	" " 1903	2723	28641	49459

Dalej zauważyło c. k. Ministerstwo, że z liczby 11.326 plantatorów, odstawiających obecnie tytoń do Jagielnicy, tylko 1837 miałyby bliżej do Trembowli, a ci dostarczyliby razem około 2344 q. tytoniu, ilość za małą, by można projektować utworzenie nowego urzędu odbioru tytoniu. W uwzględnieniu stosunków transportowych w Galicyi podwyższyło c. k. Ministerstwo dotychczasowy datek przyznawany plantatorom tytułem przyczynku do kosztów transportu z 2 g do 3 g za 1 q i 1 km. Na koniec zaznaczyło c. k. Ministerstwo skarbn, że gdyby uprawa tytoniu w powiecie trembowelskim przybrała z czasem znacznie większe rozmiary, wówczas zarząd monopolu wzięłaby petycję gminy m. Trembowli ponownie pod rozwagę.

Powyższy reskrypt zakomunikowało c. k. Namiestnictwo Wydziałowi powiatowemu i Magistratowi w Trembowli.

Subwenoya
Krajowa na
zalesienia
ochronne.

Uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 23. stycznia 1896 wyznaczoną została subwencya z funduszków krajowych na zalesienie wydym piaszczystych w okresie dziesięcioletnim od r. 1896—1905. Ostatnia X. rata tej subwencji w kwocie 5.000 koron wstawiona została w Rubr. X. budżetu krajowego na r. 1905. Począwszy od roku 1906. zalesienia wydym piaszczystych w kraju dokonywane będą na zasadzie ustawy krajowej z dnia 15. czerwca 1904 roku o zalesieniach ochronnych (Dz. u. kraj. Nr. 94). W myśl §. 19 tej ustawy utworzony zostanie osobny fundusz pod nazwą „galicyjskiego kraj. funduszu zalesień ochronnych“, potrzeby tego funduszu wykazane w każdorocznym preliminarzu pokrywane będą po połowie przez Skarb państwa i Skarb krajowy, ponieważ kraj. Komisyja dla zalesień ochronnych nie została jeszcze złożoną, przeto i preliminarz kosztów zalesienia w r. 1906 nie został uchwalony. W porozumieniu zatem z c. k. Namiestnictwem wstawiamy do preliminarza budżetu kraj. na zalesienie ochronne tę samą kwotę, jak w ubiegłym 10-leciu tj. 5.000 K.

Podniesienie
chovu drobiu.

Przy rozprawach nad Rubryką X. wydatków budżetu krajowego na rok 1905 odesłał Wysoki Sejm uchwałą z 11. listopada 1904 na wniosek Komisji budżetowej petycję Komitetu c. k. Gal. Towarzystwa gospodarskiego w sprawie podwyższenia subwencji na podniesienie chovu drobiu Wydziałowi krajowemu do zbadania, po wysłuchaniu opinii krajowej Komisji dla spraw rolniczych, tudzież polecił Wydziałowi krajowemu przeprowadzenie rokowań z c. k. Rządem w celu podwyższenia zasiłku państwowego na podniesienie chovu drobiu. Załatwiając zaś na podstawie sprawozdania Komisji gospodarstwa krajowego, sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie podniesienia chovu drobiu, polecił Wysoki Sejm uchwałą z 11. listopada 1904 r. Wydziałowi krajowemu wstawiać do preliminarzy budżetu krajowego w latach 1906—1909 stałą subwencję do dyspozycji Wydziału krajowego na podniesienie chovu drobiu w wysokości 6.000 K.

Wykonanie powyższych uchwał Wysokiego Sejmu łączy się ściśle ze sprawą organizacyi całej w ogóle akcyi na polu podniesienia chovu drobiu w naszym kraju. Potrzebę takiej organizacyi podnieśliśmy w osobnem sprawozdaniu, w z. r. Wysokiemu Sejmowi przedłożonem. Wykonując powyższe polecenia Wysokiego Sejmu, zwrócił się Wydział krajowy do c. k. Rządu w sprawie podwyższenia subwencji państwowych na podniesienie chovu drobiu w Galicyi, popierając gorąco odnośne petycje Komitetów obu krajowych Towarzystw rolniczych. Zarazem też wstawił Wydział krajowy kwotę 6.000 K. na cel powyższy do preliminarza wydatków budżetu krajowego na rok 1906. Nie spuszczał wreszcie Wydział krajowy z oka tych spraw, które w przyjętem przez Wysoki Sejm do wiadomości w zeszłorocznem sprawozdaniu wymienił Wydział krajowy jako najważniejsze i najnagłejsze zadania w tej dziedzinie. Przedewszystkiem więc zwrócił Wydział krajowy uwagę swą i skupił swą działalność na urzeczywistnieniu pierwszego i podstawowego warunku całej dalszej akcyi na tem polu, mianowicie dążył w pierwszej linii do podniesienia wiedzy fachowej w zakresie hodowli drobiu. W tym celu używał Wydział krajowy materyalnego poparcia właściciela przemysłowego zakładu chovu drobiu w Zielonej pod Rawą ruską i kierownicze prywatnej szkoły chovu drobiu przy tym zakładzie, p. Klementynie Stasiniewiczowej, na urządzenie kursów chovu drobiu przy tym zakładzie. Wydział krajowy udzielił z funduszu krajowego zasiłki na odbycie takich kursów następującym stypendystkom: Maryi Zawistowskiej, Helenie Adamczakównie, Jadwidze Ziemiańskiej, Maryi Knyszewskiej i Eleonorze i Zofii Czoponowskim. Pp. Adamczakówna i Eleonora Czoponowska są nauczycielkami ludowymi. Na urządzenie zimowych kurników przyznał Wydział krajowy p. Stasiniewiczowej subwencję w kwocie 600 K. W lutym b. r. wykladała p. Stasiniewiczowa o chowie drobiu w 13 miejscowościach powiatu stryjskiego i żydaczowskiego na popularnych kursach dla

ludności wiejskiej, urządzonych przez tamtejszy Oddział Towarzystwa gospodarskiego. We wrześniu zaś b. r. weźmie udział p. Stasiniewiczowa w sześciotygodniowym kursie gospodarstwa wiejskiego dla kobiet, który odbędzie się w krajowej zimowej szkole rolniczej w Niewiarowie. Wydział krajowy zakupił też dla tej ostatniej szkoły garnitur wylęgarni kurcząt. Drugi taki garnitur otrzyma zapewne szkoła gospodyń wiejskich w Albigowej. Egzamina na zakończenie kursów chowu drobiu w Zielonej odbywają się w obecności delegata Wydziału krajowego i wypadają zupełnie zadowolniająco. Dalsza organizacja tej szkoły a w szczególności przyznanie jej stałej krajowej subwencji i uregulowanie jej stosunku, praw nadzoru nad nią itp., zależy od przeniesienia jej w inne dogodniejsze miejsce, jak to podnieśliśmy w zeszłorocznym sprawozdaniu. Sprawa przeniesienia szkoły jest właśnie w toku.

Prócz kierowniczkii szkoły chowu drobiu w Zielonej pracują nad podniesieniem umiejętności tej hodowli specjalne Towarzystwa chowu drobin przy pomocy subwencji kraju i państwa. Wydział krajowy wyasygnował z subwencji 3.000 K. przez Wysoki Sejm na podniesienie chowu drobiu na rok 1904 przyznanej, 900 K. Lwowskiemu Towarzystwu chowu drobiu a 700 K. analogicznemu Towarzystwu jarosławskiemu tytułem subwencji rocznej, nadto udzielił Wydział krajowy Towarzystwu lwowskiemu zasiłku na urządzenie wystawy drobiu 600 K. a szkole chowu drobiu w Zielonej 600 K. na kurniki zimowe i inne potrzebne urządzenia.

Wymienione powyżej Towarzystwa ogłosiły drukiem obszerne sprawozdania ze swych czynności, wykazujące bardzo pomyślny ich rozwój. Do utworzenia centralnego Związku Towarzystw chowu drobiu, o czym wspomnieliśmy w zeszłorocznym sprawozdaniu, dotychczas nie przyszło. Sprawa ta pozostaje w bezpośrednim związku ze wspomnianą przez nas na wstępie sprawą ściślejszej organizacji akcji na tem polu. Warunki zewnętrzne tej akcji przedstawiają się na przyszłość tem pomyślniej, że prócz podwyższonej subwencji krajowej na ten cel, od r. 1906 poczynawszy, także c. k. Rząd podwyższył subwencję państwową na ten cel i to już od r. 1905 poczynawszy przeszło w dwójnasób, podnosząc ją z 4.700 K. w r. 1904, na 11.500 K. w r. 1905. Tworzą się też nowe ogniska pracy na tem polu, zawiązało się mianowicie Towarzystwo chowu drobiu w Tarnowie a powstała świeżo nowa filia Towarzystwa lwowskiego w Brzeżanach. Ukończoną też została i ogłoszoną drukiem praca, przedstawiająca wyniki ankiety w sprawie chowu drobiu na podstawie odpowiedzi na kwestyionaryusz. Nawiązując wreszcie do memoryału wysłanego do Galicyi przez c. k. Ministerstwo rolnictwa fachowego konsumenta dla spraw chowu drobiu, wypracowały Komitety obu krajowych Towarzystw rolniczych szczegółowe programy akcji na tem polu, na dalszą obliczone metę. Z tych wszystkich materiałów nie omieszka Wydział krajowy skorzystać dla ustalenia i ujęcia w odpowiednią formę dalszej akcji w tej dziedzinie, z której też w stosownym czasie zda sprawę Wysokiemu Sejmowi.

Rybaćtwo

Wysoki Sejm, przyjmując na ostatniej sesyi sprawozdanie Wydziału krajowego o popieraniu rozwoju gospodarstwa rybnego w kraju, objęte sprawozdaniem z czynności Dep. III., nie powziął żadnych uchwał, któreby Wydziałowi krajowemu służyć mogły jako dyrektywa dalszej jego pracy około podniesienia tej tak ważnej dla kraju gałęzi gospodarstwa.

To też w roku sprawozdawczym trzymał się Wydział krajowy dróg dotychczasowych, zwracając swoje do podniesienia rybactwa dążące usiłowania głównie w dwóch kierunkach.

A. Przez bardzo chętne i daleko idące uwzględnianie prośb, wnoszonych przez interesowanych do Wydziału krajowego o udzielenie bezpłatnej pomocy fachowej do wypracowania zdjęć i projektów przy założeniu nowych stawów dla chowu ryb, do odpowiedniego urządzenia i uporządkowania stawów istniejących, jako też do zagospodarowania stawów, starał się Wydział krajowy wpływać

na rozpowszechnienie i podniesienie gospodarstwa stawowego, nie wahając się w niektórych wypadkach iść jeszcze dalej z pomocą, n. p. udzielając bezpłatnie narybku potrzebnego do zagospodarowania stawów włościańskich i t. p.

B. Z drugiej strony zwracał Wydział krajowy usiłowania swoje ku podniesieniu gospodarstwa rybnego na rzekach, przez przestrzeganie, by przepisy ustawy o rybołówstwie z dnia 31. października 1887. należycie zachowywane były, przez ochronę rybactwa od wszelkich szkodliwie na rozwój jego oddziałujących wpływów, a w końcu przez bezpośrednie zarybianie rzek. W jednym wypadku wydzierżawił nawet Wydział krajowy prawo rybołówstwa w ważnym pod względem gospodarczym rewirze rybackim (XIV. rewir Bngu), by w ten sposób bez szkody dla właścicieli rybołówstwa utworzyć rewir ochronny.

Dla przeprowadzenia tej w ogólnych zarysach wskazanej tu akcji, rozporządzał Wydział krajowy bardzo szczerpłymi środkami, bo ani obowiązująca dziś ustawa nie daje dostatecznych środków do spełnienia określonych ustawą tą zadań, ani też środki finansowe, które Wydział krajowy na ten cel ma do rozporządzenia* nie pozwalają na podjęcie szerszej i intensywniejszej akcji. — Mimo to zaznaczyć trzeba, że przecież gospodarstwo rybne powoli lecz stale podnosi się w kraju — a akcja Wydziału krajowego, obok usiłowań Towarzystwa rybackiego w Krakowie i obu Towarzystw rolniczych, nie poślednią odgrywa rolę.

ad A. Bezpłatną pomoc fachową, jaką Wydział krajowy udzielił w roku sprawozdawczym (od 1. lipca 1904 do 30. czerwca 1905) przy zakładaniu, uporządkowywaniu i zagospodarowaniu stawów, najlepiej przedstawia następujące cyfry.

Wytoczono założenie nowych stawów w 7-miu miejscowościach na powierzchni 35·15 ha, a nadto opracowano projekta założenia stawów w trzech jeszcze miejscowościach na przestrzeni 148·00 ha. — Następnie udzielono porady co do uporządkowania i zagospodarowania istniejących stawów w 16tu miejscowościach, a zalana stawami tymi powierzchnia wynosi łącznie 581 ha. W trzech miejscowościach stwierdzono, że warunki lokalne nie pozwalają na założenie tam stawów.

Mówiąc o podniesieniu gospodarstwa stawowego, zaznaczyć tu należy dwa korzystne objawy, jakie w ostatnich czasach zauważyć się dały. Jeden, to co raz częściej wśród właścicieli dzikich stawów w wschodniej części kraju objawiające się usiłowania, by usunąć dotychczas praktykowany sposób eksploatacji stawów przez trzechletnie spusty — a natomiast stawy te racjonalnie zagospodarować. — Drugi, to co raz bardziej wzrastające zainteresowanie się włościan sprawą gospodarstwa stawowego i sprawą chowu ryb i co raz liczniej zjawiające się prośby włościan o poradę do zagospodarowania stawów włościańskich.

Dla dalszego rozszerzenia się i podniesienia gospodarstwa stawowego we wschodniej części kraju, koniecznymby było, ułatwienie i obniżenie kosztów przewozu kolejowego przy transportach ryb. Uwzględniając tę potrzebę, uchwalił Wysoki Sejm w dniu 26. października 1903. r. wezwanie do c. k. Rządu, by obniżyć taryfy przewozowe dla ryb i transport ich ułatwiono. Odezwał z dnia 4. sierpnia 1905. L. $\frac{IX\ 664}{31}$ nadeszło c. k. Namiestnictwo Wydziałowi krajowemu odpowiedź c. k. Ministerstwa rolnictwa w tej sprawie, które, opierając się na opinii konferencji, jaka w tej sprawie w dniach 17. i 18. lutego 1905 we Lwowie obradowała, nie uważa za potrzebne wprowadzenia ułatwień przez Wysoki Sejm wskazanych. Żałować należy, że do udziału w wspomnianej powyżej konferencji nie powołał c. k. Rząd przedstawicieli hodowców ryb, — a przedewszystkiem zastępców Wydziału krajowego, którzy byliby w możności udzielić zebranym na konferencji bliższych w tej sprawie wyjaśnień. Wydział

*) Kredyty przyznane przez Wysoki Sejm w budżecie krajowym na rok 1905. na cele podniesienia rybactwa, łącznie z poborami służbowymi referenta fachowego dla spraw rybactwa, wynoszą razem biorąc 7570 Koron.

krajowy ze swej strony nie ustanie w dalszych usiłowaniach doprowadzenia do korzystnego załatwienia sprawy, tem więcej, że jak z przesłanej przez c. k. Ministerstwo opinii konferencji kolejowej okazuje się, nie brano zupełnie pod rozagę wielu kwestyi, które uwzględnione być powinny.

ad B. Tworzenie rewirów rybackich na rzekach, rozpoczęte jeszcze w r. 1892 w myśl postanowień ustawy o rybołówstwie z dnia 31. października 1887 — zostało już prawie ukończone. W dwudziestu dorzeczach, na jakie rzeki kraju przy tworzeniu rewirów podzielono, utworzono 491 rewirów rybackich, w tem 20 rewirów własnych, a reszta dzierżawnych. Dotychczas wydzierżawiono wykonywanie prawa rybołówstwa w 336 rewirach za łącznym czynszem rocznym 36,646 koron, a taksy rewirowe z wydzierżawionych i własnych rewirów rybackich wynoszą obecnie 4.570-99 koron. — Należy spodziewać się, że przy energii, z jaką obecnie c. k. Namiestnictwo sprawy rybactwa traktuje i reszta utworzonych rewirów do końca r. 1906. wydzierżawioną będzie.

Przyjawszy jako najmniejszą długość koryta rzeki w jednym rewirze tylko 5 kilometrów, dostaniemy, biorąc w przybliżeniu, 2500 kilometrów, jako sumaryczną, minimalną długość rzek, nad których zagospodarowaniem czuwać ma Wydział krajowy, jest to już przestrzeń tak duża, że Wydział krajowy będzie musiał zająć się obmyśleniem pewnej organizacyi nadzoru nad rewirami rybackimi, w ogóle zająć się pewnem zorganizowaniem działu rybactwa odpowiednio do obecnych potrzeb.

Obecnie usiłowania Wydziału krajowego zwracają się głównie w tym kierunku, by uzyskać uwzględnienie interesów rybactwa przy regulacyi rzek, co we wielu wypadkach bez szkody dla regulacyi da się osiągnąć — dalej, aby ochronić wody rzek naszych od zanieczyszczania odpływami i odpadkami fabrycznymi, zatruwającymi we wielu wypadkach wody rzek naszych na dużych przestrzeniach, w końcu, aby przez utworzenie tarlisk ochronnych, przez ustawienie przepławek na jazach i t. p. umożliwić rybnym wędrówki, rozmnażanie się i rozwój w wodach naszych.

Usiłowania Wydziału krajowego mające na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniami fabrycznymi odniosły w jednym wypadku zupełnie zadowalniający skutek, mianowicie w sprawie zanieczyszczania wód rzeki Wisłoki odpływami rafinerji olei mineralnych w Niegłowicach pod Jasłem.

Wspominamy tu o tem dlatego, by wykazać, że obawy, iż ochrona rzek przed zanieczyszczeniem zabić może powstający w kraju przemysł, są płonne, i że oczyszczanie odpływów fabrycznych, przed wypuszczaniem ich do rzek, jest możliwe, i często jak w danym wypadku z korzyścią materialną dla zakładu da się przeprowadzić. Mimo to ciągle nadchodzą do Wydziału krajowego skargi, że władze polityczne nie pilnują, by przestrzegano zakazów przez nie wydanych co do wpuszczania szkodliwych odpadków do rzek. Świeżo stwierdził takie wypadki zanieczyszczania wód mimo zakazów władz referent rybactwa przy Wydziale krajowym co do dwóch rafinerji w Ustrzykach, w skutek czego odniósł się Wydział krajowy do c. k. Starostwa w Lisku.

W czasie sprawozdawczym zarybiono dorzecze Bugu i Świcy, wpuszczając do wód tych 100.000 narybku sandacza i 80,000 narybku pstrąga. Koszta zarybiania ponosi fundusz dla podniesienia rybactwa, do którego wpływają grzywny za przekroczenia ustawy o rybołówstwie i taksy rewirowe.

Subwencyonowany przez kraj. Zakład chowu ryb w Oparach, rozwija się, o ile pozwalają na to stosunki lokalne normalnie i już obecnie, w rozwoju gospodarstwa rybnego w kraju dość ważną odgrywa rolę. — Nie da się jednak zaprzeczyć, że należyty, na zupełnem wyzyskaniu naturalnych warunków oparty, rozwój tego zakładu będzie dopiero wówczas możliwy, gdy Towarzystwo gospodarcze uzyska dla Zakładu tego inteligentnego, fachowo wykształconego człowieka, który przebywając stale w zakładzie i zdając sobie sprawę z jego celów, przez rozumne i świadome celu postępywanie zakład ten należycie mógłby rozwinąć. Zadaniu temu dzisiaj personal zakładu odpowie-

dzieć nie może, a kierownik zakładu, który tylko od czasu do czasu do zakładu dojeżdżać może, nie jest w stanie, bez należytej pomocy na miejscu, przeprowadzić tego, co wskazanemby było.

Wykaz czynności służbowych referenta fachowego dla spraw rybactwa, objęto ogólnym wykazem prac krajowego biura melioracyjnego, tu więc tylko zaznaczyć należy, że tenże referent pełnił i dalej funkcje kierownika zakładu chowu ryb w Oparach, a na polecenie Wydziału krajowego z dnia 4. lipca 1905 l. 59653 dokonał objazdu wód niektórych rewirów rybackich w dorzeczach Soły, Dunajca, Wisłoki, Strwiąża i Prutu.

Czynności
krajowego
biura sta-
tystycznego

W okresie będącym przedmiotem sprawozdania, oddało krajowe biuro statystyczne do druku statystykę własności tabularnej w Galicyi, statystykę zawodową ludności Galicyi według wyznania i narodowości, tudzież nowy „Skorowidz dóbr tabularnych“. Dwie pierwsze prace wyjdą w zeszycie drugim i trzecim tomie XX. „Wiadomości statystycznych“ i będą w ciągu sesyi Wysockiemu Sejmowi przedłożone. Skorowidz dóbr tabularnych wyjdzie jako osobna publikacya w październiku b. r.

Oprócz prac powyższych zajęte było biuro wypracowaniem tablic do V. rocznika statystyki krajów koronnych, wydawanego przez centralną Komisję statystyczną we Wiedniu przy współpracownictwie wszystkich Wydziałów krajowych, względnie krajowych biur statystycznych. Do tego rocznika a zarazem dla własnej publikacyi opracowało biuro statystyczne oprócz paru mniejszych, następujące obszernie tablice:

I. Przyjęcia do Związku gminnego w r. 1901 i 1902 w miastach o własnym statucie, w gminach podlegających ustawom gminnym z r. 1889 i 1896, tudzież w gminach wiejskich, liczących wyżej 5.000 mieszkańców.

II. Statystyka gminnych kas pożyczkowych z końcem r. 1902.

III. Statystyka dochodów i wydatków funduszków dróg powiatowych i powiatowych funduszków dróg gminnych I. klasy i dróg dojazdowych.

IV. Statystyka dochodów i wydatków, tudzież stanu czynnego i biernego majątku kraju i zarządzanych przez kraj funduszków.

V. W toku jest opracowanie tablic, przedstawiających stan zadłużenia gmin miejskich i miasteczek z końcem roku 1904.

Na żądanie c. k. Ministerstwa handlu zajęło się biuro zebraniem dat o socyalno-politycznej działalności gmin miejskich w Galicyi. Dane te będą wydrukowane w „Sociale Rundschau“, organie istniejącym przy c. k. Ministerstwie handlu urzędu dla statystyki pracy.

W ciągu okresu sprawozdawczego rozpoczęło biuro pracę nad wydaniem tomu VIII. „Podręcznika statystyki Galicyi“, tudzież nad obszerniejszem przedstawieniem stanu i gospodarki w gminnych kasach pożyczkowych. Równocześnie przystąpiono do opracowania obszernych tablic, przedstawiających ilości rozmiary i kategorie gospodarstw rolniczych w naszym kraju na podstawie pierwszego spisu gospodarstw rolniczych (der landwirtschaftlichen Betriebe) z r. 1902. Praca ta do czasu sporządzenia statystyki własności ziemskiej i jej podziału, której rząd dotąd w Galicyi nie rozpoczął, podczas gdy dla innych krajów już ją dokonał i ogłosił, zorientuje nas w liczbie posiadłości rolniczych w każdej kategorii obszaru (niżej 1 hektara, nad 1—2 hektarów, nad 2—5 hektarów i t. d.) Możliwie spieszne ukończenie tej ważnej pracy będzie jednym z głównych zadań biura w przyszłym okresie sprawozdawczym.

Sprawozdanie

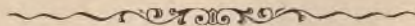
z czynności

Departamentu IV. Wydziału krajowego

w zakresie dróg

za czas od 1. stycznia 1904 do 30. czerwca 1905.

(z 9 alegatami).

Departament IV.

Szef Departamentu: Dr. Stanisław Dąbski, członek Wydziału krajowego.

A.

Ustawy i uchwały, podlegające Najwyższej sankcyi.

a) Uchwały sankcyonowane.

Uchwały
o udzieleniu
koncesyi na
pobór myta.

Najwyższemi postanowieniami z dnia 23. grudnia 1904 i z dnia 10. lutego 1905 zatwierdzone zostały uchwały Wysokiego Sejmu, któremi udzielono koncesyi na pobór myta:

Obszarowi dworskiemu w Przecławiu od przewozu przez rzekę Wisłokę w Przecławiu;

Wydziałowi powiatowemu w Podhajcach na drogach gminnych I. klasy Podhajce-Bożyków i Podhajce-Denysów;

Radzie powiatowej w Podhajcach na drodze powiatowej Podhajce-Halicz.

Wydziałowi powiatowemu w Żółkwi na drodze gminnej I. klasy Żółkiew-Kamionka strumiłowa;

Radzie powiatowej w Kolbuszowie na drodze powiatowej Kolbuszowa-Mielec;

Gminie miasta Sokala od dwóch mostów na rzece Bugu w Sokalu;

Obszarowi dworskiemu w Bobrowie od przewozu przez rzekę Wisłokę między Bobrową i Kędzierzem;

Radzie powiatowej w Rawie ruskiej na drodze powiatowej Rawa ruska-Niemirów;

Obszarom dworskim w Kutyskach i Ostrej od przewozu przez rzekę Dniestr między Kutyskami i Ostrą;

Obszarowi dworskiemu w Rzemieniu od przewozu przez rzekę Wisłokę pod Rzochowem;

Wydziałowi powiatowemu w Rohatynie na drodze gminnej I. klasy Puków-Stratyn.

b) Ustawy jeszcze nie sankcyonowane.

Ustawa
o sadzeniu i
ochronie
drzew przy-
drożnych.

Dotychczas nie została sankcyonowana: Ustawa o sadzeniu i ochronie drzew przydrożnych, uchwalona dnia 2. listopada 1904.

Ustawa ze-
zwalająca
na pobór ko-
pytkowego
w Stanisła-
wowie i
Brzeżanach.

Ustawa o udzieleniu gminie miasta Stanisławowa koncesyi na pobór opłat kopytkowych przy 15 rogatkach, uchwalona dnia 26. października 1904 i

Ustawa o udzieleniu gminie miasta Brzeżany koncesyi na pobór opłat kopytkowych, uchwalona dnia 2. listopada 1904.

c) Uchwały jeszcze nie sankcjonowane.

Koncesya
mytnicza
dla spółki
Harklow-
skiej od prze-
wozu pod
Skołyszyn-
nem.
Zaliczenie
gmin Czar-
na Wieś,
Dąbie, Kro-
wodźa i no-
wa Wieś na-
rodowa do
tych gmin,
w których
obowiązuje
§. 43 ust.
drog.

Dotychczas nie otrzymała Najwyższego zatwierdzenia uchwała sej-
mowa z dnia 23. czerwca 1902 o udzieleniu koncesyi mytniczej spółce
Harklowskiej „Edward Dzwonkowski i Spółka w Harklowej“ od przewozu
przez rzekę Ropę pod Skołyszynem, tudzież uchwała sejmowa z dnia 11.
października 1904 o zaliczeniu gmin Czarna Wieś, Dąbie, Krowodźa i
Nowa Wieś narodowa do tych gmin, w których obowiązują postanowienia
§. 43 ustawy drogowej.

B.

Uchwały sejmowe nie podlegające najwyższej sankcyi i sprawy Wydziałowi krajowemu przekazane i polecone.

Uchwała,
polecająca
Wydziałowi
krajowemu
przeprowa-
dzenie z c. k.
Rządem ro-
kowań, aby
rury beto-
nowe, uży-
wane do bu-
dowy stu-
dzien, uzna-
no jako wy-
roby użyte-
czności pu-
blicznej.

W poprzednim sprawozdaniu z czynności za czas od 1. listopada
1902 r. do 31. grudnia 1903 r. oznajmiliśmy, iż wskutek uchwały Wyso-
kiego Sejmu z dnia 19. października 1903 r., polecającej Wydziałowi
krajowemu, aby przeprowadził z c. k. Rządem rokowania w tym kierunku,
aby rury betonowe, używane do budowy studzien, uznano jako wyroby
użyteczności publicznej, Wydział krajowy odniósł się do Prezydyum c. k.
Namiestnictwa z przedstawieniem tej sprawy w memoryale z dnia 4. lu-
tego 1904 LW. 95.717/03, w którym upraszał c. k. Prezydyum Namiest-
nictwa, ażeby zgodziło się, by w krajowych warsztatach wyrobów beto-
nowych mogły być wyrabiane rury betonowe do użytku przy budowie
studzien i ażeby c. k. Prezydyum Namiestnictwa uznając powszechną
użyteczność rzeczonych wyrobów, zgodziło się zarazem, by wyroby te
były odstępowane po cenach własnej produkcji gminom, względnie także
osobom prywatnym do budowy studzien bez podciągania z tego powodu
warsztatów pod przepisy ustawy przemysłowej, wreszcie żeby c. k. Pre-
zydyum Namiestnictwa wyjednało uwolnienie dla wyrobów w warsztatach
autonomicznych rzeczonych rur betonowych do ocembrowywania studzien
w gminach od podlegania podatkowi zarobkowemu według II. działu
ustawy z dnia 25. października 1896 Nr. 220 Dz. u. p.

W odpowiedzi na powyższy memoriał Wydziału krajowego c. k.
Prezydyum Namiestnictwa reskryptem z dnia 26. maja 1905 r. L. 467, pr.
oznajmiło, iż zgadza się, aby w krajowych warsztatach dla wyrobów be-
tonowych, nie będących zakładami przemysłowymi, względnie przedsię-
biorstwami w znaczeniu ustawy przemysłowej i służących wyłącznie cel-
lom publicznym, tudzież w warsztatach dla wyrobów betonowych, założo-
nych i utrzymywanych przez powiaty wyłącznie dla celów drogowych,
a więc służących również wyłącznie celom publicznym i jako takie wyję-
tych również z pod przepisów ustawy przemysłowej, wyrabiano także rury
betonowe do użytku przy budowie studzien i odstępowano je po cenie własnej
produkcji, bez żadnego zysku, gminom do budowy gminnych studzien pu-
blicznych bez podciągania tych warsztatów z tego powodu pod przepisy
ustawy przemysłowej i że poczyniło stosowne kroki celem wyjednania uwol-
nienia wyrobu rur betonowych do użytku przy budowie studzien gminnych
w odnośnych warsztatach krajowych i powiatowych od obowiązku uiszczania
podatku zarobkowego wedle II. działu ustawy z dnia 25. października
1896 r. Nr. 220 Dz. u. p.

Powyższy reskrypt c. k. Prezydium Namiestnictwa udzielił Wydział krajowy do wiadomości wszystkim Wydziałom powiatowym i wszystkim inżynierom okręgowym Wydziału krajowego.

Uchwała
w sprawie
uznania za
państwowe
drog mają-
cych donio-
śle znacze-
nie wojско-
we i ekono-
miczne.

W sprawozdaniu z czynności departamentu IV. za czas od 1. listopada 1902 do 31. grudnia 1903 Wydział krajowy zdał sprawę o podjętych staraniach celem wykonania uchwały sejmowej z 12. października 1903, którą Wysoki Sejm wezwał Wydział krajowy, aby dążył do uzyskania od c. k. Rządu uznania za państwowe tych dróg, które mają doniosłe znaczenie pod względem ekonomicznym i wojskowym.

Na pismo Wydziału krajowego z dnia 4. lutego 1904 l. 97.837, wystosowane do c. k. Prezydium Namiestnictwa w wykonaniu powyższej uchwały dotychczas nie nadeszła odpowiedź.

Uchwała
w sprawie
projektu
ustawy o
budowie
drog konku-
rencyjnych.

Wskutek uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 12. października 1903 w przedmiocie projektu ustawy o budowie dróg konkurencyjnych, wezwał Wydział krajowy okólnikiem z 4. lutego 1904 l. 97.836 wszystkie Reprezentacje powiatowe, ażeby przedłożyły należycie umotywowane wykazy dróg, ważnych pod względem ekonomicznym, które w najbliższej przyszłości winny być uporządkowane względnie zbudowane.

Sprawozdania nadesłane w tym przedmiocie względnie życzenia Reprezentacji powiatowych w nich przedstawione są już zestawione i opracowane w obszernym elaboracie. Na podstawie tych materiałów Wydział krajowy w myśl uchwały Wysokiego Sejmu odniesie się do c. k. Rządu.

Uchwała
w sprawie
projektu
drogi gm.
I. klasy ze
Szczawnicy
do Piwni-
cznej.

Uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 12. listopada 1904 r. L. s. 1.991 poruczono Wydziałowi krajowemu sprawę wypracowania szczegółowego projektu na budowę drogi gminnej I. klasy Piwniczna - Szczawnica.

Wydział krajowy w wykonaniu powyższej uchwały rozporządzeniem z dnia 29. kwietnia 1905 r. do L. 40.723, delegował z oddziału techniczno-drogowego dwóch inżynierów dla przeprowadzenia zdjęć na gruncie w celu wypracowania projektu

Uchwała
w sprawie
budowy
drogi pow.
Krystynopol-Brody.

W wykonaniu uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 19. października 1903 przeprowadzono pertraktacje z Wydziałami powiatowymi w Sokalu, Kamionce strumiłowej i Brodach i w roku 1904 wykonano trasę na całej przestrzeni Krystynopol-Brody długości 79 km., na podstawie czego ułożono program budowy i opracowano szczegółowy projekt dla części drogi w terytorium powiatu sokalskiego.

W roku 1905 budowę rozpoczęto od Krystynopola.

Uchwała
w sprawie
budowy
mostu na rzece
Stryju
w Kruszel-
nicy.

Uchwałą z dnia 27. października 1904 Wysoki Sejm odstąpił Wydziałowi krajowemu do załatwienia wnioszek posła Oleśnickiego w sprawie budowy mostu na rzece Stryju w Kruszelnicy.

Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 25. stycznia 1905 do l. 108 609 oświadczył Wydziałowi powiatowemu w Stryju i Drohobyczu gotowość udzielenia subwencji w wysokości 50% kosztów ogólnych na budowę drogi Synowódzko-Schodnica wraz z mostem na Stryju w Kruszelnicy, leżącej w granicach powiatu Stryjskiego i Drohobyckiego, a to pod zwykłymi warunkami subwencyonowania dróg.

Do dnia zamknięcia niniejszego sprawozdania nie nadeszła od żadnego z wymienionych Wydziałów powiatowych relacja w powyższej sprawie.

Uchwała
o petycjach
trzynastu
Wydziałów
powiatowych
w sprawie

Załatwiając sprawozdanie sejmowej komisji drogowej o petycjach trzynastu Wydziałów powiatowych o podwyższenie w budżecie krajowym kwoty 80.000 K do wysokości 600.000 K na zasiłki dla powiatowych funduszów drogowych na utrzymanie i naprawę dróg powiatowych i gminnych, udzielane w myśl ostatniego ustępu §. 28. ustawy drogowej, Wysoki Sejm uchwałą z 17. października 1904 odstąpił Wydziałowi krajowemu

wie powiększenia zasłku z funduszu krajowego na utrzymanie dróg powiatowych i gminnych. Wemu powyższe petycje do zbadania i możliwego uwzględnienia w budżecie na rok 1906.

Wskutek powyższej uchwały dla ocenienia stanu funduszków drogowych wszystkich powiatów, sporządzono zestawienia na podstawie preliminarzy funduszków dróg powiatowych i powiatowych funduszków dróg gminnych. W zestawieniach tych, znajdujących się w aktach Wydziału krajowego, wykazano ogólne kwoty, preliniowane na cele drogowe w 74 powiatach, tudzież kwoty 10%-wych ustawowych dodatków na cele drogowe. W zestawieniach tych wykazano również:

1. powiaty, w których dodatki do podatków bezpośrednich na cele drogowe, wraz z 10%-wym dodatkiem ustawowym nie przekraczają 20% podatków bezpośrednich, w powiatach tych przypisanych;

2. powiaty, w których dodatki te na wszystkie wydatki drogowe, t. j. na konserwację, budowę i na spłatę długów, zaciągniętych na cele drogowe, przekraczają 20% przepisanych podatków bezpośrednich i

3. te powiaty, w których dodatki drogowe, potrzebne na pokrycie kosztów konserwacji dróg, po potrąceniu dochodów własnych, przenoszą 20% przepisanych podatków bezpośrednich.

Wskutek trudnego położenia finansowego kraju Wydział krajowy nie mógł przedstawić Wysokiemu Sejmowi wniosku o podwyższenie kredytu na zasiłki dla powiatowych funduszków drogowych, na utrzymanie dróg powiatowych i gminnych i wstawił na ten cel do preliminarza budżetu krajowego na rok 1906 dotychczasową kwotę 80.000 K.

Uchwała
w sprawie
zmiany
ustawy dro-
gowej.

Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 12. listopada 1904 powziął następującą uchwałę:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby sprawę zmiany ustawy drogowej poddał gruntownym studjom, a przede wszystkim w tym kierunku, czem należałoby zastąpić ubytek w dochodach drogowych przy zniesieniu obecnie obowiązującej prestacyi osobistej tudzież, jak należałoby zaradzić temu, aby w wykonywaniu tej zmiany cały ciężar administracyjny nie spadał na reprezentacye powiatowe, które nie byłyby w stanie objąć pod własny wyłączny zarząd i kontrolę tak licznych dróg gminnych II. klasy“.

Wykonując tę uchwałę Wydział krajowy przedkłada następujące sprawozdanie:

Zawsze głównym powodem żądania zmiany ustawy drogowej był i jest przepis, ustanawiający wogóle szarwarki dla dróg gminnych. Żądanie zmiany innych przepisów jest tylko następstwem i rozwinięciem tej zmiany.

Wskutek tego Wydział krajowy okólnikiem z dnia 23. grudnia 1903 L. 109.967, podanym już do wiadomości Wysokiego Sejmu w zeszłorocznym sprawozdaniu z czynności Departamentu IV., polecił Wydziałom powiatowym, aby przedłożyły wszechstronnie umotywowaną opinię, czy i o ile gospodarka drogowa, oparta na prestacyach w naturze, dała wyniki dodatnie lub ujemne.

Do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania nie odpowiedziało 14 wydziałów powiatowych a mianowicie: Borszczów, Gorlice, Kałusz, Kolbuszowa, Krosno, Lwów, Podhajce, Rawa ruska, Nowy Sącz, Skalat, Tarnopol, Wadowice, Wieliczka i Żywiec.

Z pomiędzy 60-ciu Wydziałów powiatowych, które na okólnik odpowiedziały, tylko 13 cie (t. j. Brzozów, Buczacz, Dobromil, Grybów, Jaworów, Mielec, Nadwórna, Przemyśl, Ropeczyce, Sambor, Stanisławów (żąda zostawienia przynajmniej 1 dnia prestacyi), Stryj i Złoczów) nie żąda żadnej zmiany ustawy drogowej. Natomiast 47 Wydziałów powiatowych oświadcza się za przeprowadzeniem reformy ustawy Mianowicie 19 Wydziałów powiatowych (t. j. Chrzanów, Brzeżany, Czortków, Dąbrowa, Kołomyja, Limanowa, Lisko, Nowy Targ, Przemyślany, Rohatyn, Rzeszów, Rudki, Sanok, Śniatyn, Stary Sambor, Tarnobrzeg, Tarnów, Zaleszczyki i Żółkiew) żąda zmiany ustawy w tym kierunku, aby zamiast dotychczasowej swobody uiszczania prestacyj w naturze lub gotowiznie

służyło Radom powiatowym prawo uchwalania przymusowej spłaty bądź w poszczególnych gminach, bądź też w całym powiecie.

Wydział powiatowy w Cieszanowie chce, by prestacje były zamienne na relutum, lub zastąpione dodatkami do podatków bezpośrednich.

Wreszcie 27 Wydziałów powiatowych (t. j. Biała, Bóbrka, Bochnia, Bohorodeczany, Brody, Brzesko, Dolina, Drohobycz, Gródek, Horodenka, Husiatyn, Jarosław, Jasło, Kamionka str., Kosów, Kraków, Łańcut, Mościska, Myślenice, Nisko, Pilzno, Sokal, Tłumacz, Trembowla, Turka, Zbaraż i Żydaczów) oświadczyło się za zupełnem zniesieniem prestacji w naturze i pokrywaniem potrzeb drogowych wyłącznie dodatkami do podatków bezpośrednich.

Stosunkowo zatem największa ilość powiatów żąda zastąpienia prestacji dodatkami do podatków. Wobec tego Wydział krajowy zebrał daty w tym właśnie kierunku i przedkłada je Wysokiemu Sejmowi Aleg. 1. i 2. w dwóch wykazach pod 1/ i 2/.

W pierwszym wykazie zestawił Wydział krajowy wartość prestacji istniejących według cen wykupna, uchwalonych przez powiaty. W drugim przeprowadził zamianę tych prestacji na dodatki do podatków bezpośrednich. W obu wykazach przeprowadził Wydział krajowy obliczenie osobno dla gmin wiejskich, dla gmin miejskich i dla obszarów dworskich.

Według pierwszego wykazu wartość prestacji w całym kraju z wyjątkiem miast Lwowa i Krakowa, do których ustawa drogowa nie ma zastosowania, wynosi 2,351.976 K 17 h. — z tych przypada na gminy wiejskie 1,854.851 K 36 h czyli 78·86% ogólnej wartości prestacyjnej, na gminy miejskie 434.198 K 91 h czyli 18·46%, na obszary dworskie 62.925 K 90 h czyli 2·68%.

Największą wartość prestacji wraz z ekwiwalentem prestacyjnym w większych gminach miejskich wykazuje powiat Drohobycz (73.614 K 50 h) i Przemyśl (61.968 K), — najmniejszą powiat Zbaraż (13.968 K 30 h) i Pilzno (12.876 K 40 h).

Na gminy wiejskie w stosunku do gmin miejskich i obszarów dworskich przypada najwięcej prestacji w powiecie limanowskim (95·82%), najmniej w powiecie przemyskim (45·34%).

Gminy miejskie w stosunku do gmin wiejskich i obszarów dworskich mają najwięcej prestacji w powiecie przemyskim (51·47%), najmniej w powiecie limanowskim (2·93%).

Wreszcie na obszary dworskie w stosunku do gmin wiejskich i miejskich wypada najwięcej prestacji w powiecie sokalskim (10·93%), najmniej w powiecie kałuskim (zaledwie 0·22%).

Chcąc uzyskać z dodatków do podatków bezpośrednich tę sumę, jaką przedstawiają prestacje obliczone na pieniądzu według cen wykupna, trzeba by nałożyć — według dołączonego 2/ wykazu — w całym kraju z wyjątkiem miast Lwowa i Krakowa przeciętnie 11·471%. Największy dodatek z tego obliczenia wypada w powiecie wielickim (32·943%), najmniej w powiecie sokalskim (5·099%), zależnie od siły podatkowej powiatów a w przeciwstawieniu do wartości dni prestacyjnych.

Z naciskiem tutaj jednak zaznaczyć musimy, że wyżej wymieniona wartość prestacji została obliczona ściśle według cen wykupna, uchwalonych przez Rady powiatowe. Wartość ta jednak — jak powszechnie wiadomo — nie odpowiada rzeczywistej wartości prestacji i dlatego czyniąc potrzebne obliczenia lub porównania, tę okoliczność zawsze należy mieć na względzie.

W ustawodawstwie drogowem innych państw i krajów znajdujemy dwa główne systemy prestacji drogowych: jeden, który ustanawia stałą, w przybliżeniu z góry oznaczoną powinność drogową — i drugi, który nie wymaga żadnego stałego zasobu, lecz stosuje ciężary do każdorazowej potrzeby.

Myślą przewodnią pierwszego systemu jest zabezpieczenie na cele drogowe zasobu stałego i niezawisłego od różnych względów.

Drugi system nakładania prestacji drogowych bądź w naturze bądź też w gotówce jest ściśle administracyjny. Zaletą jego jest ta oko-

liczność, że nie wymaga od kontrybuentów większego świadczenia, aniżeli potrzeba, a sumę zasobów stosuje do zakresu zadania, które przy ich zużyciu spełnić należy.

Pierwszy system znajdujemy we Węgrzech, Francyi i u nas, drugi we wszystkich krajach austriackich, w Królestwie polskiem, Hanowerze, prowincjach pruskich, Wirtembergii, Wisbaden i Bawaryi.

Wszystkie prestacje w ustawodawstwie europejskiem opierają się głównie na sześciu podstawach. Są to: 1. ludność męska do roboty zdolna, 2. rodzina, 3. bydło robocze, 4. dom, 5. grunt i 6. podatek.

Z tych podstaw jeden tylko podatek stanowi częstokroć wyłączną podstawę wymiaru prestacyj — inne natrafiamy tylko połączone w pewnej kombinacyi ze sobą. I tak np. we Francyi według ustawy z dnia 21. maja 1836, dotąd obowiązującej, podstawą wymiaru prestacyi drogowej jest ludność do roboty zdolna (18—60 lat), podatek bezpośredni, zaprzężny wóz lub powóz i zwierzę dojne, robocze lub wierzchowe.

We Węgrzech wedle ustawy z dnia 4. lutego 1890, prestacje piesze lub ciągle wymierza się od zwierząt pociagowych, domów mieszkalnych i od osób.

We Wisbaden w myśl ustawy z dnia 8. czerwca 1891 rozdział potrzeb drogowych uskutecznia się według danin gminnych, a w braku tychże według wysokości podatków bezpośrednich.

W siedmiu prowincjach pruskich roboty ciągle mają wykonywać posiadacze gruntowi, utrzymujący zaprzęgi, w stosunku do ilości zwierząt pociagowych, jaka jest konieczna do prowadzenia gospodarstwa, roboty zaś piesze wszyscy obowiązani do danin gminnych. W razie uchwalenia przez Reprezentacyę gminną świadczeń pieniężnych, rozdział następuje według bezpośrednich danin gminnych, a gdzie ich niema, według bezpośrednich podatków państwowych.

W Królestwie Polskiem na podstawie ukazu z dnia 19. czerwca 1870 r. drogi trzeciej (najniższej) kategorii t. j. wiejskie i polne mają być utrzymywane kosztem gromad albo właścicieli gruntów, przez które prowadzą.

W ustawach drogowych krajów austriackich istnieją z małymi wyjątkami prawie wszędzie jednakowe postanowienia, według których do gminy należy budowa i utrzymanie potrzebnych dla niej dróg i gościńców gminnych. „Dla uzyskania potrzebnych do tego świadczeń pieniężnych „i roboczych obowiązują przepisy ustawy gminnej“.

Wydział krajowy, zastanawiając się nad obecną ustawą drogową, przyszedł do przekonania, że ona — o ile utrzymała prestacje drogowe w naturze — nie przyczyniła się do poprawy dróg gminnych II. klasy w mierze oczekiwanej.

Powodem takiego stanu rzeczy jest ta okoliczność, że zarządy drogowe, ograniczone na posługiwanie się tylko szarwarkami, nie mają robotników wówczas, kiedy ich dla drogi potrzebują, lecz zwykle wtenczas, kiedy kontrybucenci nie mają co innego do czynienia. Naturalną jest rzeczą, że taka niesystematyczna i nie do potrzeb drogi zastosowana lecz dorywcza robota nie może dodatnio wpływać na stan komunikacyi.

Także podnieść należy, że jest w kraju wiele małych gmin, posiadających nieliczne dnie szarwarkowe, a potrzebujących utrzymywać albo wielką ilość dróg albo drogi bardzo trudne do utrzymania.

Natrafia się dosyć często na odwrotny stosunek. Siły gminy są o wiele większe, aniżeli ich potrzeba do utrzymania dróg. Te gminy nie dążą do udoskonalenia dróg, lecz przyprowadzają je do stanu zaledwie znośnego. Setki dni zostają rokrocznie stracone.

Wreszcie są dziś i takie gminy, które nie mają żadnych dróg gminnych. Tam prestacyj całkiem nie potrzeba. Robocizna drogowa jest po największej części mało wydarna. Latami bowiem poświęconym zwyczajem, którego mimo wszelkich starań wykorzenie nie można, ludność obowiązana do prestacyi uważa ją jako robotę darmo i narzuconą, od której można się wyłamać albo ją zbyć kimbądź i jakbądź. To też są gminy, w których zamożniejsi i mający głos w gminie wpływami swymi

wylamują się z pod tego obowiązku, tak, że cały ciężar prestacyjny spada na mieszkańców uboższych, żyjących z pracy rąk. Oni zaś wychodzą do roboty z reguły późno, później jak do każdej innej roboty płatnej, a wracają z niej wcześniej.

Nadto prestacye drogowe odrabiają częstokroć niedorostki i dzieci lub starcy, do innych robót nie przydatni.

Nie można i tego pominąć, że w regule zarząd drogowy tworzy naczelnik gminy, który nie zawsze ma dostateczną chęć i kwalifikację dla dobrego spełnienia powierzonych mu funkcji, które w dodatku wymagają pracy biurowej dla niego uciążliwej.

Wydział powiatowy nie posiada dostatecznych sił, aby przeprowadzić nadzór nad wykonywaniem prestacyj i należytem ich użyciem zwłaszcza, że roboty prestacyjne odbywają się zwykle równocześnie we wszystkich gminach. Tylko tam, gdzie Wydział powiatowy udziela pewnego zasiłku na cele drogowe, skutek z prestacyj jest widoczny, bo są one odrabiane pod bezpośrednim nadzorem powiatowych organów drogowych.

Z niezużytych w ciągu roku prestacyj wpływa bardzo nieznaczny dochód do kasy powiatowej, albowiem zarządy drogowe wykazują po największej części prestacye jako zupełnie wyrobione. Jeśli zaś wykażą jakie zaległości, to ściąganie ich natrafia na niezwykle trudności i wywołuje u kontrybuentów rozgoryczenie, co pociąga za sobą zniechęcenie zarządów drogowych, a w dalszym ciągu przepadanie i odpisywanie tych należności.

Są to względy, które przemawiają za zupełnem zniesieniem obecnych prestacyj drogowych. Zresztą już dzisiaj znaczna część robót i dostaw np. przy budowie mostów i przepustów nawet po wsiach tylko za gotówkę da się uskutecznić.

Robota za gotówkę będzie rzetelniejszą i wydawniejszą. Przeważnie wykonują ją ludzie ciągle przy naprawie dróg pracujący, a tem samem z takimi robotami obznajomieni. Nadto wykonują ją w czasie właściwym pod nadzorem odpowiednich organów.

Mając taką gospodarkę na oku jest, zdaniem Wydziału krajowego, wskazanem przejść w administracji dróg na system gospodarstwa pieniężnego — znieść prestacye w naturze a potrzebne dla utrzymania dróg wydatki pokryć funduszami zebranymi zapomocą dodatków do podatków.

Dla uzyskania funduszy drogowych jest to sposób najłatwiejszy, najwygodniejszy i względnie najśluszniejszy.

Tych zalet nie posiada inny sposób pozyskania gotówki dla celów administracji drogowej, mianowicie nałożenie na rodziny obowiązku przymusowej spłaty obecnej prestacyi, jak to proponuje Wydział powiatowy w Chrzanowie, a wraz z nim i dalszych 18 Wydziałów powiatowych.

Ten sposób zbierania funduszy na cele drogowe byłby właściwie rodzajem opodatkowania rodzin i z tego względu w praktycznem zastosowaniu natrafiłby na wielkie niechęci, przypominając zniesione niegdyś pogłównce, do którego ludność kraju naszego czuje wstręt nieprzewyższony.

Nadto sporządzenie do tego celu spisu rodzin i prowadzenie ich ewidencji jest bardzo uciążliwe i nie może być dokładne szczególnie w miastach i w miejscowościach przemysłowych, przez ludność robotniczą zamieszkałych. Głównie z tego właśnie względu już dzisiaj nie tylko w większych miastach, lecz nawet w takich gminach jak Lipnik, Oświęcim, Czarna wieś, Nowa wieś narodowa, Krowodza i Dąbie zamiast prestacyj musiał być zaprowadzony dodatek do podatków bezpośrednich.

Nie możemy też pominąć, że ściąganie tej gotówki wszędzie byłoby połączone z trudnościami a mogłoby tu i ówdzie dać sposobność do różnych nadużyć znacznie cięższych, aniżeli dzieją się one przy szarwarkach. Nadto szarwarki są marnowane przez samych kontrybuentów z ich własną szkodą, zaś gotówka przepadałaby u całkiem kogo innego ze szkodą dobra publicznego.

Także znaczna część dochodu z tego źródła musiałaby być odpisywana z powodu nieściągalności.

Wreszcie — co najważniejsza — system przymusowego wykupu prestacyj wymierzanych od rodzin jest bardzo niesprawiedliwy.

Na pierwszy rzut oka mogłoby się zdawać, że pod tym względem niema wielkiej różnicy między tym systemem i dzisiejszym stanem rzeczy. Tak jednak nie jest!

Obecnie każda rodzina odrabia lub spłaca dwa dni piesze; jeśli zaś posiada inwentarz pociągowy, natenczas jest obowiązana odrobić zamiast dwóch dni pieszych jeden dzień ciągły. Prestacya ciągła ma znaczną wartość — w każdym razie większą, aniżeli dwa dni piesze. Ponieważ odrabiają ją posiadacze zaprzęgu, a więc ludzie zamożniejsi, zatem w ten sposób obecne ich świadczenia przedstawiają większą wartość, aniżeli świadczenia ludności uboższej w dniach pieszych.

W razie przymusowej spłaty prestacyi, wszyscy przyczynialiby się jednakową kwotą, wskutek czego powstałaby nierównomierność świadczeń z krzywdą dla ludności niezamożnej.

To też takiego sposobu zbierania funduszków na cele drogowe nie znajdujemy w żadnej ustawie drogowej.

Dlatego Wydział krajowy oświadcza się przeciw temu systemowi i nie doradza Wysokiemu Sejmowi jego przyjęcia.

Jak już wyżej zaznaczyliśmy — ze zniesieniem prestacyj musiałoby uleść zmianie także inne postanowienia a zwłaszcza postanowienia co do administracyi dróg gminnych.

Miejscowe zarządy drogowe są niepraktyczne. Dualizm ich — o ile w praktyce istnieje — nadzwyczaj utrudnia sprężyste i szybkie działanie, bowiem dzieli i osłabia władzę, która z natury swojej powinna być energiczną i spiesźnie działającą, dzieli także i osłabia jej odpowiedzialność. Należałoby więc znieść miejscowe zarządy drogowe i całą administracyę dróg gminnych II. klasy powierzyć Wydziałom powiatowym.

Wyjątek zachodziłby tylko w gminach miejskich, z których część i dzisiaj prowadzi administracyę wszystkich dróg gminnych bez zarzutu.

W ten sposób należyte utrzymanie dróg już nie byłoby zależne od dobrej lub złej woli i od słabych dziś jeszcze sił intelektualnych niektórych zarządów drogowych, lecz spoczywałoby w ręku czynnika, którego zasoby i intelektualne i materialne dawałyby gwarancję należytego spełnienia zadania.

Jednak jeśli administracya dróg ma spoczywać w rękach Wydziałów powiatowych, to sprawiedliwość nakazuje uczynić krok dalszy ku słusznemu rozdzielaniu ciężarów stąd wynikłych.

Wiele Wydziałów powiatowych, objawwszy wszystkie drogi gminne w swój zarząd, nie mogłoby sprostać zadaniu z powodu ubóstwa ludności i temsamem małej siły podatkowej. Byłoby więc rzeczą słuszną i nastąpiłaby równomierność w rozkładzie ciężarów pomiędzy powiaty, gdyby pewna pomoc przyszła tu z funduszu krajowego. Pomoc ta mogłaby być udzielaną w dwojaki sposób: albo przez bezpośrednie udzielenie wydawniejszej subwencyi na rzecz powiatowego funduszu dróg gminnych, albo też przez przejęcie szczególnie ważnych albo kosztownych dróg na fundusz krajowy.

Pierwszy system przyjęły niemal wszystkie kraje w monarchii w swych ustawach drogowych. W Czechach istnieje nawet osobna kategoria dróg „subwencyonowanych“.

W naszych stosunkach jest bardziej wskazane zastosowanie drugiego systemu, bowiem sprawiałby on ulgę nie tylko funduszowi powiatowemu ale i administracyi powiatowej. Dlatego Wydział krajowy mniema, że reforma ustawy drogowej, oparta na zasadach nakreślonych powyżej w ogólnym zarysie, powinna przyjść do skutku równocześnie ze zrealizowaniem programu przejęcia w zarząd krajowy nowej sieci dróg w kraju — a przeprowadzenie równocześnie tych obu spraw powinno nastąpić przy pierwszej sposobności, przy której siły budżetu krajowego znajdą się w tem położeniu, że będzie można na nie nałożyć nowe większe zadanie finansowej natury.

C.

Drogi krajowe.

Utrzymanie
dróg
krajowych.

Stan dróg krajowych w r. 1904 był normalny.

Pomniejszych mostów drewnianych i przepustów zamieniono przy normalnej konserwacji na stałe (murowane, kryte płytami lub o żelaznych trawersach, sklepione względnie betonowe lub o konstrukcyi żelazno-betonomowej) sztuk 84.

W budżecie na r. 1906 preliminowano na konserwację dróg krajowych o 40.000 K więcej aniżeli w latach ubiegłych, a to ze względu na średni wynik zamknięcia z lat poprzednich, na stale zwiększające się ceny robocizny i materiałów, oraz na konieczną potrzebę wzmocnienia pokładu szutrowego, z powodu zwiększającego się ruchu na niektórych przestrzeniach dróg krajowych. Niedostateczność dotacyi na cel powyższy skonstatowała także komisya drogowa w swem sprawozdaniu za r. 1903, przytaczając również te motywa i oświadczyła się za podniesieniem tej dotacyi.

Rekonstruk-
cye dróg
krajowych.

W przedmiocie rekonstrukcyi dróg krajowych Wydział krajowy zdaje sprawę, jak następuje:

1. W następstwie sprawozdania za r. 1903, dotyczącego rekonstrukcyi drogi krajowej Zakliczyn-Sącz-Niedzica między Zbyszycami a Dąbrową, zaznacza się, że c. k. Prezydum Namiestnictwa (LW. 82.485/1904) na podstawie decyzji c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych nie zgodziło się na ponowne zbadanie trudności, zachodzących przy wykonaniu tej rekonstrukcyi z powodu powtarzających się usuwisk, przez delegata ministeryalnego przy udziale zastępców c. k. Namiestnictwa i Wydziału krajowego — mianowicie z uwagi, że już przy komisyonalnem dochodzeniu na gruncie w dniach 13. i 14. października 1903 sprawę tych usuwisk należyce wyjaśniono.

Zarazem c. k. Ministerstwo oznajmiło, że pozostawia decyzji Wydziału krajowego jako władzy, która samodzielnie postanawia we wszystkich sprawach, odnoszących się do dróg krajowych, bądź prowadzenie tej rekonstrukcyi w dalszym ciągu, bądź też jej zaniechanie przez budowę mostu na Dunajcu pod Zbyszycami, lub też inne odpowiednie połączenie tej drogi, byleby połączenie to odpowiadało także wymogom wojskowym.

Wobec powyższego, jakoteż wobec skonstatowania w r. 1904 dalszego pogarszania się stanu drogi na tej samej przestrzeni, objętej usuwiskiem, Wydział krajowy postanowił zaniechać pomienionej rekonstrukcyi, a przystąpić natomiast do budowy mostu stałego na Dunajcu dla połączenia się z drogą krajową Słotwina-Brzesko-Sącz.

W tym celu opracowano projekt wstępny dla tej budowy, jakoteż wstawiono I. ratę w preliminarz na r. 1906.

2. Rekonstrukcyja drogi krajowej Jarosław-Belzec w Oleszycach ukończona.

3. Rekonstrukcyja drogi krajowej Zakliczyn-Sącz-Niedzica w Nowym Sączu na długości 280 m, w czem budowa nowego mostu na Kamienicy systemu Hennebique'a o dwu otworach po 30 m, wraz z obustronnymi chodnikami długości 72 m na tym moście, wykonaną została w roku 1904, przyczem podniesiono drogę na długości 55 m i ułożono krawężniki ze ściekami na długości 208 m z obu stron drogi.

4. Rekonstrukcyja drogi krajowej Przemyśl-Sanok w Olszanach w km. 15. wraz z budową mostu stałego systemu Hennebique'a o trzech otworach łącznej rozpiętości 33 m, przyczem przebudowano drogę na długości 194 m.

5. Przebudowa mostu na stały systemu Hennebique'a w Tłumaczu przy drodze kraj. Tłumacz-Zaleszczyki o świetle 12 m.

6. Przebudowa mostu na stały systemu Hennebique'a o świetle 14 m na drodze kraj. Tyśmienica-Kołomyja.

7. Zamiana pokładu drogowego na bruk na drodze kraj. Buczacz-Czortków w Buczaczu powierzchni 250 m.

Wskutek budowy ścieków z krawężnikami względnie chodników uregulowano drogi krajowe:

- a) Dębica-Nadbrzezie w Tarnobrzegu i Dzikowie na długości 315 m.
- b) Jarosław-Belzec w Oleszyczach na dług. 280 m jednostronnie.
- c) Żółkiew-Krystynopol w Mostach wielkich jednostronne na dług. 300 m.
- d) Buczacz-Tłuste w Jazłowie jednostronne ścieki na dług. 90 m.
- e) Krościenko Szczawnica w Szczawnicy ścieki jednostronne na dług. 200 m.
- f) Czortków-Skała w Skale ścieki jednostronnie na dług. 200 m.
- g) Skała Zaleszczyki w Dobrowlanach ścieki jednostronne na dług. 255 m.
- h) Kraków-Chelmek w km. 37. i 38. ścieki jednostronne 630 m. długości.
- i) Czyżyny-Cło w km. 2-7 ścieki 40 m. długości.

Sprawa bu-
dowy mostu
stałego na
Dniestrze
pod Hali-
czem na dro-
dze kraj.
Bursztyn-
Stanisławów.

Ze względu na zły obecny stan mostu na Dniestrze pod Haliczem i potrzebę zabezpieczenia stałej komunikacji między stacją kolejową a miastem Haliczem, Wydział krajowy postanowił przystąpić do budowy stałego mostu żelaznego na filarach murowanych wraz z rekonstrukcją przyległych części drogi krajowej.

W tym celu Wydział krajowy zarządził opracowanie projektu generalnego, na podstawie którego odniósł się do c. k. Rządu odezwą z d. 27. lutego 1903 LW 95 271/02 z prośbą: 1. o wyjednanie 50% subwencji państwowej, oraz: 2. o udzielenie konsensu na budowę.

C. k. Prezydium Namiestnictwa odezwą do LW. 81.282/03 oznajmiło, że c. k. Rząd przyznał zasiłek w wysokości 25% ogólnych kosztów budowy, a zarazem wyznaczyło komisyjne zbadanie projektu na miejscu.

Komisya ta odbyła się w d. 24. września 1903 przy udziale zastępców państwowego funduszu drogowego i wodnego oraz c. k. wojskowości — jakoteż zastępców Wydziału krajowego.

W myśl żądań przedstawionych przy powyższej komisji przez delegatów funduszu wodnego i c. k. wojskowości, zarządzono opracowanie szczegółowego projektu na podstawie sondowania gruntu. Odezwą z d. 4. maja 1905 udzielono c. k. Prezydium Namiestnictwa powyższy projekt na wszystkie wymagane roboty, przyczem przedstawiono dwie alternatywy konstrukcji żelaznej mostu, jakoteż długości przestrzeni drogi krajowej, przeznaczonej do rekonstrukcji w związku z budową tego mostu. Zarazem odniesiono się o wyjednanie wyższej subwencji państwowej a to przynajmniej do 50% ogólnych kosztów.

Co do zakresu projektowanych robót i kosztów zaznacza się, że według wymogów zastępców c. k. wodnego funduszu państwowego i c. k. wojskowości, koszt budowy mostu i rekonstrukcji drogi na przestrzeni między profilami 12.200—18.300 t. j. na długości 6 km. 100 m. (wraz z mostem) wyniosłyby ogółem 915.000 K; Wydział krajowy jednak oświadczył się za alternatywą tańszą, obejmującą przestrzeń drogi mniejszą t. j. od km. 16.480—18.300, t. j. na długości 1.820 mb (wraz z mostem), której koszt wyniosłby 651.840 K.

W razie nadejścia decyzji c. k. Rządu, budowa ta mogłaby być rozpoczętą w r. 1906 i do trzech lat ukończoną. Na rzecz tej budowy wstawiono do budżetu krajowego na rok 1906 drugą ratę w kwocie 100.000 K.

Sprawa u-
kończenia
budowy dro-
gi krajowej
Lwów-Sto-
janów.

Uchwałą Wys. Sejmu z r. 1878 postanowiono budowę drogi krajowej ze Lwowa (od Zboisk) na Kamionkę strumiłową do granicy państwa w Stojanowie.

Budowa ta została w r. 1885 doprowadzona do środka miasteczka Stojanowa, budowa zaś końcowej przestrzeni do granicy długości 3 kilometrów została odroczonej.

Obecnie interesowane gminy i Wydział powiatowy w Kamionce, które w swoim czasie na rzecz tej budowy datki dobrowolne zadeklarowały, dopominają się o wykonanie wspomnianej przestrzeni końcowej a to wobec potrzeb miejscowych i zwiększonego ruchu ku granicy.

Wskutek czego Wydział krajowy postanowił w wykonaniu uchwały sejmowej przystąpić do tej budowy w r. 1906.

Koszt powyższej budowy oceniono na 60.000 K i wydatek ten zamieszczono w preliminarzu budżetu na r. 1906.

Rezultat licytacji	Z dniem 31. grudnia 1904 upłynął zwyczajny termin dzierżawy	
wydzierżawienia stacji mytniczych na drogach krajowych.	dla 57 stacji mytniczych na drogach krajowych.	
	Na dzierżawę tych myt rozpiął Wydział krajowy licytację.	
	Cena wywołania przyjęta do tej licytacji w wysokości dotychczasowego czynszu wynosiła łączną kwotę	167.647 K 56 h
Gdy rezultat częściowych licytacji wykazał łączną kwotę.		173.623 „ 72 „
zatem w porównaniu z ceną wywołania wypadł korzystniej o		5.976 K 16 h

Z wymienionych wyżej 57 stacji mytniczych wydzierżawiono:

- 29 wyżej ceny wywołania,
- 5 w wysokości pobieranego czynszu,
- 23 niżej ceny wywołania.

Rezultat ogólny administracyjny myt krajowych.	Dochód z myt na drogach krajowych prelininowano na rok 1904 w kwocie	486.300 K — h
	według zaś zamknięcia rachunkowego z tego roku przyniósł on w rzeczywistości łączną kwotę	515.227 „ 54 „
	Ponieważ dochód z tych myt za rok 1903 wynosił tylko	507.946 „ 66 „
	zatem z porównania wynika, iż dochód za rok 1904 zwiększył się o kwotę	7.280 K 88 h

Podług kontraktów dzierżawnych na rok 1905 ogólna cyfra dochodu z wydzierżawionych myt na drogach krajowych wynosi łączną kwotę

520.450 K 32 h

Zaległości w dochodach mytniczych.	Zaległość czynszów mytniczych z końcem roku 1903 wynosiła	37.359 K 72 h
	z której w ciągu roku 1904:	
	ściągnięto	678 K 33 h
	odpisano	2.568 „ 25 „
	Pozostała zatem w rzeczywistości zaległość w kwocie	34.113 K 14 h

Zaległość ta przedstawia się szczegółowo w sposób, jak następuje:
a) cięży na zawodnych dzierżawcach myta a mianowicie:

w Bagienicy	1.929 K 90 h
„ Horodence zwanej „Rasków“ i Serafińcach	4.931 „ 56 „
„ Jabłonowie (Suchostawie)	4.589 „ 70 „
„ Miechocinie	662 „ 38 „
„ Niedzicy	1.453 „ 32 „
„ Pomorzanach i Rozhadowie	10.560 „ 97 „
„ Repechowie i Szpilczynie	1.550 „ 56 „
„ Rozwadowie	3.825 „ 39 „

Do przeniesienia . . . 29.503 K 78 h

	Z przeniesienia	29.503 K 78 h
w Żółkwi	956 K 36 h	
" Żydatyczach (Podliskach małych)	2.437 " 62 "	32.897 " 76 "
b) pochodzi z dzierżawy myt na drodze krajowej Jarosław-Bełzec	1.215 " 38 "	
	<u>Razem</u>	<u>34.113 K 14 h</u>

Przeciw dzierżawcom *ad a)* wdrożono kroki sądowe, dzierżawcy zaś *ad b)* zezwolono na ratalną spłatę należności.

Rewizja i regulacja myt na drogach krajowych.

W porozumieniu z c. k. Namiestnictwem zniósł Wydział krajowy od 1. stycznia 1905 roгатkę w Poroninie, a opłaty mytnicze na niej pobierane przyłączył do myta na Ustupiu w Zakopanem. Rogatkę w Krogułcu zamierza Wydział krajowy przenieść ze środka wsi po za miejsce zamieszkałe. W tym celu odniósł się do c. k. Namiestnictwa o objawienie swej opinii.

Domki mytnicze.

Wydział krajowy wybudował domek mytniczy w Kruhelu małym i zarządził budowę domku w Jasionce. W Przyszowie kameralnym pertraktuje Wydział krajowy o kupno karczmy na domek mytniczy.

Uskutecznilo naprawę domków w 34 stacyach mytniczych, mianowicie w Bagienicy, Biegonicach, Bieńczycach, Gołkowicach, Horodyszczu, Husiatynie, Jamnicy, Jarosławiu, Jasionce, Jeżowie, Koniecznej, Koszyłowcach, Kozaczówce, Kozaczyźnie, Kozowej Kruhelu, Krzyżu, Makowisku, Młynowcach, Nowosielcu, Pętnie (Magórze), Radwanii, Repechowcie, Rozwadowie, Siarach, Słobódce leśnej, Smykowcach, Sołowie, Stojanowie, Suchostawie, Wielowsi, Zabełczu, Zagrobeli i Załużu.

Sprzedano stary domek mytniczy w Kozowie i Zalesiu gorzyckim.

Alegat 3.

Sprawa datków dobrowolnych na budowę dróg krajowych.

Według załączonego wykazu datków dobrowolnych na budowę dróg krajowych pozostała z końcem roku 1903 do spłacenia należność w kwocie 5.736 K.

Zmiana w etacie służby dróg krajowych.

1. Dekretem z dnia 22. listopada 1904 LW. 116.562/904 mianował Wydział krajowy tyt. starszego inżyniera p. Władysława Turskiego, etatowym starszym inżynierem Wydziału krajowego, pozostawiając go na dotychczasowej posadzie inżyniera okręgowego w Krakowie.

Tymże dekretem mianował Wydział krajowy dotychczasowego inżyniera II. klasy, p. Juliusza Orzelskiego etatowym inżynierem I. kl. z pozostawieniem go na posadzie inżyniera okręgowego w Nowym Sączu.

Wiadomość o dalszych nominacjach w biurze techniczno-drogowym podaje sprawozdanie biura prezydyalnego.

2. Dekretem z dnia 21. grudnia 1904 r. LW. 123.998/904 mianował Wydział krajowy konduktorów III. klasy:

a) Józefa Marka w Borszczowie,

b) Franciszka Piotrowskiego w Ropicy ruskiej etatowymi konduktorami II. kl., zaś prowiz. konduktora III. kl. Franciszka Sołowskiego, prowizorycznym konduktorem II. klasy.

3. Dekretem z dnia 4. lutego 1905 LW. 8.927 mianował Wydział krajowy prowizorycznego konduktora III. kl. Edwarda Podlewskiego w Skalacie, stałym etatowym konduktorem III. kl.

4. Rozporządzeniem z dnia 5. kwietnia 1905 r. LW. 27.716 przeniósł Wydział krajowy prowizorycznego konduktora III. kl., Karola Klape z Lubienia w. do Husiatyna, poruczając mu dozór nad drogą krajową Husiatyn-Kopyczyńce, w miejsce konduktora III. kl. Romana Woj-

townicza, którego równocześnie przeniesiono do Lubienia, poruczając mu dozór nad drogą krajową Zimnawoda-Hoszany.

5. Rozporządzeniem z dnia 26. kwietnia 1905 r. LW. 28.205 Wydział krajowy wskutek prośby prowiz. konduktora III. kl., Jana Bojarskiego uwolnił go ze służby, przyznając mu równocześnie odprawę w kwocie 300 K.

6. Dekretem z dnia 2. czerwca 1905 r. LW. 25.481 mianował Wydział krajowy Gustawa Simona prowizorycznym konduktorem III. kl., przydzielając go na razie do czynności w oddziale techniczno-drogowym.

D.

Drogi powiatowe i gminne.

O ogólnym stanie budowy dróg powiatowych i gminnych, tudzież o pomocy technicznej, udzielonej powiatom, przedłożymy Wysokiemu Sejmowi osobne sprawozdanie.

SUBWENCYE

udzielone z funduszu krajowego w roku 1904 na budowę dróg
powiatowych i gminnych

L. p.	Powiat	D r o g a	Szczegółowo		Ogółem	
			K	g	K	g
1	Biała	Na budowę drogi gminnej I. kl. Jawiszowice-Osiek-Wadowice . .	12.000	—	12.969	68
		" budowę mostu przy drodze j. w.	969	68		
2	Bóbrka	" budowę drogi gm. I. kl. Strzeliska nowe-Chodorów	10.000	—	10.074	05
		" budowę drogi gm. I. kl. j. w. kosztą komisyjne	74	05		
3	Bochnia	" budowę drogi gm. I. kl. Chorostkowa-Nieszkowice	1.254	87	1.411	12
		" budowę drogi gm. I. kl. j. w. kosztą komisyjne	52	70		
		" budowę drogi gm. I. kl. Zagórzany-Lubomierz j. w.	103	55		
4	Bohorodczany	" budowę drogi gm. I. kl. Dźwiniacz-Sołotwina	8.000	—	8.000	—
5	Brody	" budowę drogi powiatowej Brody-Leszniów Szczurowice	10.785	20	15 903	24
		" budowę drogi powiatowej Brody-Krystynopol c. k. archiwum map	80	—		
		" budowę drogi powiatowej j. w. kosztą komisyjne	5.038	04		
6	Brzesko	" budowę drogi powiatowej Mokrzyska Radłów	2.824	64	2.824	64
7	Brzeżany	" budowę drogi gmin. I. kl. Bożyków-Potutory	5.000	—	7.090	10
		" budowę drogi gmin. I. kl. Horodyszcze-Kozłów	2.000	—		
		" budowę drogi gmin. I. kl. j. w. kosztą komisyjne	90	10		
8	Brzozów	" budowę drogi gmin. I. kl. Brzozów-Wara	2.000	—	2.080	27
		" budowę drogi gmin. I. kl. j. w. kosztą komisyjne	80	27		
9	Buczacz	" budowę drogi gmin. I. kl. Niżniów-Jazłowiec	30.000	—	1.633	09
		" budowę drogi gmin. I. kl. j. w. c. k. archiwum map	38	08		
		" budowę drogi gmin. I. kl. j. w. kosztą komisyjne	1.633	09		
		" budowę drogi gmin. I. kl. j. w. Zakład ubezpiecz. robotników za I. półrocze	438	61		
Do przeniesienia . .			32.109	78	60.353	10

L. p.	Powiat	D r o g a	Szczegółowo		Ogółem	
			K	g	K	g
		Z przeniesienia . . .	32.109	78	60.353	10
9	Buczacz	Na budowę drogi gmin. I. kl. j. w. Zakład ubezpiecz. robotników za II. półrocze	745	66		
		" budowę drogi gmin. I. kl. Niżniów-Sokołów-Nowosiółki kosztą komisyjne	196	32	33.051	76
10	Cieszanów	" budowę drogi powiatowej Lubaczów-Hruszów	1.000	—		
		" budowę drogi powiatowej Oleśzyce-Cewków	7.000	—	8.000	—
11	Czortków	" budowę drogi gminnej I. kl. Kołędziany-Probuzna	5.000	—	5.000	—
12	Dąbrowa	" rekonstrukcję drogi powiatowej Zabno-Ujście jezuickie	1.000	—	1.000	—
13	Dobromil	" budowę drogi powiatowej Hubicze-Schodnica w Rybotyczach	10.000	—		
		" budowę drogi powiatowej Łodzinki-Bircza	8.000	—		
		" budowę drogi gminnej I. kl. Komarowice-Nowe miasto	2.500	79		
		" budowę drogi gminnej I. kl. j. w. kosztą komisyjne	20	—		
		" budowę drogi powiatowej Hubicze-Bircza	2.957	95		
		" budowę drogi powiatowej j. w. kosztą komisyjne	2.781	86		
		" budowę drogi powiatowej Dobromil-Jureczkowa j. w.	78	90	26.339	50
14	Drohobycz	" budowę drogi powiatowej Hubicze-Schodnica	867	38		
		" budowę drogi gminnej I. kl. Lisznia-Podbuż	10.000	—		
		" budowę drogi gminnej I. kl. Schodnica-Rybnik	10.000	—		
		" budowę drogi powiatowej Hubicze-Drohobycz	2.706	98		
		" budowę drogi powiatowej j. w. w Truskawcu kosztą komisyjne	1.283	93	24.858	29
15	Gorlice	" budowę drogi gminnej I. kl. Gładyszów-Ujście ruskie	3.000	—	3.000	—
16	Grybów	" budowę drogi gminnej I. kl. Krużłowa-Chodorowa-Wojnarowa	1.000	—	1.000	—
17	Horodenka	" budowę drogi gminnej I. kl. Horodenka-Obertyn	12.000	—	12.000	—
18	Husiatyn	" budowę drogi powiatowej Probuzna-Dębówka	8.000	—		
		" budowę dróg subwencyonowanych	8.000	—	16.000	—
19	Jarosław	" budowę drogi gminnej I. kl. Próchnik-Kańczuga	4.000	—		
		" budowę drogi gminnej I. kl. Łazy-Nowagrobla	2.000	—		
		" budowę drogi gminnej I. kl. Bystrowice-Przeworsk	10.557	50	16.557	50
		Do przeniesienia . . .			207.160	15

L. p.	Powiat	D r o g a	Szczegółowo		Ogółem	
			K	g	K	g
		Z przeniesienia . . .			207.160	15
20	Jasło	Na budowę drogi gminnej I. kl. Kęty-Desznica-Rozstojne . . .	5.000	—	5.000	—
21	Jaworów	" budowę drogi gminnej I. kl. Hruszów Okopy . . .	6.000	—		
		" budowę drogi gminnej I. kl. Jaworów-Niemirów . . .	105	—	6.105	—
22	Kałusz	Most na Czezwii w Tużygłowie kosztą komisyjne . . .	49	81	49	81
23	Kamionka	Na budowę drogi gminnej I. kl. Lisko-Streptów . . .	17.985	51		
		" budowę drogi gminnej I. kl. j. w. c. k. archiwum map . . .	95	13		
		" budowę drogi powiatowej Radziechów-Kulików . . .	10.000	—		
		" budowę drogi Busk-Zelechów . . .	2.000	—	30.080	64
24	Kossów	" budowę drogi powiatowej Kossów-Jasienów górny . . .	40.000	—		
		" budowę drogi powiatowej j. w. remuneracya inż. Grocha . . .	150	—		
		" budowę drogi powiatowej j. w. Zakład ubezpiecz. robotników za I. półrocze . . .	501	43		
		" budowę drogi powiatowej j. w. Zakład ubezpiecz. robotników za II. półrocze . . .	258	33		
		" budowę drogi powiatowej j. w. kosztą komisyjne . . .	2.430	48	43 340	24
25	Krosno	" budowę drogi Krosno-Koreczyn-Luterna kosztą komisyjne . . .	32	25	32	25
26	Limanowa	" budowę drogi gminnej I. kl. Młynowce-Ujanowice . . .	2.000	—	2.000	—
27	Lisko	" budowę drogi gminnej I. kl. Lutowska-Cisna . . .	29.647	22	29.647	22
28	Lwów	" budowę drogi Lwów-Kulparków ubezpieczenie robotników . . .	513	19	513	19
29	Łańcut	" budowę dróg gminnych Przeworsk-Markowa i Przeworsk-Bystrowice . . .	12.000	—	12.000	—
30	Mościska	" budowę drogi gminnej I. kl. Pakość-Hussaków-Radochońce . . .	8.000	—		
		" budowę drogi gminnej I. kl. j. w. kosztą komisyjne . . .	186	36	8.186	36
31	Myślenice	" budowę drogi gminnej I. kl. Jordanów-Spytkowice . . .	5.393	67		
		" budowę drogi gminnej I. kl. Lubień-Mszana dolna . . .	1.483	27		
		" budowę drogi gminnej I. kl. Siepraw-Myślenice . . .	7.296	62		
		" budowę drogi gminnej I. kl. j. w. kosztą komisyjne . . .	40	70		
		" budowę drogi gminnej I. kl. Chabówka-Bielonka . . .	745	01		
		" budowę drogi gminnej I. kl. Biertowice-Zembrzyce kosztą kom. . .	46	63		
		Do przeniesienia . . .	15.005	90	344.114	86

L. p.	Powiat	D r o g a	Szczegółowo		Ogółem	
			K	g	K	g
		Z przeniesienia . . .	15.005	90	344.114	86
32	Myślenice	Na budowę drogi gminnej I. kl. w Brzasczowicach j. w.	39	12	15.210	87
	Nadwórna	" szkody elementarne z r. 1903 . .	165	85		
33	Nadwórna	" budowę drogi gminnej I. kl. Łan- czyn-Młodniatyn c. k. arch. map	19	25	73	89
	Nisko	Badanie rzeczki Strymby w Na- dwórnie koszta komisyjne . . .	54	64		
34	Nisko	Na budowę drogi gminnej I. kl. Bo- janów-Cisów las-Jeżowe, Cisów las-Nart nowy i Nisko-Maziar- nia-Sojkowa	12.000	—	12.022	40
	Nowy Targ	" budowę drogi gminnej Majdan- Stany-Rozwadów koszta kom. .	22	40		
35	Nowy Targ	" budowę drogi Pienińskiej za rury	107	20	67.716	42
	Pilzno	" " " nadzór	60	—		
36	Pilzno	drogi	119	22	9.222	04
	Podhajce	" budowę drogi Pienińskiej koszta komisyjne	60.490	—		
37	Podhajce	" budowę dróg Zakopiańskich . .	2.556	20	2.000	—
	Przemysł	" " " ko- szta " komisyjne	34	—		
38	Przemysł	" budowę drogi Łysa Polana, Mor- skie Oko j. w.	4.000	—	8 000	—
	Przemysłany	" budowę drogi gminnej I. kl. Kli- kuszowa-Raba wyżna	349	80		
39	Przemysłany	" budowę drogi gminnej I. kl. Cha- bówka-Bielonka	294	66	15.049	24
	Rawa	" budowę drogi gminnej I. kl. Ka- mienica-Głobikowa	8.866	38		
40	Rawa	" budowę drogi gminnej I. kl. Pilzno-Szynwałd	31	—	26.114	58
	Rohatyn	" budowę drogi gminnej I. kl. j. w. koszta komisyjne	30	—		
41	Rohatyn	" budowę drogi gminnej I. kl. Pilzno-Dąbie j. w.	2.000	—	499.524	30
	Rohatyn	" budowę drogi gminnej Podhajce- Bożyków i Podhajce-Denysów .	3.000	—		
42	Rohatyn	" budowę drogi gminnej I. kl. Cha- łupki medyczne-Torki	5.000	—	15.049	24
	Rohatyn	" budowę drogi gminnej I. kl. Stro- niowice-Medyka	15.000	—		
43	Rohatyn	" budowę drogi gminnej I. kl. Ku- rowice-Bohdanówka	49	24	26.114	58
	Rohatyn	" budowę drogi gminnej I. kl. j. w. koszta komisyjne	114	58		
44	Rohatyn	" budowę drogi powiatowej Rawa ruska-Niemirów	20.000	—	26.114	58
	Rohatyn	" budowę drogi gminnej I. kl. Rawa ruska-Wulka mazowiecka	6.000	—		
45	Rohatyn	" budowę drogi gminnej I. kl. j. w. koszta komisyjne	114	58	26.114	58
	Rohatyn	" budowę drogi gminnej I. kl. Ro- hatyn-Czercze	2.000	—		
46	Rohatyn	" budowę drogi gminnej I. kl. Ro- hatyn-Czercze	2.000	—	499.524	30
	Rohatyn	Do przeniesienia . .	2.000	—		

L. p.	Powiat	D r o g a	Szczegółowo		Ogółem	
			K	g	K	g
		Z przeniesienia . . .	2.000	—	499.524	30
41	Rohatyn	Na budowę drogi gminnej I. kl. j. w. kosztą komisyjne	93	03		
		" budowę drogi gminnej I. kl. Pułków-Stratyn	6.719	44		
		" budowę drogi gminnej I. kl. Konkolniki-Słoboda konkolnicka.	261	02	9.073	49
	Rudki	" budowę drogi gminnej I. kl. Uherce niezabitowskie-Koropuż	2.820	01		
42		" budowę drogi gminnej I. kl. Komarno-Tuligłowy	2.000	—		
		" budowę drogi gminnej I. kl. j. w. kosztą komisyjne	24	60	4.844	61
	Rzeszów	" budowę drogi powiatowej Tyczyn-Błażowa	10.000	—		
		" budowę drogi powiatowej Rzeszów-Strzyżów kosztą komisyjne	56	86	10.056	86
43	Sambo	" budowę drogi gminnej I. kl. Sambo-Podbuż	4.000	—		
		" budowę drogi gminnej I. kl. Przemyśl-Rudki	4.000	—	8.000	—
44	Sącz nowy	" budowę dróg gminnych I. kl.	10.049	83		
		" budowę j. w. kosztą komisyjne	18	98		
		" budowę j. w. Tegoborze-Witkówka j. w.	23	—		
		" budowę j. w. Chełmiec-Naszacowice	15.391	65	25.483	46
45	Skalat	" budowę j. w. Skalat-Orzechowce	8 000	—	8.000	—
46	Śniatyn	" budowę mostu na Prucie pod Zabłotowem	60.000	—		
		" budowę mostu na Prucie pod Zabłotowem kosztą komisyjne	2.981	14		
		" budowę mostu j. w. ubezpieczenie robotników za I. półrocze	85	93		
		" budowę mostu j. w. ubezpieczenie robotników za II. półrocze	85	93		
		" budowę mostu j. w. Kasa chorych	49	65	63.202	65
47	Sokal	" budowę drogi gminnej I. kl. Bełz-Waręż	1.000	—		
		" budowę drogi gminnej I. kl. Sokal-Uhrynów	11.720	—		
		" budowę mostu na Bugu	21.000	—		
		" budowę mostu na Bugu Bank krajowy (pożyczka)	10.000	—		
		" budowę mostu na Bugu kosztą komisyjne	1.908	64		
		" budowę mostu na Bugu kosztą sondowania	526	31	46.154	95
48	Tarnobrzeg	" budowę drogi gminnej I. kl. Radomyśl-Chwałowice	5.307	—		
		" budowę drogi gminnej I. kl. Gorzyce-Czekaj	1.000	—	6.307	—
		Do przeniesienia.			680 647	32

L. p.	Powiat	D r o g a	Szczegółowo		Ogółem	
			K	g	K	g
		Z przeniesienia . . .			680.647	32
49	Tarnopol	Na budowę drogi gminnej I. kl. Hłuboczek wielki Kokutkowce .	6.451	95	6.451	95
50	Tarnów	" budowę drogi gminnej I. kl. Tarnów-Ryglice	10.000	—	10.000	—
51	Trembowla	" budowę drogi gminnej I. kl. Semenów-Buczacz	9.657	02		
		" budowę mostu w Gnieźnie . .	15.000	—		
		" budowę mostu w Gnieźnie kosztą komisyjne	288	79	24.945	81
52	Turka	" budowę drogi gminnej I. kl. Turka-Czarna	29.258	97	29.258	97
53	Wadowice	" budowę drogi gminnej I. kl. Brody-Skawinki-Budzanów . .	254	07		
		" budowę drogi gminnej I. kl. j. w. kosztą komisyjne	107	10		
		" budowę drogi gminnej I. kl. Wadowice-Osiek	10.000	—		
		" budowę drogi gminnej I. kl. j. w. kosztą komisyjne	99	49		
		" budowę drogi gminnej I. kl. Leśnica-Zakrzów kosztą komisyjne	42	33		
		" budowę drogi gminnej I. kl. Kalwarya Zebrzydowska-Zakrzów-Skawce	6.015	38		
		" szkody elementarne drogi gmin. I. kl. Biertowice-Zembrzyce . .	3.204	40	19.724	77
54	Wieliczka	" szkody wyrządzone powodzią .	3.159	64		
		" budowę drogi gminnej I. kl. Gorzków-Dobczyce	4.435	48		
		" budowę drogi gminnej I. kl. Gorzków-Stojowice	3.000	—		
		" budowę drogi gminnej I. kl. j. w. kosztą komisyjne	43	87		
		" budowę drogi gminnej I. kl. Kokotów-Brzegi Grabie j. w. . . .	52	14		
		" budowę drogi gminnej I. kl. Zagórzany-Lubomierz j. w.	22	—		
		" budowę drogi gminnej I. kl. Świątniki-Siepraw	3.379	68	14.092	81
55	Złoczów	" budowę drogi powiatowej Złoczów-Dunajów	13.114	93		
		" budowę drogi gminnej I. kl. Krasne Ostrowczyk	3.000	—	16.114	93
56	Zółkiew	" budowę drogi gminnej I. kl. Zółkiew-Kamionka	24.000	—		
		" budowę drogi gminnej I. kl. j. w. kosztą komisyjne	1.415	43		
		" budowę drogi gminnej I. kl. Fujna-Dąbrowica	9.482	81		
		" budowę drogi gminnej I. kl. j. w. kosztą komisyjne	471	39	35.369	63
57	Żydaczów	" budowę drogi powiatowej Stryż-Zurawno	6.000	—	6 000	—
		Do przeniesienia . .			842.606	19

L. p.	Powiat.	D r o g a	Szczegółowo		Ogółem	
			K	g	K	g
58	Żywiec	Z przeniesienia . . .			842 606	19
		Na budowę drogi gminnej I. kl. Je-				
		leśna-Lachowice	1.233	07		
		" budowę drogi gminnej Juraczów-				
		Glinka c. k. archiwum map. . .	82	60		
		" budowę drogi gminnej Juraczów-				
		Ujsoly koszta komisyjne . . .	6.951	90	8.267	57
59	Zbaraż	" budowę drogi gminnej Zbaraż-				
		Podwołoczyska i Berezwica .	24 000	—	24.000	—
60	—	Pozostała reszta kredytu przenie-				
		siona na r. 1905	66.428	49	66.428	49
		Razem . . .			941.302	25
		Po potrąceniu zwrotów:				
		1. Z gminy Zakopane, datek na bu-				
		dowę drogi Zakopane-Kościeli-				
		ska dolina	1.698	44		
		2. Z Wydziału powiatowego w Dro-				
		hobycz, reszta zaliczek na utrzy-				
		manie oraz za ułożenie i użycie				
		rurociągów przy drodze Hubicze-				
		Schodnica	2.689	80		
		3. Z Wydziału powiatowego i Ma-				
		gistratu we Lwowie udział w bu-				
		dowie drogi Lwów-Brzuchowice				
		oraz zwrot od dyr. Szyszkow-				
		skiego	16.525	88		
		4. Z Wydziału powiatowego w Na-				
		dwórnice reszta zaliczek inż.				
		Ramsa i Drexlera	382	32		
		5. Z Wydziału powiatowego w Rop-				
		czycach reszta z kredytu na za-				
		silenie powiatowego funduszu				
		drogowego	—	96	21.301	40
		Pozostają wydatki . .	—	—	920.000	85
		od tego: odpisane w powiecie my-				
		ślenickim	—	—	—	85
		<u>Pozostają wydatki netto . .</u>	—		920.000	—
		zgodne z zamknięciem rachunków				
		za r. 1904 do LW. 51.120/05.				

SUBWENCYE

dla powiatowych funduszków drogowych udzielone z funduszu krajowego
w r. 1904 z mocy §. 28. ustęp czwarty ustawy drogowej.

L. p.	Powiat	D r o g a	Szczegółowo		Ogółem	
			K	g	K	g
1	Bochnia	Na zasilenie powiatowych fundu- szów drogowych	2.000	—	2.000	—
2	Brzesko	" zasilenie powiatowych fundu- szów drogowych	8.000	—	8.000	—
3	Brzozów	Zasiłek na budowę drogi Izdebki- Hłudno	3.000	—	3.000	—
		Na zasilenie pow. fund. drogowych	3.000	—	6.000	—
4	Chrzanów	" " " " "	1.400	—	1.400	—
5	Dąbrowa	" " " " "	2.000	—	2.000	—
6	Dobromil	" " " " "	4 000	—	4.000	—
7	Kolbuszowa	" szkody elementarne	1.000	—	1.000	—
8	Kossów	" zasilenie pow. fund. drogowych	6.000	—	6.000	—
9	Kraków	" " " " "	8.000	—	8.000	—
10	Mielec	" " " " "	4 000	—	4.000	—
11	Nowy Targ	Koszta komisyjne z powodu dozoru dróg w Zakopanem	152	40		
		Koszta komisyjne na drodze gmin. I. kl. Zakopane-Morskie Oko .	29	97		
		Na utrzymanie drogi Pienińskiej .	100	—		
		Za nadzór drogi j. w.	30	—		
		Orzelski ryczałt na objazdy drogi j. w.	10	50		
		Sołowków dtto	14	28		
		Zasiłek na budowę drogi gmin. I. kl. Zakopane-Łysa Polana Mor- skie Oko	3.270	—		
		Śliwiński konduktor za nadzór drogi j. w.	1.910	—		
		Na budowę dróg w Zakopanem . .	4.844	—		
		" zasilenie pow. fund. drogowych	3.000	—		
		" utrzymanie drogi gm. I. kl. Za- kopane-Jaszczurówka-Łysa Po- lana-Morskie Oko	13.000	—	38.361	15
12	Rohatyn	Koszta komisyjne na budowę drogi gmin. I. kl. Rohatyn-Czerce .	32	70	32	70
		Do przeniesienia . .			68.793	85

L. p.	Powiat	D r o g a	Szczegółowo		Ogółem	
			K	g	K	g
		Z przeniesienia . .			68.793	85
13	Ropczyce	Na zasilenie pow. fund. drogowych	1.000	—	1.000	—
14	Rzeszów	" " " " "	6.000	—	6.000	—
15	Sanok	" " " " "	3.000	—	3.000	—
16	Śniatyn	" " " " "	4 000	—	4.000	—
		Razem . .			82 793	85
		Po potrąceniu zwrotów :				
		Datków na utrzymanie dróg gmin- nych I. kl. Pienińskiej i Zako- pane-Jaszczurówka-Łysa Polana- Morskie Oko	2.835	—	2.835	—
		Pozostają wydatki netto . .	—	—	79.958	85
		zgodnie z zamknięciem rachunków za r. 1904 do LW. 51.120/05.				

Zakładowy fundusz pożyczkowy na budowę dróg powiatowych i gminnych wynosił z dniem 31. grudnia 1903 . . . 840.000 K — g
 Dotacja z funduszu krajowego w myśl uchwały
 Wysokiego Sejmu z 17. lutego 1898 z przyznanych 15 rat:
 VI rata na rok 1904 . . . 40.000 " — "
 Razem . . . 880.000 K — g

Po koniec roku 1904 udzielono Wydziałom powiatowym pożyczek
 w sumie . . . 2,090.538 K — g
 zaś w roku 1904 następującym powiatom:

1. Husiatyn	20.000 K — g
2. Lwów	7.823 " 54 "
3. Nowy Targ	40 000 " — "
4. Rohatyn	20.000 " — "
5. Ropczyce	20.000 " — "
6. Sokal	50.000 " — "
7. Śniatyn	21.000 " — "
8. Tarnobrzeg	20.000 " — "
9. Wadowice	13.000 " — "
10. Zbaraż	23.000 " — "
11. Żółkiew	30.000 " — " 264.823 " 54 "
Razem	2,355.361 K 54 g

Na poczet tych pożyczek spłacono po 31. gru-
 dnia 1903 1,383.037 K 76 g .
 zaś w roku 1904 159.598 " 12 "

Ogółem spłacono . . . 1,542.635 " 88 "

Po porównaniu z sumą udzielonych pożyczek
 j. w. pozostaje do zwrotu w latach następnych . . . 812.725 K 66 g
 jak to w zamknięciu tego funduszu za rok 1904 wykazano.

Od ulokowanej rozporządzałnej gotówki na 3% rachunku bieżącym uzyskano odsetki

a) po 31. grudnia 1903	27.861 K 20 g
b) w roku 1904	2.869 „ 48 „
razem uzyskano						30.730 K 68 g

Od Wydziałów powiatowych otrzymano z tytułu 6% odsetek zwłoki za niedotrzymanie terminu płatności rat pożyczkowych

a) po 31. grudnia 1903	6.727 K 83 g
b) za rok 1904	1.681 „ 61 „
razem						8.409 K 44 g

Bilans z 31. grudnia 1904.

Należytość czynna:

1. Od Wydziałów powiatowych:

a) z tytułu zwrotu kapitału 812.725 K 66 g

b) „ „ „ 6% odsetek 28 „ 33 „ 812.753 K 99 g

2. Na 3% rach. bieżącym funduszu krajowego. 104.549 „ 70 „

Suma należności czynnych 917.303 K 69 g

Należności bierne — „ — „

Czysty stan czynny 917.303 K 69 g

Z końcem roku 1903 czysty stan czynny wynosił 873.018 „ 93 „

wobec czego okazuje się przyrost majątku o kwotę 44.284 K 76 g
zgodnie z tymże przyrostem wykazany w zamknięciu rachunku tegoż funduszu za rok 1904.

Aleg. 4. 5.

W załączeniu jako alegaty 4. 5. przedkładamy wykazy dochodów Ewidencya i wydatków miejscowych funduszy dróg gminnych za r. 1903, tudzież miejscowych wykazy wynikłości zamknięć rachunkowych powiatowych funduszy drogowych za r. 1903.

Sprawa uznania dróg za drogi gminne I klasy.

Wydział krajowy na wniosek odnośnych Wydziałów powiatowych uznał w r. 1904 za drogi gminne I klasy:

W pow. Bohorodezańskim	5 dróg	dług.: 55.000 km.
„ Borszczowskim	11 dróg	85.000 „
„ Dobromilskim	2 drogi	24.600 „
„ Grodeckim	1 droga	9.836 „
„ Grybowskiem	3 drogi	17.300 „
„ Horodeńskim	17 dróg	149.000 „
„ Jasielskim	2 drogi	8.300 „
„ Kołomyjskim	1 droga	7.000 „
„ Limanowskiem	17 dróg	165.088 „
„ Myślenickim	5 „	29.000 „
„ Nowotarskim	1 droga	7.700 „
„ Podhajeckim	11 dróg	172.500 „
„ Przemysłańskim	7 dróg	85.645 „
„ Rohatyńskim	4 drogi	46.000 „
„ Starosamborskim	1 droga	31.300 „
„ Tarnobrzeskim	1 „	3.729 „
„ Tarnopolskim	1 „	11.000 „
„ Tarnowskim	1 „	13.000 „
„ Żywieckim	2 drogi	48.180 „

E.

Publiczne dojazdy kolejowe.

W czasie od 1. stycznia 1904 r. do dnia 30. czerwca 1905 r. przedstawiają się dalsze wyniki w urządzeniu publicznych dojazdów kolejowych, jak następuje:

1. *W powiecie Brzeskim.*

Dojazd kolejowy od stacyi Biadolinie szlacheckie linii kolei Lwów-Kraków do gościńca państwowego Bochnia-Tarnów w Dębnie o długości 5.400 mb. kosztem 50.000 K został uznany za publiczny orzeczeniem c. k. Namiestnictwa z dnia 3. marca 1905 L. 30074.

2. *W powiecie Brzozowskim.*

Dojazd kolejowy od stacyi w Dynowie do drogi krajowej Dynów-Sanok, uznany za publiczny orzeczeniem c. k. Namiestnictwa z dnia 4. stycznia 1905 L. 187.775/04, został wybudowany i do publicznego użytku oddany.

3. *W powiecie Drohobyczkim.*

Wydział powiatowy w Drohobyczu nie podjął w r. 1904 ani też do dnia 30. czerwca 1905 r. jakiegokolwiek dalszej akcji ani co do dojazdu kolejowego w Borysławiu, ani też co do dojazdu w Dobrowlanach.

4. *W powiecie Dobromilskim.*

Wydział powiatowy w Dobromilu zamierza przedstawić władzom orzekającym potrzebę budowy dojazdu kolejowego w Starzawie. W tym celu Wydział powiatowy przeprowadził w dniu 7. czerwca 1905 r. rozprawę konkurencyjną.

5. *W powiecie Grodeckim.*

Dojazd kolejowy w Stawczanach w drugiej połowie jeszcze nie wykończony.

6. *W powiecie Horodeńskim.*

Pomimo wydanego orzeczenia przez c. k. Namiestnictwo z dnia 21. września 1899 r. L. 94961, uznającego potrzebę wybudowania publicznego dojazdu kolejowego od stacyi Horodenka miasto kolei Delatyn-Kołomyja-Stefanówka do gościńca państw. Kołomyja-Horodenka, Wydział powiatowy w Horodence nie wykonał budowy rzeczonego dojazdu i dopiero w roku 1904 Rada powiatowa powzięła uchwałę mającą na celu zaniechanie budowy według pierwotnego projektu a natomiast wybudowanie dojazdu według kierunku po dotychczasowej drodze gminnej, prowadzącej od gościńca państwowego do Głuszkowa.

C. k. Namiestnictwo na wniosek Wydziału krajowego zmieniło orzeczenie pierwotne i obecnie dojazd kolejowy Horodenka miasto znajduje się w toku budowy.

7. *W powiecie Husiatyńskim.*

Dojazd kolejowy od stacyi w Hadynkowcach do miasteczka w Probużnej pozostaje zawsze jeszcze niewykończony na przestrzeni grobli w Hadynkowcach. Właściciel obszaru dworskiego w Hadynkowcach zobowiązał się znajdujący się przy dojeździe staw spuścić do końca roku 1905, po czem będzie można przystąpić do wykończenia dojazdu.

8. W powiecie Lwowskim.

Dojazdy kolejowe: a) od stacyi w Barszczowicach do miasteczka Jaryczowa nowego i b) od stacyi Szczerec do miasta Szczerca zostały wybudowane i do publicznego użytku oddane.

9. W powiecie Łańcuckim.

a) Dojazd kolejowy w Grodzisku na linii kolei Przeworsk-Rozwadowsów do miasteczka w Grodzisku o dług. 5 km. 613 m. znajduje się w toku budowy.

b) Dojazd kolejowy w Manasterzu od stacyi kolei w Manasterzu do drogi krajowej Przeworsk-Dynów o dług. 329 m. b. uznany za publiczny jest w toku budowy.

10. W powiecie Nowotarskim.

Rozszerzenie i urządzenie chodnika na dotychczasowym publicznym dojeździe kolejowym od stacyi Nowy Targ linii kolei Chabówka-Zakopane z drogą powiatową Nowy Targ-Czarny Dunajec, uznane za potrzebne orzeczeniem c. k. Namiestnictwa z dnia 17. stycznia 1904 L. 4571, zostało wykonane i do publicznego użytku oddane.

11. W powiecie Rohatyńskim.

Wydział powiatowy w Rohatynie wznowił w r. b. usiłowania w celu doprowadzenia do skutku budowy publicznego dojazdu kolejowego od stacyi w Psarach do drogi krajowej Lwowsko-Rohatyńskiej w Podkaminieniu, uważając dojazd ten jako najbardziej potrzebny dla interesów mieszkańców południowej części powiatu Bobreckiego i północnej części powiatu Rohatyńskiego. W tym celu została przeprowadzona rozprawa konkurencyjna w dniu 24. czerwca b. r.

12. W powiecie Rzeszowskim.

1. Dojazd kolejowy w Strzyżowie jest obecnie w toku budowy.

2. Z dwóch zaprojektowanych przez Radę powiatową w Rzeszowie dojazdów kolejowych od stacyi w Rzeszowie: a) do gościńca państwowego w mieście Rzeszowie, b) przez Ruską wieś do drogi krajowej w mieście Rzeszowie orzekło c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych w porozumieniu z c. k. Ministerstwem kolei reskryptem z 28. czerwca 1904 L. 26927 potrzebę tylko jednego dojazdu kolejowego, mianowicie od stacyi w Rzeszowie przez Ruską wieś do drogi krajowej w mieście Rzeszowie.

3. Dojazd kolejowy od stacyi Szklary kolei lokalnej Przeworsk-Bachórz-Dynów do drogi krajowej Przeworsk-Dynów, uznany za publiczny orzeczeniem c. k. Namiestnictwa z dnia 20. sierpnia 1904 L. 116429, został zbudowany i do publicznego użytku oddany.

13. W powiecie Starosamborskim.

Dojazdy kolejowe: a) w Starym Samborze, b) w Busowiskach i c) w Strzyłkach zostały zbudowane i do publicznego użytku oddane.

14. W powiecie Stryjskim.

Dojazd kolejowy od stacyi w Chodowicach linii kolei Stryj-Chodorów do drogi powiatowej Stryj-Zurawno o dług. 4 klm. 600 m. b. uznany za publiczny w roku 1899 (orzecz. c. k. Namiestnictwa z 18/XI. 1899 r. L. 113.326) wybudowany został przez Wydział powiatowy w Stryju w roku 1904.

15. W powiecie Tarnobrzeskim.

Dojazd kolejowy od stacyi kolei „Grębów“ do drogi powiatowej Tarnobrzeg-Stale Grębów w Grębowie o dług. 5 klm. 260 m. kosztem

72.000 koron został uznany za publiczny orzeczeniem c. k. Namiestnictwa z dnia 17. maja 1905 r. L. 67630.

16. W powiecie Tarnopolskim.

Sprawa projektowanego dojazdu kolejowego od stacji Denysów-Kupczyńce w powiecie Tarnopolskim do drogi krajowej Rohatyn-Tarnopol w powiecie Brzeżańskim została przedłożoną c. k. Namiestnictwu do wydania orzeczenia.

17. W powiecie Turczańskim.

Dojazdy kolejowe: a) w Jasienicy zamkowej, b) w Turce i c) w Jabłonce niższej są w toku budowy.

18. W powiecie Wielickim.

Rozszerzenie dojazdu kolejowego Podgórze-Bonarka zostało uznane za potrzebne orzeczeniem c. k. Namiestnictwa z dnia 16. maja 1905 r. L. 58419.

Przeciw powyższemu orzeczeniu wniosła c. k. uprzyw. kolej północna Cesarza Ferdynanda zażalenie do Trybunału administracyjnego.

19. W powiecie Żywieckim.

W sprawie dojazdu kolejowego w Zwardoniu została przeprowadzona w dniu 17. czerwca 1905 r. rozprawa konkurencyjna, dotychczas jednak Wydział powiatowy w Żywcu nie przedłożył Wydziałowi krajowemu wyniku rozprawy.

F.

Inne ważniejsze sprawy.

Szkoła
konduktorów
drogowych.

O wyniku I-go roku nauki (1904/1905) trzeciego trzylecia praktycznej szkoły konduktorów drogowych przedkładamy następujące sprawozdanie:

Zgłosiło się 119 kandydatów, z których przypuszczono do egzaminu wstępnego 70 a przyjęto do szkoły 39 uczniów, z których po ukończeniu nauki zimowej 1904/905 pozostało 31 uczniów, gdyż ośmiu nie odpowiedziało wymogom i opuściło szkołę.

Pomiędzy uczniami 26 pobierało stypendyum krajowe, pozostałych 5 było na własnym koszcie.

Naukę zimową rozpoczęto d. 16. listopada 1904 r. a zakończono dnia 15. kwietnia 1905 r. po egzaminach kursowych przeprowadzonych od 28. marca do 14. kwietnia rb. jak LW. 28697/05.

Nauka zimowa klasy I. obejmowała następujące przedmioty, których udzielanie pod kierownictwem starszego inżyniera p. J. Kinela poruczono, jak następuje:

1. Planimetria i stereometria inżynierowi adjunktowi p. J. Drexlerowi,
2. Arytmetyka i algebra prakt. techn. biura drogowego p. K. Pielechowi,
3. Geometria wykreślna i rysunek geometryczny star. inżyn. p. H. Czaplickiemu,
4. Rysunek techniczny i kaligrafia inżynierowi adjunktowi p. J. Ramsowi,
5. Materiały budowlane inżyn. adj. p. M. Stróżeckiemu,
6. Wiadomości przyrodnicze inżyn. adj. p. M. Czajkowskiemu,
7. Miernictwo inż. adj. p. L. Grochowi,

8. Budowa dróg starsz. inż. p. K. Strońskiemu,
9. Język polski prof. seminaryum naucz. p. Dr. K. Nittmanowi,
10. „ ruski emer. kierownikowi szkoły ludowej p. M. Sawickiemu.

Z dniem 16. kwietnia r. b. wysłano uczniów na praktykę letnią r. b. w myśl §. 6. regulaminu szkoły. Tak wynik egzaminu kursowego jak również umieszczenie uczniów na praktyce letniej 1905 r. znajduje Alegat 6. się w dołączonym zestawieniu. %.

Wydatki rozdzielone na kategorie w powyższym roku szkolnym wynoszą, jak następuje:

1. Dodatek od płacy za kierownictwo	600.— K.
2. Płaca nauczycieli	4 192.— „
3. Stypendya dla 26 uczniów	5.475.— „
4. Niezwrócone jeszcze kosztu wyjazdu uczniów na praktykę	39.44 „
5. Obsługa	100.— „
6. Przybory do pisanja i rysowania	1.301.10 „
ogółem	11.707.54 K.

Krajowe
warsztaty
dla wyro-
bów betono-
wych.

Ruch wyrobów betonowych w 5 krajowych warsztatach, a mianowicie, w Rzeszowie, Jarosławiu, Żółkwi, Kamionce Strum. i Borszczowie w roku 1904 przedstawia się, jak następuje:

1. Na budynki i narzędzia wydano	9.820.61 K.
2. „ roboty betonowe	88.232.80 „
razem	98.053.41 K.

Wyrobiono:

a) rur	15.352 sztuk
b) krawężników, płyt itp.	20.851 „
razem	36 203 sztuk

co stanowi 2.293 metr. sześć. betonu.

Sprzedano (z pozostałych wyrobów betonowych z roku 1903 i wyprodukowanych w roku 1904):

a) rur	13.596 sztuk
b) krawężników, płyt itp.	19.110 „
razem	32.706 sztuk

Ze sprzedaży uzyskano . 96.242 K. 21 h.

Koszta założenia warsztatów, oraz kosztu wyrobów betonowych od roku 1899, t. j. od założenia warsztatów do końca roku 1904 przedstawiają się, jak następuje:

1. Na założenie warsztatów wydano	47.451.21 K.
2. „ wyroby betonowe	364.347.76 „
Razem	421.798.97 K.

Wyrobiono: rur, krawężników itp.

168.830 sztuk objętości 9009 m³

Sprzedano	151.604	„	„	7872	„
Pozostało	17.226	„	„	1137	„

Ze sprzedaży uzyskano . 370.526.99 K.

Należytość czynna za wyroby wynosiła z końcem r. 1904. 9.648.70 „

Wartość pozostałych wyrobów, według cen z r. 1904 . 52.223.11 „

„ „ materiałów surowych . 1.302.58 „

razem . 433.701.38 K.

Nadwyżkę wartości pozostałych wyrobów i materiałów w kwocie 11.902 K. 41 h. przeznaczono na pokrycie kosztów administracji, dalszej produkcji i na zakupno nowych narzędzi.

Zniżono przytem ceny wyrobów w 4 krajowych warsztatach, a mianowicie: w Rzeszowie, Żółkwi, Kamionce Strum. i Borszczowie.

Przytem zaznacza się, że w roku bieżącym założono krajowy warsztat w Brzeżanach.

Według sprawozdań przedłożonych przez Wydziały powiatowe (L. W. 48613/902) tudzież według dat zebranych w krótkiej drodze założono dotychczas w 25 powiatach 27 warsztatów do wyrobów betonowych.

Z powyższego okazuje się, że oprócz kilku prywatnych fabryk do wyrobów betonowych, a mianowicie we Lwowie, Krakowie, Rzeszowie, Tarnowie, Kołomyi i t. d. znajduje się obecnie w kraju 33 warsztatów auto-nomicznych.

Alegat 7.

Rachunki
funduszu
pro praeterito
budowy
drog krajo-
wych i po-
wiatowych.

Podług załączonego pod ./. wykazu (od poz. 1 do 7 i 8) funduszu *pro praeterito* budowy dróg krajowych i powiatowych po koniec r. 1903 (rachunków za rok 1904 dotychczas nie przedłożono) przedstawiają się wynikiłości rachunków sześciu dróg w 3 powiatach, jak następuje:

Należytość od stron konkurencyjnych	100.624 K 81 g
Zapasy gotówką i efektami	10.011 „ 22 „
Razem	110.636 K 03 g

Należytości bierne przypadające stronom konkurencyjnym do wypłaty za przerobne (jak w roku 1902)

185 450 „ 35 „

okazuje się niedobór 74.814 K 32 g

który od niedoboru wykazanego w spra-
wozdaniu za rok 1903 w kwocie

42.802 „ 34 „

zwiększył się o kwotę 32.011 K 98 g

Z przyczyn podniesionych w poprzednich sprawozdaniach (za lata 1897 po koniec roku 1903) mianowicie, że pierwotne przypisy w księgach likwidacyjnych były niejasne i zbyt ogólnikowe, a temsamem płynność należności konkurencyjnych udowodnioną być nie mogła, odpisano z należności czynnych:

a) w roku 1903 podług powołanego wyżej wykazu datki konkurencyjne z funduszu *pro praeterito* budowy drogi:

a) Tarnopol-Brody	20.697 K 01 g
β) Brzeżany-Podwoleczyska	1.468 „ 07 „
γ) Grzymałów-Skałat-Smykowie	9.896 „ 13 „ 32.061 K 21 g

b) w czasie od 1. stycznia 1904 po koniec czerwca 1905 r. takie same datki z funduszu *pro praeterito* budowy drogi krajowej Brzeżany-Podwoleczyska na podstawie zatwierdzonych już przez Wydział krajowy aktów do L. W.: 62242/904, 67633/904 i 7120/905 w kwotach 49 K 50 g + 9 K + 101 K 35 g =

159 „ 85 „

Razem 32.221 K 06 g

Stan zebranych dotychczas zapasów kasowych ulokowanych na książeczki wkładowe Banku krajowego — przechowane tymczasowo w depozytach funduszu krajowego — wynosił wedle sprawozdania za rok 1903 numer:

a) 8229 kwotę	12.597 K 16 g
b) 9556 „	13.575 „ 04 „ 26.172 K 20 g

Doliczając do tego odsetki za obydwa półrocza 1904 — jak L. W.: 68860/904 i 16880/905 od książki numer:

ad a)	8229 w kwotach		
	226.75 + 230.82 =	457 K 57 g	
ad b)	9556 w kwotach		
	244.35 + 248.75 =	493 „ 10 „	950 K 67 g

wynosi razem stan zebranych zapasów po koniec roku 1904 (L. W. 16880/905) kwotę 27.122 K 87 g.

Sprawa podniesiona w sprawozdaniu za rok 1903 co do żądania rychłego zakończenia rachunków funduszu *pro praeterito* budowy wszystkich dróg krajowych i powiatowych wznowioną zostanie przy załatwieniu dotyczących rachunków za rok 1904.

Ubezpieczenia robotników od wypadków.

W myśl ustawy z dnia 28. grudnia 1887 (Dz. p. p. z r. 1888 Nr. 1) ubezpieczono w r. 1904 tych robotników i drożników na drogach krajowych i subwencyonowanych, którzy byli użyci przy robotach drogowych prowadzonych we własnym zarządzie.

Z tego zobowiązania wynikłe koszta poniesiono z funduszu krajowego:

1. Na roboty zwyczajne wykonywane przy utrzymaniu dróg krajowych i przy robotach w warsztatach betonowych w kwocie 698 K 22 g

2. na roboty nadzwyczajne (przy budowie mostów, w kamieniołomach i cegielniach) a to:

a)	na drogach krajowych	637 „ 37 „	
b)	„ „ subwencyonowanych i dojazdach kolejowych	4 006 „ 95 „	5.342 K 54 g

Gdy w r. 1903 wypłacono z powyższego tytułu kwotę 3.659 „ 60 „

okazuje się, że koszt ubezpieczeń wynosił w r. 1904 więcej o 1.682 K 94 g.

Wydatek ten większy spowodowanym został większą ilością robót wykonanych na drogach subwencyonowanych.

Interpelacya posła ks. Bohaczewskiego w sprawie drogi z Solukowa do dworca kolejowego w Dolinie.

Na posiedzeniu Wysokiego Sejmu z 28. października 1904 wniósł poseł ksiądz Bohaczewski interpelacyę do Wydziału krajowego w sprawie złego stanu drogi gminnej II. kl. prowadzącej z Solukowa przez przedmieście Dąbrowę do dworca kolejowego w Dolinie.

Wydział krajowy polecił Wydziałowi powiatowemu w Dolinie, ażeby zżądał stan powyższej drogi, wydał potrzebne zarządzenia w celu jej naprawy i zdał sprawę o wyniku.

Wydział powiatowy według jego relacyi z 25. lipca 1905 l. 2375 wezwał Dyrekcyę lasów i dóbr skarbowych we Lwowie jako koncesyonaryuszkę kolejki lasowej i miejscowy zarząd drogowy w Dolinie do gruntownej naprawy powyższej drogi a roboty te mają być wkrótce rozpoczęte.

przedłużenie udzielonych koncesyj mytniczych.

Na podstawie postanowienia §. 9. ust. drog. Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem przedłużył koncesye na dalszych lat pięć do pobierania opłat mytniczych, a mianowicie:

Gminie w Kaniowie starym od mostu względnie przewozu na rzece Wiśle w Kaniowie starym;

Wydziałowi powiatowemu w Drohobyczu na rzecz utrzymania mostu na rzece Bystrzycy w Urożu i na rzecz utrzymania ośmiu mostów w Podbużu;

Wydziałowi powiatowemu w Sniatynie na drodze gminnej I. kl. Załucze-Iłince;

Wydziałowi powiatowemu w Samborze na rzecz utrzymania mostów na rzekach Czerchawce i Błażówce przy drodze gminnej w Czerchawce;
 Radzie powiatowej w Dobromilu na drodze powiatowej Krościenko-Kuźmina;
 Radzie powiatowej w Turce na drodze powiatowej Turka-Czarna;
 Radzie powiatowej w Kolbuszowej na drodze powiatowej Kolbuszowa-Rzeszów;
 Obszarowi dworskiemu w Rozhureczu od przewozu przez Stryj w Rozhureczu;
 Obszarowi dworskiemu w Dołpotowie od mostu na rzece Siwce w Dołpotowie;
 Radzie powiatowej w Borszczowie na drodze powiatowej Iwanków-Germakówka w Germakówce;
 Obszarowi dworskiemu w Sieniawie wspólnie z obszarem dworskim w Tryńczy od przewozu przez rzekę San pod Sieniawą;
 Gminie w Kamionce strumiłowej od mostu na rzece Bugu;
 Radzie powiatowej w Drohobyczu na drodze powiatowej Hubicze-Borysław-Schodnica;
 Radzie powiatowej w Samborze na drodze powiatowej Samborsko-Mościskiej;
 Radzie powiatowej w Kamionce strumiłowej od mostu powiatowego na rzece Bugu w Dobrotworze;
 Radzie powiatowej w Kamionce strumiłowej na drodze Busk-Toporów;
 Radzie powiatowej w Żydaczowie od mostu powiatowego na rzece Stryju pod Żydaczowem;
 Radzie powiatowej w Kamionce strumiłowej na drodze powiatowej Radziechów-Niedzwiedzie Kulików;
 Wydziałowi powiatowemu w Gródku na drodze gminnej Gródek-Załuż;
 Wydziałowi powiatowemu w Zbarażu na drogach gminnych ze Zbaraża do Podwołoczysk i ze Zbaraża do Berezowicy;
 Radzie powiatowej w Rudkach na drodze powiatowej Komarniańsko-Gródeckiej;
 Wydziałowi powiatowemu w Jasle od przewozu przez rzekę Wisłokę pod Kłodawą;
 Radzie powiatowej w Żydaczowie na drodze powiatowej Brzezina-Rozdół-Rozwadów;
 Obszarowi dworskiemu w Kołodrubach od mostu na rzece Dniestrze;
 Obszarowi dworskiemu wspólnie z gminą w Czulowicach od mostu na rzece Wereszycy;
 Radzie powiatowej w Kamionce strumiłowej na drodze powiatowej z Jabłonówki do Chołojowa w Połonicznej;
 Radzie powiatowej w Złoczowie na drodze powiatowej złoczowsko-ożydowskiej;
 Wydziałowi powiatowemu w Skałacie na drodze gminnej Podwołoczyska-Grzymałów;
 Radzie powiatowej w Światynie na drogach powiatowych z Załucza do Rożnowa i z Zabłotowa do Rożnowa;
 Gminie w Bukaczowcach od mostu na rzece Świerzu;
 Obszarowi dworskiemu wspólnie z gminą w Nadolanach od dwóch mostów na drodze gminnej w Nadolanach;
 Radzie powiatowej w Żółkwi na drodze powiatowej Żółkiew-Krechów i od mostu powiatowego na rzece Racie w Mostach wielkich;
 Wydziałowi powiatowemu w Żółkwi na drodze gminnej Żółkiew-Batiatyche-Kamionka strumiłowa.

Przedłuże-
nie koncesyi
na pobór
kopytko-
wego.

Nadto przedłużył Wydział krajowy, w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem, gminom miast w Jarosławiu, Tarnowie, Brodach i Nowym Sączu koncesyę do pobierania myta kopytkowego.

Kontrola
nad miastami,
pobierającymi ko-
pytkowe.

Tak jak w latach poprzednich wykonywał Wydział krajowy kontrolę nad miastami, które na mocy specjalnych ustaw uprawnione są do pobierania myta kopytkowego, a w szczególności: w Brodach, Brzeżanach, Jarosławiu, Kołomyi, Nowym Sączu, Przemyśle, Rzeszowie, Stanisławowie, Tarnowie, Tarnopolu, Żółkwi, jako też nad Wydziałem powiatowym w Buczaczu, pobierającym powyższą opłatę w zastępstwie gminy miasta Buczacza.

Magistraty wszystkich tych miast i Wydział powiatowy w Buczaczu przedłożyły preliminarze drogowe na rok 1904, które były na miejscu badane, a następnie były przedmiotem odpowiednich zarządzeń Wydziału krajowego.

W ten sam sposób załatwione zostały rachunki drogowe za rok 1903 wszystkich wymienionych miast z wyjątkiem miasta Brzeżan, którego rachunków, mimo wezwań, dotychczas nie przedłożono.

Dotychczas załatwiono również preliminarze drogowe na rok 1905 wymienionych miast, z wyjątkiem Przemyśla i Tarnowa. Zamknięć drogowych za rok 1904 nie przedłożyły jeszcze miasta: Brody, Brzeżany, Jarosław, Przemyśl, Rzeszów, Stanisławów, Tarnów. Magistraty tych miast zostały ponaglone do nadesłania zaległych przedłożeń.

Aleg. 8. i 9.
Subwencye
państwowe
na budowę
i rekonstruk-
cyę dróg
krajowych,
powiatow-
ych i
gminnych.

W załączeniu ./. przedkładamy Wysokiemu Sejmowi wykazy zezwolonych w roku 1904 i w roku 1905 kredytów ze Skarbu państwa na budowę i rekonstrukcyę dróg krajowych, powiatowych i gminnych.

Orzeczenia
c. k. Trybu-
nału admi-
nistracyj-
nego.

C. k. Trybunał administracyjny

I. odrzucił zażalenie Adolfa Rappaporta, właściciela dóbr Lewniowej, przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z d. 10. lutego 1903 l. 95.806, zatwierdzającemu orzeczenie Wydziału powiatowego w Brzesku z dnia 1. października 1902 l. 2.059, którem wezwano żalącego się do naprawienia drogi gminnej publicznej, wiodącej z Lewniowej do Tworkowej.

Nadto c. k. Trybunał administracyjny wstrzymał dalsze postępowanie w sprawie zażalenia c. k. Dyrekcyi kolei państwowej w Krakowie przeciw c. k. Namiestnictwu we Lwowie i Wydziałowi krajowemu z powodu orzeczenia c. k. Namiestnictwa z dnia 15. kwietnia 1903 l. 132.523, w sprawie budowy drugiego dojazdu kolejowego do stacyi Strzyżów, linii kolei Jasło Rzeszów, ponieważ zażalenie powyższe zostało cofnięte.

II. C. k. Trybunał administracyjny natomiast zniósł:

1. orzeczenie Wydziału krajowego z dnia 4. listopada 1902 l. 33.127, którem nałożono na Salomona Brüllę z Zawoi osobny datek za niezwykle używanie drogi gminnej II. klasy Biała - Skawica - Zawoja transportami drzewa w latach 1897 i 1898, po 60 koron rocznie;

2. orzeczenie Wydziału krajowego z dnia 4. listopada 1902 l. 33.127, którem nałożono na Lówiego Schönguta osobny datek za niezwykle używanie nieomyconej drogi gminnej II. klasy Skawica-Biała-Zawoja transportami drzewa w latach 1897 i 1898, po 60 koron rocznie;

3. orzeczenie Wydziału krajowego z d. 14. stycznia 1903 l. 97.272, którem nałożono na Szaję Guttera z Krakowa osobny datek w kwocie 2.000 koron, za niezwykle używanie nieomyconych dróg gminnych Jabłonica, Lipnica górna, Bączal górny, Lisów i Skołyszyn w latach 1893 do 1897 transportami drzewa z lasów w Lisowie, Jabłonicy i Lipnicy górnej;

4. orzeczenie Wydziału krajowego z dnia 24. stycznia 1902 l. 79.846, którem nałożono na Eliasza Lufta i tow., właścicieli fabryki gipsu w Ostrowie, obowiązek uiszczenia datku konkurencyjnego na budowę dojazdu kolejowego w Szczercu w kwocie 1.000 koron i na przyszłą jego konserwacyę corocznie po 100 koron;

5. orzeczenie Wydziału krajowego z dnia 27. lutego 1903 l. 12.167, którem nałożono na Jana Bielawskiego, właściciela dóbr i cegielni w Nehrybce, osobny datek poczynszu od roku 1900 po 65 koron rocznie za niezwykle zużywanie drogi gminnej II. klasy, utrzymywanej przez administrację wojskową w Nehrybce, jak długo zużywać ją będzie w tej samej mierze;

6. orzeczenie Wydziału krajowego z d. 18. sierpnia 1903 l. 66.550, którem nałożono na Maurycego Schwarza z Zabłocia osobny datek za niezwykle zużywanie nieomyconej drogi gminnej w Radziechowcach transportami kamienia po 40 koron rocznie od roku 1900, jak długo w tej samej mierze zużywanie przez niego rzeczonoj drogi trwać będzie.

III. C. k. Trybunał administracyjny nie rozstrzygnął dotychczas zażalenia wniesionego przez gminę Dorożów przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z dnia 17. stycznia 1905 l. 125.044, zatwierdzającemu orzeczenie Wydziału powiatowego z dnia 30. kwietnia 1904 l. 1.240 o obowiązku gminy Dorożów do utrzymywania mostu nad rzeką Bystrycą w dolnej części wsi Dorożowa.

Akademia
im. Maryi
Teresy
w Wiedniu.

Odezwą z dnia 3. czerwca 1904. r. l. 76.334 zawiadomiło c. k. Namiestnictwo Wydział krajowy o opróżnieniu jednego miejsca fundusze-
wego w Akademii im. Maryi Teresy w Wiedniu. Po rozpisaniu konkursu przez Wydział krajowy z dnia 9. czerwca 1904 do l. 56.658 uczyniono przedstawienie do Najwyższego Tronu.

Najwyższem postanowieniem z dnia 5. września 1904 r. nadał Najjaśniejszy Pan to miejsce funduszowe Karolowi Franciszkowi Kazimierzowi 3-im. Smolee.

Następnie odezwą z dnia 16. września 1904 r. l. 130.276 zawiadomiło c. k. Namiestnictwo Wydział krajowy, że z końcem roku szkolnego 1903/04 jest opróżnione jeszcze jedno miejsce funduszowe w Akademii im. Maryi Teresy, prosząc o rychłe przedstawienie wniosku co do obsadzenia tego miejsca funduszowego.

Ze względu na opóźnienie w nadaniu tego miejsca funduszowego, jakie rozpisanie konkursu z końcem września musiałoby spowodzić, Wydział krajowy konkursu nie rozpisał, ograniczając się do przedstawienia terna z kandydatów, którzy o miejsce funduszowe w c. k. Akademii Maryi Teresy ubiegali się na mocy konkursu z dnia 9. czerwca 1904 l. 56.658.

C. k. Namiestnictwo odezwą z dnia 11. listopada 1904 l. 158.511 zawiadomiło Wydział krajowy, że Najjaśniejszy Pan postanowieniem z dnia 30. października 1904 r. nadał to galicyjskie miejsce funduszowe zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego, Floryanowi Waleryanowi Bolesławowi 3-im. Dylewskiemu.

Sprawy
szlachectwa
i zmiany
nazwisk.

W czasie od 1. czerwca 1904 do końca czerwca 1905 r. załatwiono w dziale szlachectwa trzysta exhibitów (podań), które rozdzielamy na następujące sprawy:

I. Co do staropolskiego szlachectwa:

1. jedno podanie przedłożono z poparciem do Najwyższej decyzji;
2. przy dziewięciu podaniach udzielono opinii na żądanie c. k. Namiestnictwa we Lwowie;

3. trzy podania zwrócono proszącym do uzupełnienia dowodami.

Najwyższa decyzja nastąpiła w trzech wypadkach i to co do prośb dawniejszych.

II. Certyfikatów szlachectwa wydano czterdzieści cztery, z tych czternaście po poprzednim zasięgnięciu upoważnienia ze strony c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych, ponieważ legitymujący się pochodzili w trzecim, względnie w czwartym stopniu od osób zapisanych w metrykach szlacheckich galicyjskich.

III. Spraw szlachectwa ogólnej treści, a mianowicie co do różnych wyjaśnień, wypisów z metryk szlacheckich galicyjskich i innych żądań, załatwiono sto piętnaście, a w tych miejscach się także wykaz peryodyczny

wpisów, dokonanych w metrykach szlacheckich galicyjskich w ciągu roku 1904, przedłożony z początkiem roku 1905 c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych, na ręce c. k. Namiestnictwa we Lwowie.

IV. W sprawie zmiany nazwisk, oznajmiono c. k. Namiestnictwu we Lwowie — na żądanie tegoż — do stu dwudziestu pięciu podań, czy nadać się mające nazwiska przysługują lub nie przysługują rodom szlacheckim.

Taksa za sporządzenie wypisu z metryk i aktów szlacheckich galicyjskich. Uchwałą z dnia 2. września 1904 r. ustanowił Wydział krajowy takse za sporządzenie wypisu z metryk i aktów szlacheckich galicyjskich i oznaczył wysokość tej taksy na dwie (2) korony od jednej strony wypisu.

Taksa za streszczony ekstrakt (wyciąg) z legitymacyi szlachectwa i odnośnych aktów. Uchwałą z dnia 14. listopada 1904 r. ustanowił Wydział krajowy takse na streszczony ekstrakt (wyciąg) z legitymacyi szlachectwa, zapisanych w metrykach szlacheckich galicyjskich i oznaczył wysokość tej taksy na cztery (4) korony za jeden streszczony ekstrakt (wyciąg) z jednej legitymacyi szlachectwa i odnośnych aktów.

Taksy te pobierane są do funduszu krajowego, na rubrykę III. poz. 12. a) dochodów, a od czasu ustanowienia tych taks po koniec czerwca 1905 r. wpłynęło z nich około 180 koron.

Prestacye drogowe w Galicyi.

(Obliczenie dokonano na podstawie dat, przedłożonych przez Wydziały powiatowe.)

Liczba porz.	Nazwa powiatu autonomicznego	Ilość rodzin względnie partyj obowiązanych do prestaty drogowej				Wartość dwudniowej prestaty (§. 16. ust. drog.) według ceny wykupna oraz stosunek procentowy tej konkurencyi										
		w gminach			Razem	w gminach					na obszarach dworskich					Razem (100%)
		w gminach		w gminach		w gminach		na obszarach dworskich		na obszarach dworskich						
		wiejsk.	miejsk.	wiejsk.		miejsk.	wiejsk.	h	%	K	h	%	K	h	%	
1	Biała.	11.887	3.308	272	15.467	37.416	40	75-98	10.961	86	22-26	867	60	1-76	49.245	86
2	Bóbrka.	9.529	2.059	646	12.234	15.246	40	77-89	3.294	40	16-83	1.033	60	5-28	19.574	40
3	Bochnia.	14.572	3.461	100	18.133	29.144	—	80-36	6.922	—	19-09	200	—	0-55	36.266	—
4	Bohordoczany	8.725	1.481	111	10.317	20.937	60	84-56	3.554	40	14-35	268	80	1-09	24.760	80
5	Borsuczów.	14.951	5.703	1.042	21.696	36.917	40	68-92	14.124	—	26-37	2.524	20	4-71	53.565	60
6	Brody.	14.706	5.018	1.084	20.808	29.412	—	68-52	11.345	60	26-43	2.168	—	5-05	42.925	60
7	Brzesko.	13.413	1.504	203	15.120	26.826	—	88-71	3.008	—	9-95	406	—	1-34	30.240	—
8	Brzeżany.	14.620	2.380	685	17.685	20.512	20	74-30	5.997	40	21-72	1.096	—	3-93	27.605	60
9	Brzozów.	12.123	1.467	242	13.832	14.246	—	75-20	4.107	60	21-68	591	60	3-12	18.945	20
10	Buczacz.	15.563	4.818	710	21.091	31.126	—	73-79	9.636	—	22-84	1.420	—	3-37	42.182	—
11	Chrzanów.	13.929	1.636	422	15.987	41.787	—	87-13	4.908	—	10-23	1.266	—	2-64	47.961	—
12	Cieszanów.	10.071	2.435	306	12.812	20.142	—	78-61	4.870	—	19-01	612	—	2-38	25.624	—
13	Czortków.	10.941	1.770	641	13.352	15.317	40	81-94	2.478	—	13-26	897	40	4-80	18.692	80
14	Dąbrowa.	10.399	721	447	11.567	20.768	—	87-63	2.034	—	8-58	897	20	3-79	23.699	20
15	Dobromil.	9.698	1.166	194	11.058	23.344	—	89-76	2.118	—	7-56	546	80	2-68	26.008	80
16	Dolina.	14.971	2.195	350	17.516	45.718	80	86-72	5.872	—	11-14	1.128	80	2-14	52.719	60
17	Drohobycz.	20.771	3.910	415	26.096	52.241	20	70-96	20.167	70	27-40	1.205	60	1-64	73.614	50
18	Gorlice.	10.767	1.245	105	12.117	25.854	40	87-66	3.284	80	11-14	355	20	1-20	29.494	40
19	Gródek.	9.130	2.643	322	12.095	14.608	—	75-49	4.228	80	21-85	515	20	2-66	19.352	—
20	Grybów.	6.866	1.142	122	8.120	13.712	—	84-43	2.284	—	14-06	244	—	1-51	16.240	—
21	Horodenska.	12.923	3.899	412	17.234	17.952	20	69-71	7.198	20	27-95	603	20	2-34	25.753	60
22	Husiatyn.	12.334	3.281	847	16.462	14.803	20	74-94	3.934	80	19-92	1.016	40	5-14	19.754	40
23	Jasło.	15.442	1.922	413	17.777	31.827	20	87-93	3.290	40	9-09	1.076	40	2-98	36.194	—
24	Jarosław.	15.369	3.661	857	19.887	31.338	—	77-62	7.322	—	18-14	1.714	—	4-24	40.374	—
25	Jaworów.	10.663	2.515	302	13.480	12.795	60	79-64	2.909	—	18-11	362	40	2-25	16.067	—
26	Kalusz.	13.892	2.721	46	16.659	34.069	60	87-87	4.617	20	11-91	87	60	0-22	38.774	40
27	Kamionka strum.	11.596	5.015	821	17.432	11.596	—	66-52	5.015	—	28-77	821	—	4-71	17.432	—
28	Kolbuszowa	11.096	1.731	199	13.026	15.644	40	85-79	2.313	40	12-69	278	60	1-52	18.236	40
29	Kołomyja.	18.358	8.219	316	26.893	18.996	40	66-31	9.332	20	32-57	320	—	1-12	28.648	60
30	Kosów.	12.545	1.670	43	14.258	25.090	—	87-99	3.340	—	11-71	86	—	0-30	28.516	—
31	Kraków.	12.825	3.824	757	17.406	30.780	—	69-85	11.472	—	26-03	1.816	80	4-12	44.068	80
32	Krosno.	12.382	1.505	144	14.031	29.716	80	88-25	3.612	—	10-73	345	60	1-02	33.674	40
33	Limanowa.	11.999	367	157	12.523	23.998	—	95-82	734	—	2-93	314	—	1-25	25.046	—
34	Lisko.	11.330	1.609	514	13.453	22.660	—	84-22	3.218	—	11-96	1.028	—	3-82	26.906	—
35	Lwów.	18.983	1.110	913	21.006	43.048	80	90-89	2.362	—	4-99	1.955	—	4-12	47.365	80
36	Łańcut.	22.257	2.252	197	24.706	31.159	80	90-09	3.152	80	9-12	275	80	0-79	34.588	40
37	Mielec.	11.134	992	510	12.636	13.360	80	88-11	1.190	40	7-85	612	—	4-04	16.163	20
38	Mościska.	21.842	3.732	770	26.344	13.105	20	82-91	2.239	20	14-17	462	—	2-92	15.806	40
39	Myślenice.	13.834	1.079	58	14.971	32.129	—	92-32	2.472	—	7-10	200	—	0-58	34.801	—
40	Nadwórna.	10.635	1.925	814	13.374	31.905	—	79-52	5.775	—	14-39	2.442	—	6-09	40.122	—
41	Nisko.	9.492	1.880	151	11.523	15.193	60	82-38	3.008	—	16-31	241	60	1-31	18.443	20
42	Nowy Targ.	13.135	1.346	88	14.569	33.263	60	87-99	4.307	20	11-39	234	—	0-62	37.804	80
43	Pilzno.	6.629	974	218	7.821	10.578	40	82-16	1.948	—	15-13	350	—	2-71	12.876	40
44	Podhajce.	14.242	720	797	15.759	22.757	20	90-38	1.152	—	4-57	1.275	20	5-05	25.214	40
45	Przemysł.	14.049	1.699	987	22.142	28.098	—	45-34	31.896	—	51-47	1.974	—	3-19	61.968	—
46	Przemysłany.	9.822	1.986	604	12.412	11.786	40	79-13	2.383	20	16-00	724	80	4-87	14.894	40
47	Rawa.	13.252	3.217	805	17.274	15.902	40	76-72	3.860	40	18-62	966	—	4-66	20.728	80
48	Rohatyn.	13.851	3.373	591	17.815	27.647	40	75-27	7.878	80	21-45	1.203	20	3-28	36.729	40
49	Ropczyce.	11.681	1.422	267	13.647	20.011	60	80-65	4.369	20	17-62	430	60	1-73	24.811	40
50	Rudki.	10.602	1.999	397	12.421	16.963	20	85-35	2.275	20	11-45	635	20	3-20	19.873	60
51	Rzeszów.	23.512	4.939	641	29.092	16.924	—	80-06	10.428	—	17-75	1.982	—	2-19	58.734	60
52	Sambor.	13.832	2.664	292	16.788	44.262	40	82-59	8.396	80	15-67	934	40	1-74	53.593	60
53	Sanok.	12.741	2.398	277	15.416	38.223	—	82-65	7.194	—	15-56	831	—	1-79	46.248	—
54	Sącz nowy	12.476	4.315	312	17.103	23.899	—	56-87	17.523	76	41-69	607	—	1-44	42.029	76
55	Skalat.	12.001	1.799	755	14.555	14.401	20	82-45	2.158	80	12-36	906	—	5-19	17.466	—
56	Śniatyn.	13.698	3.140	198	17.036	16.437	60	71-60	6.280	—	27-35	240	—	1-05	22.957	60
57	Sokal.	11.727	2.806	1.875	16.408	11.727	—	66-72	3.928	40	22-35	1.922	60	10-93	17.578	—
58	Stanisławów.	17.336	5.760	215	23.311	25.226	80	65-86	12.707	20	33-18	366	—	0-96	38.300	—
59	Stary Sambor	7.834	1.572	110	9.516	18.888	—	82-38	3.772	80	16-46	266	—	1-16	22.926	80
60	Stryj.	13.736	4.195	629	18.560	39.496	—	77-02	9.780	—	19-07	2.004	—	3-91	51.280	—
61	Tarnobrzeg.	10.399	1.559	583	12.541	18.110	—	84-12	2.472	80	11-49	945	60	4-39	21.528	40
62	Tarnopol.	15.369	3.069	941	19.379	18.442	80	65-18	8.722	96	30-33	1.129	20	3-99	28.294	96
63	Tarnów.	10.617	5.430	683	16.730	16.987	20	63-46	8.688	—	32-46	1.092	80	4-08	26.768	—
64	Thumacz.	16.101	5.227	269	21.597	39.182	60	70-30	15.958	—	28-63	596	40	1-07	55.737	—
65	Trembowla.	9.526	3.042	435	13.003	11.430	76	73-04	3.696	24	23-62	522	—	3-34	15.649	—
66	Turka.	11.152	890	218	12.260	22.304	—	90-96	1.780	—	7-26	436	—	1-78	24.520	—
67	Wadowice.	14.798	2.206	207	17.211	29.596	—	85-98	4.412	—	12-82	414	—	1-20	34.422	—
68	Wieliczka.	18.596	1.910	224	20.750	46.949	40	88-92	5.126	80	9-72	687	30	1-36	52.763	50
69	Zaleszczyki.	12.326	1.255	594	14.175	24.652	—	86-96	2.510	—	8-85	1.188	—	4-19	28.350	—
70	Zbaraż.	9.528	851	426	10.805	11.648	—	83-39	1.769	10	12-67	551	20	3-94	13.968	30
71	Złoczów.	19.919	6.915	1.224	28.058	39.838	—	73-50	11.916	29	21-98	2.448	—	4-52	54.202	29
72	Zółkiew.	11.938	2.645	535	15.118	11.938	—	77-88	2.855	80	18-63	535	—	3-49	15.328	80
73	Zydaczów.	8.688	1.995	391	11.074	17.276	—	78-36	3.990	—	18-10	782	—	3-54	22.048	—
74	Zywiec.	16.029	1.564	51	17.644	43.427	—	90-61	4.357	—	9-09	144	—	0-30	47.928	—
	Razem.	969.695	198.960	34.499	1,203.154	1,854.851	36	78-86	434.198	91	18-46	62.925	90	2-68	2,351.976	17

1844

Zamiana prestacyj

na dodatki do podatków bezpośrednich.

(Obliczenie przeprowadzono na podstawie wykazów podatków bezpośrednich, otrzymanych z c. k. Urzędów podatkowych).

Liczba porządkowa	Nazwa powiatu autonomicznego	Podatki bezpośrednie za r. 1903 z wyjątkiem podatku osobisto-dochodowego								Stosunek procentowy podatku bezpośredniego do wartości prestacji	Wartość prestacji drogowej przypisanej w r. 1903.		Rozdział prestacji jako dodatku do podatku bezpośredniego wedle opłacanego podatku w Rubr. podatki												Uwaga
		w gminach				na obszarach dworskich		Razem					G m i n y						obszary dworskie						
		wiejskich		miejskich		wiejskie							miejskie			K			h						
		K	h	K	h	K	h						%	K	h	%	K	h	%	K	h	%			
1	Biała	202.433	86	181.108	04	44.092	34	427.634	24	11.5158	49.245	86	23.312	05	47.34	20.856	19	42.35	5.077	62	10.31				
2	Bóbrka	116.853	60	32.207	72	65.653	23	215.714	55	9.0742	19.574	40	10.603	55	54.71	3.013	34	15.39	5.957	51	30.44				
3	Bochnia	171.839	99	69.575	95	55.464	22	296.880	16	12.2157	36.266	—	20.991	66	57.88	8.498	94	23.44	6.775	40	18.68				
4	Bohorodczany	68.440	14	17.223	64	17.270	06	102.933	84	24.055	24.760	80	16.463	31	66.49	4.143	16	16.73	4.154	33	16.78				
5	Borszczów	158.806	47	64.829	88	117.362	—	340.998	35	15.7084	53.565	60	24.946	05	46.58	10.183	78	19. —	18.435	77	34.42				
6	Brody	140.651	90	107.398	33	91.053	94	339.104	17	12.6585	42.925	60	17.804	46	41.48	13.595	05	31.67	11.526	09	26.85				
7	Brzesko	149.470	39	31.486	33	86.598	92	267.555	64	11.3023	30.240	—	16.893	73	55.86	3.558	71	11.77	9.787	56	32.37				
8	Brzeżany	140.775	18	74.750	73	74.071	56	289.597	47	9.5324	27.605	60	13.419	26	48.60	7.125	54	25.80	7.060	80	25.60				
9	Brzozów	97.858	48	21.814	26	38.554	11	158.226	85	11.9735	18.945	20	11.717	—	61.85	2.611	93	13.79	4.616	27	24.36				
10	Buczacz	179.142	55	77.802	69	95.444	07	352.389	31	11.9702	42.182	—	21.442	75	50.83	9.313	08	22.08	11.426	17	27.09				
11	Chrzanów	299.957	08	70.628	26	49.353	53	419.938	87	11.4209	47.961	—	34.257	88	71.43	8.066	40	16.82	5.636	72	11.75				
12	Cieszanów	105.352	51	32.041	93	42.225	18	179.619	62	14.2657	25.624	—	15.029	27	58.66	4.571	—	17.84	6.023	73	23.50				
13	Czortków	135.265	80	31.634	34	77.564	15	244.464	29	7.6464	18.692	80	10.343	—	55.33	2.418	91	12.94	5.930	89	51.73				
14	Dąbrowa	120.688	68	23.113	98	61.544	49	205.347	15	11.541	23.699	20	13.928	75	58.77	2.667	58	11.26	7.102	87	29.97				
15	Dobromil	67.070	76	21.766	75	25.093	18	113.932	69	22.8282	26.008	80	15.311	05	58.90	4.968	97	19.07	5.728	78	22.03				
16	Dolina	116.434	07	38.739	22	46.556	61	201.729	90	26.1337	52.719	60	30.428	60	57.72	10.124	—	19.20	12.167	—	23.08				
17	Drohobycz	402.770	53	148.309	14	59.343	22	610.422	89	12.0595	73.614	50	48.572	47	65.98	17.885	47	24.30	7.156	56	9.72				
18	Gorlice	231.440	66	25.423	52	21.488	77	278.352	95	10.596	29.494	40	24.523	55	83.14	2.693	89	9.14	2.276	96	7.72				
19	Gródek	111.807	99	43.110	26	51.367	83	206.286	08	9.3811	19.352	—	10.488	87	54.20	4.044	24	20.80	4.818	89	25. —				
20	Grybów	51.979	61	17.471	64	14.083	53	83.534	72	19.441	16.240	—	10.105	41	62.23	3.396	69	20.92	2.737	90	16.85				
21	Horodenka	243.906	86	63.634	90	106.910	08	414.451	84	6.2139	25.753	60	15.156	18	58.85	3.954	12	15.35	6.643	30	25.80				
22	Husiatyn	134.364	65	53.641	16	122.698	05	310.703	86	6.3579	19.754	40	8.542	86	43.24	3.410	47	17.22	7.801	07	39.54				
23	Jarosław	225.020	52	146.029	46	109.915	48	480.965	46	8.3943	40.374	—	18.889	12	46.79	12.258	21	30.36	9.226	67	22.85				
24	Jasło	112.329	82	74.429	95	37.857	71	224.617	48	16.1136	36.194	—	18.100	40	50. —	11.993	35	33.13	6.100	25	16.87				
25	Jaworów	114.824	31	31.356	47	36.176	12	182.356	90	8.8113	16.067	—	10.117	01	62.96	2.762	91	17.20	3.187	08	19.84				
26	Kałuż	108.375	93	30.662	67	31.880	27	170.918	87	22.68585	38.774	10	24.586	—	63.41	6.956	09	17.94	7.232	31	18.65				
27	Kamionka	143.566	73	60.334	60	86.158	81	290.060	14	6.0097	17.432	—	8.628	—	49.47	3.626	—	20.82	5.178	—	29.71				
28	Kolbuszowa	90.459	72	19.488	20	25.043	27	134.991	19	13.0593	18.236	40	12.220	49	67.02	2.632	73	14.43	3.383	18	18.55				
29	Kołomyja	160.896	61	197.665	64	63.103	94	421.666	19	6.7948	28.648	60	10.931	67	38.15	13.429	45	46.87	4.287	48	14.98				
30	Kosów	114.407	36	22.699	09	19.347	05	156.453	50	18.2265	28.516	—	20.852	46	73.12	4.137	25	14.58	3.526	29	12.30				
31	Kraków	301.030	95	111.341	87	88.507	62	500.880	44	8.798267	44.068	80	26.485	51	60.10	9.796	15	22.23	7.787	14	17.67				
32	Krosno	123.961	62	44.234	15	30.795	59	198.991	36	16.9225	33.674	40	20.977	45	62.59	7.485	55	22.22	5.211	40	15.19				
33	Łimanowa	83.831	54	6.907	29	18.422	03	109.160	86	22.9441	25.046	—	19.234	40	76.80	1.584	82	6.32	4.226	78	16.88				
34	Lisko	105.199	65	35.068	60	42.486	—	182.754	25	14.7225	26.906	—	15.488	—	57.57	5.163	—	19.19	6.255	—	23.24				
35	Lwów	326.271	48	16.868	55	101.445	40	444.585	43	10.6536	47.365	80	34.760	72	73.39	1.797	16	3.80	10.807	92	22.81				
36	Łańcut	241.509	75	38.434	—	62.99																			

WYKAZ

datków deklarowanych na budowę drogi krajowej Lwów - Stojanów po koniec r. 1904.

Liczba porz.	P r z e d m i o t	N a l e ż y t o ś ć						Odpi- sano		Pozo- staje		Uiszczono- no		Pozostaje należność									
		zaległa		bieżąca		razem		K	g	K	g	K	g	z lat ubiegł.	K	g	z roku bież.	K	g	razem	K	g	
		K	g	K	g	K	g																
Droga krajowa Lwów-Stojanów.																							
1.	Rada powiatowa w Kamionce stru- miowej	5.000	—	—	—	5.000	—	—	—	5.000	—	2.000	—	3.000	—	—	—	—	—	3.000	—	—	—
2.	Gmina Kamionka strumiłowa	3.236	—	—	—	3.236	—	—	—	3.236	—	500	—	2.736	—	—	—	—	—	2.736	—	—	—
	<u>Razem</u>	8.236	—	—	—	8.236	—	—	—	8.236	—	2.500	—	5.736	—	—	—	—	—	5.736	—	—	—

Zestawienie

wykazów dochodów i wydatków miejscowych funduszków dróg gminnych za rok 1903.

Liczba porządkowa	P o w i a t	Długość dróg gminnych		Ilość rodzin obowiązanych do pre-stacyi	Wartość pre-stacyi		Dochody w gotówce								Zużyto pre-stacyi wartości		Wydatki w gotówce		Pozostałość nieodrobionych pre-stacyi		Zapas kasowy w go-tówce		U w a g a
							Dotacya z funduszu powiat.		Czynsze z myta		Inne dochody		Razem										
		Klm.	m.	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h		
1	Biała	463	516	10.919	31.608	80	9.188	41	—	—	857	94	10.046	35	27.883	54	10.046	35	3.725	26	—	—	
2	Bóbrka	731	427	12.234	19.574	40	16.130	74	925	—	4.957	24	22.012	98	18.728	10	18.703	—	846	30	3.309	98	
3	Bochnia	628	966	35.859	35.235	—	9.555	17	—	—	—	—	9.555	17	34.066	50	9.555	17	1.168	50	—	—	
4	Bohorożczany	453	—	10.315	24.756	—	27.266	83	—	—	151	—	27.417	83	24.609	60	27.417	83	146	40	—	—	
5	Borszczów	523	682	21.839	21.839	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21.581	—	—	—	258	—	—	—	
6	Brody	995	269	19.443	38.886	—	26.015	—	—	—	—	—	26.015	—	35.570	—	26.015	—	3.316	—	—	—	
7	Brzesko	715	749	14.852	29.704	—	18.555	15	—	—	941	72	19.496	87	29.005	—	19.259	51	699	—	237	36	
8	Brzeżany	588	887	12.518	20.028	80	18.868	87	—	—	—	—	18.868	87	19.700	80	18.868	87	328	—	—	—	
9	Brzozów	274	290	13.814	28.852	—	31.801	93	—	—	17.000	—	48.801	93	27.947	20	48.801	93	904	80	—	—	
10	Buczacz	793	30	18.800	37.780	—	—	—	—	—	990	38	990	38	36.420	—	989	24	1.360	—	1	14	
11	Chrzanów	455	600	13.083	47.098	80	33.753	13	—	—	14.265	04	48.018	17	44.694	10	46.835	70	2.404	70	1.182	47	
12	Cieszanów	760	376	12.618	25.236	—	9.147	28	—	—	—	—	9.147	28	25.035	—	9.147	28	201	—	—	—	
13	Czortków	459	—	13.352	18.692	80	6.237	10	—	—	—	—	6.237	10	17.468	50	6.237	10	1.224	30	—	—	
14	Dąbrowa	637	227	11.567	23.699	20	687	52	—	—	6.126	—	6.813	52	22.404	05	6.813	52	1.295	15	—	—	
15	Dobromil	401	563	11.058	26.008	80	14.785	83	—	—	—	—	14.785	83	24.945	—	14.785	83	1.063	80	—	—	
16	Dolina	524	860	16.866	51.590	20	13.000	—	2.961	—	100	—	16.061	—	49.008	20	16.061	—	2.582	—	—	—	
17	Drohobycz	592	100	25.823	68.616	92	—	—	—	—	6.252	16	6.252	16	67.94	52	6.252	16	675	40	—	—	
18	Gorlice	376	970	12.117	29.455	60	51.267	32	7.458	58	—	—	58.725	90	29.276	80	58.725	90	178	50	—	—	
19	Gródek	618	520	9.849	20.977	20	12.344	45	—	—	149	60	12.494	05	19.329	—	12.492	79	1.648	20	1	26	
20	Grybów	376	025	7.468	16.744	60	11.611	61	1.050	—	1.343	75	14.005	36	16.202	17	14.005	36	542	43	—	—	
21	Horodenka	544	167	17.234	25.753	60	6.445	80	—	—	5.606	70	12.052	50	19.298	50	10.178	37	6.455	10	1.874	13	
22	Husiatyn	742	057	16.462	19.754	40	4.564	10	—	—	2.303	—	6.867	10	14.263	80	5.703	40	5.490	60	1.163	70	
23	Jarosław	1.030	009	17.223	34.446	—	36.873	86	—	—	864	56	37.738	42	33.720	—	34.406	30	726	—	3.332	12	
24	Jasło	676	980	17.155	35.197	80	12.707	82	—	—	4.636	88	17.344	70	34.676	30	16.563	42	521	50	781	28	
25	Jaworów	722	255	11.604	13.924	80	5.032	—	—	—	—	—	5.032	—	13.583	43	5.032	—	341	37	—	—	
26	Kałusz	554	241	13.468	37.735	—	—	—	400	—	68	12	468	12	36.272	10	424	02	1.462	90	44	10	
27	Kamionka	774	250	17.496	17.496	—	6.391	51	—	—	2.550	54	8.942	05	15.639	75	8.062	10	1.856	25	879	95	
28	Kolbuszowa	489	906	12.952	19.508	70	3.988	89	—	—	2.472	29	6.461	18	14.601	—	6.153	96	4.907	70	307	22	
29	Kołomyja	421	—	20.197	21.353	60	40.699	37	—	—	—	—	40.699	37	17.586	—	40.699	37	3.767	60	—	—	
30	Kosów	—	—	15.279	30.558	—	200	—	—	—	3.345	68	3.545	68	30.172	—	3.545	68	386	—	—	—	
31	Kraków	I. kl.	101	247	10.432	80	36.046	36	—	—	—	—	36.046	36	4.963	20	36.046	36	5.469	60	—	—	
		II. kl.	348	892	21.998	40	27.657	21	—	—	—	—	27.657	21	19.989	40	27.657	21	2.009	—	—	—	
32	Krosno	371	923	13.186	31.616	40	22.530	06	—	—	10.128	87	32.658	93	31.630	80	31.506	80	15.60	—	1.152	13	
33	Limanowa	563	285	12.523	25.046	—	16.298	25	—	—	20.343	69	36.641	94	24.262	50	35.427	08	783	50	1.214	86	
34	Lisko	691	352	13.386	26.772	—	6.116	20	—	—	—	—	6.116	20	26.772	—	6.116	20	—	—	—	—	
35	Lwów	1.081	770	21.007	47.666	—	34.531	95	—	—	5.896	20	40.428	15	41.112	65	39.652	44	6.553	35	775	71	
36	Łańcut	1.005	700	24.678	34.549	20	11.477	80	—	—	—	—	11.477	80	34.474	10	11.477	80	75	10	—	—	
37	Mielec	888	316	12.636	15.163	20	36.739	19	—	—	—	—	36.739	19	14.64								

Wykaz wynikłości

zamknąć rachunkowych powiatowych funduszków drogowych za rok 1903.

L. porz.	Nazwa powiatu	Drogi gminne						Drogi powiatowe					
		Dochody		Wydatki		Zapas kasowy		Dochody		Wydatki		Zapas kasowy	
		K	h	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h
1	Biała . . .	91.169	50	89.224	44	1.945	06	81.250	53	73.116	09	8.134	44
2	Bóbrka . . .	56.144	99	55.187	38	957	61	—	—	—	—	—	—
3	Bochnia . . .	94.012	39	92.736	02	1.276	37	29.721	05	28.090	11	1.630	94
4	Bohorodeczany	33.100	72	32.938	47	162	25	—	—	—	—	—	—
5	Borszczów . .	38.002	83	33.878	14	4.124	69	33.798	61	30.772	78	3.025	83
6	Brody . . .	50.068	18	49.537	53	530	65	90.551	51	83.884	23	6.667	28
7	Brzesko . . .	66.509	87	66.473	17	36	70	50.685	70	50.481	42	204	28
8	Brzeżany . . .	50.177	45	50.019	51	157	94	—	—	—	—	—	—
9	Brzozów . . .	67.256	66	52.340	68	14.915	98	37.450	95	33.320	23	4.130	72
10	Buczacz . . .	113.971	84	107.831	10	6.140	74	23.192	43	16.686	08	6.506	35
11	Chrzanów . . .	92.516	25	86.260	23	6.256	02	75.788	26	75.663	45	124	81
12	Cieszanów . . .	32.334	90	32.073	92	260	98	71.225	35	67.958	23	3.267	12
13	Czortków . . .	49.681	51	49.235	33	446	18	11.796	17	8.758	46	3.037	71
14	Dąbrowa . . .	77.147	55	77.084	32	63	23	49.972	92	49.911	43	61	49
15	Dobromil . . .	62.799	11	61.812	66	986	45	—	—	—	—	—	—
16	Dolina . . .	41.417	76	41.269	56	148	20	—	—	—	—	—	—
17	Drohobycz . .	172.242	70	171.523	29	719	41	128.395	56	127.754	29	641	27
18	Gorlice . . .	87.836	54	7.834	92	162	—	—	—	—	—	—	—
19	Gródek . . .	79.621	76	79.621	76	—	—	14.436	38	14.436	38	—	—
20	Grybów . . .	14.237	67	14.178	01	59	66	15.464	52	15.445	34	19	18
21	Horodenka . .	48.182	56	45.872	56	2.310	—	26.657	01	26.657	01	—	—
22	Husiatyn . . .	52.441	55	52.220	02	221	53	59.840	01	59.814	10	25	91
23	Jarosław . . .	179.767	26	177.590	41	2.176	85	41.526	76	24.643	53	16.883	23
24	Jasło . . .	66.455	84	60.520	92	5.934	92	21.699	45	15.245	17	6.454	28
25	Jaworów . . .	77.471	94	77.469	20	274	—	11.957	99	8.583	39	3.374	60
26	Kałuż . . .	45.667	72	43.429	15	2.238	57	—	—	—	—	—	—
27	Kamionka . . .	144.667	90	139.654	28	5.013	62	125.086	69	110.149	49	14.937	20
28	Kolbuszowa . .	18.275	59	16.775	06	1.500	53	47.424	45	44.619	66	2.804	79
29	Kołomyja . . .	80.797	15	80.785	23	11	92	15.531	—	15.505	83	25	17
30	Kossów . . .	30.024	56	28.794	40	1.230	16	42.294	89	37.962	29	4.332	60
31	Kraków . . .	85.725	84	85.725	84	—	—	11.806	34	11.210	19	596	15
32	Krosno . . .	47.947	54	46.390	63	1.556	91	59.807	04	57.716	44	2.090	60
33	Limanowa . . .	46.458	82	42.343	74	4.115	08	24.786	97	23.347	96	1.439	01
34	Lisko . . .	75.520	96	72.502	17	3.018	79	29.748	80	28.428	80	1.320	—
35	Lwów . . .	139.534	24	136.924	96	2.609	28	—	—	—	—	—	—
36	Łańcut . . .	121.329	85	118.171	31	3.158	54	70.017	90	70.017	90	—	—
37	Mielec . . .	64.211	75	64.176	46	35	29	21.519	59	21.227	59	292	—
Doprzeniesienia		2,694.731	25	2,620.406	78	74.324	47	1,323.434	83	1,231.407	87	92.026	96

L. porz.	Nazwa powiatu	Drogi gminne						Drogi powiatowe					
		Dochody		Wydatki		Zapas kasowy		Dochody		Wydatki		Zapas kasowy	
		K	h	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h
	Z przeniesienia	2,694 731	25	2,620.406	78	74.324	47	1,323.434	83	1,231.407	87	92.026	96
38	Mościska . . .	60 243	24	60.243	24	—	—	18.047	41	18.047	41	—	—
39	Myślenice . . .	70.496	11	70.496	11	—	—	5.485	05	3.086	99	2.398	06
40	Nadwórna . . .	26.138	68	24.670	11	1.468	57	—	—	—	—	—	—
41	Nisko	85.802	10	85.802	10	—	—	—	—	—	—	—	—
42	Nowy Targ . . .	30.464	92	26.743	48	3.721	44	37.852	83	28.906	80	8.946	03
43	Pilzno	26.702	11	20.613	40	6.088	71	19.705	49	19.352	43	353	06
44	Podhajce	84.198	31	81.916	81	2 281	50	27.019	63	27.019	63	—	—
45	Przemyśl	84 303	37	83.258	62	1 044	75	—	—	—	—	—	—
46	Przemyślany . .	80.939	45	80.939	45	—	—	26.583	62	26.583	62	—	—
47	Rawa	68.265	97	68.265	97	—	—	112.801	28	112.801	28	—	—
48	Rohatyn	77.558	79	77.558	79	—	—	—	—	—	—	—	—
49	Ropczyce	65.823	42	65.823	42	—	—	12 673	87	12.673	87	—	—
50	Rudki	90 006	84	90.006	84	—	—	14 117	45	14.117	45	—	—
51	Rzeszów	110.546	16	75.353	69	35.192	47	184.547	73	164.707	55	19 840	18
52	Sambor	86.362	12	75.108	52	11.253	60	17.693	20	16.786	73	906	47
53	Sanok	61.074	95	61.067	60	7 35	—	2 919	06	2.917	64	1 42	—
54	Sącz nowy	73.490	18	63 416	97	10 073	21	49.613	59	49 613	59	—	—
55	Skala	74.127	31	74.103	65	24 16	—	—	—	—	—	—	—
56	Śniatyn	40 537	01	40.497	37	39 64	—	50.684	22	50.684	22	—	—
57	Sokal	49.261	38	45.081	13	4.180	25	133.153	77	133.152	84	—	93
58	Stanisławów . . .	83.619	40	83.192	93	426 47	—	4.956	49	4.956	49	—	—
59	Stary Sambor . .	13 454	66	9.652	15	3 802	51	35.245	54	33.596	48	1 649	06
60	Stryj	102.740	97	102.740	96	—	01	28.082	58	28.082	57	—	01
61	Tarnobrzeg . . .	86.999	63	86 999	63	—	—	47.727	25	47.727	25	—	—
62	Tarnopol	151.384	44	151.384	44	—	—	14.418	47	14.418	47	—	—
63	Tarnów	56.355	11	42.447	31	13.907	80	71.587	89	45 392	23	26.195	66
64	Tłumacz	99.093	62	91.697	93	7 395	69	—	—	—	—	—	—
65	Trembowla . . .	76.046	55	75.911	43	135 12	—	53.972	92	53.392	78	580	14
66	Turka	23.407	33	23.397	70	9 63	—	11.395	53	11.385	86	9 67	—
67	Wadowice	63.352	92	63.352	92	—	—	15.611	99	15 611	99	—	—
68	Wieliczka	108.970	51	108.964	22	6 29	—	37.598	41	37.598	41	—	—
69	Zaleszczyki . . .	56.670	05	56 596	55	73 50	—	28.270	24	21.692	90	6.577	34
70	Zbaraż	128.613	79	127.588	77	1.025	02	—	—	—	—	—	—
71	Złoczów	99.431	18	96.854	77	2.576	41	33.186	11	33.186	11	—	—
72	Żółkiew	105.425	84	86.431	14	18.994	70	—	—	—	—	—	—
73	Żydaczów	52.713	85	47.797	09	4.916	76	35.535	12	28.453	23	7.081	89
74	Żywiec	59.630	33	59.630	33	—	—	36.109	91	36.109	91	—	—
	Razem	5,408.984	35	5,206.014	32	202.970	03	2,490.031	48	2,323.464	60	166.566	88

Trzecie trzylecie.

Pierwszy rok nauki.

Zestawienie

klasyfikacji uczniów Szkoły konduktorów drogowych za rok szkolny 1904—1905.

Nazwisko, imię i rok urodzenia ucznia		Rok szkolny 1904 — 1905 klasa I.			Ogólny wynik praktyki letniej w roku 1905	U w a g i
		Nauka zimowa		Roboty drogowe, do których przydzielono ucznia na praktykę letnią		
		Ostateczna ilość punktów egzam. kursow.	Ogólny wynik egzaminu kursowego			
1	Śpiewak Władysław (styp.)	1879	511	bardzo dobry	W biurze Oddziału techniczno-drogowego, następnie przy budowie drogi Bolszowie-Sarnki.	Z powodu, że praktyka letnia kończy się 1o. listopada 1905 r., wypełnienie tej kolumny pozostawia się do roku przyszłego.
2	Skórski Kazimierz (styp.)	1883	483	dobry	przy budowie drogi Krystynopol-Brody.	
3	Jost Aloizy (styp.)	1874	474	dobry	w okręgu nowotarskim.	
4	Damse Józef (styp.)	1885	466	dobry	przy budowie drogi Kosów - Jasionów Górny.	
5	Brzeziński Józef (styp.)	1880	464	dobry	w biurze Oddziału techniczno-drogowego, następnie przy trasie drogi Piwniczna-Szczawnica.	
6	Bleinzand Albin	1887	463	dobry	w okręgu lwowskim.	
7	Staszkiewicz Wincenty (styp.)	1887	460	dobry	w okręgu buczackim.	
8	Jarosz Edward (styp.)	1880	452	dobry	w okręgu jaroślańskim.	
9	Kaczor Karol (styp.)	1883	449	dobry	przy budowie mostu w Zabłotowie.	
10	Mizgalewicz Franciszek (styp.)	1888	448	dobry	przy budowie drogi Fujna-Dąbrowica.	
11	Rysz Józef (styp.)	1880	447	dobry	w biurze Oddziału techniczno-drogowego, następnie przy budowie drogi Przemysłany-Pomorzany.	
12	Janicki Leon (styp.)	1880	445	dobry	w okręgu lwowskim przy warsztacie wyrobów betonowych w Żółkwi.	
13	Jarominek Ludwik (styp.)	1886	442	dobry	przy budowie drogi Kosów - Jasionów-Górny.	
14-15	Lityński Dyonizy (styp.)	1886	441	dobry	przy budowie drogi Ławrów-Mszanice.	
	Onyszczyszyn Aleksander	1888	441	dobry	przy budowie drogi Fujna - Dąbrowica.	
16	Kiwala Zygmunt	1882	436	dobry	w biurze Oddziału techniczno-drogowego, następnie przy trasie drogi Bohorodczyn-Korszów.	
17	Szargut Eustachy (styp.)	1887	432	dobry	w okręgu brzeżańskim przy warsztacie wyrobów beton. w Brzeżanach.	
18	Dyga Bolesław (styp.)	1884	425	dobry	w biurze Oddziału techniczno-drogowego, następnie przy trasie drogi Piwniczna-Szczawnica.	
19	Jaworczak Paweł (styp.)	1878	416	dobry	w okręgu rzeszowskim.	
20	Juchnowicz Włodzimierz (styp.)	1887	412	dobry	przy budowie drogi Krystynopol-Brody.	
21	Misslik Adolf (styp.)	1885	410	dobry	w okręgu stanisławowskim.	
22	Bochyński Romuald (styp.)	1887	408	dobry	w okręgu buczackim.	
23	Nitosi Ludwik (styp.)	1879	401	dobry	w biurze Oddziału techniczno-drogowego, następnie w służbie Wydziału powiatowego w Nowym Sączu.	
24	Szwedzicki Tadeusz (styp.)	1879	398	dostateczny	w okręgu nowo-sądeckim.	
25-26	Jarocki Maryan (styp.)	1885	396	dostateczny	w okręgu borszczowskim.	
	Palewicz-Golejewski Maryan (styp.)	1881	396	dostateczny	w biurze Oddziału techniczno-drogowego, następnie w okręgu nowotarskim.	
	Nawrocki Stanisław (styp.)	1982	373	dostateczny	w okręgu borszczowskim.	
27	Terlecki Kazimierz	1886	365	dostateczny	w okręgu rzeszowskim.	
28	Mach Kazimierz	1886	353	dostateczny	w biurze Oddziału techniczno-drogowego, następnie przy budowie dojazdu kolejowego do stacji Jabłonka niżna.	
30	Janicki Emil	1884	340	dostateczny	w biurze Oddziału techniczno-drogowego, następnie przy budowie drogi Krystynopol-Brody.	
31	Baster Józef	1888	332	dostateczny	w okręgu krakowskim.	

Wy-

stanu funduszków pro praeterito budowy dróg

Liczba porząd.	Fundusz pro praeterito budowy drogi	Administruje c. k. Starostwo w	Z należytości czynnych z końcem roku 1902				Wynikłości Akty-	
			wykaza- nych w kwocie		odpisano w roku 1903 kwotę		Należytości czynne od stron konku- rencyjnych	
			K	g	K	g	K	g
1	kraj. Lwów-Rohatyn . .	Bóbrce	10.646	57	—	—	10.419	17
2	pow. Tarnopol-Brody . .	Tarnopolu	20.933	54	20.697	01	195	04
3	kraj. Brzeżany - Podwoło- czyska		23 339	34	1.468	07	21.833	94
4	" Brzeżany-Tarnopol .		91	59	—	—	91	59
5	" Strussów-Buczacz .		23.966	—	—	—	23.966	—
6	" Jarosław-Belzec . .	Jarosławiu	—	—	—	—	—	—
7	pow. Grzymałów - Skalac- Smykowce	Skalacie	54.208	03	9.896	13	44.087	22
8	Drogi obwodowe byłego obwodu nowo-sąde- ckiego	Limanowej	31	85	—	—	31	85
		Razem .	133.216	92	32.061	21	100.624	81

krajowych i powiatowych z końcem roku 1903.

z końcem roku 1903 z braku rachunków za rok 1904.								U w a g i			
w a				Passywa		Z porównania okazuje się					
Zapasy kasowy i efekty		razem		Należności bierne od stron konkurencyjnych		zwyzka				niedobór	
K	g	K	g	K	g	K	g			K	g
3.345	64	13.764	81	10.578	65	3.186	16	—	—	LW. 87.638/04.	
2	04	197	08	19.626	17	—	—	19.429	09	LW 82 840/04.	
1.768	96	23.602	90	39.549	42	—	—	15.946	52		
506	50	598	09	—	—	598	09	—	—		
806	54	24.772	54	45.432	62	—	—	20.660	08		
—	—	—	—	8.841	90	—	—	8.841	90	Jak w roku 1902.	
3.581	54	47.668	76	61.421	59	—	—	13.752	83	LW. 88.573/04.	
—	—	31	85	—	—	31	85	—	—	Jak w roku 1902.	
10.011	22	110.636	03	185.450	35	3.816	10	78.630	42	74.814 32	

WYKAZ

kredytów zezwolonych na rok 1904 ze skarbu państwa na budowę dróg krajowych, powiatowych i gminnych.

Nazwa drogi		Powiat, w którym droga jest położona	Długość drogi w klm.		Zezwolono			U w a g a
				zasilek państwo- wy	k r e d y t do r. 1903 na r. 1904			
				w walucie koronowej				
I. Budowy wykonane przez c. k. Rząd.								
1	Żurawno-Knibnicze z mostem na Dniestrze	Rohatyn i Żydaczów	21.780	310.400	290.000	20.000	Budowa ukończona w budowie	
2	Iskań-Bircza	Dobromil i Przemyśl	16.680	100.800	50.000	20.000		
3	Mikołajów-Krzywula	Żydaczów	16.340	239.000	120.000	61.000		
II. Przyznane lub udzielone zasiłki na budowę dróg powiatowych lub gminnych								
4	Fujna-Dąbrowica	Żółkiew	4.200	24.000	12.000	6.000	Zasiłek podwyższony o 12.000 na 24.000 K.	
5	Okopy-Hruszów	Jaworów	4.000	20.000	5.000	10.000		
6	Wadowice-Jawiszowice	Wadowice i Biała	30.760	70.000	15.000	15.000		
7	Mokrzyska-Biskupice	Brzesko	26.000	20.000	10.000	5.000		
8	Podliski małe-Jaryczów nowy-Żelechów wielki	Lwów i Kamionka strumień.	24.971	203.000	110.000	5.000		
9	Biażowa-Rzeszów	Rzeszów	9.118	30.000	30.000	—		
10	Busk-Żelechów	Kamionka strum.	9.142	119.200	100.000	19.200		
11	Jaworów-Niemirów-Rawa ruska	Jaworów i Rawa ruska	37.975	240.000	220.000	20.000		
12	Krasne-Ostrowczyk polny-Belzec-Począpy	Żłoczów	—	24.000	—	8.000		
13	Hruszów-Niemirów-Magierów-Rawa ruska	Żółkiew-Rawa ruska-Jaworów	—	200.000	—	—		
14	Nestinki-Pomorzanay	Żłoczów	—	24.000	—	—		
15	Florynka-Krzyżówka	Grybów i Nowy Sącz	—	60.000	—	—		
Razem				1,684.400	962.000	189.200		

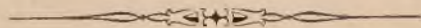
WYKAZ

kredytów zezwolonych na rok 1905 ze skarbu państwa na budowę dróg krajowych, powiatowych i gminnych.

L. porz.	Nazwa drogi	Powiat, w którym droga jest położona	Długość drogi w klm.	Zezwolenie		U w a g a
				zasilek państwo- wy	kredyt	
				do r. 1904 na r. 1905		
w walucie koronowej						
budowa sfinansowana i kolaudowana w r. 1904 reszta budżetu wypr. w r. 1905						
</						

balawa skolepna i kolandowane
w r. 1904 reszta zasiłku wypł. w r. 1905.

SPRAWOZDANIE
Z CZYNNOŚCI
DEPARTAMENTU IV.
WYDZIAŁU KRAJOWEGO
(w sprawach kolejowych)
za czas od 1. stycznia 1904 do 30. czerwca 1905.

Departament IV.

I. Koleje lokalne będące w ruchu.

Ustalenie kapitałów budowy. Załączona tablica I. (str. 5) przedstawia kapitały zakładowe kolei lokalnych przez kraj gwarantowanych, których budowa jest już ukończona:

Z końcem roku 1904 zamknięto rachunki budowy następujących kolei lokalnych:

a) **Borki wielkie - Grzymałów** z przekroczeniem w kwocie **12.883·27** koron, którą pokryło Towarzystwo czystymi zyskami z lat 1903 i 1904.

b) Rachunek budowy kolei miejscowej **Łupków-Cisna** zamknięto pozostałością w kwocie 2.260·73 K., którą udotowano fundusz rezerwowy.

c) Z kapitału budowy kolei żelaznej **Chabówka-Zakopane** pozostała kwota 23.573·24 K., z której utworzono fundusz rezerwowy dla tej linii.

Zaznaczamy jednak, że w pierwszej linii z funduszu rezerwowego budowy linii Chabówka-Zakopane A) pokryte być mają następujące wydatki:

Odprowadzenie wody deszczowej na stacyi Zakopane	K 2.000.—
Ewentualna budowa stacyi wodnej w Białym Dunajcu (z powodu wymiany dawnych lokomotyw na maszyny tendrowe)	„ 8.000.—
Udział kolei w kosztach rozszerzenia dojazdu kolejowego w Nowym Targu	„ 883.70
Urządzenie celem napełniania wagonów gazem w Chabówce	„ 625.89
Uzupełnienie stacyi wodnej w Zakopanem	„ 323.04
Łącznie	K 11.832.63

Rachunek budowy przedłużenia kolei lokalnej Piła-Jaworzno nie mógł być wprowadzie formalnie jeszcze zamknięty; możemy jednak stwierdzić, że fundusze stojące do dyspozycji na przeprowadzenie tej budowy okazały się wystarczające.

Wyniki eksploatacyjne zestawione są w załączonych tablicach Wyniki eksploatacyjne. II, III i IV.

Stosunki na kolei Piła-Jaworzno poprawiły się znacznie, albowiem nadwyżka eksploatacyjna za r. 1904 pokryła nie tylko obie raty umorzenia i oprocentowania pożyczki bieżącej 370.000 K. użytej na budowę przedłużenia kolei tej, ale nadto raty umorzenia i oprocentowania pożyczki pierwszeństwa 928.000 K. użytej na budowę pierwotnej linii. Przy utrzymaniu się na przyszość tych samych dochodów będą pokryte tymi dochodami i raty dodatkowej pożyczki w kwocie 330.000 K., tak że gwarancja kraju, dla kolei tej przyznana, będzie zwolniona na tak długo, dopóki c. k. Zarząd kolei państwowych węgiel zakupiony dla swych celów administracyjnych w kopalniach gwarectwa Jaworznickiego przewozić będzie tą koleją lokalną.

Do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania nie otrzymaliśmy rachunku eksploatacyjnego kolei wąskotorowej Przeworsk-Dynów, którą dnia 9. września 1904 otwarto dla ruchu publicznego. Z prowizorycznego zamknięcia rachunków wnosić można jednak, że niedoboru ruchowego nie będzie, a nawet spodziewana jest mała nadwyżka ponad koszt ruchu.

Zresztą prócz kolei lokalnej Delatyn-Kołomyja-Stefanówka, dochody gwarantowanych przez kraj kolei za rok 1904 pokryły w zupełności raty oprocentowania i umorzenia pożyczek pierwszeństwa; dochody zaś kolei miejscowej Łupków-Cisna wystarczyły na spłatę wylosowanych w r. 1904 według planu umorzenia akcji pierwszeństwa tej kolei.

Gdy roczne zobowiązania krajowego funduszu z tytułu gwarancji dochodów dla 5 kolei lokalnych pierwszego programu nominalnie wynosiły kwotę 564.981.20 K., w rzeczywistości wydatek ten w r. 1904 ograniczył się do kwoty 227.742 K., t. j. do 40.3% nominalnego obciążenia.

Zestawienie

kosztów budowy kolei lokalnych, będących w ruchu, popartych przez kraj na podstawie ustawy krajowej z dnia 17-go lipca 1893. Dz. u. kr. Nr. 42 i stosunku udziałów w kapitale budowy.

Nazwa kolei lokalnej	Dzień otwarcia ruchu	Długość budowlana linii Km.	Kapitał zakładowy	Kapitał budowy na 1 kilometr	Udziały w kapitale budowy										państwa	kraj	interescentów miejscowych		
					kraj				państwa				interescentów lokalnych					procentowo	
					pożyczka gwarantowana przez kraj		w akcyjach przedsiębiorstwa		w akcyjach zakładowych		w akcyjach przedsiębiorstwa		w akcyjach zakładowych					w funduszach zwrotnym	
Borki wielkie- Grzywnów	12/8 1897	32,638	1,800,000	55,150	1,200,000	—	—	—	—	421,000	—	180,000	—	66-67%	23-33%	10-00%			
Lupków-Cisna	22/1 1898	24,941	1,580,000	63,349	—	1,550,000	—	—	—	—	60,000	470,000	—	66-46%	—	33-65%			
Traubnia-Skawce	15/8 1899	59,783	6,928,800	115,900	a) 3,330,000 b) 720,000	260,000	—	—	—	1,148,800	634,000	840,000	—	62-13%	16-59%	21-27%			
Chabówka- Zakopane	25/10 1899	43,254	5,800,000	133,999	2,260,000	—	—	—	—	470,000	2,600,000	470,000	—	39-00%	52-80%	8-20%			
Delatyn-Kolomyja Stefanówka	18/10 1899	111,977	9,184,000	82,015	a) 5,200,000 b) 900,000	—	—	—	—	1,214,800	—	1,869,200	—	66-42%	13-23%	20-35%			
Piła-Jaworzno	27/10 1900	25,087	1,909,000	76,691	a) 938,000 b) 330,000	—	—	—	—	304,500	—	257,200	29,000	65-89%	19-91%	15-00%			
Przeworsk- Bachórz	8/9 1904	46,248	4,446,000	96,130	a) 2,266,000 b) 698,000	—	—	—	—	1,152,000	—	330,000	—	66-67%	25-92%	7-41%			
		243,656	31,647,800		17,822,000	1,316,000	—	—	—	470,000	6,900,400	1,104,000	29,000						
					19,138,000					7,370,400		5,139,400							

Ponadto przyczynił się kraj do budowy s. k. kolei państwowych Chodorów-Podwysokie i Przeworsk-Rozwałów bezzwrotnym dalkiem w wysokości 2,500,000 Koron, oraz przejął akcje zakładowe kolei lokalnej Kraków-Kocmyrzów nominalnej wartości 200,000 Koron, kolei lokalnej Lwów-Jaworów nominalnej wartości 300,000 Koron, Tarnopol-Zbaraż nominalnej wartości 600,000 Koron.

Tablica II.

Wyniki eks-

kolei lokalnych popartych przez kraj na podstawie

Nazwa kolei lokalnej	Rok	1	2	3	4	5	6	7
		Dochody z przewozu						Dochody różne
		osób cywilnych	osób wojsko- wych	pakunków	towarów pośpie- sznych	towarów zwykłych	Razem (rubr. 1—5)	
		K o r o n y						
Borki wielkie- Grzymałów	1901	28.524·38	444·91	383·98	4.700·47	86.218·85	120.272·59	1.687—
	1902	29.225·17	698·60	359·55	5.794·47	86.009·39	122.087·18	1.160·55
	1903	30.444·79	712·59	373·98	4.868·69	94.584·67	130.884·72	3.595·91
	1904	30.870·26	501·21	497·93	4.740·24	108.146·34	144.755·98	1.309·97
Łupków-Cisna	1901	4.713·62	15·97	108·85	255·67	71.945·09	77.039·20	184·88
	1902	5.215·17	4·26	159·30	381·27	84.667·11	90.427·11	761·10
	1903	6.324·29	22·64	190·18	588·69	104.291·41	111.417·21	757·38
	1904	6.437·01	2—	137·40	665·37	96.923·97	104.165·75	824·28
Trzebinia-Skawce	1901	34.730·62	777·54	347·16	1.073·29	290.322·10	327.250·71	6.572·79
	1902	34.788·73	906·52	381·03	2.037·99	302.584·13	340.698·40	32.855·59
	1903	34.620·37	782·25	326·28	2.644·91	520.206·47	558.580·28	35.344·35
	1904	36.959·79	1.230·62	443·35	3.745·94	646.350·18	688.729·88	21.794·96
Chabówka- Zakopane	1901	138.286·70	3.595·02	9.082·53	10.660·18	114.741·98	276.366·41	5.890·80
	1902	140.642·55	4.012·21	9.415·97	14.906·38	112.930·13	281.907·24	2.358·54
	1903	144.106·55	4.512·32	9.839·07	16.129·26	133.578·78	308.165·98	9.061·03
	1904	181.848·58	3.079·07	9.777·73	14.033·65	133.650·63	342.389·66	3.909·19
Delatyn-Kołomyja- Stefanówka	1901	108.053·97	10.538·40	1.936·48	13.617·12	252.723·71	386.870·18	25.549·50
	1902	115.009·02	14.840·79	1.906·53	17.570·06	272.187·89	421.514·29	10.403·32
	1903	122.702·18	9.312·98	1.954·59	15.847·55	363.991·74	513.809·04	3.994·15
	1904	131.904·15	11.937·81	2.451·32	17.964·86	319.857·54	484.115·68	7.415·82
Piła-Jaworzno	1901	2.913·14	25·94	7·34	63·81	22.358·80	25.369·03	37·06
	1902	2.498·38	28·90	11·21	157·69	32.188·97	34.885·15	8.157·70
	1903	6.062·26	47·83	38·58	285·19	80.238·84	86.672·70	7.528·64
	1904	10.457·63	223·24	69·54	724·06	211.196·90	222.671·37	5.802·82
Kraków-Kocmyrzów	1901	21.235·54	480·09	175·14	977·38	77.484·92	100.353·07	2.150·06
	1902	22.385·81	647·84	150·72	3.211·08	75.142·48	101.537·93	2.166·22
	1903	24.703·58	778·06	180·22	2.959·58	73.891·36	102.512·80	2.148·10
	1904	26.221·69	814·82	178·80	3.612·89	81.042·77	111.870·97	9.078·89

platacyjne

ustawy kraj. z dnia 17. lipca 1893. Dz. u. kr. Nr. 42.

8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Suma do- chodów (rub 6 i 7)	W y d a t k i					Wydatki różne	Suma wy- datków (rub. 13 i 14)	W porównaniu rubr. 8 i 15	
	Zarząd ogólny	Nadzór i konser- wacya	Obsługa ru- chu i spraw komercyal- nych	Obsługa parowo- zów i war- staty	Razem (rubr. 9—12)			Nad- wyżka	Niedobór
K o r o n y									
121.959·59	3.394·24	21.714·70	14.264·45	31.905·59	71.278·98	10.591·82	81.870·80	40.088·79	—
123.247·73	2.873·31	18.102·66	12.968·06	25.825·38	59.769·41	17.905·21	77.674·62	45.573·11	—
134.480·63	2.533·90	18.159·06	12.471·10	20.047·86	53.211·92	20.517·73	73.729·65	60.750·98	—
146.065·95	2.880·86	18.077·35	12.904·67	26.635·14	60.498·02	21.5·9·39	82.027·41	64.038·54	—
77.224·08	2.403·23	20.535·26	13.060·74	14.468·59	50.467·82	5.738·39	56.206·21	21.017·87	—
91.188·21	2.123·14	15.493·16	14.181·14	12.788·69	44.586·13	5.571·83	50.157·96	41.030·25	—
112.174·59	1.865·55	15.931·04	6.392·02	14.987·92	39.176·53	15.858·64	55.035·17	57.139·42	—
104.990·03	2.006·27	16.855·97	6.394·35	16.875·04	42.131·63	15.230·87	57.362·50	47.627·53	—
333.823·50	8.896·62	53.690·76	63.653·70	60.588·15	186.829·23	46.562·07	233.391·30	100.432·20	—
373.553·99	8.183·16	52.434·10	52.703·15	58.526·12	171.846·53	40.462·53	212.309·06	161.244·93	—
593.924·63	10.059·12	82.322·92	50.056·15	68.803·50	211.241·69	77.080·44	288.322·13	305.602·50	—
710.524·84	11.381·18	90.884·67	46.870·47	89.868·55	239.004·87	94.557·16	333.562·03	376.962·81	—
282.257·21	7.143·85	54.750·53	39.030·95	49.095·66	150.020·99	22.251·60	172.272·59	109.984·62	—
284.265·78	5.767·49	35.894·84	34.636·20	44.819·01	121.117·54	19.512·52	140.630·06	143.635·72	—
317.227·01	6.960·61	63.572·23	35.352·23	40.287·39	146.172·46	45.678·17	191.850·63	125.376·38	—
346.298·85	7.932·62	72.908·50	39.777·14	45.966·77	166.585·03	47.092·33	213.677·36	132.621·49	—
412.419·68	13.935·66	124.195·43	43.393·39	106.497·97	288.022·45	69.528·—	357.550·45	54.869·23	—
431.917·61	14.473·46	150.812·46	35.400·58	103.256·18	303.942·68	75.806·11	379.748·79	52.168·82	—
517.803·19	18.155·98	225.902·82	39.568·86	97.647·93	381.275·59	58.438·02	439.713·61	78.089·58	—
491.531·50	20.003·68	241.939·52	38.810·30	119.323·79	420.077·29	57.964·11	478.041·40	13.490·10	—
25.406·09	1.565·91	12.488·58	7.866·45	10.963·60	32.884·54	7.215·46	40.100·—	—	14.693·91
43.042·85	1.370·84	10.268·96	5.996·57	11.151·56	28.787·93	13.853·35	42.641·28	401·57	—
94.201·34	2.086·44	13.885·13	9.697·62	18.146·13	43.815·32	25.525·70	69.341·02	24.860·32	—
228.474·25	3.962·30	26.406·95	15.708·69	37.230·60	53.308·54	89.048·11	172.356·65	56.117·60	—
102.503·13	3.376·24	11.399·51	21.866·26	34.259·37	70.901·38	8.702·90	79.604·28	22.898·85	—
103.704·15	3.229·08	13.388·33	20.389·17	30.803·95	67.810·53	12.215·68	80.026·21	23.677·94	—
104.660·90	3.541·98	18.712·48	23.882·87	28.244·21	74.381·54	20.510·93	94.892·47	10.997·08	—
122.022·64	3.516·57	16.053·69	26.141·91	28.135·72	73.847·89	20.076·11	93.924·—	28.098·64	—

Tablica Nr. III.

Daty sta-

dotyczące ruchu i wyników eksploatacyjnych kolei lokal-

Nazwa kolei lokalnej	Długość eksploatacyjna	Przewieziono osób								Przewieziono towarów w tonnach			
		ogółem	na 1 km	ogółem	na 1 km	ogółem	na 1 km	ogółem	na 1 km	ogółem	na 1 km	ogółem	na 1 km
		w r. 1901		w r. 1902		w r. 1903		w r. 1904		w r. 1901		w r. 1902	
Borki wielkie-Grzymałów	33	33.083	1.015	31.319	949	37.393	1.133	37.949	1.150	26.419	810	28.652	869
Łupków-Cisna	25	6.758	271	7.539	302	8.650	346	8.101	324	21.822	875	28.583	1.143
Trzebinia-Skawce	60	51.542	862	51.791	866	54.514	906	45.776	763	296.705	4.962	184.713	3.078
Chabówka-Zakopane	43	122.533	2.830	131.137	3.030	134.609	3.130	123.779	2.879	29.442	680	37.435	871
Delatyn-Kołomyja-Stefanówka	112	189.143	1.689	120.978	1.081	100.464	897	133.837	1.195	42.268	377	55.557	496
Piła-Jaworzno	21 od 5/8 1903 26	8.484	398	7.098	332	14.438	628	21.477	826	31.935	1.500	74.094	3.528

tystyczne

nych, których zarząd jest w krajowym biurze kolejowem.

Przewieziono towarów w tonnach				Dochody na 1 klm.				Wydatki na 1 klm.				Stosunek procentowy wydatków do dochodów w roku			
ogółem	na 1 klm	ogółem	na 1 klm	w koronach				w koronach				1901	1902	1903	1904
w r. 1903		w r. 1904		w r. 1901	w r. 1902	w r. 1903	w r. 1904	w r. 1901	w r. 1902	w r. 1903	w r. 1904				
31 386	951	35.682	1.081	3.741	3.735	4.075	4.458	2.511	2.354	2.234	2.487	67·12‰	63·02‰	54·82‰	56·16‰
32 357	1.294	31.255	1.252	3.137	3 675	4.486	4.200	2.254	2.006	2.301	2.254	71·82‰	55·00‰	49·06‰	54·64‰
326.098	5.435	419 959	6.999	5 582	6.226	9.899	11.842	3.904	3.538	4.805	5.559	69·94‰	56·83‰	48·54‰	46 94‰
50.057	1.164	44 868	1.043	6.518	6.611	7.377	8.053	3.978	3.270	4.461	4.969	61·03‰	49·47‰	60·40‰	61·70‰
67.894	606	67.839	606	3.682	3.556	4.623	4.339	3.192	3.391	3.926	4.268	86·70‰	87·92‰	84·91‰	97·25‰
111.572	4.880	210.059	8.079	1.193	2.050	4.096	8.787	1.884	2 030	3.015	5.423	157·92‰	99·06‰	73 60‰	61 70‰

Tablica Nr. IV.

Z e s t a - użycia dochodów

popartych przez kraj na podstawie ustawy

Nazwa kolei lokalnej	Rok	1	2	3	4	5	6	7	8
		Dochody kolei lokalnych						Użycie	
		Pozosta- łość z roku poprze- dniego	Nad- wyżka ekspłota- cyjna (tabl. II, rubr. 16)	Inne dochody (odsetki i t. p. ?)	Suma dochodów (rubr. 1, 2, 3)	w stosunku do		Pokrycie niedo- borów z lat po- przednich	Raty pożytek pierwszeństwa przez kraj gwarantowanych
k o r o n y						k o r.			
Borki wielkie- Grzymałów	1901	—	40.088-79	447-58	40.536-37	2-25%	3-378%	—	40.536-37
	1902	—	45.573-11	1.195-54	46.768-65	2-60%	3-9%	—	46.768-65
	1903	—	60.750-98	1.014-95	61.795-93	3-43%	5-15%	—	50.665-93
	1904	—	64.038-54	1.032-98	65.071-52	3-61%	5-42%	—	50.680-36
Łupków-Cisna	1901	—	21.017-87	—	21.017-87	1-33%	2-00%	21.017-87	—
	1902	—	41.030-25	267-43	41.297-68	2-61%	3-93%	21.854-09	—
	1903	19.443-11	57.139-42	1.151-10	77.734-11	3-70%	5-57%	—	—
	1904	33-11	47.627-53	2.142-30	49.803-94	3-15%	4-74%	—	—
Trzebinia- Skawce	1901	—	100.432-20	1.270-37	101.702-57	1-47%	2-36%	—	101.702-57
	1902	—	161.244-93	171-18	161.416-11	2-33%	3-74%	15.621-62	140.668-71
	1903	—	305.602-50 ¹⁾	80-830-44	386.432-94	5-58%	8-97%	36.580-10 78.710-23	140.660-52
	1904	—	376.962-81	—	376.962-81	5-42%	8-75%	—	140.692-92
Chabówka- Zakopane	1901	—	109.984-62	—	109.984-62	1-88%	4-86%	—	96.097-47
	1902	12.120-12	143.635-72	—	155.755-84	2-68%	6-89%	—	97.786-53
	1903	5.132-29	125.376-38	819-03	131.327-70	2-26%	5-81%	—	95.499-90
	1904	1.036-24	132.621-49	1.839-90	135.497-63	2-33%	5-99%	—	97.226-53
Delatyn- Kołomyja- Stefanówka	1901	—	54.869-23	—	54.869-23	0-59%	0-90%	54.869-23	—
	1902	—	52.168-82	484-42	52.653-24	0-57%	0-86%	52.168-82	484-42
	1903	—	78.089-58	316-98	78.406-56	0-85%	1-29%	78.089-58	—
	1904	—	13.490-10	—	13.490-10	0-14%	0-22%	13.490-10	—
Piła-Jaworzno	1901	—	—	88-66	88-66	—	—	88-66	—
	1902	—	401-57	—	401-57	0-02%	0-03%	401-57	—
	1903	—	24.860-32	—	24.860-32	1-30%	1-98%	21.205-54	—
	1904	—	56.117-60	1.504-91	57.622-51	3-01%	4-59%	—	39.683-29

w i e n i e

kolei lokalnych

krajowej z 17. lipca r. 1893 Dz. u. kr. Nr. 42.

9	10	11	12	13	14	15	16	17
n a d w y ż k i d o c h o d ó w								U w a g a
Umorzenie akcji i pierwszeństwa	Oprocentowanie akcji pierwszeństwa	Umorzenie akcji i zakładowych	Oprocentowanie akcji i zakładowych	Inne przeznaczenie (odsetki i t. p. ¹⁾)	Wypożyczenie funduszu rezerwowego	Przeniesienie na rachunek roku następnego	Z końcem roku niepokryty niedobór eksploatacyjny	
k	o	r	o	n	y			
—	—	—	—	—	—	—	—	¹⁾ Kwota 74.746.64 K. wynik z obrotu i kar telowego z r. 1902.
—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	11.090.00	—	—	
—	—	—	—	—	14.293.27	97.89	—	²⁾ Rubryka dochodów „Inne dochody“ zawiera wyłącznie czynne odsetki od funduszy Towarzystw.
—	—	—	—	—	—	—	21.854.09	
—	—	—	—	—	—	19.443.11	—	
44.400	33.300	—	—	—	—	34.11	—	³⁾ Rubryka wydatków „Inne przeznaczenie“ mieści w sobie odsetki bierne, przyczem się zaznacza, że czysty zysk kolei Piła-Jaworzno za r. 1904 użyto na zwrot funduszu budowy za zaliczkowo poniesione procenta od zaliczek z funduszu krajowego na tymczasowe pokrycie zwiększonych kosztów budowy.
44.400	—	—	—	—	—	5.403.94	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	5.125.78	—	—	⁴⁾ Użyte czyste zyski kolei Trzebinia-Skawce za rok 1904 z chwilą zamknięcia niniejszego sprawozdania jeszcze nie postanowiono.
—	36.000	—	67.200	—	27.262.09	—	—	
—	¹⁾	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	1.767.03	—	12.120.12	—	
—	37.600.00	—	—	14.364.94	872.08	5.132.29	—	
—	34.075.00	—	—	—	716.56	1.036.24	—	
—	37.012.50	—	—	—	765.42	493.16	—	
—	—	—	—	—	—	—	276.134.15	
—	—	—	—	—	—	—	223.965.33	
—	—	—	—	316.93	—	—	145.875.75	
—	—	—	—	—	—	—	132.385.65	
—	—	—	—	—	—	—	20.781.79	
—	—	—	—	825.32	—	—	21.205.54	
—	—	—	—	3.654.78	—	—	—	
—	—	—	—	17.939.22	—	—	—	

II. Koleje lokalne będące w budowie w okresie sprawozdawczym.

Kolej wąskotorowa Prze-worsk Dy-nów. Budowa kolei wąskotorowej z Przeworska do Dynowa ukończona została z końcem sierpnia 1904; otwarcie jej nastąpiło 8. września 1904. Rachunek budowy nie jest jeszcze zamknięty, obecnie już jednak możemy stwierdzić, że przy budowie tej uzyskano zaoszczędzenie, które wpłynie do funduszu rezerwowego.

Kolej Nowy Targ-Sucha Hora. Otwarcie tej linii przez Rząd wybudowanej nastąpiło dnia 1. lipca 1904. Wyników eksploatacyjnych tej linii kolejowej nie wykazujemy, ani na przyszłość wykazywać nie będziemy, ponieważ linia ta wybudowana została wyłącznie funduszami państwowymi i wyniki eksploatacyjne nie mają żadnego wpływu na krajowy fundusz kolejowy.

III. Projektowane koleje lokalne.

Kolej lokalna Tarnów-Szczucin. Na posiedzeniu z dnia 13. października 1904 powziął Wysoki Sejm następujące uchwały:

I. Sejm upoważnia Wydział krajowy do udzielenia imieniem kraju dla normalnotorowej kolei lokalnej z Tarnowa do Szczucina na czas do końca 1968 roku, począwszy od dnia udzielenia koncesyi, gwarancyi czystego dochodu, potrzebnego do oprocentowania najwyżej po cztery od sta rocznie (4%), opłacania bankowego dodatku administracyjnego i umorzenia prawidłowego pożyczki pierwszeństwa, którą zaciągnie koncesyonaryusz tej kolei najwyżej w sumie imiennej 2,000.000 koron, celem pokrycia części kosztów budowy tej kolei.

II. Gwarancya ta obowiązuje kraj w ten sposób, że jeżeli dochody kolei nie osiągną gwarantowanej wysokości, brakująca reszta uzupełniona będzie z krajowego funduszu kolejowego.

Wpłacone przez fundusz kolejowy zaliczki gwarancyjne stanowią bezprocentowy dług przedsiębiorstwa kolejowego.

III. Upoważnienie pod I. Wydziałowi krajowemu udzielone czyni się zależnem od spełnienia następujących warunków:

a) Kapitał zakładowy normalnotorowej kolei lokalnej z Tarnowa do Szczucina ustanowiony będzie w porozumieniu z Wydziałem krajowym i nie będzie przekraczać imiennej sumy 3,400.000 koron;

b) Na kapitał akcyjny przyszłego Towarzystwa akcyjnego tej kolei wpłaci c. k. Skarb państwowy sumę 900.000 koron w terminie, który będzie ułożony w porozumieniu z Wydziałem krajowym; interesenci miejscowi zaś wpłacą 500.000 koron w terminach, które Wydział krajowy ustanowi.

W zamian za te udziały będą wydane w swoim czasie akcje zakładowe, którym nie będą przysługiwać procenta interkalarne przez czas budowy.

c) Warunki udzielenia koncesyi ułożone będą w porozumieniu i za współudziałem Wydziału krajowego; przyczem Wydział krajowy ma baczyć, by kolei lokalnej z Tarnowa do Szczucina przyznane zostały przez c. k. Rząd w myśl ustawy państwowej z dnia 31. grudnia 1894 Dz.u. p. Nr. 2 z r. 1895

takie ulgi, ułatwienia i korzyści, które według uznania Wydziału krajowego są potrzebne i wskazane.

d) Wydział krajowy zawrze z koncesjonaryuszem kolei lokalnej z Tarnowa do Szczucina umowę gwarancyjną, w której zastrzeżony będzie Wydziałowi krajowemu bezpośredni wpływ na rozdanie budowy, przeprowadzenie budowy, zaciągnięcie pożyczki pierwszeństwa, sprawy finansowe i w ogóle zarząd kolei, względnie Towarzystwa kolejowego, jak również ułożenie taryf przewozowych.

e) Rozdział dochodów przyszłego Towarzystwa kolejowego ustanowiony będzie za zatwierdzeniem Wydziału krajowego; w szczególności z dochodów kolei mają być uiszczane wydatki w następującym porządku:

1. kosztu ruchu i administracji Towarzystwa;
2. raty roczne pożyczki pierwszeństwa (jak punkt I.);
3. zwrot dopłat krajowego funduszu kolejowego z tytułu gwarancyi dochodów;
4. umorzenie akcji zakładowych;
5. dywidenda od nieumorzonych akcji zakładowych.

f) Wydział krajowy przeprowadzi rokowania w sprawie warunków, pod którymi obejmie c. k. Zarząd kolei państwowych prowadzenie ruchu na kolei lokalnej z Tarnowa do Szczucina. Jeżeliby porozumienie w tym względzie między Wydziałem krajowym a c. k. Zarządem kolei państwowych nie przyszło do skutku, ustanowienie zarządu ruchu na tej kolei zależeć będzie od postanowienia Wydziału krajowego.

g) Statut przyszłego Towarzystwa akcyjnego kolei lokalnej z Tarnowa do Szczucina ułożony będzie w porozumieniu z Wydziałem krajowym tak, aby zapewnić dla kraju należyty wpływ w zarządzie Towarzystwa.

IV. O ileby według uznania Wydziału krajowego zachodziła potrzeba zamiast wpłaty na akcje zakładowe przyszłego Towarzystwa kolei lokalnej z Tarnowa do Szczucina, przyjąć gwarancję interesowanych ciał autonomicznych, oprocentowanie i umorzenie pewnej części kapitału zakładowego, Sejm upoważnia Wydział krajowy do objęcia w ich miejsce odpowiedniej liczby akcji zakładowych, wpłacenia na nie w pełnej imiennej wartości i pokrycia tego wydatku z zasobów krajowego funduszu kolejowego lub z funduszu uzyskanych przez zaciągnięcie na ten cel pożyczki. Dla zabezpieczenia funduszu krajowego od wszelkich strat z tego powodu zawrze poprzód Wydział krajowy stosowne umowy z gwarantującymi ciałami autonomicznymi.

V. Sejm upoważnia Wydział krajowy do uzyskania koncesyi na budowę i eksploatację normalnotorowej kolei lokalnej z Tarnowa do Szczucina, o ileby to Wydział krajowy uznał za wskazane.

VI. Poleca się Wydziałowi krajowemu, by bezzwłocznie poczynił kroki potrzebne i wydał odpowiednie zarządzenia, by budowa kolei lokalnej z Tarnowa do Szczucina już w roku 1905 rozpoczęta została.

Uchwały te zyskały Najwyższą sankcyę na podstawie Najwyższego postanowienia z 18. marca 1905, o ile przez te uchwały kraj został trwale obciążony.

Wydział krajowy przeprowadził w kwietniu 1905 r. pertraktacye koncesyjne dla tej kolei. Udzielenie koncesyi nastąpić będzie mogło do-

piero po ustawowem zapewnieniu państwowej subwencji w kwocie 900.000 K. Ustawa dotycząca uchwalona już jest przez obie Izby Rady państwa, a uzyskanie Najwyższej sankcyi nastąpi prawdopodobnie w najbliższej przyszłości.

Wydział krajowy chcąc umożliwić jak najszybsze rozpoczęcie robót około budowy tej linii, rozpiął już rozprawę ofertową dla przyznania budowy, wyznaczając termin do wnoszenia ofert na 15. lipca 1905.

Ukończenie budowy przewidziane jest na połowę października 1906 roku.

Kolej lokalna Na posiedzeniu z dnia 13. października 1904 powziął Wysoki Sejm
Lwów-Pod- następujące uchwały:
hajce.

„Sejm zmienia uchwały powzięte na posiedzeniu dnia 29. października 1903 w sprawie poparcia budowy kolei lokalnej Lwów-Podhajce i ustala je w następujący sposób:

I. Sejm upoważnia Wydział krajowy do objęcia imieniem kraju akcji pierwszeństwa przyszłego towarzystwa akcyjnego kolei lokalnej Lwów-Podhajce w sumie nie przekraczającej kwoty 2,150.000 t. j. dwóch milionów sto pięćdziesiąt tysięcy koron przez wpłatę za nie w pełnej imiennej wartości z zasobów krajowego funduszu kolejowego, a to pod warunkami:

1. że interesenci miejscowi wpłacą na akcye zakładowe tego Towarzystwa przynajmniej kwotę 1,350.000 t. j. milion trzysta pięćdziesiąt tysięcy koron,

2. że wpłata na akcye pierwszeństwa, które kraj obejmie, nastąpi wtenczas, gdy interesenci miejscowi uiszczą gotówką wpłatę na akcye zakładowe, a od gwarantujących ciąż autonomicznych ich ewentualne zobowiązania gwarancyjne, oprocentowania i umorzenia pewnej części zakładowego kapitału akcyjnego będą prawnie zabezpieczone,

3. że warunki koncesyjne i postanowienia statutu przyszłego Towarzystwa akcyjnego co do porządku użycia dochodów kolei, ułożone będą w porozumieniu i przy współudziale Wydziału krajowego,

4. że Wydziałowi krajowemu będzie zapewniony odpowiedni udział w zarządzie towarzystwa akcyjnego kolei lokalnej Lwów-Podhajce, i

5. że budowa tej kolei, jakoteż dostawy dla tej kolei i t. p. będą rozdane o ile możliwości w porozumieniu z Wydziałem krajowym i o ile możliwości z uwzględnieniem sił i dostawców krajowych, a w szczególności budowa kolei przeprowadzona będzie na zasadzie ograniczonego lub publicznego zaproszenia do złożenia ofert.

II. Sejm upoważnia Wydział krajowy do zawarcia imieniem kraju z koncesyonaryuszami kolei lokalnej Lwów-Podhajce umowy spółkowej, w której będą zastrzeżone wszystkie powyżej wymienione warunki udziału kraju w kapitale budowy tej kolei i w której będzie ustanowiony sposób i terminu wpłaty tego udziału.

III. Sejm upoważnia Wydział krajowy, aby w razie potrzeby zaciągnął w Banku krajowym, lub też w innym zakładzie finansowym pożyczkę w wysokości potrzebnej do wpłaty w pełnej imiennej wartości na akcye pierwszeństwa kolei lokalnej Lwów-Podhajce, które ma objąć kraj w sumie nie przekraczającej kwoty 2,150.000 koron (ustęp I.) i aby roczne raty na oprocentowanie najwyżej po 4 od sta i umorzenie tej pożyczki najdalej do końca

r. 1968 wraz z bankowym dodatkiem administracyjnym pokrywał z dochodów krajowego funduszu kolejowego.

IV. O ileby według uznania Wydziału krajowego zachodziła potrzeba zamiast wpłaty przez ciała autonomiczne na akcje zakładowe, przyjąć ich gwarancję oprocentowania i umorzenia pewnej części kapitału akcyjnego zakładowego, upoważnia Sejm Wydział krajowy do objęcia zrealizowania tej gwarancji i pokrycia tem spowodowanego wydatku z zasobów krajowego funduszu kolejowego lub z funduszu uzyskanych przez zaciągnięcie na ten cel pożyczki. Dla zabezpieczenia funduszu krajowego od wszelkich strat z tego powodu, zawrze wprzód Wydział krajowy stosowne umowy z gwarantującymi ciałami autonomicznymi.

V. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by przy ustaleniu trasy projektowanej kolei Lwowsko-Podhajeckiej poparł interesa m. Lwowa, o ile to będzie zgodnem z interesami finansowymi i ekonomicznymi kraju“.

Najwyższem postanowieniem z 18. marca 1905 r. uchwały te uzyskały Najwyższą sankcję, o ile wskutek nich kraj został trwale obciążony.

Według zawiadomienia c. k. Rządu kapitał ustawowo zabezpieczony w kwocie 15,500.000 K. nie wystarczy na pokrycie kosztów budowy linii kolejowej koncesją objętej z Podzamcza na Zniesienie, Łyczaków do Podhajec wraz z odnogą z Łyczakowa do linii kolei państwowej Lwów-Czerniowce koło Persenkówki. Z tego powodu budowa tej odnogi na razie będzie odroczone.

Udzielenia koncesyi spodziewać się należy w najbliższej przyszłości, poczem będzie mogło nastąpić rozdanie budowy.

Przeprowadzenie budowy spoczywa w ręku c. k. Rządu.

Budowę kolei lokalnej Tarnopol-Zbaraż przeprowadza c. k. Rząd.

Kolej lokalna
Tarnopol-
Zbaraż.

Kolej lokalna
Podgórze-
Myślenice-
Lubień, No-
wy Sącz-
Szczawnica i
Borysław-
Stebnik.

Sprawy projektowanych kolei lokalnych Podgórze-Myślenice-Lubień, Nowy Sącz-Szczawnica i Borysław-Stebnik nie postąpiły w okresie sprawozdawczym o tyle naprzód, by mogły być przedmiotem konkretnych wniosków.

Kolej lokalna
Lwów-Stoja-
nów.

Stosownie do uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 29. października 1903 Wydział krajowy po przeprowadzeniu porozumienia z c. k. Rządem podjął wypracowanie projektu wstępnego projektowanej kolei lokalnej Lwów-Stojanów. a to z głównego dworca we Lwowie do punktu złączenia tej trasy z trasą projektu wstępnego, wypracowanego przez Radcę budownictwa p. Gwalberta Ziembickiego, którego projekt ma stanowić podstawę dla projektu szczegółowego.

Wspomniany projekt wstępny, opracowany przez krajowe biuro kolejowe, jest na ukończeniu, poczem Wydział krajowy przystąpi do wypracowania projektu szczegółowego dla całej linii.

Kolej lokalna
Kołomyja-
Kossów-Ża-
bie.

Na posiedzeniu dnia 13. października 1904 powziął Wysoki Sejm następującą uchwałę:

„Wzywa się Wydział krajowy, aby przyspieszył przeprowadzenie zamierzonych studyów pod względem technicznym, komercyjnym i finansowym co do budowy kolei z Kołomyi przez Kossów, Kutę, a w dalszym ciągu do Żabiego i przedstawił wyniki dochodzeń ze swym wnioskiem o ile możliwości na najbliższej sesyi sejmowej”.

W wykonaniu tej uchwały zarządził Wydział krajowy przeprowadzenie studium komercyjnego dla tej kolei. Czynność ta została wykonana i odnośne sprawozdanie Wydziałowi krajowemu przedłożone.

Niezaprzeczenie dla powiatu kossowskiego jest pozyskanie nowego, dobrego środka komunikacji w formie połączenia kolejowego postulatem żywotnym i interes ekonomiczny tej okolicy kraju poważnie za budową tej kolei przemawia. Na podstawie studium komercyjnego najodpowiedniejszy dla interesów gospodarczych powiatu kossowskiego kierunek przedstawia linia kolejowa, która wychodząc z Kołomyi, przechodziłaby przez Jabłonów, Pistryń, Kossów do Kut lub Wyżnicy, a następnie z Kut lub Wyżnicy do Uścieryk.

Jako konieczne uzupełnienie badań komercyjnych przeprowadzone być musi dla tej kolei studium techniczne, które do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania wykonaniem jeszcze nie zostało. Studium to zarządził Wydział krajowy w ciągu jesieni bieżącego roku. Na podstawie tego studium będzie mógł Wydział krajowy określić z pewnem prawdopodobieństwem wysokość kapitału, jakiby był potrzebny do budowy tej kolei, a tem samem i jej prawdopodobną rentowność.

Bez technicznych dat jednak już na podstawie doświadczeń dotychczasowych w budowie kolei w kraju i na podstawie ogólnej znajomości trudnego terenu górzystego, jaki powiat kossowski przedstawia, twierdzić można, że problem zbudowania kolei Kołomyja-Kossów-Uścieryki o długości około 80 km. wymagać będzie kapitału nie mniejszego, jak 10,000.000 koron.

Już w teraźniejszej fazie studyowania tego problemu kolejowego uważa Wydział krajowy za swój obowiązek zwrócić uwagę Wysokiego Sejmu na tę okoliczność, że kolej ta tak, jak jej trasę wyniki studium komercyjnego określają, od Kut lub Wyżnicy do Uścieryk, zatem na przestrzeni około 40 km., idąc granicą kraju, przedstawia interes ekonomiczny nie tylko dla Galicyi, ale i dla Bukowiny. Okoliczność ta nadaje niewątpliwie tej kolei charakter ogólniejszego państwowego znaczenia, a przy zrealizowaniu projektu wymagać musi porozumienia i współdziałania obydwóch interesowanych krajów. Zaznaczyć także pragnie już teraz Wydział krajowy, że zdaniem jego, połączenie kolejowe Wyżnicy z Kutami a nawet ewentualnie i z Kossowem, projektowane ze strony „Towarzystwa nowych bukowinśkich kolei lokalnych“, w pełni interesom powiatu kossowskiego odpowiedziećby nie mogło. Interesa bowiem ogólne, społeczne i kulturalne i interes ekonomiczny tej części kraju domaga się połączenia kolejowego ku zachodowi z siecią kolei galicyjskich.

Za najbliższy wskazany krok dalszy w realizacji problemu kolei dla powiatu kossowskiego uważa Wydział krajowy, po wykonaniu powyżej wzmiankowanego studium technicznego, przedłożenie wyników swych studyów tak komercyjnych, jak i technicznych c. k. rządowi dla zasiągnięcia informacji o stanowisku, jakieby rząd wobec tej sprawy

zająć zechciał i równoległe z tem udzielenie tych wyników do wiadomości powiatu kossowskiego dla zainicjowania ewentualnego starań o udział interesentów miejscowych w pokryciu kosztów budowy tej kolei.

Kolej lokalna
Złoczów-Sa-
sów-Usznia,

Na posiedzeniu z 11. listopada 1904 powziął Wysoki Sejm następującą uchwałę:

„Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby przeprowadził studia techniczne i komercyjne dla projektowanej linii kolejowej Złoczów (stacja) Złoczów (miasto) Sasów-Usznia i na najbliższej sesji sejmowej zdał sprawę“.

Studjum komercyjne zostało dla tej kolei przeprowadzone. Przedewszystkiem ma ta kolej znaczenie dla zakładów przemysłowych w Sasowie. Zakłady te, a przedewszystkiem istniejąca tam fabryka papieru cygaretoowego przedstawiają poważną sumę gospodarczych interesów, wykazują obrót około 1.500 wagonów produktów surowych i przerobionych rocznie i jakkolwiek lokalny tylko jednak w gospodarce krajowej nie-obojętny stanowią czynnik ekonomicznego rozwoju kraju. Przez usytuowanie stacji tej kolei w mieście Złoczowie poprawiłyby się stosunki komunikacyjne tego miasta dzisiaj od stacji kolejowej tej nazwy o $3\frac{1}{2}$ km. odległego, a pozyskanie ruchu miasta Złoczowa, który przedstawia dzisiaj rocznie około 190.000 osób podróżujących i około 6.000 nadanych lub odebranych wagonów z towarami, wpłynęłoby korzystnie na rentowność projektowanej do Sasowa kolei.

Szersze, ogólniejsze znaczenie mógłby projekt tej kolei nabyć przez przedłużenie projektowanej linii w dalszym ciągu ku Brodom lub do Podkamienia.

Studjum techniczne dla projektowanej kolei zostało zarządzone, jednak do chwili zamknięcia tego sprawozdania przeprowadzonym jeszcze nie jest.

Kapitał potrzebny na budowę określa starający się o koncesję na 1.400.000 koron. Przeprowadzone studjum komercyjne daje podstawę do mniemania, że na pokrycie udzielonej w formie kredytowania należitości (Stundung) gwarancji państwowej w kwocie 860.000 K. dochody projektowanej kolei wystarczają; nie pozwala jednak na twierdzenie, że i ponad tę sumę potrzebne dla budowy fundusze znajdują zaraz w pierwszych latach ruchu tej kolei pełne oprocentowanie. Starający się o koncesję ze swej strony deklaruje udział w kosztach budowy w sumie 100.000 K. na akcje zakładowe przedsiębiorstwa.

Po przeprowadzeniu studjum technicznego będzie Wydział krajowy w możności strutytnować i ustalić kosztorys tej budowy, a na tej podstawie ocenić, jakie jeszcze dla zrealizowania tego projektu potrzebne będą fundusze i Wysokiemu Sejmowi przedłożyć wniosek, czy i w jakiej wysokości miałyby się kraj przyczynić do pokrycia kosztów budowy tej kolei.

IV. Krajowy fundusz kolejowy.

Obciążenie:

Obciążenie funduszu kolejowego przedstawia się, jak następuje:

<i>I. Pożyczki kraju na pokrycie subwencji bezzwrotnych:</i>	Suma imienna pożyczki	Raty półroczne pożyczki i stemple od kwitów na te raty
	Koron	Koron
a) na rzecz kolei Chodorów Podwysokie .	2,000.000	43.645.50
b) " " " Przeworsk-Rozwadów .	500.000	10.950.—
Suma I. . . .	2,500.000	54.595.50
<i>II. Pożyczki kolejowe gwarantowane przez kraj:</i>		
c) na kolej Borki wielkie-Grzymałów . .	1,200.000	26.158.50
d) " " Trzebinia-Skawce	3,320.000	72.616.78
e) " " Chabówka-Zakopane	2,260.000	49.362.38
f) " " Delatyn-Kołomyja-Stefanówka	5,200.000	113.871.—
g) " " Piła-Jaworzno	928.000	20.481.94
h) " " Przeworsk-Bachórz (Dynów) .	2,266.000	50.082.22
i) " " dodatkowa na kolej Trzebinia-Skawce	720.000	16.032.70
k) dodatkowa na kolej Delatyn-Kołomyja-Stefanówka	900.000	20.040.86
l) dodatkowa na kolej Piła-Jaworzno . .	330.000	7.350.40
m) dodatkowa na kolej Przeworsk-Bachórz-Dynów	698.000	15.544.33
Suma II. . . .	17,822.000	391.541.11
<i>III. Pożyczki kraju na pokrycie wpłat za objęte przez kraj *):</i>		
n) akcje pierwsz. kolei Łupków-Cisna .	930.000	20.296.22
o) akcje zakł. kolei Kraków-Kocmyrzów w sumie imiennej 200.000 koron, tudzież akcje pierwsz. kolei Trzebinia-Skawce w sumie imiennej 266.000 K. (z powodu powiększenia kapitału zakładowego) i akcje pierwsz. kolei Łupków - Cisna w sumie imiennej 120.000 koron (podobnie z powodu powiększenia kapitału zakładowego) .	600.000	13.176.—
Suma III. . . .	1,530.000	33.472.22
Ogółem	21,852.000	479.608.83

*) Nie wykazuje się tu zaciągniętej przez kraj w sumie 1,574.000 koron pożyczki celem zastąpienia gwarantujących interesentów kolei Delatyn - Kołomyja - Stefanówka w objęciu i wpłacie akcji tej kolei. Raty tej pożyczki wynoszą półrocznie kor. 34.336.94. Gwarancja trzech rat jest pewna, raty wpływają, — chociaż więc i za tę pożyczkę odpowiada fundusz kolejowy, nie wynika z niej stały ciężar dla tego funduszu.

Zobowiązania te obciążają roczną dotację krajowego funduszu kolejowego i jego zasoby do końca roku 1968 rocznie w kwocie 959.217·66 K.

Ponadto udzielił krajowy fundusz kolejowy kolei lokalnej Piła-Jaworzno pożyczkę bieżącą w kwocie 370.000 koron, która ma być spłaconą z dochodów tej kolei w ciągu lat 20, poczynwszy od 1. stycznia 1904. Ponieważ pożyczkę powyższą wypłacono kolei lokalnej gotówką z zasobów funduszu kolejowego, przeto nie wpływa dla tego funduszu z tytułu tej pożyczki obciążenie na przyszłość.

Zasoby. Stan zasobów krajowego funduszu kolejowego przedstawia się z dniem 31. maja 1905 następująco:

1. w zaległych ratach interesentów	1.638·00 K.
2. w bieżących zaliczkach zwrotnych udzielonych kolejom lokalnym na tymczasowe pokrycie przekroczeń budowy, na sporządzenie projektów kolejowych i w 4 ⁰ / ₀ -ej pożyczce bieżącej udzielonej na budowę przedłużenia kolei lokalnej Piła-Jaworzno	837.567·58 „
3. na lokacyi w Banku krajowym na 3 ⁰ / ₀ rachunku bieżącym	3,834.991·55 „
4. w 4 ⁰ / ₀ -wych obligacyach kolejowych Banku krajowego imiennie 22.000 K., nabytych po kursie 97 ⁰ / ₀	21.340·00 „
5. w oprocentowanych przez gwarantów akcyach pierwszeństwa kolei Chabówka-Zakopane	370.000 00 „
łącznie	<u>5,065.537·13 K.</u>

Nadto wpłynię do funduszu kolejowego:

6. po odbyciu walnego zgromadzenia akcyonariuszy Towarzystwa akcyjnego kolei lokalnej Trzebinia-Skawce tytułem zwrotu zaliczek gwarancyjnych	45.630·22 „
7. i tytułem dywidendy od akcji pierwszeństwa tej kolei będących własnością funduszu kolejowego imiennej wartości 266.000 koron	10.640 00 „
8. tytułem umorzenia wylosowanych akcji pierwszeństwa kolei Łupków-Cisna	42.400 00 „
razem	<u>5,164.207·35 K.</u>

Jeżeli się od tej kwoty straci subwencję na kolej Lwów-Podhajce (2,150.000 K.) i niewypłaconą część subwencji na kolej Tarnopol-Zbaraż (600.000—200.000 = 400.000 K.), razem 2,550.000·00 „

wynoszą zasoby funduszu kolejowego sumę . 2,614.207·35 K.

Stan fundu-
szu kolejowego.

Na posiedzeniu z dnia 13. października 1904 powziął Wysoki Sejm następującą uchwałę:

„Sejm oznacza zwolnienie rocznego obciążenia krajowego funduszu kolejowego przez dochody kolei lokalnych przez kraj popartych w sumie 300.000 koron“.

Na tej podstawie przedstawia się stan funduszu kolejowego, jak następuje:

Nominalne obciążenie, jak wyżej	959.217·66 K.
Zwolnienia oznaczone przez Wysoki Sejm powyższą uchwałą	300.000·00 „
zatem rzeczywiste obciążenie	659.217·66 K.

Na pokrycie tego rocznego obciążenia służą dochody funduszu kolejowego, a mianowicie:

a) dotacja roczna z funduszu krajowego w kwocie	750.000·00 K.
b) 3% od zasobów funduszu kolejowego, które stale utrzymywać należy, lokowane na rachunku bieżącym w kwocie 1.000.000 koron	30.000·00 „ 780.000·00 „
Pozostaje przeto roczna renta	120.782·34 K.
czyli w kapitale imiennym	2.600.000·00 „
Z kapitału tego kwota	2.000.000·00 „
przeznaczona jest po myśli uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 13. października 1904 dla kolei lokalnej Tarnów-Szczucin, tak, że do dyspozycji pozostaje kapitał imiennej wartości w sumie	600.000·00 „

Nadto z powyżej wykazanych zasobów funduszu kolejowego jest rozporządzalna po odciążeniu aktywów tego funduszu uwieczonych w pożyczce bieżącej dla przedłużenia kolei Piła-Jaworzno w sumie 370.000 koron i w akcyach pierwszeństwa kolei Chabówka-Zakopane w sumie 370.000 koron — a nadto po odciążeniu jednego miliona koron mającego być stale utrzymywanym, gotówka w sumie okrągłej.

800.000· — K.

V. Uchwały Wysokiego Sejmu ogólnego znaczenia.

Uchwała
w sprawie
zwolnienia
gminy Dynów
od zapłaty
rat gwarancyj-
nych.

Na posiedzeniu z dnia 12. listopada 1904 powziął Wysoki Sejm następującą uchwałę:

„Nad petycją reprezentacji miasta Dynowa względem zwolnienia jej z zapłaty dwu półrocznych rat za rok 1904 w kwocie 1638 kor., oraz kosztów sporządzenia umów w kwocie 78·60, zatem łącznie w kwocie 1716·60 K. z tytułu zobowiązania gwarancyjnego dla budowy kolei Przeworsk-Dynów — przechodzi się do porządku dziennego“.

Wydział krajowy uwiadomił Zwierzchność gminy Dynów o powyższej uchwale — a uwzględniając ciężkie materialne położenie gminy dotkniętej w zeszłym roku pożarem, przy zawarciu z gminą umowy gwarancyjnej przesunął termin oprocentowania i spłacenia kapitału na rzecz kolei przez gminę subskrybowanego (LW. 11.897/05), oznaczając spłatę pierwszej raty na dzień 30. czerwca 1905.

Wezwanie do
c. k. Rządu
w sprawie
zniesienia
ramp kolej-
owych

Wysoki Sejm uchwalał z dnia 2. listopada, 1904 wezwał c. k. Rząd do zniesienia ramp kolejowych we Lwowie na Żółkiewskim, w Kółomyi i w Stanisławowie.

Wezwanie to zostało c. k. Rządowi udzielone; dotychczas nie mamy żadnej odpowiedzi w tej mierze, wiadomo jednak, iż w Stanisławowie zarządzono już budowę podjazdu w miejsce istniejącej dotychczas rampy.

Otwarcie ru-
chu publicz-
nego na kolei
Tłumacz-Pa-
łahicze-
Tłumacz
miasto

Uchwalał z 3-go listopada 1903 wezwał Wysoki Sejm c. k. Rząd,

„aby zmusił akcyjne Towarzystwo chropińskie jako koncesyonaryusza kolei lokalnej Tłumacz-Pałahicze-Tłumacz miasto do bezwłocznego dopełnienia warunków koncesyi i otwarcia regularnego publicznego ruchu towarowego na tej kolei”.

Pismem z dnia 7. lutego 1905 L. 58799/1 uwiadomiło c. k. ministerstwo kolejowe, że c. k. rząd zajmuje się kwestyą zaprowadzenia ruchu publicznego na tej linii kolejowej. Wobec jednak inwestycji, które na linii musiałyby być na wypadek otwarcia jej dla ruchu publicznego przeprowadzone, a w szczególności wobec potrzeby rozszerzenia stacyi Tłumacz miasto podjęcie tego ruchu najwcześniej w późnej jesieni b. r. mogłoby nastąpić. Od chwili otrzymania tego pisma rządowego żadna wiadomość o podjęciu przygotowawczych czynności dla umożliwienia otwarcia ruchu na tej kolei nie doszła do Wydziału krajowego. Natomiast pod dniem 16. czerwca 1905 do LW. 56902 zwróciło się akcyjne Towarzystwo chropińskie do Wydziału krajowego z propozycyą, by kolej tę kraj nabył na własność. Zdaniem Wydziału krajowego nie jest ani zadaniem, ani interesem kraju nabycie choćby nawet rentującej się, już istniejącej kolei lokalnej. Udział funduszu krajowego w akcji kolejowej ma swoje uzasadnienie jedynie w momencie, jaki dla rozwoju ekonomicznego kraju przedstawia możność powstawania przy tej pomocy nowych kolei w kraju. Wydział krajowy zatem zajął odmowne stanowisko wobec propozycji Towarzystwa chropińskiego, a równocześnie zawiadamiając o tem swoim negatywnem stanowisku c. k. rząd, ponowił żądanie, by rząd w swoim zakresie działania zarządził co potrzeba, by przewidziany w koncesyi ruch publiczny na kolei Tłumacz-Pałahicze istotnie był wprowadzony.

VI. Działalność kr. biura kolejowego pod względem komercyjnym i taryfowym.

Pod tym względem rozciągała się działalność krajowego Biura kolejowego w dwóch kierunkach.

Odnosnie do istniejących krajowych kolei lokalnych starało się krajowe Biuro kolejowe tak przeprowadzeniem pewnych reform taryfy lub rozkładów jazdy, jak i ścisłą rewizyą rachunków eksploatacyi wpłynąć na podniesienie rentowności.

Rezultat był pomyślny.

Równocześnie badało krajowe Biuro kolejowe pod względem komercyjnym zgłoszone projekty nowych kolejowych połączeń i prowadząc ewidencję wszystkich krajowych, austriackich i węgierskich, oraz niektórych zagranicznych taryf, śledziło według możliwości tok spraw kolejowych ogólnego dla kraju znaczenia.

Spostrzeżenia w tym kierunku uczynione znajdują wyraz w taryfowych sprawozdaniach, które krajowe Biuro kolejowe składa od czasu do czasu.

Z fachowych informacji Biura korzystało w krótkiej drodze wielu interesentów.

VII. Wniosek Wydziału krajowego.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie z czynności Departamentu IV. Wydziału krajowego w sprawach kolejowych za czas od 1. stycznia 1904 do 30. czerwca 1905“.

We Lwowie, dnia 1. lipca 1905.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstw. Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

S. Badeni w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Stanisław Dąbski, w. r.

Członek Wydziału krajowego.

Sprawozdanie

z czynności

Departamentu V. Wydziału krajowego

za czas od 1. stycznia 1904 do 30. czerwca 1905.

Departament V.

SzeŹ Departamentu: Mieczysław Onyszkiewicz, Członek Wydziału krajowego.

W r. 1903 wydał fundusz krajowy z Rubr. III. na cele zdrowia publicznego 3,316.214 K. Kwota ta jest większą od kwoty prelininowanej budżetem o 501.804 K., od kwoty, wydanej w r. 1902 większa o 345.866 K.

Al. I.

W szczególności wypłacił fundusz krajowy:

pod poz. 39 i 43 za koszta leczenia	2,726.541 K.
„ „ 46 za utrzymanie podrzutków w kraju i za granicą	60.608 „
„ „ 49 i 50 za szczepienie ochronne	147.341 „
„ „ 47 na lekarzy okręgowych	96.000 „
„ „ 48 na leki podczas epidemii	9.558 „
„ „ 50 a) na zwalczanie chorób wenerycznych	3.695 „
„ „ 51 do 63 na zasiłki dla zakładów sanitarnych	14.400 „
„ „ 64 na dokończenie budowy szpitala w Iwoniczu	10.000 „
„ „ 40 i 42 na dotację zakładom	248.071 „
Razem	3,316.214 K.

W ciągu roku wpłynęło do rubr. II. dochodów:

pod poz. 6 Nadwyżka od szpitala w Krakowie	27.382 K.
„ „ 8 „ „ zakładu Kulparkowskiego	66.326 „
„ „ 9 Zwroty od szpitali prowincjonalnych	50.047 „
„ „ 11 „ za sprawdzanie rachunków aptekarskich	1.025 „
„ „ 116 „ zaliczek na płać lekarzy okręgowych	236 „
Razem	145.016 K.

Po strąceniu tej kwoty od wypłaconych 3,316.214 K pozostaje czysty wydatek 3,171.198 K. W porównaniu z rokiem 1902 wypłacono pod poz. 39 i 43 o 132.706 K więcej, pod poz. 46 o 7.577 K mniej, pod poz. 49 i 50 o 3.154 K mniej; pod poz. 47 o 7.670 K więcej; pod poz. 48 o 3.694 K więcej; pod poz. 50 a) o 1.855 K więcej; pod poz. 51—63 o 4.200 K mniej; pod poz. 64 o 10.000 K więcej; (w r. 1902 nie było z tego tytułu żadnego wydatku); pod poz. 40 i 42 o 204.872 K. więcej.

Al. II.

Dni leczenia było 1,956.790 t. j. o 69.410 więcej, aniżeli w r. 1902. Umarło 4.885 to jest o 279 mniej, aniżeli w roku poprzednim. W szczególności odsetek śmiertelności wynosił w szpitalach krajowych wraz z klinikami 8'4; u położnic wraz z ginekologicznymi 1'6, u obłąkanych 11'0, u dzieci wraz

z oseskami 18·5, w szpitalach prowincjonalnych 5·0; we wszystkich zaś zakładach leczniczych w kraju 6·5%. Średni pobyt chorego trwał w zakładach krajowych i klinikach 21·0 dni; w zakładach położnic 17·5; w zakładach obłąkanych 162·1 dni; w szpitalach dla dzieci 25·3; w szpitalach prowincjonalnych 21·3; wogóle we wszystkich zakładach 25·9 dni. Przeciętna dzienna ilość chorych leczonych w szpitalach krajowych była 1.188 osób; w szpitalach prowincjonalnych 2.680; w zakładach położnic 166; w zakładach obłąkanych 1129; w zakładzie dla chorych dzieci 197, w ogóle zaś 5.361 osób.

Wydatki wynosiły we wszystkich szpitalach razem 2,895.623 K 70 gr. z tego przypada na szpitale krajowe 880.468 K 87 gr., na szpitale prowincjonalne 1,138.602 K 29 gr., na zakłady położnic 188.428 K 10 gr., na zakłady obłąkanych 606.834 K 08 gr., na szpitale dla dzieci 81.290 K 36 gr., razem 2,895.623 K 70 gr.

Cała kuracja chorego kosztowała w szpitalach krajowych wraz z klinikami 42 K. 54·9 gr., w szpitalach prowincjonalnych 24 K 78 gr., w zakładach położnic 54 K. 28·7 gr., w zakładach obłąkanych 238 K 63 gr., w szpitalach dla dzieci 28 K 64·4 gr, we wszystkich zakładach w ogóle 38 K 35·6 gr.

Żywnienie chorych kosztowało: w szpitalach krajowych i klinikach 58·4 gr., w szpitalach prowincjonalnych 40·8; w zakładach dla położnic 71·8; w zakładach dla obłąkanych 57·2 gr.

W 1903 roku fundusz krajowy wypłacił na utrzymanie podrzutków i płace żywicieli.

Za dzieci we Lwowie	130 K.
" " w Krakowie	3.134 "
" " w Bobrku u ks. Ogińskiej	24.308 "
" " w Wiedniu	35.261 "
" " w Pradze	785 "
" " w Gracu	124 "
Razem					63.742 K.

Zapomogi we Lwowie dla położnic udzielono 13.944 K.; w Krakowie 5.892 K.

Al. III.

Załączony wykaz wydatków w trzech zakładach krajowych w roku 1903 zawiera te wydatki, które wpływają na koszta utrzymania chorego i dokładny obraz gospodarności zarządów.

Wydatki w rubr. III. budżetu krajowego na koszta leczenia ubogich, które wynosiły w r. 1872 — 495.028 K, a w roku 1875, gdy były przyjęte koszta leczenia ubogich w całości na fundusz krajowy, 585.780 K, w 30 lat urosły do kwoty 2,726.541 K.

Zaległości kosztów leczenia wynoszą w szpitalu lwowskim 384.707 K, w krakowskim 187.017, w kulparkowskim 264.533; w zakładach prowincjonalnych 546.106 K, a razem 1,382.413 K.

Dla porównania, jak w latach poprzednich, przedstawiamy tablicę kosztów leczenia ubogich w pięciu najludniejszych prowincjach Monarchii według dat rządowych za pięć lat i drugą tablicę ułożoną w naszym biurze statystycznym dla porównania ilości zakładów dla chorych w różnych prowincjach Monarchii ilości łóżek, ludności, kosztów leczenia i procentu śmiertelności.

Koszta leczenia chorych od r. 1897 do r. 1901 — według Österreichische Statistik „Sanitätswesen“.

Rodzaj szpitala	G a l i c y a				C z e c h y				Dolna Austria				S t y r y a				Tyrol b. Vorarlbergu			
	Ilość szpitali	Leczonego	Dni leczenia	Koszt	Na dzień	Ilość szpitali	Leczonego	Dni leczenia	Koszt	Na dzień	Ilość szpitali	Leczonego	Dni leczenia	Koszt	Na dzień	Ilość szpitali	Leczonego	Dni leczenia	Koszt	Na dzień
Szpitale powszechne Zakłady obłąkanych Zakłady położnic	27	51.857	1.143.071	975.308	0 61	73	80.611	1.864.993	2,956.083	0 92	28	76.570	1.859.147	739.751	0 83	24	15.347	521.907	821.188.911	0 86
	2	1.883	294.733		0 76	5	6.244	1.468.854		0 72	5	4.026	910.090	441.408	0 62	2	821	188.911		0 92
	2	2.205	29.917		0 92	1	3.941	93.893		1 46	1	10.810	161.734	10.205	1 50	1	731	18.997		1 68
1897.	31	55.895	1.467.721	975.308		79	90.798	3.427.740	2,956.083		34	91.406	2.930.971	1,191.864	939.602	27	16.899	729.815	652.312	
Szpitale powszechne Zakłady obłąkanych Zakłady położnic	28	56.307	1.198.790		0 62	75	86.624	1.927.972		0 98	28	80.007	1.912.803	750.728	0 88	24	15.740	516.436		0 88
	2	1.914	301.949		0 78	5	6.272	1.507.325		0 76	5	4.083	928.724	460.995	0 59	2	883	200.318		0 89
	2	2.327	35.491		0 91	1	3.533	82.151		1 73	1	11.551	162.291	11.092	1 43	1	783	19.753		1 40
1898.	32	60.543	1.536.230	1,026.572		81	96.429	3.517.448	3,252.703		34	95.641	3.003.818	1,222.815	991.539	27	17.406	736.507	687.709	
Szpitale powszechne Zakłady obłąkanych Zakłady położnic	29	57.311	1.252.782	766.469	0 61	77	88.062	1.989.890	1,974.261	0 99	28	83.372	1.986.201	2,443.544	1 23	15	32.414	781.033	692.919	484.555
	2	2.031	311.766	205.049	0 78	5	6.394	1.564.044	1,275.708	0 78	5	4.556	993.832	1,118.166	1 06	2	1.732	465.238	345.594	174.105
	2	1.700	27.324	64.255	0 91	1	3.511	78.635	156.182	1 99	1	10.824	153.068	216.742	1 41	1	1.292	22.212	22.568	50.959
1899.	33	61.093	1.591.872	1,085.773		83	97.967	3.332.569	3,406.148		34	98.752	3,032.611	3,778.442		18	45.438	1,268.468	1,061.081	709.649
Szpitale powszechne Zakłady obłąkanych Zakłady położnic	29	59.876	1.294.746	1,623.215	1 25	76	90.350	2.078.927	4,173.072	2 00	29	82.494	2,069.766	5,808.145	2 89	15	41.767	784.735	1,433.006	1,017.423
	2	2.032	334.160	410.100	1 23	5	6.686	1,552.800	2,776.987	1 77	5	5.004	1,062.723	2,311.721	2 08	2	1.794	481.422	742.437	379.025
	2	1.690	25.685	?	?	1	3.368	77.534	283.346	3 66	1	11.169	158.830	441.108	2 78	1	1.449	25.217	58.244	102.873
1900.	33	63.598	1,654.591	?	?	82	100.404	3,709.261	7,233.405		35	98.667	3,230.819	8,560.944		18	35.010	1,291.374	2,333.687	1,499.321
Szpitale powszechne Zakłady obłąkanych Zakłady położnic	31	61.076	1,302.621	1,671.759	1 28	79	100.084	2,245.821	4,518.910	2 01	30	84.303	2,937.263	6,054.437	2 97	16	32.478	830.915	1,578.338	1,124.155
	2	2.089	345.421	488.775	1 42	5	6.694	1,653.977	2,823.322	1 71	5	5.054	1,114.613	2,334.032	2 09	2	1.916	499.897	820.111	388.712
	2	1.705	26.511	76.274	2 88	1	3.239	71.041	266.760	3 76	1	10.905	154.472	452.860	2 93	1	1.519	24.653	54.708	103.234
1901.	35	64.870	1,674.553	2,236.808	1 34	85	110.017	3,970.889	7,608.992	1 92	36	100.262	3,306.348	8,840.849	2 67	19	35.913	1,355.501	2,453.157	1,616.101

**Ilość szpitali publicznych, łóżek, kosztu leczenia i śmiertelność chorych
w roku 1901.**

K r a j	Ilość zakładów dla chorych			Ilość łózek			Ludność cywilna z końcem r. 1900 (wedle spisu ludności)	Jedno łóżko przypada na mieszkańców	W szpitalach publicznych	
	Publiczne szpitale	Prywatne szpitale	Razem	Publiczne szpitale	Prywatne szpitale	Razem			Koszt dnia leczenia	Procent śmiertelności
									K.	śmierci
Dolna Austria	36	44	80	10.061	2.678	12.739	3,061.724	240	2·67	7·87
Górna „	10	45	55	1.327	1.443	2.770	803.788	290	1·83	6·67
Salzburg . .	4	24	28	664	620	1.284	190.823	149	2·06	6·18
Styrya . . .	19	62	81	4.282	1.989	6.271	1,347.155	215	1·81	6·24
Karyntya .	5	14	19	1.299	299	1.598	363.002	227	1·59	6·35
Kraina . . .	4	12	16	746	480	1.226	505.460	412	1·98	5·19
Tryest . . .	5	4	9	1.938	324	2.262	176.383	78	2·19	8·56
Gorycja i Gradycka . . .	4	2	6	418	294	712	231.050	325	1·53	12·05
Istrya . . .	3	4	7	560	84	644	337.362	524	1·72	6·20
Tyrol . . .	26	21	47	3.477	703	4.180	842.974	202	1·94	5·35
Vorarlberg . .	1	5	6	140	292	432	128.715	298	1·78	3·88
Czechy . . .	85	92	177	13.006	2.255	15.261	6,277.793	411	1·92	7·88
Morawa . . .	17	56	73	3.595	1.376	4.971	2,420.445	487	1·87	7·13
Śląsk . . .	6	20	26	1.013	607	1.620	676.242	417	2·14	5·87
Galicja . . .	35	58	93	4.578	1.683	6.261	7,245.074	1 158	1·34	6·37
Bukowina . .	6	2	8	696	70	766	726.308	948	1·76	4·74
Dalmacya . .	9	—	9	731	—	731	587.373	804	1·57	6·56
Razem .	276	465	741	48.531	15.197	63.728	25,921.671	407	1·98	7·13

Sprawa pre-
tensyi fundu-
szu krajowe-
go z tytułu
wydatków
na kliniki.

Telegramem z dnia 28. kwietnia 1904 p. Minister wyznał i oświece-
nia upoważnił c. k. Namiestnictwo we Lwowie do złożenia deklaracji, iż na
częściową spłatę zwrotów na rzecz funduszu krajowego z tytułu zaliczonych
wydatków na utrzymanie klinik uniwersyteckich we Lwowie, wypłaconą będzie
kwota 100.000 K. jeszcze przed 1. września.

14. września otrzymaliśmy wiadomienie, iż c. k. Namiestnictwo poleciło
c. k. głównej kasie krajowej we Lwowie wypłacić wyżej wspomnianą kwotę ka-
sie krajowej. Przytem jednak p. Minister oznajmił, iż zastrzega sobie zbada-
nie płynności kwot zarachowanych Skarbowi Państwa po koniec roku 1904,
ponieważ zarachowanie ich na Skarb państwa nastąpiło jednostronnie, bez in-
gerencji Ministerstwa i że badanie to zostanie przeprowadzonym szczególnie
w tym kierunku, czy zarachowania te są uzasadnione w umowie z roku 1892
we wszystkich rubrykach potrzeb. Dla uskutecznienia tych badań i uregulowa-
nia sposobu pokrywania wydatków klinicznych, począwszy od r. 1905, p. Mi-
nister uwiadomił, iż wyszle delegata do Lwowa w celu ustnych rokowań w po-
wyższej sprawie. LW. 93.227/904.

Odpowiadając na odezwę c. k. Namiestnictwa, zwróciliśmy uwagę, iż twier-
dzenie, że zarachowane nadwyżki kosztów utrzymania chorych klinicznych na-
stąpiło jednostronnie, t. j. bez ingerencji c. k. Rządu, nie jest słusznem, bo
Wydział krajowy zgodnie z postanowieniem umowy z r. 1892 corocznie przed-
stawiał c. k. Namiestnictwu udokumentowane rachunki wydatków klinicznych
i wypadającej nadwyżki do zbadania i sprawdzenia, a licznemi wezwaniami
upraszał o unormowanie sposobu spłaty tej nadwyżki, co też Wysoki Sejm
kilkakrotnie rezolucjami do c. k. Rządu usilnie popierał.

Wobec tego twierdzenie, że zarachowanie wydatków klinicznych było
jednostronne, nie jest uzasadnionem, a nie jest rzeczą Wydziału krajowego do-
chodzić dlaczego c. k. Ministerstwo przez szereg lat nie otrzymywało rachun-
ków przez nas wysłanych i było przez to pozbawione możności ograniczenia
nadmiernych wydatków, na które Wydział krajowy przy każdej sposobności
zwracał uwagę rządowi.

Oświadczyliśmy więc, że zapowiedziane rokowania przy współudziale
delegata c. k. Ministerstwa mogą odnosić się jedynie do sposobu pokrywania
wydatków klinicznych i ich wysokości tylko na przyszłość t. j. począwszy od
roku 1905; natomiast należność funduszu krajowego pro praeterito kwestyo-
nowaną być nie może. LW. 93.227/904.

Konferencya
z delegatami
Ministerstwa
oświaty w
sprawie za-
ległych nale-
żytości za
utrzymanie
chorych kli-
nicznych we
Lwowie i
dalsze per-
traktacje
z rządem.

Na konferencji odbytej w dniach 12, 13, 14. i 15. października 1904
z delegatami c. k. Ministerstwa oświaty i skarbu, zbadane zostały szczegółowo
i wyjaśniono wszystkie pozycje rachunków, złożonych z administracji oddzia-
łów klinicznych przy szpitalu lwowskim, począwszy od roku 1897 po koniec
r. 1902, tudzież cyfry wykazanych do zwrotu z c. k. Skarbu państwa należy-
tości funduszu krajowego z tytułu nadwyżki kosztów utrzymania i leczenia
chorych klinicznych, przekraczających normę szpitalną.

Po wyczerpujących debatach Wydział krajowy zgodził się na żądanie
delegatów c. k. Ministerstwa oświaty i skarbu, ażeby przypadająca do zwrotu
ze Skarbu państwa nadwyżka kosztów utrzymania i leczenia chorych klini-
cznych obliczana była od r. 1905 nie w porównaniu z każdą zesną takną
szpitalną, lecz z rzeczywistemi wydatkami połączonemi z utrzymaniem i le-
czeniem chorych według normy w szpitalu obowiązującej, jak je wykaże zam-
knięcie rachunków, po wyłączeniu wszakże wydatków na płace emerytalne,
zaopatrzenia i dary z łaski, tudzież na zapomogi dla położnic.

W myśl żądań delegatów, obliczanie nadwyżki i prowadzenie rachun-
ków z administracji oddziałów klinicznych do końca r. 1904 mają być spo-
rządzane jeszcze według dotychczasowego systemu. Na przyszłość zaś od 1.
stycznia 1905 rachunki mają być prowadzone dla każdej kliniki z osobna,
według szematu przez Ministerstwo przepisanego i zestawiane miesięcznie, aby
mogły być udzielane PP. kierownikom klinik do przejrzenia. Wykazy te ma
sporządzać urzędnik rachunkowy płatny z c. k. Skarbu państwa.

Wreszcie delegat c. k. Ministerstwa oświaty oświadczył, że Skarb
państwa spłaci już wykazane należności w ratach począwszy od r. 1905 po

100.000 K. rocznie na zaległość, na bieżące zaś potrzeby będzie asygnował zaliczki kwartalne po 25.000 koron z zastrzeżeniem wyrównania reszty nadwyżki po przedłożeniu rachunku za rok przedmiotowy. LW. 105.141/904.

C. k. Namiestnictwo dnia 28. grudnia 1904 do L. 184.970 zakomunikowało nam, że c. k. Ministerstwo oświaty zatwierdziło wynik powyższej konferencji, zapytuje jednak: a) czy ze względu na doniosły wpływ i znaczenie ambulatoryów dla ciężącego na kraju obowiązku leczenia chorych ubogich, nie byłibyśmy skłonni przyjąć na fundusz krajowy czwartej części kosztów ambulatoryjnych; b) czy byśmy nie zaproponowali zarządzeń, któreby mogły wpłynąć na zmniejszenie kosztów żywienia chorych klinicznych i nareszcie c) czy nie zgodzimy się na opust 50 do 60 tysięcy K. z należności, wynoszącej po koniec 1903 r. kwotę 228.479 K. 63 gr.

W odpowiedzi na tę odezwę zaznaczyliśmy: 1. Co do żądania przyjęcia na fundusz krajowy pewnej części kosztów na ambulatoria kliniczne, że nie możemy się przyczynić do tych kosztów, bo ambulatoria te są zbędne dla szpitala, który ma ambulatoria własne, owszem szkodliwe, bo powodują przepełnienie szpitala. 2) Co do zmniejszenia kosztów żywienia chorych w klinikach oświadczyliśmy gotowość do udzielenia rad i wskazówek, jakie zmiany możnaby zaprowadzić w normie opracowanej przez pp. profesorów i zatwierdzonej przez c. k. Namiestnictwo, nareszcie 3) że Wydział krajowy, administrując klinikami lwowskimi, składał niejednokrotnie dowody jak najbardziej lojalnej i życzliwej interpretacji warunków umowy, z zdziwieniem przyjął żądanie c. k. Ministerstwa o przyznanie opustu 50 do 60 tysięcy K. i nie tylko zgodzić się nie może na jakikolwiek opust z należności funduszu krajowego, zalegającej u Skarbu państwa, lecz mógłby domagać się z wielką słuszością odsetek zwłoki od należnych zwrotów w terminie niespłaconych, gdyż Wydział krajowy z braku pokrycia był zmuszony do zaciągania oprocentowanych pożyczek LW. 130.222/904.

W dalszym ciągu wskutek reskryptów ministeryalnych c. k. Namiestnictwo dnia 18. stycznia 1905 do L. 8.905 poleciło Dyrektorom klinik, aby rachunki wydatków na cele ambulatoryów klinicznych były utrzymywane w osobnej ewidencji na asygnatach dla użytku ambulatoryów sporządzonych, aby wszystkie relewy i asygnaty kliniczne były podpisywane przez dyrektora kliniki, lub pod jego odpowiedzialnością przez innego funkcjonariusza kliniki, o którym zarząd szpitala ma być uwiadomiony, nareszcie aby wykazy miesięczne były udzielane przez Dyрекcyę szpitala każdej klinice w celu zwrócenia uwagi na każdorazowy stan kredytu klinicznego, a jednocześnie i c. k. Namiestnictwu, aby c. k. Ministerstwo miało możność w ciągu roku częstszego wglądania w gospodarkę funduszem klinicznym. LW. 8.020/905.

W sprawie budowy brakujących klinik w uniwersytecie lwowskim.

Uchwałą z d. 3 listopada 1904 Wysoki Sejm polecił Wydziałowi krajowemu, aby podjął wszelkie możliwe kroki w celu usunięcia z krajowego szpitala lwowskiego kliniki dermatologicznej i okulistycznej, jak nie inniej 8 siostr Miłosierdzia klinicznych, do innego budynku w celu poprawy warunków higienicznych tego szpitala i w celu pomieszczenia lekarzy, którzy w szpitalu mieszkać powinni.

Jednocześnie Sejm wezwał ponownie c. k. Rząd, aby nie tylko wyznaczył odpowiednią wydatną kwotę, któraby po przyczynieniu się kraju była dostateczną do pokrycia kosztów wzniesienia budynków dla brakujących klinik Wydziału lekarskiego we Lwowie, lecz aby zarazem pokrył ze Skarbu państwa nadwyżkę, która będzie potrzebna, aby w tych budynkach znalazły pomieszczenie nie tylko klinika chorób nerwowych i umysłowych, jako też kliniki chorób krtani, gardła, nosa i uszu, lecz także klinika syfilityczno-dermatologiczna i okulistyczna.

Nadto polecił Sejm Wydziałowi krajowemu, aby w rokowaniach z c. k. Rządem w sprawie budowy potrzebnych gmachów klinicznych we Lwowie dążył do jaknajrychlejszego przeprowadzenia szerszego projektu budowy klinik.

W wykonaniu tych uchwał Wydział krajowy uwiadomił c. k. Namiestnictwo, iż gotów jest przedstawić Wys. Sejmowi wniosek partycypowania w kosztach budowy klinik według alternatywy obszerniejszej, umożliwiającej pomieszczenie w nowych budynkach także kliniki ocznej i dermatologicznej, ztem w kosztach budowy wszystkich czterech klinik w stosunku po 2.400 koron za jedno łóżko wraz z urządzeniem wewnętrznem, — a to pomimo poniesionych już przez fundusz krajowy wydatków na pomieszczenie tych dwóch klinik w gmachu szpitala. Ponadto zaś fundusz krajowy pokryłby połowę kosztów zakupu gruntu pod budowę gmachów klinicznych. Wreszcie z uwagi na okoliczność, iż c. k. Ministerstwo oświaty zażądało ograniczenia przedłożonych projektów do najściślejszej konieczności, zastrzeżliśmy, ażeby wprowadzić się mające w myśl żądań c. k. Ministerstwa redukcje w planach i kosztorysach budowy przed ostatecznem zatwierdzeniem dokonane zostały w porozumieniu z Wydziałem krajowym. LW. 107.680/904.

Odezwą z d. 24 marca b. r. (LW 30192) zakomunikowało c. k. Namiestnictwo Wydziałowi krajowemu odpis reskryptu c. k. Ministerstwa wyznań i oświaty z d. 16. marca b. r. l. 43413/904, wedle którego za podstawę do rokowań o budowę nowych klinik przyjętym został projekt obszerniejszy obejmujący pomieszczenie w nowych budynkach czterech klinik a mianowicie laryngologicznej i psychiatrycznej, tudzież klinik dla okulistyki i dermatologii pomieszczonych dotąd w gmachu szpitalu głównego.

Reskryptem powyższym zgodziło się również c. k. Ministerstwo na żądanie Wydziału krajowego, ażeby plany i kosztorysy projektowanej budowy sporządzone zostały przez organa techniczne rządowe, i ażeby projekta budowy przed zatwierdzeniem udzielone były Wydziałowi krajowemu do zaopiniowania.

C. k. Ministerstwo wzywając wreszcie c. k. Namiestnictwo o jak najrychlejsze zarządzenie podjęcia pracy nad wykonaniem planów i kosztorysów budowy nowych klinik — poleciło zarazem zaproszenie do udziału w tej pracy delegata Wydziału krajowego — a to celem umożliwienia wywierania wpływu na odnośne projekta budowy już w toku ich wykonywania. — Reskryptem z d. 5. kwietnia b. r. l. 30.192 delegował Wydział krajowy architekta p. Adolfa Kamienobrodzkiego do współudziału przy opracowaniu powyższych projektów i kosztorysów.

C. k. Namiestnictwo na podstawie reskryptu Ministerstwa Wyznań i Oświaty d. 1 grudnia 1904 L 28632 wezwało Wydział krajowy, aby wyznaczył lokalności w gmachu szpitala krajowego, które byłyby gotów na tymczasowe pomieszczenie kliniki laryngologicznej odstąpić i zaadaptować i podać warunki, pod jakimi lokalności te mogłyby być odstąpione oraz kosztorys tych adaptacji.

Odpowiedzieliśmy na to, że zmienione w kilkuletnim okresie czasu stosunki zniewalają nas do odstąpienia od złożonej przed kilku latami deklaracji, wskutek zwiększającego się z każdym rokiem przepełnienia, wykluczającego jakiekolwiek zmniejszenie lokalności, przeznaczonych na pomieszczenie chorych.

Nadto, ze względu na stosunkowo krótki przeciąg czasu takiego prowizorycznego pomieszczenia, przeróbki dokonane, a potem doprowadzenie budynku do dawnego stanu spowodowałyby dla rządu niestosunkowo wielkie koszta. Uważamy więc opracowywanie kosztorysów za rzecz zupełnie bezcelową, zwłaszcza że już są podjęte i akceptowane przez Ministerstwo kroki o wynajęcie upatrzonej realności na pomieszczenie kliniki laryngologicznej, co będzie kosztować daleko taniej, jeżeli przeróbki te wyniosą (LW 126.351/904).

Klinika laryngologiczna we Lwowie.

Budowa za-
kładu poło-
żniczego w
Krakowie.

Nawiązując do odnośnego ustępu sprawozdania Wydziału krajowego z czynności Dep: V za czas od 1/XI 1902 do 31/XII 1903 oznajmiamy, że dotychczas nie zawiadomiło uas c. k. Namiestnictwo o wyniku komisyonalnego zbadania projektu budowy nowego zakładu położniczego w Krakowie ani o decyzji c. k. Rządu co do udziału Skarbu państwa w kosztach owej budowy.

Załatwienie tej sprawy przynaglił Wydział krajowy odezwą z dnia 24/VI 1905 l. 59473. Na to odpowiedziało c. k. Namiestnictwo odezwą z 16/VII 1905 l. 95059 (LW: 70295), że w tej sprawie decyzja c. k. Rządu jeszcze nie zapadła i że o decyzji będzie Wydział krajowy w swoim czasie zawiadomiony.

Katedra psy-
chiatryi w
Krakowie.

W. Sejm. uchwałą z 11/XI 1904 wezwał c. k. Rząd do jak najszybszego urządzenia c. k. kliniki psychiatrycznej w Krakowie i do kreowania odpowiedniej katedry przy Uniwersytecie Jagiellońskim, a zarazem upoważnił Wydział krajowy do odstąpienia pod budowę powyższej c. k. kliniki potrzebnej części gruntu szpitala św. Łazarza.

Odezwą z dnia 6/I 1905 l. 698 (akt przy LW: 19781/905:) zakomunikowało c. k. Namiestnictwo Wydziałowi krajowemu reskrypt c. k. Ministerstwa wyznań i oświaty, postanawiający, że wykłady z psychiatryi zostaną już w roku szkolnym 1904/905 zaprowadzone w Uniwersytecie krakowskim — na razie prowizorycznie aż do czasu postawienia i urządzenia specjalnej kliniki psychiatrycznej.

C. k. Namiestnictwo zażądało dla celów nauki praktycznej pozwolenia używania materiału oddziału obłąkanych szpitala św. Łazarza.

Ponieważ wydzielenie kilku sal oddziału szpitalnego dla tej nauki okazało się niemożliwem ze względu na rozkład ubikacyj, z powodu braku sali wykładowej, sali na pomieszczenie kancelaryi klinicznej a nawet braku sali na demonstrowanie wypadków chorobowych, dlatego sprawa ta została ostatecznie tak unormowana, że do demonstrowania przyprowadza służba szpitalna chorych do sali wykładowej c. k. kliniki syfilitycznej umieszczonej w szpitalu, a c. k. Skarb państwa ponosi koszt utrzymania jednego dozorczy, o którego zwiększoną być musiała służba szpitalna z powodu nowej czynności.

W maju b. r. rozpoczął nowo mianowany profesor psychiatryi, p. Dr. Piltz wykłady.

W ciągu korespondencji w tej sprawie zapytało też c. k. Namiestnictwo, czy Wydział krajowy zgodziłby się na to, aby administracyę c. k. kliniki psychiatrycznej, stającą mającej na gruncie szpitala św. Łazarza, objął tenże szpital i prowadził na tych samych zasadach, na jakich administruje umieszczoną w szpitalu c. k. kliniką dermatologiczną. Na to oświadczył Wydział krajowy (LW: 19781/905:), że to jest niemożliwem, ponieważ już dla samego szpitala obecny budynek administracyjny, pralnia, kuchnia, suszuia i magazyn odzieży zaledwie wystarczają.

W końcu na zapytanie c. k. Namiestnictwa, czy i w jakiej mierze fundusz krajowy przyczyniłby się do kosztów budowy c. k. kliniki psychiatrycznej, projektowanej kosztem 500.000 K na 40 łózek dla umysłowo chorych a na 20 łózek dla nerwowo chorych, odpowiedzieliśmy (LW: 19781/905:), że Wydział krajowy nie mógłby przedłożyć W. Sejmowi wniosku na finansowe przyczynienie się kraju do kosztów budowy owej c. k. kliniki, a to tem bardziej, iż już samo zezwolenie W. Sejmu na odstąpienie pod budowę tego c. k. zakładu gruntu szpitala św. Łazarza uważać musimy za bardzo poważną ofiarę, połączoną nawet ze szkodą szpitala, który od lat wielu pozbywa się na rzecz c. k. klinik uajlepszyc swych gruntów budowlanych tak, że sam nie będzie miał dla siebie gruntu pod budowę.

W sprawie
kliniki laryn-
gologicznej.

Petycyę profesora Dra Pieniążka o pomieszczenie oddziału laryngologicznego w budynku po oddziale zakaźnych chorób Wysoki Sejm uchwałą z d. 5. lipca 1902 przekazał Wydziałowi krajowemu do możliwego uwzględnienia i właściwego zarządzenia.

Po rozpatrzeniu tej sprawy Wydział krajowy uwiadomił c. k. Namiestnictwo, iż zgadza się na przeniesienie oddziału laryngologicznego do mającego się opróżnić budynku szpitala S. Łazarza w Krakowie po zakaźnych, i na utworzenie zeń kliniki na 20 łóżek, z tem, że roboty adaptacyjne w tym budynku będą musiały być wykonane kosztem funduszu państwowego po poprzednim porozumieniu się z Wydziałem krajowym co do projektowanych zmian w tym budynku. Ponieważ szpital św. Łazarza będzie prowadzić administrację tej kliniki, zażądaliśmy zaliczek z góry z funduszu państwowego na wydatki bieżące, na rachunek nadwyżki klinicznej w kwocie 800 koron rocznie, która ma być w czterech ratach kwartalnych płacona szpitalowi. (LW. 20324/904).

C. k. Namiestnictwo przyjmując do wiadomości odezwę naszą w sprawie przeniesienia oddziału laryngologicznego szpitala św. Łazarza w Krakowie mającego 10 łóżek do dawnego budynku dla chorób zakaźnych i utworzenia z tego oddziału kliniki laryngologicznej, oznajmiło, iż równocześnie poleciło starostwu w Krakowie wypracowanie planu i kosztorysu na adaptacje w tym budynku, poczem ten operat techniczny ma być nam udzielony; przyczem c. k. Namiestnictwo oświadcza, iż spodziewa się, że Wydział krajowy zgodzi się na sprawienie urządzenia jeszcze dla 10 łóżek prowadzić się mających w sposób kliniczny, oczywiście tylko w granicach potrzeb szpitalnych.

Na to odpowiedzieliśmy c. k. Namiestnictwu, że oddając budynek należący do szpitala św. Łazarza na pomieszczenie c. k. kliniki laryngologicznej i nie uchylając się od administrowania tą kliniką, uważamy to jako ofiarę zrobioną przez kraj na korzyść uniwersytetu Jagiellońskiego i w interesie wiedzy lekarskiej, lecz nie możemy przyjmować na kraj zobowiązania wzięcia udziału w kosztach urządzenia owych 10 łóżek, o które klinika ma być rozszerzona, gdyż nie mamy żadnego prawnego obowiązku przyczyniania się do kosztów budowy lub urządzania klinik krakowskich. (LW. 108.698/904).

W dalszym ciągu tej korespondencji oświadczyliśmy, że z wyjątkiem zwykłych kosztów konserwacyjnych, które ponosić będzie fundusz szpitala św. Łazarza, wszystkie koszty adaptacyjne jak obecnie tak i w przyszłości winien będzie pokryć fundusz państwowy. Budynek do użytku klinice oddany nie może być przez dobudowę rozszerzony, a gdyby stał się z czasem nieodpowiednim na pomieszczenie kliniki laryngologicznej, to kraj nie będzie miał obowiązku przeistoczenia tego budynku, ani dostarczenia gruntu pod nową budowę, ani obowiązku prowadzenia administracji tej kliniki. Z tytułu uznania prawa własności szpitala św. Łazarza do tego budynku c. k. Rząd będzie opłacać za czynsz po 10 kor. rocznie. Nareszcie zastrzeżliśmy się, iż c. k. Rząd winien jest zaprowadzić w tym budynku kosztem swoim wodomierz, gazometr, a ewentualnie elektromierz. (LW. 19.071/905).

Dostarczanie
leków klini-
kom krakow-
skim z apte-
ki szpitala
św. Łazarza.

W roku ubiegłym przedstawiliśmy Wys. Sejmowi, że na wezwanie c. k. Namiestnictwa, aby Wydział krajowy zezwolił na dostarczanie klinikom krakowskim leków z apteki szpitala św. Łazarza oświadczyliśmy, iż zgadzamy się na to, jeżeli rząd wypłaci ryczałt 4000 K w 4 rocznych ratach na uzupełnienie inwentaryalnych urządzeń apteki i laboratorium szpitala św. Łazarza, a oprócz tego przyczyni się do stosunkowego opłacania personelu aptecznego, który ze względu na zwiększoną czynność apteki musiałby być zwiększony.

Wobec poważnych korzyści i dogodności wynikających stąd dla Skarbu państwa i klinik uniwersyteckich, c. k. Ministerstwo oświaty zgodziło się na postawione warunki (LW. 95.615/904).

W dalszym ciągu na prośbę c. k. Namiestnictwa, upoważniliśmy Dyрекcyję szpitala św. Łazarza do wydawania klinikom nie tylko lekarstw, lecz także opatrunków i innych potrzeb sanitarnych, które magazyn sanitarny szpitala św. Łazarza ma na składzie. (LW. 3716/905).

Elektryczne
oświetlenie

Uchwałą z dnia 10. listopada 1904 polecił W. Sejm Wydziałowi krajowemu zbadać sprawę zaprowadzenia elektrycznego światła w szpitalu

w szpitalu św. Łazarza w Krakowie. Wydział krajowy wezwał Lustratora szpitali do porozumienia się w tym względzie z Zarządem szpitala i przygotowania potrzebnych dat.

Odniesiono się do elektrowni miejskiej w Krakowie, która przyrzekła wypracować plany i kosztorysy bezpłatnie.

Plany i kosztorysy, nadesłane do LW: 50555/905, wykazują: że koszt instalacji światła elektrycznego wynosić mają 12.083 K 40 h, a koszt rocznej konsumpcji prądu (bez kosztów oświetlenia i instalacji w pawilonie chorób zakaźnych) 17.138 K; doprowadzenie zaś prądu i urządzenie wewnętrzne w pawilonie chorób zakaźnych kosztowałoby 1.268 K 09 h.

W dodatkowym piśmie (LW. 53.438) Dyrekcyja miejskiej elektrowni przyznaje szpitalowi pewną zniżkę od cen pierwotnych t. j. o 45 h za kilowatgodzinę 10% jednak tylko na rok pierwszy; dalej przypuszcza też Dyrekcyja, że podana w pierwotnym rachunku roczna konsumpcya światła na 17.138 K. jest za wysoko policzoną i że roczne koszty konsumpcji prądu wynosić będą tylko około 10.000 K.

Ponieważ zachodzi tu zbyt wielka różnica między oboma obliczeniami kosztów, sprawa wymaga dalszego dokładnego przestudowania i dlatego Wydział krajowy, zarządzając jeszcze ponowne zbadanie sprawy, nie przedkłada W. Sejmowi na razie żadnych wniosków.

Zakład prof.
Dr. Bujwida
szczepienia
przeciw
wścieklicznie.

Uchwałą z 19. października 1904 zezwolił W. Sejm, aby za pielegnowanie i żywienie ubogich, przynależnych do Galicyi, poddających się ochronnemu szczepieniu przeciw wścieklicznie w zakładzie prof. Dr. Bujwida w Krakowie opłacał fundusz krajowy $\frac{1}{3}$ część każdorazowej najniższej taksy, statutem ustanowionej.

Zarazem wyznaczył W. Sejm 2.060 K jako jednorazowy zasiłek na pierwsze urządzenie tego zakładu.

Zakład został otwarty 1. stycznia 1905, a Wydział krajowy wyasygnował 2.060 K przeznaczone na pierwsze urządzenie.

Budowa
domu dla cze-
ładzi w Tro-
pischowie.

W położonym w Królestwie polskim Tropischowie, majątku szpitala św. Łazarza w Krakowie, musiały być w ostatnich latach (1903 i 1904) częścią odbudowane po spaleniu, częścią nowo postawione budynki gospodarskie, jak stajnia dla bydła, dwie stodoły i spichrze.

Ponieważ w roku bieżącym okazała się konieczna potrzeba postawienia jeszcze domu czeladnego w miejsce starego walącego się budynku, dlatego uchwalił Wydział krajowy (LW. 35.501/905) zezwolić także na tę budowę kosztem 10.000 K, pod warunkiem, jeżeli dzierżawca opłacać będzie 2% od powyższej sumy kosztorysowej.

Na koszt tej budowy zaciągnięta będzie — podobnie jak na postawienie wyżej wymienionych gospodarskich budynków — pożyczka z majątku zarodowego szpitala św. Łazarza w Krakowie i będzie zwróconą wraz z odsetkami 4% z dochodów dóbr Tropischowa w latach 10 analogicznie do uchwały W. Sejmu z 10. listopada 1904 (jak akt LW. 115.611/904); część odsetek (2%) opłacać będzie — jak wyżej — przez czas dzierżawy obecny dzierżawca, który zgodził się na ten warunek.

W sprawie
ustawodaw-
czej reformy
opieki
nad obłąka-
nymi.

C. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych urządziło ankietę w sprawie reformy ustawodawczej opieki nad obłąkanymi i przysłało wynik ankiety Wydziałowi krajowemu z prośbą o udzielenie opinii.

Na wezwanie to odpowiedzieliśmy, że przedewszystkiem uważalibyśmy za rzecz szkodliwą, gdyby ustawa miała posunąć się za daleko w usiłowaniu ujednolajnienia norm i postanowień odnoszących się do spraw opieki nad obłąkanymi. Każdy niemal z krajów koronnych pod wpływem stosunków i zwyczajów zamieszkującej go ludności, a także obowiązujących ustaw krajowych i rozporządzeń autonomicznych urobił sobie właściwą mu normę; sposób zaspokajania występujących w tej dziedzinie potrzeb, z czem ustawa winna się liczyć.

Zalecając przeto unikania wszelkiego szablonu w podjęciu tak donośnej reformy, zauważyliśmy, że przyszła ustawa winna być jednolitą tylko w tych zasadniczych momentach, które ze stanowiska prawnego i wiedzy psychiatrycznej już ogólnie uznane i przyjęte zostały. W szczególności zaś zastrzeżyliśmy się przeciwko ewentualnym postanowieniom, które mogłyby w jakikolwiek sposób przesądzać o finansowych świadczeniach kraju, co musi być pozostawione wyłącznie swobodnej decyzji Sejmu krajowego.

Odpowiadając na różne pytania, zawarte w przysłanym referacie, zaznaczyliśmy, że dla uniknięcia niesprawiedliwego internowania osoby podejrzanej o obłąkanie jest wskazane tworzenie instytucji obserwacyjnych, których zadaniem byłoby przedwstępne badanie podejrzanych o umysłową chorobę, zanim oddanym zostanie do zakładu dla obłąkanych. Dalej oświadczyliśmy się przeciw tworzeniu osobnych komisji do opiekowania się umysłowo-chorymi, pozostającymi na wolności, jako instytucjami nieprzedstawiającymi prawie żadnej korzyści. Zastrzeżyliśmy się przeciw wykonywaniu ze strony Rządu jakiegś współczynnej opieki nad obłąkanymi, umieszczonymi w publicznych zakładach, pod zarządem kraju zostających. Zwróciliśmy uwagę na to, że Rząd dotychczas nie przyczyniał się niczem do kosztów utrzymania krajowych zakładów dla obłąkanych, chociaż zakłady te leczą zbrodniarzy, uznanych za umysłowo chorych i idiotów, którzyby powinni leczyć się w zakładach detencyjnych na wyłączny koszt państwa. Co do prywatnych zakładów dla obłąkanych, oświadczyliśmy się za tego rodzaju instytucjami jako bardzo pożytecznymi lecz pod ścisłym dozorem państwowym dla uniknięcia nadużyć. LW. 125.853/1904.

Petycja p.
Emilii Neu-
sserowej.

Przy rozprawach nad rubr. III. poz. 41 wydatków budżetu krajowego powziął Wys. Sejm d. 10. listopada 1904 r. następującą uchwałę:

„Petycę l. 396 p. Emilii Neusserowej odstępuje się Wydziałowi krajowemu do sprawozdania“.

Odnośnie do tej uchwały Wys. Sejm zauważa Wydział krajowy, że rozporządzeniem swem z 5. lutego 1904 LW. 9.654 wymierzył p. Emilii Neusserowej, wdowie po Dyrektorze kraj. Zakładu dla obłąk. w Kulparkowie ś. p. Gustawie Neusserze, emeryturę należną w kwocie 1.400 koron od 1. lutego 1904 na podstawie §. 18. alin. 2) statutu emerytalnego uchwalonego przez Wys. Sejm w dniu 21. stycznia 1889 oraz dodatek na wychowanie jednego dziecka (syna) w kwocie 140 koron t. j. 10% pensyi wdowiej na podstawie §. 22. cyt. statutu. Dodatek ten wypłacany będzie do ukończenia wieku normalnego tj. lat 20 syna, który upłynie z dniem 5. kwietnia r. 1907.

Nagroda do-
zorczyń
umysłowo
chorych
w Kulparko-
wie.

Dnia 25. listopada udzielono uchwaloną przez Wys. Sejm nagrodę po 10 dukatów dwom dozorczyń przy chorych obłąkanych, które przebyły przy chorych dziesięć lat, jedna na infirmeryi (Łuczków Parańska), a druga na oddziale separatkowym (Wyłyczakowska Paulina). LW. 115.757/904.

Nowe szpitale
powszechno.

Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 19. października 1904 uchwalił ustawę nadającą szpitalowi w Turcie, charakter szpitala powszechnego i publicznego.

Ustawa ta wraz ze sprawozdaniem Komisji sanitarnej, przesłaną została c. k. Namiestnictwu, celem wyjednania Najwyższej sankcyi. Na żądanie c. k. Prezydium Namiestnictwa, przedłożyliśmy nadto opis budynku szpitalnego wraz z wyjaśnieniem, co do odległości najbliższych szpitala, ich pojemności i frekwencyi chorych — wreszcie podaliśmy daty co do stosunków sanitarnych i zarobkowych Turki i okolicy.

C. k. Namiestnictwo pismem z dnia 1 lipca 1905 l. 8.108 zawiadomiło Wydział krajowy, że ustawa powyższa otrzymała Najwyższą sankcyę. Wskutek tego rozpisał Wydział krajowy konkurs na posadę dyrektora szpitala,

polecając Wydziałowi powiatowemu, aby przygotował wszystko do oddania szpitala w zarząd Wydziałowi krajowemu.

W sprawozdaniu z czynności roku ubiegłego wymieniliśmy cztery nowe szpitale, dla których Wys. Sejm uchwalił ustawy, nadające im charakter powszechności i publiczności.

Z pomiędzy tych szpitali, szpital w Tarnobrzegu otrzymał pierwszy Najwyższą sankcję ustawy, o czym doniosło Wydziałowi kraj. c. k. Prezydium Namiestnictwa pismem z dnia 22. października 1904 l. 14.386. Po ustanowieniu Komitetu szpitalnego i zamianowaniu dyrektorem szpitala dr. Ryszarda Urbanika, objął Wydział krajowy szpital ten w swój zarząd i zarządził otwarcie w dniu 22. grudnia 1904 r.

Pismem c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 18. grudnia 1904 l. 17.254 Wydział krajowy powiadomiony został, że ustawa dla szpitala w Kałuszu otrzymała Najwyższą sankcję. Po dokonaniu przez Wydział powiatowy kałuski wszystkich przygotowawczych czynności, potrzebnych do otwarcia tego szpitala, okazało się, że wewnętrzne urządzenie szpitala przedstawiało braki i że pewne usterki w budowie należało usunąć przed otwarciem. To sprawiło, że szpital w Kałuszu mógł zostać otwartym dla użytku chorych dopiero 10. maja 1905. Dyrektorem zamianowany został dr. Dyonizy Markiewicz, dotychczasowy dyrektor szpitala pow. w Przemyślanach.

Pismem z dnia 30. czerwca 1905 l. 7.793 c. k. Prez. Namiestnictwa zawiadomiło nas o udzieleniu Najwyższej sankcyi ustawie przyznającej prawo publiczności szpitalowi w Skałacie.

Wskutek tego zawiadomienia Wydział krajowy rozpiął konkurs na posadę dyrektora i zamianował delegata i zarazem przewodniczącego Komitetu szpitala. Otwarcie zaś tego, zarówno jak i szpitala w Turce nastąpi w najbliższym czasie.

Do dnia zamknięcia niniejszego sprawozdania, nie otrzymała jedynie dotąd Najwyższej sankcyi ustawa dla szpitala w Dolinie. C. k. Namiestnictwo bowiem pismem z dnia 6. kwietnia 1905 oznajmiło Wydziałowi krajowemu, że dopóki drugi filtr przy urządzeniu wodociągów nie zostanie zaprowadzonym dla zmiany w razie popsucia pierwszego i urządzenie wewnętrzne szpitala nie będzie dopełnionem, dotąd nie przedłoży ustawy nadającej prawo powszechności szpitalowi w Dolinie do Najwyższej sankcyi. Wydział krajowy wniósł w tej sprawie przedstawienie do c. k. Namiestnictwa, motywując odmienne zapatrywanie swoje co do sprawy przedłożenia ustawy do sankcyi. Wydział powiatowy w Dolinie jednak dopełnił warunków żądanych przez c. k. Namiestnictwo, wprowadzając drugi filtr i składając dla przyspieszenia przedłożenia ustawy do Najwyższej sankcyi, odpowiednią kwotę, wystarczającą na opędzenie kosztów wewnętrznego urządzenia szpitala.

Nowe budo-
wy i przei-
stoczenia
szpitali pro-
wincjonal-
nych.

Budowa szpitala w Kołomyi i szpitala w Zaleszczykach ukończoną została w terminie umówionym przed końcem 1904 r., i oba te szpitale, po skompletowaniu wewnętrznego urządzenia, oddane zostały do użytku chorych z wiosną b. r.

Postanowiona uchwałą Wys. Sejmu z dnia 9. lipca 1902 budowa szpitala w Przemyślu, z powodu trudności w wyborze i zakupnie odpowiedniego gruntu, mogła być rozpoczętą dopiero z wiosną 1904 r. Wykonanie robót budowlanych porucił Wydział krajowy firmie Karol Meissner i Piotr Damaszkowski w Przemyślu za kwotę 370.000 koron, urządzenie zaś wodociągów objęła firma Zygmunt Rodakowski we Lwowie za cenę 28.900 K. W myśl pozawieranych z przedsiębiorcami umów, budowa ma być ukończona w jesieni b. r. Nowy szpital, po uzupełnieniu wewnętrznego urządzenia, zostanie też prawdopodobnie oddany do użytku w jesieni b. r. a chorzy ze starego szpitala, jeszcze przed zimą, będą mogli być doń przeniesieni.

Rozszerzenie szpitala Drohobyckiego przez dobudowanie skrzydła zostało w b. r. wykonane, a po przeprowadzeniu adaptacji starego gmachu i zaprowadzeniu wodociągów zostanie już w sierpniu r. b. do użytku oddane.

Po przerobieniu planów budowy domu administracyjnego i pawilonu dla zakaźnych w powszech. szpitalu w Śniatynie oddaną została budowa ta p. Wincentemu Korytyńskiemu, budowniczemu w Śniatynie, za cenę ryczałtową 33.000 koron. Roboty te rozpoczęte z wiosną b. r. doprowadzone zostały z końcem czerwca 1905 pod dach.

Uchwałą z dnia 19. października 1904 l. s. 1104 Wys. Sejm 1) uznał potrzebę odbudowania spalonego szpitala w Złoczowie na 100 łózek, oraz zabudowań ubocznych, na innem odpowiedniejszym miejscu.

2) Upoważnił Wydział krajowy do zaciągnięcia pożyczki w tej wysokości, jaka okaże się potrzebną do pokrycia połowy kosztów tych budowli.

W wykonaniu powyższej uchwały, oddał Wydział krajowy budowę szpitala złoczowskiego, po przeprowadzeniu licytacji ofertowej, p. Janowi Lewińskiemu architektowi we Lwowie, za ryczałtową kwotę 219.000 koron, który z wiosną b. r. budowę tę rozpoczął. Koszta urządzenia wodociągów i kanalizacji nie zostały jeszcze depinitywnie oznaczone, cała jednak budowa ukończoną zostanie we wrześniu 1906 roku.

Dnia 20. października 1904 l. s. 1379 powziął Wys. Sejm następujące uchwały:

1) Uznaje się potrzebę zbudowania w Nowym Sączu nowego szpitala, oraz zabudowań ubocznych, na innem odpowiedniejszym miejscu.

2) Upoważnia się Wydział krajowy do zaciągnięcia pożyczki w tej wysokości, jaka okaże się potrzebną do pokrycia połowy kosztów tych budowli i nabycia gruntu. Po zapewnieniu funduszków ze strony gminy miasta Nowego Sącza na postawienie nowego szpitala o 100 łózkach, rozpisany został konkurs na budowę szpitala a po przeprowadzeniu licytacji ofertowej, otrzymało budowę, przedsiębiorstwo budowy w Przemyslu pod firmą Karol Meissner i Piotr Damaszkowski, za ryczałtową kwotę 197.876 koron. Budowa została już rozpoczętą i ma być ukończoną we wrześniu 1906 r.

W dniu 19. października 1904 powziął Wys. Sejm następujące uchwały: 1) Sejm uznaje potrzebę budowy pawilonu izolacyjnego, domu gospodarskiego trupiarni i lodowni, tudzież rozszerzenia domu administracyjnego przy szpitalu powszechnym w Stryju, 2) Sejm upoważnia Wydział krajowy do zaciągnięcia pożyczki w tej wysokości, jaka okaże się potrzebną do pokrycia połowy kosztów tych budowli. Projekta techniczne nowych budowli i przekształceń, uchwałą tą poleconych, zostały już opracowane, natomiast sprawa urządzenia kanalizacji i urządzeń wodociagowych z powodu szczególnych trudności terenowych, nie mogła być dotąd stanowczo zdecydowaną — i z tych powodów do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania wykonanie budowli w Stryju nie zostało jeszcze zabezpieczone.

Sprawa budowy szpitali w Kosowie i Nadwórnej.

Wskutek uchwały Wys. Sejmu z dnia 19. października 1904 l. s. 1102 zapewniającej pokrycie z funduszu państwowego i krajowego $\frac{2}{3}$ części kosztów budowy szpitali w Kosowie i Nadwórnej i upoważniającej Wydział krajowy do zaciągnięcia na ten cel pożyczki w wysokości 168.000 K wezwał Wydział krajowy Wydziały powiatowe w Kosowie i Nadwórnej do uzupełnienia resztującej $\frac{1}{3}$ części potrzebnego funduszu na budowę, t. j. kwotą 40.000 koron dla każdego z tych szpitali i do wyszukania i przedstawienia Wydziałowi krajowemu do nabycia odpowiedniego gruntu pod szpital, w objętości co najmniej 2 morgów, nie zbyt oddalonego od miasta, w zdrowym położeniu z dogodną komunikacją, bez utrudnień dla odpływów nieczystości i posiadającego w obfitości dobrą wodę do picia.

W odpowiedzi na ten reskrypt Wydziału krajowego przedstawił Wydział powiatowy w Kosowie cztery oferty na grunta, z których wydelegowana ad hoc komisya, złożona z delegata c. k. rządu, Wydziału krajowego i powiatu, wybrała grunt najodpowiedniejszy, położony w Kosowie starym, za cenę 6000 koron, obejmujący razem przestrzeni 1 morg 880 sąż. kw. — Wydział krajowy zatwierdził propozycję komisji i zarządził zakupno tego gruntu.

Na podstawie planów opracowanych w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem a obliczonych na 40 łóżek, oddaną została budowa szpitala w Kosowie p. Janowi Lewińskiemu architekcie we Lwowie. Budowa ta rozpoczęta będzie dopiero z wiosną roku 1906. Co do szpitala w Nadwórnie, to nie natknaliśmy u reprezentacji powiatu Nadwórniańskiego na równe zainteresowanie się i gorliwość dla zamiarów państwa i kraju, mimo że następują one powiatowi wyjątkową sposobność ufundowania szpitala przy udziale tylko w $\frac{1}{3}$ kosztów budowy i urządzenia.

Na powyższy reskrypt Wydziału krajowego z 2. lutego 1905 otrzymaliśmy odpowiedź dopiero dnia 27. czerwca 1905 l. 1632 z prośbą o przedłużenie terminu do ostatecznego oświadczenia się w tej sprawie i z zapowiedzią, że sprawa ta niebawem przedłożoną będzie do decyzji nowo wybranej Radzie powiatowej. Wydział krajowy postanowił wyczekać jeszcze tej decyzji do dnia 15. września b. r. — Gdyby jednak i tym razem miał się objawić brak dobrych chęci dla szpitala w Nadwórnie — bylibyśmy zmuszeni przedstawić W. Sejmowi wniosek cofnięcia przyrzeczonego przyczynienia się z funduszków krajowych dla tej fundacji szpitalnej.

Z tych też powodów wstawiamy do Rubr. III. preliminarza budżetu krajowego na r. 1906 tylko połowę przyzwolonej uchwałą W. Sejmu z dnia 19. października 1904 kwoty, tytułem raty amortyzacyjnej, zaciągnąć się mającej pożyczki na budowę obydwu szpitali.

Sprawa za-
prowadzenia
łóżek klaso-
wych pła-
tnych, dla
zamożniejszej
publiczności

Uchwałą z dnia 3. listopada 1904 l. s. 1595, Wys. Sejm polecił Wydziałowi krajowemu: aby w szpitalach, dla których Wydział krajowy uznał potrzebę zaprowadzenia łóżek klasowych płatnych dla zamożniejszej publiczności t. j. w szpitalach krajowych, a nadto w szpitalach w Przemyślu, Tarnowie, Stanisławowie, Stryju, Białej, Gorlicach i Tarnopolu, wdrożyć badania, jakim sposobem z korzyścią dla funduszu krajowego łóżka takie urządzićby można. — Wykonując powyższe polecenie, Wydział krajowy przedewszystkiem zaznacza, że w siedmiu szpitalach prowincjonalnych były już dotąd łóżka dla chorych zamożniejszych, jednak taksy II-iej klasy za te łóżka, nie były równe dla tych wszystkich szpitali, gdyż wynosiły od 2 do 4 koron. Szpitale, w których takie taksy istniały, są: 1) Biała, 2) Brody, 3) Brzeżany, 4) Przemyśl, 5) Śniatyn, 6) Tarnopol, 7) Żywiec.

Oprócz powyższych szpitali, w których II. klasę już dawniej zaprowadzono, postanowił Wydział krajowy wprowadzić ją w następujących siedmiu szpitalach a to: w Drohobyczu, Gorlicach, Jarosławiu, Kołomyi, Samborze, Stanisławowie i w Zaleszczykach a wreszcie po zbudowaniu nowych gmachów, względnie po zamierzonym przekształceniu starych gmachów także w dal-zych czterech szpitalach a mianowicie: w Nowym Sączu, Stryju, Tarnowie i Złoczowie.

Dla wypośrodkowania wysokości taksy dla II. klasy, polecił Wydział krajowy pp. inspektorowi szpitali i lustatorowi administracyjnemu szpitali, ułożenie normy żywienia chorych na II. klasie, i obrachowanie kosztów urządzenia separetek. Na podstawie wniosków przez nich przedstawionych uchwalił Wydział krajowy ustanowić w szpitalach krajowych i wszystkich szpitalach prowincjonalnych takse II-iej klasy w wysokości 4 korony.

W sprawie
otworzenia
jeszczedwóch
szkół dla po-
łożnych
w kraju.

Wysoki Sejm w uchwałach powziętych w 1898 i 1899 latach przy badaniu rocznych sprawozdań z czynności Departamentu sanitarnego, polecił Wydziałowi krajowemu rozpoczęcie rokowań z c. k. Rządem, celem utworzenia w kraju dwóch nowych szkół akuszerok.

C. k. Namiestnictwo w odezwie z d. 11. marca 1905 do l. 43.618 uwiadomiło nas, że według opinii c. k. krajowej Rady zdrowia, dyrektora i profesorów szkół akuszerok we Lwowie i Krakowie, tworzenie nowych dwóch szkół dla położnych należy odroczyć aż do chwili, w której sprawa budowy krajowego zakładu dla położnic w Krakowie i pomieszczenia w nim tamtej-

szej szkoły akuszerki będzie ukończoną. Stosując się do tego życzenia, oświadczaliśmy, że się zgadzamy na to odroczenie. (LW. 26.044/905).

Okręgi sanitarnie.

Na mocy postanowień ustawy z d. 2. lutego 1901 r. Nr. 17 d. u. k. i uchwały Wysokiego Sejmu z d. 31. października 1904 l. s. 1584, w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem zarządziliśmy utworzenie okręgów sanitarnych: w Tymbarku pow. Limanowa, w Jedliczu pow. Krosno, w Rudkach pow. Rudki, w Ołpinach pow. Jasło, w Dobrowodach pow. Zbaraż, w Zawoji pow. Myślenice i w Radgoszczy pow. Dąbrowa.

Zarządzenia co do aktywowania dalszych okręgów z uchwalonej seryi na r. 1905 są w toku. Nadto na skutek prośby Wydziału pow. w Cieszanowie wniesionej już po przedłożeniu sprawozdania i wniosków co do pomnożenia okręgów sanitarnych w r. 1905. Wydział krajowy po zasięgnięciu opinii kraj. Rady zdrowia zarządził aktywowanie okręgu sanitarnego w Horyńcu pow. Cieszanów.

Stosownie do uchwały z d. 11. listopada 1904 l. s. 1663 przedkładamy Wys. Sejmowi osobnem sprawozdaniem wnioski co do przyznania zapomóg wdowom i sierotom po lekarzach okręgowych, a to z kredytu przeznaczonego na ten cel w roku 1906 w kwocie 10.000 K.

Odwołując się do szczegółów i motywów naprowadzonych w sprawozdaniu naszym z dnia 16. września 1904 do l. 93.201, tudzież wobec powyższej uchwały Wys. Sejmu, którą przeznaczonym został już w pierwszym roku kredyt w tak wydatnej kwocie na zapomogi i stałe zaopatrzenia wdów i sierót po lekarzach okręgowych, przez co odjętą im została w znacznej mierze troska o byt rodziny na wypadek śmierci, zaznaczamy odnośnie do ustępu 4. wyżej przytoczonej uchwały, iż Wydział krajowy nie podejmował dalszych badań w kierunku przyznania nadto lekarzom okręgowym prawa do emerytury. Rozwiązanie tej kwestyi bowiem jako powodującej bardzo daleko idące obciążenie funduszków powiatów i kraju, należałoby zdanieniem naszym pozostawić późniejszej przyszłości, a to ze względu na trudne położenie materialne kraju i ponoszone już znaczne ofiary na cele publicznej służby zdrowia, które z każdym rokiem się zwiększają. Z tych powodów Wydział krajowy uważał za przedczesne, a właściwie za bezprzedmiotowe zwracanie się ponownie w tej sprawie do lekarzy okręgowych, a nadto do c. k. Rządu, zwłaszcza, iż postulaty tychże lekarzy w tym względzie są już znane. C. k. Rząd zaś w razie delegowania lekarzy okr. do zwalczania chorób epidemicznych, przyznaje w wypadkach nieszczęśliwych wdowom i sierotom po nich pozostałym, normalne pensye wdowie wzglęnie dodatki na wychowanie.

Dotąd otrzymały takie pensye dwie wdowy po lekarzach okręgowych.

Leczenie „wilka“ metodą Finsena w Wiedniu.

W ostatnich czasach urządzony został przy szpitalu powszechnym w Wiedniu zakład leczenia choroby „wilka“ metodą Finsena, polegającą na poddawaniu miejsc, chorobą dotkniętych, działaniu światła.

Liczni petenci zgłaszają się do Wydziału krajowego o udzielenie zasiłku na pokrycie kosztów tej kuracyi, która jest kosztowną, gdyż leczenie jest długotrwałe, a za godzinę oświetlenia żąda zakład 2 K 80 h., a czasem potrzebnych jest dziennie kilka godzin oświetlenia.

Ponieważ rezultaty leczenia tą nową metodą nie są jeszcze dostatecznie znane, oraz dla braku stosownego na ten cel kredytu odmawiał Wydział krajowy z reguły prośbom petentów i tylko w dwu przypadkach udzielił zasiłków na przeprowadzenie owej kuracyi, na próbę, dla ocenienia doniosłości tego nowego sposobu leczenia. Do L. W. 59.474/905 zażądaliśmy od Dyrektora szpitala wiedeńskiego przedstawienia wyników kuracyi w owych dwu wypadkach, a jeżeli na tej podstawie uzyskamy dość wcześnie potrzebne daty i jeżeli nabędziemy przekonania o zbawiennych skutkach tej metody, wsta-

wimy stosowną kwotę do preliminarza budżetu funduszu krajowego już na r. 1906 na koszt leczenia ubogich na „wilka“ metodą Finsena.

W sprawie
kas chorych
robotników.

Zarząd kasy chorych robotników budowlanych we Lwowie wniósł do Wydziału krajowego prośbę o odpisanie należnych szpitalowi lwowskiemu zaległych kosztów leczenia uczestników kasy po koniec roku 1903 w kwocie 13.600 koron, dla braku funduszków spowodowanego defraudacją Kornela Żelazkiewicza.

Na to oświadczyliśmy, iż Wydział krajowy nie może przychylić się do prośby i żąda spłacenia tej kwoty pod zagrożeniem egzekucji; zresztą w razie prośby i w uwzględnieniu chwilowo trudnego położenia zarządu, spłatę należności można będzie rozłożyć na raty. Jednocześnie odnieśliśmy się do c. k. Namiestnictwa z prośbą o przeprowadzenie ścisłej rewizji wszystkich kas chorych i zabezpieczenia pretensyi funduszu krajowego na majątkach kas (LW. 12.983/905).

Następnie w uwzględnieniu prośby, wniesionej przez Zarząd kasy robotników budowlanych, Wydział krajowy zezwolił na ratalną spłatę powyższych kosztów, a to po 1000 K półrocznie pod warunkiem regularnego uiszczania należności bieżących (LW. 53.420/905) i 59.072/905.

Petycja gminy
Brzostek
o subwencję
na budowę
Domu ubo-
gich w połą-
czeniu ze
szpitalem.

Przy rozprawach nad Rubr. III. budżetu wydatków funduszu kraj. na r. 1905 powziął Wys. Sejm następującą uchwałę:

„Petycję gminy Brzostek (L. 1907) o subwencję na budowę domu ubogich w połączeniu ze szpitalem odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i postawienia wniosku“.

Reskryptem z d. 6. grudnia 1904 do l. 115.681, wezwaliśmy w tym kierunku Wydział pow. w Pilźnie.

Z przedłożonego do L. W. 64.997/905 sprawozdania Wydziału pow. względnie relacji Zwierzchności gminnej w Brzostku i dołączonej uchwały Rady gminnej wynika, iż gmina ta domaga się wybudowania szpitala kosztem funduszu krajowego, ofiarując tylko plac pod budowę i zobowiązanie lekarza miejskiego do bezpłatnej ordynacji w tym szpitalu.

Wedge przedłożonego kosztorysu projektowanym jest budynek na 4 łóżka dla chorych i kosztować ma ogółem około 14.400 koron. Szpital ubogich w Brzostku posiada fundusz żelazny składający się z efektów w ogólnej kwocie 2947 K, tudzież gruntu o obszarze 6 morgów 901 sążni wydzierżawionego za czynszem rocznym 18⁶ K. Dochody służą na utrzymanie ubogich, których liczba wynosi 4 osoby.

Ze względu na ściśle lokalny charakter projektowanej budowy nowego domu ubogich w Brzostku i szczegóły wyżej przytoczone, Wydział krajowy nie znajduje podstawy do przedłożenia Wys. Sejmowi wniosku o udzielenie subwencji na projektowaną budowę względnie całkowitego pokrycia odnośnych kosztów z funduszu krajowego, tak jak tego domaga się gmina Brzostek.

W sprawie
wniosku
pósła Maisss.

Poseł Dr. Maiss postawił dnia 1. lipca 1902 w Sejmie wniosek, żądający założenia przy salinach galicyjskich kąpeli solankowych lub też uczynienia ułatwień dla towarzystw, mających zamiar wprowadzić w życie podobne kąpiele. Ministerstwo skarbu, załatwiając tę sprawę, oznajmiło d. 19. marca 1904 r., że urządzenie zakładów solankowych przy salinach nie jest łatwem do przeprowadzenia, bo przedewszystkiem niema planów stosownych pod budowę i na ogrody spacerowe. Nadto jest brak odpowiedniej ilości solanki i słodkiej wody tudzież hoteli w siedzibie salin. Zresztą i klimat nie we wszystkich miejscach salin jest temu sprzyjający. Wreszcie nie można pominąć milczeniem i tej okoliczności, iż jak z jednej strony urządzenie zakładów solankowych przy salinach byłoby połączone z wielkimi kosztami bez widoku zamortyzowania włożonego kapitału z powodu zbyt krótkiego sezonu kąpielowego, tak z drugiej strony już istniejące podobne prywatne zakłady, jak w Lwoniczu, Truskawcu,

Morszynie i Rabce byłyby zagrożone w swej dalszej egzystencji. Z tych więc powodów administracja skarbową nie może wchodzić w ocenienie wniosku p. Maissa. Co się zaś tyczy ułatwień, jakieby należało poczynić prywatnym towarzystwom mającym zamiar urządzić podobne zakłady, to ułatwienia takie mogły być przyznawane w każdym konkretnym wypadku dopiero po poprzednim przeprowadzeniu odnośnych badań.

Wydział krajowy przyjął do wiadomości pismo odnośne c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu we Lwowie i postanowił przedstawić Wys. Sejmowi szczegóły powyższe wyjęte z udzielonego reskryptu c. k. Ministerstwa skarbu. (LW. 83.013/1904).

Leczenie kił-
wych.

Według wykazów, zakomunikowanych nam z c. k. Namiestnictwa, w ciągu dwóch ostatnich lat leczono w kosowskim i nadwórniańskim powiecie, w których ta choroba wśród ludności wielkie przybrała rozmiary:

w pow. kosowskim	mężczyzn	838,	kobiet	784,	dzieci	319,	razem	1941
"	"	"	"	"	"	"	"	"
"	"	461,	"	465,	"	178,	"	1104
<hr/>								
Razem	"	1299,	"	1249,	"	497,	"	3045,

z tych wyleczono 2.201 osób, czyli 72,6% wszystkich leczonych.

W dniu 30. czerwca 1904 zostało w leczeniu w pow. kosowskim 160, a w nadwórniańskim 188. Ekspozowanie przeto lekarzy do leczenia tej epidemii miało rzeczywiście zbawienne skutki i wzbudziło zaufanie do leczenia się.

„Narodna
licznica“.

Przy rozprawach nad Rubr. III. wydatków budżetu krajowego na r. 1904 odstąpił W. Sejm uchwałą z 10. listopada 1904 Wydziałowi krajowemu do zbadania i postawienia wniosku petycję „narodnej licznicy“ we Lwowie o subwencję 10.000 K.

Wydział krajowy zażądał za pośrednictwem c. k. Namiestnictwa opinii c. k. Rady zdrowia co do działalności owej lecznicy i na podstawie tej opinii uchwalił (LW. 36.271/905) wstawić do Rubr. III. preliminarza budżetu funduszu krajowego na r. 1906 kwotę 1.000 K. tytułem subwencji dla powyższej instytucji.

W sprawie
kosztów le-
czenia rosyj-
skich podda-
nych na kli-
nice w Kra-
kowie.

C. k. Namiestnictwo przesyłając zwrócone z c. k. austriacko-węgierskiego konsulatu w Warszawie udokumentowane protokoły kosztów leczenia piętnastu rosyjskich poddanych, przynależnych do Królestwa Polskiego i pielęgnowania w różnych czasach w c. k. klinikach uniwersyteckich w Krakowie, zażądało, aby ze względu, iż narosłych z tytułu tego należytości od leczonych, ani od ich krewnych w drodze dyplomatycznej ściągnąć nie zdołano, koszta te przyjąć na fundusz krajowy. Odpowiedzieliśmy na to, że po myśli ustawy krajowej z d. 6. stycznia 1879 N. 7. dz. u. kr. fundusz krajowy jest obowiązany do pokrycia kosztów leczenia tylko tych ubogich, którzy przynależą do Galicyi. LW. 93.603/1904.

Prośba o
przyjmowa-
nie do szpi-
tala akademi-
ków na klasę
II. bezpłatnie.

Na podanie Towarzystwa bratniej pomocy Wszechnicy lwowskiej gorąco poparte przez senat akademicki o przyjmowanie chorych członków tegoż Towarzystwa do szpitala krajowego bezpłatnie na II. klasę, odpowiedzieliśmy, iż zgadzamy się na przyjmowanie do szpitala lwowskiego na klasę II. członków Towarzystwa za opłatą różnicy taksy między II. a III. klasą, która wynosić będzie 1 K. 40 gr. dziennie, bez osobnego podania, jedynie na pisemne zlecenie, wystawione przez Towarzystwo i widymowane przez lekarza, oraz za deklaracją opłaty powyższej różnicy taksy w kasie szpitala lwowskiego co 14 dni. Na zupełnie bezpłatne przyjmowanie na drugą klasę Wydział krajowy zezwolić nie może. LW. 32.364/1905.

Sprawozdanie Inspektora szpitali

o stanie szpitali powszechnych w roku 1905.

Uwaga. Ilość leczonych i dni leczenia jest zgodną z protokołami oddziałowymi, nie zgadza się jednak z ogólnym protokołem stanu, prowadzonym w zarządzie, z powodu dość częstego przenoszenia chorych z jednego oddziału na drugi.

Sprawy administracyjno-gospodarskie i lekarskie załatwiają się na zebraniach prymaryuszów pod przewodnictwem dyrektora. W posiedzeniach tych przyjmuje udział Inspektor szpitali z głosem doradczym. Posiedzeń takich w r. 1904 było 6.

Budynki szpitalne. W roku ubiegłym zrobiono w szpitalu następujące ulepszenia i przekształcenia:

Na oddziale chorób nerwowych utworzono separtkę dla chorych klasowych na 5 łóżek i przepierzono korytarz oddziału, przez co usunięto bliskość bezpośredniej styczności umysłowo chorych mężczyzn i kobiet.

Oddziały skórne oba i połowa oddziału I. chorób wewnętrznych zostały gruntownie odrestaurowane.

Na oddziale chirurgicznym polakierowano sale operacyjne, zakupiono cztery nowe miednice i doprowadzono do nich ciepłą i zimną wodę; w tymże oddziale ulepszono wentylację w sali przyjęcia, na korytarzu i w miejscach ustępowych.

W gmachu głównym postawiono 8 pieców nowych, kaflowych, w miejsce kamyczkowych.

Zrestaurowano gruntownie łazienki główne, kuchnię, lokal dla wyrebu mięsa i urządzono dwa mieszkania dla służby.

Powiększono aptekę przez dodanie jeszcze jednej ubikacji.

Do oddziału kiłowo-skołnego kobiet, na parterze i do mieszkania Sióstr Miłosierdzia doprowadzono gorącą wodę.

Postawiono szopę na sprzęty i narzędzia gospodarsze.

Wymurowano śmieciarkę i popielnik.

W zakładzie położniczym odnowiono kaplicę ze składek dobrowolnych.

Na klinikach polakierowano na nowo wszystkie lampery i ściany w separtkach, ambulatoriach i salach operacyjnych.

W klinice chirurgicznej izolowano ścianę, w której przebiegały kanały kominowe i kaloryferowe, ogrzewające nadmiernie salę operacyjną.

W salach kliniki dermatologicznej urządzono wentylatory, a w ambulatorium pokryto podłogę linoleum i urządzono zlew.

W ogrodzie szpitalnym zwiększono ilość ławek dla rekonwalescentów, uzupełniono ogrodzenia wewnętrzne i założono szkółkę drzewek i krzewów.

Woda z wodociągów miejskich zaopatruje gmach główny szpitala, budynki kliniczne i zakład położniczy. Z wodociągów miejskich w r. 1904 użyto wody w szpitalu 19.817 m³, to jest 101 litrów na chorego; w ogóle zaś mniej o 7549 m³, aniżeli w roku poprzednim. Cztery kliniki zużyły 14.518 m³ wody, to jest 237 l. na głowę; oddział położniczy ze szkołą akuszerki 6849 m³ to jest 348 litrów na głowę; klinika położnicza 5420 t. j. 594 litrów na głowę. Za jeden metr sześcienny wody szpital płaci 40 groszy.

Woda pompowana z zakładowej studni za pomocą siły elektrycznej zaopatruje wyłącznie kotłownię, kuchnię i pralnię w budynku administracyjnym. Wody tej potrzeba przeciętnie dziennie 42 m³, którą maszyna dostarcza w ciągu 6—7 godzin dziennej pracy. Koszt pompowni jednego metra sześciennego wody wynosi 18,3 gr. Baczna uwaga jest zwrócona na oszczędność w wydatkowaniu wody, zwłaszcza w porze nocnej.

Akumulatory szpitalne, zrekonstruowane we własnym zarządzie, dostarczają 600—650 amper-godzin o napięciu 60 volt, którymi oświeca się 145 lamp żarowych.

Węgla na opał i do ruchu maszynowego użyto w roku przeszłym o 32 wagonów mniej (319.915 kil.) w skutek ścisłej kontroli nad paleniem.

Wina lekkiego wypotrzebowano o 2829 litrów mniej aniżeli w r. 1903.

Służba lekarska, jak w roku ubiegłym, składa się z dyrektora i 46 lekarzy. Stosunki wzajemne między lekarzami i stosunki do Sióstr Miłosierdzia są prawidłowe.

Sióstr zakonnych wraz z przełożoną jest 38; z nich 20 przy oddziałach i klinikach, reszta zaś przy administracji.

Posługi niższej jest 158; z tego na oddziałach szpitalnych i w klinikach przy chorych jest 104.

Chorych w ciągu ubiegłego roku liczono 12.312 w ciągu 214.492 dni.

O przepełnieniu wszystkich oddziałów szpitalnych i nieodpowiednim stosunku ilości powietrza do ilości leczonych przedstawiłem szczegółowe sprawozdanie w roku przeszłym.

Choroby przyjmowane do szpitala należą przeważnie do działu chirurgii, następnie choroby organów oddechowych, weneryczne i skórne. Przeciętny czas leczenia wynosił 17.4 dni, co świadczy, że chorych nie przytrzymują w szpitalu bez potrzeby. Na gruźlicę w roku 1904 leczono 609, z tej liczby zmarło 197 to jest 32.3%. Na oddziale położniczym odbyło się 1006 porodów siłami natury, a między nimi z pomocą lekarską 520.

Wizyty lekarskie odbywają się zawsze dwa razy dziennie. Na wszystkich oddziałach bardzo starannie prowadzą się historye chorób wszystkich leczonych, a ciekawsze wypadki są opublikowane w pismach lekarskich, tak polskich, jak i niemieckich. Śmiertelność wynosiła 6.4%, a zatem o 0.3 mniej aniżeli w roku przeszłym. Największa śmiertelność była na oddziałach chorób wewnętrznych, na których zawsze wiele leczonych jest dotkniętych gruźlicą, lub zapaleniem płuc w starszym wieku.

Kuchnia. Wszystkie potrawy przygotowane w kuchni były dobre i smaczno przyrządzone. Mięso i pieczywo nie pozostawiają nic do życzenia; wiktuały w spiżarni doborowe. Skargi na wikt, które słyszałem na oddziale wenerycznym męskim, odnosiły się właściwie do wymiaru, a zwłaszcza do ilości chleba; rzeczywiście 250 grm. chleba na śniadanie, obiad, podwieczorek i wieczerzę jest zamało dla mężczyzn pełnych sił i przywykłych do jedzenia wielkiej ilości chleba. W razie budowy dwóch nowych klinik potrzeba będzie powiększyć w kuchni ilość kotłów przynajmniej o dwa; obecnie jest tylko 8. Nie sądzę, aby termofory mogły znaleźć zastosowanie w szpitalu, bo większe są zbyt ciężkie. Wina owocowe dostarczone przez prof. Ciesielskiego były dobre tylko w małych próbkach; w większych zaś ilościach nie odpowiadały oczekiwaniom, tak iż potrzeba było znowu wrócić do win węgierskich.

W pralni wszystko jest w porządku; w razie zbudowania jeszcze dwóch klinik potrzeba będzie dokupić płuczarkę, jeden magiel i powiększyć suszarnię.

Mieszkanie Sióstr Miłosierdzia. Wspólnie z dyrektorem oglądałszy pomieszkowanie Sióstr Miłosierdzia. Pomieszczenie 38 zakonnic jest do wysokiego stopnia niezdrowe, bo na przestrzeni, gdzie może stanąć najwyżej 25 łóżek, stoi 38, a w skutek tego jedne łóżka stoją około pieców, drugie około okien, narażając spiące na choroby. Ponieważ zakonnice oprócz zakładowej kaplicy mają jeszcze drugą własną, zwróciłem uwagę przełożonej, że wobec braku miejsca byłoby wskazaniem opróżnienie tej kaplicy i obrócenie ubikacji tej na sypialnię. W ciągu pięciu lat pięć zakonnic zmarło na gruźlicę, spowodowaną w części złem pomieszczeniem. Zmiana taka, choć na lat kilka, dopóki nie będą wybudowane kliniki, mogłaby uchylić wszystkie zale na złe pomieszczenie i istniejące niebezpieczeństwo. Przełożona obiecała pomówić ze swoją zwierzchnością i zapytać, czy da się to zrobić.

Przebadzę do inspekcyi poszczególnych oddziałów.

Pierwszy oddział chorób wewnętrznych. Chorych znalazłem 74. Na każdego chorego przypada 27.51 m². W całym szpitalu jest to oddział najlepiej pomieszczony i urządzony. Wielką niedogodnością jest bardzo znaczne oddalenie miejsca ustępowego i łazienek dla chorych, leżących w drugim końcu długiego skrzydła. Poprawić to dałoby się sprawieniem wanny przenośnej i po-

stawieniem klozetu we framudze okiennej nadzwyczaj grubego muru, za drzwiami prowadzącymi na boczne schody. Dyrektor obiecał sprawę tę załatwić komisyjnalnie. W ostatnim pokoju niewielkim, w którym się mieszczą zwykle klasowi, potrzeba będzie urządzić wentylację do komina, a we framudze ściennej postawić szafę na rzeczy chorych. Na oddziale tym znalazłem bardzo wiele dotkniętych gruźlicą. Z narzędzi lekarskich brakuje przyrządu dla stałego elektrycznego prądu. Na użytek szpitala prymaryusz dał własny mikroskop.

Drugi oddział chorób wewnętrznych, żeński. Chorych znalazłem 68. Łóżek jest 103; na każde łóżko przypada 25·22 m² powietrza i 5·60 kwadratowej przestrzeni. Prawie cała jedna sala była obłożona chorymi na gruźlicę. Czystość wszędzie wielka i pomimo braku sztucznej wentylacji powietrze dość czyste. W leczeniu gruźlicy największe usługi oddaje chorym arsycodyl. Na oddziale tym prowadzi się protokół sekcyjny wszystkich zmarłych na oddziale, jest to rzecz niezmiernie pożyteczna dla młodych lekarzy tu pracujących, bo mogą sprawdzić dyagnozę postawioną za życia i wyjaśnić objawy, które przy badaniu nie znalazły wyjaśnienia.

Prymaryusz podał myśl, aby w sali dla gruźliczych z jednego okna zrobić drzwi na mający urządzić się balkon, aby w piękne dnie można było wyuścić chorych na czyste powietrze. Oddział ten potrzebuje przyrządu do elektryzowania stałym prądem lampy Auerowskiej w sali przyjęcia, bo przy świetle zwykłej lampy nie można wieczorem zrobić dokładnej dyagnozy, i nareszcie spluwaczek szklanych.

Oddział ten ma separatkę na 2 łóżka dla klasowych.

Trzeci oddział chorób wewnętrznych, choroby nerwowe. Oddział ten posiada 18 łóżek dla mężczyzn, 12 dla kobiet i 6 dla służby oddziałowej. Dla chorych klasowych, których tu nie brakuje, jest 5 łóżek. Czystych form chorób umysłowych, jak manii lub melancholii jest zwykle bardzo nie wiele; zato Dementia paralytica stanowi główny kontyngent oddziału; amentia jest także rzadsza. Najwięcej chorych tej kategorii przychodzi po różnych społecznych kataklizmach, n. p. po strajkach, wiele też właścicieli ziemskich, dotkniętych utratą mienia, a nareszcie wiele księży ruskich i żydów. W roku ubiegłym leczono 642 chorych, a przeciętny stan leczonych wynosił 23. Środki lecznicze używane na tym oddziale przeważnie są: pilokarpina i duboisina aplikowane za pomocą wstrzykiwań podskórnych, a także organoterapia. W porażeniach dobre usługi oddawały wstrzykiwania 1/2% kwasu karbolowego w glicerynie. Największą wadą tego oddziału jest brak własnego miejsca ustępowego i łazienki, tak, że każdy chory musi wychodzić z dozorcą. Separatka też dla niepokojnych jest zimną w porze zimowej, a zaduszną w porze letniej.

Pierwszy oddział kitowo-skróny męski. To samo przepełnienie, jak w roku ubiegłym, ten sam brak miejsca, ta sama niemożność polepszenia warunków higienicznych, pochodzących z tego przepełnienia. A wielka szkoda, bo przy lepszym pomieszczeniu, oddział ten mógłby służyć za wzór pod względem porządku i rygoru, nadzwyczajnie skrupulatnego badania i leczenia, wielkiej oszczędności leków i opatrunków. Tu się nie marnuje, chociaż dla usunięcia choroby niczego się też nie żałuje. W kancelaryi oddziałowej znajdują się wszelkie narzędzia i przyrządy do postawienia dyagnozy i do leczenia, a historye choroby prowadzą się wraz ze skorowidzem od 35 lat i przedstawiają nieoceniony materiał naukowy, są bowiem prowadzone nadzwyczaj szczegółowo. Przeciętny stan dzienny w ciągu roku wynosił 81; w dniu inspekcji znalazłem 96.

Drugi oddział kitowo-skróny żeński. Chorych znalazłem 98. Na jedno łóżko przypada 18·60 m² powietrza i 370 kwadratowej przestrzeni. Czystość i porządek wszędzie bez zarzutu. Historye choroby prowadzą się bardzo dobrze. Przeciętny pobyt chorych na oddziale kitowym 27 dni, na oddziale zaś skórny 14. Rozmieszczenie chorych na dwóch piętrach utrudnia administrację oddziałową, lecz ma tę dogodność, że prostytutki, stanowiące najniesforniejszy element, są bardzo dobrze odesobnione, w salach zwróconych na ogród szpitalny, a zatem wszelka komunikacja z ulicą jest przecięta, a krzyki i hałasy, dość częste wśród tej klasy chorych, nie sprawiają publicznego zgor-

szenia. Mikroskop kupiony w r. 1903 daje możność rekonwalescowania chorych wenerycznych na podstawie ścisłego badania mikroskopo-bakteryologicznego. Na oddziale tym potrzeba będzie poprawić ustępowe miejsca, które mocno cuchną i sprawić większą ilość wzierników i kanek ołowianych.

Oddział chorób ocznych. Na oddziale tym w r. 1904 leczono 1266 chorych w ciągu 21.252 dni. Przeciętny pobyt chorych wynosił 16·7 dni. Na egipskie zapalenie oczu leczono ogółem 543. Przypadki jaglicy bez powikłań są leczone tylko ambulatoryjnie. Na oddziale tym wykonują się nawet najtrudniejsze operacje oczne, jak zaćmy powikłane lub operacje plastyczne na powiekach. Operacyj dokonano 105, a mianowicie na soczewce 20, na tęczówce 28, na rogówce 9, na powiekach 36, na spojówce 6, na woreczku łzowym 1, wyłuszczenie gałki ocznej 3, Sclerotomia 2.

W dniu inspekcji znalazłem chorych 45. Oddział posiada 2 miejsca dla chorych klasowych. Pomieszczenie oddziału na dwóch przeciwnych końcach szpitala jest bardzo niedogodne, chore bowiem kobiety zajmują trzy sale na parterze zachodniego skrzydła i trzy małe, wilgotne ubikacje w suterrenach, przerobione na sypialnie, mężczyźni zaś mieszczą się na piętrze w przeciwnym końcu. Wskutek tego dla badania perimetrem bystrości wzroku potrzeba mężczyzn sprowadzać do kancelaryi kobiecego oddziału, bo tam są ustawione przyrządy, których przenosić nie można; instrumenta zaś do operacji i dezynfekcyi muszą być przenoszone z kancelaryi żeńskiego oddziału na męski, skutkiem czego psują się narzędzia. Jeszcze większą wadą tego oddziału są miejsca ustępowe, bo kobiety mają wychodki wspólne z chorymi z oddziału obserwacyjnego dla chorób umysłowych (III), a chore z suterren muszą chodzić po schodach na parter; u mężczyzn zaś miejsca ustępowe są urządzone na korytarzu i pomimo największych starań o czystość, cuchnące gazy dostają się do sal, gdyż skutecznej wentylacji urządzić niepodobna.

Dalsze potrzeby, które należy uwzględnić przy robotach konserwacyjnych są następujące: a) okna na oddziale kobiet są bardzo stare i źle się przysyskają; b) w sali operacyjnej na oddziale kobiet w jednym oknie potrzebaby dać większe szyby, aby było więcej światła; c) zaprowadzić gaz w kancelaryi oddziału dla wziernikowania.

Oddział chirurgiczny męski i kobiecy. Oddział ten prawie nieustannie cierpi, na wielkie przepełnienie, przeciętna bowiem liczba leczonych w roku ubiegłym wynosiła 136 na 138 łózkach, a były dnie, kiedy ilość chorych dochodziła do 180 i 190. Pomimo to zaległości operacyjnych tu prawie nigdy niema, bo często operuje się tu na dwu lub trzech stołach, a ilość operacji dziennie zrobionych dochodzi nieraz do 10. W dniu inspekcji na oddziale było 4 sekundaryuszów i 6 praktykantów. Młodzi lekarze operują pod doświadczo-nem okiem profesora-prymariusza i to im daje możność nabrać pewności siebie i zręczności w operowaniu. Czystość na oddziale wszędzie bardzo wielka. Wypadki operowane na oddziale mogłyby przynieść zaszczyt najlepszym chirurgom. W ciągu r. 1904 leczono 764 kobiet i 1579 mężczyzn, a razem 2341. Wykonano większych i mniejszych operacyj 1669. W ambulatorium chirurgicznym dano radę i pomoc 5542 osobom, w ambulatorium zaś uszu i laryngologicznem 1331. W tym oddziale potrzebaby sprawić nowe stoły operacyjne, a do ambulatorium doprowadzić wodę i urządzić zlewki.

Oddział chorób zakaźnych. Oddział ten ma 49 łózek, na których leczono 321 chorych, a mianowicie na odrę 41, na szkarlatynę 16, na błonicę 14, na tyfus wysypkowy 82, na tyfus brzuszny 39. Dni leczenia 4497; przeciętny pobyt 14·0 dni, śmiertelność 10%. W dniu inspekcji znalazłem na oddziale 4 dotkniętych tyfusem wysypkowym, 1 z szkarlatyną, 2 z tyfusem brzuszny i 1 z różą.

Zakład położniczo-ginekologiczny, który obejmuje zarazem c. k. Szkołę akuszerek, rozwinał się bardzo pięknie i stanął na równi z pierwszorzędnymi instytucjami podobnymi. W celu oddzielenia operacyj aseptycznych od septycznych urządzono drugą salę operacyjną, która posiada osobne narzędzia,

opatrunki i stół operacyjny; wszystkie stare narzędzia z trzonkami drewnianymi zastąpiono nowymi, metalowymi, dającymi się łatwo wyjałowić, a oprócz tego zakupiono dużo nowych narzędzi i przyrząd do leczenia gorącym powietrzem. Kilka stołów operacyjnych starej konstrukcji zastąpiono nowymi, sprawiono wagi dla ważenia noworodków, zaprowadzono druki wzorowane na szematach pierwszorzędných klinik, a sprawiające, że materyał uzyskany na chorych nie ginie, lecz może i później być użyty do prac naukowych lub wykazów statystycznych. Ponadto urządzono pracownię, pozwalającą na ścisłe badania chemiczne, patologiczne i bakteryologiczne, nareszcie zebrano okazy muzealne preparatów pooperacyjnych i prawidłowych przeznaczonych do ilustracji wykładów w szkole akuszerów.

Zasady ścisłej aseptyki są tu zastosowywane rygorystycznie zwłaszcza podczas ginekologicznych operacji, do których wszystkie narzędzia i opatrunki wyjaławiają się gorącą wodą, parą lub gorącym powietrzem i podają się operatorowi suche, bez szkodliwych dla rany płynów dezynfekcyjnych, używanych dotąd jeszcze w wielu zakładach naukowych. Środki dezynfekcyjne są używane tylko do oczyszczenia rąk i pola operacyjnego i to wyłącznie sublimat i lisol; karbolu zaś zakład nie używa zupełnie.

W położnictwie jest zachowywany w wysokim stopniu system wyciekający. Tylko przy wyraźnych objawach niebezpieczeństwa dla matki i dziecka przystępuje się do operacji; zresztą kontroluje się tylko przebieg porodu, przyczem zaznaczyć należy, że żadne przyjęcie chorej, ani żaden poród, choćby prawidłowy nie odbywa się w nieobecności lekarza. W tym celu zorganizowane są dyżury lekarskie w ten sposób, że zawsze w zakładzie znajduje się przynajmniej dwu lekarzy pełniących służbę. Na oddziale ginekologicznym operacje stosunkowo są znacznie częstsze, a wobec doskonałej aseptyki, dokładnego wyjaławienia kałgutu sposobem Mikulicza i nowożytnego urządzenia sali operacyjnej; zabiegi nawet nadzwyczajnie trudne i radykalne prowadzą do dobrych wyników.

Aby podać choć w ogólnych zarysach wyniki działalności zakładu, dodaję, że w r. 1904 przyjęto na oddział położniczy 1006 osób i wykonano na nich 520 zabiegów operacyjnych, wliczając w to przebicia pęcherza płodowego, wygniecenia łożyska sposobem Czedege itp. Pomimo dość znacznej ilości chorych, przyjętych już z zakażeniem połogowym, ogólny procent śmiertelności wynosił 1.44%, a procent śmiertelności z powodu zakażenia w zakładzie 0.10%. Pomimo wykonywanych operacji 83.5 połogów przebiegało prawidłowo i bez gorączki. Z ciężkich zabiegów wykonano 8 razy dekapitację, 4 wymożdżenia płodu, 1 raz rozkawałkowanie, 1 raz cesarskie cięcie, 9 razy rozszerzenie ujścia sposobem Bossiego, 58 razy kleszcze, a 25 razy obrót wewnętrzny.

Na oddziale ginekologicznym wykonano 147 operacji, a w tem 37 laparotomij. Procent śmiertelności wynosił 4.47%. Zauważyć przy tem należy, że kilka chorych zmarło bez zabiegów operacyjnych, niemożliwych już do wykonania, z powodu przedawnienia sprawy, i że operowano często przypadki, których nikt już operować nie chciał. Z ciężkich zabiegów wyszczególnić należy 9-krotne wyjęcie macicy z guzami drogą jamy brzusznej i jeden raz wyjęcie wszystkich części rodnych wraz z ciążą sześciomiesięczną, metodą Wertheima, z powodu raka macicy.

Prócz tego zadania leczenia chorych, wykonał zakład i drugie mu przeznaczone, wykształcił bowiem 100 akuszerów i przygotował do praktyki cały zastęp lekarzy mu przydzielonych, dając im szkolne, jednolite podstawy do postępowania samoistnie w przypadkach położniczych i ginekologicznych.

Zakład S. Zofii dla dzieci jako oddział szpitalny. W 1904 r. leczono 989 chłopców i 807 dziewcząt, razem 1716 w ciągu 33.683 dni; przeciętny pobyt wynosił 19.6, śmiertelność 15%. Średni stan chorych w jednym dniu 93 chorych. W pawilonie zakaźnym w ciągu nbiegłego roku leczono na błonicę 236, na szkarlatynę 93, na odrę 76, na inne zakaźne choroby 17. Operacji chir. dokonano 682, w tej liczbie 184 większych i założono 307 opatrunków ustalających, a 700 opatrunków przeciwniejących. Operacji ocznych 43.

Sióstr zakonu Rodziny Maryi jest 5. (1 Przełożona, 1 w kuchni, 3 na oddziałach). Służby męskiej 3 (portyer i 2 stróżów); służby żeńskiej 14 (8 przy chorych dzieciach, 3 w zakaźnym pawilonie, 2 w pralni, 1 w kuchni).

Ilość lekarzy jest w nieproporcjonalnym stosunku do ilości chorych, jest bowiem dyrektor, prymaryusz i profesor, asystent jego, drugi prymaryusz na oddziale syfilitycznym, trzeci prymaryusz na od. chirurgicznym, jeden sekundaryusz i nareszcie konsultent okulistyczny, wszyscy oni wraz z emeryturą dawnego dyrektora pobierają do 8 tysięcy koron, jeden zaś lekarz przypada na 13 chorych.

Twierdzenie komitetu, iż szpital lwowski, który pobiera 32 tys. kor. dotacyi na utrzymanie chorych dzieci w szpitalu S. Zofii, zarabia na tym ostatnim, jest oparte na błędnem obliczeniu. Szczegółowy obrachunek okazuje owszem, że szpital lwowski traci rocznie 8544 K 29 gr., jak wykazują książki rachunkowe. Dyrektor więc lwowskiego szpitala uznaje, iż niema podstawy do podwyższenia ryczałtu z funduszków szpitalnych i że przyczynę smutnych stosunków majątkowych szpitala S. Zofii szukać należy przedewszystkiem w nieodpowiednim sposobie prowadzenia administracji i w nieproporcjonalnym stosunku wydatków na służbę lekarską. Sanację stosunków tego szpitala można przeprowadzić przedewszystkiem zapomocą ułożonego odpowiednio budżetu szpitalnego, opartego na zamknięciach rachunkowych z dawnych lat, ustalenie instrukcyi szpitalnej na wzór szpitali prowincjonalnych i ograniczenie ilości lekarzy do cyfry odpowiadającej rzeczywistej potrzebie.

W dniu inspekcji znalazłem 80 chorych, a w tej liczbie 16 w pawilonie zakaźnym (8 chorych na szkarlatynę i 8 na dyfterję).

Komitet szpitala na posiedzenia swoje nie wzywa najważniejszej osoby dyrektora, aby wysłuchać jego żądań.

Wikt dzieci dobry i smacznie przyrządzony; mleko dzieci otrzymują wprost od krowy.

Najważniejsze potrzeby szpitala Ś. Zofii są następujące:

Brak dezynfektora, wtedy gdy tu jest największa potrzeba tego przyrządu, bo choroby zakaźne są najczęstsze u dzieci.

Dużo jest łóżeczek bez poręczy, ochraniających dziecko od spadnięcia, dużo też jest łóżek drewnianych z sienniczkami.

Niema kołyszek dla dzieci, przyjmowanych wraz z matkami; dzieci takie spią z matką w jednym łóżku i są narażone na uduszenie.

Dzieci kiłowe nie są oddzielone i bawią się razem z innemi, które się mogą od nich zakazić. Potrzeba byłoby oddzielić część pokoju choćby zapomocą drewnianej przegrody.

Niema miejsca dla przechowywania zwłok, zanim zostaną wyniesione do zakładu anatomii patologicznej i do prosektoryum.

Pralnia i kuchnia potrzebują radykalnej naprawy i urządzenia suszarni.

Bielizny jest brak wielki.

Miejsca ustępowe na parterze są zimne i popsute, na piąttrze zaś nie mają żadnej wentylacji.

Apteka. W aptece znalazłem czystość i porządek wzorowe, a wszystkie zapasy świeże i doskonale przechowywane. Wskutek obsługiwania klinik i dokładnego prowadzenia drobiazgowych aptecznych rachunków, robota jest ciężka i nieustanna.

Laboratoryum chemiczne. Pracownia chemiczna, jak już donosiłem w roku ubiegłym, oddaje wielkie usługi szpitalowi, bo szybka analiza wydzielin jest nadzwyczajnie ważną dla postawienia dokładnej dyagnozy i do leczenia, a tej szybkości niepodobna wymagać od pracowni uniwersyteckiej; koniecznie potrzeba będzie tam i w aptecę wprowadzić gaz, bo palenie spirytusu jest nieodpowiednie i kosztowne.

Kasa. Wspólnie z dyrektorem zrobiłem szkcontrum kasy szpitalnej i wszystko znaleźliśmy zgodne z książkami i rachunkami.

Leki i opatrunki w roku ubiegłym w całym szpitalu kosztowały 18 gr. za dzień i chorego.

Narzędzia chirurgiczne są utrzymywane w należytej czystości, stoły operacyjne, starej konstrukcji, drewniane nie nadają się do aseptycznych operacji.

Łazienki. Każdy wstępujący do szpitala chory, jeżeli stan jego nie sprzeciwia się temu, otrzymuje kąpiel czystości, a w ciągu choroby tyle kąpiei, ile wymaga leczenie.

Dozór domowy. W gmachu szpitalnym mieszkają dwaj chirurdzy, a oprócz tego jest lekarz dyżurny, zmieniający się co 12 godzin; na oddziale położniczo-ginekologicznym mieszkają asystent i sekundaryusz, a we wszystkich klinikach asystenci; niema więc obawy, aby w razie potrzeby nie znalazł się lekarz dla pomocy choremu.

Telefony łączą szpital z mieszkaniem dyrektora i ze wszystkimi budynkami, gdzie znajdują się chorzy.

Dezynfektor doskonały, do którego może być wstawione całe łóżko, jest w zupełnym porządku, oprócz tego są dezynfektory formalinowe i urząd do oczyszczania pierza zapomocą przegrzanej pary. Aparaty te nie psują przedmiotów oddanych do dezynfekcji.

Obejrzałem ubikacje kliniczne, a życzenia profesorów zakomunikowałem p. dyrektorowi szpitala lwowskiego dla zadośćuczynienia im w ramach oznaczonych budżetem. Klinika położnicza jest tak pięknie i praktycznie urządzona, że nie ustąpi żadnemu zagranicznemu oddziałowi. Profesor kierujący tą ostatnią przekonał mnie, że obecnie żadna chora, szukająca tu pomocy lekarskiej, nie podlega badaniu uczącej się młodzieży.

O wszystkich potrzebach na oddziałach szpitalnych i w klinikach zakomunikowałem p. dyrektorowi szpitala, który mi oświadczył, iż rozpatrzy, co z tego da się zrobić, nie przekraczając granic budżetu, które z tych spraw należy poruszyć na administracyjno-gospodarczych posiedzeniach starszych lekarzy, a które należy zbadać komisyjnie, aby obmyślić środki dla usunięcia tej lub owej niedogodności, środkami jakie ma szpital w swem rozporządzeniu, lub które należy przedstawić do decyzji Wys. Wydz. krajowego, po obliczeniu, co taka zmiana lub przeobrażenie może kosztować.

Nie stawiam więc żadnych wniosków, bo to uczyni dyrektor, po bliższem zbadaniu poruszonych spraw, a przejdę do wyliczenia tego, co należałoby w przyszłości zdziałać w szpitalu, aby ten zakład, zbudowany w innych celach, mógł choć w części dorównać nowszym szpitalom pod względem higienicznym i udzielić chorym tych dogodności, jakie nowsze zakłady dają chorym i ułatwiają leczenie.

1. Potrzebnem jest urządzenie w środkowej części budynku głównego windy dla przenoszenia chorych na piętra, a jedną lub dwie mniejsze na skrzydłach dla przenoszenia różnych ciężarów. Obecnie zwyż 500 chorych, zwłaszcza z oddziału chirurgicznego przenosi posługa z izby przyjęcia do sal na noszach po wąskich schodach w sposób nieodpowiadający przepisom higieny i bezpieczeństwa przenoszonych. Oprócz tego siłą rąk ludzkich winduje się na piętra rocznie 129 tys. sztuk bielizny, 3612 centnarów drzewa opałowego, 520 łóżek, sienników i żywność dla 600 osób dziennie.

2. Bardzo jest potrzebnem urządzenie spustów na brudną bieliznę, która obecnie jest noszona na plecach parobków po schodach, uczęszczanych przez chorych służbę, młodzież medyczną, ambulantów, odwiedzających i lekarzy.

3. Zwiększyć urządzenia kuchenne o dwa kotły, gdyż obecnie brak ten bardzo się czuć daje, tak, że w jednym i tym samym kotle często gotuje się i barszcz i mleko.

4. Usunąć ze strychu dołsuteren magazyn rzeczy chorych. Magazyny na strychu w myśl przepisów policyjnych nie powinny istnieć, a nadto dlatego,

że w razie pożaru i spłoneęcia ubrań, poszkodowani miary nie mają w pre-tensyach,

5. Sprawić maszynę do pisania z multiplikatorem dla kancelaryi szpitalnej dla ułatwienia i skrócenia manipulacji.

6. Do pracowni chemicznej i do apteki wprowadzić gaz, bo palenie spirytusem jest kosztowne i nieodpowiednie.

7. W suterrenach, w miejscu obok łazienek, gdzie była dawniej pomieszczona maszyna do pompowania, urządzić łaźnię parową tak potrzebną przy leczeniu, zwłaszcza chorób skórnych.

8. Potrzebna jest restytucja chemika szpitalnego.

9. Zdałoby się wybudowanie baraku letniego dla chorych z oddziału chirurgicznego.

10. Potrzebne jest rozszerzenie pawilonu zakaźnego.

11. Potrzeba postarać się o polepszenie wentylacji w salach szpitalnych.

12. Lepiej urządzić pokoje dla klasowych.

13. Urządzić ustępowe miejsca na obu skrzydłach.

14. Urządzić lepszy rozkład oddziałów szpitalnych jak obecnie, aby nie było rozrzuconych chorych jednego budynku na kilku piętrach.

Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.

Ruch chorych w oddziałach szpitala S. Łazarza w Krakowie w 1904 roku.

O d d z i a ł y	Łóżek	Leczono	Dni leczenia	Średni pobyt	Łóżko było zajęte	Śmiertelność		Leczono dziennie
						licz-bowa	%	
Od. chor. wewnątrz. .	222	4.242	66.626	15.7	300.1	715	16.8	182
" zakaźnych .	28	162	2.448	15.1	87.5	23	14.2	6
Od. chirurg. i laryng.	126	1.981	54.517	27.8	432	137	6.4	149
" oczny.	20	465	8.257	17.7	412	1	—	22
" położniczo-ginek.	30	936	18.589	19.8	619.6	12	1.1	50
" wener.-skórny .	130	1.909	41.490	21.7	319.1	11	0.5	114
" umysł.-chorych .	115	408	48.025	117.7	417.6	52	12.7	131
" c. k. Szkoła położnych	30	714	11.624	16.2	387.4	7	0.4	32
" c. k. klinika wetneryczno-skórna	65	610	13.008	21.3	200.1	2	0.3	35
Razem .	766	11.427	264.584	23.1	353.2	960	8.4	722
Szpital S. Ludwika dla dzieci	108	1.139	33.034	29.0	305.8	263	2.3	90
Osecki	32	261	7.591	26.7	237.2	104	39.9	21
Razem .	140	1.400	40.625	29.0	283.0	367	26.2	111

Dni utrzymania mamek przy oseskach — 6053; osesków 7591.

Średni pobyt chorego w szpitalu Ś. Łazarza, bez oddziału obłąkanych 19.7,

Nie przyjęto do szpitala z powodu, iż choroba była długotrwałą lub nieuleczalną 1729 (848 mężcz. i 881 kobiet).

Komitet administracyjny zbiera się tylko dla spraw ważniejszych, jak na przykład dla wydania opinii na żądanie Wydziału krajowego, w sprawie nominacji lekarzy, lub dla przeprowadzenia dochodzeń dyscyplinarnych i t. p. Komitet zwykle urządzuje 3—4 razy do roku i uchwały jego zapisują się do protokołu.

Budynki szpitalne. Oprócz corocznych robót konserwacyjnych wykonano jeszcze: 1. W dwóch pawilonach chorób wewnętrznych urządzono bardzo dobrze miejsca ustępowe, a w kuchenkach oddziałowych cztery zlewy z nowymi muszlami. 2. W kuchence oddziałów kobiet wyrzucono sufit i podłogi zupełnie zgniłe i dano sufit sklepiony; 3. Na oddziale kobiet przedzielono korytarz ścianką murowaną, dano drzwi nowe; postawiono piec kaflowy w celu utworzenia nowej ubikacji dla chorych. 4. W pawilonie administracyjnym, na oddziale ocznym urządzono nową stałą umywalnię, urządzono wodociąg i rurę odpływową. 5. W pawilonie ekonomicznym wymieniono dwa zużyte kotły z bulierami, na dwa nowe z całą armaturą. 6. W łazienkach wymieniono stare rury żelazne wodociągowe i odpływowe na nowe z dodaniem dla każdej wanny po dwa kurki z fabryki E. Zieleniewskiego w Krakowie. 7. W starym gmachu w dwóch aptecznych ubikacjach dano nową posadzkę dębową, przeniesiono magazynu sanitarny do ubikacji, gdzie było laboratorium, a laboratorium do dotychczasowego magazynu sanitarnego. W obecnym laboratorium urządzono wodociąg z nową muszlą i odpływem i dano posadzkę kamionkową. Nadto wprowadzono z Wiednia aparat destylacyjny, kuchnię apteczną z aparatem do suszenia, oraz zaprowadzono oświetlenie gazowe. 8. W pomieszkaniu zakonnice dano w korytarzu nową posadzkę z płyt cementowych. 9. Na oddziale położniczo-ginekologicznym pierwszym i drugim zaprowadzono oświetlenie gazowe z lampami Auera. Tamże w miejsce dwóch okien wstawiono dwie jednolite tafle szklane w żelaznych ramach, zakupiono trzy stałe umywalnie z miednicami porcelanowymi z zaprowadzeniem wodociągów i rur odpływowych. 10. Zrobiono dziesięć żelaznych kołysek dla noworodków. 11. W pawilonie chirurgicznym, w dwóch kotłach kaloryferowych wymieniono przepalone rury płomienne na nowe z fabryki Zieleniewskiego w Krakowie. Tamże wprowadzono z Wiednia nowy sterylizator w miejsce zużytego, zużyty zaś naprawiono z dodaniem nowych części i ustawiono na oddziale położniczo-ginekologicznym, do którego doprowadzono ogrzewanie gazowe. 12. W łazienkach pawilonu obłąkanych wymieniono stare zepsute rury wodociągowe i odpływowe na nowe, z dodaniem do każdej wanny po dwa nowe kurki. Trzy wanny miedziane naprawiono, a czwartą dano nową, w miejsce zupełnie zużytej. 13. Nowy pawilon izolacyjny jest ukończony i urządzony wewnątrz. Firma Goreckiego w Krakowie dostarczyła mebli żelaznych, to jest łóżek, szafek, krzeseł i stołów; zrobiono drogę dojazdową z kamienia bitego z głównego budynku do pawilonu zakaźnych, drogę oświetlono sześciu latarniami na drewnianych słupach. Dla tegoż pawilonu firma Dudek w Krakowie dostarczyła trzy wózki do wożenia potraw, do wożenia rzeczy do dezynfekcy i do przewożenia chorych.

Woda. Szpital używa częścią wodę z wodociągu miejskiego (od. chirurgicz.), a częścią z własnej studni ocembrowanej kamieniem. Ta ostatnia jest doskonałą i nie ustępuje w dobroci wodzie z wodociągów miejskich. W pawilonie chirurgicznym przypada po 91 litrów na dzień i chorego, a roczna potrzeba wynosiła w r. 1904 — 4.987.20 l., co czyni 1318 kor. 93 gr. wraz z użyciem wodomierza (120 kor.). Ogród szpitalny przedstawia grunt podmokły i bagnisty.

Służba lekarska jest też sama co i w roku przeszłym. Dyrektor 1, prymaryuszów 9, sekundaryuszów I. klasy — 7, II. klasy — 7, praktykantów etatowych 3, praktykantów bezpłatnych 22. Oprócz tego chemik szpitalny, pro-sektor i aptekarz z pomocnikiem.

Sióstr Miłosierdza jest 37, a mianowicie: 17 na oddziałach, 2 wspólne, 3 emerytki, 4 postulantki, 5 w kuchni, 2 w pralni, 2 w szwalni, 2 w aptece. Dozorca domu jest 1, służby oddziałowej 80, służby wspólnej 13, kuchennej 11, w pralni 12, w piekarni 2, przy koniach 1, w szwalni, w aptece 2, w kościele 1. Razem więc i dozorca i służby 124.

W dniu inspekcji w całym szpitalu chorych było 665. W ciągu roku ubiegłego leczono 11.427 w ciągu 264.584 dni leczenia. Cyfry te podaję przed sprawdzeniem protokołu stanu przez oddział rachunkowy.

Statystyczne cyfry dotyczące leczenia chorych na oddziałach szpitalnych w roku ubiegłym były następujące:

Oddział I. chorób wewnętrznych. Leczono 1943 osób; z tego wyszło uleczonych 763; nieuleczonych 790, umarło 324. Główne choroby leczone na tych oddziałach były: gruźlica 344, zapalenie płuc 62, zapalenie opłucnej 66, zapalenie oskrzeli 180. Z zakaźnych chorób: tyfus brzuszny 40 i róża 34; nowotwory 116. Choroby narządów trawienia i moczowe: gastro-enteritis 111, icterus 16, apendicitis 1, nephritis 89; choroby narządu krążenia krwi: endocarditis 97, endoarteritis 73, myocarditis 66; choroby nerwowe: myelitis 24; Inne: contusio 22, observatio 137, vulnus mors. 231, moribundi 33.

Na oddziale II. chorób wewnętrznych leczono: 2179 (mężcz. 1045 i kob. 1134) Na choroby krwi i przemiany materii 163; na choroby przewodu pokarmowego 167, narzędzi krążenia krwi 181; narzędzi oddechowych 710; narządu oddechowego 710; moczowego 109; nerwowego 93; na choroby zakaźne ostre 407; na nowotwory 77. Z chorób narzędzi oddechowych na zapalenie płuc 380; na gruźlicę 124; na influencę 92; z innych róża 161; nephritis 109, tyfus 29, nowotwory 77, moribundi 19.

Na oddziale zakaźnym: na skarlatynę 14, na czerwonkę 17, enteritis 6, angina follicularis, morbilli 14, pyemia 1, erysipelas 35, variola 2. Pawilon chorób zakaźnych jest już zupełnie urządzony i wypełniony; w dniu inspekcji znalazłem w nim: chorych na ospę 1, na skarlatynę 2, na epidemiczne zapalenie opon mózgowych 1, na tyfus brzuszny 2, na różę 2. Ponieważ cały teren ogrodu szpitalnego jest niski, więc przy wysokiej wodzie w Wiśle, występuje woda i zalewa piwnice, w której się przechowuje węgiel.

Na oddziale chirurgicznym leczono: carcinoma 116, abscessus 160, caries ossis 90, gonitis 78, fractura 84, hernia 150, lymphomata 97, neoplasma 104, struma 92; zaległości operacyjnych w dniu inspekcji nie znalazłem.

Na oddziale laryngologicznym leczono 130; w tej liczbie scleroma 48, neoplazma 29, corp. alien 7, stenosis laryngis 10, laryng. croupus 4. Do urządzenia kliniki chorób gardła i uszu rząd jeszcze nie przystąpił; choroby więc mieszczą się fatalnie w suterrenach oddziału chirurgicznego.

Na oddziale ocznym leczono 491, a mianowicie: exophthalmis 1, conjunctivit. catarrhal 26, keratitis 32, leucoma 16, ulc. corn. 81, trachoma 68, panophthalmitis 10.

Na oddziale położniczo-ginekologicznym. Na oł. położniczym było porodów 186; z tego 43 nieprawidłowych, ukończonych operacyjnie; chorób ginekologicznych 520. Na oddziale tym w r. 1904 dokonano wiele ulepszeń, a mianowicie: Wyrestaurowano salę przeznaczoną na operacje aseptyczne, wprawiono duże okno i urządzono umywalnię z ciepłą wodą. Sala operacyjna, kancelarya i sala do badań otrzymały gazowe oświetlenie: przeznaczono osobną salę do badań i małych zabiegów ginekologicznych: kupiono sterylizator; wstawiono piec do zamkniętego korytarza, dotąd nieopalanego, a służącego za miejsce noclegu dla ciężarnych.

Oddział syfilityczno-skinny. Leczono 1909 chorych; w tej liczbie skórnych 900, wenerycznych 920; innych 89. Ze skórnych chorób ważniejsze: ecrema 190; favus 19; lupus 91; pediculos. 30; prurit. senilis 31; scabies 240; ulc. varicos 86; psoriasis 66. Z wenerycznych: honorrhoea 215, syfisy pierwszorzędnny 47, drugorzędny 269, trzeciorzędny 72, alius. mol. 119.

Oddział umysłowo chorych. Leczone ogółem 408; z tego najwięcej na niedołęstwo następowe (dementia) 115; na pomieszanie ostre 69 i chroniczne (Paranoia) 56. Wyleczonych wyszło 70, niewyleczonych 154; zmarło 52; pozostało w leczeniu 132. Najczęstszą przyczyną choroby były: wzruszenia umysłowe 61; wrodzone 38; dziedziczne 25, alkoholizm 30, kiła 29, sprawy poflogowe 27, nowotwory 23.

Sekcji patologicznych dokonano 1093; oprócz tego dokonano 179 rozbiórów drobnowidowych tkanek, nadsyłanych w tym celu z oddziału chirurgicznego, ginekologicznego, laryngologicznego dermatologicznego i ocznego.

Chemicznych rozbiórów moczu dokonano 858.

Woda tak dostarczana z wodociągu miejskiego, jak i pompowana ze studni szpitalnej jest dobra zupełnie. Bardzo byłoby wskazaniem, aby staw istniejący w ogrodzie szpitalnym był zasypyany, a miejscowość cała zdrenowana dla osuszenia jej.

Wizyty lekarskie odbywają się regularnie w godzinach wyznaczonych instrukcją. Stosunki lekarzy z Siostrami zakonnymi są prawidłowe. Pożywienie chorych bardzo dobre.

Narzędzi chirurgicznych na oddziałach jest ilość dostateczna i są dobrze utrzymane.

Łazienki, naprawione w roku przeszłym, odpowiadają potrzebom szpitala. Narzędzi do dezynfekcji i sterylizacji jest tyle, ile potrzeba.

Apteka została w roku ubiegłym odnowiona, rozszerzona i bardzo ładnie urządzona.

Wnioski:

1. W aptece, wskutek włożonego na nią obowiązku dostarczania klinikom leków i sanitarnych przedmiotów, czynności tak wzrosły, że nie podobna obejść się dwoma służącymi, które upadają pod nawałem pracy. Potrzeba będzie dodać tam koniecznie jeszcze jedną posługaczkę, samo bowiem mycie naczyń, przysyłanych z oddziałów i klinik kompletnie absorbuje czas jednej z nich; druga zaś jest użyta w laboratorium i w magazynie; w aptecce zaś do różnych posług niema nikogo.

2. Służba dozorców i dozoreczny w szpitalu jest nader uciążliwa, bo nie mają oni ani świąt ani odpoczynku, to też bardzo prędko zużywa zdrowie i siły ludzi. Należałoby choć dla starszych zezwolić na odpoczynek choć miesięczny w roku z zachowaniem płacy.

3. Potrzebny jest stół operacyjny na oddział położniczo-ginekologiczny szpitalny, którego tu niema.

4. Należy polecić Dyrektorowi, aby wezwał pp. lekarzy ordynujących do większej oszczędności w przepisywaniu, takich dodatków do leków, które nie są koniecznie potrzebne do uleczenia, np.: orszady, linc. gummos i t. d. a bardzo zwiększają koszt leczenia. Toż samo dotyczy leków nowych, nie wypróbowanych, często nie tylko bezskutecznych, ale nawet szkodliwych, lub co najmniej obojętnych, a kosztownych.

Zakład dla umysłowo-chorych w Kulparkowie.

Ruch chorych w zakładzie dla umysłowo-chorych w Kulparkowie w ostatnich 6 latach.

R o k	Ilość łózek	Leczono	D n i leczenia	Opuścili zakład				Śmiertel- ność		Średni pobyt	Leczono dziennie
				wy- leczono	za re- wersem	do innych zakładów	zbiegło	licz- bowa	%		
1899	652	1.565	261.751	272	369	10	1	184	11·7	167	716
1900	652	1.605	284.045	248	325	9	—	219	13·6	176	778
1901	652	1.669	296.450	221	121	4	4	214	12·7	177	812
1902	700	1.829	319.895	223	87	11	6	237	12·9	174	876
1903	700	2.119	365.359	275	73	6	10	230	10·8	171	1.001
1904	700	2.258	387.879	278	260	9	13	369	16·3	171	1.062

Ilość dni leczenia wykazano według niesprawdzonego jeszcze protokołu stanu. Największa ilość chorych przyjętych w r. 1904 przypada na czerwiec (135), najmniejsza zaś na październik (8°). Niekwalifikujących się do dalszego pobytu w zakładzie wydano 340.

Budynki. W roku ubiegłym zaczęto i doprowadzono pod dach budowę dwóch pawilonów dla chorych, pawilon dla dotkniętych chorobami zakaźnymi i trzech domów dla pomieszczenia funkcyjnych zakładu. Oprócz tego przystąpiono do rekonstrukcji pralni, której rozmiary już nie odpowiadają wielkiemu rozwojowi zakładu i prawie zdwojonej ilości chorych.

Oprócz corocznych robót konserwacyjnych w zakładzie w r. 1904 wykonano: 1. Oskrobanie, wyprawienie na nowo i polakierowanie dolnych części ścian na wysokość dwóch metrów przy klatkach schodowych, na korytarzach, i w przeważnej części sal, przeznaczonych dla chorych, a zwłaszcza tam, gdzie przebywali chorzy dotknięci dudem brzuszny i czerwona.

2. Dla przeszkodzenia ucieczkom chorych, umieszczonych na oddziałach separatkowych, przerobiono całkowicie 26 krat w oknach tych oddziałów, tak, że obecnie wydostanie się chorych na zewnątrz tą drogą jest niemożliwe.

3. Została wybudowana i oddana do użytku linia kolei żelaznej o normalnym torze, od linii czerniowieckiej do zakładu, służąca przeważnie do ładunku całowagonowych węgla kamiennego, drzewa opałowego, wiktuałów i materiałów przeznaczonych do budowy pawilonów i nowych domów mieszkalnych. Ruch na tej linii rozpoczął się 27. lipca 1904 r. i do początku tego roku dostawiono do zakładu 224 wagonów. W ciągu 1905 ruchu na tej kolei, z powodu budowy jeszcze czterech pawilonów, bez wątpienia zwiększy się znacznie.

4. Ważenie ciężarów wozowych, jak słomy, siana, węgla itp. dla braku wagi pomostowej przedstawiało znaczne trudności z powodu, iż fury z ładunkiem musiano odsyłać do rogatki, aby je zważyć na wadze miejskiej pod kontrolą urzędnika, wyznaczonego ze strony zarządu zakładu, poczem znowu wracać musiały pod konwojem do zakładu, a następnie jeszcze raz ważyć próżne wozy. Cała ta długa i mozolna manipulacja była niezmiernie uciążliwa, szczególnie w dniu targowe. W r. 1904 ustawiono w zakładzie własną wagę pomostową o wytrzymałości 6.000 kilogramów, wykonaną przez lwowskiego fabrykanta wag za kwotę 2.280 koron.

Wodę w studni zakładowej wskutek przedłużenia dwu rur wodociągowych o jeden metr głębiej, otrzymuje się w ilości, która mogłaby zadość uczynić potrzebom zakładu, gdyby jakość jej była odpowiednia, lecz niestety jest to woda kompletnie nie nadająca się do użytku innego nad przepłukiwanie miejsc ustępowych i kanałów, a także do łaźni, bo według badania prof. dr. Bądzynskiego twardość jej wynosi 86‰, z powodu ogromnej ilości znajdującego się w niej gipsu i żelaza. Co więcej, w jednym sześciennym centymetrze wody znaleziono 8.708 bakterii, wśród których była znaczna ilość *Bacter. coli comune* i *bast. fluorescens putrida*, wywołujących tyfus i różę. Obecnie dla ochronienia wody w studni od zanieczyszczenia jak zarówno w rezerwoarach na wieży, urządzono w studni dwa przykrycia, jedno przy wlocie, drugie wewnątrz studni, a rezerwoary także zostały pokryte żelaznymi płytami. Woda zaś przeznaczona do picia i gotowania pożywienia przegotowuje się w dwóch kotłach, o pojemności 200 litrów każdy, a następnie po oziębieniu przepuszcza się dla lepszego oczyszczenia przez filtr asbestowy Lefleura. Woda wychodząca z filtru jest przeźroczystą i pozbawioną szkodliwych przymieszek, lecz zostaje twardą i niesmaczną. Rury wodociągu miejskiego są już doprowadzone do linii drogi kolejowej z jednej strony, a z drugiej do zakładu. W marcu b.r. ma być przeprowadzony rurociąg popod tor kolei lwowsko-czerwiowieckiej, poczem zaraz przystąpi się do zakładania rurociągów w budynkach zakładu. Gdyby nie trudności, jakie w ostatniej chwili wynikły ze strony c. k. Dyrekcyi państwowej w Stanisławowie przy przeprowadzaniu rurociągu pod torem kolejowym, którego uniknąć niepodobna, wodociąg byłby funkcyonował już w końcu 1904 roku, ale pomimo zgody Wydziału krajowego na wszelkie warunki stawiane przez Dyrekcyę tak się opóźniło prowadzenie robót, iż należało odłożyć je do wiosny 1905 roku.

Dla dokładnego dezynfekcyonowania sal, w których pielęgnowano dotkniętych zakażeniami chorobami, zakupiono trzy dezynfektory formalinowe: jeden systemu Zarewicza, a dwa systemu Flüggego. Dla odrażania rzeczy chorych służy stary dezynfektor systemu Rychnowskiego, zupełnie odnowiono w r. 1904

Celem uzyskania dogodnego miejsca na postawienie stajni i budynków gospodarskich zakupiono grunt Łozińskiego o przestrzeni 800 sążni kw., przylegający do wschodniej części ogrodu warzywnego. Tu też ma być urządzony nowy filtr kłoczny systemu biologicznego.

W r. 1904 sprawiono w zakładzie 50 łóżek żelaznych dla chorych i 2 łóżka dla Sióstr Miłosierdzia. Łóżka te, wykonane we własnym zarządzie są silne i tańsze aniżeli roboty ślusarzy lwowskich; oprócz tego naprawiano we własnym też zarządzie 47 łóżek żelaznych, starych już wyłączonych z użycia.

W całym zakładzie czystość i porządek są utrzymywane dobrze, ale z powodu braku sztucznej wentylacji, złego urządzenia miejsc ustępowych i niezmiernego przepełnienia zakładu, powietrze jest stale tak zepsute i cuchnące w salach, gdzie chorzy przebywają, że pomimo przyzwyczajenia do szpitalnego powietrza, w czasie inspekcji czułem, że zemdleję i musiałem wyjść z sali na czyste powietrze. Było to około godziny 11 z rana; Dyrektor mówił mi, że w godzinach wstawiania chorych z nocnego spoczynku powietrze jest jeszcze więcej zgęszczone wyziewami chorych i jeszcze więcej cuchnące. Dzięki Bogu, że latem dwa nowe pawilony już będą oddane do użytku chorych, bo taki stan rzeczy mógłby się stać fatalnym.

Służba lekarska, składała się w r. 1904 z Dyrektora, dwóch prymariuszów, dwóch sekundariuszów i dwóch asystentów, z których jeden (Dr. Wiśłocki) został mianowany stałym.

Dyrektor bada każdego chorego przybywającego do zakładu, a następnie jest obecny przy wizycie lekarskiej jednego dnia na oddziale męskim, a drugiego na oddziale żeńskim. Prymariusze kierują leczeniem, sekundariusze mają sobie oddane badania chorych pod względem psychicznym, asystenci zaś wykonują wszelkie rękoczynty i badają chorych pod względem fizycznym.

Wzajemne stosunki lekarzy i do Sióstr zakonnych są prawidłowe. Sióstr oddziałowych jest 21 a przy gospodarstwie 9. Siostry oddziałowe mają obowiązek przedstawiać codziennie prymaryuszowi raport o wszelkich wypadkach na oddziale, a mianowicie który chory był niespokojny, który gorączkował lub był odosobniony, jaki skutek wywarły przepisane leki i t. d.

Służby niższej oddziałowej było 122, a mianowicie 68 mężczyzn i 54 kobiet. Przy gospodarstwie było 54 a mianowicie w kuchni i magazynach 14, w pralni 14, parobków 14, furmanów 3, w szwalni 2, w krowiarni 1, przy trzodzie chlewnej 1, w ogrodzie 1, przy filtrach 1, w piekarni 1, przy gospodarstwie rolnem 2. W ubiegłym roku dwom dozorczyńniom za 10 letnią służbę bez zarzutu w zakładzie udzielono nagrody po 10 dukatów w złocie.

Chorzy. W dniu wizytacji chorych było w zakładzie 1.074 a mianowicie 575 mężczyzn i 499 kobiet. W roku ubiegłym leczono w zakładzie wogóle 2.258 w ciągu 387.879 dni; przeciętnie więc leczono dziennie 1.062 chorych, w tej liczbie około 300 osób, które pod wpływem choroby popełniły zbrodnie lub przestępstwa, wypuszczono uleczonych 218, oddano rodzinom za rewersem 243, a do innych zakładów przeniesiono 9. Średni pobyt chorych w zakładzie wynosił 171 dni.

Główne formy obłąkania były następujące:

		Paranoia r. częściowe spaczenie	
Szał	6	umyłu	163
Zaduma	29	Paraliż postępowy	284
Amentia czyli bezład umysłowy	598	Zmiany ogniskowe	7
Macinnictwo	18	Padaczka	189
Neurastenia	11	Ogłupienie (dementia)	593
Opilstwo	86	Idiotyzm	47
Obłąkanie okresowe	105	Imbecilitas	114

Najważniejszymi przyczynami obłąkania były: Dzieciństwo 284 (186 m. 58 k.), syfilis 106 m. i 25 k., alkoholizm 103 m i 6 k.; epilepsya 43 m. i 24 kobiet.

Wysoką w ubiegłym roku śmiertelność przypisują obok braku czystego powietrza wskutek przepełnienia także wodzie, która wskutek długiej posuchy w roku przeszłym tak się zepsuła, że stała się niemożliwą do użycia i wymagała filtrowania.

Chorzy na umyśle, o ile możność pozwala, są zajmowani pracą odpowiadającą ich uposobieniom, aby odrywać umysł od urojeń i wyobrażeń chorobowych, którymi są dotknięci. Chorzy z klasy inteligencji mają do wyboru muzykę, zajęcia pisemne w kancelaryi zakładowej lub lekarskiej, gry i zabawy towarzyskie, dzienniki polityczne i t. d. Rzemieślnicy mogą zajmować się swym rzemiosłem, wszelkie bowiem narzędzia ku temu zakład posiada. Rzeczywiście wielu z nich pod kierunkiem fachowych majstrów robi obowie i ubranie dla chorych. Rolnicy pracują w ogrodzie i w polu. Praca ich, jakkolwiek mało produkcyjna, przynosi im pewien mały zarobek, który zapisuje się na ich imię i wydaje się im przy wyjściu z zakładu. W roku ubiegłym naprzykład chorzy (652) zapracowali 3.099 K 76 gr. Zakład jednak trzyma się zasady tylko zachęcać chorych do pracy, ale do niej nie przymuszać, bo według obecnych poglądów, które wydają mi się nieco przesadnymi, wszelki przymus ma być usunięty.

Chorzy, dotknięci umysłową chorobą z większym zdenerwowaniem są trzymać w łózkach zwykłych lub siatkowych. W wypadkach chwilowego podrażnienia są oni zawijani w mokre prześcieradła i przymocowywani do łóżka, na którym pozostają dopóty, póki sen zbawienny nie wpłynie na zmniejszenie rozdrażnienia. Odosobnienie w separatkach używa się bardzo rzadko i na krótki przeciąg czasu, w chwili napadu gwałtownego szału. Nakładanie kaftanu przymusowego używa się tylko u chorych godzących na własne życie.

Przy takim postępowaniu ilość nieszczęśliwych wypadków w zakładzie była bardzo niewielką pomimo niezmiernego przepełnienia; w każdym razie wypadków tych było mniej w samym zakładzie, aniżeli pokaleczeń przy przywożeniu do zakładu przez najbliższe chorym osoby.

Chorzy zakaźni są oddzieleni od innych. W r. 1904 na czerwonkę (dysenterję) leczono 132 (16 m. i 116 k.), na tyfus brzuszny 43 (18 m. 25 k.), na różę 46 (10 m. i 36 k.), na jaglicę (Trachoma) 163 (104 m. i 59 kobiet); chorzy na jaglicę prawie wszyscy przynieśli ją z sobą, choroba ta bowiem jest niezwykle pospolitą w naszym kraju.

Czynności lekarskie. Jak już podniosłem w roku przeszłym, lekarze zakładu kulparkowskiego od rana do nocy, a często i w ciągu tej ostatniej, mają mnóstwo czynności do spełnienia. Wizyta lekarska, zaczynająca się o g. 8 z rana, zwykle się kończy w południe lub o 1 g.; o 5 po południu zaczyna się druga wizyta sekundaryuszów i asystentów, którzy muszą natychmiast po wizycie dopełniać historye choroby pielęgowanych w zakładzie, aby nie dopuścić do zaległości, nad którymi czuwa Dyrektor i Inspektor. Praca ta jest bardzo ciężka, wyczerpująca i denerwująca, bo każdy nieszczęśliwy przypadek w zakładzie może spowodować dyscyplinarkę dla lekarza, który nigdy niema ani w dzień ani w nocy tego spokoju, którego życie wymaga, bo co chwilę mogą go wezwać na oddział wskutek nagłego zaśląbnienia, bójk, lub jakiegoś nadzwyczajnego wypadku. Nawet w chwilach gdy opuszcza zakład, dla załatwienia własnych interesów, niema spokoju, bo go ciągle ściga myśl, czy z powrotem nie znajdzie czego w zakładzie, za co potrzeba odpowiadać przed sądem, przełożonymi lub nareszcie przed publicznością, która zawsze staje po stronie uszkodzonych, a winy przypadku szuka nie we właściwości zakładu jego przepełnieniu lub w braku nadzoru i niedbałego pełnienia obowiązku.

Żywnienie chorych. Ze względu na to, że wszystkie wiktuały dostarczane dla zakładu są pod względem jakości doborowe, żywienie chorych pozostawia bardzo wiele do życzenia i nie dorównuje żywieniu chorych w lwowskim i krakowskim szpitalu. Według zdania p. Dyrektora pochodzi to stąd, że Siostry Miłosierdzia nie są przyzwyczajone do gotowania pożywienia na tak wielką jednocześnie liczbę osób i że w przygotowywaniu potraw niema tej różnorodności, której wymaga sztuka kulinarna. Wskutek tego chorzy nie mają apetytu, opychają się chlebem, wtedy gdy całe sagany wypełnione kaszą, kluskami i makaronem są wynoszone z zakładu na karm nierogaczyny. Zaradzić temu potrzeba zmianą normy, w której należy wprowadzić większą różnorodność potraw, zmianą sióstr zakonnych prowadzących kuchnię, albo usunięciem ich od tej czynności i najęciem dobrego na ich miejsce kucharza.

Dla oszczędności Dyrektor wprowadził dwurazowy post w tygodniu i wtedy chorzy mięsa nie dostają. Jest to myśl dobra i odpowiada przyzwyczajeniom ludu naszego. Wódki w zakładzie nie używa się, a w dniach aroczystych chorzy otrzymują piwo.

Bielizny zakład posiada bardzo niedostateczną ilość, bo w stosunku do tego, co być powinno, jest zaledwie trzecia część. Dlatego też większa część koców nie jest podszyta, a z prania bielizna przychodzi niedostatecznie wysuszona i chorzy ją suszą na własnym cieple. W roku ubiegłym wyprano 393.312 sztuk; w tej liczbie 373.112 dla chorych, a 20.200 dla sióstr zakonnych.

Opał. Zakład pochłania ogromną ilość opału. W roku ubiegłym zużyto 399 $\frac{1}{2}$ stosów czterometrowych drzewa bukowego i 267 $\frac{1}{2}$ drzewa jodłowego (w kuchni, pralni, piekarni, w filtrze, w desynfektorze i w maszynie parowej); Węgla kamiennego użyto do pieców i kaloryferów 490.600 k., w kuchni 180.080 a razem 670.668 kgr.

Leki kosztowały po 0.2 gr. na dzień i chorego. Podręczne apteczki zawierające wszystko co potrzeba dla chorych, są pod kluczem zakonnic. Opatrunki sprowadzają się z fabryki „Tlen“. Narzędzia chirurgiczne potrzebne zakładowi i sterylizator są utrzymywane w porządku.

Porządek domowy. Dyżury lekarskie są stałe we dnie i w nocy, a oprócz tego jest urządzony stały dozór 1go piętra, gdzie są pomieszczeni najniespokojniejsi chorzy, w pawilonach dla niespokojnych i w salach dla ciężko chorych i zakaźnych. Jeden z dozorców chorych spokojnych z 2-go piętra ma poleconą sobie codzienną kontrolę nocną nad separatkovym oddziałem pierwszego piętra. Dyżurna zaś zakonnica codziennie od godziny 9 wieczorem do 4 z rana z dozorczynią i jednym dozorcą cztery razy obchodzą wszystkie sale chorych.

Przyjmowanie chorych. Gdy chory jest zapowiedziany i przybywa do zakładu ze wszystkimi dokumentami, to przyjmuje go do zakładu lekarz dyżurny. Gdy nie jest spodziewany, to każdego chorego przyjmuje Dyrektor. Dyżurny lekarz ogląda każdego wstępującego chorego osobno dla przekonania się, czy niema jakich uszkodzeń na ciele. Na drugi dzień po przybyciu chory jest ponownie poddawany oględzinom przez Prymaryusza i Dyrektora.

Telefon. Zakład ma telefoniczne połączenie z miastem.

Łazienki. Kąpiel czystości otrzymuje każdy przybywający chory, jeżeli stan zdrowia jego nie sprzeciwia się temu. Każdy, zanieczyszczający się otrzymuje kąpiel tyle razy ile potrzeba. Bardzo niespokojni otrzymują kąpiele, trwające czasami godzinę i dwie dla uspokojenia nerwów. Nadto każdy chory otrzymuje jedną kąpiel tygodniowo.

Dom przedpogrzebowy pod względem wewnętrznego urządzenia nie przedstawia nic do życzenia. Umarło w 1904 roku 369. Większa część zwłok chorych, których choroba przedstawiała jakiegokolwiek interes naukowy, są sekcjonowane, a protokół sekcji dołącza się do historii choroby.

Wnioski. Dyrektor uprasza o pozwolenie zakupna większej ilości bieleziny dla chorych, bo brak jej dotkliwie czuć się daje.

Inspektor prosi o zarządzenia dotyczące zmiany normy żywienia dla umysłowo-chorych i zreorganizowanie kierownictwa kuchni. Pierwszą może być dokonana przez komisję złożoną z Inspektora, Dyrektora zakładu i Lustratora; druga zaś może być załatwiona w porozumieniu z wizytatorką zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia.

Na radzie 17. marca 1905. Zarządzenia dla zapewnienia lepszego wiktury nastąpią po przeprowadzeniu poprzednio pertraktacji w tej sprawie z Wizytatorką o przeznaczenie do prowadzenia kuchni należycie ukwalifikowanych Sióstr Miłosierdzia.

Biała. Na miejsce posła Łazarskiego przewodniczącym Komitetu szpitalnego i delegatem Wydziału krajowego został mianowany p. rejent Myciński, który jako miejscowy i bardzo poważny obywatel może oddać szpitalowi wielkie usługi, zwłaszcza w czasie przyszłej nowej budowy.

W budynku szpitalnym nic się nie zmieniło na lepsze, owszem wilgoć w nim, wskutek częstych zalewów suterenu przez rzekę Białką, występuje coraz silniej, tak, że przeniesienie chorych w inne, pod względem sanitarnym, stosowniejsze miejsce, staje się rzeczą nagłą, tem więcej, że wskutek stałego przepełnienia zakładu chorymi, pomimo wszelkich wysiłków niepodobna go utrzymać w należytej czystości. Woda utrzymywana z wodociągów miejskich jest zupełnie dobra do picia i do prania.

Służba lekarska składa się z Dyrektora szpitala Dr. Antoniego Jurasza i sekundaryusza Dra Czyżyka. Stosunek ich wzajemny i do Sióstr zakonnych jest bardzo dobry. Lekarze w szpitalu pracują zawsze wspólnie i podziału pracy niema.

Ilość służby zakonnej, zajętej przy chorych i posługi jest dostateczna. Sióstr zakonnych jest 6 i służby niższej 7.

Chorych w dniu wizytacji znalazłem 93. W roku ubiegłym leczono 1279 chorych w ciągu 34.618 dni. Przeciętny pobyt wskutek bardzo wielkiej ilości chirurgicznych przypadków wynosił 27 dni. Sześcienna ilość powietrza przypadająca na jednego chorego jest bardzo niska i daleko odstępuje od wymagań, jakie stawia higiena, na jedno bowiem łóżko przypada nie więcej nad 20 m³ w nowej części budynku, w starej zaś jeszcze jest mniejsza.

Wizyty lekarskie odbywają się codziennie w godzinach oznaczonych instrukcją.

Z ważniejszych chorób, leczonych w roku ubiegłym były: gruźlica 51 (zmarło 11), zapalenie płuc 37, skórnych chorób 281, róża 12, szkarlatyna 6, tyfus brzuszny 9, wenerycznych 149, ocznych 72, usznych 12.

Operacyj dokonano 24. W tej liczbie: herniotomij 41, lymphomati 29, Amputatio 4, Extirpationiuteri 1, laparotomij 10, struma 11, plastica 4, castratio 2.

Historie chorób prowadzą się, tak jak przy poprzedniku, bardzo starannie i szczegółowo. Śmiertelność wynosiła 5.3%.

Chorzy, zgłaszający się do szpitala do ambulatoryjnego leczenia, otrzymują poradę i opatrunki.

Pożywienie w szpitalu dobre, wiktuały dobroci należytej, ale koszt żywienia jest bardzo wysoki. bo dochodzi do 48 a nawet 49 i 50 gr. na dzień i chorego.

Przepisywanie leków jest oszczędne i nie przenosi 6.5 groszy na chorego dziennie, opatrunków za to wychodzi sporo, bo ilość chorych chirurgicznych wynosi tu zawsze zwyż trzecią część t. j. 35%.

Narzędzi chirurgicznych na razie ilość dostateczna i dobrze są utrzymane.

Łazienek jest trzy. Chorzy otrzymują tyle kąpeli, ile potrzeba wymaga.

Szpital posiada telefon łączący go z mieszkaniem prymaryusza.

Dezynfektora szpital nie ma, w razie potrzeby miasto pożycza swój.

Dom przedpogrzebowy jest dobrze urządzony. Karawan, który sprawił szpital, jest ładny. Pogrzeb jednej osoby kosztuje w szpitalu 14 K.

Z powodu braku miejsca szpital nie prowadzi żadnego gospodarstwa.

W komisji, która się zebrała w Białej dla wyboru gruntu pod nowy szpital, przyjęli udział: Przewodniczący Komitetu szpitalnego, wiceburmistrz, lekarz powiatowy i miejski, delegat Wydziału powiatowego, budowniczowie miejski i powiatowy i delegaci Wydziału krajowego.

Staraniem Rady powiatowej, aby otrzymać z dóbr Arcyksięcia Stefana grunt odpowiedniejszy na szpital, nie odniosły pożądanego rezultatu. Potrzeba więc było szukać innych w gminie miasta Białej lub w sąsiedniej gminie Lipniku.

Przedstawiono nam trzy grunta:

1-o Grunt mieszczanina Pongratza, w gminie bialskiej, przedstawia dość wąską (64 m) parcelę mającą około 200 metrów długości, a zatem około 2.5 morga obszaru. Grunt ten ciągnie się ze wschodu na zachód, jest nierówny z mnóstwem jam, zrobionych przy kopaniu gliny do wyrobu cegły, przednia część leżąca przy ulicy Halcnowskiej jest nasypiskiem, a tylna niska i prawdopodobnie wilgotna. Wzdłuż długiego boku ze strony północnej grunt ten dotyka cmentarza żydowskiego, z południowej zaś strony jest ogród miejscowej szkoły i stoją dość niepokazne domy sąsiadów. Grunt ten zupełnie nie nadaje się pod budowę nowego gmachu szpitalnego, dlatego tego też odrzuciliśmy go. Cena tego gruntu 40.000 Koron.

2. Grunt należący do Krynickiego, A, B, C, D, przy tejże samej ulicy, bliżej do miasta położony, ma obszaru 3.5 morgi. Teren wznosi się lekko od zachodu ku wschodowi, a figurę ma wydłużonego prostokątu. Na gruncie tym w oddaleniu 100 metrów od drogi jest budynek mieszkalny, postawiony przed

40 laty i mający 14 sklepionych pokoiów. Na tymże gruncie znajdują się jeszcze dwie stodoły murowane, z których materiał może się przydać do budowy szop gospodarskich. Cena gruntu 70.000 K.

3. Trzeci grunt Nis-sena, także na obszarach gminy lipnickiej, przedstawia plac dość równy, około 3 morgów wielki, przecięty drogą prywatną obsadzoną większemi drzewami. Cena za sążeń 8 K. czyli około 36.000 K.

Grunt ten jest dość oddalony od miasta, leży na wzgórzu, kanalizacya byłaby kosztowną, a dostawa wody byłaby utrudniona.

Z tych więc powodów za najodpowiedniejszy uznaliśmy grunt Krynickiego, gdyż połączenie jego z wodociągiem miejskim jest bardzo łatwe, a kanał miejski przebiega wzdłuż ulicy Halcnowskiej. Fizyk powiatowy jest także za tym gruntem.

Oglądaliśmy wnętrze domu. Jest on obszerny, dobrze zbudowany, mający pokoje sklepione po 3.70 wysokości, a szerokości po 5.75 do 5.8 m. Budynek więc ten może się dobrze przydać, po przerobieniu na dom administracyjny i gospodarczy. Na strychu znajdują się dwa pokoje, mogące być użyte na pomieszczenie służby.

Cena tej realności jest dość wysoka, ale według cen tu istniejących nie jest przesadną, zwłaszcza że względu na budynki, które się dadzą użyć.

Bochnia. — **Budynki.** Wady w budynkach szpitala bocheńskiego są dokładnie znane Wydziałowi krajowemu. Najważniejszą wadą jest niemożność dokładnego oddzielenia chorych mężczyzn od chorych kobiet, szczupłość miejsca, a wskutek tego ciągłe przepełnienie, wspólne miejsca ustępowe, brak wodociągów i dobrze urządzonej sali operacyjnej, łazienek i t. d.

Wszelkie kombinacye dla polepszenia stanu budynku traciły na wartości wobec braku funduszków i przekonania, iż tu nic się nie da zrobić. W ostatnim jednak czasie pojawiła się myśl, nad którą, z braku czegoś lepszego warto się zastanowić. Budynek główny w szpitalu jest dobrze zbudowany i posiada mury grube, mogące podnieść jeszcze jedno piętro, a nadbudowa piętra mogłaby odrazu usunąć bardzo wiele wadliwości. Pizedewszystkiem oddzielenie kobiet od mężczyzn stanie się dokładnem znajdzie się miejsce na salę operacyjną i na łazienki; stawiając piętro, można będzie zaprowadzić rezerwoar z wodą na strychu i wodociągi, miejsca ustępowe będą także oddzielone. Kuchnia i pralnia mogą pozostać w suterenie bez żadnej niedogodności, zwłaszcza jeżeli rozszerzą się nieco okna, aby dać więcej światła. Budowniczy miejski podjął się zrobienia planu i kosztorysu tych przekształceń. Prosiłem Dyrektora, aby plan ten, razem z planem przebudowy domu administracyjnego, trupiarni i studni wraz z kosztorysami przedstawił Wysokiemu Wydziałowi krajowemu na rozpatrzenie. Sądzę, że to będzie najlepszy i najtańszy sposób rozwiązania trudnego zadania, które od tylu lat oczekuje tego.

Miasto Bochnia ubogie, obciążone długami i w przededniu budowy wodociągów, nie jest w stanie pokryć ustawą oznaczonej na nie przypadającej części, lecz jest nadzieja, że powiaty bocheński i brzeski, z których chorzy leczeni w szpitalu stanowią dwie trzecie wszystkich leczonych, przyjmą udział w tych wydatkach, gdyż na czele tych powiatów stoją obecnie ludzie szerokich poglądów i pojmujący, jakim jest dobrodziejstwem dla okolicy dobrze urządzony szpital.

Urzeczywistnienie tego planu podniosłoby szpital. Obecne położenie jego na wzgórzu nie jest złem, bo powietrze wokoło jest czyste, a i chorzy mają ogródek do spaceru, przytem byłby to najtańszy sposób naprawienia zakładu tego.

Studnia wykopana w podwórzu ma 8 metrów głębokości, woda, która się pokazała jest dobra do picia i prania, lecz mało jej, potrzeba jeszcze koniecznie pogłębić ją, a woda będzie. Studniarz z Tarnowa wezwany, podejmuje się dostarczenia wody, żądając po 20 K. za każdy dzień pracy. Sądzę, iż sprawę tę potrzeba będzie załatwić jak najprędzej, bo szpital utrzymuje dwóch stróżów, którzy od rana do wieczora wodę dla szpitala wożą beczkami, a pomimo to brak jej czuje się ciągle tak w łazience jak i w pralni.

Służba lekarska. W szpitalu bocheńskim obecnie jest jeden tylko lekarz — Dyrektor. Sekundaryusz wyjechał przed parn miesiącami, nie opowiadając się, dokąd jedzie i dotąd nie wrócił. Słyszałem, iż przyjął prywatną służbę w jednym ze szpitali utrzymywanych przez Siostry Miłosierdzia w okolicy Złoczowa. Tylko niezmiernej pracowitości i sumienności Dyrektora, szpital zawdzięcza, iż chorzy na tem nie cierpią. Mniejsze operacje Dyrektor wykonuje przy pomocy Siostry zakonnej, do większych dopomagał dotychczas; lekarz wojskowy, którego niestety w ostatnim czasie przetranslokowano do innego pułku. Stosunek Dyrektora do Sióstr Miłosierdzia jest zupełnie prawidłowy, gdyż obie strony są z siebie zadowolone.

Służby zakonnej jest mało. Jedna siostra, przełożona prowadzi wszystkie rachunki gospodarskie i całą administrację, druga kuchnię, trzecia pralnię, czwarta jest przy chorych, dopomaga przy operacjach, zawiaduje apteczką szpitalną i przyrządza napary i nastoje. Potrzeba jeszcze jednej do pomocy tej ostatniej i dla pawilonu zakaźnych.

Dozorców i dozorzyn, a także stróżów jest 7. W razie wykopania studni jeden ze stróżów będzie wydalony, obecnie bowiem jest używany prawie wyłącznie do wożenia wody.

Chorzy. W dniu wizytacji znalazłem 71 chorych. W 1904 r. leczono 1037 chorych w ciągu 21.975 dni. Przeciętnie leczono dziennie 62 na 55 etatowych łózkach, było więc stałe przepełnienie. Nadetatowi byli pomieszczani na siennikach rozciągniętych na ziemi, a dzieci po dwóch na jednym łóżku. Średni pobyt chorych w szpitalu wynosił 21.1 dni, co świadczy, iż chorzy nie są przetrzymywani bez potrzeby.

Z chorób leczonych w szpitalu było najwięcej na gruźlicę 56 (umarło 15), na zapalenie płuc 66 (umarło 13), na choroby skórne 97, weneryczne 59, zakaźne 29, oczne 53. Operacyj mniejszych i większych dokonano 135. Śmiertelność wynosiła 6.9, bo i tu jak w okolicach Tarnowa ludność umierających swoich odwozi do szpitala, aby uniknąć kosztów pogrzebu, a szpital nie może im odmówić przyjęcia.

Chorzy mężczyźni zajmują trzy pokoje, chore kobiety cztery. Zakaźni są pomieszczeni w altanie, znajdującej w ogrodzie i mogącej pomieścić 8 łózek, lub w pokoju urządzonym w suterrenach (trzy łóżka).

Wizyty lekarskie odbywają się zawsze dwa razy dziennie z rana i po południu.

Wiktuały w spiżarni znalazłem w dobrym gatunku, a pożywienie chorych dobrze i smacznie przygotowane. Chorzy z wiktuałów są zadowoleni. Koszt żywienia wynosi 40 gr. na dzień i chorego.

Leki i opatrunki nie są drogie. Dzień leczenia kosztuje przeciętnie około 10 groszy.

Narzędzia chirurgiczne są w porządku i czysto utrzymane, ilość ich jest dostateczna. Stół operacyjny bardzo dobry.

Łazienki są połączone z kuchenką, brak wody nie pozwala wydawać kąpielei czystości w takiej ilości, jak w szpitalach posiadających wodociągi.

Do posług w szpitalu używani są rekonwalescenci i weneryczni kończący kurację.

Dezynfektor jest wspólny z miastem.

Izba przedpogrzebowa jest fatalnie pomieszczona w suterrenie od strony domu administracyjnego. Przeniesienie jej na inne miejsce jest wskazane wymogami higienicznymi.

Wnioski:

1. Zezwolić na piątą Siostrę zakonną.
2. Polecić dokończenie studni.
3. Zcentralizować szycie bielizny we Lwowie, pragną bowiem tego siostry zakonne i będzie to znacznie taniej.
4. Polepszyć dotację sekundaryusza przynajmniej o 100 K., bo życie w Bochni drogie, a praktyka lekarska bardzo szczupła, jest tam bowiem 6 lekarzy oprócz wojskowych.
5. Wezwać p. Kwiatkowskiego do lepszej dostawy węgla, bo uskarżano mi się, że w dostarczonym w ostatnim czasie było bardzo dużo kamieni.
6. Wezwać „Towarzystwo przemysłowe“, aby płótno dostarczane szpitalom odpowiadało próbkom i trzymało oznaczoną miarę, Siostry bowiem zakonne skarżyły się na złą dostawę w tym względzie.

Brody. Skład komitetu szpitalnego jest ten sam jak i w roku przeszłym. Na czele jego stoi marszałek powiatu poseł Sala, szczerze zajmujący się szpitalem, bo powstanie zakładu tego z npadku, w jakim się znajdował, jest związane z imieniem jego.

Budynek. Staranna coroczna konserwacja budynku jest powodem, że szpital przedstawia się bardzo czysto i ładnie. W roku ubiegłym naprawiono ogrodzenie, otaczające cały teren szpitalny, a dach nad kuchnią i pralnią został pokryty papą smołowcową. Miejsca odchodowe, poprawione przed dwoma laty, już nie zanieczyszczają powietrza jak było poprzednio, a w łazienkach został urządzony przyrząd do kąpieli natryskowych. Oprócz tego sprawiono 80 poduszek napełnionych pierzem, co kosztowało 170 K 48 gr. W całym obęściu szpitala schludność jaknajwiększa, bo dyrektor należy do ludzi lubiących porządek i czystość i umiających utrzymać należyty rygor wśród posługi szpitalnej.

Służba lekarska składa się z dyrektora i sekundaryusza; stosunek ich wzajemny jest prawidłowy. Obaj pracują jednocześnie, tak, że każdy zna wszystkich chorych i przebieg ich choroby. Posługi niższej jest 6 osób: dozorca chorych, stróż, dwie dozoreczynie chorych, kucharka i praczka.

Chorzy. W dniu inspekcji było 58 chorych, w ciągu zaś ubiegłego roku leczono w szpitalu 1076 osób, w ciągu 20.736 dni; przepełnienia więc nie było, bo przeciętnie leczono po 56 osób na 70 łóżkach. Średni czas pobytu w zakładzie wynosił 19.2 dni, co wskazuje, że chorzy nie są przetrzymywani bez potrzeby.

Ważniejsze choroby leczone w szpitalu były: gruźlica 46 (z tego umarło 9), zapalenie płuc 50 (umarło 8), z chorobami skóry 52, wenerycznych 91, ocznych 76, umysłowo-chorych leczono 2, zakaźnych 2, na różę 20, na zimnicę, która w okolicach panuje, 20; porodów bez pomocy lekarskiej 5, z pomocą 8. Operacyj większych i mniejszych dokonano 145; z większych było: resekcyj 9, amputacyj 15, nowotworów 24, operacyj przepukliny 4 itd.

Jakkolwiek w szpitalu niema pawilonu zakaźnego, a jeden z przypadków chorób zakaźnych był tyfus wysypkowy, jednak nie pociągnęło to za sobą żadnych złych następstw.

Wizyty lekarskie odbywają się dwurazowo dziennie w godzinach ustanowionych instrukcją. Rezultaty leczenia są bardzo dobre: w roku ubiegłym śmiertelność wynosiła 5.3%; w agonii przyjęto 2.

Nie wiele jest szpitali w kraju, gdzieby ambulatoryjne leczenie było rozwinięte na tak wysoką skalę jak w Brodach. W roku ubiegłym leczono ambulatoryjnie 3586 osób, to jest prawie po 10 dziennie, w tym zaś roku 650. Ambulatoryjnie leczy się bardzo wiele chorych na oczy.

Wiktuały w szpitalu znalazłem bardzo dobre, zwłaszcza mięso i pieczywo. Byłem w czasie obiadu; potrawy były przygotowane smacznie i cho-

rzy chwalili pożywienie szpitalne. Koszt jednego dnia żywienia wynosi 38 groszy.

Leki i opatrunki w ubiegłym roku kosztowały około 10 gr. na dzień i chorego.

Narzędzia chirurgiczne w dostatecznej ilości i bardzo dodrze utrzymane.

Łazienki pod względem samego urządzenia i lokalu zostawiają wiele do życzenia, ale przyrząd do natryskowych kąpeli pozwala większej liczbie chorych udzielić możności utrzymania ciała w czystości.

Nad utrzymaniem porządku domowego we dnie i w nocy czuwa rządcą, mieszkający w samym zakładzie. Przydałby się jednak tu telefon łączący szpital z pomieszkaniem lekarza, znacznie oddalonego od zakładu, tem więcej, że jest to zezwolonem bardzo wielu szpitalom.

Do posług w szpitalu używają się przeważnie rekonwalescenci i oczni.

Szpital ma dezynfektor, zakupiony wspólnie z miastem, systemu Rychnowskiego. Dezynfektor ten znajduje się w Magistracie, a w razie potrzeby przywozi się do szpitala.

Dom przedpogrzebowy jest urządzony bardzo dobrze. Zmarłych w roku 1904 było 57. Obdukcye naukowe odbywają się tylko w wypadkach przedstawiających interes naukowy.

Szpital posiada mały kapitałik rezerwowy w ilości 1065 koron. W roku ubiegłym dochód z samopłacących wynosił 2354 koron. Skarżono mi się bardzo, że starostwa nie odpowiadają na wezwania w sprawach przynależności i ściągnięcia należności za leczenie.

Brzeżany. Wskutek śmierci byłego dyrektora szpitala, a zarazem burmistrza miasta skład komitetu szpitalnego zmienił się. Obecny komitet składa się z Marszałka powiatowego p. Kazimierza Traczewskiego, p. Edwarda Mayerburga, wiceburmistrza, p. Tomasza Blaskiewicza i dyr. szpitala dr. A. Kowenickiego. Posiedzenia komitetu odbywają się tyle razy, ile potrzeba tego wymaga.

Aktem fundacyjnym hr. Potockiego nowo wybudowany szpital stał się własnością gminy chrześcijańskiej miasta Brzeżan, która wynajęła budynek funduszowi szpitalnemu za 2 tys. koron tytułem najmu. Z tej kwoty tytułem aktu fundacyjnego gmina odkłada 1000 koron na dom dla nieuleczalnych imienia hr. Potockich, a 1000 obowiązana jest użyć na wszelkie naprawy i inwestycje w szpitalu.

Od paru lat zaczęły pokazywać się różne braki w budynku szpitalnym wymagające kosztowniejszej naprawy, które tylko w części i po długich naleganiach wykonane zostały. Obecnie wskutek stałego przepełnienia szpitala chorymi zachodzi konieczna potrzeba rozszerzenia budynku szpitalnego, a w tym celu przykupienia sąsiedniej realności, zabezpieczenia szpitalnego budynku od wilgoci, która zaczyna pojawiać się w różnych miejscach, zbudowania piwnicy i suszni, przeniesienia domu przedpogrzebowego w inne miejsce, położenie jego bowiem obecne, w niewielkiem oddaleniu od kuchni i zakaźnego pawilonu jest ze względów sanitarnych niebezpieczne.

Gmina chrześcijańska dla braku funduszków robót tych podjąć się nie może, a wskutek tego, za zgodą fundatora, d. 25. lutego b. r. powzięła jednogłośnie uchwałę, aby pod pewnymi warunkami odstąpić budynek szpitalny na własność funduszu szpitalnego i uchwałę tę przedstawiła Wydziałowi krajowemu pod decyzję. Komitet szpitalny wystosował w tej sprawie prośbę, aby w razie zgody na ten projekt Wydział krajowy dał pełnomocnictwo komitetowi do rozpoczęcia rokowań z fundatorami, jako też i z gminą chrześcijańską miasta Brzeżan.

W roku ubiegłym budynek główny został zamiast obrukowania — obetonowany, a rynny zostały wpuszczone do kanału; obetonowanie jednak, od

mroźów, już popękało w różnych miejscach. Wskutek wielkiego napływu chorych, kuchnia jest już niedostateczną i potrzebuje powiększenia i naprawy. W pralni niema odpływu dla zużytej wody, tak, że praczki stoją po kostki w wodzie; niema suszni a ilość bielizny na zwiększony napływ chorych jest niedostateczną; zakonnice upraszają o maszynę do prania dla ułatwienia pracy; dezynfektor jest już zupełnie zużyty; w dachu między dachówkami porobiły się dziury, ustępowe miejsca dotychczas nienaprawione itd.

Rozszerzenie szpitala przez nadbudowanie parterowej części, zdaje się, że będzie niemożliwe, ho mury są za słabe ($1\frac{1}{2}$ cegły); potrzeba będzie to zbadać przez rzeczoznawców.

Zakład jest utrzymany czysto i porządnie. Studnia w tym roku została oczyszczoną i naprawioną. Woda jest dobra.

Służba lekarska składa się z dyrektora i sekundaryusza; ruch chorych wzmógł się bardzo znacznie, wskutek czego praca dwóch lekarzy stała się nadmiernie uciążliwą. Stosunek lekarzy do Sióstr zakonnych jest jak najlepszy. Zakonnice jest sześć: przełożona, druga na oddziale chorych mężczyzn, trzecia u chorych kobiet, czwarta w zakaźnym, piąta w kuchni, a szósta w kancelaryi. Jedna z sióstr, która odsłużyła 12 lat w szpitalu i upadła na zdrowiu, została zastąpiona młodszą i przeszła na emeryturę. Służby niższej jest 9 osób: 1. odźwierny dla sprzątanía kancelaryi i posyłek do miasta, 2. dozorca na oddziale mężczyzn, 3. dozorczyńni na oddziale kobiet, 4. w zakaźnym, 5. praczka, 6. w kuchni, 7. pomaga w sali operacyjnej, 8. i 9. dwóch stróżów.

W dniu wizytacyj znalazłem 117 chorych, w roku ubiegłym na 82 etatowych łózkach leczono 1273 chorych w ciągu 32.686 dni; przeciętnie więc leczono 89 dziennie; przepełnienie więc było stałe; w tym zaś roku nieustannie prawie chorych niżej 100 nie było. Nadliczbowi spali po dwóch na jednym łózku. Przeciętny czas leczenia w 1904 r. wynosił 25·6. Przy zbliżającej się budowie kolei ruch chorych zwiększył się znacznie. Ważniejsze choroby leczone w tym szpitalu w 1904 były: gruźlica 35 (z tych zmarło 9), zapalenie płuc 22, na choroby skóry 79, na choroby zakaźne 34, na weneryczne 89, porodów odbyło się w szpitalu 27, a 2 z pomocą lekarską; ocznych 222; operowano 207 (Struma 4, plastyka 6, trepanatio 3, laparatomij 4, herniotomij 14, amputacyj 6). Umysłowo chorych pielęgnowano 7.

Wizyty lekarskie odbywają się regularnie i dwurazowo dziennie w godzinach wyznaczonych instrukcją. Obaj lekarze bardzo pracowici odbywają wizytę jednocześnie. Wyniki leczenia były dobre: na 1273 leczonych w szpitalu umarło 71, to jest 5·5%.

Ambulatoryjnie są leczeni tylko rekonwalescenci po ocznych chorobach i chirurgicznych, którzy byli wypuszczeni ze szpitala z poleceniem przychodzenia dla zmiany opatrunku, lub dokończenia leczenia.

Żywnienie chorych według zdania dyrektora i samych chorych, pytanych o to w różnych salach jest dobre. Wiktuały średniej dobroci. Koszt żywienia w ostatnim czasie wynosił 41 gr.

Koszt leków i opatrunków w tym roku wynosił 12 gr. na dzień i na chorego. W tym szpitalu jak i w innych jest podręczna apteczka zawierająca wszystkie leki, które w szpitalu powinny być pod ręką.

Narzędzi chirurgicznych ilość dostateczna; inwentarz jest należycie utrzymany.

Sala operacyjna jest bardzo skromnie urządzona, brak bowiem dwóch umywalni, które stały się obecnie konieczną potrzebą przy operacyach, brak stolików żelaznych na narzędzia, niema szafki na narzędzia w sali położnic, potrzeba będzie niektóre instrumenta naprawić i trochę dokupić.

Dla zachowania należytej czystości w łazienkach potrzeba będzie ściany wyszurować, a następnie polakierować, tak samo potrzeba będzie corocznie lakierować 5 wanien, jakie szpital posiada. Do różnych robót w szpitalu są używani rekonwalescenci.

Dezynfektor systemu Rychnowskiego jest zużyty zupełnie i zbyt mały na tę ilość zakaźnych, jaką zwykle pielęgnuje i leczy szpital corocznie. Dom przedpogrzebowy wewnątrz jest urządzony dobrze; obdukcye odbywają się tylko w wypadkach ważniejszych, przedstawiających interes naukowy. Położenie trupiarni w pobliżu kuchni jest bardzo nieodpowiednie, bo latem muchy stamtąd wylatują i wpadają do kuchni i do blisko stojącego domu dla zakaźnych.

Dyrektor i przełożona zakonnice proszą o normę dla utrzymania w szpitalu drugoklasowych, bo płacąc nieco wyższą takse dzienną (2 K 40 gr), chorzy są bardzo wymagający. Taksa ta nie może być niższą jak 4 K dziennie, bo chorych tych jest nie wiele a potrzeba dla nich gotować pożywienie osobno.

Braki szpitala, które jaknajprędzej uchylić potrzeba, są następujące:

1. Naprawić kuchnię i wmurować jeszcze jeden kocioł lub zamiast dwóch istniejących małych wstawić 2 większe.

2. Zrobić odpływ wody zużytej z pralni. Tamże sprawić rurę blaszaną, lub wąż gumowy dla skierowania wody z kurka do różnych miejsc pralni.

3. Naprawić sedesy w miejscach ustępowych, które nie pozwalają utrzymać żadnego porządku, bo chorzy na nich siadać nie mogą.

4. Dozwolnić na zakupno większej ilości bielizny, 10 przynajmniej żelaznych łózek.

5. Nakazać urządzenie składów na rzeczy chorych na strychu.

6. Polecić zakupno nowego dezynfektora.

7. Polecić zmianę popękanych dachówek i zakrycie dziur w dachu głównego budynku i pawilonu dla zakaźnych.

8. Nakazać wykopanie jamy krytej na śmiecie i opatrunki zużyte.

9. Pozwolić na zakupno maszyny do prania, o którą zakonnice proszą.

10. Zezwolić na lepsze urządzenie sali operacyjnej, zakupno 2 umywalni, stołu operacyjnego skromnego dla operacyj septycznych, stolików i sterylizatora.

Urządzenie suszni, piwnicy, zmianę systemu wywozu nieczystości kloacznych, który obecnie jest fatalnym, lepsze urządzenie łazienek i rozszerzenie szpitala musi być odłożone do czasu decyzji Wydziału krajowego co do objęcia zakładu w swój zarząd, po odebraniu go od gminy.

Drohobycz — Namiestnictwo, po zasięgnięciu opinii c. k. Rady zdrowia oświadczyło, że nie uważa za odpowiednie rozszerzenie szpitala drohobyczkiego według przedłożonych planów, ze względu, iż powstałby korytarz około 50 m. długi, prawie ciemny i trudny do przewietrzania, a także, że izolacja chorych zakaźnych w szpitalu byłaby niemożliwą, a co najmniej iluzoryczną i doradzało postawienie nowego pawilonu izolacyjnego.

Na to dać muszę wyjaśnienie.

Wejście do sal, gdzie są pomieszczeni zakaźni obecnie i gdzie poстанą po ukończeniu wszystkich przekształceń w budynku głównym, będzie zupełnie osobne i usunięte od wszelkiej styczności z innymi chorymi. W tenże sam sposób są umieszczeni zakaźni w wielu naszych, nawet większych szpitalach i ani razu nie zdarzyło się, żeby to było przyczyną miejscowej epidemii. Przesadna ostrożność pociąga za sobą wielkie wydatki, których wystrzegać się musimy w naszym niebogatym kraju. Przeniesienie administracji całej i sal operacyjnych do nowego południowego skrzydła ma tą wielką korzyść, że w głównym budynku będą znajdować się tylko chorzy i ci, co ich pielęgnują, dozór więc będzie lepszy i utrzymanie porządku łatwiejsze, przytem opróżnienie wielkich sal, gdzie były pomieszczone kuchnia i zakonnice, da możność lepszego rozmieszczenia chorych.

Wprawdzie korytarz, przebiegający wzdłuż budynku, będzie mniej jasny, ale dostatecznie widny i dający się dobrze przewietrzyć.

Słyszałem zarzut, iż pomieszczenie domu przedpogrzebowego w północno-wschodniej części placu szpitalnego jest nieestosowne. Zarzut ten uwa-

zam za niesłuszny, bo takie pomieszczenie ma tę dogodność, że usuwa to smutne miejsce z przed oczu chorych, a odwiedzającym zmarłych nie pozwala chodzić po ogrodzie szpitalnym i powodować nieporządek. Przytem budynek ten stoi tuż obok drogi łączącej budynki gospodarskie z drogą publiczną, przez którą wywożą się zwłoki zmarłych. Pomieszczenie to jest więc bardzo dogodne i dla administracji szpitala i dla publiczności, która nie niepokojąc nikogo, może tu urządzać nawet wspańiałe pogrzeby. Jeszcze jedna korzyść z pomieszczenia w tem miejscu domu przedpogrzebowego jest ta, że w nim będzie znajdować się dezynfektor, w którym będą oczyszczać się rzeczy przyniesione z oddziału zakaźnego tuż obok pomieszczonego.

Pomieszczenie szop gospodarczych przy północnej granicy terenu szpitalnego jest także lepsze, aniżeli było poprzednio, bo więcej pozostało miejsca dla urządzenia ogrodu spacerowego dla chorych, a wszelkie roboty zanieczyszczające podwórze gospodarskie są usunięte w kąć najbardziej oddalony.

W nowem skrzydle na piętrze będzie kaplica i pomieszkanie Sióstr zakonnych; na parterze dwie sale operacyjne i sala opatrunkowa, kancelarya lekarska i kancelarya zarządu, a wreszcie sala przyjęcia. Na dole zaś, w suterenie kuchnia, pralnia, łazienki, spiżarnia i piwnica na skład jarzyn.

Roboty wewnętrznego urządzenia, jak mówił mi p. Jelonek, przedsiębiorca, będą ukończone w ostatnich dniach sierpnia.

Obecnie jest jedna tylko trudność budowlana: kocioł, mający parą swą ogrzewać wodę gorącą, dostarczaną do łazienek, i suszarnię, postawiono za nisko, tak, że w czasie ostatniej ulewy woda zaczęła występować ze wszystkich stron i zalała fundamenta, na których kocioł stoi. Potrzeba więc będzie zrobić jeszcze jeden głęboki kanał, odprowadzający wodę do kanału już istniejącego. Wkrótce p. budowniczy przedstawi, jak ma być ten kanał zbudowany i co będzie kosztować, a Dyrektor mówił mi, że ma na to pieniądze z oszczędności budżetowych (około 3 tys. koron).

W składzie komitetu, w personalu lekarskim, Sióstr pielęgniujących i w ilości posługi od roku przeszłego nie zaszły żadne zmiany.

W roku ubiegłym budynek obrukowano tak, że prawdopodobnie wilgoci na parterze nie będzie. Oprócz tego pokryto budynek cały cynkową blachą, urządzono rezerwoary na ciepłą i zimną wodę na strychu, wodociągi, zlewy i sześć miejsc ustępowych na obu piętrach, sprawiono wiele narzędzi chirurgicznych, przyrząd do gotowania wody za pomocą gazu, którym oświetlono budynek, nareszcie kupiono 15 nowych żelaznych łóżek.

Pomimo robót konserwacyjnych i budowlanych, które zmusiły chorych poprzemścić na korytarze, porządek znalazłem wszędzie, ale chorych było więcej aniżeli łóżek, bo 157. W roku ubiegłym leczono tu 3232 osób w ciągu 54.423 dni; przeciętnie więc leczono 149 chorych. Śmiertelność wynosiła 4.1%.

Służba lekarska odbywa się tu z wielkim rygorem, bo dyrektor jest służbiście i szpital stawia zawsze na pierwszym miejscu, więc i pomocnicy stosują się do tego. Wypadków chirurgicznych znalazłem bardzo wiele. W roku ubiegłym między innemi leczono na gruźlicę 109 (umarło 18), na zapalenie płuc 101, na choroby skórne 164, na choroby zakaźne 113, na różę 44, na choroby weneryczne 190. Porodów odbyło się w szpitalu siłami natury 42, z pomocą 15. Operacyj dokonano 497 (laparotomij 19, herniotomij 12, resekcij 30, neoplasma 44, intubacyj 17 i t. d.

Szpital leczy także ambulatoryjnie, lecz z braku czasu lekarze nie prowadzą żadnych zapisków. Chorzy mogący zapłacić za opatrunek i za receptę składają pewną kwotę na rekonwalescentów do puszeki, w dniu inspekcji w puszcze było 17 koron.

Pożywienie chorych bardzo dobre, pieczywo doskonałe. Koszt wikt na dzień i osobę wynosi 36 gr. Bielizny pomimo przepelnienia, szpital posiada ilość dostateczną, bo oprócz tego, co się znajduje w magazynie bielizny wyro-

bionej, jest jeszcze część płótna z r. 1904 i z całego 1905 niewyrobionej, jest to więc jeden ze szpitali najbogatszych w bieliznę.

Leki i opatrunki w roku ubiegłym kosztowały 16·5 gr. ze względu na ogromną ilość wypadków chirurgicznych; nie jest to wiele.

Narzędzi chirurgicznych jest ilość dostateczna i nic tu nie brakuje; większa część narzędzi jest sprowadzona ze światowej sławy fabryki Collin'a z Paryża. Dyrektor śledzi bardzo za nauką i dlatego wprowadza wszystko to, co jest uznanem za korzystne czy to w wewnętrznem leczeniu, czy w chirurgicznem, tak, że dla młodego lekarza szpital drohobycki jest doskonałą szkołą praktyki lekarskiej.

Nowe łazienki w suterenie dobrze urządzone; wanien będzie cztery z natryskami, dwie dla zwykłych chorych, a dwie dla wenerycznych.

Dezynfektor, sprowadzony z Dortmundu, fundcyonuje bardzo bardzo.

Szpital posiada odpowiednie dwie separatki, mogące służyć dla 4 chorych klasowych.

Za pozwoleniem Wys. Wydziału krajowego szpital jest połączony z mieszkaniem dyrektora i pierwszego sekundarzysza telefonem.

Dom przedpogrzebowy jest urządzony należycie. W r. 1904 było zmarłych 131; sekcye odbywają się jedynie w wypadkach przedstawiających szczególny interes naukowy.

Kancelarya, dzięki jej kierownicze Siostrze Laurencyi, fundcyonuje doskonale; w przeszłym roku samopłacący zapłacili 10.124 koron.

W ogóle gospodarstwo tego szpitala nie pozostawia nic do życzenia, co należy przypisać dyrektorowi i dzielnej, pracowitej, energicznej i zapobiegliwej przełożonej zakonnicy Teresie Wróbel.

Husiatyn. — Komitet szpitalny składa się z Przewodniczącego Hr. Adama Gołuchowskiego, Zastępcy jego p. Jana Chlamtacza, p. Kaz. Cieńskiego, p. R. Ujejskiego i Dyrektora szpitala. Posiedzenia odbywają się tak często, jak tego potrzeba wymaga, a gdy przewodniczący nie jest w Radzie państwa, to dwa razy na miesiąc. Komitet nie zapomina, iż szpital jest dziełem powiatu i otacza zakład prawdziwie ojcowską opieką, pamięta o jego potrzebach, a przewodniczący odwiedza zakład tak często, jak tylko może, i nie mało rzeczy szpital otrzymał w darze od niego.

Budynki. Szpital ten pierwotnie był zbudowany na 40 chorych. Świetne wyniki leczenia, zwłaszcza chirurgicznego, zaimponowały okolicznej ludności, a następstwem tego był taki napływ chorych, iż nastąpiła konieczność rozszerzenia zakładu przez obrócenie pawilonu chirurgicznego na oddział chorób wewnętrznych, a domu przedpogrzebowego na oddział zakaźny. Zmiana ta pozwoliła pomieścić w szpitalu od 60—70 łóżek, lecz nie było to dostatecznem, bo pomimo zaprowadzenia ambulatoryjnego leczenia i utrudniania przyjęcia, napływ chorych tak się wzmógł, że w 1904 r. przeciętnie leczono dziennie po 105 chorych, a niekiedy liczba leczonych dochodziła do 135. Przepięnienie było tak wielkie, że na jednym łóżku spało po dwóch dorosłych, a po 3 dzieci. Stan taki nie może być cierpianym w zakładzie pod nadzorem Wydziału krajowego pozostającym, ba może przy sprzyjających okolicznościach doprowadzić do fatalnych następstw i zrodzić miejscową epidemię.

Budowa nowych szpitali w Skale, Czortkowie i Trembowli nastąpi za ledwie za lat kilka, nie podobna więc czekać, czy to nie zmniejszy napływ chorych do szpitala husiatyńskiego, a należy przystąpić jaknajprędzej do wybudowania pawilonu, mogącego pomieścić nadmiar chorych i wszystkie te ubikacje, których szpital obecnie ma, a mianowicie drugiej sali operacyjnej, spiżarni, suszni i t. d. Badałem bardzo ściśle w dniu inspekcji, czy nie ma ta-

kich chorych, których możnaby wydalić ze szpitala i nie znalazłem, przeciętny zaś pobyt chorych w tym szpitalu wynosi 18·6 dni, co świadczy, że chorzy nie przetrzymują się tu bez potrzeby.

W roku ubiegłym sprawiono w szpitalu 13 łóżek żelaznych, między nimi 3 z materacami; kuchnię przerobiono na kaflową, naprawiono palowisko pod kotłem w pralni i pobieleno tamże kotły, sprawiono trzy śmieciarki, a nareszcie urządzono motor kaloryczny do pompowania wody, który oddaje bardzo wielkie usługi szpitalowi. Motor ten obsługuje stróż, znający się dobrze na tem.

Stuennia ma 36 m. głębokości, a woda jest dobra do picia i prania.

W roku ubiegłym za ambulatoryjne leczenie dyrektor zebrał do puszkii zwyż 1000 koron, które użył na kupno dla szpitala mikroskopu, narzędzi do operacji ucha i ginekologiczne, a także nabył Jahresbericht Vierchowa od r. 1872—1894.

Służba lekarska składa się z dyrektora i pomocnika jego sekundaryusza; ilość ta przy wielkiej ilości chirurgicznych operacyj nie jest dostateczną; praca jest tak wielka, że nie łatwo jej podołać. W dniu inspekcyj wizyta poranna zaczęła się o 8, a skończyła się o 4 po południu; zrobiono 12 opatrunków i 4 większe operacje. Siły lekarzy tak były wyczerpane fizycznie i moralnie, że parę operacyj potrzeba było odłożyć na dzień następny. Obecny dyrektor zasłynął jako bardzo zdolny i szczęśliwy chirurg, więc do szpitala garną się nie tylko z miasta, ale i z dalekich okolic i z zagranicy. W roku ubiegłym leczono tu 2062 chorych w ciągu 38·512 dni, a oprócz tego ambulatoryjnie 4·462. Dokonano w szpitalu 647 operacyj, a ambulatoryjnie 564.

Sióstr Miłosierdzia jest sześć: Przełożona, 2. na oddziale chorych wewnętrznych, 3. przy chorych chirurgicznych, 4. przy zakaźnych, 5. w kuchni i 6. w kancelaryi. Wobec bardzo wielkiej pracy kancelaryjnej ta ostatnia prosi o pomoc, bo nie może podołać, pomimo pomocy chorych inteligentnych.

Służby niższej jest 8: 1 stróż do rąbania drzewa, do dozoru nad pompą, noszenia korespondencji i t. d., dwóch dozorców i jedna dozorczyń przy oddziale chirurgicznym, 5. dozorczyń przy oddziale chorych wewnętrznych, 1. dozorca przy zakaźnych, 7. kucharka, 8. praczka.

Wobec wielkiego i nieustannego napływu chorych, komitet będzie prosić o pozwolenie przyjęcia jeszcze jednego dozorca i stałej szwaczki, bo siostry zakonne nie mają czasu zająć się szyciem i łataniem bielizny, której jest nieustannie bardzo niedostateczna ilość.

W dniu inspekcyj znalazłem 96 chorych, a mianowicie 30 chirurgicznych, 24 ocznych, 12 wenerycznych, 22 na choroby wewnętrzne i 8 na zakaźne. Najczęstszymi chorobami są nephritis i malaria. W roku ubiegłym leczono na gruźlicę 17, na zapalenie płuc 58, na choroby skórne 103, oprócz tego na różę 36. Operacyj dokonano 1211, to jest zwyż 3 operacyj dziennie; niektóre z nich należą do największej rzadkości w sztuce lekarskiej, jak na przykład pneumotomia, laminotomia czyli wycięcie łuków kręgowych z wynikiem dodatnim; są to operacje rzadkie, dokonywane tylko przez znakomitych chirurgów.

Pomimo tak niekorzystnych warunków w jakich odbywa się leczenie chorych, śmiertelność w tym szpitalu w r. 1904 była zdumiewająco mała, wynosiła bowiem zaledwie 37 osób, to jest 1·7%.

Żywienie chorych jest dobre. Chorzy pytani w różnych salach oświadczali, że z wiktus są zupełnie zadowoleni. Szpital nie posiada miejsca na spiżarnię, a wskutek tego może zakupywać produkta potrzebne tylko na bardzo krótki czas, co utrudnia gospodarstwo. Koszt wiktus wynosi 44 groszy na dzień i chorego.

W szpitalu jest apteczka domowa, w której przyrządzają się napoje naley i odwary, okłady i smarowania plastrów, według wskazówek lekarza przez Siostrę, która dawniej pracowała w aptece. Aptekarz skarży się na to,

ale jest to zezwolonem reskryptem ministerjalnym z r. 1891 17/III. L. 12.995. Z powodu wielkiej ilości chirurgicznych przypadków, opatrunki wychodzą w wielkiej ilości. Koszt jednak leków wraz z opatrunkami wynosi około 15 gr. na dzień i chorego.

Narzędzi chirurgicznych jest ilość dostateczna i są one utrzymane w bardzo dobrym stanie, ale sala operacyjna jest bardzo mała i w niej się odbywają wszelkie opatrunki i operacje.

Wanien jest zaledwie 3 dla zwykłych chorych, a jedna dla zakaźnych. Potrzeba dokupić jeszcze dwie waniny.

Dezynfektor systemu Lantenschlägera z Berlina, jest w zupełnie dobrym stanie; stoi on w jednej ubikacji domu przedpogrzebowego; dezynfekcja odbywa się pod okiem zakonniczki znającej sposób użycia tego przyrządu.

Wnioski:

1. Potrzeba koniecznie przystąpić do rozszerzenia szpitala, na co Wydział powiatowy jest zupełnie przygotowany.

2. Zezwolić na przyjęcie jeszcze jednej Siostry Mił. do pomocy w kancelaryi, jednego dozorca i stałej szwaczki.

3. Zezwolić na postawienie lodowni.

4. Zezwolić na zakupno jeszcze dwóch wanien.

5. Nakazać aby urządzono schody na strych w pawilonie zakaźnym, dla suszenia tam bielizny zakaźnych i przechowywania ich rzeczy.

6. Zezwolić na postawienie kilku piecyków żelaznych dla ogrzewania miejsc ustępowych i korytarzy.

7. Wyznaczyć w budżecie na r. 1906 większą sumę na bieliznę, bo ilość tej ostatniej jest bardzo niedostateczną, a ta, co jest, zużyta.

Jarosław. Skład komitetu szpitalnego jest następujący: Przewodniczący ks. kanonik Czorba, Burmistrz miasta Dr. Dietzius, p. Rohm aptekarz i Dyrektor szpitala Dr. Fechter. Komitet zbiera się zwykle co miesiąc i w każdym ważniejszym przypadku dla naradzenia się nad przedłożeniami, które ma przedstawić Wydziałowi krajowemu lub nad poleceniami otrzymanymi ze Lwowa.

Właśnie trafiłem na jedno z tych zebrań i przyjąłem udział w naradzie. Chodziło bowiem o przedstawienie Wydziałowi krajowemu obecnego stanu szpitala wskutek niezmiernego przepełnienia zakładu, które wkłada na barki pracujących taki nadmiar pracy, jakiemu poddać nie mogą.

Na prośbę komitetu zezwolono powiększyć ilość łóżek ze 100 na 110, tymczasem liczba chorych w dniu inspekcji była 171. Natę liczbę ani sienników ani koców niema, tak, że chorych potrzeba pomieszczać po 2 i po 3 na jednym łóżku, sienników bowiem jest 153, a koców 147.

Przepełnienie to nie jest chwilowem, bo w r. 1904 leczono 1444 chorych w ciągu 40.012 dni, a zatem przeciętnie po 110 dziennie. Lekarze, zakonnice i posługa są tak utrudzeni pracą, że niekiedy są zupełnie fizycznie wyczerpani. Dyrektor mówił, że były dni, w których musiał zostawać w szpitalu od 8 z rana do 8 wieczorem i operował przy pomocy jednej tylko zakonniczki, która chloroformowała operowanych, bo lekarz pomocniczy nie był jeszcze mianowany. Teraz gdy już ma sekundaryusza, wizyta lekarska nieraz ciągnie się od 8 z rana do 3 popołudniu, bo często potrzeba zrobić po trzy i więcej operacji i po kilkanaście opatrunków.

Komitet wskutek tego powziął uchwałę prosić Wydział krajowy o mianowanie jeszcze jednego lekarza pomocniczego, jeszcze jednej siostry zakonnej dla oddziału zakaźnych i o drugiego stróża, bo jeden nie może poddać pom-

powaniu wody, rąbaniu drzewa, utrzymaniu porządku w podwórzach i miejscach ustępowych, w ogrodzie i przy budynkach gospodarskich. Nadto komitet będzie prosić o powiększenie płacy stróżów o 1 K. miesięcznie, a odźwiernemu, który pełni zarazem obowiązki woźnego w szpitalu oddalonym od miasta prawie o 2 kilometry, o 2 K. Prośbę tę popieram bardzo, przekonałem się bowiem, że jest zupełnie uzasadnioną.

Obecnie w szpitalu jest 6 zakonnic: 1. Przełożona, 2. w kancelaryi, 3. także w kancelaryi do pomocy, 4. przy chorych gorączkowych, 5. przy chirurgicznych i 6. w pralni. Przełożona doziera kuchni, gdyż kucharką jest konwerska. Służby niższej 11. 1 Portyer a zarazem woźny, 2) 3 dozorczyń, 4) 5) i 6) dozorczy, 7) praczka 8) i 9) kuchni, 10) w sali operacyjnej i 11) stróż.

Stosunek lekarzy do Sióstr zakonnych prawidłowy. Obaj lekarze odbywają wizytę jednocześnie.

Choroby przeważnie leczone w szpitalu w r. 1904 były następujące: gruźlica 22 przypadków (umarło 10). Zapalenie płuc 57, choroby skórne 307, zakaźne 12, na różę 19, na choroby weneryczne 207, porodów siłami natury było 9, z pomocą lekarską 6, ocznych 127, w agonii przywieziono 16, operacyj wykonano 550 (ważniejsze: operacyj wola 9, herniotomij 7, resekcyj 5, extirpatio uteri 8, laparotomij 27, plastyki 11, uretrotomij 3, neoplasma 16, i t. d.).

Izolacyjny pawilon ma 6 sal, z których każda może pomieścić 6 chorych. Pawilon jest próżny dla braku łóżek. Komitet zamierza ponownie prosić Wydział krajowy o zezwolenie tych nie wielu przekształceń, któreby pozwoliły połowę pawilonu izolacyjnego oddać dla dotkniętych chorobami zakaźnymi, a drugą połowę na pomieszczenie prostytutek, robiących wiele niepokoju innym chorym i nieporządku. Przekształcenie to nie będzie kosztowne (około 1.200 koron), a pozwoli ulżyć przepełnieniu i użytkować zbyt obszerny pawilon zakaźnych. W wielu szpitalach naszych (Biała, Bochnia, Brody, Drohobycz, Lubaczów, Stanisławów itd.) zakaźni są pomieszczeni pod jednym dachem z innymi chorymi i wchód jest tylko oddzielny, a nie było ani razu przypadku rozszerzenia się chorób zakaźnych na innych chorych.

Pożywienie chorych jest dobre i dostateczne, kosztuje jednak dość drogo, bo 43 gr. na dzień i chorego, pochodzi to z wielkiej drożyzny wiktuałów w mieście zajętym tak znacznym wojskowym garnizonem.

Wyniki leczenia dobre. Na 1444 chorych leczonych, umarło 89, to jest 6.1%.

Leki i opatrunki kosztowały w r. 1904 14 gr. na dzień i chorego. Narzędzia chirurgiczne sprowadzono w większej części od Collin'a z Paryża, są doskonałe, ilość narzędzi dostateczna. Inwentarz prowadzony przez Dyrektora utrzymuje się w porządku.

Łazienek ilość dostateczna, kąpieli udziela się tyle, ile potrzeba wymaga.

Dezynfektor systemu Thurfelda z Wiednia w dobrym stanie. Dom przedpogrzebowy należycie urządzony. Sekcye odbywają się tu albo sądowe, albo w interesie nauki. Zakład posiada telefon łączący go z mieszkaniem dyrektora.

Na posiedzeniu Komitetu szpitalnego wzięto pod obradę na propozycję moją, sprawę zaincubowania gruntu i budynków szpitalnych na fundusz szpitalny i sprawę kanału.

Co do pierwszej p. Burmistrz oświadczył, że zaincubowanie własności realności i budynków na fundusz szpitalny nie przedstawia najmniejszej trudności, gdyż to było przewidzianem w 5. punkcie fundacyjnego aktu i że się tem zajmie osobiście, jak tylko otrzyma oryginalny akt fundacyjny odeślany do Wydziału krajowego w r. 1902 przez Namiestnictwo, dla przedstawienia go do sądu.

Co do drugiej rzecz ma się następująco:

Gdy szpital był już zbudowany, ale jeszcze nie przyjęty, Namiest-

nictwo przysłało referenta sanitarnego Dra Merunowicza, który oświadczył, że dla osiągnięcia zupełnej nieszkodliwości wód zużytkowanych w szpitalu mają być urządzone zbiorniki z podwójną dezynfekcją. Zbiornik taki zawiera dwa oddziały, w pierwszym zatrzymują się części stałe, które po zdezynfekcyonowaniu wywozi się beczkami za miasto, w drugim zaś płyny zdezynfekcyonowane za pomocą niegaszonego wapna i wpuszczone do kanału kończącego się w parowie, odgraniczającym teren szpitalny od północy.

Warunek ten, pomimo znacznego kosztu przerabiania zbiorników, przez gminę został spełniony. Oryginał tego zarządzenia znajduje się w aktach Wydziału krajowego r. 1902.

Ze względu, iż właścicielka sąsiedniego gruntu zażądała 400 K. rocznie za udzielenie prawa na wypuszczanie wód gospodarskich do parowu, który w dalszym ciągu należy do niej i do hr. Siemieńskiego, komitet na propozycję moją postanowił zrobić natychmiast próbę wiercenia, aby się przekonać, czy nie uda się wody te skierować do warstwy przepuszczalnej, a wtedy wykopać studnię, któraby pochłaniała i filtrowała te wody, nie naruszając praw niczyich.

Po inspekcyi szpitala w Lubaczowie wstąpiłem ponownie do Jarosławia i przekonałem się, że sprawa zużytkowanych wód da się załatwić tanim kosztem, gdyż już w dziesiątym metrze świder natrafił na piasek gruboziarnisty, dalej więc nastąpi szuter. Potrzeba będzie wybudować studnię, a koszt jej zbudowania na podstawie 3. punktu fundacyi w połowie ponosić będzie gmina.

W drugim dniu inspekcyi byłem przy dokonaniu dwóch większych operacyj w szpitalu (resekcyi kolana i resekcyi żebra). Obie te operacje były dokonane z nadzwyczajną szybkością i dokładnością (3 kwadranse). Wogóle muszę przyznać p. Dyrektorowi znakomite zdolności chirurgiczne, nadzwyczajną pracowitość, oszczędność, energię w kierownictwie zakładem i punktualność w spełnianiu poleceń Wydziału krajowego.

Ambulatoryjnie leczono w szpitalu w r. 1904 osób 725, a w roku 1905 osób 265. Dochód z chorych złożony został na książeczkę kasy oszczędności i wynosi około 300 K; stanowi to obecnie fundusz rezerwowy szpitala.

Dyrektor uprasza o decyzję w sprawie Jarosławskiej kasy chorych, która jest już dłużną szpitalowi około 2.000 K. i pomimo mnogich przypomnień — nie płaci.

Kałuż. Dnia 10. maja b. r. o godzinie 2 popołudniu, po obejrzeniu szpitala i przekonaniu się, że wszystkie roboty, które miały być dokonane do dnia otwarcia szpitala w Kałuszu są ukończone, przystąpiłem do odebrania szpitala od reprezentacyi powiatowej, i do oddania go pod zarząd Komitetu szpitalnego i Dyrektora.

Protokół odebrania szpitala i oświadczenie Prezesa Rady powiatowej, że wszystkie żądane przez Wydział krajowy naprawy usterek i dopełnienie tego, co jeszcze zostaje do zrobienia, będzie dokonane do 10. listopada to jest do dnia objęcia szpitala w zarząd Wydziału krajowego, przedstawiam.

Inwentarz rzeczy, stanowiących wewnętrzne urządzenie szpitala, po sprawdzeniu jego przez przełożoną siostrę zakonną i po porównaniu z wykazem danym z Wydziału krajowego, co w nim być powinno, podpisany przez Prezesa Rady powiatowej i siostrę przełożoną załączam.

Od 14. marca, kiedy komisya wykazała wady i usterki, istniejące w szpitalu, do 10. maja wykonano:

1. Wstawiono 8 wolnostojących klozetów wodnych, połączonych z wodociągiem.
 2. Zrobiono posadzkę z płytek szamotowych w sali operacyjnej i w pralni. Tamże urządzono ścieki w środku z podwójnymi syfonami dla lepszego zamknięcia przed powrotem cuchnących gazów.
 3. Połączono wszystkie odpływy z głównym kanałem, do którego dołączono również wszystkie rynny dachowe od północnej strony budynku.
 4. Ścieki pod wannami w łazienkach opatrzone również podwójnymi syfonami.
 5. Nad wannami urządzono natryski.
 6. Zabezpieczono rezerwar wodny na strychu należytem oszalowaniem.
 7. Naprawiono wszystkie piece, które dymiły, lub były zrujnowane, a w łazienkach postawiono nowe piecyki kaflowe dla ogrzewania tych ubikacyj.
 8. Zrobiono inne drzwi do spiżarni, przez co uchroniono ją od wilgoci, pochodzącej od osiadania pary wodnej, napływającej z kuchni.
 9. Zamówiono płyty trembowelskie (75 cm. długie i 50 szerokości dla obłożenia głównego budynku, pawilonu dla zakaźnych, a także do wyłożenia ścieżek łączących budynki szpitalne.
 10. Wszystkie wentylatory opatrzone i naprawiono, jakoteż i parapety okienne tam, gdzie się one ruszały.
 11. Ogród szpitalny uporządkowano i zasadzono kilkadziesiąt nowych drzewek.
 12. Lampa do pokoju opatrunkowego już kupiona, do sali zaś operacyjnej zamówiona.
 13. Większa część narzędzi chirurgicznych jest już dostarczona, a resztę zamówiona.
 14. Stół sekcyjny jest już zamówiony.
 15. Automatyczne przyrządy do zamykania drzwi wchodowych i w miejscach ustępowych już są zrobione.
 16. Dodano jeszcze jedną kadź do moczenia bielizny.
 17. Cztery latarnie dla oświetlenia podwórza są zamówione.
 18. Spluwaczki na korytarzach i w kancelaryi zamówiono.
 19. Urządzenie dzwonku elektrycznego między bramą i mieszkaniem stróża — zamówiono.
 20. Dezynfektor oczyszczony i przeniesiony do pawilonu zakaźnych.
 21. Uzupełnienie urządzenia mieszkania i inwentarza Sióstr zakonnych, stosownie do wymagań kontraktu będzie wkrótce dokonane. Po zasięgnięciu informacji od Przewodniczącego komitetu szpitalnego, Przełożonej sióstr i Dyrektora szpitala o miejscowych cenach, okazuje się, iż wobec wielkiej drożyzny wszelkich produktów, małej na razie liczby chorych, potrzeby trzymania konia dla komunikacji z miastem, oddalonym prawie o 2 kilometry, taksa leczenia musi tu wynosić 1.50 gr.
- Najbliższe szpitale: Stryjski ma takse 1.34 K i 68 gr. dla dzieci; Stanisławowski 1.20 i 60 dla dzieci; Brzeżański 1.18 i 60 dla dzieci.

Lubaczów. — Od roku w składzie Komitetu nic się nie zmieniło; posiedzenia odbywają się wtedy, gdy potrzeba wymaga.

Budynki szpitalne są w dobrym stanie; zaczęta w roku przeszłym budowa pralni obecnie doprowadza się do końca; za 10 dni zostanie oddana do użytku zakładu. Porządek i czystość znalazłem wszędzie wzorową, pomimo fabryki odbywającej się na podwórzu. Woda czysta i smaczna, ale ilość jej nie jest dostateczną na wszelkie potrzeby szpitalne; wodociągu szpital ten wewnątrz nie posiada, co jest bardzo ujemną stroną jego.

Służba lekarska składa się z dyrektora i sekundaryusza. Stosunek lekarzy do Sióstr zakonnych jest prawidłowy. Obaj lekarze odbywają wizyty lekarskie razem. Sióstr zakonnych jest pięć: 1. przełożona, 2. na oddziale chorych mężczyzn, 3. na oddziale chorych kobiet, 4. w kancelarii 5. w kuchni. Ilość ta pomimo przepełnienia zakładu chorymi jest dostateczna. Sług jest 7, a mianowicie: 1 stróż do podwórza, furty i ogrodu, 2. do koni, 3. do posługi przy chorych, 4. kucharka, 5. dozorczyńni przy chorych, 6. praczka, 7. na zakaźnym oddziale, w którym są dwa pokoje mogące pomieścić 4—5 chorych każdy.

Chorych w dniu inspekcji znalazłem 82, w ciągu ubiegłego roku było 1244 chorych, leczono przez 24.302 dni; przeciętnie więc leczono po 66 dniennie (na 50 łózkach), a średni pobyt chorego wynosił 19·5. Obecnie, w początku wiosny we wszystkich szpitalach jest nader wielka liczba chorych na oczy; i tak w dniu inspekcji na 82 chorych było 48 ocznych, wewnętrznych 16, chirurgicznych 14, wenerycznych 2 i skórnych 2. W roku ubiegłym leczono w tym szpitalu na gruźlicę 52, na zapalenie płuc 31, na zakaźnym 5, na różę 6, na choroby skórne 328, na choroby weneryczne 37, operacyj dokonało 148. Chorych obłąkanych do szpitala nie przyjmowano.

Wizyty lekarskie odbywają się regularnie dwa razy dziennie w godzinach oznaczonych instrukcją. Wyniki leczenia były bardzo dobre, umarło bowiem 39, a zatem 3·1%.

Ambulatoryum stanowią przeważnie chorzy na oczy. Pożywienie dobre, wiktuały średniej dobroci, koszt dzienny żywienia 38 groszy.

Leki kosztują 7·3 gr. na dzień i chorego, opatrunki prawie tyleż. Opatrunki w większej ilości kupione z fabryki „Tlen“, przechowują się w magazynie bielizny.

Stół operacyjny, który nareszcie został kupiony przez Wydział powiatowy za 300 koron, jest bardzo dobry i praktyczny. Narzędzi ilość dostateczna i są dobrze utrzymane, inwentarz prowadzi sam dyrektor.

Ilość łazienek i wanien (4) jest dostateczną, tylko z powodu małej ilości wody w studni zwłaszcza w czasie suchego lata niepodobna dawać tyle kąpiei, ileby potrzeba ze względów czystości.

Szpital jest oddalony od miasta o 2 kilometry, musi więc trzymać konia, który dość dużo kosztuje, a w szczególności w takich latach suchych, kiedy furaz jest drogi, jak w roku poprzednim.

Pod względem czystości powietrza otaczającego zakład, szpital Inbaczewski znajduje się pomiędzy wszystkimi szpitalami w najszcześniejszym położeniu, bo stoi w lasu sosnowym, który go otacza ze wszystkich stron.

Dom przedpogrzebowy jest dobrze urządzony, a stół sekcyjny i narzędzia lekarskie tu potrzebne zostały zakupione przez Wydział powiatowy.

Desynfektora szpital nie posiada, ale Wydział powiatowy upoważnił dyrektora do zakupu tego przyrządu, gdzie uzna za odpowiednie. Radziłem mu, aby udał się do Jarosławia i przyjrzał się dezynfektorowi, którym posługuje się ten szpital, albo zapisał z fabryki narzędzi rolniczych przy Podhajcach, albo nareszcie z fabryki Franciszka Rychnowskiego. Bielizny szpital posiada mało.

Podhajce. W składzie komitetu szpitalnego zaszła zmiana: dawny przewodniczący zmarł, a na miejsce jego wybrano obywatela Fortunata Skarzyńskiego. Komitet zbiera się zwykle raz na miesiąc dla załatwiania bieżących spraw i odczytania rozporządzeń, przychodzących z Wydziału krajowego.

Jak wiadomo, szpital podhajecki tak pod względem położenia swego w nizinie jak też i co do budowy należy do najmniej odpowiednich na zakład leczniczy. Niktby nie uwierzył temu, że budynek ten nie miał nawet fundamentów. Sale i korytarze są niskie, źle oświetlone, bez wentylacji, drzwi i okna w części już zbutwiałe, a szpital jest tak zasunięty w jeden róg placu,

że obejść go na około nie można, nie przechodząc przez budynek. Z północnej strony jest pagórek, z którego wody opadowe ściekają do rowu, wykopanego z tej strony szpitala dla uchronienia od wilgoci, choć to nie na wiele służy, bo woda dostaje się do jedynej piwniczki, jaką szpital posiada. Skrzydło nowe, postawione przed kilkunastu laty, z braku należytego dozoru w czasie budowy, a następnie wskutek przesadnej oszczędności komitetu, który nie naprawiał natychmiast miejsc porujnowanych, jest nie wiele lepsze od głównego budynku, w różnych bowiem miejscach tynki poodpadały, dachówki popekały i woda zacieka, wilgociąc ściany i sufit. Miejsca ustępowe, łączące dwa te budynki, pomimo kilkakrotnej i kosztownej naprawy, są fatalnie urządzone i zatruwają powietrze, zwłaszcza podczas oczyszczania zbiornika, wykopanego tuż obok budynków, bo odprowadzenie nieczystości do blisko znajdującego się potoku zostało zabronione przez zwierzchność gminną.

Ofiarowano na sprzedaż sąsiedni ze szpitalem grunt, ale muszę się oświadczyć stanowczo przeciwko kupnu, bo jest to grunt w dolnej części swej nizinny, podobny do gruntu szpitalnego, a cena niezmiernie wysoka bo za przestrzeń, mającą $\frac{3}{4}$ morga, żądają 16 tysięcy koron.

W ogóle, według zdania mego, szkoda większych wkładów w ten budynek, który potrzeba będzie opuścić wcześniej czy później, bo jest nie tylko nieodpowiedni pod względem sanitarnym, ale jest ciasny na pomieszczenie przeciętnej ilości chorych, zgłaszających się do leczenia i nie da się doprowadzić do lepszego stanu. W Podhajcach, obiedniałych wskutek częstych pożarów, jest mnóstwo doskonałych placów do kupienia po bardzo dostępnych cenach.

W roku ubiegłym oczyszczono i ocembrowano na nowo studnię i ogrodzono terytorium szpitalne siatką drucianą, postawioną na kamiennym podmurowaniu od strony ulicy, a porządnym parkanem w dalszych częściach; naprawiono pralnię i piwnicę. Wszystkie te roboty dokonano bardzo niedokładnie, ilość bowiem wody w studni zmniejszyła się, druciany parkan już się chwieje, bo cement, którym umocowano słupy, popekał, a betonowa podłoga w pralni już się popsowała.

Sióstr zakonnych jest pięć: 1) przełożona 2) 3) przy chorych, 4) przy zakaźnych, a 5) w kuchni.

Niższej posługi jest 11: 1 stróż 2) i 3) dozorczy na oddziale męczyznu, 4) 5) i 6) dozorczyne na oddziale kobiet i w zakaźnym, 7) i 8) w kuchni 9) i 10) w pralni, a oprócz tego 11) pastuszek, przyjęty do paszenia krowy i do pomocy przy rąbaniu drzewa, płacę tego ostatniego (5 koron miesięcznie) pokrywa dochód z gospodarstwa domowego.

Lekarzy jest trzech: dyrektor i dwóch sekundaryuszów, stosunek ich do Sióstr zakonnych jest zupełnie prawidłowy.

W dniu inspekcji chorych znalazłem 127. W roku ubiegłym na, etapowych łózkach leczono 2034 chorych w ciągu 41.013 dni; dziennie więc w przecięciu leczono 112. Było więc stałe przepełnienie. Przeciętny czas leczenia wynosił 20,1 dni, świadczy to, że chorych nie przetrzymywano bez potrzeby.

Z ważniejszych chorób w roku ubiegłym leczono: na gruźlicę 76 (z nich zmarło 13) na zapalenie płuc 97, na choroby skórne 55, na choroby zakaźne 46, na różę 14, na choroby umysłowe 7, porodów siłami natury było 26, a z pomocą lekarską 11, na oczy 179, na choroby weneryczne 153. Operacji dokonano 248. Główniejsze między temi ostatnimi były: 2 laparotomie, 3 ligatury, 1 tracheotomia, 3 trepanacje, 7 plastycznych, 7 herniotomii, 4 fistuły i t. d. Izolacja zakaźnych jest należyta; nie było ani jednego wypadku zakażenia innych chorych w samym zakładzie.

Wizyty lekarskie odbywają się bardzo regularnie i prawowicie, dwukrotnie dziennie. Podziału chorych między lekarzami niema i dlatego każdy zna wszystkich chorych, znajdujących się w szpitalu. Wyniki leczenia są bardzo dobre: na 2034 leczonych umarło 105, a zatem 5,1%; w tej liczbie było 11 przywiezionych w stanie agonii.

Ambulatoryjnie w ciągu ubiegłego roku leczono zwyż 7.000 chorych. Od mogących zapłacić lekarze pobierają po 20 gr. na wdowy i sieroty po lekarzach; leczenie ambulatoryjne zajmuje wiele czasu, ale chroni szpital od przepełnienia i niepotrzebnych kosztów.

Pożywienie chorych jest dobre i należycie przyrządzone; wiktuały średniej dobroci. Dyrektor mówił mi, że chorzy niegorączkujący uskarżają się na mały wymiar porcyj; potrzeba będzie normę poddać nowej rewizyi.

Ilość bielizny jest dostateczna, nawet na zwiększoną potrzebę wskutek przepełnienia zakładu.

Ordynacya leków jest bardzo oszczędna, ale ile wypadła na chorego i dzień leczenia wykazać nie mogę, bo pomimo wielokrotnych upominań, aptekarz jest niepoprawny i dotąd nie przedstawił rachunków za trzy ubiegłe kwartały. Opatrunki szpital otrzymuje z fabryki „Tlen“.

Sala operacyjna jest nader skromnie urządzona. Dyrektor bowiem jest bardzo oszczędnym i nie hołduje przesadnym poglądom na dezynfekcyę, gdyż wyniki leczenia ma dobre. Stół operacyjny jest drewniany, starej konstrukcyi i potrzebujący naprawy. Niema sterylizatora na opatrunki, niema stołu do badań ginekologicznych, ani przyrządu do gotowania wody; niema umywalni na płyny dezynfekcyjne ani miednic w dostatecznej ilości; pokój operacyjny niema ścian lakierowanych. Narzędzi chirurgicznych jest ilość dostateczna i są one utrzymane bardzo czysto. Inwentarz prowadzi dyrektor.

Łazienki są ciasne, ciemne, a ściany wilgotne, w ogóle zaś bardzo prymitywnie urządzone, oddział męski i żeński mają każdy po dwie wanny. Kąpiele ordynują się tylko jako środek leczniczy, a bardzo rzadko dla czystości ze względu na nieodpowiednie ich urządzenie.

Chorych do szpitala przyjmuje sam dyrektor, a w razie nieobecności jego jeden z sekundaryuszw. Do posług w szpitalu są używani rekonwalescenci chirurgiczni i oczni.

Dezynfektor, kupiony za 500 koren w podhajeckiej fabryce maszyn rolniczych jest zupełnie odpowiedni, próbowałem go osobiście w czasie inspekcji, para przegrzana dezynfekcyonująca miała 110°C.

Dom przedpogrzebowy jest dobrze urządzony. Sekcye pośmiertne odbywają się tylko w wypadkach mających szczególny interes naukowy.

Dyrektor uprasza o wyznaczenie mu większej kwoty w budżecie dla urządzenia sali operacyjnej, na kupno sterylizatorów, umywalni, miednicy i przerobienia okna dla lepszego oświetlenia pola operacyjnego. Będzie to kosztować około 1000 koren.

Potrzeba koniecznie naprawić miejsca ustępowe, bo obecny stan jest nie do zniesienia, jak dla chorych, tak i dla pielęgnujących, ale muszę zwrócić uwagę, że na miejscu niema ludzi, którzyby mogli się podjąć tej sprawy i dokonać jej należycie.

Przemyślany. — W tym roku szpital w Przemyślanach poniósł bardzo wielką stratę. Umarł prezes Rady powiatowej ś.p. Roman Wybranowski, twórca fundacyi, najgorliwszy członek komitetu i niezmiernie życzliwy opiekun zakładu, który nie zadowolniał się puszczeniem szpitala w ruch, ale widząc, jak okoliczna chora ludność garnie się do szpitala, miał ciągle na myśli rozszerzenie tego zakładu przez nadbudowanie piątra nad parterowemi skrzydłami.

Miejsce zmarłego zajął prezes Rady powiatowej p. Tretter, także bardzo przychylny tej instytucyi i dbały o jej rozwój.

W roku bieżącym pożar, powstały wskutek wadliwie ustawionego pieca, dwukrotnie zniszczył suszarnię szpitalną, strata jednak została powetowana przez Tow. ubezpieczenia od ognia i naprawa będzie urządzona tak, że mo-

żność podobnego wypadku usuniętą będzie na przyszłość, piec bowiem będzie przeniesiony do piwnicy.

W budynku szpitalnym potrzebną jest naprawa zbutwiełej podłogi na parterze w korytarzu i w salach chorych; zamiana zrujnowanych pieców kamiennych na kaflowe. Komitet oczekuje w tym względzie decyzji Wys. Wydziału krajowego. Potrzeba też koniecznie dobrać i urządzić tam głęboki rynsztok dla odprowadzania do kanału wód atmosferycznych, które spływają ze wzgórza, u którego podnóża stoi szpital, powodując wilgoć w budynku.

Sprawa kupna lub zawarcia kontraktu najmu na przeciąg lat kilkunastu budynku należącego do funduszu szpitalnego tutejszemu starostwu nie jest jeszcze dotychczas załatwioną. Niedawno oglądał budynki inżynier rządowy i oświadczył, iż są porządnie i trwale zbudowane. Prawdopodobnie wskutek tego orzeczenia Starostwo zaproponowało komitetowi szpitalnemu dobudowanie jeszcze skrzydła i zrobienia wewnątrz pewnych przekształceń, których koszt, według obrachowania komitetu, wynosiłby 20 tys. koron. Komitet odpowiedział Starostwu, że tylko w takim razie zgodzi się na spełnienie tych życzeń, jeżeli Rząd da deklarację, że po spełnieniu tych żądań kupi budynek za 64 tys. koron. Na to odpowiedź jeszcze nie otrzymał.

Komitet prosi o przysłanie znajdującego się w Wydziale krajowym kontraktu zawartego ze Starostwem o najem tego budynku.

Czystość i porządek w całym budynku, w obejściach i składach — wzorowy. Wody obecnie szpital ma w obfitości; jest ona doskonała do picia i prania. Przyrząd do pompowania funkcjonuje obecnie doskonale, dziennie zużywa on 22 kil. koks. I tu w dolnej części ogrodu kopią obecnie studnię, do której mają być spuszczone wody gospodarskie i płynne odchody. Studnia będzie obmurowana kamieniem z kamieniołomów należących do szpitala. W czasie inspekcji studnia miała już 4 metry głębokości; jest nadzieja, że w 8. lub dziewiątym metrze znajdzie się warstwa szutru, a wtedy sprawa kaulizacji będzie rozwiązana. Rada powiatowa wydatek na kopanie studni ma pokryć z własnych funduszy.

Służba lekarska. Na miejsce Dra Markiewicza, który przeniesiony został do szpitala w Kałuszu, został mianowany Dyrektorem Dr. Edward Schutt, który już się obznajomił z gospodarstwem i właściwościami zakładu i bardzo umiejętnie kieruje szpitalem. Sekundaryusz Dr. Lewicki starannie pełni swe obowiązki, ale oświadczył mi, że chce porzucić Przemysłany z powodu braku pobocznego zarobku.

Zakonnice w szpitalu jest pięć, a mianowicie: 1. Przełożona, 2. i 3. w kancelaryi, 4. w kuchni, 5. przy chorych i prowadzi apteczkę szpitalną. Konwerska zaś jest w pralni i ma pod swoim dozorem magazynu.

Niższej służby jest 9: 1. Parabek do koni i krów. 2. Stróż, dozoruujący pompowanie wody i wodociągów, a zarazem zajęty rąbaniem drzewa. 3. Dozorca chorych, 4. i 5. dozoreczyni chorych, 6. i 7. w kuchni i piekarni, 8. i 9. w pralni. Obejść się mniejszą liczbą niepodobna.

Chorzy. W dniu inspekcji chorych było 77. W ubiegłym roku leczono 1569 chorych w ciągu 30.673 dni; przeciętnie więc 84 chorych na 66 etatowych łózkach. Średni pobyt 19.5 dni. Najczęstszymi chorobami były: zapalenie płuc 49, choroby skórne 235, róża 25, choroby weneryczne 45, oczne 259. Na oddziale zakaźnym był tylko 1 chorzy; na gruźlicę — 4. Porodów było 7. Operacji w zakładzie w r. 1904 dokonano 266; w tym roku już zrobiono 145 operacji. W dniu wizytacji było 27 chorych chirurgicznych, 20 dotkniętych chorobami wewnętrznymi, 25 ocznych, 3 skórnych i 2 ginekologicznych. Nadliczbowi chorzy są umieszczani po dwóch, a dzieci po 3 na jednym łóżku.

Wizyty lekarskie odbywają się regularnie dwa razy dziennie. Kartkę przyjęcia zwykle wydaje sam Dyrektor.

Wyniki leczenia były bardzo ładne; na 1569 leczonych umarło 52, to jest 3.3%.

Ambulatoryjnie daje się pomoc tylko tym chorym, których wypuszczono z zakładu z warunkiem, aby przychodzili do szpitala dla zmiany opatrunku.

Pożywienie chorych dobre. Chleb doskonały pieką same zakonnice; one też robią wino owocowe. Koszt żywienia wynosi po 40 gr. na dzień i osobę. W roku ubiegłym postawiono tu bardzo ładną żelazną kuchnię na miejsce zrujnowanej.

Narzędzia chirurgiczne w wielkim porządku. Szpital posiada ładny mikroskop, i bardzo dobry przyrząd do elektryzowania tak stałym jak i przerwającym prądem. Ilość narzędzi jest dostateczna. Inwentarz bielizny jest bardzo szczupły zwłaszcza przy przepełnieniu szpitala chorymi.

Leki kosztują dziennie i na chorego 5-1 gr. opatrunki dwa razy tyle. Apteka daje 15% opustu. Przy mnie przybył bardzo piękny stół operacyjny, kupiony za kwotę 340 koron; stary drewniany, będzie pomieszczony w sali dla operacji nieczystych.

Wanien z natryskami jest 5; ponieważ wody tak zimnej tak i ciepłej jest ilość dostateczna, udzielanie kąpieli tak leczniczych jak i dla czystości nie spotyka się z żadną trudnością.

Do usług w szpitalach są używani rekonwalescenci.

Dezynfektor systemu Rychnowskiego jest w zupełnym porządku.

Dom przedpogrzebowy jest utrzymany w porządku. Sekcje odbywają się tylko w razie, gdy zmarły przedstawia interes naukowy.

Wnioski :

Komitet prosi o decyzję 1. w sprawie zastąpienia zbutwiałych podłóg nowymi i zamiany pieców kamyczkowych na kaflowe i 2. o przysłanie kontraktu zawartego ze starostwem przemysłańskim co do najmu domu należącego do funduszu szpitalnego.

Ja zaś upraszam o polecenie obrukowania szpitala i urządzenia głębokiego rynsztoku dla przyjęcia wody ściekającej z pagórka znajdującego się w zachodniej stronie szpitala i odprowadzenia jej do kanału. Wszelkie bowiem naprawy w szpitalu nie odniosą skutku, dopóki przyczyna wilgoci na parterze nie będzie usunięta.

Przemysł. — Skład komitetu szpitalnego nie uległ żadnej zmianie. Komitet tutejszy, dzięki energii przewodniczącego, należy do bardzo czynnych i zbiera się tyle razy, ile przedstawi się potrzeba.

Stan budynku szpitalnego znanym jest Wydziałowi krajowemu z poprzednich relacyj moich.

Służba lekarska składa się z pięciu lekarzy: dyrektora, trzech sekundaryszów i praktykanta. Stosunek ich wzajemny i do siostr zakonnych jest bardzo dobry. Każdy z lekarzy ma sobie wydzielony osobny oddział.

Służby zakonnej jest dziesięć: 1. Przełożona, 2. i 3. w kancelaryi, 4. w kuchni, 5. w pralni 6. w zakaznym pawilonie a 7. 8. 9. i 10. na oddziałach chorych.

Służby niższej jest 17, a mianowicie 1. odźwierny, 2. woźny, 3. 4. 5. 6. dozorczy chorych, 7. lampiarz i do utrzymania w czystości miejsc ustępowych, 8. stróż rębacz, 9. 10. 11. 12. i 13. dozoreczynie chorych, 14. i 15. praczki, 16. i 17. w kuchni; jedna z tych ostatnich jest konworską.

Chorzy. W dniu inspekcji znalazłem 198 chorych, a mianowicie 99 mężczyzn i 99 kobiet. W roku ubiegłym leczono ogółem 3.007 chorych w ciągu 68.316 dni. Średni pobyt był 227 Przeciętnie na 175 etatowych łóżkach leczono 187 chorych, było więc nieustanne przepełnienie.

Najważniejsze choroby leczone w szpitalu były następujące: Gruźlica

66 (z nich umarło 26), zapalenie płuc 134, na zakaźnym oddziale leczono 79. na różę najczęściej przynoszoną z zewnątrz 23; na choroby syfilityczne 467, porodów odbyło się w szpitalu 53 siłami natury a 31 z pomocą lekarską. Ocznych chorób leczono 222; operacji dokonano 207 (operacji wola 4, płastyka 6, trepanacji 3, laparotomii 4, herniotomii 14, amputacji 6 i t. d.). Umysłowo chorych leczono 13. Posługa w zakaźnym pawilonie jest zupełnie osobna i nie było ani jednego wypadku zakażenia i innych chorych w szpitalu zakaźną chorobą, chociaż pomieszczenie ich jest bardzo nieodpowiednie. W dniu inspekcji w pawilonie tym znalazłem 2 chorych na szkarlatynę, dwóch rekonwalescentów po tyfusie i jednego po epidemicznym zapaleniu opon mózgo-rdzeniowych. Ten ostatni był leczony dwukrotnem nakłuciem i wypuszczeniem 30 cm³ płynu rdzeniowego.

Wizyty lekarskie odbywają się regularnie dwa razy dziennie; oprócz tego w szpitalu są zaprowadzone codzienne dyżury, tak że każdy pomocniczy lekarz co czwarty dzień ma całodzienny dyżur.

Ambulatoryjnie leczą się tylko chorzy oczni; w 1904 udzielono porady przychodzącym z chorobą oczną 10.023. W 1905 roku większych operacji ocznych dokonano 9, w tej liczbie zdjęcie katarakty 3. Ambulatoryjnie udzielono porady i pomocy 3.358. Operacji chirurgicznych w r. 1905 dokonano 53, w tej liczbie laparotomii 6 a herniotomii 9.

Ilość zmarłych była 244, to jest 8.1%.

Pożywienie chorych dobre i dostateczne; wiktuały średniej dobroci.

Bielizny mało wskutek ciągłego przepełnienia.

Przeciętny koszt za leki i opatrunki wynosi 14.5 gr. na dzień i chorego.

Narzędzia chirurgiczne w ilości dostatecznej i dobrze utrzymane.

Łazienki i pralnia przedstawiają stan bardzo smutny. Wanny są udzielane tylko tym z chorych, których choroba tego wymaga.

Mieszkanie dyrektora jest połączone ze szpitalem za pomocą telefonu.

Do usług w szpitalu używają się rekonwalescenci po chorobach chirurgicznych.

Sekcje naukowe odbywają się tylko w wypadkach przedstawiających wątpliwość pod względem dyagnozy.

Po skończonej wizycie lekarskiej starego szpitala udałem się w towarzystwie przewodniczącego komitetu szpitalnego, a zarazem budowlanego, dyrektora szpitala i przedsiębiorców nowej budowy, aby przekonać się o stanie robót.

Wszystkie budynki wewnątrz już są otynkowane, zewnątrz zaś tylko kuchnia i pralnia. Dwa główne pawilony zaczynają otynkować zewnątrz, a gzymsy, stosownie do polecenia, wykonują się z cementu. Lodownia jest już całkowicie gotowa.

Studnia ma 11 metrów głębokości, a zwierciadło wody zaczyna się w szóstym metrze. Pompowanie wody wykazało, że przypływ jest tak silny, że studnia jest wprost nie do wyczerpania. Przyrządu dla odzależnienia wody jeszcze nie zrobiono. Ze studni woda będzie pompowana do trzech zbiorników, nad dwoma powilonami i nad kuchnią umieszczonymi.

Grunt szpitalny nieco pochyły w tylnej części jego wyrównuje się ziemią, nawożoną z budowy miejskiego domu ubogich.

Sprawa wpustu kanału głównego do Sanu, poniżej miasta, jeszcze nie została załatwioną. Przewodniczący komitetu p. Dworski obiecał dowiedzieć się, jak etoi ta sprawa w Starostwie i przedstawi ją Wydziałowi krajowemu.

Kupiony grunt zaraz po nabyciu jego został zaintabulowany na fundusz szpitalny.

Są pewne kontrawersye między przedsiębiorcami, budującymi zakład i kierownikiem budowy, na przykład: 1. wielkie sale na krańcach głównych pawilonów, które są wystawione z trzech stron na wiatry i mają ośm okien

i 431 m³ pojemności mają być ogrzewane dwoma piecami, które według zdania przedsiębiorców są za małe, a według zdania kierownika dostateczne. 2. Powietrze czyste, wprowadzone kanałami znajdującymi się pod podłogą powinno przechodzić przez piece dla ogrzania, a nie wchodzić bez ogrzania, jak zarządził kierownik. 3. Ten ostatni nie daje komitetowi budowy dziennika robót do przejrzenia i nie dostarcza przedsiębiorcom niektórych szczegółów budowy, przez co samo budowa może być spóźnioną, bez winy przedsiębiorców. Wogóle zauważyłem pewne niezadowolenie z kierownika budowy. Dla tego też posiłem przewodniczącego, ażeby zebrał wszelkie sprawy, w których służy wątpliwości i nieporozumienia i przedstawił do decyzji Wydziałowi krajowemu. Potrzeba będzie przystać tu p. Kamieniobrodzkiego, aby te wątpliwości rozpatrzył dokładnie i zarządził to, co należy.

Rzeszów. — W budynkach szpitalnych od roku 1903 żadnych zmian nie dokonano, z wyjątkiem zwykłych robót konserwacyjnych, malowania ścian i lakierowania lamperyj. Czystość i schludność wszędzie wzorowa. Budynek główny jest wszędzie suchy z wyjątkiem suterenu, gdzie odbywa się prawie i są wanny dla chorych.

Służbę lekarską pełnią trzech lekarze: Dyrektor, prymariusz oddziału ocznego i sekundaryusz. Obsługę oddziału żeńskiego Dyrektor wziął na siebie, oddział zaś męski prowadzi sekundaryusz; po miesiącu nastąpi zmiana: dyrektor obejmie oddział męski, sekundaryusz zaś oddział kobiecy. Stosunek lekarzy do Sióstr zakonnych jest prawidłowy. Ilość służby niższej obecnie zupełnie dostateczna.

Chorzy. W dniu inspekcji znalazłem w zakładzie 161 chorych, a mianowicie 54 na oddziale chor. wewnętrznych, 36 na oddziale chirurgicznym, 36 na oddziale ocznym, 33 na oddziale syfilitycznym i 2 na oddziale położnic; Na 116 etatowych łózkach leczono w roku przeszłym przeciętnie 126 chorych. przepełnienie więc jest stałe: nadliczbowi chorzy leżą na sienikach rozciągniętych na ziemi; pomimo to dzięki wysokim salom i częstemu otwieraniu okien, powietrze w salach było czyste. Przeciętny czas leczenia wynosił 24·8 dni; jest to więcej aniżeli przeciętna ogólna w naszych szpitalach, ale pochodzi to stąd, że oddział oczny jest dość wielki, a oczne choroby wymagają dłuższego przeciętnego czasu leczenia. Zakaźni są oddzieleni zupełnie i mają osobną posługę i osobną Siostrę zakonną. W roku ubiegłym leczono 61 osób na choroby zakaźne, a oprócz tego chorych na różę było 8. Na gruźlicę leczono 36 (umarło 12), na zapalenie płuc 43 (umarło 19), na choroby skórne 116, na choroby weneryczne 179, porodów odbyło się w szpitalu 38 bez pomocy lekarskiej i 32 z pomocą. Umysłowo chorych leczono tylko chwilowo, było 9. Ocznych chorych ambulatoryjnie leczonych w 1904 r. było 1502; świadczy to, jak wielkie usługi okazuje urządzony w tym szpitalu oddział chorób ocznych.

Wizyty lekarskie odbywają się regularnie, dwurazowo dziennie i w godzinach oznaczonych instrukcją; w razie zaś potrzeby częściej.

Operacyj w roku ubiegłym dokonano 344 w tej liczbie: amputacyj 7, herniotomij 10, neoplasma 21, luxalis 2, resekcij 2, trepanacyj 2, necrotomij 10; intubacyj u dzieci 87 i t. d. Wyniki leczenia były dobre; śmiertelność wynosiła 5·5%; dziewięć było przywiezionych do szpitala już w stanie konania.

Pożywienie chorych — dobre; chorzy pytani na wszystkich salach chwalili wikt i jego przygotowanie. Koszt dzienny wikt wynosił 46 gr. Jest to najwyższy koszt żywienia ze wszystkich szpitali prowincjonalnych, oprócz Wadowic. Na tak wysoki wikt wpłynęła wielka drożyzna wiktualów w Rzeszowie i zamiana gotowanego śniadania na kawę, do której ludność tutejsza jest przyzwyczajoną.

Wydatki na leki i opatrunki są bardzo umiarkowane (do 8 gr. na dzień i chorego). Jest apteka do nowa pod kluczem zakonnic, pielęgnujących chorych.

Ilość narzędzi chirurgicznych dostateczna; inwentarz dobrze utrzymany. Sala operacyjna została urządzona w roku ubiegłym: kupiono ładny stół operacyjny, stojaki, miednice, sterylizatory, umywalnie, nosze dla noszenia chorych i t. d.

Woda do picia i prania beczkami przywozi się z miasta. Do wożenia jej jest dwu stróżów w szpitalu. Brak wody wpływa także na możliwość wydawania choremu tyle kąpeli ile tego potrzeba, dlatego też kąpeli dla czystości wydaje się mniej, aniżeli by to wypadało.

Ilość bielizny z powodu przepełnienia szpitala jest niedostateczną, bo wystarcza zaledwie na trzy zmiany.

Do posług w szpitalu używają się rekonwalescenci, oczni i syfilityczni.

Szpital jest połączony z Magistratem i z pomieszkaniem Dyrektora za pomocą telefonu.

Dezynfektor systemu Rychnowskiego służy do odrażania zakażonych rzeczy; przyrząd ten był kupiony na połowę z miastem.

Dom przedpogrzebowy jest bardzo porządnie a nawet ładnie urządzone. Zmarłych było 103; tylko ważniejsze przypadki podlegały sekcji naukowej.

Jest w szpitalu rzeszowskim jedna wielka wada, a mianowicie brak dobrego odpływu płynów z miejsc ustępowych na parterze wskutek niedostatecznej pochyłości kanału. Poleciłem p. Dyrektorowi, aby wezwał budowniczego i obmyślił, jak zapobiedz obecnemu wstrętnemu sposobowi oczyszczania kanału za pomocą wyczerpywania, odbywającego się wewnątrz zakładu.

Przy obecnym rozwoju chirurgii jeden pokój dla wszelkiego rodzaju operacji już nie wystarcza, nie można bowiem pozwolić sobie robić laparotomii tam, gdzie otwierają się ropnie i gdzie opatrują się zgangrenowane rany. Dlatego też i w Rzeszowie z wiośną przystąpi się do urządzenia dwóch sal operacyjnych, na co Dyrektor już otrzymał zezwolenie ze strony Wydziału krajowego. Będzie to wielki i pożądany postęp w leczeniu.

W wykazie operacji dokonanych w szpitalu uderza wielka liczba intubacji (87), dokonanych na chorych dyfterytycznych. Dzięki użyciu serum antyblonicowego i intubacji, dyfterya obecnie stała się chorobą znacznie już mniej niebezpieczną, wtedy gdy dawniej procent śmiertelności z tej choroby dochodził do 80%. Leczenie to jednak wymaga bardzo wielkiej dbałości i nieustannego lekarskiego dozoru. Dlatego też p. Dyrektor udał się do mnie z prośbą, aby na wypadek wielkiej ilości leczonych na dyfteryę, co się zdarza dość często, dla urządzenia stałej obserwacji Wydział krajowy udzielił choć niewielkiej remuneracji dla tych lekarzy, którzy będą musieli stale przebywać w zakładzie w ciągu leczenia chorych tego rodzaju.

Sambor. — Komitet szpitalny nie zbiera się tak często, jak przypisuje tego instrukcja, ale Przewodniczący komitetu zwiedza szpital często i komunikuje osobiście otrzymane z Wydziału krajowego polecenia. W dniu inspekcji mojej był także w szpitalu i naradzał się ze mną w różnych sprawach dotyczących zakładów.

Budynki szpitalne, po dokonaniu tych napraw, jakie okazały się potrzebnymi w wodociągach, w łazienkach i miejscach ustępowych przedstawiają się dobrze, zwiedziłem wszystkie budynki od strychu do piwnicy i wszędzie znalazłem należyłą czystość i porządek. Brakuje tylko śmietnika i gnojarni, które są konieczne dla utrzymania podwórza gospodarskiego w należytej czystości.

Woda jest dobra i obawa zanieczyszczenia studni szpitalnej, z powodu znajdującej się nad nią pralni, jest płonną, bo gruba warstwa betonu pokrywająca sklepienie, znajdujące się nad studnią nie dopuści do tego. Ale pompowanie wody z powodu dość wielkiego kalibru rur i oddalenia studni od

rezerwoaru jest bardzo uciążliwe i męczące służbę. Jak tylko znajdą się środki, potrzeba będzie urządzić mechaniczne pompowanie.

Sióstr Miłosierdzia jest cztery: Przełożona zajmuje się całym gospodarstwem i prowadzeniem rachunków, druga Siostra jest na oddziale chorych kobiet, trzecia na oddziale chorych mężczyzn i taż sama obsługuje oddział zakaźny, czwarta jest w kuchni, dozoruje prania bielizny i ogrodu. Brakuje jednak zakonnic, któreby doglądały zakaźnych, prania bielizny i ogrodu, dzisiejszy bowiem podział pracy nie jest odpowiedni.

Służby niższej jest 8, a mianowicie: 2 stróżów, którzy ciągną wodę, rąbią drzewo, utrzymują podwórze w czystości, wywożą zmarłych i są posyłani do miasta po lekarstwa i dla różnych drobnych zakupów, dwóch dozorców przy chorych mężczyznach i jedna dozorczyńni na tymże oddziale. Jedna dozorczyńni na oddziale kobiet i po jednej w kuchni i pralni. Komitet upraszał o dozwolenie przyjęcia jednej dozorczyńni jeszcze do prania i pomocnicy do kuchni, ale dotychczas nie otrzymał odpowiedzi. Zbadawszy czynność każdego ze służby, wobec ciągłego przepełnienia szpitala chorymi, znajduję, iż prośba ta zasługuje na uwzględnienie.

Chorych w dniu inspekcji znalazłem 104 na 100 etatowych łóżkach; według oświadczenia Dyrektora od nowego roku przeciętna ilość chorych jest ciągle większa, aniżeli ilość łóżek, były zaś dni, kiedy nawet koców brakło dla przykrycia wszystkich chorych, tak że potrzeba było mieścić po dwóch na jednym łóżku.

Lekarzy jest dwóch: Dyrektor i Sekundaryusz. Stosunek ich do Sióstr zakonnych jest zupełnie dobry. Wizyty lekarskie odbywają się tylko z rana i wtedy gdy obecność lekarza jest konieczną. Poobiedniej wizyty lekarz pomocniczy nie odbywa tak regularnie, jak przypisuje instrukcja i oświadczył mi, że nie może tego robić z powodu znacznego oddalenia szpitala i wielkiej wskutek tego straty czasu, gdyby zaś tego żądano koniecznie, to będzie zmuszony zrezygnować z posady, bo płaca szpitalna nie wynagrodzi mu strat, jakie poniesie w praktyce prywatnej.

Z ważniejszych chorób leczono w szpitalu samborskim w 1904 roku: na gruźlicę 61 (umarło 23), na zapalenie płuc 48, na choroby skórne 111, na różę 8, na choroby zakaźne 25, na choroby weneryczne 160, porodów było 8 siłami natury i 14 z pomocą lekarską, ocznych przypadków leczono 140, operacyj dokonano 250.

W zakaźnym pawilonie znalazłem dwóch rekonwalescentów po tyfusie i kilku gruźliczych w ostatniem stadyum choroby.

Przeciętny pobyt chorych w tym szpitalu w roku ubiegłym wynosił 23.0, śmiertelność 5.0. Ambulatoryjnego leczenia w tym zakładzie nie ma dla braku czasu.

Chorzy pytani na salach oświadczyli mi, że są z żywienia zupełnie zadowoleni, wiktuały w spiżarni znalazłem średniej dobroci, pieczywo dobre ale z dostawcą mięsa często są zatargi. Koszt dzienny wiktury wynosi 40 gr. na dzień i chorego.

Koszt leków i opatrunków na dzień i chorego wynosił w roku ubiegłym 11.5 gr.

Narzędzi chirurgicznych jest ilość dostateczna; inwentarz jest dobrze utrzymany. Samborska kasa oszczędności z dochodów swoich przeznaczyła w tym roku 500 K. na urządzenie ogrodu dla chorych w szpitalu.

Łazienki obecnie są należycie utrzymane. Wanien jest pięć w głównym budynku i w zakaźnym. Każdy chory, który potrzebuje tego, otrzymuje kąpiel.

Telefonu szpital nie posiada, nie ma też i dezynfektora własnego.

Dom przedpogrzebowy jest dobrze urządzony. Sekcje odbywają się, kiedy tego sąd wymaga, lub w wypadkach wątpliwych pod względem postawienia dyagnozy.

Bielizny szpital posiada bardzo mało, bo ma zaledwie na trzy zmiany.

Szpital samborski w ciągu swego istnienia miał bardzo wiele niesu-
miennych zarządców, a wskutek tego był zawsze nader ubogi w sprzęty i bie-
liznę. Dlatego też, gdy przyszedł do nowego budynku i na większą ilość łó-
żek, aniżeli było dawniej, okazało się wiele braków, które znikną jednak przy
uczciwej gospodarce i należytej kontroli w krótkim czasie, jeżeli taksa lecze-
nia będzie odpowiednią, jest bowiem nieco za małą z powodu potrzebnej
opłaty zbyt wysokich rat budowlanych. Szpital płaci rocznie z dochodów swo-
ich 4.600 K., przypada więc 15.1 gr. na dzień i chorego. Na pokrycie więc
wszelkich potrzeb pozostaje 1 K. 14.2 gr. to jest mniej aniżeli w szpitalu
przemyskim mającym dwa razy większą ilość dni leczenia.

Wnioski.

1. Proszę o zezwolenie na przyjęcie jeszcze jednej Siostry zakonnej
dla dozoru pawilonu zakaźnego i prania.
2. Zezwolić na przyjęcie dwóch jeszcze dziewcząt do kuchni i pralni,
jak o to prosi Komitet.
3. Polecieć komitetowi szpitalnemu aby nad drzwiami do kuchni zro-
biono daszek blaszany, gdyż w czasie deszczu i panujących wiatrów woda do-
staje się nawet do kuchni.
4. Wstawić nieco większą sumę na bieliznę w budżecie na r. 1906

Skalacie. Szpital w Skalacie stanął na polu ornym w niedalekiej je-
duak odległości od miasta. Zakład zbudowany na 40 łóżek może z łatwością
pomieścić do 70 chorych. Obszar gruntu zajętego przez zakład wynosi około
10.000 metrów to jest zwyż półtora morga. Wszystkie sale chorych w głów-
nym i zakaźnym budynku z wyjątkiem separarek są obrócone na południe,
te ostatnie zaś, korytarze i łazienki — na północ. Budynki gospodarcze także
stały na północnej stronie zakładu.

Wody deszczowe i gospodarcze są spuszczone do kanału kończącego
się na gruncie szpitalnym, gdzie wykopano wielką jamę aż do warstwy prze-
puszczalnej, która pochłania wszystkie płyny. Kał zaś będzie wywożony.

Wszystkie budynki są połączone ze sobą drożynami z ubitego szutru.

Woda w studni głębokiej na 44 metrów jest dość obfita, nieco żela-
zista, ale być może, że to pochodzi z rur żelaznych używanych przy wierce-
niu i że przy większem użyciu stanie się lepszą.

Całe terytorium szpitala jest otoczone z trzech stron bardzo dobrym
parkanem, a ze strony dojazdowej siatką z plecionego drutu na podmurowaniu.

W głównym budynku na parterze znajdują się 4 wielkie sale, które
mogą pomieścić po 7—8 łóżek każda, separata na dwa łóżka, obszerne am-
bulatorium, sień z wejściem do kancelaryi zarządu, kancelarya lekarska, sala
operacyjna, dwie łazienki i dwa miejsca ustępowe i kuchenka.

Na piątrze są trzy sale na 7—8 łóżek każda, kaplica, pomieszkanie
Sióstr zakonnych, łazienki, dwa miejsca ustępowe i magazyn. Wszędzie piece
kafłowe, a w salach chorych posadzki deszczułkowe.

W pawilonie zakaźnym są 4 pokoje na 8 chorych i pokój dla dozoru-
jącego, łazienka i ustęp.

W budynku gospodarczym są: kuchnia, spiżarnia, pralnia i maglownia,
a oprócz tego pomieszczenie dla 3—4 osób służby żeńskiej.

Pod tym budynkiem są trzy porządne piwnice. Szopy gospodarskie
mają trzy przedziały: na drzewo, na słomę i dla trzody.

Lodownia z drzewa pokryta z zewnątrz darniami, a z wierzchu grubą
warstwą słomy.

Dom przedpogrzebowy zawiera salę do wystawy ciał, salę sekcijną,
pokój dla lekarza i pomieszczenie na dezynfektor.

Budowa całego zakładu, która kosztowała dotychczas do 130 tys. koron, jest porządną; urządzenie woźniągów i łazienek było oddane p. Reklewskiemu.

Inwentarz zakupionej bielizny i sprzętów jest dostateczny i sprawiony według danych z Wydziału krajowego wskazówek.

Braki i wady szpitala tego są następujące:

1. Rezerwoar na strychu głównego budynku powinien być dobrze zrewidowany, gdyż woda przecieka na powagę.

2. Salę operacyjną potrzeba będzie polakierować, a podłogę zrobić tafelkową po poprzednim należytem zniwelowaniu, aby woda prędko mogła spływać do kanału.

3. Dla służby kuchennej i praczek potrzeba postawić miejsce ustępowe, o którym zapomniano.

4. Na strychu zrobić zamykane oszalowanie na rzeczy chorych i półki. Tamże dać długie żerdki do rozwieszania bielizny, a także zrewidować dach, gdyż są tam popękane dachówki, które wymienić należy.

5. Południową część ogrodu potrzeba będzie odгородzić nie wysokim parkanem na ogród warzywny.

6. Nad studnią potrzeba będzie postawić altanę zabudowaną ze wszystkich stron, aby ludzie zajęci pompowaniem mogli dokonywać tę czynność w czasie słoty, wiatru lub w zimie.

7. W jednym pokoju na oddziale zakaźnym potrzeba dać kraty.

8. Kupić wózek do wożenia wiktuałów z miasta i karawan dla wywożenia zmarłych na cmentarz.

9. W podwórzu potrzeba postawić jedną lub dwie latarnie.

10. Kupić dla zakładu zegar bijący kwadranse i godziny.

11. Urządzić kancelaryę lekarską i kancelaryę zarządu według wykazu przedmiotów, które tam znajdować się powinny.

12. Do rur doprowadzających wodę do łazienek dodać przyrząd do natryskowych kąpieli.

13. W domu przedpogrzebowym potrzebne są lichtarze do katafalku, stół sekcyjny i narzędzia do sekcji.

14. W pralni potrzebną jest rura blaszana lub gutaperkowa do skierowania wody do różnych miejsc w pralni.

15. Należy obejrzeć wszystkie drzwi i naprawić, są bowiem niektóre zacinające się.

16. Cały główny budynek obrukować, bo obecne obrukowanie szutrem nie uchroni fundamentów od zamakania.

17. Łazienki należy dobrze polakierować.

18. Nad każdą salą mają być numery lub napisy, do czego są przeznaczone.

19. Należy kupić dezynfektor, którego jeszcze nie ma.

Trzy pierwsze punkty powinny być spełnione przed otwarciem szpitala, następne zaś w ciągu 6 miesięcy przed oddaniem szpitala w zarząd Wydziału krajowego.

W szpitalu tym potrzeba będzie mieć pięć zakonnic: 1. przełożoną, 2. do zwykłych chorych, 3. do kuchni i do pralni, 4. do pawilonu zakaźnego, a nareszcie 5. do kancelaryi.

Służby niższej potrzeba będzie 7: stróża do pompowania wody, rąbania drzewa, do posyłek do miasta; dwie dozorkynie chorych na pierwszym piątrze i na parterze, kucharkę, praczkę i do pawilonu zakaźnego, a oprócz tego odźwiernego, który będzie obsługiwał w sali operacyjnej i doglądał ogrodu.

Według informacji zebranych na miejscu, życie tu jest drogie, tak, że taksa 1 K 40 g. dziennie zaledwie będzie wystarczającą.

Inwentarz sprawdzony rzeczy zakupionych dla szpitala przedstawiam.

Sokal. Skład komitetu szpitalnego pozostał ten sam jak w roku poprzednim. Posiedzenia odbywają się w miarę potrzeby. W r. 1904 posiedzeń takich było cztery. Komitet pod przewodnictwem p. marszałka Kraińskiego bardzo szczerze zajmuje się sprawami szpitala, starając się, aby zakład ten odpowiedział wszystkim wymogom sanitarnym, a jednocześnie, aby zawsze miał na oku oszczędność, nakazywaną ubóstwem kraju naszego.

W budynku szpitalnym w roku ubiegłym zmieniono podłogę w pomieszkaniu Sióstr zakonnych i futrynę we drzwiach na oddziale męskim dotknięte grzybem i postawiono nad studnią szpitalną pompę, poruszaną rozgrzanem powietrzem, wytwarzanem maszyną o sile $\frac{1}{2}$ konia. Maszyna ta funkcjonuje bardzo dobrze i napełnia rezerwoar umieszczony na strychu domu administracyjnego w $1\frac{1}{2}$ – 2 godzin, tak, że to nie wiele zajmuje czasu stróżowi zakładowemu, któremu polecono tę pracę; maszyna utrzymana w czystości i porządku, a kierujący jest dobrze obznajomiony z tą czynnością. W ogrodzie są zrobione dwa hydranty dające możność polewania ogrodu w czasie posuchy. Woda jest doskonała tak do picia i gotowania, jakoteż do prania.

Kanał mający odprowadzać nieczystości ze szpitala jest doprowadzony tylko do wylotu ulicy Tartakowskiej, z ranną wiosną będzie przedłużony ulicą Słoneczną, według gościńca, mimo młynu do Bugu poniżej miasta. Zmiana kierunku, jakkolwiek spowodowała opóźnienie, a w następstwie i większe koszty wywozu, ale za to po otwarciu kanału wszelkie nieczystości ze szpitala tak stałe, jak płynne były usuwane z zakładu bez żadnych kosztów.

Wszystkie budynki gospodarskie i chlewy są tak oddalone od szpitala, że w niczem nie szkodzą zakładowi. Ogród, zasadzony różnorodnemi, a nawet bardzo cennemi drzewami przez dyrektora, rozrasta się i obiecuje być bardzo pięknem miejscem przechadzki dla rekonwalescentów.

Służba lekarska składa się z prymaryusza i jego pomocnika, ludzi sumiennych, gorliwych i doświadczonych lekarzy, których wzajemne stosunki i stosunki do Sióstr zakonnych są jak najlepsze. Lekarze pracują wspólnie, tak, że każdy z nich zna doskonale wszystkich chorych i przebieg każdej choroby.

Sióstr zakonnych jest 6: przełożona, 2 w kancelaryi, jedna w kuchni, a 2 przy chorych w pawilonie męskim i kobiecym. Ilość ta nie jest dostateczną, bo niema zakonniczy dla dozoru nad praniem i nad szwalnią, a także dla pielęgniowania zakaźnych, bez potrzeby komunikowania się z innymi chorymi.

Posługi niższej jest 12: jedna w kuchni, 2 w pralni, 2 w pawilonie chorych kobiet; starszy dozorca dopomagający przy operacjach, odźwierny, dwóch dozorców w pawilonie męskim i 2 stróżów, którzy rąbią drzewo, utrzymują czystość w obejściu, pompują wodę i służą do posyłek do miasta, nareszcie jeden w pawilonie zakaźnym dla obsługi chorych. Przełożona uprasza o pozwolenie przyjęcia jeszcze jednej posługaczki, bo potrzebuje szwaczki stałej; prośbę tę popieram, bo przy bardzo częstem przepełnieniu zakładu chorymi, a małej ilości bielizny (zaledwie na 3 zmiany) same siostry nie mogłyby podołać licznym naprawkom i szyciu bielizny. Co do tego ostatniego, byłoby wielkim postępem i bardzo pożądaną nowością, dostarczanie szpitalom już użytej bielizny z centralnego miejsca, według przedstawionego z każdego szpitala wykazu.

W dniu wizytacji znalazłem 156 chorych na 104 etatowych łózkach, przeciętna zaś dzienna liczba chorych w ciągu roku wynosiła 106. Nadliczbowi są pomieszczani na siennikach rozciągniętych na ziemi. W szpitalu w roku ubiegłym leczono: na gruźlicę 72 (umarło 10), na zapalenie płuc 84 (umarło 23), na choroby skórne 277, na umysłowe 4, na choroby zakaźne 102 (szkarlatyna 23, błonica 33, krup 14), na oczne 177, porodów było 10, z tej liczby 5 z pomocą lekarską, syfilitycznych 30. Operacyj większych i mniejszych dokonano 168, z tego w narkozie 150. Najwięcej chorych było dotkniętych cierpieniami narządu oddechowego, skrofulami i chorobami ocz. Przeciętny czas leczenia

wynosił 14.1 dni, świadczy to dobitnie, że chorzy nie są przetrzymywani w zakładzie bez potrzeby.

W odosobnionym zakaźnym pawilonie znalazłem 5 chorych na szkarlatynę, 2 na dyfteryę, a 2 na tyfus brzuszny. Na różę leczono 18, ale prawie wszystkie wypadki przychodziły z zewnątrz szpitala, było też kilka wypadków przywiezienia chorych do szpitala w stanie agonii. Wyutki leczenia były bardzo dobre, procent bowiem śmiertelności wynosił 3.8%.

Pożywienie chorych i posługi dobre, wiktuały świeże i doborowe; chorzy pytani przezemnie oświadczyli, że z wiktuałów są zupełnie zadowoleni; cena żywienia chorego dziennie wynosi 39 groszy. Siostry zakonne wyrabiają wino owocowe, które bardzo się podoba chorym. Z gospodarstwa ogrodowego i z trzody chlewnej otrzymano zysku czystego 269 K 65 gr., które zostały odesłane do kasy.

Koszt przeciętny leków na dzień i chorego był około 10 gr., z opatrunków dostarczonych przez Andrychów wszyscy są bardzo zadowoleni. Podręczne apteczki na każdym oddziale prowadzą pielęgnujące Siostry Miłosierdzia.

Narzędzia chirurgiczne są utrzymane czysto i porządkie, ale są poważne braki, niema bowiem instrumentów do intubacji, które stały się obecnie niezbędnymi przy leczeniu dyfteryi. Potrzebny jest także przyrząd Kosmińskiego do rozkawałkowania płodu. Leczenie błonicy (dyfteryi) surowicą, dopomagając sobie w razie potrzeby intubacją, przestało już być rzeczą nową i uznane jest przez wszystkich lekarzy za największą zdobycz medycyny nowoczesnej i obecnie już nikt nie wątpi w jej skuteczność zbawienną. Wysypki posurowiczne przy użyciu surowicy profesora Bujwida i zapalenia nerek zdarzają się b. rzadko.

Kązielenki i parnia są urządzone dobrze, każdy wstępujący do szpitala, jeżeli stan choroby nie sprzeciwia się temu, otrzymuje kąpiel czystości, a w ciągu leczenia jest kąpany tyle razy, ile choroba wymaga.

Telefonu szpital nie posiada, co jest wielką niedogodnością, zwłaszcza w porze nocnej, kiedy potrzeba posyłać po lekarza, spracowaną w ciągu dnia posługę, pozbawiając ją spoczynku.

Do posług w szpitalu używają się rekonwalescenci chirurgiczni i chorzy na oczy, których we wszystkich szpitalach jest wiele.

Dezynfektor własny systemu Rychnowskiego szpital posiada. Raz tylko przysyłano z miasta rzeczy po zmarłym na gruźlicę dla dezynfekcyi, za 2 korony.

Zmarło w tym szpitalu w ubiegłym roku 105, to jest 3.8% wszystkich leczonych.

Wnioski. Przełożona Sióstr zakonnych i Dyrektor szpitala upraszają:

1. O przyjęcie jeszcze jednej siostry dla pielęgnowania zakaźnych i doglądania, prania i szycia.
2. O pozwolenie przyjęcia szwaczki.

Ja zaś wnoszę o pozwolenie zakupna przyrządu do intubacji i o polecenie szycia bielizny dla szpitali prowincjonalnych we Lwowie i posyłania tym: zakładowi już gotowej bielizny według wykazów, które będą przedstawiać zarządy w końcu każdego roku.

Stanisławów. — Komitet szpitalny składa się z tychże osób co i w roku przeszłym Zebrania odbywają się raz na miesiąc i wtedy kontrolują się rachunki i uchwalają się wypłaty miesięczne.

W roku ubiegłym czwarta część szpitala została zrestaurowaną zupełnie, dano bowiem nowe sufity, parkiety, piece kaflowe zamiast kamyczkowych, ściany polakierowano; przerobiono salę opatrunkową, dano tam podłogę beto-

nową i urządzono odpływ z syfonowem zamknięciem, postawiono piec do grzania wody. Drugą salę na pierwszym piątrze przerobiono tak samo, ściany wykalkierowano, a podłogę urządzono z terazzo i postawiono tam piec kaflowy.

Zbudowano szopy gospodarcze na drzewo rąbane i na słomę. Podwórze uporządkowano i urządzono na niem klomby kwiatowe. W zakaźnym pawilonie dano w jednej sali nową podłogę drewnianą.

Woda do picia w studni zakładowej jest dobra i smaczna.

W szpitalu pracuje obecnie pięciu lekarzy: 1. dyrektor, 2. dr. Dobrucki sekundaryusz, który mieszka w szpitalu i zastępuje dyrektora zawsze, gdy ten nie jest w zakładzie, on ma sobie poruczone położnice i oddział chorób wewnętrznych, 3. dr. Kreitz sekundaryusz zajmuje się przeważnie chorobami ocznymi, jeszcze są obecnie dwaj praktykanci lekařscy, specjaliści chorób weneryczno-skórnych dr Pacyna, b) asystent kliniki dermatologicznej uniwersytetu Jagiellońskiego, dr. Mondschein, którym dyrektor oddał prowadzenie oddziałów weneryczno-skórnych męskiego i żeńskiego, sobie zostawiając operacje i pielęgowanie chorób chirurgicznych.

Stosunek lekarzy do Sióstr zakonnych jest bardzo dobry. Tych ostatnich jest dziesięć: Przełożona, 2 na oddziale chorych mężczyzn, 2 u chorych kobiet, 1 na zakaźnym oddziale, 2 w kancelaryi, 1 w kuchni, a 1 prowadzi gospodarstwo mleczne, polowe i t. d.

Niższej służby jest 15 osób: 3 dozorców na oddziale chorych mężczyzn, 2 dozorcynie na oddziale kobiet, 1 na oddziale operacyjnym, 2 w kuchni, 2 w pralni, 1 dziewczka i 2 parobków przy gospodarstwie, nareszcie furman.

Chorzy. W dniu wizytacji w szpitalu znalazłem na 120 etatowych łóżkach 191 chorych, a mianowicie na oddziale ocznym 31, na oddziale weneryczno-skórnym 67, na wewnętrznym 16, położowym 11 i chirurgicznych 66.

W roku ubiegłym leczono 2957 w ciągu 61.318 dni, czyli przeciętnie po 167 dziennie. Ilość ta wzrosła niezmiernie od początku bieżącego roku, tak, że przeciętnie od stycznia w szpitalu jest 210 chorych, a przepełnienie takie musi prowadzić do braku tej czystości i porządku, jaki panuje w szpitalach obsługiwanych przez Siostry Miłosierdzia. Chorzy nadliczbowi mieszczą się po dwóch na jednym łóżku, lub na siennikach rozciągniętych na ziemi. Ważniejsze choroby leczone w tym szpitalu w roku ubiegłym były: gruźlica 80, (umarło 22), zapalenie płuc 36, choroby skórne 158, na choroby zakaźne 46, na różę, która dotykała przeważnie chorych na oczy lub na choroby skórne w skutek przepełnienia chorowało 26 osób, na choroby weneryczne 238, porodów było 42, z pomocą lekarską 17, ocznych 448. Z operacyj ocznych kataraktę zdjęto razy 11, irydektomję dokonano 20 razy, a plastykę 28 razy. Operacyj chirurgicznych zrobiono 1049, w tej liczbie laparotomij 18, herniotomij 21, struma 13, Limphomata 23, amputacyj 13, resekcij 6, raków 36.

Ambulatoryjnie leczono 3316 w tej liczbie 727 ocznych, operowano 520.

Od 1. stycznia 1905 leczono ambulatoryjnie 1380 osób, w tem ocznych było 271.

Przeciętny czas leczenia wynosił 20·7 dni; świadczy to, że chorzy nie przetrzymują się w szpitalu bez koniecznej potrzeby. W roku ubiegłym były dwa wypadki zakażenia dyfterytycznego przez osoby odwiedzające chorych, obaj wyzdrowieli. Obłąkanych do szpitala nie przyjmuje się dla braku odpowiedniego pomieszczenia.

Czynność lekarzy. Przy takim przepełnieniu i przy prowadzeniu ambulatoryum czynność lekarzy jest bardzo wielka, to też wizyta lekarska zaczyna się o 8 z rana i nieraz ciągnie się do 1. lub 2. po południu. Poobiednią wizytę w godzinach przeznaczonych instrukcją dokonuje lekarz mieszkający w szpitalu.

Wyniki leczenia są bardzo dobre, na 2957 chorych leczonych w roku 1905 umarło 99 t. j. 3·3%.

Pożywienie chorych jest dostateczne i smacznie przyrządzone; chorzy pytani w różnych salach chwalili wikt szpitalny; wiktuały w spiżarni znała-

złem należytej dobroci. Wikt chorych kosztował w styczniu b. r. 48 groszy, a w lutym 42 groszy.

Leki w szpitalu tym kosztują bardzo nie drogo, bo wynoszą nie więcej nad 3 grosze na dzień i na chorego, ale opatrunki z powodu wielkiej ilości operacji, pomimo wszelkiej oszczędności kosztują drogo. W szpitalu jest apteczka domowa pod kluczem przełożonej zakonnicy i wszystkie prostsze leki zarządzają się w zakładzie.

Bielizny wobec przepełnienia szpitala jest za mało, a brak suszni jest powodem częstszego prania, które razem z brakiem wyżymaczki zużywa bieliznę.

Narzędzia chirurgiczne są bardzo dobre i czysto utrzymane; brakujące i zużyte będą kupione w tym roku.

Łazienki nie są dobrze urządzone i pozostawiają wiele do życzenia z powodu braku dogodnego miejsca na ich urządzenie.

Szpital jest połączony z mieszkaniem dyrektora telefonem.

Chorzy używani do posług w szpitalu są przeważnie rekonwalescenci i weneryczni.

Dezynfektor systemu Rychnowskiego funkcjonuje dobrze.

Dom przedpogrzebowy jest urządzony należycie; sekcye naukowe odbywają się tylko w ważniejszych przypadkach.

W szpitalu tym jest bardzo potrzebną suszarnia, pomieszczenie na magazyn bielizny i na szwalnię, a nareszcie brak pomieszczenia dla służby zajętej przy gospodarstwie, która obecnie spi w różnych szopach.

Wobec ogromnego rozwoju szpitala i ilości dziennej chorych, przekraczającej 210 osób, potrzeba mianować jeszcze jednego płatnego sekundaryusza.

Należy też naprawić kuchnię, która zepsuła się w ostatnim czasie i dymi, komitet w tym względzie zrobi osobne przedstawienie, bo to pociągnie za sobą większy wydatek, potrzeba też będzie kupić wyżymaczkę do pralni.

Stryj. — W składzie komitetu szpitalnego nastąpiła zmiana: delegat miejski p. Witkiewicz, inżynier, bardzo czynny członek komitetu przeniósł się do Lwowa, a na jego miejsce został wybrany p. Wehrstein, właściciel zakładu fabrycznego. Komitet pod przewodnictwem prezesa sądu p. Hinze zbiera się tyle razy, ile potrzeba dla załatwienia spraw szpitalnych, lub zastanowienia się nad spełnieniem poleceń, otrzymywanych z Wydziału krajowego.

Ponieważ miasto zgodziło się na dostarczenie tej sumy, której wymagał kosztorys za postawienie nowych budowli i wykonanie koniecznych przekształceń, komitet oczekuje z wielkiem upragnieniem zarządzenia robót uchwalonych. W roku ubiegłym naprawiono w budynku głównym sufit, podłogi i piece, a cały budynek dla uchronienia od wilgoci, która zagrażała w roku przeszłym parterowi, został obrukowany.

Woda w studni szpitalnej jest dość smaczna i czysta, a zwierciadło jej podnosi się lub opada, według stanu wody w rzece Stryju, jest to bowiem woda zaskórna, a nie czerpana z głębokich warstw ziemi.

Służba lekarska składa się z dyrektora i dwóch pomocników, między którymi stosunki są zupełnie prawidłowe. Każdy z lekarzy pomocniczych ma przydzielone osobne sale chorych.

Sióstr Miłosierdzia jest sześć: Przełożona Siostra pielęgnująca chorych na oddziale męskim, trzecia na oddziale żeńskim, czwarta w kuchni, piąta w pralni, szósta w kancelaryi. Stosunek ich do lekarzy jest jaknajlepszy.

W ostatnim czasie przysłała wizytatorka jeszcze jedną zakonnice, przeznaczoną do Skałatu dla obuczenia jej czynności kancelaryjnych pod kierownictwem bardzo zdolnego pisarza szpitalnego.

Służby niższej jest 13 osób: 3 posługaczy do chorych mężczyzn, 3 dozorki do chorych kobiet, 2 w pralni, 2 w kuchni, stała szwaczka do łatania starej i szycia nowej bielizny, nareszcie dwaj stróże dla utrzymania całego obejścia w porządku, chodzenia do oddalonego miasta, utrzymania konia i krów i do robót w ogrodzie.

Chorych znalazłem w dniu inspekcji 145 na 99 etatowych łózkach. W roku ubiegłym leczono 2265 chorych w ciągu 50.529 dni, przeciętnie było pielęgowanych po 138 osób dziennie; przepełnienie więc jest trwałe i nie przemijające.

Wśród chorych nie znalazłem ani jednego nie kwalifikującego się do szpitalnego leczenia, dyrektor bowiem bardzo jest dbałym, ażeby szpital nie był przytułiskiem dla chronicznie chorych. Przeciętny czas leczenia wynosi 22·3 dni. Jak na męskim, tak i na kobiecym oddziale chorzy są oddzieleni według rodzaju chorób. W dniu inspekcji było 44 chirurgicznych, 42 syfilitycznych, 14 ocznych i 45 dotkniętych chorobami wewnętrznymi. W roku ubiegłym na gruźlicę leczono 50 osób (zmarło 8), na zapalenie płuc 60, na choroby skórne 398, na zakaźne 49, na różę 17, na choroby weneryczne 446, oczne 133, porodów odbyło się 36, z tego przy pomocy lekarskiej 28. W agonii przywieziono 8, operacyj dokonano 345. Zakaźni pomieszczeni są w separatkach na wspólnym korytarzu i jeszcze nie było przypadku zakażenia się innych chorych.

Wizyty lekarskie odbywają się regularnie dwurazowo dziennie w godzinach przepisanych instrukcją. Wtedy też otrzymują poradę ambulanci, których liczba rocznie wynosi najmniej 600; zamożniejsi płacą do puszek za opatrunki i za receptę według możliwości; pieniędzy tych używa się na upiększenie ogrodu, na udzielenie pomocy rekonwalescentom i na potrzeby kaplicy.

Śmiertelność w szpitalu w roku ubiegłym wynosiła 4·8%.

Pożywienie dobre, chorzy z wiktą zadowoleni, ale z powodu panującej tu drożyzny kosztuje zwyż 40 gr. dziennie i na chorego.

Przy ciągłym przepełnieniu ilość bielizny nie jest dostateczną, bo niema nawet czterech zmian.

Wydatek na leki i na opatrunki nie jest wysoki, wynosi bowiem 6·3 gr. na dzień i chorego.

Narzędzi chirurgicznych ilość dostateczna, inwentarz prowadzi dyrektor, urządzenie sali operacyjnej, tak dla wypadków septycznych jak i dla aseptycznych nic nie pozostawia do życzenia. Dyrektor jest bardzo zręcznym chirurgiem, wyniki więc bardzo licznych operacyj są znakomite i zrobiły mu rozgłos w okolicy.

Kąpiel dostaje każdy, czyj stan zdrowia tego wymaga, ale łazienki potrzebują gruntownej naprawy. Bardzo byłoby do życzenia, aby w łazienkach ustawiono kilka miednic ze zlewami i urządzono kilka kurków z wodą, obecnie bowiem chorzy myją się na salach, co nie przyczynia się do czystości tych sal. Zakład posiada telefon, łączący go z mieszkaniem dyrektora.

Dezynfektora w szpitalu jeszcze niema, będzie sprowadzony, gdy pomieszczenie dla tego przyrządu będzie już zbudowane.

Dom przedpogrzebowy jest utrzymywany w porządku, ale niema osobnego pokoju przeznaczonego dla sekcij pośmiertnych. Ilość zmarłych w roku ubiegłym wynosiła 107. W trupiarni szpitalnej odbywają się sekcye sądowe i sekcye ważniejszych przypadków w interesie nauki.

Liczba wenerycznych leczonych corocznie w tym szpitalu przeciętnie dochodzi do 500, a ponieważ leczenie tego rodzaju chorych trwa zwykle około 30 dni, ilość więc dni leczenia wynosi 18.000, czyli prawie 50 chorych dziennie. Liczba ta jest tylko słabym wyrazem rozpowszechnienia tej strasznej choroby w powiecie, a przedewszystkiem w okolicach górskich. Po większej części chorzy są to ludzie niespokojni, hałaśliwi, zepsuci, bardzo niepokojący ciężko chorych, tak, że często z powodu niesforności, karygodnych wybryków, kradzieży,

potrzebnem jest wzywianie policji dla przywrócenia domowego porządku i odstawienia winnych do aresztów policyjnych. Dla dobra więc chorych komitet uznał, iż jest wskazanem, a nawet koniecznem, aby chorych wenerycznych pomieszczono w osobnym pawilonie, zbudowanym na gruncie szpitalnym, a ponieważ sprawa ta bardzo obchodzić powinna powiat, komitet odniósł się z odpowiednim przedstawieniem do Wydziału powiatowego w Stryju, najwięcej interesowanego, do zmniejszenia tej prawdziwej epidemii.

Tarnopol. — Skład komitetu szpitalnego jest tenże sam jak i w przeszłym roku. Posiedzenia komitetu odbywają tyle razy, ile naradzić się potrzeba w sprawach ważniejszych.

Budynki szpitalne. Jest to zakład jeden z najładniejszych pomiędzy szpitalami powszechnymi w kraju. Czystość i porządek wzorowe tak w salach chorych jak i we wszystkich zabudowaniach gospodarskich. Zauważane w roku ubiegłym braki w łazienkach i w miejscach ustępowych, jako też w uszczelnieniu rur wodociągowych zostały usunięte, piec popsute naprawiono, a co najważniejsza urządzono nareszcie pompowanie wody za pomocą maszyny dynamo, co dało możność zmniejszenia służby o jednego człowieka. Koszt dostarczenia elektryczności z miejskiej centrali wynosi miesięcznie około 14 koron. Dwa pokoje, mogące pomieścić każde po dwa łóżka zostały urządzone bardzo dobrze dla chorych płacących drugą klasę. Jeden z pokoiów jest na oddziale męskim, drugi na kobiecym. Szpital oprócz ogrodu spacerowego dla chorych posiada ogród warzywny i na małą skalę urządzone inspekta dla przygotowania pflanżów. Usunięcie pralni z głównego budynku wpłynęło bardzo dobrze na osuszenie suteryn i dało możność urządzania suszni na bieliznę. Magiel jest starej konstrukcyi, ale jeszcze może posłużyć dobrze lat kilka, bo został naprawiony. Nakazane zakupno dezynfektora, wyżymaczki do pralni i wagi do kuchni na miejsce zepsutej będą dokonane w tym roku.

Woda w studni szpitalnej doskonała, smaczna do picia i dobra do prania.

Służba lekarska składa się obecnie z trzech lekarzy: dyrektora dra Eckhardta, sekundaryusza dra Topolnickiego i praktykanta lekarskiego dra Hordyńskiego. Dyrektor nie urządzał żadnego podziału pracy, aby każdy z lekarzy znał wszystkich chorych. Wizyty więc lekarskie odbywają wszyscy razem. Sióstr zakonnych jest sześć: przełożona, dwie siostry przy zwykłych chorych, a jedna przy zakaźnych, jedna w kuchni i jedna w kancelaryi dopomaga pisarzowi szpitalnemu.

Niższej służby jest 9: Odźwierny, który zarazem posługuje w sali operacyjnej, 2 dozorców na oddziale chorych mężczyzn i 2 dozoreczni, na oddziale żeńskim, kucharka, podkuchenna i praczka; do pomocy tej ostatniej przynajmuje się chwilowo, na czas prania jeszcze jedną, nareszcie stróż. Dla pawilonu zakaźnych, gdy są chorzy, wynajmuje się dozorecznię z płacą 6 koron miesięcznie z rubryki budżetu: „drobne“.

Chorzy. W dniu inspekcyi znalazłem 98 chorych; przeciętna ilość chorych leczonych w roku przeszłym na 100 łózkach wynosiła 101, to jest prawie wszystkie etatowe łóżka były stale obłożone. Na 98 chorych w dniu inspekcyi było 27 chirurgicznych, 26 ocznych, 18 syfilitycznych, 2 położnice i 25 dotkniętych chorobami wewnętrznymi. Przeciętny czas leczenia wynosi tu 21·4. Nie znalazłem ani jednego, któryby był trzymany w szpitalu bez potrzeby.

Z ważniejszych chorób leczono tu w roku ubiegłym: na gruźlicę 30 (z nich umarło 22), na zapalenie płuc 36 (umarło 10), na choroby skórne 158, na zakaźne 46, oprócz tego na różę przynieszoną z zewnątrz 26, na syfilis 238, na oczy 225; na obłąkanie 4. Operacyj chirurgicznych dokonano w roku

ubiegłym 265, w bieżącym zaś 90. Pomiędzy operacjami było wiele należących do bardzo trudnych i niebezpiecznych.

Wizyty lekarskie odbywają się regularnie dwurazowo w godzinach oznaczonych instrukcją. Śmiertelność w tym szpitalu wynosiła 6·7%. Ambulatoryjnie leczono w roku ubiegłym 8.921 a w tym roku 2.422; samych ocznych dochodzących było 268. Ambulatoryjne leczenie chorób ocznych oddaje wielkie usługi szpitalowi i chorym, nie dopuszczając do przepełnienia zakładu tymi chorymi.

Pożywienie chorych wogóle jest dobre; chorzy pytani w różnych salach oświadczyli, iż z wiktę są zadowoleni; pieczywo jednak nie jest smaczne, krupy miernego gatunku, zwłaszcza ryż. Przełożona zaniósła skargę, że węgiel jest złego gatunku, daje płomień bardzo mały; potrzeba dopomagać w kuchni drzewem, a węgla używać więcej, tak że obawia się, iż opał będzie kosztować więcej, aniżeli w roku ubiegłym.

Leki i opatrunki w roku ubiegłym kosztowały 15·5 gr. Sala operacyjna jest dobrze urządzona; aseptyczne operacje dokonują się w tej sali, septyczne zaś na dole, do czego jest stoł osobay. Narzędzi chirurgicznych jest ilość dostateczna i są one dobrze utrzymywane.

Łazienki, jak powiedziałem wyżej, są naprawione, natryski znajdujące się nad każdą wanną dają możność udzielać chorym większą ilość kąpeli dla czystości.

W szpitalu jest telefon łączący zakład z pomieszkaniem Dyrektora.

Dom przedpogrzebowy jest dobrze urządzony; zmarłych w roku ubiegłym było 116.

Zaległości kosztów leczenia do dnia 1. kwietnia wynosiły 5.329 K. Samopłacący w roku przeszłym zapłacili 1.051 koron.

Dyrektor szpitala uprasza, aby przy zatwierdzeniu budżetu na r. 1906 akuszerce szpitalnej wstawiono pewien ryczałt, na przykład 120—140 koron, zamiast płacenia po 6 koron od porodu, bo to dogodniej akuszerce i korzystniej dla szpitala, gdyż ilość porodów w zakładzie coraz się wzmacza i w ostatnich latach nie było mniej nad 32—35.

Siostra przełożona prosi o przysłanie jej normy żywienia dla drugo-klasowych chorych; według jej zdania taksa dla tego rodzaju chorych nie może być niższą nad 4 korony dziennie.

Omówiłem z Dyrektorem sprawę tańszego ordynowania leków i zakupna dezynfektora z fabryki w Podhajcach, gdzie się wyrabiają podobne przyrządy na zamówienie.

Na radzie dnia 2. maja 1905 przyjęto do wiadomości.

Tarnów. — Szpital tarnowski należy jeszcze do tych starych budynków leczniczych, które stawiane były bez zachowania tych zasad higienicznych, jakie obecnie są warunkiem każdego porządnego zakładu leczniczego. Tylko część dobudowana przed dwudziestu laty i stanowiąca prawe skrzydło jest więcej odpowiednią dla pomieszczenia chorych, ale i tu jest jeszcze wiele braków. Przedewszystkiem szpital nie posiada wodociągów, chociaż woda w studni szpitalnej jest dobra do picia, gotowania i prania, jednak dostarczanie jej dla wszystkich chorych, do pralni, kuchni i łazienek jest utrudnione. Łazienki są bardzo szczupłe, posiadają bowiem tylko dwie wanny na 140 chorych łóżek, a miejsca ustępowe, niespłukiwane wodą czuchną i zatrzymują powietrze w zakładzie zwłaszcza latem. Piece w kuchni i w pralni są zrujnowane i potrzebują natychmiastowej naprawy, bo w obecnym stanie zużywają bardzo wiele paliwa. Spizarnia jest wilgotna, bo para wodna, wytwarzająca się w kuchni, osiada na ścianach; da się to uchylić, robiąc tunc wejście

do spiżarni. Nareszcie niema tu miejsca na postawienie dezynfektora, na zakupno którego Wys. Wydział krajowy zezwolił.

W tym roku dach będzie pokrywany nową blachą. Przy tej sposobności byłoby bardzo do życzenia, aby na głównym budynku można było ustawić rezerwoar na wodę i przeprowadzić rury wodociągowe choć w głównym budynku a przytem usunąć i inne braki, których naprawa nie przedstawia wiele trudności, jak przekonaaliśmy się wspólnie z p. lustratorem i dyrektorem.

Służba lekarska. W szpitalu tarnowskim jest dyrektor i dwóch lekarzy pomocniczych. Jeden z sekundaryuszów, starszy, leczy dotkniętych chorobami wewnętrznymi, drugi ma oddane sobie sale wenerycznych, zakaźnych i dopomaga dyrektorowi przy operacjach.

Siostr zakonnych jest 8, z nich dwie pracują w kancelaryi, jedna w kuchni, jedna w pralni, a trzy przy chorych; ósma jest przełożona, która prowadzi całą administrację i gospodarstwo a także rachunkowość szpitalną. Siostry zakonne, otrzymawszy w spadku bardzo wielkie zaległości kosztów leczenia, nie mogą dać sobie rady w tej sprawie, pomimo przynależącej dyurnistki. Zdaje się, iż nie obejdzie się bez męskiej pomocy, bo zaległości już doszły do zastraszającej cyfry 36.000 K.

Niższej służby szpitalnej jest 14; ilość ta wystarcza zupełnie.

Stosunek lekarzy do siostry przełożonej, który był nieco zaostrzony w ostatnim czasie, został zupełnie naprawiony.

Chorzy W dzień inspekcji było w szpitalu 159 chorych. W ubiegłym roku leczono tu 2.508 chorych w ciągu 51.785 dni; przeciętnie więc leczono po 141 chorych na 140 etatowych łózkach. Średni czas leczenia wynosił 20.6 dni. Nadliczbowi chorzy są umieszczeni na siennikach położonych na ziemi. Z ważniejszych chorób leczonych w szpitalu były następujące: na gruźlicę 36 (z nich zmarło 30), na zapalenie płuc 33 (zmarło 26), na choroby skórne 289, na zakaźne 35, oprócz tego na różę 39, na choroby weneryczne 218. Porodów w zakładzie było 39, z tego z pomocą lekarską 35, na oczy leczono 120.

Wizyty lekarskie odbywają się regularnie w godzinach wyznaczonych instrukcją dwa razy dziennie. Operacyj mniejszych dokonano 298, większych 168; z liczby tych ostatnich nowotworów — 20, przepuklin 20, amputacyj 10, laparotomij 9, operacyj wola 8, trachotomij 2, operacyj plastycznych 6, intubacyj 50, trepanacyj 7. W agonii przywieziono 47.

Śmiertelność w tym szpitalu w roku ubiegłym była wysoka, bo wynosiła 10.2%, ale na to wpłynęła przedewszystkiem wielka ilość przywiezionych w agonii, ludność tu bowiem okoliczna, dla uniknięcia znacznych kosztów pogrzebu, umierających odwozi do szpitala, gdzie każdy otrzymuje przyzwoity pogrzeb.

Pożywienie chorych dobre; chorzy pytani w różnych salach odpowiadali, że wikt jest dostateczny i smacznie sporządzony. Koszt żywienia 42 gr. na dzień i chorego. Wiktuwały najwyższego sortu, co wytknąłem przełożonej jako nieusprawiedliwioną rozrzutność i brak oszczędności; przy większej dbałości w tym względzie, bez żadnej ujemy dla chorych koszt wiktury możnaby zniżyć na 39 gr. na dzień leczenia.

Leki i opatrunki nie są drogie, bo wynoszą około 15 gr. na dzień i chorego; domową apteczkę najpotrzebniejszych leków prowadzi siostra zajmująca się pielęgowaniem chorych.

Stół operacyjny, naprawiony, będzie mógł jeszcze służyć długie lata; narzędzia chirurgiczne są utrzymane bardzo czysto, a ilość ich jest zupełnie dostateczna.

Urządzenie łazienek, jak wspomniałem wyżej, jest bardzo skromne, dla tego też ilość kąpielei dla chorych musi być ograniczoną.

Nad utrzymaniem porządku domowego w szpitalu w chwilach, gdy niema dyrektora, czuwa lekarz mieszkający w szpitalu i siostry zakonne.

Wys. Wydział krajowy zezwolił w tym roku na zaprowadzenie telefonu łączącego szpital z pomieszkaniem dyrektora.

Chorzy używani do posług w szpitalu są rekonwalescenci i oczni.

Dezynfektor będzie zakupiony w tym roku. Dom przedpogrzebowy jest urządzony dobrze. Zmarłych w roku ubiegłym było 258. Sekcje naukowe odbywają się tylko w ważniejszych przypadkach, przedstawiających szczególny interes dla nauki

Wniosek. Upraszam o wysłanie do Tarnowa p. budowniczego Kamie nobrodzkiego, aby obejrzał budynek szpitalny i zrobił kosztorys koniecznych przekształceń i ulepszeń. Dyrektor przedstawi mu wszystko, co było omówionem na miejscu wspólnie ze mną i p. lustratorem.

Wadowice. — Przewodniczący komitetu szpitalnego p. Stanisław Szlachetowski z powodu licznych zajęć, musiał złożyć obowiązek ten i w jego miejsce został obrany notaryusz Dr. Robert Han, który już kilkakrotnie przewodniczył w komitecie przy załatwianiu spraw szpitalnych.

Budynek szpitalny przedstawia się czysto i porządnie, ale w piwnicy po każdym większym deszczu występuje woda. Ogródki owocowe i warzywne są utrzymywane bardzo schludnie, czysto i gruntownie. W roku ubiegłym przerobiono rezerwoar, który miał dostarczać wodę gorącą do łazienek i od lat ośmiu nie funkcjonował, tak, że obecnie doskonale pełni swe przeznaczenie. Sprawiono, według wskazówek przeze mnie udzielonych, tusz w łazience na parterze i ten oddaje bardzo wielkie usługi. Oprócz bielenia i polakierowania wszystkich podłóg i lamperyj, postawiono pięć pieców kaflowych i kuchenkę, naprawiono kanał, w pralni postawiono piec nowy z dwoma nowymi kotłami, jednym słowem szpital corocznie podnosi się. Zezwolenie na kupno sąsiedniego gruntu, mającego około 2.000 sążni kwadr. znacznie rozszerzy terytorium szpitalne i uchroni go od niepożądanego sąsiedztwa.

Służbę lekarską pełni Dyrektor i lekarz pomocniczy, stosunek ich wzajemny i do Sióstr zakonnych jest zupełnie prawidłowy. Sióstr jest sześć: 1. Przełożona. 2. W kancelaryi. 3. W kuchni. 4. na oddziale chorych mężczyzn. 5. u chorych kobiet, 6. na oddziale zakaźnym i w magazynie bielizny, w szwalni itd.

Służby niższej jest 8: dwóch przy zwykłych chorych i jeden w zakaźnym; dwie w pralni, jedna w kuchni, jedna do posyłek do miasta i stróż. Siostra prowadząca kancelaryę jest chora i potrzebuje bardzo starannego leczenia się i czystego powietrza. Prosiłem więc przełożoną, aby postarała się o inną pracownicę, obecna bowiem może uleść chorobie, jeżeli się ją zostawi przy robocie kancelaryjnej, wymagającej bardzo uciążliwej pracy,

Woda w studni szpitalnej (26 m. głęboko) jest dobra, lecz sama studnia i pompa są zrobione wadliwie, a ciągłe naprawy pochłaniają dużo pieniędzy. W roku ubiegłym sześć tygodni potrzeba było wozić wodę z miasta, płacąc za każdą beczkę po koronie. Dobry studniarz, sprowadzony z Bielska, oświadczył, że naprawa studni i pompy będzie kosztować około 600 K.

Chorych w dniu inspekcji znalazłem 63, w tej liczbie jest 15 chorych na oczy, w roku ubiegłym leczono 1206 osób w ciągu 23.071 dni, średni pobyt chorych w szpitalu wynosił 19.1 dni, przeciętnie w ciągu roku leczono 63 na 41 etatowych łóżkach, jest więc stałe przepełnienie, któremu zapobiega się tem, że w czasie gdy niema zakaźnych, sześć chorych przenosi się do pawilonu przeznaczonego dla tych ostatnich.

Ważniejsze choroby leczone w roku ubiegłym były następujące: Na gruźlicę leczono 58, z tych zmarło 14, na zapalenie płuc 22, na choroby skórne 484, na zakaźne 81, na różę 6, na choroby weneryczne 46, porodów siłami natury było 6, a z pomocą lekarską 2, na oczy leczono 62, przywieziono w stanie agonii 4. Operacyj chirurgicznych dokonano 120, w tej liczbie

Żywiec. — W Żywcu d. 15. lipca byłem na posiedzeniu Komitetu szpitalnego. Naradzano się nad sprawą dokupna niewielkiego kawałka gruntu obok szpitala położonego (174 sąż. kw.) i nad koniecznością jaknajprędzszego przystąpienia do budowy domu administracyjnego, mającego pomieścić kuchnię, pomywalnię, spiżarnię, pralnię, maglownię z prasownią, susznię i pomieszkanie dla posługi. Rozwój szpitala wymaga większej kuchni, gdyż obecna jest zbyt szczupłą, a częste zalewy suterren wodą po dniach słotnych występującą nagle do postawienia pralni w innem miejscu. Plany były już rozpatrzone w Wydziale krajowym i uznane za zupełnie odpowiednie. Komitet rozpatrzywszy się w stanie funduszków szpitalnych znalazł, iż fundusz rezerwowy, zbierany od lat już wielu na tę budowę, wynosi zwyż 12 tys. kor., dalej, że wskutek oszczędnego i prawidłowego gospodarstwa budżet zatwierdzony na r. 1905, z nadwyżką 2.300 K nie będzie przekroczony w żadnej pozycji, rezerwowy więc kapitał wzrośnie do 15 tysięcy. Taki stan finansowy pozwala mu zwrócić się do Wydziału krajowego z prośbą o udzielenie pożyczki 5—6 tys. K, spłacanych w ratach kwartalnych po 1000 kor. rocznie na sześć lat i przystąpić natychmiast do budowy tego tak potrzebnego budynku, którego kosztorys opiewa na 18 tys. koron., a wraz z zakupnem gruntu około 20.000 K. Komitet szpitalny i rada powiatowa mają nadzieję, iż dotychczasowa zapobiegliwa i oszczędna gospodarka szpitalna przekonają Wydział krajowy, iż można im zaufać, że i nowa budowa będzie dokonana możliwie oszczędnie, trwale i dobrze.

Na temże posiedzeniu Komitet prosił p. rejenta Udziela, marszałka powiatowego, aby zajął się uregulowaniem hipoteki szpitalnej, gdyż tego nie dokonano jeszcze dotychczas.

W szpitalu tym znalazłem wzorowy porządek wszędzie i stosunki jak najlepsze między pracującymi w zakładzie. Siostr zakonnych jest ośm: przełożona, dwie w kancelaryi, dwie przy zwykłych chorych i jedna przy zakaźnych, jedna w kuchni i jedna w pralni. Posługi niższej jest jednaście, a mianowicie 5 przy chorych zwykłych i zakaźnych, dwie w kuchni, dwie w pralni, szwaczka i stróż. Zmniejszyć tej liczby bez szkody chorych — nie można.

W dniu wizytacji znalazłem 83 chorych, a mianowicie, dotkniętych chorobami wewnętrznymi 30, kobiecemi 7, chirurgicznymi 14, ocznymi 13, zakaźnymi 12, skórnymi 2, wenerycznymi 4 i umysłowemi 1. Ta ostatnia nieustannym krzykiem we dnie i w nocy niepokoiła już od dni kilku, nie dając spać nikomu. Polecilem p. dyrektorowi na przyszłość do szpitala obłąkanych nie przyjmować, a tę odesłać do zakładu jaknajprędzej. W roku ubiegłym leczono tu 1786 chorych w ciągu 42.076 dni. Przeciętny pobyt chorego wynosił 23.6 dni. Średni stan dzienny chorych był 118 na 110 etatowych łózkach.

Z ważniejszych chorób leczonych w 1905 roku w szpitalu tutejszym wymienię gruźlicę 79 (zmarło 19), zapalenie płuc 25, zakaźnych 131, samej róży 17, na choroby weneryczne 118, skórne 255, porodów było 8, ocznych 181. Operowano 205. W tym roku dokonano operacyj 119.

Wizyty lekarskie odbywają się regularnie w godzinach instrukcyą nakazanych. Śmiertelność w szpitalu wynosiła 6.2%.

Ambulatoryjne leczenia odbywają obydwaj lekarze. Pożywienie chorych dobre, smacznie przygotowane, a koszt żywienia dziennie i na chorego wypada 41 gr. Skarżono mi się bardzo na węgiel dostarczany przez p. Kwiatkowskiego, że jest drobny, zawiera wiele kamieni i miału, bardzo wiele sady pozostawia w kominach i zawiera mało kaloryj, a wskutek tego wiele bardzo wychodzi.

Bielizny jest ilość zupełnie dostateczna; zakupiona maszyna do prania oddaje wielkie usługi.

Koszt leków wynosił w I. kwartale 4.7 groszy. Na każdym oddziale jest apteczka, którą prowadzi Siostra Miłosierdzia i ma od niej klucze. W sali operacyjnej w roku przeszłym kupiono bardzo ładną miednicę i kilka przyrządów chirurgicznych. Ambulatoryum wyłożono linolcum. Narzędzia chirurgiczne są utrzymane w wielkim porządku, inwentarz prowadzi sekundariusz.

Ilość tych narzędzi jest zupełnie dostateczną. Łazienki i natryski w porządku, tak, że kąpiel mogą chorzy otrzymywać nie tylko w celach leczniczych, ale i dla zastosowania czystości.

Chorych zwykle przyjmuje dyrektor, a w razie nieobecności jego, drugi lekarz.

Dezynfektor jest własny, znajduje się w domu dla zakaźnych, funkcjonuje dobrze. Telefonu zakład nie ma, bo miasto nie posiada jeszcze tego urządzenia, ale wkrótce będzie zrobione.

Dom przedpogrzebowy bardzo pięknie urządzony. W ubiegłym roku zmarło w szpitalu 111 osób.

W szpitalu nie znalazłam ani jednego chorego, któryby nie kwalifikował się do szpitalnego leczenia.

Instytucje subwencyonowane.

1 *Towarzystwo ratunkowe*, subwencyonowane kwotą 600 K rocznie.

Już dwanaście lat ubiegło od założenia tego Towarzystwa we Lwowie. Pięknemu i szlachetnemu zadaniu niesienia pomocy cierpiącym, bez różnicy stanu, religii i narodowości, pogotowie ratunkowe odpowiada w zupełności, zwłaszcza od przeprowadzonej przed dziesięciu laty reorganizacji. Nieprzerwaną służbę pełnią tam rutynowani lekarze, posiadający dłuższą praktykę szpitalną na trzech oddziałach chirurgii, położnictwa i chorób wewnętrznych. Służba sanitarna zorganizowaną jest z byłych dozorców szpitalnych, również doświadczonych i umiających się obchodzić z chorymi. Zarząd Towarzystwa zamierza zaprowadzenie podwójnych dyżurów lekarskich, pogotowie bowiem wzywane bywa często równocześnie w dwie odległe dzielnice miasta, co czasami opóźnia rychłą pomoc, środki jednak materialne, jakimi rozporządza Towarzystwo, nie pozwalają na razie na to, ilość bowiem członków Towarzystwa nie dochodzi 1400 osób.

Według ścisłej statystyki prowadzonej przez Towarzystwo do końca 1904 r. udzielono doraźnej pomocy w 35.614 wypadkach. Największej liczby wypadków dostarczają miesiąc od maja do końca września, przyczyną tego — zwiększony ruch publiczności w ulicach miasta, jak też i ruch handlowy. Ilość złamań kości i zwichnięć zwiększa się w miesiącach zimowych, skutkiem wypadków spowodowanych poślizgnięciem się. Samobójstw najwięcej zdarza się w czerwcu. W historii samobójstw pierwsze miejsce zajmują otrucia i śmierć od kul.

W r. 1904 wzywano pomocy pogotowia w 3368 nagłych wypadkach.

2. *Stowarzyszenie opieki nad niemowlętami pod nazwą „Dzieciątka Jezus“*. Zakład ten dawniej był pomieszczony przy ulicy Kurkowej w budynku należącym do Towarzystwa św. Józefa, starym, przegniłym, pozbawionym światła i powietrza.

Na podstawie kontraktu najmu z daty 6/11 1899 r. L.83.556 Wydział krajowy oddał stowarzyszeniu, imieniem fundacji domu podrzutków, w posiadanie dwa stare domy i dwie parcele budowlane we Lwowie przy ulicy Paulinów, za czynszem rocznym 300 koron.

Stowarzyszenie przystąpiło do zbierania środków na zbudowanie zakładu odpowiadającego przeznaczeniu. Plany zostały wykonane przez budowniczego Halickiego, a kosztorys wynosił 70.000 koron, na wewnętrzne zaś urządzenie potrzeba było jeszcze 12.000 koron.

Fundusz zebrany przez Towarzystwo ze składek, darów i zasiłku z loterii państwowej wynosił zaledwie 17.515 koron. Z tym kapitałem Stowarzyszenie zaczęło budowę. Dla pokrycia brakującej sumy komitet wyjednał subwen-

laparotomij 3, herniotomij 7, amputacyj 1, operacyj wola 4, resekcji 8, tracheotomij 8 i trepanacji 1.

Wizyty lekarskie codziennie odbywają się w godzinach oznaczonych instrukcją. Obaj lekarze odbywają wizytę razem, aby każdy znał stan wszystkich chorych.

Ambulatoryum lekarze nie prowadzą, bo leczenie ubogich miejskich jest obowiązkiem lekarza miejskiego.

Wiktuały w spiżarni znalazłem w średnim gatunku. Przełożona przedstawiała mi, że przy obecnej w Wadowicach drożyznie wszelkich produktów, przekarmienie chorego za kwotę 42 do 43 groszy dziennie jest niepodobieństwem. Chcąc zadość uczynić wezwaniom do oszczędności, przełożona zaprowadziła kury, kaczki, pantarki, króliki, utrzymuje 4 świny i stara się rozszerzyć warzywne ogrody, o ile tylko można, a nawet zakupuje zboże i sama oddaje go do młynu, aby mieć mąkę i krupy taniej.

Takie folwarczne gospodarstwo potrzebuje wielkiego nadzoru ze strony zakonnice i posługi, a wskutek tego coraz to częściej powstają żądania powiększenia ilości siostr i posługi. Sądzę, że nie może to być zadaniem zakonnice, bo na tem musi cierpieć dozór i opieka nad chorymi. Jedyną rzeczą słuszną i potrzebną jest trzymanie kilku sztuk trzody chlewnej, aby się nie marnowały różne odpadki, i tylko tyle, na ile odpadki te wystarczą. Upraszam o danie mi dyrektywy, czego mam żądać od Sióstr pod względem gospodarstwa szpitalnego.

W szpitalu tym w roku ubiegłym zakonnice zrobiły dobry jabłecznik i bardzo smaczny porzecznik, które będą mogły zastąpićuche wino szpitalne w zupełności.

Leki i opatrunki w tym szpitalu kosztują 11.7 gr. na dzień i chorego. Jest to wydatek umiarkowany. Narzędzi chirurgicznych jest ilość wystarczająca, utrzymanie ich w czystości jest poruczone jednej z sióstr zakonnych. Inwentarz utrzymuje w porządku sekundaryusz. W roku ubiegłym kupiono bardzo praktyczny sterylizator i dużo innych narzędzi chirurgicznych.

Łazienek jest ilość dostateczna tak na potrzebę leczniczą, jak i na utrzymanie czystości u chorych.

Sala operacyjna jest obszerna i dobrze urządzona. Chorych do przyjęcia kwalifikuje dyrektor, a w razie nieobecności jego sekundaryusz. Telefonu i dezynfektora szpital nie posiada, ten ostatni wypożycza od miasta, płacąc temu ostatniemu po 1 K. 90 h. za każdą dezynfekcję jednorazową.

Dom przedpogrzebowy jest urządzony dobrze, ilość zmarłych w ubiegłym roku była 51 czyli 4.2%. Obdukcye odbywają się tylko w razach wątpliwej dygnozy lub w wypadkach sądowych.

Wnioski.

1. Upraszam o zezwolenie na naprawę studni i pompy.
2. o zezwolenie zakupna dezynfektora, bo używanie przyrządu miejskiego za drogo kosztuje.

Zółkiew. — Komitet szpitalny zbiera się według potrzeby. W roku ubiegłym były zaledwie dwa posiedzenia, a w bieżącym jedno.

Jak wiadomo, zakład dla chorych składa się z dwóch budynków: w jednym z nich mieści się oddział chorych mężczyzny, w drugim od. chorych kobiet. Ten ostatni, budynek parterowy, jakkolwiek zbudowany przed 30 laty, lecz bez piwnic i nadzwyczajnie oszczędnie, z biegiem czasu zniszczył się mocno; grzyb pokazał się tu i ówdzie, posadzka ceglana w kurytarzu zupełnie zniszczona i rozbita, ustępowe miejsca bardzo cuchnące, drzwi i okna zmurszałe, a piece przepalone. Naprawia się to corocznie, ale budynek ten nie wytrzyma długo.

W szpitalu są cztery studnie, ale wody w nich jest bardzo mało, bo ta co była, uciekła w czasie pogłębiania i wiercenia. Szpital musi sprowadzać wodę ze studni miejskiej, oddalonej i ze złym dostępem, tak że koń szpitalny, wożąc od 5-tej zrana do nocy, może zrobić zaledwie 6 obrotów. Ponieważ przemysłowiec p. Krzysztofowicz, wierząc studnię głęboką na 65 metrów, do-

szedł do bardzo zdrowej, smacznej i obfitej wody, miasto więc wydzierżawiło na rok świder z Sokala i najęło majstra do wykopania 7 studziń; według umowy metr wywiercony w przecięciu ma kosztować 10 K. studnia więc będzie kosztować najwyżej 800—900 koron. Jest więc nadzieja, że i szpital takim sposobem przyjdzie do zdrowej i obfitej wody.

Służba lekarska składa się z dyrektora i dwóch lekarzy pomocniczych. Stosunki pomiędzy nimi i do zarządu zupełnie prawidłowe. Jeden z sekundaryuszów prowadzi oddział męski, drugi kobiecy. Dyrektor ma ogólny kierunek i wykonuje operacje.

Zarząd szpitala składa się z rzadcy, pisarza i pomocnika kancelaryjnego, dozorców, dozoreczn i stróżów jest 15.

Chorych w dniu inspekcji znalazłem 165 na 120 etatowych łóżkach; przeciętny stan dzienny wynosi 149 chorych. Nadliczbowi spią na ziemi, lub trzech na dwóch łóżkach.

Z powodu, iż dyrektor jest dobrym chirurgiem i ma, to co zowią — „szczęśliwą rękę“ chorych chirurgicznych bywa tu prawie stale 40%. Gruźliczych leczono 96 (zmarło 25); na zapalenie płuc 72 (zmarło 15); na choroby umysłowe 2; na choroby skórne 638; na choroby zakaźne 79 (błonica 32, skarlatyna 4, tyfus plamisty 3, tyfus brzuszny 40); na różę chorowało 36 i tu większa część chorych nią dotkniętych przychodziła z zewnątrz szpitala. Porodów zwykłych było 7, z pomocą lekarską 6, ocznych 204, z tego 6 operowanych; wenerycznych 88; operacji chirurgicznych większych i mniejszych dokonano 409. Z większych wspomnę: wyluszczenie nowotworów 16, resekcji stawów 10, operacji plastycznych 3, amputacji 7, laparatomyj 10, przepukliny 2, tracheotomij 3, trepanacji czaszki 3 itd. Przywieziono do szpitala w stanie agonii 5. Średni pobyt chorych w szpitalu był 17.0 dni, świadczy to, iż tu nie byli przetrzymywani chorzy bez potrzeby. W dniu inspekcji na oddziale dla zakaźnych leczono 3 na tyfus plamisty. Jest to choroba bardzo zaraźliwa, ale mniej niebezpieczna aniżeli dur brzuszny, bo na pierwszą zmarłych nie było, wtedy gdy z powodu drugiej umarło 7. Zakażenia innych chorych w samym zakładzie nie było ani razu.

Wizyty lekarskie odbywają się regularnie dwa razy dziennie, w godzinach oznaczonych instrukcją. Lekarze pracują sumiennie, starannie i z wielką ludzkością względem chorych. Zmarłych było 109, a zatem 5.2%; wszelkie wypadki niejasne i przedstawiające szczególny interes są sekcjonowane.

Zywnienie chorych dobre i smaczne; wiktuały w dobrym gatunku i świeże; chorzy pytani w różnych salach oświadczyli, że są z wiktuałów zadowoleni.

Koszt leków wynosi około 8 gr.; opatrunki są dobre, a zwłaszcza przysłane w tym roku od Grünspana z Andrychowa.

Narzędzia chirurgiczne są dobre i czysto utrzymane, ilość ich jest dostateczna. W końcu ubiegłego roku urządzono tu drugą salę operacyjną do operacji septycznych; sala ta jest dobrze i pięknie urządzona i tu się odbywają mniejsze operacje, przecinania ropni, opatrunki gipsowe i opatrunki oczne i badania chemiczne wydzielin.

W okolicy Żółkwi znajdują się fabryki garncarskie i buta szklanna; z pierwszej wiele chorych przychodzi z zatruciem ołowianem, z drugiej zaś przychodzi największa część gruźliczych wskutek zatrucia się przez używanie tych samych narzędzi. Za to od chwili osuszenia błot w mieście i w okolicach ilość wypadków malarii nadzwyczajnie się zmniejszyła.

Telefonu ani do dyrektora, ani do lekarzy pomocniczych niema.

Do usług w szpitalu są używani przeważnie rekonwalescenci chirurgiczni i oczni.

Dezynfektor jest własny, systemu Rychnowskiego, obsługiwany przez stróża i dozorowany przez rzadcę.

Kanał szpitalny w czasie suchych miesięcy zatyka się czasami i powoduje nieznośny smród na oddziale kobiet; po obfitych deszczach kanał się przemywa, a powietrze oczyszcza się.

Wniosków żadnych co do tego szpitala, rozwijającego się zupełnie prawidłowo, nie przedstawiam.

cyę udzieloną ze strony Wysokiego Sejmu w wysokości 60.000 koron w formie pożyczki zwrotnej w rocznych ratach z funduszków krajowych. Oprócz tego gmina miasta Lwowa przyszła w pomoc subwencją bezzwrotną 10.000 koron, a 5000 koron Stowarzyszenie otrzymało w r. 1902 z loteryi państwowej na cele dobroczynne. Budowa z wewnętrznem urządzeniem kosztowała 75.253 K. 20. grudnia 1902 r. po poświęceniu zakładu przez arcybiskupa, przeniesiono cały zakład do nowego budynku.

Jest to budynek ładny, jasny, wzniesiony na pagórku, o obszernych i światłych salach ze wszystkimi potrzebnymi urządzeniami. Niemowlęta są trzymane w metalowych wózkach, w czystych poduszkach i pieluszkach. Kuchnia, spiżarnia, pralnia i łazienki nic nie pozostawiają do życzenia. Wydział krajowy zgodził się na wypłacenie odsetek z fundacyi ś. p. Morawieckiego w kwocie 2684 koron Stowarzyszeniu w zamian za przyjęty obowiązek utrzymania 6-go dzieci na rachunek tej fundacyi.

Dzieci pielęgnowanych w zakładzie było:

W 1902 w zakładzie	162, u	żywiciielek	138
" 1903 w	" 199, u	"	160
" 1904 w	" 188, u	"	174

Dochody w r. 1903 wynosiły 24.872; wydatki 24.818
 " " " 1904 " 23.736; " 25.332. Niedobór 1583.

Stowarzyszenie ma 177 członków.

Wydział krajowy na wyprostowanie i na urządzenie ulicy Paulinów ofiarował część gruntu, należącego do fundacyi w ilości 128 sążni, w zamian za parkan, chodniki i utrzymanie ulicy w dobrym stanie, do czego zobowiązało się miasto.

3. *Zakład Sióstr Miłosierdzia w Rozdole* subwencyonowany kwotą 600 koron. Chorych pielęgnowano 330, z tego zmarło 10, dni leczenia 3270. Sierot było 29: przychodzących na naukę szkolną 300, na naukę robót 225. Dochody wynosiły 6827 koron. Wydatki 9342 koron.

4. *Zakład dla ciemnych.* Jest to jedyny zakład na całą Galicyę i Bukowinę oparty na subwencyi Wysokiego Sejmu (6.000 koron) miasta i na dobroczynności publicznej. Popis roczny odbył się 30. czerwca b. r. Działka z oddziału ochrony odpowiadała na pytania z religii, historyi świętej, czytała i deklamowała. Na program popisu starszych złożyły się produkcje chóru mieszanego, gra na fortepianie solowa, na 4 i na 6 rąk, śpiew solowy i choralny i solowy na skrzypcach. Popis wypadł świetnie.

Suma dochodów w roku administracyjnym 1904 wynosiła 59.002 koron 76 groszy. Suma wydatków zaś 58.994 kor. 76 gr. W ubiegłym roku szkolnym było w zakładzie w ogóle 53 wychowanków. Z tego w oddziale wyższym chłopców 24, dziewcząt 17, w oddziale ochrony chłopców 4, dziewcząt 8.

Na wystawie prac wychowanków można było oglądać roboty dziewcząt: szydełkowe i widełkowe, a także włóczkowe, rękawiczki, chustki, pończochy. Wyroby te zbywane są następnie do sklepów. Wystawa prac chłopców obejmowała roboty koszykarskie, kosze na kwiaty, koszyki podróżne, walizki i t. p. Majątek zakładu przedstawia łączną wartość 703.215 kor. 62 gr.

Galicyjski zakład głuchoniemych subwencyonowany przez W. Sejm kwotą 25.400 K, przez miasto Lwów 6230 K. Majątek czysty zakładu w r. 1904 wynosił 552.823 K 82 gr. Zamknięcia rachunkowe w r. 1904 wykazały w przychodach 54.800 K 38 gr. w gotówce i 800 K w papierach. Wydatki zaś 53.677 K 38 gr. na utrzymanie 65 chłopców i 48 dziewcząt, razem 113, z których było dochodzących 8 chłopców i 5 dziewcząt. Wydatki te rozpadają się na następujące pozycje: utrzymanie realności 1203 K 23 gr., utrzymanie wychowanków 17.390 K 66 gr. Koszt zarządu, nauczycieli 23.130 K, datki na fundusz emerytalny 1400 K, służba 5238 K 19 gr. Inwentarz, opał, oświetle-

nie i drobne wydatki 5315 K. Budżet na r. 1905 wynosi w przychodach 51.011 K 40 gr. Rozchody 54.642 K, niedobór 3630 K 60 gr., który znajdzie pokrycie w oszczędnościach i ze spodziewanych nowych darów i legatów.

5. *Poliklinika powszechna*. Ilość ordynujących lekarzy wynosiła 19. Leczone w r. 1904 na oddziale chorób wewnętrznych 1211, nerwowych 365, dzieci 702, chirurgicznych 852, kobiecych 603, gardła i uszu 810, ocznych 1300, jamy ustnej 517, skórnych i wenerycznych 1185, a razem 7642. W r. 1904 wykonano operacyj: na oddziale chirurgicznym 341, na od. chorób kobiecych 71, krtani 36, ocznych 12. razem 460.

W roku 1905 do 1. lipca leczono: Na oddziale chorób wewnętrznych 87, nerwowych 389, dzieci 541, kobiecych 395, chirurgicznych 698, gardła i uszu 653, ocznych 1048, zębów 668, skórnych i wenerycznych 837. Razem 6099. Ilość ordynacyj w tym czasie wynosiła 63.493.

Porównanie

rzeczywistych wydatków na cele zdrowia publicznego w roku 1903 z takimiż wydatkami w roku 1902.

[illegible]

Uwaga. Suma wydatków w r. 1905 w niniejszym wykazie podana różni się od takiejże sumy w wykazie z roku poprzedniego o 82.635 K wskutek wciągnięcia do niniejszego wykazu wydatków tu należących, wykazem z poprzedniego roku nieobjętych, a mianowicie:

1)	z	dawniej	rubryki	XVII.	poz.	467	(obecnie	r.	III.	p.	43)	na	koszta	leczenia	przyjęte	na	fund.	kraj.	w	zastępstwie	gmin	.	14.019	K			
2)	"	"	"	VI.	"	45	(	"	"	III.	"	56)	dla	szpitala	komisyi	klimatycznej	w	Zakopanem	.	.	.	600	"				
3)	"	"	"	III.	"	37	(	"	"	III.	"	45)	na	koszta	utrzymania	podrzutków	w	kraju	i	zagranicą	.	68.016	"				
																						Razem	j.	w.	.	82.635	K

Ruch chorych i koszta w naszych zakładach leczniczych w roku 1903.

Poszczególnienie	I l o ś ć				Procent śmiertelności	+ Przecię- tna dzienna ilość chorych	średni czas leczenia	Wydatki na chorych		K o s z t a					Taksa od	
	łózek dla chorych	chorych	zmar- łych	dni leczenia						całej kuracji jednego chorego		jednego dnia leczenia	jednego dnia wiktu chorych i służby	sanitar- ne leki i t. p.	dorosłych	dzieci
							K	h.	K	h.	h.					
A. Szpitale powszechne krajowe :																
we Lwowie oddział chorych	761	10.320	752	195.933	7.3	537	19.0	341.630	18	33	10.3	174.4	45.0	16.0	160	80
„ „ kliniki	287	1.786	80	47.473	4.5	130	26.6	215.190	49	120	48.7	453.3	143.6	120.7		
w Krakowie } oddział chorych } kliniki	526 65	7.888 699	908 8	177.369 12.872	11.5 1.2	486 35	21.6 18.4	323.648	20	37	69.0	170.1	50.9	19.5		
Suma A. . . .	1.639	20.693	1.748	433.647	8.4	1.188	21.0	88.468	87	42	54.9	203.0	58.4	28.9	—	—
B. Szpitale prowincjonalne :																
gminny w Białej	105	1.500	87	39.582	5.8	108	26.4	43.297	70	28	86.5	109.4	43.4	11.5	114	60
„ „ Bochni	55	1.060	58	18.750	5.5	53	18.2	25.944	91	24	47.6	134.6	38.	8.4	134	68
„ „ Brodach	70	1.077	49	20.186	4.5	55	18.7	23.567	92	21	8.3	116.8	41.5	13.4	120	60
„ „ Brzeżanach	82	1.232	86	31.365	7.0	85	25.3	32.932	76	26	73.1	105.7	38.5	14.4	118	60
„ „ Drohobyczu	120	2.719	113	52.721	4.2	144	19.4	47.184	57	17	35.4	89.5	34.6	13.3	106	53
powiatowy w Gorlicach	85	952	31	27.197	3.3	75	28.6	31.817	28	33	42.1	117.	42.2	13.5	120	60
„ „ Husiatynie	70	1.599	36	33.577	2.3	92	21.	40.195	78	25	13.8	119.7	43.	21.5	120	60
„ „ Jarosławiu od 1. maja 1903 r.	75	557	49	13.798	8.8	56	24.8	20.053	74	36	—	145.3	43.8	30.8	120	60
gminny w Jasle	100	770	53	17.710	6.9	49	23.	22.513	51	29	24.	127.1	49.6	7.6	124	60
„ „ Kołomyji	70	1.356	50	29.803	3.7	82	22.	37.913	58	27	96.	127.2	43.1	19.1	128	64
powiatowy w Krośnie	35	642	34	13.873	5.3	38	21.6	18.458	93	28	75.2	133.	37.2	24.2	120	60
„ „ Lubaczowie	50	1.000	40	19.120	4.	52	19.1	21.598	23	21	59.8	113.	36.6	13.	120	60
gminny w Nowym Sączu	60	936	72	21.729	7.7	60	23.2	25.791	34	27	55.5	118.7	40.	10.4	134	68
powiatowy w Podhajcach	85	2.251	100	44.628	4.4	122	19.8	45.368	48	20	15.5	101.7	36.6	11.6	120	60
gminny w Przemyśle	175	3.020	239	73.964	7.9	203	24.5	79.485	03	26	32.	107.5	38.	17.4	120	60
powiatowy w Przemyślanach	66	1.646	46	27.996	2.8	77	17.1	38.465	25	23	33.9	136.5	42.8	14.8	120	60
gminny w Rzeszowie	116	1.647	96	42.603	5.8	117	25.9	50.979	82	30	95.3	119.7	44.3	11.7	128	64
„ „ Samborze	100	1.179	87	31.405	7.4	86	26.6	41.253	08	34	99.	131.4	42.4	20.5	130	65
„ „ Sanoku	80	1.175	55	27.483	4.7	75	23.4	34.438	49	29	31.	125.3	44.	9.2	130	64
„ „ Śniatynie	72	1.159	37	25.369	3.2	70	21.9	36.507	55	31	49.9	143.9	44.9	15.6	156	78
powiatowy w Sokalu	100	2.806	79	39.461	2.8	115	15.	51.020	74	18	18.	121.5	36.4	12.9	120	60
gminny w Stanisławowie	120	2.881	91	56.639	3.2	155	19.7	67.933	74	23	58.	119.9	40.1	12.1	114	60
„ „ Stryju	99	1.879	85	45.474	4.5	125	24.2	54.412	10	28	42.6	117.5	41.9	13.6	120	60
„ „ Tarnopolu	100	1.475	97	35.317	6.6	97	23.9	42.655	57	28	91.9	120.8	38.9	12.8	128	64
„ „ Tarnowie	140	2.449	169	48.125	6.9	132	19.7	52.150	91	21	29.5	108.4	41.9	6.3	124	62
„ „ Wadowicach	41	959	51	22.156	5.3	61	23.1	31.249	40	32	58.5	141.	48.1	13.8	152	76
„ „ Zaleszczykach	52	1.435	45	27.739	3.1	76	19.4	27.455	16	19	13.3	98.9	29.9	24.2	102	52
powiatowy w Złoczowie (zamknięty z powodu pożaru).	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
gminny w Żółtkwi	120	2.919	123	53.342	4.2	146	18.3	58.248	52	19	95.5	109.2	38.9	16.7	110	56
powiaty w Żywcu	92	1.666	118	37.059	7.1	102	22.2	36.710	20	22	03.5	99.1	44.	10.5	106	54
Suma B. . . .	2.535	45.948	2.276	978.171	5.	2.680	21.3	1,138.602	29	24	78.	116.4	40.8	14.6	—	—
C. Zakłady położnicze :																
Krajowy we Lwowie oddział szpitalny	79	1.226	23	18.159	1.9	49	14.8	61.817	15	50	42.2	340.4	52.7	27.8	160	—
„ „ „ klinika poł. gin.	88	971	14	16.589	1.4	46	17.1	74.063	94	76	27.6	446.5	112.3	66.0	160	—
„ „ w Krakowie oddział szpit. i klinika poł. gin.	60	1.274	17	26.131	1.3	71	20.5	52.547	01	41	24.6	201.1	59.4	21.9	126	—
Suma C. . . .	227	3.471	54	60.879	1.6	166	17.5	188.428	10	54	28.7	309.5	71.8	35.7	—	—
D. Zakłady dla obłąkanych :																
Krajowy w Kulparkowie	700	2.129	230	363.640	10.8	996	170.8	524.614	45	246	41.4	144.3	56.1	03.0	160	—
„ „ Krakowie	115	414	51	48.648	12.3	133	117.5	82.219	63	198	59.7	169.0	65.5	05.7	160	—
Suma D. . . .	815	2.543	281	412.288	11.0	1.129	162.1	606.834	08	238	63.	147.2	57.2	03.4	—	—
E. Szpitale dla dzieci :																
Szpital św. Zofii we Lwowie	110	1.405	206	34.543	14.7	95	24.6	32.000	—	22	77.5	92.6	—	—	160	80
„ „ Ludwika w Krakowie	108	1.132	211	30.618	18.6	84	27.0	32.000	—	28	26.9	104.5	—	—	126	126
Oddział osesków z mamkami	32	301	109	6.644	36.2	18	22.1	17.290	36	57	44.9	260.2	—	—	126	126
Suma E. . . .	250	2.838	526	71.805	18.5	197	25.3	81.290	36	28	64.4	113.2	—	—	—	—
Suma A., B., C., D. i E. . . .	5.466	75.493	4.885	1,956.790	6.5	5.361	25.9	2,895.623	70	38	35.6	148.	—	—	—	—

WYKAZ

wydatków w trzech szpitalach krajowych w r. 1903.

Liczba porządkowa	Poszczególnienie	Lwów — Oddział		Kraków	Kulparków	Lwów — Oddział		Kraków	Kulparków				
		szpitalny	kliniczny			szpitalny	kliniczny						
		Ilość dni leczenia w roku 1903				na dzień leczenia przypadku							
		214.092	64.062	265.020	363.640								
		K	K	K	K	K	gr.	K	gr.	K	gr.		
1	Żywienie chorych (od żywienia do wina)	97.679	86.802	144.152	204.101	—	45·62	1	35·49	—	54·39	—	56·13
2	Bielizna (od zakupna do utrzymania szwaczek)	12.735	12.270	18.052	25.028	—	5·95	—	19·15	—	6·81	—	6·88
3	Pranie	10.241	4.861	12.518	13.607	—	4·78	—	7·59	—	4·72	—	3·74
4	Opał sal	19.206	23.990	14.105	20.449	—	8·97	—	37·44	—	5·32	—	5·62
5	Oświetlenie	8.675	15.351	9.777	5.390	—	4·05	—	23·96	—	3·69	—	1·48
6	Leki i apteka	12.484	25.969	19.165	928	—	5·83	—	40·53	—	7·23	—	0·26
7	Koszta sanitarne i instrumenta chirurgiczne	26.034	46.667	31.586	10.077	—	12·16	—	72·84	—	11·92	—	2·77
8	Sprzęty	4.147	3.834	4.650	6.775	—	1·93	—	5·98	—	1·76	—	1·87
9	Słoma do sienników	1.324	—	1.102	1.771	—	0·62	—	—	—	0·42	—	0·48
10	Utrzymanie kapelanów i kaplicy	2.926	1.274	3.309	4.172	—	1·36	—	1·99	—	1·25	—	1·15
11	„ koni	—	—	1.154	3.765	—	—	—	—	—	0·44	—	1·04
12	„ ogrodów, pól i folwarków	1.287	404	2.140	38.263	—	0·60	—	0·63	—	0·81	—	10·52
13	Koszta pogrzebowe (prosektoryum)	2.260	675	1.890	705	—	1·05	—	1·05	—	0·71	—	0·19
14	Utrzymanie budynków (asekuracya, drogi, kominiarze)	16.558	7.635	9.772	22.124	—	7·74	—	11·92	—	3·69	—	6·08
15	„ dyrektora, lekarzy, akuszerok, stypendya akuszerok, dyetaryusze, wikt dyżurny	63.616	4.685	53.263	18.700	—	29·75	—	7·31	—	20·10	—	5·14
16	Koszta zarządu	16.353	6.273	22.375	20.026	—	7·64	—	9·79	—	8·45	—	5·51
17	Utrzymanie Sióstr Miłosierdzia	10.813	4.874	14.066	11.768	—	5·05	—	7·60	—	5·31	—	3·24
18	Służba wyższa i niższa	41.098	24.359	49.974	75.685	—	19·19	—	38·02	—	18·86	—	20·81
19	Czynsze	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Koszta kancelaryjne	2.812	2.107	2.347	1.728	—	1·31	—	3·29	—	0·89	—	0·48
21	Wodociągi i maszyna parowa (maszynista)	5.156	5.510	4.672	5.339	—	2·41	—	8·60	—	1·76	—	1·47
22	Pensye i emerytury	22.500	4.132	14.233	16.805	—	10·51	—	6·45	—	5·33	—	4·62
23	Zaopatrzenia, dary z łaski, odprawy i kwartały pośmiertne	1.134	258	3.698	192	—	0·53	—	0·40	—	1·40	—	0·05
24	Remuneracye i zapomogi	6.833	966	6.000	2.000	—	3·19	—	1·51	—	2·26	—	0·55
25	Odsetki od kapitałów dłużnych	3.520	—	—	—	—	1·64	—	—	—	—	—	—
26	Zapisy	—	—	214	—	—	—	—	—	—	0·09	—	—
27	Podatki i daniny	271	81	2.391	754	—	0·12	—	0·12	—	0·90	—	0·21
28	Wydatki w sprawach patronatu	—	—	—	131	—	—	—	—	—	—	—	0·04
29	Dyety i koszta podróży	—	—	149	—	—	—	—	—	—	0·06	—	—
30	Utrzymanie dzieci na oddziale położnic	—	16	1.079	—	—	—	—	0·02	—	0·41	—	—
31	Różne wydatki	1.970	789	3.252	12.773	—	0·92	—	1·30	—	1·23	—	3·51
	Razem	391.632	283.782	451.085	523.056	1	82·92	4	42·98	1	70·21	1	43·84
	Do tego:												
	Zaliczki na płace (Rubr. I.)	3.343	—	1.438	1.558	—	—	—	—	—	—	—	—
	Utrzymanie dzieci, osesków i mamek w szpitalu	32.000	—	49.290	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Nadzwyczajne budowle, urządzenia mechaniczne klinik, apteki, ogrodów i t. p.	12.809	7.834	79.276	18.296	—	—	—	—	—	—	—	—
	Zapomogi dla położnic	8.472	5.472	5.892	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Ogólny wydatek	448.256	297.088	586.981	542.910	—	—	—	—	—	—	—	—

1911. 100.

51.955 74

Zamknięcia rachunków

z obrotów wydatków na chorych i potrzeb administracyjnych funduszy szpitali prowincjonalnych — zatwierdzone przez Wydział krajowy za rok 1903

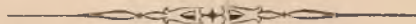
[illegible]

BUDŻETY

szpitali prowincjonalnych zatwierdzonych przez Wydział krajowy na rok 1905.

Poszczególnienie	Biała	Bochnia	Brody	Brzeżany	Dolina	Drohobycz	Gorlice	Husiatyn	Jarosław	Jasło	Kołomyja	Kro-n	Lubaczów	Nowy Sącz	Podhajce	Przemysł	Przemyślany	Rzeszów	Sambor	Sanok	Śniatyn	Sokal	Stanisławów	Stryj	Tarnopol	Tarnów	Wadowice	Zaleszczyki	Złoczów	Zółkiew	Zywiec	Razem
	W a l u t a k o r o n o w a																															
Dochody.																																
Z własnych dochodów:																																
Z dóbr, realności, gruntów, legatów i odsetek od efektów i t d.	9	360	112	454	—	682	440	400	150	200	700	100	300	100	340	750	6.900	140	50	68	150	400	1.962	100	150	1.000	50	120	—	6	350	
Z kosztów leczenia:																																
Od gal. fund. kraj. samopłacących i obcych fund.	45.000	29.000	24.000	36.000	—	53.000	31.800	37.000	43.800	22.300	38.400	20.250	23.000	28.500	52.800	88.200	33.600	54.400	36.400	35.900	35.000	48.000	66.000	60.300	48.300	60.000	33.500	29.600	—	57.750	38.700	
Rozmaite dochody	—	—	—	20	—	20	—	—	20	20	50	50	15	—	—	100	20	20	10	60	—	50	50	—	22	100	50	30	—	50	10	
Suma dochodów	45.009	29.360	24.112	36.474	—	53.702	32.240	37.400	43.970	22.520	39.150	20.400	23.315	28.600	53.140	89.050	40.520	54.560	36.460	36.028	35.150	48.450	68.012	60.400	48.472	61.100	33.600	29.750	—	57.806	39.060	1,227.810
Wydatki.																																
Czynsz najmu	—	—	—	2.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3.600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Bielenie i restauracya zwykła	600	934	500	350	—	600	500	500	500	200	200	500	600	400	600	800	800	375	400	300	500	500	600	1.000	828	800	300	50	—	800	500	
Budowy nadzwyczajne	—	—	—	—	—	—	—	600	—	—	—	—	—	—	1.200	—	1.550	—	—	1.286	—	—	3.650	—	810	2.500	1.000	—	—	500	—	
Podatki	2	50	30	—	—	—	8	—	4	8	10	20	—	—	30	20	1.150	4	50	—	20	—	70	—	10	13	1	20	—	16	30	
Asekuracya od ognia	50	43	70	30	—	40	100	200	75	40	60	70	70	50	150	80	350	7	118	75	60	280	85	40	60	90	22	120	—	274	100	
Czyszczenie kominów	50	20	70	20	—	50	80	100	100	30	24	50	30	50	100	60	100	20	50	90	65	100	124	160	80	190	75	80	—	76	50	
Czyszczenie i desinfekcyja kanałów i kloak	500	100	280	100	—	380	40	50	180	30	250	50	120	50	260	80	200	125	300	80	60	800	50	180	140	120	120	50	—	220	50	
Żywność chorych, SS. Miłosierdzia i służby	17.600	10.200	9.200	13.500	—	20.400	12.800	15.000	17.000	8.700	13.300	6.600	9.100	10.300	18.500	32.650	13.300	20.800	12.600	13.800	11.600	17.700	26.000	21.500	15.800	24.400	11.600	10.700	—	22.800	18.500	
Wino, piwo i wódka	750	200	40	120	—	600	400	500	600	130	300	100	400	320	300	1.000	300	700	500	400	400	500	600	500	500	500	500	300	—	640	800	
Lekarstwa	2.900	1.700	1.600	2.500	—	3.850	2.000	2.500	2.920	1.400	2.400	1.100	1.550	400	4.400	7.350	2.240	2.670	2.800	1.600	2.000	3.200	2.300	3.200	2.800	3.300	2.000	2.900	—	4.200	2.500	
Sanitarne	1.800	500	500	1.000	—	2.400	1.060	1.600	1.460	150	1.000	800	750	1.300	1.800	2.675	1.120	1.820	1.100	1.200	1.200	1.500	2.500	3.000	1.400	1.460	600	1.200	—	3.100	1.300	
Instrumenty chirurgiczne	350	200	200	500	—	500	400	500	500	50	200	400	350	300	500	450	470	800	150	500	600	300	700	1.400	300	600	1.250	150	—	1.000	400	
Koszta pogrzebowe (trumny i wywóz zmarłych)	1.000	150	300	350	—	350	150	100	600	130	300	250	120	300	400	1.200	250	400	350	300	150	600	400	400	840	370	300	200	—	380	500	
Utrzymanie kaplicy	—	100	—	100	—	100	100	150	300	100	100	100	100	—	100	100	100	100	100	100	100	200	150	100	100	100	100	100	—	—	150	
Bielizna, pościel i odzież	2.500	1.128	1.200	2.000	—	2.000	1.800	2.500	2.500	400	1.800	500	1.000	1.500	1.500	5.000	2.000	4.000	1.800	1.500	1.100	2.200	4.500	3.000	2.150	3.000	1.800	800	—	1.650	1.300	
Pranie (mydło, soda i farba)	420	300	120	100	—	300	300	450	450	200	200	300	200	250	450	700	450	500	200	250	300	300	450	400	500	450	250	200	—	400	260	
Sprząty	400	300	260	600	—	1.000	400	300	980	80	200	200	1.000	200	1.500	2.000	600	1.260	500	500	850	500	1.000	1.000	650	600	400	200	—	650	1.110	
Opał	1.600	1.300	1.400	2.000	—	1.400	2.500	2.600	3.000	1.500	1.400	1.200	1.200	1.200	2.300	4.500	1.600	2.500	1.800	1.650	2.000	3.500	3.400	2.800	2.500	3.200	1.400	1.100	—	4.800	1.800	
Światło	900	200	300	250	—	700	400	300	500	200	300	250	300	500	400	700	400	450	350	400	400	400	1.512	400	550	500	350	200	—	1.000	570	
Słoma	200	200	150	100	—	150	100	100	400	75	100	80	250	150	200	400	300	180	180	200	60	400	400	300	100	200	200	75	—	350	230	

SPRAWOZDANIE
Z CZYNNOŚCI
DEPARTAMENTU VI.
WYDZIAŁU KRAJOWEGO
za czas od 1. lipca 1904 do 30. czerwca 1905.

Departament VI.

Szef Departamentu: Michał Glidziuk, Członek Wydziału krajowego.

W zakresie czynności tego Departamentu nie zaszły żadne zmiany, prócz tej, że na mocy ustawy krajowej z dnia 2. lutego 1905 Nr. 26 Dz. u. kr. przybył mu zarząd krajowym funduszem sierocym, powstałym z udziałów w nadwyżkach z obrotu zbiorowych kas sierocych, przekazanych krajowi ustawą państwową z 3. czerwca 1901 Nr. 62.

W czasie od 1. lipca 1904, t. j. od czasu ostatniego sprawozdania z czynności tegoż Departamentu, po koniec czerwca 1905 wpłynęło do Departamentu VI. 5873 exhibitów, z których wszystkie zostały załatwione; poprzednie sprawozdanie obejmowało czasokres od 1. listopada 1902 po koniec czerwca 1904.

Sprawy terytoryalne.

Rezolucya Wys. Sejmu Na posiedzeniu z 27. października 1904 powziął Wysoki z 27. października 1904. Sejm następującą uchwałę :

Sejm ponawia w całej osnowie uchwałę swoją z 19. października 1903, wzywającą c. k. Rząd, aby:

a) zarządził bezzwłocznie otwarcie sądu obwodowego w Czortkowie i sądu powiatowego w Jabłonowie, które już cesarskiem rozporządzeniem z 18. września 1899 są ustanowione;

b) po myśli uchwał sejmowych z dnia 15. lutego 1897, 10. marca 1899 i 28. kwietnia 1900 roku poczynił jak najspieszniej przygotowania do utworzenia sądów obwodowych w Białej, Bochni, Nowym Targu, Mielcu, Jarosławiu i Żółkwi, tudzież sądów powiatowych w Baranowie, Majdanie, Rudniku, Jagielnicy, Jezierzanach, Krasnej, Podkamieniu, Strzeliskach nowych, Uście-rykach i Zawałowie, tak, iżby corocznie przynajmniej jeden sąd obwodowy i dwa sądy powiatowe w życie wprowadzone być mogły i wzywa ponownie c. k. Rząd o wykonanie tej uchwały;

c) wzywa się c. k. Rząd, ażeby w myśl uchwał Wysockiego Sejmu z dnia 6. lutego 1895, z dnia 15. lutego 1897, następnie z dnia 28. kwietnia 1900 i z dnia 6. lipca 1901 przyspieszył utworzenie c. k. sądu powiatowego w Jeleśni.

Wydział krajowy odniósł się w powyższych sprawach do Prezydium c. k. Namiestnictwa, otrzymał jednak tylko wiadomość, że c. k. Namiestnictwo uchwalone przez Sejm wezwania przedłożyło p. Ministrowi sprawiedliwości, którego decyzji jeszcze nie otrzymało i że o zapadłej decyzji nie omieszka w swoim czasie zaawiadomić Wydział krajowy.

Przeniesienie gminy Chocimierz z okręgu sądowego w Obertynie do okręgu sądowego w Tłumaczu.

Na mocy rozporządzenia c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z 1. marca 1905 L. 1126 i c. k. Ministerstwa sprawiedliwości z 16. kwietnia 1905 L. 3332 została stosownie do uchwały Wys. Sejmu z 8. marca 1899 — wydzielona gmina i obszar dworski Chocimierz z okręgu c. k. sądu powiatowego w Obertynie, c. k. sądu obwodowego w Kołomyi i c. k. starostwa w Horodence i wcielona do okręgu c. k. sądu powiatowego i c. k. starostwa w Tłumaczu, a do obwodu c. k. sądu w Stanisławowie.

Wydzielenie gminy i obszaru dworskiego Dobra szlachecka i Dobra rustykalna z okręgu sądowego w Birczy do okręgu sądowego w Sanoku.

Stosownie do uchwały Wys. Sejmu z 30. września 1903 zostały na mocy rozporządzenia c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z 1. marca 1905 L. 1125 i c. k. Ministerstwa sprawiedliwości z 26. kwietnia 1905 L. 3331/5 — wydzielone gminy i obszary dworskie Dobra szlachecka i Dobra rustykalna z okręgu c. k. sądu powiatowego w Birczy i c. k. starostwa w Dobromilu i wcielone do okręgu c. k. sądu powiatowego w Sanoku i starostwa w Sanoku.

Sąd w Bołszowcach.

Pismem z 17. października 1904 L. 13792/pr. zawiadomiło c. k. Prezydium Namiestnictwa Wydział krajowy, że na mocy rozporządzenia c. k. Ministerstwa sprawiedliwości z 13. września 1904 L. 18005 rozpocznie ustanowiony rozporządzeniem rzeczowego Ministerstwa z dnia 24. września 1899 D. u. p. Nr. 189, c. k. sąd powiatowy w Bołszowcach swoją działalność urzędową z dniem 1. czerwca 1905.

Wniosek pośła Krempy i towarzyszy w sprawie wydzielenia ze związku gminy katastralnej Ostrowy tuszowskie ekwiwalentów lasowych 17 gmin, a przydzielenia do gminy katastralnej Toporów.

Poseł Krempa i towarzysze postawili na dniu 17. października 1904 wniosek na wydzielenie ze związku gminy katastralnej Ostrowy tuszowskie ekwiwalentów lasowych 17 gmin powiatu mieleckiego, a przydzielenie ich do gminy katastralnej Toporów w powiecie mieleckim, a temsamem na wydzielenie tego obszaru z starostwa i sądu w Kolbuszowej, a przydzielenie go do starostwa i sądu w Mielcu, — który to wniosek uchwałą Wys. Sejmu z 4. listopada 1904 odstąpiony został Wydziałowi krajowemu do zbadania, zdania sprawy i postawienia odpowiedniego wniosku.

W tej sprawie odnosiliśmy się do sądu powiatowego w Kolbuszowej i wyższego sądu krajowego w Krakowie, starostwa i Wydziałów powiatowych w Mielcu i Kolbuszowej — rzecz znajduje się jeszcze w toku dochodzenia.

Odezwą z 29. marca 1905 L. 9536 (LW. 31760) nadesłało c. k. starostwo w Kolbuszowej arkusze gruntowe tych 17 posiadłości z oznajmieniem, że żądane wydzielenie uważa za wskazane, a c. k. sąd powiatowy w Kolbuszowej pismem z 7. grudnia 1904 L. 1763/4 oznajmił, że do księgi gruntowej gminy katastr. Ostrowy tuszowskie wpisane zostały ekwiwalenta lasowe 17 gmin powiatu mieleckiego na podstawie protokołu dochodzeń przy zakładaniu ksiąg gruntowych. Nie otrzymaliśmy jeszcze odpowiedzi z wyższego sądu krajowego w Krakowie, czyli ze

względu na księgi gruntowe jest to wydzielenie możliwe i opinii z Wydziałów powiatowych.

Wniosek posła Mogilnickiego w sprawie budowy budynków sądowych.

W załatwieniu sprawozdania komisji administracyjnej o wniosku posła Mogilnickiego w sprawie budowy budynków rządowych na umieszczenie sądów powiatowych w Galicyi powziął Wys. Sejm na posiedzeniu z 31. października 1904 następującą uchwałę:

Sejm wzywa c. k. Rząd, aby jak najspieszniej pomieszczenie sądów powiatowych i obwodowych w całym kraju zbadał i gdzie się tylko okaże potrzeba, natychmiast do budowy odpowiednich budynków przystąpił, używając pod względem technicznym wyłącznie sił krajowych — potrzebne materiały zakupywał w kraju i do roboty używał o ile możności miejscowych sił roboczych, ewentualnie zaś. przy oddawaniu budowy w przedsiębiorstwo, powyższe żądania w kontraktach zastrzegając.

Na zapytanie Wydziału kraj. z 3. maja 1905 L.W. 41379 do c. k. Prezydium Namiestnictwa, czy i o ile c. k. Rząd zamierza zadość uczynić powyższej rezolucji Wys. Sejmu, nadeszła odpowiedź z Prezydium Namiestnictwa z 17. maja 1905 L. 5833 (L.W. 47761/905), że uchwałę Sejmu krajowego z 31. października 1904 w sprawie budowy gmachów rządowych dla pomieszczenia c. k. sądów powiatowych i obwodowych w kraju przedłożyło c. k. Ministrowi sprawiedliwości relacją z 9. stycznia 1905 L. ¹⁵²⁸³ /04, odpowiedź jednak w tej sprawie dotąd nie nadeszła.

Wniosek posła Głabińskiego o powołanie urzędników tutejszych do ministerstw i trybunałów centralnych.

W załatwieniu sprawozdania komisji administracyjnej o wniosku p. Głabińskiego w sprawie powołania odpowiedniej liczby urzędników, obznajomionych z językiem polskim i stosunkami kraju, do ministerstw, urzędów i trybunałów centralnych powziął Wys. Sejm na posiedzeniu z 2. listopada 1904 następującą uchwałę:

Sejm wzywa Wys. c. k. Rząd, aby do wszystkich ministerstw, urzędów i trybunałów centralnych powołać odpowiednią do liczby spraw galicyjskich ilość urzędników i referentów z pośród urzędników kraju naszego.

Odezwą z 3. maja 1905 L.W. 41378 Wydział krajowy odniósł się do c. k. Prezydium Namiestnictwa we Lwowie z zapytaniem, czy i jakie zarządzenia c. k. Rząd z powodu powyższej uchwały Wys. Sejmu powziął, które następnie powtórzył, lecz nie otrzymał odpowiedzi ze strony c. k. Prezydium Namiestnictwa.

Wniosek posła Szajera i towarzyszy o utworzenie sądu powiatowego w Jaworniku mieście.

Posel Szajer i towarzysze wnieśli do Sejmu na dniu 10. lipca 1902 wniosek o utworzenie sądu powiatowego w Jaworniku mieście, który uchwałą Wys. Sejmu z 19. października 1903 odstąpiony został Wydziałowi krajowemu do zbadania i zdania sprawy na najbliższej sesji sejmowej.

Wskutek tej uchwały zarządzone zostało rozporządzeniem do L.W. 97350/903 dochodzenie przez Wydziały powiatowe w Rzeszowie i Łańcucie, które następnie do L.W. 41300/904 udzielono wyższemu sądowi krajowemu w Krakowie celem udzielenia swojej opinii.

Wyższy sąd krajowy w Krakowie w odezwie z 11. stycznia 1905 L. ²⁷ /3125 (W. 4477/905) oznajmił, iż nie uznaje potrzeby

utworzenia sądu powiatowego w Jaworniku mieście i oświadcza się przeciw kreowaniu tego sądu, a natomiast uważa za pożądane utworzenie sądów powiatowych w Błażowej i Kańczudze, za którymi oświadczył się był już w swym memoriale do Ministerstwa sprawiedliwości z 25. lutego 1893 L. 9501, a na który Ministerstwo sprawiedliwości reskryptem z 11. listopada 1896 L. 23135 odpowiedziało, że utworzenia tych sądów nie ma w projekcie.

Wyższy sąd w Krakowie motywuje swoje odmowne oświadczenie tem, że ani rozwinięty przemysł i handel, ani liczba spraw z gmin, któreby okręg sądu powiatowego w Jaworniku mieście tworzyć miały, nie przemawiają za utworzeniem sądu powiatowego w Jaworniku mieście, a dalej i to, że Jawornik miasto leży na samej granicy okręgu rzeszowskiego sądu obwodowego, że niektóre gminy wskutek połączenia kolejowego mają łatwiejszą możliwość dostania się do Przeworska niż do Jawornika i te gminy oświadczyły się przeciw przydzieleniu ich do sądu w Jaworniku mieście, i że wreszcie w Jaworniku mieście nie ma odpowiednich domów dla pomieszczenia sądu, urzędników i slug. — Za utworzeniem sądu powiatowego w Jaworniku mieście przemawia zdaniem wyższego sądu to, że gminy, któreby okręg sądu powiatowego w tej miejscowości tworzyły — są więcej oddalone od Przeworska i Tyczyna, ależabliżej Jawornika, w razie więc utworzenia sądu powiatowego w Jaworniku mieście wymiar sprawiedliwości byłby szybszym i tańszym. Zważyć jednak należy, że prawie w okręgu każdego sądu powiatowego znajdują się gminy bliżej i dalej od siedziby sądu oddalone i że w okręgu każdego prawie sądu powiatowego są równie a nawet i więcej oddalone od siedziby sądu gminy, niż te, które by okręg sądu powiatowego w Jaworniku mieście tworzyć miały.

Z proponowanych we wniosku posła Szajera gmin, oświadczyło się tylko 8 gmin i obszarów dworskich powiatu rzeszowskiego za sądem w Jaworniku mieście, jedna gmina z obszarem dworskim Hyżne sprzeciwiła się przydzieleniu do Jawornika miasta, ponieważ do obecnego sądu w Tyczynie ma lepszą komunikację. — Z 4 zaś gmin powiatu łańcuckiego, które we wniosku posła Szajera zostały do sądu w Jaworniku mieście podane, wszystkie 4 oświadczyły się przeciw temu przydzieleniu.

Z Reprezentacji powiatowych Rada powiatowa w Rzeszowie na posiedzeniu z 14. lipca 1904 uznała potrzebę utworzenia tego sądu, natomiast Rada powiatowa w Łańcucie uchwałą z 30. kwietnia 1904 nie uznała potrzeby kreowania tego sądu, a oświadczyła się za ustanowieniem sądu w Kańczudze.

Z władz rządowych za utworzeniem sądu w Jaworniku mieście oświadczyły się przeważnie władze powiatu rzeszowskiego, jak starostwo w Rzeszowie, sądu powiatowego w Przeworsku i Tyczynie; natomiast starostwo w Przeworsku wyraziło zdanie, że wobec ułatwionej komunikacji kolejną nowo otwartą nie widzi potrzeby wyłączenia gmin z okręgu sądu w Przeworsku dla sądu w Jaworniku mieście.

Z 8 gmin, które się oświadczyły za sądem w Jaworniku mieście, są wszystkie z okręgu sądowego w Tyczynie, a to dlatego, że miałyby do Jawornika miasta bliżej, aniżeli obecnie do sądu w Tyczynie; — są to gminy:

Grzegorzówka	z ludnością			wedle	skorowidza	z r. 1893	467	dusz
Hadle szklarskie	"	"	"	"	"	"	783	"
Dylągówka	"	"	"	"	"	"	1105	"
Jawornik miasto	"	"	"	"	"	"	1008	"

Jawornik przedm. z ludnością wedle skorowidza z r. 1893	911	dusz
Hucisko jawornickie	"	"
Szklary	"	"
Widaczów	"	"
	razem	6065

Dla 8 gmin z ludnością tak małą utworzenie sądu nie dałoby się uzasadnić. Wobec tego i ze względu na oświadczenie się wyższego sądu krajowego w Krakowie Wydział krajowy również nie może popierać kreowania sądu powiatowego w Jaworniku mieście.

Wniosek posała Oleśnickiego o interwencję na rzecz gminy Szydłowiec.

W załatwieniu sprawozdania komisji administracyjnej w sprawie akeyi dyplomatycznej na rzecz mieszkańców gminy Szydłowiec powiatu Husiatyn, niepokojonych w posiadaniu swych gruntów położonych na terytorium państwa rosyjskiego przez poddanych rosyjskich, powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z 31. października 1904 następującą uchwałę:

1) Wzywa się c. k. Rząd, ażeby jak najspieszniej drogą dyplomatyczną postarał się u rządu rosyjskiego o surowe ukaranie poddanych rosyjskich z Andryjewki i Bereżanki, którzy w napadzie na mieszkańców Szydłowiec brali udział, o zmuszenie tychże poddanych do zupełnego zadośćuczynienia za wyrządzone Szydłowianom szkody na zdrowiu i majątku, o zabezpieczenie na przyszłość mieszkańców Szydłowiec przed napaściami rosyjskich poddanych na ich majątek i życie na gruntach na terytorium rosyjskiem położonych.

2) Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby celem niesienia ewentualnej pomocy mieszkańcom Szydłowiec odpowiednie dochodzenia poczynił i z c. k. Rządem rokowania przeprowadził i sprawozdanie swe wraz z wnioskami przedłożył Sejmowi na najbliższej sesji.

W wykonaniu tej uchwały Wysokiego Sejmu Wydział krajowy rozporządzeniem z 22. listopada 1904 roku LW. 108952 polecił Wydziałowi powiatowemu w Husiatynie, ażeby zbadał na miejscu, jaki jest faktyczny stan rzeczy co do stosunków mieszkańców Szydłowiec w ogólności i ich praw własności do gruntów z tamtej strony Zbrucza położonych w szczególności i przedstawił takowy Wydziałowi krajowemu z opinią, jakiej ewentualnej pomocy mieszkańcom Szydłowiec ze strony kraju i państwa udzieliłoby należało.

Dochodzenie w tej mierze dotychczas nie jest ukończonem.

Petycja gminy Skały o utworzenie sądu powiatowego.

Gmina miasta Skały wniosła na dniu 17. września 1903 petycję do Wysokiego Sejmu o utworzenie w tej miejscowości sądu powiatowego, która jako niezadowolona przekazana została Wydziałowi krajowemu.

Przeprowadzone zostało dochodzenie, w wyniku którego Rada powiatowa w Borszczowie na posiedzeniu z 12. stycznia 1905 oświadczyła się za petycją miasta Skały; natomiast wyższy Sąd krajowy we Lwowie odezwą z 18. kwietnia 1905 L. ⁴⁹⁷⁶/_{3/12/75} oznajmił, iż nie może udzielić prośbie gminy o utworzenie w Skale sądu powiatowego swego poparcia, a to z następujących powodów:

Sąd krajowy wyższy nie zapoznaje wcale, że miasteczko Skala z szeregiem sąsiednich gmin i obszarów dworskich mogłyby tworzyć okręg tak co do obszaru jak i co do ilości mieszkańców dostateczny dla utworzenia nowego sądu powiatowego, jednak licząc się ze stosunkami okręgu apelacyjnego lwowskiego, oznajmia,

iż musi trwać na stanowisku, jakie zajął w r. 1896 w przedstawieniu do Ministerstwa sprawiedliwości w sprawie kreowania nowych sądów kolegialnych i powiatowych, a w szczególności „aby oddalenie poszczególnych miejscowości od siedziby sądu nie było zbyt odległe“.

Wszędzie tam, gdzie siedziba sądu leży w pośrodku okręgu i nie ma trudności komunikacyjnych, nie czyniono ze strony wyższego sądu krajowego wniosku o zmianę, choćby zaludnienie dotychczasowego okręgu było nader gęste. Z tej zasady wychodząc, nastąpiło oświadczenie się wyższego sądu krajowego w przedmiocie utworzenia w okręgu sądu powiatowego w Borszczowie, jako najbardziej rozległego i zaludnionego, nowego sądu powiatowego w Jezierzanach. Gdy jednak dotąd nawet te sądy, których utworzenie reskryptem c. k. Ministerstwa sprawiedliwości z 14. listopada 1896 Nr. 23355 zostało zapowiedziane, tylko w małej części zostały faktycznie utworzone, i gdy po ich otwarciu sąd krajowy wyższy będzie się musiał starać w pierwszym rzędzie o otwarcie sądów w tych miejscowościach, w których naglącą potrzebę w porozumieniu z Wydziałem krajowym i z władzami rządowymi w kraju już w roku 1896 uznał — to jasnym jest wedle zdania wyższego sądu krajowego, iż utworzenie sądu w Skale mogłoby być chyba tylko rzeczą bardzo dalekiej przyszłości.

Wkońcu zauważył wyższy sąd krajowy, że niedogodnościom wynikającym dla ludności ze znaczniejszego oddalenia niektórych gmin od siedziby sądu możnaby ewentualnie zaradzić utworzeniem dla Skali i najbliższego otoczenia — roków sądowych, jak to już w innych miejscowościach wśród niekorzystniejszych znacznie stosunków odległości ku zupełnemu zadowoleniu ludności zostało uskuteczniönem.

Uznając, że utworzenie roków sądowych w Skale może w znacznej części zaradzić niedogodnościom z powodu oddalenia, Wydział krajowy odezwą z 26. kwietnia 1905 LW. 38768 odniósł się do wyższego sądu krajowego we Lwowie z wnioskiem, ażeby zechciał utworzyć dla Skali i najbliższych miejscowości, o ile to za odpowiednie uzna, roki sądowe.

Petycja gminy Łapanów.

Gmina Łapanów i 22 gmin okolicznych wniosły w roku 1903 petycję do Wysokiego Sejmu o utworzenie sądu w Łapanowie.

Wydział krajowy, któremu ta petycja jako przez Wysoki Sejm niezadowolona przydzieloną została, zarządził pod dniem 18. grudnia 1903 LW. 104200 zbadanie tej sprawy przez Wydział powiatowy w Bochni, który sprawozdaniem z 17. grudnia 1905 L. 593 oznajmił, iż Rada powiatowa uchwałą z 14. lutego 1905 na wniosek Wydziału powiatowego postanowiła oświadczyć się za utworzeniem sądu w Łapanowie, uznając, że utworzenie tego sądu jest bardzo pożądanę ze względu na odległość gmin obok Łapanowa położonych od sądów powiatowych w Wiśniczu, Bochni, Niepołomicach, Dobczycach i Limanowej i zarazem wyszczególniła gminy, które do tego sądu powinny być przydzielone.

W tej sprawie odniósł się następnie Wydział krajowy do c. k. wyższego sądu krajowego, który odezwą z 17. maja 1905 L. 4735/pr. oznajmił, iż za utworzeniem sądu w Łapanowie oświadczył się był już w swej uchwale do c. k. Ministerstwa sprawiedliwości z 22. lutego 1896 L. 1195, podnosząc, że utworzenie tego sądu jest ze względu na prawidłowy wymiar sprawiedliwości wskazane i połączone z korzyścią dla ludności, jednak Ministerstwo sprawiedliwości reskryptem z dnia 11. listopada

1896 L. 23135 oznajmiło, że obecnie nie ma zamiaru kreowania sądu w Łapanowie. Od tego czasu stosunki o tyle uległy zmianie, że w Łapanowie zaprowadzone zostały z dniem 1. stycznia 1898 roki sądowe dla 16 gmin, które okazały się dla zaspokojenia prawnych potrzeb ludności bardzo odpowiednie, z których ludność nader chętnie i licznie korzysta i że czynności na tych rokach coraz bardziej się wzmagają.

W uchwale z 22. lutego 1896 L. 1195 proponował wyższy sąd w Krakowie utworzenie sądu w Łapanowie z przydzieleniem do tego sądu 22 gmin z sądu wiśnickiego, 9 gmin z sądu dobezyckiego i 12 gmin z innych okręgów sądowych, jak niepołomickiego i limanowskiego.

Przy przedłożeniu obecnie sprawy przez Wydział powiatowy w Bochni sprawozdaniem z 17. grudnia 1905 okazało się jednak, że przeważna ilość gmin z powiatu dobezyckiego w ilości 7 gmin, dalej 6 gmin z powiatu wiśnickiego, 2 gminy z sądu niepołomickiego i 1 gmina z okręgu sądowego limanowskiego, razem 16 gmin i 2 obszary dworskie nie życzą sobie przydzielenia do projektowanego sądu w Łapanowie.

Wobec tego wyniku dochodzeń, mianowicie oznajmienia wyższego sądu krajowego w Krakowie, że sytuacja co do kreowania sądu w Łapanowie od roku 1896 nie uległa zmianie, że z proponowanych w roku 1896 przez wyższy sąd krajowy w Krakowie 43 gmin — obecnie 16 gmin i 2 obszary dworskie oświadczyły się przeciw ich przydzieleniu do projektowanego sądu w Łapanowie, a wedle oznajmienia wyższego sądu w Krakowie zaprowadzone z dniem 1. stycznia 1898 w Łapanowie dla 16 gmin roki sądowe dla zaspokojenia potrzeb ludności okazały się odpowiednie i skuteczne — postanowił Wydział krajowy nie popierać petycji gminy Łapanów i 22 gmin okolicznych z r. 1903 o zaprowadzenie sądu powiatowego w Łapanowie i zdać tylko o tem sprawę Wysokiemu Sejmowi w sprawozdaniu z czynności.

Petycja gminy Narol o utworzenie sądu powiatowego.

O utworzenie sądu powiatowego w Narolu była wniesiona na dniu 30. grudnia 1902 petycja do Wysokiego Sejmu, która jako niezadowolona przesłana została Wydziałowi krajowemu.

Dochodzenie, jakie w tej sprawie przeprowadził Wydział powiatowy w Cieszanowie, wykazało, że za utworzeniem sądu w Narolu oświadczyło się 14 gmin i 4 obszary dworskie z powiatu cieszanowskiego, Rada powiatowa w Cieszanowie i jedna gmina z obszarem dworskim z powiatu rawskiego, t. j. Belzec, zaś przeciw oświadczyły się 2 gminy z obszarami dworskimi z powiatu cieszanowskiego i 3 gminy z obszarami dworskimi z powiatu rawskiego z pomiędzy tych gmin, które w petycji wskazane zostały jako mające należeć do tego sądu. — Przeciw utworzeniu sądu w Narolu oświadczyła się również Rada powiatowa w Rawie.

W tej sprawie zażądano również opinii wyższego sądu krajowego we Lwowie, który odezwą z 28. lutego 1905 L. 3720 oznajmił, iż wynik przeprowadzonych dochodzeń nie daje podstawy do poparcia żądania petycyonującej gminy, gdyż sama odległość gmin od siedziby sądu obecnego nie może stanowić podstawy do tworzenia sądu i nie może tu być miarodajną; pominiawszy bowiem fakt powszechnie znany, iż powiaty tak sądowe jak i polityczne w kraju naszym są w ogóle zbyt rozległe, a organizacja taka, któraby je postawiła zgodnie z życzeniem ogółu na równi z krajami zachodnimi, a choćby je tylko znacznie do tamtejszych okręgów zbliżyła, rozbiłaby się zapewne, w obecnych przynajmniej stosunkach, o względy finansowe, sto-

jące jak wiadomo na przeszkodzie i temu, by trybunały i sądy powiatowe, których utworzenie już dawno postanowione zostało, czynność swą rozpocząć mogły. Przegląd poszczególnych gmin, w okręg projektowanego sądu w Narolu wcielić się mających, wykazuje, iż według naszych ustalonych stosunków zaledwie kilka miejscowości oddzielonych jest od siedziby sądu w Cieszanowie znacznieszą istotnie odległością, mianowicie gminy:

Wola wielka odległość 25 klm.

Huta stara " 24 "

Łukawiec " 27 "

Narol wieś " 22 "

Cblewiska " 25 "

z ludnością około czterotysieczną. Odległość innych gmin równa się najzupełniej stosunkom terytoryalnym, zachodzącym we wszystkich prawie powiatach tutejszego okręgu apelacyjnego, nie biorąc już nawet w rachubę znacznie rozleglejszych okręgów bukowińskich.

Atoli trudnościom stąd wypływającym dla owych gmin przy poszukiwaniu wymiaru sprawiedliwości można zapobiedz, a względnie usunąć, jeżeli nie w całości, to choć w części, przez żądanie zaprowadzenia dla Narola i okolicy, względnie dla najdalej od siedziby sądu położonych gmin — roków sądowych. Jestto bowiem wedle oznajmienia wyższego sądu krajowego środek, którego skuteczność wypróbowaną została we wielu okręgach sądowych ku zupełnemu zawodoleniu ludności, tak, że obecnie odbywają się one w okręgach prawie wszystkich trybunałów I. instancji, w tych miejscowościach, w których niekorzystny układ terytoryalny lub zbyt wielka rozległość albo zaludnienie powiatu, szczególnie jednak względy odległości, wymagały zbliżenia ludności do sądu, a raczej do osoby sędziego, dla użyczenia jej skutecznej pomocy i opieki nie tylko w sprawach spornych, ale i niespornych, a szczególnie w działach spadkowych, opiekuńczych i tabularnych.

Takie właśnie zbliżenie ludności do sądu okazuje się skuteczne w tym względzie, że chroni ją w niezliczonych wypadkach od zetknięcia się z wszelkimi pokątnymi doradcami, a uchylając za wpływem odpowiedniego pouczenia sędziego w samym zarodku pieniaże nieraz spory, działa czasem dobroczynniej, jak nawet bliskość siedziby sądu. Jeśli tedy o utworzeniu sądu dla kilku gmin o kilkutysiecznej ludności mowy być nie może, to nawet całość petycyonujących miejscowości o ludności około 15.000 byłaby zdaniem sądu krajowego wyższego za szczupłą jako obszar dla okręgu sądowego.

Sprawa wydzielenia gminy Sarnki dolne z sądu w Bursztynie do sądu w Bołszowcach.

O wydzielenie gmin Sarnki dolne i Sarnki średnie z okręgu sądu powiatowego w Bursztynie do okręgu powiatowego w Bołszowcach starali się Helena i Maurycy hr. Mycielsy i wnieśli byli w tym względzie podanie do Wydziału krajowego na dniu 1. lutego 1904.

Ze względu, że o to wydzielenie starał się tylko sam obszar dworski a nie gminy, podanie to nie mogło być uwzględnione i zmieniła się zaś rzecz, gdy o to wydzielenie wniosła podanie gmina Sarnki dolne. Przeprowadzone zostało dochodzenie przez Wydział powiatowy, w następstwie czego Rada powiatowa oświadczyła się za wydzieleniem Sarnek dolnych z sądu w Bursztynie do sądu w Bołszowcach.

Sąd krajowy wyższy we Lwowie oznajmił, że wydzielenie żądane mogłoby tylko z gminą Sarnki średnie nastąpić. Wydział powiatowy i Rada powiatowa co do tej gminy oświadczyły się od-

mownie, ponieważ Rada gminna z Sarnek średnich była przeciwną temu wydzieleniu.

Przeciw projektowanemu wydzieleniu wnieśli następnie mieszkańcy z Sarnek dolnych protest, przedstawiając przedłożoną uchwałę Rady gminnej jako wymuszoną.

Wreszcie odczwą z 23. maja 1905 L. $\frac{8926}{17 N/5}$ c. k. wyż-

szy sąd krajowy we Lwowie oznajmił Wydziałowi krajowemu, iż zmiany tej t. j. wydzielenia gminy Sarnki dolne z okręgu sądu powiatowego w Bursztynie, a przydzielenia do nowego okręgu sądowego w Bołszowcach — nie uważa za wskazaną; nie tylko bowiem mieszkańcy Sarnek dolnych według osnowy podania do LW. 9725/5 są temu projektowi przeciwni i co też z podania z 7. lutego 1905 do Rady powiatowej wniesionego przynajmniej co do części mieszkańców tej gminy się okazuje, ale także opinia sądów podwładnych w przedmiocie tym przez wyższy sąd zasiągnięta jest stanowczo ujemna.

W szczególności okazuje się ze sprawozdania naczelnictwa c. k. sądu powiatowego w Bursztynie z 6. maja 1905 L. 196/pr., iż według oświadczenia naczelnika gminy Ilka Figola ogół mieszkańców zmiany tej sobie nie życzy; naczelnictwo sądu zaś uważa ją jako pozbawioną rzeczowej podstawy, a to przede wszystkim ze względów bliższej odległości z Sarnek do Bursztyna jak do Bołszowiec, który to moment i przez zbudowanie gościńca do Bołszowiec zmianie nie ulegnie; — nadto wobec faktu, iż Sarnki należą do parafii rz. kat. w Bursztynie, gdzie znajduje się także najbliższy urząd podatkowy, telegraficzny i pocztowy oraz uczęszczane targi, cały ruch gospodarczy i ogół interesów Sarnek złączony jest z Bursztynem, nie zaś z Bołszowcami, w czem żadnej nie stanowi różnicy, iż w sporadycznych wypadkach mieszkańcy Sarnek materiał budowlany możliwie z Bołszowiec sprowadzają.

Z tych samych powodów c. k. sąd obwodowy brzeżański w piśmie z 8. maja 1905 Lpr. 769 oświadcza się za pozostawieniem Sarnek przy sądzie bursztyńskim, zaznaczając, iż za zmianą omawianą żadne poważniejsze nie przemawiają względy a nawet zmiana taka, zwłaszcza w obecnem stadium, wydaje się trybunaliowi niekorzystną dla ogółu ludności.

Ze stanowiska względów ściśle sądowych, zdaniem wyższego sądu krajowego, dla należytego wymiaru sprawiedliwości, a szczególnie dla rozwinięcia skutecznej — a tak pożądaney w naszych stosunkach działalności sądowej w zakresie sądownictwa nie-spornego, mianowicie w sprawach spadkowych i opiekuńczych wielce pożytecznem jest pewnego rodzaju życie się ludności z dotyczącym sądem, umożliwiające dokładne poznanie ludzi i stosunków — zaczętem związkn tego rodzaju bez istotnej potrzeby i widocznej stąd dla ludności korzyści, naruszać nie należy.

Zielona.

C. k. Namiestnictwo ndzieliło nam protokół spisany w Dep. XI. c. k. Namiestnictwa z 25. lutego 1905 w przedmiocie obliczenia i wypłaty reszty ceny kupna gruntów w Zielonej, Wasylkowie, Sidorowie i Kociubińczykach, nabytych dla włościan gminy Zielona od pp. Honorata i Spiridyona Wachowiczów przy subwencji państwowej i krajowej.

Alegat I.

Protokół ten załączamy przy końcu sprawozdania. (Al. 1.).

Nowe sprawozdania.

1) Sprawozdanie Wydziału krajowego o przeniesienie gminy Chocimierz wraz z obszarem dworskim z okręgu Reprezentacyi

powiatowej w Horodence do okręgu Reprezentacji powiatowej w Tłumaczu, a gmin: Dobra szlachecka i Dobra rustykalna wraz z obszarami dworskimi z okręgu Reprezentacji powiatowej w Dobromilu do okręgu Reprezentacji powiatowej w Sanoku.

2) Sprawozdanie w przedmiocie wyłączenia gmin Wierzbowczyk i Orzechowczyk wraz z obszarami dworskimi z okręgu sądowego w Zalozcach, a przydzielenia do okręgu utworzyć się mającego sądu powiatowego w Podkamieniu powiatu brodzkiego.

3) Sprawozdanie w przedmiocie wydzielenia gminy Bodzów wraz z obszarem dworskim z okręgu sądu powiatowego w Skawinie, a przydzielenia do okręgu sądowego w Podgórzu.

4) Sprawozdanie w przedmiocie przeniesienia gminy i obszaru dworskiego „Bonarówka“ i „Wysoka“ z obrębu ich dotychczasowych Reprezentacji powiatowych do okręgu Reprezentacji powiatowej w Rzeszowie.

5) Sprawozdanie w przedmiocie wyłączenia gminy Dąbie wraz z obszarem dworskim z okręgu sądu powiatowego w Pilźnie, a przyłączenie do okręgu sądowego w Radomyślu, starostwa mieleckiego.

Żandarmeria.

Uchwała Sejmu z d. 27. października 1904 w sprawie żandarmerji.

W załatwieniu sprawozdania komisji prawniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności Departamentu VI. za czas od 1. listopada 1902 po koniec czerwca 1904 powziął Wysocki Sejm na posiedzeniu z dnia 27 października 1904 następującą uchwałę:

III. Wzywa się ponownie c. k. Rząd, aby przeprowadził zmianę istniejącej ustawy o kwaterunku c. k. żandarmerji w tym duchu, iżby kwaterunek ten i koszta z tem połączone były ponoszone przez c. k. Skarb państwa, albo przynajmniej, ażeby fundusz krajowy był obowiązany przyczyniać się do tych kosztów tylko pewną proporcjonalną kwotą.

IV. Wzywa się c. k. Rząd ponownie, ażeby przy zakupnie przedmiotów dla żandarmerji potrzebnych uwzględniono przemysł krajowy.

W tej sprawie c. k. Prezydium Namiestnictwa odezwa z 4. kwietnia 1905 L. 3967 -- wskutek reskryptu c. k. Ministerstwa obrony krajowej z dnia 29. marca 1905 L. ¹³⁸~~XIX~~ zawiadomiło Wydział krajowy, co następuje:

W chwili obecnej jest rzeczą niemożliwą uregulować na nowo postanowień ustawy co do ponoszenia kosztów połączonych z kwaterunkiem żandarmerji, — która to sprawa jest zresztą zastrzeżoną ustawodawstwu państwowemu, gdyż wynagrodzenie, zwrócone funduszom krajowym ze skarbu państwa za kwaterunek żandarmerji, zostało ustawą o żandarmerji z dnia 25. grudnia 1894 Dz. p. p. Nr. 1 z roku 1895 (§. 40) podwyższone z 5 na 9-4 halerzy od głowy za dzień, odpowiednio do postanowień o kwaterunku wojska.

Co się zaś tyczy uwzględnienia przemysłu galicyjskiego przy zakupnie przedmiotów potrzebnych dla żandarmerji, to życzeniu Wysokiego Sejmu stało się w tym względzie już o tyle zadość, że w obrębie krajowej komendy żandarmerji Nr. 5 zakupuje się w kraju w zupełności ubrania ze sukna i futra, przedmioty do wewnętrznego urządzenia koszar, tudzież przybory kancelaryjne, zaś obuwie w przeważnej części.

Co do zakupu obuwia zauważa Namiestnictwo, że choć dostawa obuwia ze względu na szczególne potrzeby żandarmeryi jest kontraktowo zabezpieczoną, to jednak nie zabrania się żandarmom weale nabywać obuwia według wyboru u szewców w pojedynczych stacyach posterunkowych, z czego — specyjalnie w Galicyi — robią żandarmi jak największy użytek, tak, że w rzeczywistości przeważną część zapotrzebowania obuwia (około $\frac{4}{5}$ całego zapotrzebowania) pokrywa się w kraju.

Uwolnienie budynku żandarmeryi w Czortkowie od podatku domowego.

C. k. Ministerstwo skarbu reskryptem z 27. lipca 1904 L. 25953 przyznało na rekurs Wydziału krajowego przeciw orzeczeniu c. k. kraj. Dyrekeyi skarbu z 3. czerwca 1903 L. 49502 dla budynku pod L. 497 w Czortkowie przeznaczonego na pomieszczenie c. k. żandarmeryi w Czortkowie stałe uwolnienie od podatku domowego z tytułu przeznaczenia na koszary wojskowe po myśli postanowień §. 2. ces. patentu z 23. lutego 1820 — na czas trwania warunków w powołanym §. 2. unormowanych, poczynszy od r. 1897 jako następnego po wniesieniu podania z 19. listopada 1896 L. 28488. Na powzięcie powyższego rozstrzygnięcia była decydująca ta okoliczność, że budynek ten należy uważać jako koszary wojskowe, gdyż kraj jako właściciel jego za używanie go przez żandarmeryę nie bierze czynszu we właściwym znaczeniu (LW. 116201/905), a tylko opłatę taryfową.

Ustanowienie przewodów telefonicznych na gmachu komendy żandarmeryi i szpitala krajowego we Lwowie.

Na prośbę c. k. Dyrekeyi poczt i telegrafów we Lwowie o ustanowienie przyrządów telefonicznych na gmachu krajowej komendy żandarmeryi i krajowego szpitala powszechnego we Lwowie udzielił Wydział krajowy na przedstawienie tejże c. k. Dyrekeyi z 21. lutego 1905 L. 18662/XII. (LW. 19937) swego zezwolenia na ustawienie na budynku krajowej komendy żandarmeryi przy ulicy Leona Sapiehy Nr. 1. we Lwowie — jednej komory kablowej, zaś na budynku krajowego szpitala powszechnego we Lwowie jednego podwójnego stojaka na boczny budynek szpitala powszechnego, a dwóch podwójnych stojaków na głównym budynku tegoż szpitala, z tem zastrzeżeniem, że w razie jakich dalszych reparacyj, jakieby były wymagane przez c. k. Dyrekeyę poczt i telegrafów po ustawieniu tych przyrządów, ma Wydział krajowy zawsze poprzednio być zawiadomiony o czasie, kiedy roboty będą wykonywane, zwłaszcza o ile rozehodzić się będzie o wykonanie jakich robót na gmachu szpitala krajowego.

C. k. Dyrekeya poczt i telegrafów złożyła zarazem deklaracyę z 19. grudnia 1905 L. 18662/XII., że z umieszczenia technicznych przyrządów telefonicznych na obu powyższych budynkach krajowych, t. j. gmachu żandarmeryi i krajowego szpitala powszechnego we Lwowie — nie wyniknie żadna jakakolwiek służebność, obciążająca budynki w mowie będące. Zarazem zobowiązała się c. k. Dyrekeya poczt i telegrafów w tejże deklaracyi do wynagrodzenia szkody z umieszczenia tych urządzeń powstać mogącej — tudzież na wypadek, gdyby z jakiegobądź powodu zażądała ich usunięcia osoba do tego uprawniona — usunąć urządzenie to na koszt rządowy najdalej w ciągu trzech miesięcy po wypowiedzeniu, a odnośne części budynku przyprowadzić do stanu pierwotnego.

Roboty konserwacyjne w gmachu żandarmeryi.

Prócz zwykłych robót konserwacyjnych w gmachu żandarmeryi, jak lakierowanie okien, drzwi i bram, przestawiania pie-

ców kaflowych, kuchen, ułożenie podłogi w sieniach głównej bramy wjazdowej i t. d., i t. d. wykonane zostały w ostatnich 2 latach w gmachu komendy żandarmerji przeistoczenia wychodków znacznym nakładem.

W r. 1905 wykonane zostały w gmachu żandarmerji:

1. wymiana umywań za cenę 1020 kor. przez firmę Chylewski & Hruby;
2. przemalowano 4 klatki schodowe kosztem około 550 kor.;
3. urządzono ganeczek w parterze przy kuchni kosztem 240 kor.;
4. polakierowano wedle potrzeby okna w gmachu oraz wykonano inne pomniejsze reparacye, jak bielenie ubikacyj, kuchen, pieców i t. d., i t. d.

Wzmaganie się wydatków na konserwacye gmachu żandarmerji.

Z powodu wzmagających się coraz bardziej wydatków na konserwacyę budynku gmachu żandarmerji i coraz większych wymagań na poszczególne reparacye przez lokatorów gmachu, jak n. p. malowań pokoiów, lakierowań i t. d., odniósł się Wydział krajowy pismem z 10. czerwca 1905 L. 54433 do c. k. krajowej komendy żandarmerji z przedstawieniem i zwrócił jej uwagę na to, że zajmujący w gmachu mieszkania w naturze niejednokrotnie stawiają przesadne wymagania pod względem malowań pokoiów, kuchen i bocznych ubikacyj, nie bacząc na to, że istotna potrzeba takich reparacyj nie zachodzi i że istniejące z komendą żandarmerji umowa z 31 lipca 1892 L. 7949 A. (LW. 38149/902 i 31080/902), zapewniająca Wydział krajowy, że malowanie ubikacyj w gmachu żandarmerji nie częściej, jak raz na lat 8 do 10 będzie potrzebne, — wreszcie że ciągle reparacye przypisać należy nieoględnemu uszkodzeniu mieszkań przez niektórych lokatorów, czego dowodem są n. p. kilkakrotne pęknięcia pieców kaflowych nawet nowo postawionych, co przypisać należy nieoględnemu masowemu paleniu węgla w tych piecach, dalej ciągle uszkodzania umywań i klozetów wodnych przez zasypywanie śmieci i różnych odpadków do odpływów i zatykanie tym sposobem rur odpływowych, — wreszcie nadmierne zużytkowanie wody z wodociągów miejskich.

Wydział krajowy wyraził nadzieję, że komenda żandarmerji zarządzi co potrzeba, celem usunięcia tych niewłaściwości i przyczyni się do ochrony szkód i nadmiernych wydatków, jakie przysparza administracya i konserwacya gmachu.

Światło elektryczne w gmachu komendy żandarmerji.

Na przedstawienie komendy żandarmerji z 13. października 1904 L. 3389 o zaprowadzenie oświetlenia elektrycznego w gmachu komendy odpowiedział Wydział krajowy pismem z 1. listopada 1904 LW. 101920, że nie ma nic przeciw temu, ażeby z funduszu 100.000 kor., znajdującego się w zawiadywaniu komendy żandarmerji, a powstałego z zaoszczędzeń na pauszalach kwaterunkowych c. k. żandarmerji, zaprowadzoną została w gmachu c. k. 5. komendy instalacya oświetlenia elektrycznego tegoż gmachu wedle przedłożonych przez c. k. 5. komendę planów i kosztorysów.

Co do obowiązku funduszu krajowego ponoszenia kosztów utrzymania oświetlenia elektrycznego na gankach i korytarzach w ilości 30 lampek elektrycznych, wykazanych w przedłożonych planach, oznajmiliśmy komendzie żandarmerji, że Wydział krajowy od obowiązku tego się nie uchyla i gotów jest ponieść kosztu te, jakkolwiek znacznie wyższe od kosztów dotychczasowego oświetlenia lampami naftowymi, przeznaczając na to ry-

czątkowe wynagrodzenie w wysokości 700 kor. rocznie; zaznaczył przytem, że do oświetlenia schodów i korytarzy są w zupełności wystarczające lampki o sile 8 świec, co kosztą oświetlenia znacznie obniży. Światło elektryczne jednak dotychczas nie zostało przez komendę żandarmerji w gmachu zaprowadzone.

Opłata za wodę z wodociągów miejskich w gmachu krajowej komendy żandarmerji.

Przedłożony przez zarząd miejskiego zakładu wodociągowego pismem z 5. maja 1905 rachunek za wodę zużytą w gmachu c. k. żandarmerji w czasie od 13. stycznia do 7. kwietnia 1905 na kwotę 2431 kor. 85 hal. — postanowił Wydział krajowy udzielić komendzie żandarmerji do zapłacenia, a to z następujących powodów:

Pod względem zaopatrzenia budynku krajowego, przeznaczonego na pomieszczenie c. k. żandarmerji w wodę z wodociągów miejskich, względnie ponoszenia z funduszu krajowego opłaty za wodę w tym budynku zużywaną — nie istnieje żadna umowa między Wydziałem krajowym a komendą c. k. żandarmerji lub Ministerstwem obrony krajowej.

W tej kwestyi zatem mogą mieć zastosowanie tylko przepisy o należnościach c. k. żandarmerji z 25. marca 1897 (Gebührenvorschrift für die k. k. Gendarmerie) i ustawa krajowa z dnia 27. listopada 1900 Nr. 16 D. u. k. o obowiązku właścicieli domów w król. stoł. mieście Lwowie połączenia swoich domów z wodociągiem miejskim tudzież zezwolenie tej gminie na pobór podatku gminnego od czynszów najmu i opłat gminnych na urządzenie, utrzymanie i rozszerzenie wodociągów miejskich.

Przepisy o należnościach c. k. żandarmerji obejmują w części III. postanowienia co do obowiązków kraju przyczynienia się z funduszu krajowego do utrzymania c. k. żandarmerji. Te postanowienia specyfikują szczegółowo i dokładnie, co i w jakiej mierze jest kraj zobowiązany dostarczyć dla c. k. żandarmerji, oraz na jakie potrzeby i w jakiej wysokości dawać rzeżały.

Między tymi obowiązkami kraju niema postanowienia, iżby wynagrodzenie względnie opłata za wodę dostarczaną czy to dla posterunków c. k. żandarmerji czyli do mieszkań w naturze dla oficerów i kancelaryi c. k. żandarmerji z funduszu krajowego miały być ponoszone.

W tym względzie postanawia §. 10. powoł. przepisów, że gdy zachodzi potrzeba dowozu wody dla posterunku c. k. żandarmerji, mają być te koszty pokrywane ze skarbu państwa, zaś przy mieszkaniach w naturze nie mogą być takowe ze skarbu państwa pokrywane.

Z tego wypływa, że przy mieszkaniach w naturze winien używający wodę z własnego kosztu ponosić, a nie mogą one być przerzucane na fundusz krajowy, nie należąc do ciężarów z funduszu krajowego pokrywać się mających.

Dalej powołana wyżej ustawa krajowa z dnia 25. listopada 1900 Nr. 16 Dz. u. kr., którą gminie miasta Lwowa przyznano w §. 5. lit. b) prawo pobierania opłaty za spotrzebowanie wody w budynkach niepodlegających podatkowi domowo-czynszowemu, jak n. p. w budynkach rządowych, krajowych i t. p. według ceny jednostkowej ustanowionej w taryfie — postanowia w §. 7, że opłaty za używanie wody (§. 5. lit. b, c) mają ponosić lokatorowie względnie używający wodę.

Z powyższego nie ulega zatem żadnej wątpliwości, że opłata za wodę zużytkowaną w gmachu przez c. k. żandarmeryę zajmowanym nie może być ponoszona z funduszu krajowego — lecz że mają ponosić ją lokatorowie tego gmachu.

Wydział krajowy zawiadamiając o tem swojem postanowieniu c. k. 5. komendę krajowej żandarmeryi pismem z 7. czerwca 1905 L. 47635, przesłał też rachunek miejskiego zakładu wodociągowego, ażeby przypadającą należytość za używanie wody w gmachu kraj. komendy zechciała uiścić w oznaczonym przez zarząd miejskiego zakładu wodociągowego terminie w kasie miasta Lwowa.

Zarazem postanowił Wydział krajowy przy załatwieniu przedłożonego przez c. k. 5. komendę krajowej żandarmeryi preliminarza potrzeb kwaterunkowych c. k. żandarmeryi na r. 1906 nie wstawiać do budżetu w poz. 212 na r. 1906 należytości za wodę dostarczaną z wodociągów miejskich w preliminowanej sumie 8500 kor. (LW. 37466/905).

Oszczędności na ryczałtach i zwrot nadwyżek reszty kasowej przy obliczeniach rachunków z końcem roku.

Już w sprawozdaniu zeszłorocznem za czas od 1. listopada 1902 do 30. czerwca 1904 Wydział krajowy zaznaczył, że wprowadzie nie rości sobie pretensyi do zwrotu funduszowi krajowemu oszczędności uzyskanych przez oszczędne i gospodarne postępowanie krajowej komendy żandarmeryi z ryczałtami ustawowo unormowanemi, które od całego szeregu lat do sumy 100 000 kor. urosły, jednak przystąpi do każdej akcyi, o ile takową zamierzano by do zmiany postanowień co do pauszalów w kierunku zmniejszenia takowych, i że o tem zawiadomił inne Wydziały krajowe, o ile w sprawie tego funduszu odnosiły się do galicyjskiego Wydziału krajowego.

Konsekwentnie do tego oświadczenia w końcowym ustępie złożonego, odniósł się Wydział krajowy pismem z 30. listopada 1904 L. 102291 z zapytaniem do wszystkich Wydziałów krajowych, czy w sprawie zmniejszenia pauszalów dla c. k. żandarmeryi poczyniły jakie kroki i wniosły jakie przedstawienia do Ministerstwa obrony krajowej.

Z otrzymanych odpowiedzi nabraliśmy przekonania, że żaden Wydział krajowy nie wniósł dotychczas przedstawienia do Ministerstwa obrony krajowej w kierunku zmniejszenia jednostki wymiarowej dla pauszalów c. k. żandarmeryi udzielanych z funduszu krajowego i że w ogólności żaden z Wydziałów krajowych akcyi takiej przedsiębrać nie zamierza, a nawet Wydział krajowy niższo-austriacki w Wiedniu, który pierwszy odniósł się do nas w kwestyi istniejących przy komendach żandarmeryi oszczędności i zastrzeżenia takowych na rzecz funduszu krajowego — oznajmił pismem do LW. 127.334/904, że wobec niezgodności Wydziałów krajowych na poruszoną przez niego kwestyę odstąpił od zamierzonej wspólnej akcyi do Ministerstwa, a ograniczył się jedynie na dowiedzeniu się o wysokości tego funduszu przy komendzie żandarmeryi w Wiedniu i jedynie o to odnosił się do Ministerstwa obrony krajowej, a to w celu ewentualnego zażądania zwrotu nadwyżek.

Zauważamy przytem, że Wydziałowi krajowemu niższo-austriackiemu nie rozechodziło się wcale o wspólne wystąpienie przeciw wysokości jednostki wymiarowej dla pauszalów c. k. żandarmeryi, lecz jedynie o dowiedzenie się o wysokości zaoszczędzeń, a to w celu zastrzeżenia dla funduszu krajowego zwrotu nadwyżek i reszty kasowej.

Jedynie tylko Wydział krajowy morawski wyszedł z założenia, że jak skoro komenda żandarmerji czyni tak znaczne oszczędności na pauszałach, to przyczyną tego mnsi być za wysoka jednostka wymiarowa i opierając się na tem uzasadniając, zastrzegł w piśmie do c. k. Ministerstwa obrony krajowej z 16. czerwca 1904 (LW. 79634/904) zwrot nadwyżki i reszty kasowej przy obliczeniach dotacyi za lipiec 1904 roku.

Wystąpienie do Ministerstwa ze strony galicyjskiego Wydziału krajowego o zwrot nadwyżek i reszty kasowej stało się jednak zdaniem naszym bezprzedmiotowem, gdyż przez przyjęcie i wprowadzenie w r. 1904 przez c. k. Ministerstwo obrony krajowej nowego sposobu sporządzenia obrachunku pomiędzy funduszem krajowym a funduszem kwaterunkowym c. k. żandarmerji i nowego formularza dla zamknięć rachunkowych — na co Wydział krajowy również się zgodził i zdał o tem sprawę w sprawozdaniu za czas od 1. listopada 1902 do 30. czerwca 1904 — zwrot nadwyżki i reszty kasowej przy obrachunku z końcem każdego roku samo przez się następuje, co też miało miejsce i przy zamknięciu rachunkowem za r. 1904 przedłożonem przez c. k. 5. komendę żandarmerji pod dniem 10. marca 1905 L. ^{2656 A.} _{976/R} (LW. 24371/905).

Mianowicie wykazuje obrachunek należitości kwaterunkowych za r. 1904, zatwierdzony przez c. k. Ministerstwo obrony krajowej, nadwyżkę dochodów w kwocie 16.312 kor. 40 hal., którą komenda żandarmerji zwróciła funduszowi kraj. galicyjskiemu.

W szczególności wynosiła dotacya na r.

1904 na pokrycie potrzeb kwaterunkowych c. k. żandarmerji	356 148 K. 51 h.
rozmaite dochody	196.801 „ 82 „
suma dochodów	553.040 K. 33 h.

Wydatki zaś komendy żandarmerji we własnym zakresie wynosiły

536.727 „ 93 „
z porównania okazała się jak wyżej nadwyżka dochodów w kwocie

która została pobrana przez Kasę krajową do funduszu krajowego na r. 1905 tytułem zwrotu reszty nieużytej dotacyi wynikłej z obrachunku za r. 1904.

Również przekonaliśmy się z obrachunku za r. 1904, przedłożonego przez c. k. komendę żandarmerji, iż komenda żandarmerji wstawiła tytułem 4% odsetek od zaoszczędzeń w kwocie 100.000 kor. zarządzanych przez c. k. 5. komendę żandarmerji — kwotę 4.000 kor. w dochodach, a to pod pozycją 4. zamknięcia.

O to więc, o co rozchodziło się innym Wydziałom krajowym t. j. o zwrot nadwyżek i reszty kasowej nie było potrzeby odnosić się z zastrzeżeniem do Ministerstwa, gdyż, jak to wyżej wykazaliśmy, samo przez się nastąpiło z zaprowadzeniem nowego sposobu obliczania rocznych rachunków opartych na podstawie faktycznych dochodów i wydatków.

Wobec tego stanu rzeczy, gdy w sprawie znizenia jednostki wymiarowej dla pauszałów żandarmskich żadna wspólna akcyja ze strony Wydziałów krajowych nie została podjęta, jak to zamierzaliśmy w piśmie naszym z 7. czerwca 1904 LW.

14824/904, — Wydział krajowy nie miał podstawy do wdrożenia jakich dalszych kroków, zwłaszcza, że te oszczędności przeznaczone są na zakupno nowych urządzeń kancelaryjnych dla pojedynczych posterunków w miarę okazującej się niezbędnej potrzeby pozbycia starych i nieużytecznych, a zastąpienia ich nowymi.

Stan żandarmeryi w Galicyi.

Według listy dyslokacyjnej c. k. żandarmeryi, nadesłanej przez c. k. 5. komendę żandarmeryi, wynosi stan żandarmeryi w Galicyi z 1. stycznia 1905:

- 1 pułkownik,
- 4 majorów,
- 61 oficerów (+ 2, jak w roku zeszłym),
- 2.947 żandarmów,
- 624 posterunków (+ 3, jak w r. z.),
- 28 komend oddziałowych,
- 79 komend powiatowych żandarmeryi,
- 226 żandarmów przeznaczonych dla katastru bydła.

Sprawy propinacyjne.

Spis okręgów dzierżawnych i dzierżawców i wykaz opłacanych przez nich czynszów.

Przy załatwianiu sprawozdania komisji budżetowej o zamknięciu rachunków galic. funduszu propinacyjnego za rok 1901 i preliminarzach na rok 1903 uchwalił Wysoki Sejm następującą rezolucję:

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby dopilnował, iżby w przyszłorocznem sprawozdaniu Dyrekcyi funduszu propinacyjnego podano szczegółowo:

- a) spis okręgów dzierżawnych i dzierżawców,
- b) wykaz, jakie ci dzierżawcy płacą czynsze.

W wykonaniu tej uchwały Wydział krajowy odezwą z dnia 1. października 1903 L. 86.969 odniósł się do c. k. Dyrekcyi galic. funduszu propinacyjnego z wezwaniem do zastosowania się na przyszłość do powyższej rezolucyi Wys. Sejm. W odpowiedzi c. k. Dyrekcyi galic. funduszu propinacyjnego nadesłała Wydziałowi krajowemu odezwę z 27. maja 1905 L. 1.804 spis okręgów dzierżawnych i dzierżawców prawa propinacyi, oraz wykaz uzyskanych za te dzierżawy czynszów według stanu z końcem kwietnia 1905. Są one załączone przy sprawozdaniu z roku 1905 LW. 51.291/905, w którym przedłożono zamknięcie rachunkowe galic. funduszu propinacyjnego za r. 1904, tudzież preliminarze tegoż funduszu na r. 1906.

Stan funduszu propinacyjnego miast

Stan funduszu propinacyjnego zostającego pod zarządem Wydziału krajowego 37 miast uprawnionych wynosił po koniecie 1904 roku 7,406.485 kor. 79 hal., który jest ulokowany w następujących efektach:

1) w 4% pożyczce krajowej z r. 1893 w kw.	140.400 K. — g.
2) w 4% listach zastawnych Towarzystwa kredytowego ziemskiego w kw.	495.600 „ — „
3) w 4% listach zastawnych Banku krajowego w kw.	3,628.000 „ — „
4) w 4½% listach zastawnych Banku krajowego w kw.	418.400 „ — „

do przeniesienia . . . 4,682.400 K. — g.

z przeniesienia . . . 4,682.400 K. — g.

5) w 4% obligacjach kolejowych Banku krajowego w kw.	1,522.900	"	—	"
6) w książeczkach wkładowych Banku krajowego w kw.	1,201.185	"	79	g.
razem j. w.	7,406.485	K.	79	g.
Pozostała reszta kasowa w gotówce z końcem roku 1904 wynosi	139.488	"	58	"

Zaległości propinacyjne.

Ponieważ c. k. starostwa nie pilnują terminów uiszczania opłat przez nstawę wskazanych i nie egzekwują dość energicznie i wcześniej przypisanych należności, a po upływie dłuższego czasu, gdy zaległości się wzmogą, okazuje się w bardzo licznych wypadkach spowodowanych opóźnieniem niemożliwość ściągnięcia zaległości bądź z powodu ubóstwa lub wydalenia się restanda, przeto znaczne zaległości muszą być odpisywane ze szkodą funduszów, — Wydział krajowy odnosił się z przedstawieniem do c. k. Namiestnictwa 6 i 21. grudnia 1904 LL. 57.643, 117.389 i 26. maja 1905 L. 49.779 z żądaniem wydania zarządzenia, ażeby c. k. starostwa jak najenergiczniej ściągaly te zaległości w drodze przymusowej.

Promesy na pożyczkę 4%
z funduszu propinacyjnego
miast:

a) dla Drohobycza

Na przedstawienie Magistratu miasta Drohobycza z 5. maja 1905 L. 3.025 Wydział krajowy z mocy ustawy z 13. lipca 1898 Nr. 69 D. u. kr. zatwierdził uchwałą z 27. maja 1905 LW. 46.371. uchwałę Rady miejskiej z 15. września 1905, którą postanowiono na budowę szkoły wydziałowej męskiej i 4-klasowej żeńskiej, na rozszerzenie szkoły wydziałowej żeńskiej na budowę nowej targowicy, jatek dla rzeźników wieprzowych i na budowę rzeźni zaciągnąć w funduszu propinacyjnym miasta Drohobycza pożyczkę w wysokości 590.000 koron pod warunkiem, że pożyczka ta wraz z 4% odsetkami zwróconą będzie w ciągu lat 25 z bieżących dochodów miejskich. Na częściową sumę 340.000 koron przesłano Zwierzchności gminnej projekt zeznać się mającego skryptu dłużnego w formie aktu notaryalnego, z tem, że pożyczka ta w miarę zapotrzebowań przy postępie robót będzie wypłacana, a co do sumy 250.000 koron na budowę rzeźni przeznaczonej zrealizowaną będzie dopiero po przedłożeniu Wydziałowi krajowemu przyjętych przez Radę miejską szczegółowych planów i kosztorysów tej budowy.

b) dla Podgórze.

Na przedstawienie magistratu miasta Podgórze postanowił Wydział krajowy uchwałą z 14. lutego 1905 LW. 4.658 udzielić gminie m. Podgórze pożyczkę w kw. 150.000 koron z funduszu propinacyjnego miasta Podgórze na budowę nowego kościoła w Podgórzu. — Magistrat m. Podgórze postanowił korzystać ze zezwolonej pożyczki dopiero w r. 1906, tak, ażeby rata do płacenia w ciągu lat 16, rozpoczynała się dopiero od 1. stycznia 1907 roku (LW. 36.389/905).

Rekursy w sprawach propinacyjnych.

W sprawach propinacyjnych wniósł Wydział krajowy rekurs do c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych:

1) od orzeczenia Namiestnictwa z dnia 21. września 1904 L. 128.434 znoszącego rezolucję starostwa w Sanoku z 18. kwietnia 1896 L. 7.925, którą wymierzono Eisigowi Herzigowi od wyszynku wykonywanego w ogrodzie publicznym w Sanoku na-

leżytość na rzecz funduszu propinacyjnego miasta Sanoka za lata 1885 do 1894 w kw. 187 kor. 60 g. (LW. 106.713/904);

2) od orzeczenia Namiestnictwa z 7. stycznia 1905 L. 186.080, którem uchyloną została rezolucya starostwa ze Złoczowa z 18. sierpnia 1904 L. 35.842, nienwzględniająca prosby Chaniny Fundyka o uwolnienie od obowiązku niszczenia opłaty szynkarskiej na rzecz funduszu propinacyjnego miasta Złoczowa wymierzonej w kw. rocznej 40 koron od wyszynku wykonywanego w kanczyńskim koszar 15. pułku ułanów w Złoczowie.

Sprawy szupasowe.

Zamknięcie rachunkowe szupaśnictwa dotyczące za r. 1904 i preliminarz szup. na r. 1906.

Zamknięcie rachunkowe dotyczące szupaśnictwa za r. 1904 (Rub. VII. p. 198. wyd.) wykazuje wydatki większe od budżetu o 2.006 K., a dochody (Rub. IV. poz. 18. doch.) mniejsze od budżetu o 1.952 koron.

W preliminarzu na r. 1906 do LW. 67.376/905 wstawiliśmy w wydatkach zapotrzebowanie w kw. 40.000 koron, tj. tyle, ile było uchwalonych na r. 1905, zaś osobny preliminarz dochodów ze zwrotu wydatków szupasowych opiewa na kwotę 12.000 K., czyli o 1.000 koron mniej niż uchwalono na r. 1905, a to na podstawie przecięcia trzech lat ostatnich, które wynosi 12.230 K.

Kierunek odsyłania szupaśników i uwzględnienie tego przez c. k. komisaryat policyi w Przemyślu.

Na przedstawienie Magistratu m. Rzeszowa, że stacye szupasowe miast sąsiednich, a przeważnie stacya szupasowa w Przemyślu, wysyłają, wbrew istniejącym rozporządzeniom, szupaśników kolejną za paszportami przymusowymi nie wprost na miejsce przeznaczenia, tylko od stacyi do stacyi i po wyjaśnieniu Magistratu w Przemyślu, że w sprawie odsyłania osób za paszportem przymusowym Magistrat wykonuje tylko orzeczenia c. k. komisaryatu policyi w Przemyślu, który, jako władza szupasowa, wymienia w wyroku stacye, przez które ma przejść osoba szupasowana, — odniósł się Wydział krajowy pismem z 27. maja 1905 L. 19.938 do c. k. Namiestnictwa o wydanie odpowiedniego polecenia c. k. komisaryatowi policyi w Przemyślu, ażeby przy wydawaniu wyroków szupasowych i przy oznaczaniu kierunku odstawiania szupaśnika, zastosowywał się ściśle do art. 4. i 5. rozporządzenia c. k. Namiestnictwa z d. 21. sierpnia 1875 L. 4287/pr., wedle którego władza szupasowa, wskazując w wyroku kierunek odesłania, winna uwzględnić najkrótszą drogę do najbliższej stacyi szupasowej zbiorowej i do postanowienia art. III. rozporządzenia c. k. Namiestnictwa z 2. listopada 1879 L. 27.860 Dz. u. kr. Nr. 84, wedle którego każda stacya szupasowa przy kolei żelaznej między Lwowem a Krakowem ekspedująca szupaśnika na pociąg peryodyczny zakupywać winna bilet jazdy kolejowej dla niego na całą przestrzeń kolei duktu peryodycznego, którą tenże szupaśnik odbyć ma.

Gmach sejmowy.

Wymiana dwóch kaloryferów w gmachu sejmowym.

Kaloryfery ogrzewające archiwum Wydziału krajowego okazały się całkiem przepalone i zużyte; na wymianę dwóch kaloryferów ogrzewających archiwum, zatwierdziłszy na dniu 25. października 1904 LW. 101.384 ofertę przedsiębiorców Chy-

lewskiego i Hruby'ego za 3.200 koron, — roboty te zostały wykonane w listopadzie 1904, a przypadająca należytość zapłaconą z zatrzymaniem 320 koron na jednoroczną gwarancję do 1. grudnia 1905.

Przerobienie sali wykładowej dozorców melioracyjnych na trzy biurowe pokoje.

Z powodu braku miejsca i pokoi dla pracowników biura melioracyjnego postanowił Wydział krajowy na dniu 21. kwietnia 1905 L.W. 37.467 przekształcić salę dotąd używaną jako wykładową dla dozorców melioracyjnych w skrzydle melioracyjnym, na 3 pokoje i przyjął przedstawioną na tę robotę ofertę przedsiębiorcy Jana Lewińskiego za cenę ryczałtową w kwocie 1.150 koron 68 hal.

Roboty w gmachu sejmowym.

Na rok 1905 zatwierdzono w gmachu sejmowym następujące oferty na roboty rekonstrukcyjne:

1) Jana Daszka na wykonanie przeddachu na galerii drugiego piętra na kwotę 317 koron, celem uchronienia galerii od zniszczenia.

2) Andrzeja Lisowskiego na przemalowanie 3 sal komisyjnych, bufetu sejmowego, poprawienie ścian w restauracji i czytelnicy, pomalowanie wszystkich wychodków gmachu oraz 6 pokoi na drugim piątrze w biurach oddziału rachunkowego na kwotę 560 koron.

3) Leona Kaczorowskiego, lakiernika, na polakierowanie muszli wodociągowych na korytarzach na kwotę 32 koron.

4) Stolarza Mikłaszewskiego, na oczyszczenie i odnowienie bram wchodowych w gmachu na kwotę 610 koron; tegoż na zrobienie 3 podłóg w suterrenach na kwotę 210 koron.

5) Leiby Arbeitera, majstra szklarskiego, na kitowanie i naprawę dachu szklanego nad salą sejmową i klatką schodową na kwotę 300 koron.

6) Zygmunta Rodakowskiego na urządzenie waterklosetów dla sali sejmowej na kwotę 640 koron.

7) Sprawienie nowych chodników kokosowych na schody i klatkę schodową na czas trwania Sejmu kosztem około 1.000 kor-

Czyszczenie kominów w gmachu sejmowym.

Czyszczenie kominów i wykonywanie innych robót kominarskich w gmachu sejmowym i budynku biura melioracyjnego oddano na czas od 1. stycznia 1905 do końca grudnia 1910 za ryczałtorem wynagrodzeniem w kwocie 739 koron dotychczasowemu majstrowi kominarskiemu Zygmuntowi Leskiemu (L.W. 54002/905).

Sprawy wojskowe.

Uchwała Wysokiego Sejmu z 27. październ. 1904 wzywająca c. k. Rząd, aby w jak najkrótszym czasie przeprowadził uwolnienie gmin od wydatków w gotówce ponoszonych z polecenia władz przy współdziałaniu gmin w sprawach wojskowych.

Pismem z dnia 30. marca 1905 L. 3714/ pr. oznajmiło c. k. Prezydium Namiestnictwa Wydziałowi krajowemu, że uchwałę Wys. Sejmu zakomunikowało p. Ministrowi spraw wewn. i p. Ministrowi obrony krajowej, których odpowiedzi dotychczas jednak niema.

Fundacya inwalidów woj-
skowych z lat 1813—1815.

Jak Wysokiemu Sejmowi wiadomo z poprzednich sprawo-
zdań, odbywały się od dawna rokowania między Wydziałem
krajowym a c. k. Rządem o oddanie funduszu tego w zarząd
Reprezentacyi kraju.

Alegat 2.

Dotychczasowy wynik tych rokowań przedstawia się na-
stępująco: W załączonej $\frac{1}{2}$ w odpisie odezwie z dnia 30. sierpnia
1904 L. 88077 przedstawiło c. k. Namiestnictwo Wydziałowi kra-
jowemu projekt ministeryalny odmiennego podziału tego funduszu
między kraje: Galicyę i Bukowinę, mianowicie nie jak pierwotnie
w stosunku $\frac{11}{12}$ i $\frac{1}{12}$ — lecz w stosunku do liczby mieszkańców
obu krajów, więc $\frac{10}{11}$ i $\frac{1}{11}$, oraz zakomunikowało inne w tem
piśmie określone warunki, w których Wydział krajowy miał się
oświadczyć do przyjęcia w swój zarząd wypadającej części tego
funduszu, a którego stan majątku c. k. Namiestnictwo równo-
cześnie dołączyło.

Na pismo powyższe oznajmił Wydział krajowy c. k. Na-
miestnictwu odezwą z 22. października 1904 LW. 102191, że
zgadza się na wymienione w jego piśmie z 30. sierpnia 1904
L. 88.077 warunki, pod którymi nastąpić ma oddanie w zarząd
Reprezentacyi krajowej wypadającej na Galicyę części majątku
galicyjskiego funduszu zapomogowego dla inwalidów wojskowych
i że gotów jest wśród zmienionych warunków przyjąć w swój
zarząd ten fundusz.

Alegat 3.

Co do podziału wspomnianego majątku (236.364 kor. 65 gr).
pomiędzy Galicyę i Bukowinę przesłał zarazem Wydział krajowy
c. k. Namiestnictwu załączoną w odpisie $\frac{1}{2}$ odezwę bukowskińskiego
Wydziału krajowego z dnia 13. października 1904 L. 6885
z oznajmieniem, że na wyrażoną w tej odezwie propozycję po-
działu majątku galicyjskiego funduszu zapomogowego dla inwa-
lidów wojskowych Wydział krajowy zgodził się w zupełności.

Wkońcu upraszał Wydział krajowy c. k. Namiestnictwo
o udzielenie mu w swoim czasie do zaopiniowania projektu aktu
fundacyjnego ułożyć się mającego przez c. k. Namiestnictwo
i Prokuratorę skarbu o wyjednanie, by fundusz, o którym mowa,
o ile możności z końcem roku 1904 wydany został w zarząd Wy-
działu krajowego.

Alegat 4.

Wspomniany projekt aktu fundacyjnego, który w odpisie
dołącza się $\frac{1}{2}$ — przesłało c. k. Namiestnictwo Wydziałowi krajo-
wemu odezwą z 19. grudnia 1904 L. 181.250. Wydział krajowy
pismem z dnia 3. stycznia 1905 LW. 127.779 w odpisie tu $\frac{1}{2}$ do-
łączonym zgodził się w zasadzie z tym zarysem, domagając się je-
dyńie niektórych drobniejszych zmian w poszczególnych ustępach
tego projektu.

Alegat 5.

Na uwagi te Wydziału krajowego nadesłało c. k. Namiestni-
ctwo dołączone w odpisie $\frac{1}{2}$ wyjaśnienie z 13. lutego 1905 L. 20.236,
które Wydział krajowy przyjął do wiadomości i uchwałą z 28.
lutego 1905 LW. 19.686 zgodził się ostatecznie po myśl tej
odezwę c. k. Namiestnictwa na przedłożony zarys aktu funda-
cyjnego.

Alegat 6.

Nakoniec nadmienia Wydział krajowy, że wedle nadesła-
nego wykazu c. k. Namiestnictwa z funduszu, o którym tu mowa,
korzysta 68 inwalidów wojskowych, z których 67 pobiera wsparcia
dożywotnie o rocznych po 60 koron, jeden zaś inwalida wyjątko-
wo 360 koron.

Galicyjski fundusz inwa-
lidów wojskowych z roku
1866.

Z fundacyi tej pobiera roczne wsparcie dożywotnie: 59 inwa-
lidów po 50 koron, a 1 inwalida 60 koron.

Fundusz ku wspieraniu
okaleczonych w wojnie
z r. 1866 żołnierzy przy-
 należnych do dawniejszego
powiatu niżankowickiego.

Z fundacyi tej korzystają trzej inwalidzi wojskowi, pobie-
rając roczne wsparcia dożywotnie po 72 koron.

Fundacya jubileuszowa
im. Najjaśniejszego Pana
dla utrzymywania kształ-
cących się w zakładach
wojskowych wyższych.

Z aspirantów, którym wskutek Najwyższego postanowienia
z dnia 16. lipca 1904 nadano na rok szkolny 1904/5 miejsca z fun-
dacyi tej, przyjęto do terezyańskiej akademii wojskowej: Ernesta
Zimmermanna, Jana Dąbrowskiego i Władysława Gołęba, a nie
przyjęto wskutek niedostatecznego wyniku egzaminu wstępnego:
Adama Michalskiego, Stefana Ostoję Słońskiego i Władysława
Żebrackiego.

Na rok szkolny 1905/6 było do obsadzenia z tej fundacyi
7 miejsc opróżnionych, na które wskutek rozpisanego konkursu
zapropomował Wydział krajowy do c. i k. technicznej akademii
wojskowej:

1. Władysława Galasa,
2. Władysława Mroczyńskiego,
3. Kazimierza Święcieckiego;

a do c. i k. akademii wojskowej w Wiener-Neustadt:

1. Stanisława Cięciela,
2. Adama Michalskiego,
3. Olgerda Niedziałkowskiego,
4. Jana Popieła.

Najwyższa decyzya co do przyjęcia tych kandydatów dotąd
nie nadeszła.

Galicyjskie miejsca fun-
duszowe w c. i k. niż-
szych wojskowych zakła-
dach wychowawczych i
naukowych.

Wskutek najwyższego postanowienia z dnia 17. lipca 1904
zostali przyjęci na I. rok wojskowej niższej szkoły realnej w Fi-
schau następujący aspiranci z roku 1904/5 na państwowe miejsca
funduszowe galicyjskie: Julian Karniewski, Leon Remiszewski,
Tadeusz Machalski, Oskar Stetkiewicz, Leopold Lukacz, Otto
Urbani i Roman Szuchowski.

Z tych zostali relegowani z zakładu wychowawczego woj-
skowego: Julian Karniewski z powodu ogólnego złego postępo-
wania i Roman Szuchowski z powodu niedostatecznej konduity.

Na rok szkolny 1905/6 było do nadania wolnych 10 miejsc
państwowych w zakładach wojskowych, na które wskutek roz-
pisanego konkursu, zapropomował Wydział krajowy do c. i k. woj-
skowych niższych szkół realnych, ze stanu szlacheckiego:

1. Jana Karniewskiego,
2. Tadeusza Wojciechowskiego,
3. Karola Osuchowskiego,

ze stanu nieszlacheckiego:

4. Wacława Schustera,
5. Władysława Orłowskiego,
6. Tadeusza Rybkę,
7. Erharda Pollaka,
8. Aleksandra Prażłowskiego,
9. Bazylego Korytowskiego,
10. Adama Ligęzę.

Najwyższa decyzya co do przyjęcia tych kandydatów dotąd
nie nadeszła.

Sprawy dotyczące się ustawodawstwa cywilnego i karnego.

Uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 27. października 1904, którymi wezwano c. k. Rząd:

1. by jaknajrychlej w drodze konstytucyjnej przeprowadził reformę postępowania sądowego w sprawach niespornych;
2. aby pertraktacje spadkowe z urzędu c. k. Sądy powiatowe przeprowadzały, a nie Notaryaty, jak obecnie w wielu miejscach jeszcze się to praktykuje.

Odezwą z dnia 12. kwietnia 1905 L. 4.397 oznajmiło c. k. Prezydium Namiestnictwa Wydziałowi krajowemu, że uchwały te Wysokiego Sejmu przedłożyło p. Ministrowi sprawiedliwości, którego decyzja dotąd nie nadeszła.

Fundacya ś. p. Józefa Kośvitzky'ego dla poprawionych złoczyńców wypuszczonych z domu karnego w Krakowie.

Jednorazowe wsparcie z fundacyi tej, wynoszące na rok 1905 kwotę 132 koron, nadał Wydział krajowy uchwałą z 1. lutego 1905 LW. 9.917 w myśl aktu fundacyjnego i na wniosek Prezydium c. k. sądu krajowego karnego w Krakowie do rozdziału pomiędzy: Feliksa Górnisiewicza, dozorcę stacyjnego przy kolei północnej w Krowodrzy, Wincentego Kurnika, wyrobnika kolejowego w Krakowie i Jana Czubaja, fiakra w Krakowie.

Krajowy fundusz sierocy.

Uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu dnia 17. października 1904 projekt ustawy, zawierającej bliższe postanowienia co do użycia części nadwyżek z obrotu kas sierocych zbiorowych, uzyskał Najwyższą sankcyę w dniu 2. lutego 1905 i ustawa ta ogłoszoną została w dzienniku ustaw krajowych z roku 1905 pod Nr. 26.

O wykonaniu tej ustawy i wprowadzeniu jej w życie przedłoży Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi oddzielne sprawozdanie.

Sprawy pocztowe.

Uwolnienie od opłaty pocztowej korespondencyjnych urzędowych Wydziałów

Na skutek zażalenia Wydziału powiatowego w Przemyśle na orzeczenie c. k. Dyrekcyi poczt we Lwowie, iż korespondencyom urzędowym Wydziałów powiatowych z lekarzami okręgo-

powiatowych z lekarzami
okręgowymi.

wymy nie przysługuje uwolnienie od opłaty pocztowej po myśli ustawy z dnia 2. października 1865 Dz. u. p. Nr. 108, odniósł się Wydział krajowy pismem z dnia 7. stycznia 1905 LW. 880 ze stosownym przedstawieniem do c. k. Dyrekcji poczt przeciw wspomnianej rezolucji i nyzyskal przychylnie załatwienie sprawy w tym kierunku, iż c. k. Dyrekcya poczt w odpowiedzi swojej z 28. Intego 1905 L. 5.740/V. uznała uprawnienie lekarzy okręgowych do bezpłatnej korespondencji między Wydziałami powiatowymi w sprawach sanitarno-policyjnych w takiej samej rozciągłości, jak z urzędami gminnymi, a więc w granicach art. II. ustęp 6. względnie 7. ustawy wyżej powołanej. O ile zaś lekarze okręgowi spełniać będą z polecenia Wydziału krajowego, względnie władz rządowych specjalne obowiązki, jak np. szczepienie ospy, natenczas mają prawo używać zakładu pocztowego na pewien oznaczony czas w tej mierze co i organa w art. II. ustęp 1. ustawy wymienione; na odnośnych pismach musi być jednak wymieniony ich charakter, jako lekarzy do szczepienia powołanych. W tym wypadku mogą oni z urzędami parafialnymi bezpłatnie korespondować.

Powyższe orzeczenie c. k. Dyrekcji poczt podał Wydział krajowy okólnikiem z 8. marca LW. 21.217 do wiadomości wszystkich Wydziałom powiatowym.

Sprawy dotyczące się podatków i należności.

Wadliwe wykonywanie
ustaw i przepisów podat-
kowych tudzież należy-
tościowych.

Alegat 7.

Wydział krajowy nie otrzymał dotąd odpowiedzi na uchwałę Wysokiego Sejmu z dnia 4. listopada 1904, wzywającą c. k. Rząd do licznych zarządzeń mających na celu uchylenie w kraju wadliwości w wykonywaniu ustaw i przepisów podatkowych i należnościowych. W myśl ustępu IX. powołanej uchwały Wysokiego Sejmu wystosował Wydział krajowy do wszystkich Wydziałów powiatowych załączony w. w odpisie okólnik z dnia 10. stycznia 1905 LW. 112.416 celem pouczenia włościan o ulgach podatkowych należących się im przy przeniesieniu gospodarstw wiejskich w myśl ustawy z 18. czerwca 1901, o opustach podatkowych na wypadek szkód elementarnych i o nwołnieniu nowych domów od podatku domowego.

Uwolnienie gmin od ciężaru doręczania pism, wezwzań, rezolucyj i nakazów płatniczych w sprawach podatkowych.

Na skutek podania Magistratu miasta Jasła z dnia 27. sierpnia 1904 L. 3.968 o wdrożenie akcji obronnej, mającej na celu uwolnienie gminy od coraz wzmagającego się ciężaru doręczania różnych pism urzędowych w sprawach podatkowych, wystosował Wydział krajowy pod dniem 24. października 1904 LW. 103.620 przy dołączeniu wspomnianego podania do c. k. Prezydium Namiestnictwa następujące pismo:

„Ustawa z dnia 25. października 1896 Dz. u. p. Nr. 220 postanawia w §. 267, że wezwania, rezolucyje, zarządzenia i orzeczenia tudzież nakazy płatnicze, wydawane w sprawach podatków osobistych bezpośrednich, będą doręczane albo bezpośrednio przez organa władzy skarbowej, albo za pośrednictwem zwierzchności gminnej lub poczty.

„Przepis ten ustawowy, zdaniem Wydziału krajowego, rozumieć należy pod względem wykonywania go w ten sposób, że rzeczone pisma urzędowe winny być w pierwszym rzędzie, a mianowicie w siedzibie c. k. Starostwa względnie władzy skarbowej doręczane bezpośrednio przez własne organa tej władzy, zaś za pośrednictwem zwierzchności gminnych lub poczt, jeśli adresat mieszka poza obrębem siedziby władzy skarbowej.

„Z brzmienia powołanego paragrafu nie można przypisywać ustawodawcy intencji, jakoby miał być stosowanym bezwzględnie jeden z podanych w ustawie sposobów doręczania, mianowicie taki sposób, który c. k. Starostwo, względnie władza skarbową dowolnie i bezwzględnie wybierze, jak n. p. doręczanie jedynie za pośrednictwem zwierzchności gminnych; przeciwnie ustawodawca, podając możliwość trojakiemu sposobu doręczania, zastosowanie jednego z tych sposobów uczynił zawisłem — nie od bezwzględności władzy skarbowej — lecz od okoliczności, które uzasadniają w danych wypadkach użycie jednego ze sposobów doręczania, mianowicie od okoliczności, gdzie adresat mieszka“.

Wydział krajowy upraszał więc c. k. Prezydium Namiestnictwa o zarządzenie zbadania tej sprawy i o zawiadomienie o wyniku i postanowieniu swoim, wreszcie o oznajmienie, czy i o ile skłonem byłoby c. k. Prezydium Namiestnictwa w myśl powyższego zapatrywania Wydziału krajowego i po myśli uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 4. lipca 1902 zmienić, względnie uzupełnić okólnik swój z dnia 24. lipca 1904 L. 8.101/pr. wydany do c. k. Starostów w sprawie doręczania pism w sprawach podatkowych.

Alegat 8.

W odpowiedzi na powyższe przedstawienie nadeszło c. k. Prezydium Namiestnictwa Wydziałowi krajowemu odezwą z 18. lutego 1905 L. 1935/pr. załączone w odpisie / pismo Prezydium c. k. krajowej Dyrekcji skarbu z 13. lutego 1905 L. 6189, które jednakże nie czyni bynajmniej zadość ani uchwale Wysokiego Sejmu z dnia 4. lipca 1902 ani powyższemu przedstawieniu Wydziału krajowego.

Należytości prawne wedle poz. tar. 40. ustawy z 13. grudnia 1862 Dz. u. p. Nr. 89 od posad służbowych urzędników i służ krajowych.

Wymiary należitości tych dokonywane od roku 1889 bezpośrednio przez Wydział krajowy wyniosły w dalszym ciągu:

1) za I. półrocze 1904	6.721 K. 72 gr.
2) za II. „ „ „ „ „ „ „ „ „	3.876 „ 46 „

Z kwot tych pokrył fundusz krajowy na mocy uchwał Wysokiego Sejmu z dnia 20. października 1882 i 15. października 1883 tytułem połowy tych należitości:

ad 1) kwotę	2.566 K. 45 gr.
ad 2) kwotę	1.674 „ 22 „

Przeprowadzanie peryodycznych rewizyj stanu posiadania gruntowego i dokładne utrzymywanie ewidencji katastru podatku gruntowego.

C. k. krajowa Dyrekcja skarbu wystosowała do Wydziału krajowego odezwę z dnia 23. czerwca 1905 L. 72 369 następującej treści:

„Według reskryptu z dnia 19. maja 1905 L. 37.104 spostrzegło c. k. Ministerstwo skarbu, że przy przeprowadzaniu przepisanych §. 24. ustawy z 23. maja 1883 Dz. u. p. Nr. 83 o ewidencji katastru podatku gruntowego peryodycznych rewizyj stanu posiadania nie postępuje się z potrzebną dokładnością.

„To spostrzeżenie spowodowało Ministerstwo skarbu do poczynienia między innemi następujących uwag:

„Według postanowień powołanej ustawy należy operaty katastru podatku gruntowego utrzymywać w dokładnej zgodności z faktycznym stanem, a to przez podatkowe uwidocznianie w tych operatach wszystkich zmian, jakie, tak co do osoby posiadacza, jakoteż co do samego przedmiotu zaszły.

„Przedmiot uzupełniania tych operatów stanowią po myśli ustawy z 12. lipca 1896 Dz. u. p. Nr. 121 o rewizji katastru podatku gruntowego także i zmiany w uprawie, które zaszły od roku 1897.

„Ze względu na to nałożono powołanemi ustawami na posiadaczy gruntowych obowiązek donoszenia geometrom ewi-

dencyjnym o tego rodzaju zmianach. Temu obowiązкови jednak przeważna część posiadaczy gruntowych nie czyni zadość, wskntek czego też należyte przeprowadzenie w mowie będących rewizyj przez urzędników pomiarowych wielce jest utrudnione. Wpływa to także ujemnie na wyniki dochodzeń tych urzędników, które służą zarówno do uporządkowania hipotecznego stanu posiadania.

„Ze względu na doniosłość potrzeby jak najdokładniejszego przeprowadzania peryodycznych rewizyj stanu posiadania gruntowego, oraz ze względu na istotne korzyści dokładnego ntrzymywania ewidencji katastru podatku gruntowego krajowa Dyrekcya skarbu uprasza Wydział krajowy o wydanie do podwładnych Rad powiatowych zarządzeń, mających na celu nie tylko pouczenia wszystkich gmin i obszarów dworskich o korzyściach w mowie będących rewizyj i o potrzebie prowadzenia dokładnej ewidencji katastru podatku gruntowego, lecz także wezwania tychże gmin i obszarów, aby przybywającym w celu przeprowadzenia tych rewizyj ewidenc. urzędnikom pomiarowym przydzielano do pomocy przy ich urzędowaniu mężów zaufania bez pretensyi do wynagrodzenia ich ze strony c. k. Rządu — obznajomionych dobrze z miejscowymi stosunkami, oraz by dostarczano tym urzędnikom, odpowiednich do urzędowania lokalów tudzież podwód na ich żądanie, w ogóle, aby tak zwierzchności gminne jak i obszary dworskie ułatwiały ewidenc. urzędnikom pomiarowym dokładne a rażne przeprowadzenie peryodycznych rewizyj“.

Czyniąc zadość życzeniom c. k. krajowej Dyrekeyi skarbu i ze względu na ważność i pożytek sprawy, powyższe pismo c. k. krajowej Dyrekeyi skarbu podał Wydział krajowy okólnikiem z dnia 4. lipca 1905 LW. 61.922 do wiadomości wszystkim Wydziałom powiatowym, zalecając im odpowiednie pouczenie o powyższem gmin i obszarów dworskich.

Kolonia poprawcza dla małoletnich przestępców.

W załatwieniu sprawozdania Komisji administracyjnej o wniosku p. Maryewskiego w sprawie założenia kolonii poprawczej dla małoletnich przestępców powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu dnia 31. października 1904 następujące uchwały:

„Wniosek p. Maryewskiego odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i postawienia wniosku. Wydział krajowy w swem przedłożeniu zechce się obracać możliwie w tych ramach, aby koszt założenia zakładu nie przenosił sumy krajowego funduszu policyjnego, który na to ma być przeznaczony, dalej 40% dotacyi rządu, jakoteż pożyczki hipotecznej do połowy wartości projektowanego zakładu zaciągnąć się mającej.

„Wydział krajowy w pierwszym rzędzie przedłoży plany na zakład kolonii poprawczej dla małoletnich przestępców“.

W odniesieniu się do powyższej uchwały Wysokiego Sejmu i rozważywszy ponownie cały dotychczasowy przebieg tej sprawy, postanowił Wydział krajowy odstąpić od zamiaru nabycia pierwotnie projektowanej majątności Bylice na cele osady poprawczej dla nieletnich przestępców, a to z powodu, że majątność ta nie nadaje się na podobne cele ze względu na jakość roli oraz pod względem sanitarnym, a także i ze względu na wiadome znaczne koszta zakupna tej majątności (248 000 koron) oraz wysokie koszta wystawienia budynków zakładowych, ich urządzenia, sprawienia inwentarza żywego i martwego, wynoszące łącznie około

wsparcie z funduszków państwowych z powodu pożaru w r. 1904 i czy pomieniona gmina ponadto nie poczyniła n. e. k. Rządu, a w razie twierdzącym z jakim skutkiem dalszych kroków mających na celu uzyskanie dalszych zasiłków w tym względzie.

Zarazem upraszał Wydział krajowy c. k. Prezydium Namiestnictwa o udzielenie szczegółowych dat o rozmiarach klęski pożarowej, którą miasto Brzesko w roku 1904 nawiedzone zostało, o ile daty te urzędownie przez organa c. k. Namiestnictwa zebrane zostały.

Odpowiadając na pismo to, oznajmiło c. k. Prezydium Namiestnictwa Wydziałowi krajowemu w odezwie z 13. marca 1905 L. 2.949/pr., co następuje:

„Klęska pożaru, która dnia 25. lipca 1904 nawiedziła miasto Brzesko, wyrządziła według otrzymanych informacji szkodę ocenioną w przybliżeniu na 5,000.000 koron.

„Ofiarą pożaru padło 330 domów (na 400 istniejących), między tymi: gmach urzędu podatkowego, kościół z plebanią i synagoga. Szkoda ubezpieczona była tylko na pół miliona koron.

„Na pierwszą wieść o klęsce pożaru, wyasygnowało c. k. Prezydium Namiestnictwa na doraźną pomoc dla pogorzelców z państwowych funduszków zapomogowych kwotę 1000 koron, a Najjaśniejszy Pan raczył ze swej prywatnej szkatuły udzielić na ten sam cel 15.000 koron.

„Na akcyę ratunkową dla pogorzelców miasta Brzeska przezuaczyło c. k. Prezydium Namiestnictwa z państwowych funduszków zapomogowych kwotę 100.000 koron, a c. k. Starosta w Brzesku w porozumieniu z tamtejszym Wydziałem powiatowym przedłożył c. k. Prezydium Namiestnictwa projekt na użycie powyższej kwoty w całości na wykupno gruntów pod ulice i place celem przeprowadzenia regulacyi spalonego miasta.

Ten projekt użycia powyższej zapomogi zatwierdziło c. k. Prezydium Namiestnictwa w całości.

Już parokrotnie zwracały się deputacye miasta Brzeska i powiatu tamtejszego o dalszą pomoc.

Czy udzielenie jej będzie możliwem, to zależeć będzie od rozporządzalności funduszków zapomogowych. Nie da się jednak zaprzeczyć, że istnieje rzeczywista i wielka potrzeba jeszcze dalszej pomocy“.

Wydział krajowy zatem opierając się na tem zdaniu c. k. Prezydium Namiestnictwa i uwzględniając przykre położenie finansowe gminy miasta Brzeska, przedstawione zresztą w załączonem w odpisie z. sprawozdaniu Magistratu miasta Brzeska z 15. marca 1905 L. 614, uznał potrzebę przyjsia pogorzelcom miasta Brzeska z dalszą pomocą z funduszków krajowych i w tym celu wstawił w rubr. IV. preliminarza wydatków budżetu krajowego na rok 1906 kwotę 10.000 koron.

Co się tyczy zaś udzielonej przez Wysoki Sejm zapomogi 10.000 koron dla pogorzelców miasta Sokołowa, Wydział krajowy nie zgodził się na uchwałę Rady gminnej z 13. kwietnia 1905, by kwota ta — wbrew uchwale Wysokiego Sejmu — obróconą została na udzielenie pogorzelcom chociażby bezprocentowej pożyczki, ani też nie zgodził się na wniosek Wydziału powiatowego w Kolbuszowej, by kwota ta w całości przeznaczoną została na budowę cegielni, a zatem, by stała się tak w pierwszym jak i drugim wypadku funduszem zakładowym gminy miasta Sokołowa.

Wydział krajowy zgodził się natomiast, żeby gmina miasta Sokołowa przy pomocy 1000 koron z owej zapomogi sejmowej wystawiła własnymi funduszami cegielnię, a za resztę tejże za-

pomogi, t. j. za 9.000 koron dała najbiedniejszym pogorzelcom cegłę za połowę ceny własnej produkcji. Przytem oznajmił Wydział krajowy Wydziałowi powiatowemu w Kolbuszowej, że jeśli gmina miasta Sokółowa nie mogłaby lub nie chciała przyjąć powyższej propozycji Wydziału krajowego, zapomogę tę w całości przeznaczy Wydział krajowy na stosowne rozdzielanie pomiędzy najuboższych pogorzalców.

Sprawozdanie Wydziału powiatowego w tym przedmiocie dotąd nie nadeszło.

c) Z ryczałtu 10.000 koron, udzielonego uchwałą Wysockiego Sejmu z dnia 10. listopada 1904 do rozporządzalności Wydziału krajowego, rozdzielił Wydział krajowy stosownie do ilości poszkodowanych i wyasygnował rozporządzeniem z dnia 23. grudnia 1904 LW. 116.154 wsparcia następującym pogorzelcom:

1) gminy miasta Bóbrki w kwocie	200 kor.
2) „ „ Toporowa w powiecie brodzkim	1.800 „
3) gminy Hinowice w powiecie brzeżańskim	70 „
4) „ miasta Dynowa w powiecie brzozowskim	500 „
5) gminy miasta Buczacza w kwocie	1.200 „
6) „ Nieczajna w powiecie dąbrowskim	250 „
7) „ Artyszców i Czerlany w powiecie gródeckim	400 „
8) gminy Liezkowce w powiecie husiatyńskim	50 „
9) miasta Wojniłowa w powiecie kałuskim	700 „
przeznaczając 200 koron dla pogorzalców; a 500 koron na odbudowanie spalonego kościoła.	
10) gminy Ciechania w powiecie krośnieńskim	400 „
11) gminy Chałupki ad Leżajsk, Siedlecza, Urzejowice i Grodzisko dolne w powiecie łańcuckim	400 „
12) gminy Olszanica i Stefkowa w pow. liskim (200 koron dla Olszanicy a 220 koron dla Stefkowej);	420 „
13) gminy Werbiż w powiecie lwowskim	350 „
14) „ Babule w powiecie mieleckim	200 „
15) „ Jaktorów w powiecie przemysłańskim	350 „
16) gminy Szczepiatyn, Rzeczyca, Dziewięcierz, Domaszów i Uhnów w powiecie rawskim	500 „
17) gminy Zaliwie w powiecie rohatyńskim	300 „
18) „ Łąka w powiecie rzeszowskim	1000 „
19) „ Dłużniów w powiecie sokalskim	100 „
20) „ Zbydniów w powiecie tarnobreskim	60 „
21) „ Nastasów w powiecie tarnopolskim	450 „
22) „ Żukotyn w powiecie Turka	300 „
Razem j. w.	10.000 kor.

W powyższem znalazły także załatwienie przekazane Wydziałowi krajowemu przez Wysoki Sejm uchwałą z 26. października 1904 petycje o wsparcie pogorzalców gmin: Bóbrka, Hinowice i Liezkowce, natomiast takich petycji: Zwierzchności

gminnej w Rymanowie, Iwana Andryjczyna w Krzywem i Pawła Krupy z Krowinki Wydział krajowy nie uwzględnił.

Z rubryki XIV. wydatków
budżetu krajowego (fun-
dusz dyspoz.).

d) Nakoniec wskutek wniesionych bezpośrednio do Wydziału krajowego próśb pogorzalców o zapomogi udzielił Wydział krajowy z funduszu dyspozycyjnego w czasie od ostatniego sprawozdania na tem miejscu umieszczonego po dzień dzisiejszy, pogorzalcem:

1)	gminy Wołoszczyna w powiecie Bóbrka	300 kor.	
2)	" Kozłówka w pow. borszczowskim	100 "	
3)	" miasta Brzeska	500 "	
4)	" Lgota w powiecie chrzanowskim	150 "	
5)	" Jankowice	100 "	
6)	" Byczyna	} w pow. chrzanowskim	200 "
7)	" Dachnów		100 "
8)	" Podemszczyna	} w pow. cieszan.	250 "
9)	" Rożniatów w powiecie dolińskim		150 "
10)	" Jaśńska w powiecie gródeckim	150 "	
11)	" Piskorowice w powiecie jarosławskim	450 "	
12)	" Nowy Kałusz w powiecie kałuskim	400 "	
13)	" Sokółów	} w pow. kolbuszowskim	600 "
14)	" Raniżów		320 "
15)	" Olszanica	} w powiecie liskim	170 "
16)	" Stefkowa		100 "
17)	" Babuła w powiecie mieleckim	190 "	
18)	" Buców w powiecie przemyskim	310 "	
19)	" Połonice w powiecie przemysłańskim	200 "	
20)	" Rzycki	} w powiecie rawskim	290 "
21)	" Ulhówek		220 "
22)	" Dytiatyn w powiecie rohatyńskim	280 "	
23)	" Hoszany w powiecie rudeckim	80 "	
24)	" Łąka	} w pow. rzeszowskim	400 "
25)	" Zaczernie		540 "
26)	" Sokal	} w pow. sokalskim	310 "
27)	" Boratyn		150 "
28)	" Tuturkowice	160 "	
29)	" Rozwadów w pow. tarnobrzskim	300 "	
30)	" Żukotyn w powiecie Turka	250 "	
31)	" Zabłotowce w pow. żydaczowskim	390 "	
32)	" Harkłowa w powiecie nowotarskim	670 "	

Emigracya.

Uchwałą z dnia 11. listopada 1904 wezwał Wysoki Sejm c. k. Rząd:

1) aby w jak najkrótszym czasie doprowadził do skutku ustawę, zapewniającą emigrantom ochronę; nim zaś ustawa ta wejdzie w życie, tudzież o ile ochrona i organizacya emigracyi nie da się przeprowadzić w drodze ustawy, aby zapobiegał nadużyciom w drodze systematycznej działalności administracyjnej;

2) aby wszystkimi środkami, którymi rozporządza państwo, ruch emigracyjny skierował na Tryest;

3) ażeby dla ochrony wychodźców z Galicyi od wyzysku w drodze — a zwłaszcza czasowej emigracyi zarobkowej do Niemiec, ustanowił w Mysłowicach albo we Wrocławiu agenta konsularnego, rozumiejącego po polsku i po rusku.

Odnosnie do powyższej uchwały Wysokiego Sejmu c. k. Prezydium Namiestnictwa oznajmiło Wydziałowi krajowemu odezwą z dnia 12. kwietnia 1905 L. 4398/pr., że uchwałę tę przedłożyło p. Ministrowi spraw wewnętrznych, którego odpowiedzi dotychczas niema.

Krajowe opłaty konsumcyjne.

Kwestya, czy krajowa opłata konsumcyjna od piwa wyrobionego w miastach zamkniętych Lwów i Kraków ma być pobierana tylko w wypadkach przekroczenia wolnej od podatku 5% nadwyżki i czy przy obliczeniu ilości mającej służyć za podstawę dodatkowego wymiaru opłaty krajowej należy przyjmować tę ilość stopni hektolitrowych ekstraktu, jaka się okaże po strąceniu 5% nadwyżki.

Z odezwy c. k. krajowej Dyrekeyi skarbu we Lwowie z dnia 24. stycznia 1903 L. 148.840 powziął Wydział krajowy wiadomość, że ta władza skarbowa reskryptem z dnia 15. września 1902 L. 76.655 wydała zarządzenie do c. k. Dyrekeyi okręgu skarbowego we Lwowie i w Krakowie, iż krajowa opłata konsumcyjna od piwa wyrobionego w miastach zamkniętych Lwów i Kraków ma być pobierana tylko w wypadkach przekroczenia wolnej od podatku 5% nadwyżki i że przy obliczeniu ilości mającej służyć za podstawę dodatkowego wymiaru opłaty krajowej należy przyjmować tę ilość stopni hektolitrowych ekstraktu, jaka się okaże po strąceniu 5% nadwyżki.

Temu zarządzeniu c. k. krajowej Dyrekeyi skarbu, jako nieuzasadnionemu w ustawie o poborze krajowych opłat konsumcyjnych z dnia 4. lipca 1899 dz. u. kr. Nr. 93, sprzeciwił się Wydział krajowy w piśmie z dnia 6. lutego 1903 LW. 8662, prosząc o cofnięcie powyższego rozporządzenia i o wynagrodzenie funduszowi krajowemu ubytku, jaki tenże skutkiem tego rozporządzenia poniósł w dochodach z krajowej opłaty konsumcyjnej od piwa wyrobionego we Lwowie i w Krakowie.

Wskutek tego przedstawienia Wydziału krajowego c. k. Ministerstwo skarbu reskryptem z dnia 9. kwietnia 1903 L. 24.054 uchyliło wprawdzie powołane zarządzenie c. k. krajowej Dyrekeyi z dnia 15. września 1902 L. 76.655, a to z powodu, że do rozstrzygnięcia pytania, czy ilość brzezki piwnej, która w myśl §. 20. I. części cesarskiego rozporządzenia z dnia 17. lipca 1899 dz. u. p. Nr. 120 jest wolną od podatku państwowego, ma być także wolną od opłaty krajowej, nie władze skarbowe są powołane, jednakże co do drugiego żądania Wydziału krajowego o wynagrodzenie strat ewentualnych funduszowi krajowemu c. k. krajowa Dyrekeya skarbu, powołując się na wspomniany reskrypt c. k. Ministerstwa skarbu, oznajmiła Wydziałowi krajowemu pismem z dnia 11. maja 1903 L. 55.840, że ocenienie kwestyi, czy fundusz krajowy poniósł jaki ubytek w dochodach z krajowej opłaty konsumcyjnej od piwa wyrobionego w miastach zamkniętych Lwowie i Krakowie, oraz ewentualnie wydanie stosownych w tej mierze zarządzeń, musi być pozostawione aż do chwili, gdy zostanie prawomocnie rozstrzygnięte wspomniane wyżej pytanie, które z pod kompetencji władz skarbowych się usuwa.

Wobec tego i w myśl §. 7. ustawy o poborze krajowych opłat konsumcyjnych z dnia 4. lipca 1899 Dz. ust. kraj. Nr. 93, który stanowi, że spory z tej ustawy wynikające podlegają rozpoznaniu i orzeczeniu władz politycznych, z przedstawieniem i żądaniem swoim w powyższej sprawie odniósł się Wydział krajowy pismem z 14. maja 1903 LW. 41.744 do c. k. Namiestnictwa.

Władza ta jednak rezolucją z dnia 24. listopada 1904 L. 148 966 odmówiła merytorycznego załatwienia powyższego przedstawienia Wydziału krajowego, a Wydział krajowy, nie po-

Alegat 10.

dzielając motywów wyrażonych w tem orzeczeniu odmownem, wniósł pod dniem 12. grudnia 1904 do LW. 119.683 załączony tu /. w odpisie rekurs do c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych, na który dotąd odpowiedzi nie otrzymał.

Kompetencya pod względem orzekania w sprawach o ukroczenie 30% dodatku krajowego do podatku konsumcyjnego od wina, moszczu i zacieru winnego, tudzież moszczu owocowego i pod względem wydawania orzeczeń co do obowiązku płacenia rzeczzonego dodatku krajowego.

Odezwą z dnia 9. stycznia 1905 L. 150.325, zawiadomiła c. k. krajowa Dyrekcya skarbu Wydział krajowy o odpowiedzi swej udzielonej równocześnie c. k. Dyrekcji okręgu skarbowego w Krakowie, a która to odpowiedź brzmiała następująco:

„Na zapytanie postawione w sprawozdaniu z dnia 5. grudnia 1904 L. 37.531, czy władze skarbowe są powołane do katarania ukrócen 30% dodatku krajowego do podatku konsumcyjnego od wina, moszczu i zacieru winnego i moszczu owocowego, tudzież do orzekania o obowiązku uiszczania tego dodatku, oświadczają c. k. krajowa Dyrekcya skarbu, że ze względu na przepis §. 6. ustawy karnej w przekroczeniach skarbowych władze skarbowe nie są kompetentne do orzekania w sprawach o ukrócenie wspomnianego dodatku i że wobec braku pozytywnego ustawowego przepisu, przyznającego władzom skarbowym kompetencję do orzekania w sprawach co do należności tego dodatku, nie są one również kompetentne do wydawania orzeczeń co do obowiązku płacenia rzeczzonego dodatku“.

Alegat II.

Sprawę powyższą jako zasadniczą przedstawił Wydział krajowy ze swoim zdaniem c. k. Namiestnictwu w załączonym w odpisie /. piśmie z 25. stycznia 1905 LW. 4151, prosząc c. k. Namiestnictwo o oznajmienie Wydziałowi krajowemu postanowienia, względnie o przedłożenie tej sprawy do decyzji c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych i skarbu, jako powołanym do wykonania ustawy z 23. grudnia 1903 Dz. ust. kraj. Nr. 146.

Do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania nie otrzymał Wydział krajowy odpowiedzi na to pismo swoje.

Sprawa zaległych czynszów z tytułu dzierżawy poboru krajowych opłat konsumcyjnych.

Zaległości z tego tytułu wynosiły, jak w poprzednim sprawozdaniu wykazano, za lata: 1899, 1900, 1901, 1902 i I. kwartał 1903 łączną kwotę 9.559 K. 74 gr.

Od tego czasu ściągnięto od dłużników kwotę 3.619 „ 11 „
pozostaje jeszcze w zaległości 5.940 K. 63 gr.,
które znajdują się w toku egzekucyjnego ściągnięcia.

Dochód z poboru 30% dodatku krajowego do podatku konsumcyjnego od wina, moszczu i zacieru winnego, tudzież moszczu owocowego.

Dochód netto funduszu krajowego z tego dodatku wyniósł za rok 1904:
z prowincyi 71.688 K. 06 g.
z miasta Lwowa 10.000 „ — „
z miasta Krakowa 10.418 „ 30 „
razem sumę 92.106 K. 36 g.

Dodatek ten w mieście Lwowie i Krakowie pobierają gminy tych miast na rachunek funduszu krajowego za umówionem wynagrodzeniem 25% od dochodu brutto.

Protokół

spisany w Dep. XI. e. k. Namiestnictwa dnia 25. lutego 1905 w przedmiocie obliczenia i wypłaty reszty ceny kupna gruntów w Zielonej, Wasylkowie, Sidorowie i Kociubińczykach nabytych przez włościan gminy Zielona od pp. Honorata i Spirydyona Wachowiczów.

Obecni podpisani.

Wedle ustalonego w protokole w Zielonej dnia 9. października 1902 spisanego, a przez sprzedających w zupełności uznanego obliczenia wynosił cały obszar nabytych przez włościan gruntów 425 morgów 218 □°, z czego rozparcelowano między włościan 422 m. 695 □°, zaś na nowo utworzone drogi dojazdowe użyto 2 m. 1123 □°. Cała cena kupna za ten obszar, licząc po 600 K. za 1 morg, wynosiła wedle zestawionego we wspomnianym protokole a przez sprzedających również uznanego obliczenia sumę 255.081 K. 75 h., z której zatem przypada kwota 253.460 K. 62 h. na grunta rozparcelowane pomiędzy włościan, zaś kwota 1.621 K. 13 h. na grunta zajęte pod drogi dojazdowe.

Według uchwały powziętej przez e. k. Namiestnictwo w porozumieniu z galic. Wydziałem krajowym zapłaconą być miała z subweneyi rządowej i krajowej włościanom w sumie 150.000 K. udzielonej cała cena kupna gruntów użytych na drogi dojazdowe, tj. kwota, 1.621 K. 13 h., tudzież połowa ceny kupna gruntów rozparcelowanych pomiędzy włościan tj. kwota 126.730 K. 31 h. czyli razem kwota 128.351 K. 44 h., reszta zaś sumy potrzebnej na zaspokojenie ceny kupna tj. druga połowa ceny kupna gruntów rozparcelowanych między włościan, czyli kwota 126.730 K. 31 h. uiszkaną być miała z pożyczek hipotecznych przez włościan w galic. Banku krajowym zaciągnąć się mających. Gdy zaś wedle postanowień co do sposobu wypłaty ceny kupna zawartych w ofercie PP. Sprzedających z daty Husiatyn 6. kwietnia 1902 i Czortków 8. kwietnia 1902, tudzież odnośnych 105 kontraktów kupna-sprzedaży z daty Zielona 30. listopada 1902 połowa ceny kupna wypłaconą być miała przy podpisaniu kontraktów względnie przy oddaniu gruntów w posiadanie włościan, uskuteczniionem w dniu 7. października 1902, druga zaś połowa tejże wraz z 5% odsetkami bieżącymi od dnia 1-go października 1902, jako przyjętego przez strony kontraktujące dla wzajemnego rozliczenia, uiszczoną być miała w terminie 6 miesięcy, przeto zgodnie z wspomnianą powyżej decyzją e. k. Namiestnictwa i galic. Wydziału krajowego w powyższym protokole z daty Zielona dnia 9. października 1902 kwotę przypadającą do wypłaty z subweneyi rządowej i krajowej na sumę 128.351 K. 44 h., z której postanowiono za zgodą PP. Sprzedających zatrzymać tytułem kaucyi na zabezpieczenie obowiązku P. P. Sprzedawców nporządkowania stanu hipotecznego i zupełnego eksonerowania części zakupionych gruntów kwotę 6218 K. 68 h. zaś tytułem kaucyi na zabezpieczenie obowiązku wykazania się z zaspokojenia podatków z gruntów w Kociubińczykach po koniec III. kwartału r. 1902 kwotę 100 K., czyli razem kwotę

6.318 K. 68 h. Zgodnie z tem wypłacono za świadectwem protokołu spisanego w c. k. Starostwie w Husiatynie dnia 10. października 1902 kwotę 122.032 K. 76 h. w tymże dniu Wnemu Honoratowi Wachowiczowi, występującemu tak imieniem własnym, jak i imieniem W-go Spiridyona Wachowicza z moey protokolarnego pełnomocnictwa z daty Zielona 8. października 1902.

Zauważa się tutaj, iż odbiór połowy ceny kupna za sprzedane grunta pokwitowali PP. Sprzedawcy w odnośnych 105 kontraktach kupna-sprzedaży z daty Zielona 30. listopada 1902.

Gdy następnie PP. Sprzedawcy dopełnili w zupełności obowiązku uporządkowania stanu hipotecznego i eksponowania części zakupionych przez włościan gruntów a tem samem odpadła potrzeba dalszego zatrzymania kaucyi na zabezpieczenie tego obowiązku w kwocie 6.218 K. 68 h., przeto na skutek prośby przedłożonej do protokołu w c. k. Namiestnictwie w dniu 28. września 1903 spisanego przez W-go Ignacego Wachowicza jako wykazanego pełnomocnictwem z daty Husiatyn 22. września 1903 pełnomocnika PP. Honorata i Spiridyona Wachowiczów, zarządziło c. k. Namiestnictwo reskryptem z dnia 28. września 1903 L. 130.285/03 wydanie temuż pełnomocnikowi całej zatrzymanej jak wyżej kaucyi w kwocie 6.318 K. 68 h. ulokowanej na książeczkę wkładową gal. Banku krajowego Nr. 18.611, pozostawiając zgodnie z prośbą tegoż pełnomocnika PP. Sprzedawców kwestyę wykazania się z zapłacenia podatków z gruntów w Kociubińczykach po koniec III. kwartału r. 1902 do uregulowania przy obliczeniu i wypłacie drugiej połowy ceny kupna. W ten sposób wypłaconą została PP. Sprzedawcom cała suma 128.351 K. 44 h. przypadająca do wypłaty z subwencji państwowej i krajowej, a obejmująca całą cenę kupna za grunta użyte na drogi dojazdowe i połowę ceny kupna za grunta rozparcelowane między włościan.

Przystępując do ustalenia wysokości pretensyi PP. Sprzedawców z tytułu drugiej połowy ceny kupna gruntów rozparcelowanych między włościan w kwocie 126.730 K. 31 h. zauważa się, że wedle ust. VI. wspomianej powyżej oferty PP. Wachowiczów na poczet tejeż przekazany został do zapłaty resztujący kapitał 4% pożyczek gal. Towarzystwa kredytowego ziemskiego w sumach 2.000 K. i 48.800 K. (z konwersyi 4½% pożyczki w kwocie 50.000 K.) na dobrach Zielona ciężących, a to wedle stanu po zaplaceniu raty lipcowej z r. 1902 al pari obliczony i że reszta ceny kupna, jaka po zaplaceniu połowy ceny kupna gotówką i po potrąceniu wspomnianego resztującego kapitału pożyczek galicyjskiego Towarzystwa kredytowego ziemskiego do wypłaty pozostanie, spłaconą być ma wraz z 5% odsetkami od dnia 1. października 1902 liczyć się mającymi do sześciu miesięcy od daty kontraktów, że dalej wedle ust. V. tejeż oferty PP. Sprzedawcy obowiązani byli procent od tych pożyczek gal. Towarzystwu kredytowemu ziemskiemu po dzień 1. października 1902 z własnych funduszków zapłacić, a w razie udowodnienia nadpłacenia tych rat pożyczkowych poza dzień 1. października 1902 będzie obowiązana strona kupująca zwrócić PP. Sprzedawcom wykazaną nadpłatą.

Stan obu powyższych pożyczek gal. Towarzystwa kredytowego ziemskiego z dniem 31. grudnia 1902, tj. po zaplaceniu raty lipcowej z r. 1902 al pari obliczony wynosił wedle zawiadomienia tegoż Towarzystwa w kapitale 49.248 K. 45 h. Straciwszy tę kwotę od wspomnianej połowy ceny kupna w kwocie 126.730 K. 31 h. otrzymuje się kwotę 77.481 K. 86 h. jako należącą się PP. Sprzedawcom resztę ceny kupna, od której obliczone być miały 5% odsetki zwłoki od 1. października 1902 po dzień zapłaty. Ponieważ jednak na skutek oświadczenia W. Honorata Wachowicza z daty Zielona 1. kwietnia 1904 złożonego imieniem własnem i imieniem W. Spiridyona Wachowicza c. k. Namiestnictwo reskryptem z 6. kwietnia 1904 L. 48.849/04 wypłaciło PP. Sprzedawcom kwotę 5.000 K. jako ugodzony ryczałt na zupełne zaspokojenie 5% odsetków od tej resztującej ceny kupna za czas od 1. października 1902 do 31. maja 1904, przeto należą się PP. Sprzedawcom obecnie 5% odsetki od powyższej sumy 77.481 K. 86 h. tylko za czas od 1. czerwca 1904 do 23. sierpnia 1904 jako dnia, w którym c. k. Namiestnictwo reskryptem z dnia 21. sierpnia 1904 L. 119841 zawiadomiło W. Honorata Wachowicza, iż reszta ceny kupna może być wypłaconą i podjętą. Odsetki te wynoszą kwotę 891 K. 24 h. Ponadto należy się PP. Sprzedawcom zwrot nadpłaconych przez nich rat i procentów od wspomnianych pożyczek gal. To-

warzystwa kredytowego ziemskiego poza czas 1. października 1902. W tej mierze skonstatowano potwierdzeniem Dyrekcyi tegoż Towarzystwa, że PP. Sprzedawcy zapłacili w dniu 19. września 1902 półroczne raty lipcowe, t. j. raty po dzień 31. grudnia 1902 w sumie 1.143 K., zaczem należy im się zwrot z tytułu nadpłaty za czas od 1. października 1902 do 31. grudnia 1902 t. j. połowa tych rat w kwocie 571 K. 50 h., że dalej zapłacili w dniu 1. maja 1903 ratę styczniową z r. 1903 od pożyczki 2.000 K. w kwocie 45 K. 90 h., która im również przypada do zwrotu, ileż nadpłaty te gal. Towarzystwo kredytowe ziemskie uwzględniło, t. j. potrąciło przy spłacie pożyczek. Wreszcie uwzględniło gal. Towarzystwo kredytowe ziemskie przy tejże spłacie znajdującą się na korzyść sprzedawców nadwyżkę na rachunku tychże w kwocie 192 K. 76 h. uiszczoną przez nich również w dniu 1. maja 1903, której zwrot również należy się PP. Sprzedawcom.

W ten sposób wynosi pretensya PP. Sprzedawców z tytułu reszty ceny kupna z dniem dzisiejszym:

w kapitale	77481 K. 86 h.
5% odsetki od tegoż za czas od 1. czerwca 1904 do 23. sierpn. 1904	891 K. 24 h.
zwrot nadpłat uiszczonych gal. Towarzystwu kredytowemu ziemskiemu, obliczony jak wyżej	810 K. 16 h.
t. j. razem sumę	79.183 K. 26 h.

wyrażnie siedmdziesiąt dziewięć tysięcy sto ośmdziesiąt trzy koron 26 h.

Na poczet tej resztującej ceny kupna w kwocie 79183 K. 26 h. wypłacono w dniu 27. października 1904 W. Ignacemu Wachowiczowi jako wykazanemu pełnomocnictwem z daty Husiatyn dnia 20. października 1904 pełnomocnikowi W. Honorata Wachowicza kwotę 7.5000 K., pozostaje zatem jeszcze do wypłaty kwota 4.183 K. 26 h.

Nadmienia się w końcu, że odbiór pierwszej połowy ceny kupna pokwitowany został, jak już nadmieniono, przez PP. Sprzedawców w kontraktach kupna-sprzedaży z daty Zielona 30. listopada 1902, zaś odbiór reszty ceny kupna został pokwitowany przez tychże w kwocie z deklaracją ekstabulacyjną z daty Zielona 31. marca 1904, wobec czego odpada potrzeba wystawiania osobnych kwitów przez PP. Sprzedawców, względnie ostemplowania dodatkowych potwierdzeń odbioru na wypłacane tymże z tytułu tej reszty ceny kupna kwoty.

Alegat 2. do sprawozdania z czynności Depart. VI. za r. 1904/5.

O d p i s

odezwy c. k. Namiestnictwa we Lwowie z dnia 30. sierpnia 1904
L. 88.077 do Wydziału krajowego.

Odezwą z 14. października 1902 L. 71.884 oświadczył Wydział krajowy gotowość przyjęcia w zarząd kraju $\frac{1}{12}$ części całego majątku galic. funduszu zapomogowego dla inwalidów wojskowych z zastrzeżeniami w tej odezwie wyrażonemi.

Również zgodził się Wydział krajowy bukowski według udzielonego tu odezwą c. k. Rządu krajowego w Czerniowcach z 11. września 1902 L. 25.577 pisma tej władzy z d. 1. września 1902 L. 4.799, które w odpisie przesyła się — na przyjęcie w swój zarząd $\frac{1}{12}$ części wspomnianego funduszu inwalidów.

Stosownie do wydanych wielokrotnie poprzednich poleceń, a szczególnie do re-skryptu byłego c. k. Ministerstwa stanu z 28. listopada 1866 Nr. 6.746, przedstawiło c. k. Namiestnictwo przed wydaniem dalszych zarządzeń stan rzeczy c. k. Ministerstwu obrony

krajowej relacją z 20. lipca 1903 L. 56.988, które w porozumieniu z powołanymi władzami centralnymi oznajmiło reskryptem z 16. czerwca b. r. L. 7.949 — XVIII, że odpowiednią miarą podziału w mowie będących funduszów może stanowić tylko stosunek liczby mieszkańców obu krajów koronnych. Ponieważ wedle ostatniego obliczenia ludności z 31. grudnia 1900 tutejszy okręg administracyjny liczył 7,315.939, bukowski 730.195 mieszkańców, należałoby wedle cytowanego reskryptu ministeryalnego — uwzględniając także, że w czasie powstania funduszu inwalidów Wielkie Księstwo Krakowskie nie było jeszcze z Galicyą złączone, — przyjąć jako miarę podziału nie $\frac{11}{12}$ i $\frac{1}{12}$ lecz $\frac{10}{11}$ i $\frac{1}{11}$.

C. k. Ministerstwo obrony krajowej oznajmiło zarazem, że uwzględniając zastrzeżenia Wydziałów krajowych, pod którymi gotowe byłyby przyjąć w zarząd w mowie będące fundusze — należałoby przekazać Wydziałowi krajowemu w zarząd należące do funduszu inwalidów 5% losy państwowe z r. 1860 w nominalnej kwocie 9.600 K. z obowiązkiem przesyłania każdorazowo bukowskiemu Wydziałowi krajowemu $\frac{1}{11}$ przypadających odsetek, ewentualnie losów niewygrzających (Nieten) i wygranych (Gewinnste) w celu zużytkowania dla celów fundacyjnych względnie kapitalizowania.

W celu zaś odpowiedniego podziału reszty poszczególnych efektów wartościowych, które wedle możności grupami zestawione i na korzyść galicyjskiego, względnie bukowskiego prowincjonalnego funduszu inwalidów zawinkulowane być winny, miałyby obydwaj kraje koronne wejść w bliższe porozumienie i o wyniku tegoż zawiadomić c. k. Namiestnictwo.

C. k. Ministerstwo obrony krajowej oznajmiło dalej, że w aktach fundacyjnych, ułożyć się mających wedle projektu dotyczącej c. k. Prokuratury skarbu przez c. k. Namiestnictwo względnie Rząd krajowy bukowski w porozumieniu z Wydziałami krajowymi należałoby przyjąć wyraźnie postanowienie, że uprawnieni do zapomóg inwalidzi mieliby wносить podania u Zwierzchności gminnej miejsca pobytu, że prawo prezentacji przysługuje c. i k. 11. komendzie korpusu we Lwowie, prawo zaś nadania Wydziałowi krajowemu, który miałby zadanie podawać od czasu do czasu nazwiska obdzierconych do wiadomości c. i k. Ministerstwa wojny za pośrednictwem wymienionej Komendy korpusowej.

W końcu oznajmiło c. k. Ministerstwo obrony krajowej, że celem ostatecznego przeprowadzenia podziału należy jeszcze odnieść się o udzielenie ministeryalnego upoważnienia i w tym celu przedłożyć wykaz projektowanego podziału efektów wartościowych, projekt ułożonych aktów fundacyjnych i oświadczenia obydwu reprezentacji krajowych, że są skłonne przyjąć wypadające części funduszów w swą administrację.

C. k. Namiestnictwo zawiadamiając o tem Wydział krajowy odnośnie do odczwy z 9. czerwca 1904 L. 56.893, uprasza przedewszystkiem o oświadczenie, czy Wydział krajowy skłonnym jest w powyższych, zmienionych warunkach przyjąć w swój zarząd wypadającą część funduszu inwalidów.

W danym razie zechce Wydział krajowy wejść w porozumienie z bukowskiem Wydziałem krajowym, któremu treść reskryptu ministeryalnego w drodze Rządu krajowego w Czerniowcach zakomunikowaną zostaje, co do podziału poszczególnych efektów i udzielić swe oświadczenie i wynik porozumienia c. k. Namiestnictwu o ile możności jak najspieszniej, gdyż c. k. Ministerstwo poleciło sobie przedłożyć odnośny operat do 1. listopada 1904.

Zestawiony przez tutejszy Departament rachunkowy wykaz stanu majątku funduszu inwalidów dołącza się.

Drugi egzemplarz tego wykazu udziela się równocześnie c. k. Rządowi krajowemu w Czerniowcach dla użytku tamtejszego Wydziału krajowego.

Alegat 3. do sprawozdania z czynności Dep. VI. za rok 1904/5.

O d p i s

odezwy Wydziału krajowego w Czerniowcach z dnia 13. października 1904 L. 6.885 do Wydziału krajowego.

Unter Bezugnahme auf die Zusehrift vom 13. September 1904 Zl. 89.238 betreffend die Aufteilung des galizischen Provinzialinvalidenfondes deren Beilage sub ./ rückfolgt, beehrt sich der buk. Landesausschuss zu eröffnen, dass behufs tunlichster gruppenweiser Zusammenstellung der den galizischen Provinzialinvalidenfond bildenden Wertpapiere auf die für Galizien und Bukowina zu separirenden Invalidenstiftungen im Sinne der vom hohen Landesverteidigungsministerinm dargelegten Modalitäten hierämtlicherseits Nachstehendes in Vorschlag gebracht wird:

Der galizische Provinzialinvalidenfond besteht, — die Wertpapiere, Lose und das Bargeld eingerechnet — aus 236.364 K. 65 h.

Werden die 1860-er Staatslose im Betrage von 9.600 K. — weil dieselben für Rechnung bei der Stiftungsfonde vom galizischen Landesausschusse gesondert zu verwalten sind — ausgeschieden, so verbleibt ein Betrag von 226.764 K. 65 h., welcher im Verhältnisse $\frac{1}{11}$ und $\frac{10}{11}$ zu $\frac{11}{11}$ zur Aufteilung zu gelangen hat.

Ein Eilftel von 226.764 K. 65 h. ergibt den auf den Bukowinacr Teil entfallenden Betrag von 20.614 K. 97 h., für welchen nachbezeichnete Wertpapiere bis zum Betrage von 20.600 K. Nominale in Anspruch genommen werden:

1) die Notenrenten vom 1. August 1868 Nominale à 2.000 K. a) Nr. 22.228, b) Nr. 39.876, c) Nr. 42.916, d) Nr. 142.481, e) Nr. 157.829. Summe: 10.000 K.

2) Die Silberrente vom 1. Juli 1868 Nominale à 2.000 K. a) Nr. 302.869, b) Nr. 305.442, c) Nr. 312.621, d) Nr. 322.616, e) Nr. 354.831. Summe: 10.000 K.

3) die Notenrenten vom 1. August 1868 Nominale à 200 K. a) Nr. 8.843, b) Nr. 71.513, c) Nr. 76.214. Summe: 600 K. Hauptsumme: 20.600 K.

4) Den Restbetrag von 14 K. 97 h. im Baren.

Zu allen den ad 1), 2) und 3) genannten Wertpapieren müssten selbstverständlich auch die Coupons mit 31. Juli 1904 und zum Betrage von 14 K. 97 h. die Zinsen ab 31. Juli 1904 hinzugerechnet werden.

Der Landesausschuss beehrt sich nunmehr das Ersuchen zu stellen bis 23. Oktober l. J. die dort ortige Wohlmeinung bezüglich dieses Verteilungsantrages anher mitteilen zu wollen, damit bis 1. November l. J. die k. k. Statthalterei in Lemberg im Wege der hierortigen k. k. Landesregierung von der im Gegenstande getroffenen Vereinbarung verständigt werden kann.

Alegat 4. do sprawozdania z czynności Dep. VI. za rok 1904/5.

O d p i s.

zarysu aktu fundacyjnego.

L. W. 127.779/04.

Nadzwyczajny wzrost liczby inwalidów wojskowych spowodowany, długoletnimi wojnami na początku ubiegłego stulecia, a zwłaszcza w latach 1813, 1814 i 1815 prowadzonymi i wynikłe stąd dla skarbu państwa zwiększone ciężary, spowodowały rząd do zwrócenia się w r. 1815 do gmin, dominiów i ogółu mieszkańców z wezwaniem,

by ile możności przyczyniły się dobrowolnymi datkami do utrzymania niezaopatrzo-
nych, a wsparcia potrzebujących inwalidów wojskowych.

Z tych dobrowolnych datków, jakie wskutek powyższego wezwania z Galicyi i Bukowiny złożono, a które przez ofiarodawców dla pewnych bliżej oznaczonych inwalidów przeznaczone nie zostały, — został stosownie do postanowień dekretu kancelaryi nadwornej z d. 28. listopada 1817 L. $\frac{24.367}{3.381}$ utworzony osobny krajowy fundusz

zaopatrzenia inwalidów, mający służyć na wsparcia niezaopatrzonych inwalidów z Galicyi i Bukowiny pochodzących, a przedewszystkism inwalidów z lat 1813, 1814 i 1815

Dekretem tym postanowiono w szczególności, że odnośny kapitał ma być z pupilarnem bezpieczeństwem ulokowany i jedynie roczne odsetki na wsparcia dla inwalidów obracane, przyczem wysokość pojedynczych zapomóg stosowaną być miała do potrzeb i stosunków czasu. Zarząd powyższym funduszem powierzony został generalnej komendzie, zaś prawo nadawania zapomóg specjalnej komisji mieszanej, przez rząd krajowy i generalną komendę złożonej. — Z biegiem czasu ustalił się sposób wykonywania tego rozdawnictwa tak, że generalna komenda uwiadamyiała Rząd krajowy o wypadkach opróżnienia się miejsc funduszowych, ten ostatni zaś nadawał je według własnego uznania na podstawie ternu ułożonego przez generalną komendę lub otrzymanego od niej wykazu nkwalifikowanych do uczestnictwa inwalidów.

Wysokość rocznych zapomóg, pierwotnie na kwotę 10 złr. 50 ct. ustanowiona, wzrosła stopniowo wskutek wymarcia podeszłych w latach inwalidów na 17 złr., następnie 34 złr., a wreszcie 60 złr., wypłacanych w kwartalnych ratach z dołu w urzędach podatkowych miejsca zamieszkania uczestników zasiłek pobierających.

Reskryptem z 24. sierpnia 1821 D. 3.339 przyjęło Ministerstwo wojny fundusz ten w swój zarząd, wykonując go przez ogólną administracyę depozytów wojskowych i oddziały rachunkowe politycznej i wojskowej władzy krajowej.

W r. 1866 uchwaliło Ministerstwo stanu w porozumieniu z Ministerstwami wojny i skarbu, tudzież z najwyższą izbą obrachunkową wezwać reprezentacye krajowe do objęcia w swój zarząd funduszków prowincjonalnych wskutek Najwyższego postanowienia z 7. października 1815 dla wsparcia inwalidów z lat 1813, 1814 i 1815 utworzonych za ustąpieniem tymże reprezentacyom krajowym prawa rozdawnictwa zapomóg w porozumieniu z generalną komendą wykonywać się mającego, — pod warunkiem, iż fundusze powyższe i ich dochody nie mogą być na inne cele użyte i że po śmierci inwalidów z lat 1813, 1814 i 1815 mających prawo pierwszeństwa, przejść na prawo korzystania z tych funduszków na inwalidów z okresów następnych.

W odpowiedzi na to wezwanie oświadczył Wydział krajowy król. Galicyi i Lodomerji z W. ks. Krakowskiem pismem z 2. listopada 1870 L. 3.355, że w zasadzie gotów jest objąć zarząd galicyjskiego funduszu inwalidów pod warunkiem, że z administracyą tą nie przejdą na Wydział krajowy żadne inne zobowiązania i ciężary, jak tylko te, które są połączone ze zwykłą administracyą funduszków.

Ponieważ atoli z funduszu rzeczonego od chwili jego powstania obok mieszkańców Galicyi korzystali w równej mierze także i mieszkańcy Bukowiny, okazała się przedewszystkiem potrzeba odpowiedniego rozdziału tego funduszu między powyższe dwa kraje koronne. — W braku wszelkich dat i zapisków co do pojedynczych datków i ofiarodawców, z którychby dojść można, o ile księstwo bukowińskie do uposażenia tej fundacyi się przyczyniło, nie pozostawało nic innego, jak przyjąć za podstawę rozdziału wzajemny stosunek ludności obu interesowanych krajów, — a gdy wedle ostatniego spisu ludności z 31. grudnia 1900 Galicya 7,315.939, zaś Bukowina 730.195 dusz liczy — przyjęto za zgodą obu Wydziałów krajowych jako podstawę rozdziału stosunek $\frac{10}{11}$ do $\frac{1}{11}$.

Majątek fundacyi stanowiły z dniem 31. lipca 1904 roku następujące papiery wartościowe:

1) 5% losy państwowe z r. 1860 Serya 3.478 Nr. 11 i 12, Serya 4.991 Nr. 2, Serya 5.474 Nr. 6, 7, 8, 9 i 10, Serya 7.201 Nr. 16 po 1000 K.; Serya 5.324 Nr. 9, oddz. II, Serya 7.968 Nr. 4 oddz. V i Serya 9.140 Nr. 4 oddz. IV. po 200 K., — razem 12 sztuk losów łącznej wartości nominalnej 9.600 koron,

2) obligacye jednolitego długu państwa renty papierowej z 1. sierpnia 1868 Nr. 1.771, 4.065, 6.863 i 8.552 po 20.000 kor.; Nr. 22.228, 39.876, 42.916, 142.481,

157.829 po 2.000 kor.; Nr. 8.843, 71.513, 76.214 po 200 kor.; — oraz także obligacye z 1. listopada 1868 Nr. 517.032, 517.033, 527.237, 532.669 po 2.000 kor.; Nr. 258.705, 265.824, 266.591, 272.827, 299.058, 341.713 i 367.012 po 200 kor.; wreszcie Nr. 1.340 na 100 kor., — łącznej wartości nominalnej 100.000 koron;

3) obligacye jednolitego długu państwa renty srebrnej z 1. lipca 1868 Nr. 302.869, 305.442, 312.621, 322.616, 354.831 po 2.000 kor., oraz Nr. 2.932 na 100 kor., — łącznej wartości nominalnej 10.000 koron;

4) 4% listy zastawne gal. Towarzystwa kredytowego ziemskiego Serya II. Nr. 7.038 na 10.000 kor.; Serya III. Nr. 28.212, 44.112 i 44.113 po 2.000 kor.; Serya IV. Nr. 1.661, 15.324 po 1.000 kor. i Serya V. Nr. 32.673 na 200 kor., — zatem łącznej wartości nominalnej 18.200 kor.;

5) książeczki gal. kasy oszczędności Nr. 59.522, 59.540, 59.543, 59.553, 59.557, 59.558, 59.575, 59.581, 59.596, 59.604, 59.645, 59.652, 59.655, 59.661, 59.699, 59.700, 59.705, 59.709, 59.717 i 59.725 po 4.000 kor.; Nr. 64.077 na 42 K. 88 h.; Nr. 57.127 na 1.000 K. Nr. 135.964 na 158 K. 23 h.; Nr. 143.083 na 4.300 K. 26 h.; Nr. 143.084 na 6.462 K. 54 h.; Nr. 141.658 na 500 K. 76 h.; Nr. 141.663 na 5.508 K. 30 h.; Nr. 154.599 na 352 K.; Nr. 122.580 na 7 K. 04 h. i Nr. 154.598 na 32 K. 64 h. — łącznie zatem 30 książeczek na sumę 98.364 K. 65 h.

Z powyższych efektów wartościowych pod 2, 3, 4 i 5 wymienionych wydzielono na podstawie zgodnego porozumienia Wydziałów krajowych Galicyi i Bukowiny na rzecz bukowińskiego funduszu zaopatrzenia inwalidów, pozostającego pod zarządem tamtejszego Wydziału krajowego, następujące walory:

a) obligacye jednolitego długu państwa renty papierowej z dn. 1. sierpnia 1868 Nr. 22.228, 39.876, 42.916, 142.481 i 157.829 po 2.000 K. i Nr. 8.843, 71.513 i 76.214 po 200 K.;

b) obligacye jednolitego długu państwa renty srebrnej z 1. lipca 1868 Nr. 302.869, 305.442, 312.621, 322.616 i 354.831 po 2.000 K., zatem obligacye w łącznej wartości nominalnej 20.600 K., oraz kwotę 14 K. 97 g. w gotówce — a nadto postanowiono zgodnie, że wymienione powyżej pod 1) 5% losy państwowe z r. 1860 w nominalnej wartości 9.600 K. pozostać mają wprawdzie pod zarządem galicyjskiego Wydziału krajowego, że jednak tenże obowiązany będzie przesyłać bukowińskiemu Wydziałowi krajowemu $\frac{1}{11}$ część przypadających corocznych odsetek od powyższych losów, względnie $\frac{1}{11}$ część losów niewygrrywających (Nieten) i wygranych (Gewinnste), a to celem zużycowania odnośnych kwot dla celów fundacyjnych, względnie kapitalizowania tychże.

W ten sposób jako majątek zakładowy galicyjskiego prowincjonalnego funduszu inwalidów pozostały następujące efekty wartościowe:

a) obligacye jednolitego długu państwa renty papierowej z 1. sierpnia 1868 Nr. 1.771, 4.065, 6.863 i 8.552 po 20.000 K.; także obligacye z 1. listopada 1868 Nr. 517.032, 517.033, 527.237, 532.669 po 2.000 K.; Nr. 258.705, 265.824, 266.591, 272.827, 299.058, 341.713 i 367.012 po 200 K. i Nr. 1.340 na 100 K., — łącznej wartości nominalnej 89.500 K.;

b) obligacya jednolitego długu państwa renty srebrnej z 1. lipca 1868 Nr. 2.932 na 100 K.;

c) 4% listy zastawne gal. Towarzystwa kredytowego ziemskiego: Serya II. Nr. 7.038 na 10.000 K.; Serya III. Nr. 28.212, 44.112 i 44.113 po 2.000 K.; Serya IV. Nr. 1.661, 15.324 po 1.000 K. i Serya V. Nr. 32.673 na 200 K. zatem łącznej wartości nominalnej 18.200 K.;

d) książeczka gal. Kasy oszczędności Nr. 59.522, 59.540, 59.543, 59.553, 59.557, 59.558, 59.575, 59.581, 59.596, 59.603, 59.645, 59.652, 59.655, 59.661, 59.699, 59.700, 59.705, 59.709, 59.717 i 59.725 po 4.000 K.; Nr. 64.077 na 42 K. 88 h.; Nr. 57.127 na 1.000 K.; Nr. 135.964 na 158 K. 23 h.; Nr. 143.083 na 4.300 K. 26 h.; Nr. 143.084 na 6.462 K. 54 h.; Nr. 141.658 na 500 K. 76 h.; Nr. 141.663 na 5.508 K. 30 h.; Nr. 154.599 na 352 K.; Nr. 122.580 na 7 K. 04 h. i Nr. 154.598 na 32 K. 64 h.; oraz $\frac{10}{11}$ części dochodu z corocznego procentu od wymienionych wyżej 5% losów państwowych z r. 1860 Serya 3.478 Nr. 11 i 12, Serya 4.991 Nr. 2, Serya 5.474 Nr. 6, 7, 8, 9 i 10, Serya 7.201 Nr. 16 po 1.000 K.; Serya 5.324 Nr. 9 oddz. II, Serya 7.968 Nr. 4 oddz. V i Serya 9.140 Nr. 4 oddz. IV po 200 K. — w łącznej nominalnej wartości 9.600 K.; tudzież $\frac{10}{11}$ części dochodu uzyskanego ze zrealizowania losów niewygrrywających (Nieten) i z wygranych (Gewinnste).

Wszystkie wymienione wyżej efekty wartościowe, majątek zakładowy gal. funduszu inwalidów stanowiące, zostały na rzecz tegoż „galicyjskiego prowincjonalnego funduszu inwalidów“ należyte zawinkulowane i wraz z wyszczególnionymi 5% losami państwowymi z r. 1860 w nominalnej wartości 9.600 K. Wydziałowi krajowemu król. Galicyi i Lodomerji wraz z W. Ks. Krakowskiem w przechowanie i zarząd oddane.

Podpisany Wydział krajowy Król. Galicyi i Lodomerji wraz z W. Ks. Krakowskiem potwierdzając tedy niniejszem odbiór powyższych efektów wartościowych majątek zakładowy galic. prowincjonalnego funduszu inwalidów stanowiących, tudzież odbiór wymienionych wyżej 5% losów państwowych z r. 1860 w łącznej nominalnej wartości 9.600 K., które na wspólny rachunek galicyjskiego i bukowińskiego funduszu inwalidów mają być administrowane, oświadcza, że powyższy galicyjski prowincjonalny fundusz inwalidów w swój zarząd przyjmuje, z zastrzeżeniem, że z administracją tą nie przejdą na Wydział krajowy, względnie na kraj Galicyi i Lodomerji z W. Ks. Krakowskiem żadne inne zobowiązania i ciężary, jak tylko te, które ze zwykłą administracją funduszków są połączone.

Zarazem oświadcza Wydział krajowy, że w wykonywaniu tego zarządu trzymać się będzie zasad następujących:

1. Galicyjski fundusz inwalidów, względnie dochody tegoż przeznaczone są na wsparcia dla niezamożnych i innego dostatecznego zaopatrzenia niemających żołnierzy wszelkiej broni z Królestwa Galicyi i Lodomerji wraz z W. ks. Krakowskiem pochodzących, bez różnicy narodowości i wyznania religijnego, którzy powołani do wojska z kontyngentu przypadającego na Królestwo Galicyi i Lodomerji z W. Ks. Krakowskiem, w czynnej służbie wojennej, nie mając rangi oficerskiej, stali się inwalidami.

Wydział krajowy obowiązuje się zatem coroczny dochód z procentów od kapitału zakładowego powyższego funduszu obracać na stypendya (zapomogi) dla inwalidów wyżej wymienionych. Na inny cel fundusz powyższy, tak co do kapitału, jak i co do procentu użyty być nie może.

2. Prawo pierwszeństwa do wsparcia mają wszyscy inwalidzi krajowej z lat wojennych 1813, 1814 i 1815 i o ileby tacy jeszcze przy życiu pozostawali — po nich zaś inwalidzi z późniejszych lat wojennych z Galicyi i Lodomerji wraz z W. ks. Krakowskiem pochodzący, w porządku chronologicznym lat, w których stali się inwalidami.

3. Wysokość rocznych wsparć oznacza Wydział krajowy w porozumieniu z c. i k. Komendą 11. korpusu armii we Lwowie, z tem jednakże ograniczeniem, że wsparcia, jakie dotychczas przez c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z c. i k. Komendą poszczególnym inwalidom zostały już nadane, nie mogą być zmniejszone.

4. Ewentualne nadwyżki w rocznym dochodzie fundacyi uzyskane przez korzystniejsze ulokowanie kapitału fundacyjnego, lub z innego jakiego powodu, użyte zostaną bądź to na pomnożenie liczby stypendyów (zapomóg), bądź też na stosowne podwyższenie (wszystkich lub niektórych) dotychczasowych wsparć, a to stosownie do uznania Wydziału krajowego w porozumieniu z c. i k. Komendą 11. korpusu we Lwowie.

W tym celu Wydział krajowy zawiadomi c. i k. Komendę 11. korpusu armii o uzyskanej rozporządzalnej nadwyżce dochodu, a też c. i k. komendy objawią swoje zdanie co do pomnożenia ilości miejsc stypendyjnych, względnie podwyższenia dotychczasowych zapomóg, udzielając zarazem w tym wypadku Wydziałowi krajowemu dokładne wykazy wszystkich inwalidów wsparcia z tegoż funduszu pobierających, z uwiarygodnieniem wysokości pobieranych zapomóg i z wnioskiem, którym inwalidom i do jakiej kwoty dotychczasowe roczne zapomogi podwyższyćby należało.

Jako najniższą kwotę, do jakiej coroczne zapomogi podwyższone być mogą, ustanawia się kwotę roczną koron łącznie z dodatkami z innych źródeł przez dotychczasowego inwalidę pobieranymi.

Podwyższenie zapomóg ponad tę cyfrę może Wydział krajowy w porozumieniu z c. i k. Komendą 11. korpusu armii we Lwowie postanowić jedynie w takim wypadku, jeśliby z powodu znacznego obniżenia waluty, lub też wskutek stałego podskoczenia cen żywności, lub wreszcie z powodu innych okoliczności na wyjątkowe uwzględnienie zasługujących zaszła rzeczywista i niezbędna potrzeba czasowego lub też stałego podwyższenia.

5. Prawo nadawania zapomóg przysługuje Wydziałowi krajowemu, który wykonywać je będzie na podstawie przedstawienia c. i k. Komendy 11. korpusu we Lwowie.

O każdym opróżnieniu się miejsca fundacyjnego zawiadomi Wydział krajowy c. i k. Komendy korpusów armii we Lwowie, Krakowie i Przemyśle (a zarazem zamieści stosowne obwieszczenie w krajowym dzienniku urzędowym).

Prawo do ubiegania się o nadanie stypendyum (wsparcia) mają inwalidzi posiadający warunki w ustępie 1. wymienione.

Podania zaopatrzone w odpowiednie świadectwa mają ubiegający się wносить do Wydziału kraj. za pośrednictwem swej zwierzchności gminnej, która je wraz ze swym poświadczeniem co do stosunków majątkowych petenta przedłoży Wydziałowi krajowemu.

Wniesione w ten sposób podania przeszle Wydział krajowy Komendzie 11. korpusu armii we Lwowie, ta zaś w wykonaniu przysługującego jej prawa prezenty przedstawi Wydziałowi kraj. wybranego przez siebie kandydata, uwzględniając przy tym wyborze najbardziej zasłużonych i wsparcia najwięcej potrzebujących inwalidów. Zaprezentowanemu w ten sposób kandydatowi nada Wydział krajowy opróżnione miejsce fundacyjne i wyasygnuje przypadającą zapomogę.

6. Wsparcia te wypłacane będą uprawnionym jak dotychczas za pośrednictwem c. k. urzędów podatkowych ich miejsca zamieszkania w ratach kwartalnych (miesięcznych) z dołu.

7. Prawo poboru zapomóg jest w zasadzie dożywotniem, z wyjątkiem wypadków takiego polepszenia się stosunków majątkowych uprawnionego do poboru, które w razie wcześniejszego zaistnienia wykluczyłoby bezwarunkowo dotyczącego inwalidę od prawa ubiegania się o wsparcie.

Prawo orzekania o utracie stypendyum przysłuży Wydziałowi krajowemu w porozumieniu z c. i k. Komendą 11. korpusu we Lwowie.

8 Corocznie zamieści Wydział kraj. w krajowym dzienniku urzędowym sprawozdanie z czynności zarządu tym funduszem, tudzież od czasu do czasu udzielać będzie za pośrednictwem Komendy 11. korpusu we Lwowie c. k. Ministerstu obrony krajowej wykaz inwalidów z funduszu tego korzystających. Zresztą stosować się będzie Wydział krajowy do zasad w ogóle co do fundacyi obowiązujących.

9. Wkońcu obowiązuje się Wydział krajowy przysyłać corocznie Wydziałowi krajowemu księstwa Bukowiny $\frac{1}{11}$ część rocznych odsetek od wspomnianych wyżej 5% losów państwowych z r. 1860 w nominalnej łącznej wartości 9.600 kor., względnie $\frac{1}{11}$ część losów niewygrrywających (Nieten) i wygranych (Gewinnste), a to tak długo, dopóki losy te w zupełności wylosowane nie zostaną.

Niniejszy akt fundacyjny wystawia się w trzech równo brzmiących egzemplarzach, z których jeden przechowywany będzie w Wydziale krajowym, drugi w c. i k. Komendzie 11. korpusu we Lwowie, a trzeci w c. k. Namiestnictwie we Lwowie.

Alegat 5. do sprawozdania z czynności Dep. VI. za rok 1904/5.

O d p i s

odezwy Wydziału krajowego z dnia 3. stycznia 1905 L. 127.779/04
do c. k. Namiestnictwa we Lwowie.

Wydział krajowy oznajmia c. k. Namiestnictwu, że zgadza się w zasadzie z zarzysiem aktu fundacyjnego dla galic. prowincjonalnego funduszu zapomogowego dla inwalidów wojskowych, udzielonego tu odezwą z dnia 19. grudnia 1904 L. 181.250, z tą zmianą względnie uzupełnieniem tego aktu:

1) że wymieniony w tym zarysie zapewne przez omyłkę numer 36.012 obligacyi jednolitego długu państwa renty papierowej z 1. sierpnia 1868 na 200 kor. sprostowany zostanie zgodnie z wykazem c. k. Namiestnictwa z 30. sierpnia 1904 L. 88077 na numer 367.012;

2) że jako maksymalną zapomogę roczną z tego funduszu przyjmie się zgodnie z reskryptem c. k. Ministerstwa wojny z 19. maja 1873 Nr. 2517 — kwotę 360 kor.;

3) że wypłata wsparć z tego funduszu udzielanych miałyby się odbywać — jak dotychczas — w ratach miesięcznych z dołu; i

4) że wykazu inwalidów korzystających z tego funduszu udzielać będzie Wydział krajowy c. k. Ministerstwu obrony krajowej na jego wyraźne żądanie, zamiast, jak projektowano w art. 8. aktu fundacyjnego, „od czasu do czasu“; nałożenie bowiem takiego obowiązku nieograniczonego jedynie na Wydział krajowy nie wydaje się uzasadnionem wobec okoliczności, iż c. i k. Komenda korpusowa współdziałając wedle aktu fundacyjnego przy nadawaniu zapomóg, posiadać będzie także i zawsze dokładną ewidencję inwalidów korzystających z funduszu. Zresztą pozwala sobie Wydział krajowy zwrócić uwagę c. k. Namiestnictwa na postanowienia następu 5. aktu fundacyjnego.

W następie tym powiedziano, że prawo nadawania zapomóg wykonywać będzie Wydział krajowy na podstawie przedstawienia c. i k. Komendy 11. korpusu we Lwowie, a o opróżnieniu miejsc fundacyjnych mają być zawiadamiane także Komendy korpusne w Krakowie i Przemyślu.

Postanowieniu temu nie miałby Wydział krajowy nie do zarzucenia w tym razie, jeśli lwowska Komenda utrzymuje w ewidencji inwalidów wojskowych z całego kraju, więc zamieszkałych także w okręgach korpusów krakowskiego i przemyskiego; jeśli zatem propozycya Komendy korpusnej we Lwowie obejmować będzie w danych wypadkach także kandydatów pochodzących z okręgów krakowskiego i przemyskiego, tak iżby przy nadawaniu wsparć, mianowicie wsparć nowo utworzonych, inwalidzi z całego kraju mogli być równomiernie traktowani.

Inaczej należałoby w następie 5. al. 1. zarysu aktu fundacyjnego po słowie: „przedstawienia“ dodać: „c. i k. Komend korpusnych“, zamiast „c. i k. Komendy 11. korpusu we Lwowie“.

Również wydaje się Wydziałowi krajowemu za rozwlekły i niepotrzebny zresztą sposób, względnie forma co do nbiegania się kandydatów o wsparcia za pośrednictwem gmin, a na podstawie ogłaszanego każdorazem przez Wydział krajowy konkursu.

Wobec okoliczności bowiem, że c. i k. Komenda korpusna utrzymują w dokładnej ewidencji inwalidów wojskowych i ich wszelkie stosunki tak familijne jak i majątkowe, sądzi Wydział krajowy, że byłoby wystarczającym — tak jak to ma miejsce przy nadawaniach wsparć z galic. funduszu inwalidów wojskowych z r. 1866, zatwierdzonego reskryptem c. k. Namiestnictwa z 14. września 1867 L. 47363, — gdyby c. i k. Komendy korpusne, — po otrzymaniu ze strony Wydziału krajowego zawiadomienia o opróżnionych wsparciach, — przedkładały same Wydziałowi krajowemu listy kwalifikacyjne kandydatów z propozycją nadania wsparcia. A wtedy należałoby zmienić w odpowiedni sposób odnośne postanowienia zawarte w następie 5. alin. 4 i 5 zarysu aktu fundacyjnego. Wydział krajowy, komunikując c. k. Namiestnictwu powyższe zdanie swoje i uwagi i zwracając załączniki powołanej odezwy tamtejszej, uprasza c. k. Namiestnictwo o zawiadomienie o postanowieniu, jakie w niniejszej sprawie powoźmie.

Alegat 6. do sprawozdania z czynności Dep. VI. za rok 1904/5.

O d p i s

odezwy c. k. Namiestnictwa we Lwowie z dnia 13. lutego 1905
L. 20.236 do Wydziału krajowego.

C. k. Namiestnictwo, przesyłając odnośnie do odezwy z dnia 3. stycznia 1905 L. 127779 ex 1904 ponownie zarys aktu fundacyjnego dla galic. prowincjonalnego funduszu zapomogowego dla inwalidów wojskowych, zawiadamia Wydział krajowy, że wymieniony w ustępie 1. przytoczonej odezwy przez omyłkę numer 36.012 obligacyi jeduolitego długu państwa renty papierowej z 1. sierpnia 1868 na 200 koron został w zarysie sprostowany na numer 367.012 i że uzupełniono zarys po myśli ustępu 2. i 3. przytoczonej odezwy co do ustanowienia maksymalnych zapomóg i co do sposobu wypłat wsparć. Co do uwag poczynionych co do ustępu 5. zarysu aktu fundacyjnego, oznajmia się, że c. i k. Komenda 11. korpusu we Lwowie na mocy obowiązujących dotąd wyższych zarządzeń utrzymuje wyłącznie ewidencję wszystkich inwalidów z całego kraju, tak że inne tutejszo-krajowe Komendy korpusne nie mają w tej sprawie żadnej ingerencyi, wobec czego zmienia się też postanowienie ustępu 5. alinea 2. zarysu w tym kierunku, iż o opróżnieniu się miejsce fundacyjnych tylko c. i k. 11. Komenda korpusna we Lwowie zawiadomioną być ma.

Ze względu wreszcie na uwagę Wydziału krajowego co do ustępu 8. zarysu aktu fundacyjnego c. k. Namiestnictwo proponuje, by ustęp ten od słów „tudzież“ do „korzystających“ zmieniony został: „tudzież zawiadamiać będzie za pośrednictwem c. i k. Komendy 11. korpusu we Lwowie c. k. Ministerstwo obrony krajowej o każdym poszczególnym wypadku nadania inwalidzie wojskowemu zapomogi z tegoż funduszu“.

Co do dalszych zmian przez Wydział krajowy proponowanych, a odnoszących się do sposobu ubiegania się o zapomogi i do prawa prezentowania kandydatów przez c. i k. Komendę 11. korpusu we Lwowie, zaznacza c. k. Namiestnictwo, że ze swej strony nie miałyby nie do zarzucenia przeciw wprowadzeniu tychże do zarysu aktu fundacyjnego, gdy jednak dotyczące postanowienia opierają się na osnowie reskryptu c. k. Ministerstwa obrony krajowej z dnia 16. czerwca 1904 L. 7949 — XVIII., udzielonego Wydziałowi krajowemu do wiadomości odezwą tutejszą z dnia 30. sierpnia 1904 L. 8877, to uwzględnienie tych uwag pozostawićby należało c. k. Ministerstwu obrony krajowej.

C. k. Namiestnictwo uprasza więc Wydział krajowy o spieszne udzielenie ostatecznej swej opinii co do w mowie będącego zarysu aktu fundacyjnego.

Alegat 7. do sprawozdania z czynności Dep. VI. za rok 1904/5.

O d p i s

okólnika Wydziału krajowego z dnia 10. stycznia 1905 L. 112.416
do wszystkich Wydziałów powiatowych.

Podezas obrad Wysokiego Sejmu w ubiegłej sesyi nad sprawozdaniem Komisji podatkowej o wadliwym wykonywaniu ustaw i przepisów podatkowych i należyłościowych podniesiono, że nasza ludność wiejska w przeważnej części nie korzysta z ulg

podatkowych należących się jej przy przeniesieniu gospodarstw wiejskich, dalej z opustków podatkowych na wypadek szkód elementarnych i z ulg w podatku domowym, pomimo, że odnośne ustawy zawierają w tym względzie jasne i kategoryczne postanowienia i że częstokroć zachodzą u ludności tej faktyczne i ustawowe warunki domagania się rzeczonych ulg podatkowych.

I tak :

I. Przy przeniesieniu gospodarstw wiejskich ustawa z dnia 18. czerwca 1901 Dz. u. p. Nr. 74 przyznała osobne ulgi dla gospodarstw włościańskich małych, t. j. takich, które prowadzi sam właściciel względnie jego rodzina osobiście, przy pomocy sług lub najemnych robotników, albo bez takiej pomocy. Dla przeniesień takich gospodarstw (realności) ustanowioną została opłata zniżona, której wysokość jest znowu rozmaita, stosownie do tego, między jakimi osobami następuje przeniesienie.

Dla przeniesień między bliskimi krewnymi, a mianowicie jeśli przenoszone są nieruchomości podpadające pod powyższe pojęcie gospodarstwa włościańskiego z rodziców na dzieci, tychże małżonków albo dalszych potomków lub też odwrotnie, z adoptujących na adoptowanych, z jednego małżonka na drugiego, a także między zaręczonymi przez kontrakty przedślubne jest przeniesienie własności, zarówno sposobem nieodpłatnym (darmym), jak i odpłatnym, jeśli wartość nie przewyższa kwoty 5.000 kor., wolne od opłaty, a jeśli wartość przenosi 5.000 kor., a nie przewyższa 10.000 kor., przypada opłata $\frac{1}{2}\%$ wartości. Gdy zaś przeniesienie następuje na inne osoby, jak wyżej wymienione, a osoby te używają nieruchomości w ten sam sposób, wtedy, jeśli wartość nie przewyższa 5.000 kor., opłaca się za nieodpłatne (darme) przeniesienie 0.75%, jeśli wartość przewyższa 5.000 kor., a nie przekracza 10.000 kor., opłaca się 1.125%; jeśli zaś przeniesienia są odpłatne, a nie przewyższają wartości 5000 kor., wyniesie opłata $1\frac{1}{2}\%$, jeśli przewyższają 5.000 kor., a nie przekraczają 10.000 kor., wynosi opłata 2.25%.

Nadto ustawą tą zniesiony został 25% dodatek rządowy pobierany dotychczas przy tych należnościach.

II. O opustach znowu podatkowych na wypadek szkód elementarnych stanowią: ustawa z dnia 12. lipca 1896 Dz. u. p. Nr. 118, względnie ustawa z dnia 19. lipca 1902 Dz. u. p. Nr. 1. ex 1903 i rozporządzenie wykonawcze c. k. Ministerstwa skarbu z 16. lipca 1896 Dz. u. p. Nr. 119. Wedle tych postanowień prawnych — na wypadek uszkodzenia plonu wskutek wydarzeń żywiołowych — ma być odpisywany podatek gruntowy tak co do gruntów sposobem rolniczym uprawianych, jak i co do lasów. Mianowicie odpisania podatku żądać można przy kulturach rolniczych :

1. jeżeli grad, powódź, pożar, zrośnięcie się zboża, wyjątkowa posucha lub wilgoć, albo myszy zniszczyły na parcelach gruntowych o przestrzeni do dwóch hektarów co najmniej czwartą część naturalnego przychodu z parceli, na takich zaś parcelach, których przestrzeń wynosi więcej aniżeli dwa hektary, zniszczyły co najmniej przychód naturalny z pół hektara;

2. jeżeli wskutek innych klęsk nadzwyczajnych, jak: wymarznienie w zimie, mróz, zniszczenie przez owady, choroby pasożytnicze, śnieć wszelkiego rodzaju, dalej sporysz itp. bez winy posiadacza na parcelach gruntowych powstały straty co najmniej w rozmiarach w ustępie 1. określonych, a przychód naturalny odnośnego przedmiotu gospodarczego tym sposobem w takiej rozciągłości uległ zniszczeniu, że ta część czystego dochodu — przypadająca według operatu podatku gruntowego na parcele uszkodzone — którą stosownie do stopnia zniszczenia za straconą uważać należy, wynosi więcej, aniżeli czwartą część całego czystego dochodu z gruntów pod uprawę użytych, stanowiących posiadłość podatnika w jednej gminie podatkowej.

Co się tyczy lasów prawo do odpisania podatku powstaje :

1. jeżeli pożar zniszczył najmniej czwartą część drzewostanu parceli katastralnej, gdyby zaś parcele miały więcej niż po 20 hektarów rozległości, drzewostan najmniej na 5 hektarach takich parcel.

Za szkodę pożarową uważać należy także zniszczenie drzewostanów ogniem lub przez wyrąb, gdy wskutek toczenia drzewa przez owady okaże się to koniecznem dla zapobieżenia dalszemu rozszerzaniu się szkody.

2. gdy śnieżnica zrządzi w obrębie leśnym takie spustoszenie, że na jednej lub kilku parcelach katastralnych tego obrębu leśnego do tego samego właściciela

należących, a czyniących najmniej trzecią część tego obrębu, całe partye drzewostanu są zgniecione lub połamane tak, że przestrzenie takie jedynie przez zalesienie mogą być znowu uczynione urodzajnymi.

O każdym uszkodzeniu plonu, za które posiadacz żąda odpisania podatku na zasadzie niniejszej ustawy, winien tenże lub jego pełnomocnik, pod utratą tego prawa, uwiadomić władzę podatkową pierwszej instancyi (starostwo, komisję podatkową miejscową) w przeciągu dni ośmiu od poniesienia szkody.

Uwiedomienia o szkodzie i wszelkie inne podania do tego przedmiotu odnoszące się, są wolne od stempla.

III. Co się tyczy nakoniec ulg podatkowych w podatku domowym, to na ulgi te zwrócono już uwagę Wydziału powiatowego okólnikiem tutejszym z dnia 30. września 1902 L.W. 62.000, którym zalecono Wydziałom powiatowym do nabycia i rozpowszechnienia pomiędzy gminami dotyczącej broszurki wydanej przez Zarząd główny Towarzystwa Kółek rolniczych, a traktującej w sposób przystępny o rodzajach podatku domowego, podstawach i wysokości wymiaru, o uwolnieniu od podatku nowych budowli, o obniżeniu podatku domowego dla lepiarek i chat samotnych, o odpisaniu podatku z powodu nieużytkowania budynku, z powodu pogorzei, powodzi i innych klęsk elementarnych, wreszcie z powodu zburzenia budynku lub zmiany właściciela.

Wydział krajowy zaten, nawiązując do tego okólnika i w wykonaniu polecenia Wysokiego Sejmu z dnia 4. listopada 1904, gdy niekorzystanie z rzeczonych ulg podatkowych ze strony naszej ludności włościańskiej przypisać należy jej nieznamomości przepisów i własnej niezaradności, wzywa Wydział powiatowy, ażeby w sposób, jaki uzna za najodpowiedniejszy celowi, pouczył za pośrednictwem Zwierzchności gminnych ludność włościańską o przysługujących jej w danych wypadkach, a uzasadnionych jednakże w ustawie prawach domagania się ulg podatkowych: przy przeniesieniach nieruchomości, na wypadek szkód elementarnych i w podatku domowym.

W tym celu zechce też Wydział powiatowy polecić swym urzędnikom, by przy sposobności czynności komisyjnych ludność o tych ulgach pouczali, a Zwierzchnościom gminnym, by w danych razach, zwłaszcza w razie klęsk elementarnych lub też przy ulgach co do podatku domowo klasowego — ze stronami interesowanymi protokoły w danej sprawie spisywały i te prośby protokolarne bezzwłocznie przynależnej władzy przesyłały.

Alegat 8. do sprawozdania z czynności Departamentu VI. za r. 1904/5.

O d p i s

pisma Prezydium c. k. krajowej Dyrekeyi skarbu we Lwowie z dnia 13. lutego 1905 L. 6189/pr. do Prezydium c. k. Namiestnictwa we Lwowie.

Zwracając załączniki pisma z dnia 14. grudnia 1904 L. 15.893/pr. oznajmia Prezydium c. k. krajowej Dyrekeyi skarbu, że mimo wywodów Wydziału krajowego w dołączonem piśmie z 24. października 1904 L. 103.620 nie może zmienić swego stanowiska prawnego, przedstawionego Prezydium c. k. Namiestnictwa w piśmie z 9. czerwca 1904 L. 142.957 co do obowiązku zwierzchności gminnych doręczania pism urzędowych c. k. Starostw, jako władz podatkowych, wydawanych w wykonaniu ustawy z dnia 25. października 1896 Dz. p. p. Nr. 220.

W pismach z 30. czerwca 1904 L. 70.930 i 11. listopada 1904 L. 87.865 wskazała już krajowa Dyrekeya skarbu Wydziałowi krajowemu z powodu zażeń zwierzchności gminnych w Kutach i Myślenicach, jak c. k. Trybunał administracyjny (Zbiór

Budwińskiego tom XXII, część skarbową Nr. 11.602) interpretuje postanowienia §. 2 7 tej ustawy.

Mimo to jednak po otrzymaniu odbitki tamtejszego okólnika z dnia 24. lipca 1904 L. 8.101/pr. poleciła krajowa Dyrekcja skarbu swoim okólnikiem z dnia 11. listopada 1904 L. 87.865 Starostwom, aby zarządzały doręczanie pism wydawanych w wykonaniu ustawy z 25. października 1896 N. 220 Dz. p. p. przez zwierzchności gminne w siedzibie Starostw tylko o tyle, o ile czynność ta nie może być uskutecznioną przez woźnych, względnie przez stałe sługi pomocnicze, przyzwolone dla oddziałów podatkowych.

Prezdyum krajowej Dyrekcji skarbu sądzi, że czynności te nie powinny bynajmniej obciążać nad miarę zwierzchności gminnych

Alegat 9. do sprawozdania z czynności Departamentu VI. za r. 1904/5.

o d p i s

sprawozdania Magistratu m. Brzeska z dnia 15. marca 1905 L. 614
do Wydziału powiatowego w Brzesku.

Odnosnie do polecenia z dnia 12. b. m. L. 1.289 pospieszamy przedłożyć Wydziałowi powiatowemu w sprawie użycia jednorazowej zapomogi w kwocie 10.000 kor. przyznanej uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 10. listopada 1904 w celu ułatwienia odbudowania spalonego miasta, następujące sprawozdanie. Wprawdzie Reprezentacja tutejszej gminy petycyami z dnia 28. sierpnia i 16. października 1904 roku L. 1.684 i 2.157 upraszała Wysoki Sejm krajowy o łaskawe udzielenie bezprocentowej pożyczki w kwocie 300.000 koron, a później 112.000 koron dla tutejszych pogorzalców celem ułatwienia odbudowania spalonego miasta, — jednak gdy Dyrekcja Banku krajowego pismem z dnia 27. października 1904 L. 58.412 oświadczyła się za udzieleniem pożyczki w kwocie 107.000 koron pod tym warunkiem, iż z waluty tej spłacać ma 5% pożyczka komunalna L. 297 wpierw przez gminę zaciągnięta w resztującej kwocie 12.422 koron 02 hal., przeto Reprezentacja miejska przyszła do przekonania, iż z pożyczki tej otrzymałaby niecałe 95.000 koron, którą zaledwie kilkudziesięciu pogorzalców mogłaby przyjąć z pomocą i to z najuboższej klasy, gdyż zamożniejsi nie mogliby korzystać z tak małej kwoty, a gdy nadto Bank krajowy żądał zabezpieczenia hipotecznego na majątku gminy, a także obciążenia tą pożyczką dochodów i dodatków gminy, przeto uchwalono wstrzymać się od zaciągnięcia tej pożyczki, gdyż ubodzy ci nie dają najmniejszej gwarancji, iżby pożyczkę tę w ratach przepisanych spłacić mogli, przez co szczupłe dochody gminy zostałyby na szwank narażone, a gmina na różnorodne spory sądowe i ogromne nieprzyjemności wystawiona.

Gmina miasta Brzeska zalicza się do najuboższych prawie z gmin miejskich w kraju, majątek zarodowy teje wynosi zaledwie 800 koron w obligacyach, z dochodów rzeźni pokrywamy spłatę pożyczki krajowej na budowę teje zaciągniętej i kosztów administracji, a 6-morgowe pastwisko bardzo mały dochód, bo zaledwie 130 koron rocznie przynosi, zaś prawie wszelkie wydatki bywają pokrywane dodatkami do podatków pośrednich i bezpośrednich, albowiem samo utrzymanie szkół z pożyczką na budowę szkoły żeńskiej zaciągniętą rocznie 4.035 koron wynosi, skutkiem czego na rok 1905 nałożono 20% dodatku do podatków bezpośrednich, a 50% dodatku do podatków pośrednich a gdy się zważy, że Wydział powiatowy wziął za podstawę przy zatwierdzeniu budżetu na rok 1905 opłacane podatki w roku 1903, które z po-

wodu spalenia się miasta ani $\frac{1}{3}$ części nie przyniosą, to przyjdzie się do przekonania, że dodatki do podatków bezpośrednich nie 20 lecz 50% wynosić winny.

Ponieważ budowa spalonego kościoła i budynków plebańskich dotknie boleśnie ludność katolicką wydatkiem co najmniej 80.000 koron i ludność ta jużby w tym roku została była narażoną na spłatę 1-ej raty datku konkurencyjnego, a wynoszącego co najmniej po 200% od sta przez lat 15-cie od opłacanych podatków bezpośrednio i tylko ofiarności W. Pana Götza Okocimskiego zawdzięczyć należy, że budynki te buduje i zwrotu własnych wydatków do pewnego lepszego czasu czekać przyrzekł.

Także i izraelskich mieszkańców czeka niemniejszy ciężar, bowiem nie mają oni żadnego domu modlitwy ani łaźni rytualnej, budowę których bezzwłocznie rozpocząć muszą, to wobec tak krytycznego położenia przyjdzie się równie do przekonania, że miasteczko tutejsze nigdy się nie podniesie, gdyż przed tymi ciężarami konkurencyjnymi odstrasza się prawie każdy od budowy. Ponieważ wreszcie przy tym pożarze spłonęły prócz rzeźni wszystkie budynki gminne oraz budki i stragany, a budowa tychże, jak: Magistratu, straźnicy pożarnej, szpitala izolacyjnego, aparatu desyntykacyjnego etc. etc. jest nagłą i konieczną, gdyż czynsz za wynajęty lokal na kancelaryę (bez aresztów, drewni, składu) rocznie w kwocie 528 koron opłacamy, a mimo to ze względu na ogromną drogocność mieszkań i ten ostateczny lokal wypowiedział nam właściciel i wypada pod gołym niebem chyba urzędować, wobec czego jesteśmy zniewoleni przystąpić do bezzwłocznej budowy tych budynków, które około 45.000 koron kosztować będą, a na których budowę z 2-letniej lokacji i zwrotu asekuracji posiadamy zaledwie 4.180 koron, przeto Reprezentacya miasta, nie mogąc na ubogą i nędzną ludność tutejszą większych ofiar nałożyć, jak wyżej opisano, uchwaliła w celu odbudowy tych budynków owe 10.000 koron użyć, aby tym sposobem przyjść w pomoc tutejszym mieszkańcom i uchronić ich od opłaty jeszcze większych i niemożliwych ciężarów na cel powyższy.

Upraszamy tedy, Wydział powiatowy raczy jak najprzychylniej słuszne to zapatrywanie tutejszej Reprezentacyi poprzeć w Wysokim Wydziale krajowym.

Alegat 10. do sprawozdania z czynności Departamentu VI. za r. 1904/5.

O d p i s

rekursu Wydziału krajowego z dnia 12. grudnia 1904 L. 119.683/04
do c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych we Wiedniu na ręce
c. k. Namiestnictwa we Lwowie.

Przeciw orzeczeniu c. k. Namiestnictwa we Lwowie z dnia 24. listopada 1904 L. 148.966, którem odmówiono merytorycznego załatwienia podania Wydziału krajowego z dnia 14. maja 1903 LW. 41.744 o rozstrzygnięcie kwestyi, czy krajowa opłata konsumcyjna od piwa wyrobionego w miastach zamkniętych Lwów i Kraków ma być pobierana tylko w wypadkach przekroczenia wolnej od podatku 5% nadwyżki i czy przy obliczeniu ilości mającej służyć za podstawę dodatkowego wymiaru opłaty krajowej należy przyjmować tę ilość stopni hektolitrowych ekstraktu, jaka się okaże po strąceniu 5% nadwyżki, wnosi niniejszem Wydział krajowy następujący

R e k u r s :

Z odezwy c. k. krajowej Dyrekeyi skarbu we Lwowie z dnia 24. stycznia 1903 L. 148.840 powziął Wydział krajowy wiadomość, że władza ta skarbowa reskryptem

z dnia 15. września 1902 L. 76.655, wydała zarządzenie do c. k. Dyrekcyi okręgu skarbowego we Lwowie i w Krakowie, iż krajowa opłata konsumcyjna od piwa wyrobionego w miastach zamkniętych Lwów i Kraków ma być pobierana tylko w wypadkach przekroczenia wolnej od podatku 5%, nadwyżki i że przy obliczeniu ilości mającej służyć za podstawę dodatkowego wymiaru opłaty krajowej należy przyjmować tę ilość stopni hektolitrowych ekstraktu, jaka się okaże po strąceniu 5% nadwyżki.

Temu zarządzeniu c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu, jako nieuzasadnionemu w ustawie o poborze kraj. opłat konsumcyjnych z dnia 4. lipca 1899 Dz. u. kr. Nr. 93 sprzeciwił się Wydział krajowy w piśmie z dnia 6. Intego 1903 LW. 8.662, prosząc o cofnięcie powyższego rozporządzenia i o wynagrodzenie funduszowi krajowemu ubytku, jaki tenże skutkiem tego rozporządzenia poniósł w dochodach z kraj. opłaty konsumcyjnej od piwa wyrobionego we Lwowie i w Krakowie.

Wskutek tego przedstawienia Wydziału krajowego c. k. Ministerstwo skarbu reskryptem z dnia 9. kwietnia 1903 L. 24.054 uchyliło wprawdzie powołane zarządzenie c. k. kraj. Dyrekcyi skarbu z dnia 15. września 1902 L. 76.655, a to z powodu, że do rozstrzygnięcia pytania, czy ilość brzożki piwnej, która w myśl §. 20. I. części ces. rozporz. z dnia 17. lipca 1899 dz. p. p. Nr. 120 jest wolną od podatku państwowego, ma być także wolną od opłaty krajowej, nie władze skarbowe są powołane; jednakże co do drugiego żądania Wydziału krajowego o wynagrodzenie strat ewentualnych funduszowi krajowemu, c. k. krajowa Dyrekcyja skarbu, powołując się na wspomniany reskrypt c. k. Ministerstwa skarbu, oznajmiła Wydziałowi krajowemu pismem z dnia 11. maja 1903 L. 55.840, że ocenienie kwestyi, czy fundusz krajowy poniósł jaki ubytek w dochodach z krajowej opłaty konsumcyjnej od piwa wyrobionego w miastach zamkniętych Lwowie i w Krakowie, oraz ewentualne wydanie stosownych w tej mierze zarządzeń musi być pozostawione aż do chwili, gdy zostanie prawomocnie rozstrzygnięte wspomniane wyżej pytanie, które z pod kompetencyi władz skarbowych się usuwa.

Z przedstawionego wyżej stanu rzeczy zechce Wysokie c. k. Ministerstwo powziąć, że skoro władza skarbowa nie uznała się kompetentną do rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie, zadanie to przypaść może jedynie władzy politycznej, powołanej do tego postanowieniem §. 7. ustawy o poborze kraj. opłat konsumcyjnych z dnia 4. lipca 1899 dz. u. kr. Nr. 93, a który to paragraf stanowi, że spory z tej ustawy wynikające, podlegają rozpoznaniu i orzeczeniu władz politycznych.

Wydział krajowy nie podziela zapatrywania c. k. Namiestnictwa, jakoby w obecnym wypadku nie było sporu między uprawnionym do pobierania krajowej opłaty konsumcyjnej a obowiązany do jej uiszczenia i jakoby nie było w ogóle dla władz politycznych podstawy do orzekania na zasadzie §. 7. wspomnianej ustawy krajowej.

Przeciwnie, spór taki w niniejszym wypadku niewątpliwie istnieje, jeśli się zważy, że wedle ustawy o poborze kraj. opłat konsumcyjnych z dnia 4. lipca 1899 dz. u. kr. N. 93 fundusz, względnie Wydział krajowy, był uprawnionym do poboru krajowej opłaty konsumcyjnej od piwa wyrobionego w okręgach akcyzowych miast Lwowa i Krakowa w tej wysokości i rozciągłości, jak powyższą ustawą zostało unormowane, i że z drugiej strony wedle §. 3. kontraktów zawartych przez c. k. Administracyę skarbową z gminami miasta Lwowa i Krakowa o dzierżawę prawa poboru liniowego podatku konsumcyjnego na lata 1903, 1904 i 1905 — c. k. główne urzędy cłowe, a więc urzędy skarbowe, jako organa pobierające krajową opłatę konsumcyjną od piwa wyrobionego we Lwowie i w Krakowie, były obowiązane pobierać tę opłatę wedle powołanej ustawy i odwozić ją na rzecz funduszu krajowego, względnie we Lwowie na rzecz dzierżawcy, t. j. gminy miasta Lwowa, a w Krakowie na ręce Magistratu jako wykonującego ten pobór na rachunek funduszu krajowego.

Lecz i przedmiot sporu w obecnym wypadku istnieje, gdyż Wydział krajowy twierdzi, że krajowa opłata konsumcyjna od piwa wyrobionego w miastach zamkniętych Lwów i Kraków w myśl ustawy z dnia 4. lipca 1899 Dz. ust. kraj. Nr. 93 winna być pobierana od każdego hektolitra wyrobionego piwa bez żadnych potrąceń, podczas gdy c. k. władza skarbowa odmiennego była zapatrywania, wydając polecenie potrącania przy tym poborze 5% nadwyżki i narażając tym sposobem fundusz krajowy na ubytek w dochodzie z tego źródła, zapewnionym mu powołaną ustawą o poborze krajowych opłat konsumcyjnych. Również nie zgadza się Wydział krajowy z twierdze-

niem c. k. Namiestnictwa, ażeby do rozpoznania i orzekania w niniejszej sprawie miały być powołane przedewszystkiem Magistraty we Lwowie i w Krakowie, jako władze I. instancyi.

Magistraty te bowiem, a mianowicie Magistrat miasta Lwowa jako były dzierżawca prawa poboru krajowej opłaty konsumcyjnej od piwa wprowadzonego i wyrobionego w okręgu akcyzowym miasta Lwowa, zaś Magistrat miasta Krakowa jako wykonujący ten pobór w okręgu akcyzowym miasta Krakowa na rachunek funduszu krajowego za wynagrodzeniem procentowym, a więc Magistraty te, jako interesowane w niniejszej sprawie, nie mogą być zarazem sędziami wyrokującymi we własnej sprawie.

Zresztą — jak u wstępu zaznaczono — sprawa niniejsza początek swój wywodzi i spowodowaną została przez c. k. władzę skarbową wyższą II. instancyi, zatem decyzya tej władzy wyższej nie może chyba podlegać rozpoznaniu i orzeczeniu władzy niższej I. instancyi, t. j. Magistratom miasta Lwowa i Krakowa.

Z tych tedy powodów i gdy — jak już wspomniano — c. k. władza skarbową załatwienie żądania Wydziału krajowego o wynagrodzenie funduszowi krajowemu ubytku spowodowanego wydaniem orzeczenia z dnia 15. września 1902 L. 76.655 uczyniła zawisłem od poprzedniego prawomocnego rozstrzygnięcia pytania, czy ilość brzoeczki piwnej, która w myśl §. 20. I. części ces. rozporz. z 17. lipca 1899 Dz. p. p. Nr. 120 jest wolną od podatku państwowego, nie być także wolną od krajowej opłaty konsumcyjnej, czy też jej podlegać; — Wydział krajowy uprasza Wysokie c. k. Ministerstwo o zniesienie decyzyi c. k. Namiestnictwa we Lwowie z dnia 24. listopada 1904 L. 148.966 i o polecenie temuż c. k. Namiestnictwu, by wdało się w merytoryczne załatwienie przedstawienia Wydziału krajowego z dnia 14. maja 1903 L. 41.744 i wydało orzeczenie po myśli §. 7. ustawy z dnia 4. lipca 1899 Dz. ust. kraj. Nr. 93.

Alegat 11. do sprawozdania z czynności Departamentu VI. za r. 1904/5.

O d p i s

odezwy Wydziału krajowego z dnia 25. stycznia 1905 L. 4151 do
c. k. Namiestnictwa we Lwowie.

W załącznym w odpisie reskrypcie z dnia 9. stycznia 1905 L. 150.825, wystosowanym do c. k. Dyrekcji okręgu skarbowego w Krakowie, oświadczyła c. k. krajowa Dyrekcya skarbu, że władze skarbowe nie są kompetentne do orzekania w sprawach o ukrócenie 30% dodatku krajowego do podatku konsumcyjnego od wina, moszczu i zacieru winnego, tudzież moszczu owocowego i nie są również kompetentne do wydawania orzeczeń co do obowiązku płacenia rzeczzonego podatku krajowego.

Zapatrywanie to c. k. krajowej Dyrekcji skarbu Wydział krajowy podziela, a to nie tylko dla formalnego braku w ustawie z dnia 23. grudnia 1903 Dz. ust. kraj. Nr. 146 pozytywnego przepisu, któryby przyznawał władzom skarbowym kompetencję do orzekania w powyższych sprawach, ale także z tego względu, że co do dodatków do podatków na cele autonomiczne (kraj, powiatu, gmin) organom skarbowym, — jakkolwiek z mocy odnośnych przepisów zajmują się one repartycją i poborem tych dodatków — nie przysługuje temsamem żadne prawo dysponowania tymi dodatkami, a więc i prawo orzekania co do tej należitości w jakiegokolwiek spornych wypadkach (vide orzeczenie c. k. Trybunału administr. z 6. marca 1896 Nr. 9.403 zbiorn. Budw. ex 1896).

Wedle §. 22. bowiem statutu krajowego, a także w myśl zasady wypowiedzianej w rozporządzeniu Ministerstwa spraw wewnętrznych z 25. czerwca 1875 L. 4.979

opodatkowanie na cele krajowe jest sprawą krajową i należy do zakresu działania Reprezentacji krajowej, względnie Wydziału krajowego, i wedle tegoż postanowienia ustawowego rozpisanie dodatków krajowych należy do tego samoistnego zakresu działania tych organów autonomicznych i tworzy istotę prawa opodatkowania tym korporacyom przysługującego.

Z powyższego wywodn wynika niewątpliwie, że do wydawania w wypadkach spornych orzeczeń co do obowiązku uiszczania 30% dodatku krajowego do podatku konsumcyjnego od wina, moszczu i zacieru winnego, tudzież moszczu owocowego jest powołanym Wydział krajowy; natomiast usuwa się z pod kompetencji Wydziału krajowego sprawa karania ukróceń rzeczzonego dodatku i orzekania w tym względzie.

Ponieważ jednak dodatki do stałych lub niestałych dodatków są z mocy ustaw pobierane łącznie z tymi podatkami i przez organa powołane do poboru tychże podatków środkami przymusowymi ku temu istniejącymi; gdy dalej dodatki takie prawomocnie ustalone i płynne, pozostające w ścisłej i nierozzerwalnej łączności z podatkami pod względem ich ściągania, podlegać mogą jedynie tym samym normom, co podatki; gdy wreszcie wedle §. 2. ces. rozporz. z dnia 20. kwietnia 1854 Dz. u. p. Nr. 96 płynne dodatki do podatków ściągane być winny za rozporządzeniem władz politycznych; przeto zdaniem Wydziału krajowego władze polityczne zarazem jako władze podatkowe I. instancyi powołane są do orzekania w sprawach ukróceń 30% dodatku krajowego do podatku konsumcyjnego od wina, moszczu i zacieru winnego, tudzież moszczu owocowego i do karania takich ukróceń.

Co do rodzaju kar, jakie w tym wypadku miałyby być stosowane, wydają się Wydziałowi krajowemu miarodajne przepisy ustawy z 25. maja 1829 o powszechnym podatku konsumcyjnym z tem zastrzeżeniem, że grzywny i kary kontrawencyjne wpływałyby do funduszu krajowego.

Sprawę niniejszą poddaje więc Wydział krajowy rozwadze c. k. Namiestnictwa z prośbą o jak najrychlejsze oznajmienie mu swojego postanowienia, ewentualnie o przedłożenie tej sprawy do decyzji c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych i skarbu, jako powołanym do wykonania ustawy z 23. grudnia 1903 Dz. ust. kraj. Nr. 146.

